

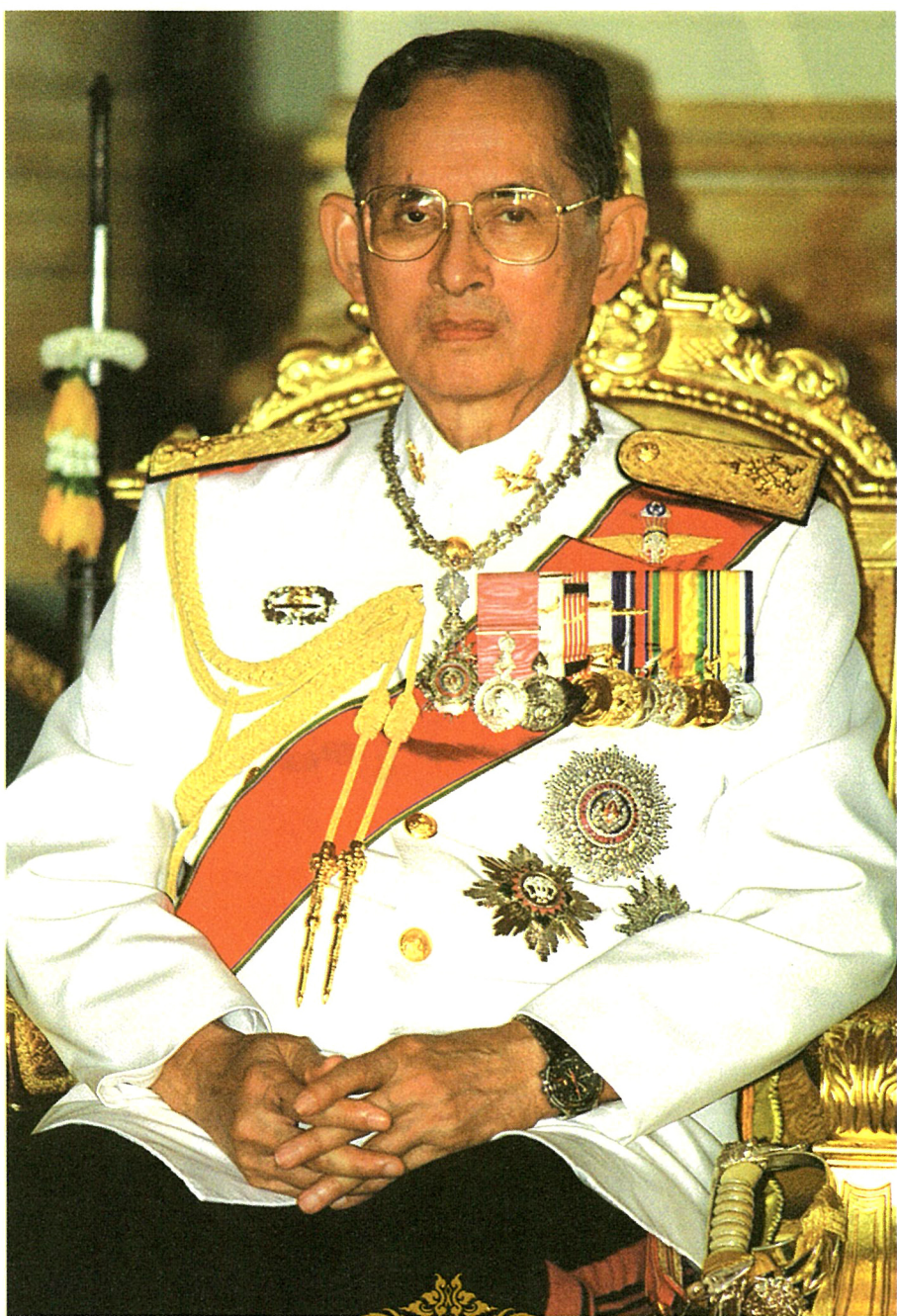
ทนายรณจิสด เตปีฎก

๒๕๔๙ พุทธวสุเส

วินยปิฎก
ภิกขุณีวิภงคปาติ
ปาติวิโสธกตเถเรหิ วิโสธิตา

ภูมิพลสส ปรมินทมหาราชาวรสส
ปริญญสญจิสดเส สิริชชวมงคลมหมกกาเล
ทยยสงฆมหาเถรสมาคเมน มุททาปีตา

คำนำ

มหาเถรสมาคม ได้ปรารภการจัดกิจกรรมร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ แล้วมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีความรู้และทรงธรรมวินัยพิจารณาตรวจสอบแก้ไขต้นฉบับให้ถูกต้อง โดยใช้พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับ เพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นพระบรมศาสนาทนของคัมภีร์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยและประชาชนชาวไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติไทย และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกมาโดยตลอด ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐาน เช่น

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ ด้าน ๒ “คนเมืองสุโขทัยนี้มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยบัว ท่วยนาง ลูกเจ้าขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชาย ทั้งผู้หญิง ท่วย มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากرانกฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว...”

พระบรมมหาราชวังของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ตรัสประกาศแก่เทพดาทั้งปวงว่า “ให้บังเกิดมาในประยูรมหาเสวตฉัตร จะให้บำรุงพระพุทธศาสนา ไฉนจึงมิช่วยให้สว่างแลเห็นข้าศึกเล่า” พอตกพระโอรสลง พระพายุก็พัดควันอันเป็นหมอกมืดนั้นสว่างไป...

นำพระราชหฤทัยและพระราชดำรัสของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช “พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ จะให้เราเข้ารีตตั้งนั้นหรือ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะในราชวงศ์ของเราก็นับถือพระพุทธศาสนามาช้านานแล้ว จะให้เปลี่ยน

ศาสนา อย่างนี้เป็นการยากอยู่ และถ้าพระเจ้าผู้สร้างฟ้าสร้างดินจะต้องการให้คนทั่วโลกได้นับถือศาสนาอันเดียวกันแล้ว พระเจ้ามิจัดการให้เป็นเช่นนั้นเสียแล้วหรือ?” “จริงอยู่ เมื่อฟอลคอนในเวลาหมอบอยู่ข้างพระบาทเจ้ากรุงสยามได้แปลคำชักชวนที่พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้รับสั่งมากับราชทูตนั้น ฟอลคอนก็กลัวจนตัวสั่น และสมเด็จพระนารายณ์ทรงพระกรุณาโปรดให้อภัยแก่ฟอลคอน แต่ก็ได้รับสั่งว่า ได้ทรงนับถือศาสนาอันได้นับถือต่อๆ กันมาถึง ๒,๒๒๕ ปีแล้ว เพราะฉะนั้น ที่จะให้พระองค์เปลี่ยนศาสนาเสียนั้น เป็นการที่พระองค์จะทำไม่ได้”

พระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

“อันตัวพ่อ	ชื่อว่า	พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก	กู้ชาติ	พระศาสนา
ถวายเป็นดิน	ให้เป็น	พุทธบูชา
แต่พระศาสนา	สมณะ	พระพุทธรูป
ให้อยืนยง	คงถาวร	ห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ชี	ปฏิบัติ	ให้พอสมควร
เจริญสมณะ	วิปัสสนา	พ่อชื่นชม
ถวายเป็นคัม	รอยบาท	พระศาสดา
คิดถึงพ่อ	พ่ออยู่	คู่กับเจ้า
ชาติของเรา	คงอยู่	คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา	อยู่ยง	คู่องค์กษัตริย์
พระศาสดา	ฝากไว้	ให้คู่กัน”

พระราชปณิธานของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

“ตั้งใจจะอุปถัมภ์	ยกย่องพระพุทธศาสนา
ป้องกันขอบเขตศาสนา	รักษาประชาชนและมนตรี”

พระราชศรัทธาของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย “ศุภมัสต์ ๑๑๗๙ ศก... พระบาทสมเด็จพระบรมธรรมิกมหาราชารามาทิราช บรมนารถบรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัว... ทรงพระราชศรัทธาจะยกเรือวิสาขบูชามหาโยธูปิธิ อันขาดประเพณีมานั้นให้กลับคืนเจียรจืดกาล ปรากฏสำหรับแผ่นดินสืบไป จะให้เป็นอรรถตัดตบประโยชน์และปรัดตบประโยชน์ ทรงพระราชศรัทธาจะให้สัตว์โลก ช้าชอบชนทสهماทั้งปวงจำเรื้ออายุและอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุกข์ภัยในชั่วนี้แลชั่วหน้า...”

นำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว “ด้วยกำลัง ทรงพระมหากรุณาเมตตากับไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นอันมาก ทรงพระกรุณา ดำรัสให้จดหมาย (คือ จด) กระแสพระราชโองการปฏิญาณยกพระนาม พระรัตนตรัยสรณคมน์อันอุดมเป็นประธานพยานอันยิ่ง ให้ความความจริง ในพระบรมหฤทัย แล้วทรงพระราชมารัสยอมอนุญาตให้เจ้าพระยาพระคลัง ว่าที่สมุหพระกลาโหม พระยาศรีพัฒนรัตนราชโกษา พระยาราชสุภาวดีกับ ขุนนางผู้น้อยทั้งปวง จงมีความสไมสรสามัคคีรสปรึษาพร้อมกัน เมื่อเห็นว่าพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่มีวิญญูสมบัติราชอบรรุชาานุวัตร จะเป็น ศาสนูปถัมภกยกพระบวรพุทธศาสนา แลจะปกป้องไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์รักษาแผ่นดินให้เป็นสุขสวัสดิ์โดยยิ่ง เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวงได้ ก็สุดแต่แต่จะเห็นดีประนีประนอมพร้อมใจกัน ยกพระบรมวงศานุวงศ์ พระองค์นั้นขึ้นเสวยมโหสิวรยาธิปัตย์ราชสืบสันตติวงศ์ดำรงราชประเพณีต่อไปเถิด อย่าได้กริ่งเกรงพระราชอัธยาศัยเลย เอาแต่ให้ได้เป็นสุขทั่วหน้า อย่าให้เกิดการรบราฆ่าฟันกันให้ได้ความทุกข์ร้อนแก่ราษฎร...”

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงประกาศพระราชทานส่วนพระราชกุศลในการที่ทรงบริจาคเพชรใหญ่ประดับพระอุณาโลมพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร “การพระราชบริจาคอันนี้ทรงพระราชดำริ เห็นว่าไม่ขัดขวางเป็นเหตุให้ท่านผู้ใดชุ่นเคืองขัดใจเลย พระนครนี้เป็น

[६]

ถิ่นที่ของคณับถือพระพุทธศาสนาามาแต่เดิม ไม่ใช่แผ่นดินของศาสนาอื่น คนที่ถือศาสนาอื่นมาแต่อื่นก็ดี อยู่ในเมืองนี้ก็ดี จะโหม่นสนน้อยใจด้วยริษยาแก่ พระพุทธศาสนาเพราะบูชาอันนี้ไม่ได้ ด้วยไม่ใช่เมืองของศาสนาตัวเอง ถ้า โทมนสก็ชื่อว่าโลภลวงเกินไป...”

พระราชปฏิญาณและพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช “ข้าพเจ้าจะไม่มีจิตยินดีหนีไปในศาสดาอื่น นอกจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระธรรมอันพระองค์ได้ตรัสรู้ชอบดีแล้ว กับทั้งพระสงฆ์หมู่ใหญ่ อันได้ประพฤติดำตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นเลยเป็นอันขาด จนตราบอกว่าสิ้นชีวิต...”

พระราชินีพินธุและพระบรมราชโอรสของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา เราจำเป็นต้องถือด้วยความกตัญญูต่อบิดา มารดา และต้นโคตรวงศ์ของเรา... เมื่อรู้สึกแน่นอนแล้วว่า ศาสนาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจากชาติไม่ได้... ถ้าข้าพเจ้าจะขอแก้ท่านทั้งหลายว่า พุทธศาสนาเป็นของไทย เรามาชวนกันนับถือพระพุทธศาสนาเถิด... ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขาดูถูกยิ่งเสียกว่าผู้ที่แปลงชาติ... เพราะเหตุฉะนั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทย จะต้องมันอยู่ในศาสนาพระพุทธซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา...” และพระองค์ได้พระราชทานความหมายแห่งไตรรงค์ไว้ดังนี้

“ขอรำว่าพรรณบรรยาย ความคิดเครื่องหมาย
แห่งสี่ทั้งสามงามนั้ด

ชาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์

และธรรมะคัมภีร์ไทย...”

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว “แต่บ้านเมืองในลานนาถึงกาลวิบัติ พระพุทธศาสนาก็เศร้าหมองจนสงฆ์มณฑล

เสื่อมทรามระส่ำระสายมาช้านาน... มาจนถึงรัชกาลสมเด็จพระปิยมหาราช พระบรมชนกนาถของเราจึงได้เริ่มทรงจัดการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในมณฑลนี้ มาโดยทรงพระราชดำริจะให้พุทธจักรและอาณาจักรเจริญรุ่งเรืองสมกับสมัย เป็นต้นว่า ในการสั่งสอนประชาชนทั้งหลายให้รัฐบาลเอาเป็นธุระสั่งสอนส่วน คดีโลก ให้พระสงฆ์รับภาระการสั่งสอนส่วนศีลธรรมเป็นอุปการะแก่กัน ดังนี้ สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชของเราก็ได้โปรดให้จัดการสืบมาโดยทางนั้น”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน ได้ตรัสพระปฐมบรมราชโองการซึ่งเป็นพระราชปณิธานแก่ปวงชนชาวไทยใน พระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ว่า “เราจะครองแผ่นดิน โดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ได้มีพระราชดำรัสตรัส ลาผนวชต่อพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทูตานุทูต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ ว่า “โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนา ประจำชาติของเรา ทั้งตามความศรัทธาเชื่อมั่นของข้าพเจ้าก็เห็นเป็นศาสนา ที่ดีศาสนาหนึ่ง เนื่องในบรรดาสัจธรรมคำสั่งสอนอันชอบด้วยเหตุผล จึง เคยคิดอยู่ว่า ถ้าโอกาสอำนวย ข้าพเจ้าควรจักได้บวชสักเวลาหนึ่งตาม ราชประเพณี ซึ่งจักเป็นทางสนองพระคุณบูรพการีตามคตินิยมด้วย...” และได้มีพระราชดำรัสในโอกาสพระสันตะปาปา จอห์น พอล ที่ ๒ เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ว่า “คนไทยเป็นศาสนิกที่ดีด้วยกัน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็น ศาสนาประจำชาติ”

การดำเนินงานตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกให้คงความ บริสุทธิ์แห่งพระบาลีพุทธพจน์ซึ่งเป็นหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำเป็นต้องอาศัยความสขุขุมคัมภีรภาพด้านความรู้ความชำนาญในภาษาบาลี ของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลาย จึงนับว่าเป็นงานที่มี

[๖]

ความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นกุศลกิจอันยิ่งใหญ่ที่กระทำได้ยาก ดังนั้น การที่พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายมีอิทธิบาทธรรมร่วมกันตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงควรแก่การอนุโมทนาสาธุการของบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย เพราะทราบได้ที่พระไตรปิฎกยังคงความบริสุทธิ์อยู่ ย่อมเป็นที่มั่นใจได้ว่า ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธก็ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดสันติสุขแก่มวลมนุษยชาติตราบนั่น

ในนามของมหาเถรสมาคม ขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ นับเป็นการเฉลิมพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศลแด่ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรคุณ) วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร เนื่องในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ดังกล่าว

ขออานุภาพแห่งมหากุศลอันยิ่งใหญ่ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายที่ได้ร่วมกันพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นพระบรมศาสนาดาทขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งนี้ ได้โปรดอภิบาลคุ้มครองรักษาสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรคุณ) วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ให้ทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยืนนาน สถิตมั่นเป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าของเหล่าพสกนิกรชาวไทยสืบไปตลอดจิรัฏฐิติกาล เทอญ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ

7

(สมเด็จพระพุฒาจารย์)

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คำปรารภ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดิมทีนั้น เรียกว่า พระธรรมวินัย พระธรรม ได้แก่คำสั่งสอนที่แสดงหลักความจริงที่ควรรู้ และแนะนำหลักความดีที่ควรประพฤติ พระวินัย ได้แก่ข้อบัญญัติที่ทรงวางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอกัน กาลต่อมา เมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ทรงบัญญัติไว้ในกาลโอกาสต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นพระบรมศาสนาดาทนพระพุทธองค์ โดยมีหลักฐานปรากฏในมหาปรินิพพานสูตร (ที.ม. ๑๐/๒๑๖) ว่า ขณะที่ทรงพระประชวรจวนจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์หาได้ทรงตั้งพระสาวกรูปใดรูปหนึ่งไว้ในตำแหน่งพระบรมศาสดาไม่ หากแต่ตรัสกะท่านพระอานนท์พุทธอุปัฏฐากว่า

โย โว อานนท มยา ธมโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต,
โส โว มมจฺจุเยน สตุถา.

แปลความว่า “ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยอันใดที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอ โดยกาลล่วงไปแห่งเรา”

จากพระพุทธพจน์นี้เป็นหลักฐานยืนยันถึงความสำคัญของพระธรรมวินัย ซึ่งได้รับการสังคายนารวบรวมประมวลเป็นบทสวดสำหรับสวดทานความถูกต้องมิให้คลาดเคลื่อนไปจากที่พระพุทธองค์ตรัสสั่งสอนจริงด้วยสังฆานุมัติพร้อมกันครั้งแรกโดยพระอรหันตเถระ ๕๐๐ รูป ภายหลังพุทธปรินิพพานได้ ๓ เดือน การสังคายนาพระธรรมวินัยในครั้งแรกนั้นได้ยกเอาพระพุทธพจน์ที่ทรงแสดงโปรดเวไนยสัตว์ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ขึ้นสู่การพิจารณา สวดทานรับรองความบริสุทธิ์ถูกต้องในท่ามกลางสงฆ์ แล้วประมวลจัด

[๘]

เป็นหมวด ไว ๓ หมวดใหญ่ เรียกว่า พระไตรปิฎก อันประกอบด้วย พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก

พระวินัยปิฎก หมวดพระวินัย ว่าด้วยพระพุทธานุญาตที่ทรงวางหลักความประพฤติและมารยาทอันเป็นแบบอย่างเยี่ยงอารยชนของผู้เข้ามาบวช ประพฤติพรหมจรรย์ชั้นสูงในพระพุทธศาสนา เป็นประมวลพระพุทธานุญาต รสสั่งสอนเกี่ยวกับศีลหรือสิกขาบทตลอดจนพิธีกรรมและขนบธรรมเนียมของพระสงฆ์ อันเป็นกฎระเบียบที่พระภิกษุและพระภิกษุณีต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ยังได้ประมวลเหตุการณ์พุทธประวัติที่สำคัญๆ นับตั้งแต่แรกตรัสรู้ เสด็จวิมุตติสุขเป็นต้นไปพร้อมทั้งประวัติการทำสังคายนาไว้ด้วย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ คือ มหาวิภังค์ ภิกขุณีวิภังค์ มหาวรรค จุลวรรค และปรีวาร โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๘ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑ ถึงเล่มที่ ๘

พระสุตตันตปิฎก หมวดพระสูตร ว่าด้วยประมวลพระธรรมเทศนา ตรัสบรรยายธรรมของพระพุทธองค์ที่ตรัสให้เหมาะแก่บุคคลและโอกาส เป็นประมวลหลักพุทธธรรมที่ทรงแสดงโดยบุคลาธิษฐานหรือทรงใช้สมมติโวหารตลอดจนบทคาถาประพันธ์ เรื่องเล่า และเรื่องราวชั้นเดิมที่แสดงถึงประวัติของพระพุทธองค์และพระอรหันตสาวกทั้งหลาย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ เรียกว่า นิกาย ๕ คือ ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย และขุททกนิกาย โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๒๕ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ ถึงเล่มที่ ๓๓

พระอภิธรรมปิฎก หมวดพระอภิธรรม ว่าด้วยประมวลพระพุทธานุญาตอันเกี่ยวกับหลักปรมัตถธรรมที่เป็นความหมายที่แท้จริงของสรรพสิ่ง เป็นประมวลคำอธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาล้วน ๆ โดยธรรมาธิษฐาน

คือไม่ยกบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเป็นสมมติบัญญัติเข้ามาประกอบความ มี ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๗ คัมภีร์ คือ ัมมสังคณี วิภังค์ ธาตุกถา บุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก และปฏฐาน โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๑๒ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ ถึงเล่มที่ ๔๕

พระไตรปิฎก จัดเป็นหนึ่งในพระสัทธรรม ๓ คือปริยัติศีลธรรมที่ประมวลไว้ซึ่งนวัคส์ตฤศาสน์ทั้งหมด เป็นปฏฐานให้เกิดปฏิบัติศีลธรรม คือศีล สมาธิ ปัญญา และนำไปสู่การบรรลุปฏิเวธธรรม คือมรรค ผล นิพพานในที่สุด ดังนั้น จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในทางพระพุทธศาสนา ดังพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในคราวจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ความว่า

“พระไตรปิฎกเป็นพระคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระอรหันตสาวกได้รับการธุระสั่งสอนสืบต่อกันมา เป็นพระคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เท่ากับเป็นสัญลักษณ์ของพระบรมศาสดา พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนผู้สนใจพระพุทธศาสนามีความจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้จากพระไตรปิฎก เพราะฉะนั้น คัมภีร์พระไตรปิฎกนี้พระเถรานุเถระแต่ปางก่อนจึงได้ช่วยกันรักษาสืบต่อกันมา ในการสร้างวัดวาอารามสมัยก่อนนั้น จะต้องสร้างหอไตรประจำวัด ซึ่งเป็นที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกอันประกอบด้วยคัมภีร์ใบลาน พระภิกษุสามเณรผู้บวชในพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนทายาท ก็จำเป็นต้องศึกษาภาษาบาลีอันเป็นภาษาที่จารึกในคัมภีร์พระไตรปิฎก พร้อมทั้งอรรถกถาฎีกา โยชนา สัททาวเสส อันเป็นคัมภีร์ประกอบเพื่อให้เข้าใจเนื้อความพระไตรปิฎกนั้น พระมหากษัตริย์ทรงนับถือพระพุทธศาสนาในปางก่อน

จึงได้ให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในพระไตรปิฎกนั้นๆ ให้แตกฉาน เพื่อนำเอาความรู้มาสั่งสอนแก่พุทธศาสนิกชน สำหรับในประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะมาตลอดสาย และได้ทรงให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมคือพระไตรปิฎกนี้ สืบต่อกันมา ทรงถือเป็นพระราชกิจสำคัญ มีการสอบพระปริยัติธรรมเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้แสดงความรู้ที่ได้ศึกษาพระไตรปิฎกนั้นๆ และทรงปูนบำเหน็จความสามารถแก่พระภิกษุสามเณรผู้สอบไล่ได้พระปริยัติธรรม ซึ่งทุกวันนี้ได้ขยายวงกว้างออกมาเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลีสนามหลวง ตลอดจนพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ให้พระภิกษุสามเณรผู้ทรงความรู้ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ถือเป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอันยิ่งใหญ่...”

พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทได้รับการนำสืบๆ กันมา ด้วยภาษามคธ หรือภาษาบาลี อันหมายถึงภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธพจน์ โดยวิธีมุขปาฐะหรือมุขบาฐ คือวิธีทรงจำนำสืบต่อ ๆ กันด้วยการสาธยายท่องจำกัน สั่งสอนกันจากปากสู่ปาก หรือวิธีบอกเล่ากล่าวสอนจากอาจารย์สู่ศิษย์โดยโวหารต่างๆ เป็นเวลาถึง ๔ พุทธศตวรรษ จึงได้รับการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรลงในใบลานในคราวสังคายนาครั้งที่ ๕ ในประเทศศรีลังกา เมื่อพุทธศักราช ๔๓๓ ตลอดระยะเวลาดังกล่าวนี้ ถ้าในสมัยใดมีความผันเพื่อเลอะเลือนจำกันมาผิด มีข้อบกพร่องผิดพลาดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีคำสอนของลัทธิอื่นเข้ามาปะปนในพระไตรปิฎก อันเป็นเหตุให้พระสงฆ์ประพฤติดิพหลักพระธรรมวินัย บรรดาพระอรหันต์หรือพระมหาเถระในยุคสมัยนั้นๆ ก็จะต้องเอาเป็นการธุระดำเนินการประชุมพระสงฆ์ทำสังคายนาเพื่อสอบทานสวดรับรองความถูกต้องพร้อมกันเป็นครั้ง ๆ โดยประวัติการทำสังคายนานั้น สามครั้งแรกทำในประเทศอินเดีย ครั้งที่ ๔ และครั้งที่ ๕

ทำในประเทศศรีลังกา ซึ่งในการทำสังคายนาครั้งที่ ๕ นี้เอง พระเถระ
 สังคีติกจารย์ทั้งหลายได้คำนึงถึงว่า “ในอนาคต กุลบุตรคงมีศรัทธาน้อยลง
 และปัญหาที่จะทรงจำพระธรรมวินัยสืบอายุพระพุทธศาสนาคงน้อยลงด้วย
 ควรที่คณะสงฆ์จะสังคายนาพระธรรมวินัยแล้วลงบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์
 อักษร” เพราะประจักษ์ที่พวกทมิฬไม่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งปกครอง
 ประเทศศรีลังกาแล้วทำให้เกิดภัยพิบัติอย่างใหญ่หลวงต่อพระพุทธศาสนา
 เป็นเหตุให้พระภิกษุสาวกทั้งหลายต่างพากันปลีกตนไปอยู่ตามป่าเขาอย่าง
 ลำเค็ญ มีความผิดเคืองด้วยภิกษาหาร ต้องอดทนอยู่อย่างลำบากถึง ๑๒ ปี
 แต่ท่านเหล่านั้นหาคำนึงถึงความลำบากทางกายของตนไม่ ต่างช่วยกัน
 ทรงจำพระไตรปิฎกท่านละหนึ่งนิกายบ้าง สองนิกายบ้าง ถึงแม้ไม่มีอะไร
 จะฉันทเป็นกัฏฐาหาร ก็ฉันทใบไม้แทน เพื่อให้ร่างกายมีกำลังทรงอยู่เพียงเพื่อ
 สบายยท่องบ่นทบทวนพระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้ นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้พระไตรปิฎก
 ที่ทรงจำไว้สูญหายไปพร้อมกับชีวิตของท่าน เพราะขณะนั้นพระภิกษุสาวกที่
 ทรงจำพระไตรปิฎกได้มีจำนวนน้อยเต็มที บางท่านเกิดเดโชธาตุในท้องกำเร็บก็
 ต้องนอนเอาทรายกลบท้อง เพื่อให้ดูตความร้อนจากร่างกายแล้วสบาย
 ทบทวนพระไตรปิฎกนั้นมิให้ลืมนั่นสูญหายไป เมื่อได้ประจักษ์ชัดถึงการ
 ทรงจำพระไตรปิฎกด้วยวิธีมุขปาฐะว่าไม่อาจจะรักษาพระไตรปิฎกไว้ได้ต่อไป
 จึงได้มีมติจารึกพระไตรปิฎกลงในใบลานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษามคธ
 พร้อมทั้งจารึกอรรถกถา (คัมภีร์อธิบายความแห่งพระไตรปิฎก) ด้วยภาษา
 สิงหล แล้วนำสืบเผยแผ่ไปยังประเทศต่างๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา และ
 ต่อมาเมื่อวิทยาการด้านการพิมพ์เจริญขึ้น ได้มีการพิมพ์พระไตรปิฎกเป็น
 รูปเล่มหนังสือ โดยใช้อักษรของประเทศนั้น ๆ จึงปรากฏเป็นพระไตรปิฎก
 ฉบับอักษรสิงหล ฉบับอักษรเทวนาครี ฉบับอักษรพม่า ฉบับอักษรขอม
 ฉบับอักษรไทย ฉบับอักษรโรมัน ฉบับอักษรมอญ เป็นต้น และเมื่อจะจัด

[๑๒]

พิมพ์หรือจัดสร้างซ้ำแต่ละครั้งเนื่องในวโรกาสสำคัญๆ ก็จะมีการสังคายนาตรวจชำระสอบทานเพื่อคงความบริสุทธิ์บริบูรณ์โดยการนำคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรต่าง ๆ มาเทียบเคียงกัน ตรวจสอบให้ลงกันสมกันเป็นสำคัญ โดยมีการจัดทำเครื่องหมายวรรคตอน จัดทำเชิงอรรถแสดงปาฐะที่ต่างกัน พร้อมทั้งจัดทำดัชนีคือปทานุกรม นามานุกรม คาถานุกรม และอัมมประเภทแสดงลำดับหมวดธรรม เพื่อสะดวกในการสืบค้นดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย ได้นำพระไตรปิฎกจากประเทศศรีลังกามาสืบทอดศึกษาเล่าเรียนกันโดยลำดับ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการสังคายนาตรวจชำระสอบทานพระไตรปิฎกในประเทศไทย มีประวัติการดำเนินงานในแต่ละยุคสมัยที่พระบรมมหาราชวังของไทยผู้ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงโปรดฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังปรากฏตามหลักฐานที่บันทึกไว้ ดังนี้

ในรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ ได้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกจารึกลงในใบลานด้วยอักษรธรรมล้านนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๐๒๐ ต่อมา ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภายหลังจากที่ทรงกู้เอกราชจัดการบ้านเมืองไทยเสร็จแล้ว ทรงใฝ่พระทัยในการพระพุทธานุศาสนเป็นอย่างยิ่ง ทรงปรารถนาว่าพระไตรปิฎกกระจัดกระจายเสียหายไปมาก จึงทรงโปรดฯ ให้อัญเชิญพระไตรปิฎกจากเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งมีความสมบูรณ์มารวบรวมไว้ที่กรุงธนบุรี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๑๓

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๓๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดฯ ให้รวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกในส่วนที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วทรงอาราธนาพระเถรานุเถระและเชิฐราชบัณฑิตผู้ทรงความรู้ ให้ทำการสังคายนาตรวจ

ชำระพระไตรปิฎก แล้วทรงโปรดฯ ให้ช่างคัดลอกจำลองพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถาและฎีกาจารึกด้วยอักษรขอมลงในใบลาน จำนวน ๓,๗๘๖ ผูกพร้อมทั้งปิดทองหีบ ปกหน้า ปกหลัง และกรอบ เรียกว่า พระไตรปิฎกฉบับทอง ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ทรงโปรดฯ ให้มีการซ่อมส่วนคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ชำรุดให้สมบูรณ์ และทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า ฉบับรดน้ำแดง แม้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎก ๕ ฉบับ มีฉบับรดน้ำเอก ฉบับเทพชุมนุมเป็นต้น พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้อาราธนาพระมหาเถระเข้าไปถวายพระธรรมเทศนาในพระบรมมหาราชวัง โดยให้เรียบเรียงพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา เป็นสำนวนพระธรรมเทศนา และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ขาดหายไปให้ครบสมบูรณ์ พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า ฉบับสองชาติ

พระไตรปิฎกทั้ง ๔ รัชสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ดังกล่าวมานี้ยังเป็นภาษาบาลีอักษรขอม ดังนั้น ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการสังคายนาชำระพระไตรปิฎกและปวิวรรตบาลีอักษรขอมเป็นบาลีอักษรไทย และทรงโปรดฯ ให้จัดพิมพ์เป็นเล่มหนังสือขึ้นเป็นครั้งแรก จำนวน ๓๙ เล่ม รวม ๑,๐๐๐ ชุด เพื่อฉลองในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงมีพระราชประสงค์อุทิศพระราชกุศลถวายแด่พระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระต้นฉบับที่ขาดหายไปเพิ่มอีกจากที่มีอยู่ ๓๙ เล่ม และจัดพิมพ์เป็น ๔๕ เล่ม จบบริบูรณ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพรรษาที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ

พุทธกิจ การตรวจชำระพระไตรปิฎกครั้งนี้คณะสงฆ์กระทำอย่างโอฬารยิ่ง โดยปรับปรุงแก้ไขเครื่องหมายวรรคตอน ใช้เครื่องหมายพินทุแทนยามักการ เริ่มจัดทำตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๖๔ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ จึงแล้วเสร็จ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า สยามรณฺทสฺส เตปิฎกํ : พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ พิมพ์จำนวน ๑,๕๐๐ ชุด ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการจัดพิมพ์ คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรไทยครบสมบูรณ์ และพระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐนี้ได้มีการพิมพ์ซ้ำสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม พระไตรปิฎกที่ได้รับการตรวจชำระและจัดพิมพ์ทั้งหมด นับแต่สมัยโบราณมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ เป็นภาษาบาลีหรือภาษามคธ แม้จะได้มีการแปลเป็นภาษาไทยมาช้านานแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ก็ยังมิได้มีการแปลอย่างเป็นทางการในนามของคณะสงฆ์ จึงต่อมา ในปีพุทธศักราช ๒๔๔๓ คณะสงฆ์โดยได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๕ ได้ประชุมกันดำเนินการแปลพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นภาษาไทยบริบูรณ์และจัดพิมพ์เป็นครั้งแรก เรียกว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง โดยแปลตามความในพระไตรปิฎกภาษาบาลี แล้วพิมพ์เป็นเล่ม ๒,๕๐๐ ชุด ชุดละ ๔๐ เล่ม เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระชนมายุของพระพุทธเจ้าส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งแปลเป็นสำนวนเทศนา โดยถือเอาพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐเป็นต้นฉบับ พิมพ์ลงในใบลาน ๑,๒๕๐ กัณฑ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระอรหันตสาวกในครั้งพุทธกาลที่มาเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยมีนัยหมายเพื่อประชุมฟังพระโอวาทปาติโมกข์ในคราวจาตุรงคสันนิบาต ดิถีเพ็ญแห่งมาฆมาส อนึ่ง การแปลและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกครั้งนี้กระทำเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสที่พระพุทธศาสนาได้ดำรงมั่นมาครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ อีกส่วนหนึ่งด้วย

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงนี้ คณะสงฆ์ได้ดำเนินการตรวจชำระจัดพิมพ์สืบต่อมาเนื่องในวโรกาสสำคัญอีก ๓ วาระ รวมเป็น ๔ วาระด้วยกัน

กล่าวคือ วาระที่ ๒ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด ชุดละ ๔๕ เล่ม วาระที่ ๓ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด และวาระที่ ๔ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด เนื่องในวโรกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำริว่า พระพุทธทวณะอันเรียกว่าพระไตรปิฎกย่อมเป็นหนังสือที่ประมวลพระธรรมวินัยของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งยังบริบูรณ์และตั้งมั่นอยู่ตราบใด ก็ย่อมเป็นหลักของพุทธบริษัทที่จะปฏิบัติให้เป็นสัมมาปฏิบัติ ถึงความมอกลงามรุ่งเรืองอยู่ตราบนั้น จึงทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการสังคายนาพระไตรปิฎกถวายตามที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพระพร เนื่องในมงคลดิถีที่มีพระชนมพรรษาจะบรรจบ ๕ รอบนักษัตร ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ และมีพระบรมราชโองการประกาศขออาราธนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระสงฆ์เปรียญธรรมพร้อมด้วยศาสนบัณฑิต เป็นการอู่ระดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อความเจริญรุ่งเรืองสถาพรแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

การสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกเนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ คณะสงฆ์ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมการศาสนา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับสนองงานคณะสงฆ์ขณะนั้นเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยรัฐบาลซึ่งมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็น

[๑๖]

นายกรัฐมนตรีขณะนั้นได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุน และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธีพระฤกษ์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วได้ดำเนินการสังคายนาตรวจชำระในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการสังคีตการกสงฆ์ คณะกรรมการปาฬิวิโสธกะ คณะกรรมการการแห่งสังคีตการกสงฆ์ คณะกรรมการศาสนบัณฑิต ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ และคณะกรรมการดำเนินการและประสานงาน และมีสังฆานุมัติให้ใช้ตำหนักสมเด็จพระมหาธาตุยวราชรังสฤษฎิ์ เป็นสถานที่ตรวจชำระ โดยนำพระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นฉบับหลวงแล้วนั้นมาตรวจสอบให้มีความถูกต้องทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย กล่าวคือ ในส่วนของฉบับภาษาบาลี ได้ใช้ พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐ เป็นต้นฉบับสอบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ โดยได้ตั้งข้อ ย่อหน้า ยกหัวข้อสูตรหรือมาติกาให้เห็นชัดเจน และได้อ้างหน้าคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ ฉบับฉกฐสังคีติ (อักษรพม่า) ฉบับอักษรเทวนาครี และฉบับอักษรโรมัน ในบรรทัดแรกของหน้านั้นๆ เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าของนักศึกษา รวมทั้งบอกเลขบรรทัดแต่ละหน้าของพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีนี้ไว้ด้วย สำหรับฉบับภาษาไทย ได้นำ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง มาเป็นต้นฉบับในการตรวจสอบพิจารณาสำนวนแปล

การดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกตามที่กล่าวมานี้ได้แล้วเสร็จทันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า ทฤษฎรรฐสส สงกิติเตปิฎก ๒๕๓๐ พุทธวสุเส : พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ โดยจัดพิมพ์ฉบับภาษาบาลีจำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และจัดพิมพ์ฉบับภาษาไทย จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด

ต่อมา พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยดังกล่าวนี้ได้มีพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธา

สร้างถวายเป็นวัดจนหมดลง โดยเหตุที่พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์ที่มีความสำคัญ คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงเตรียมการที่จะจัดพิมพ์ซ้ำ แต่เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีที่ทำกันมา คือก่อนจะจัดพิมพ์พระไตรปิฎกแต่ละครั้ง ต้องมีการประชุมสงฆ์ผู้ทรงความรู้และศาสนบัณฑิตตรวจชำระสอบทานความถูกต้องในเบื้องต้น กอปรกับได้พิจารณาเห็นว่าพระไตรปิฎกฉบับสังคายนาในส่วนภาษาบาลีนั้น แม้จะดำเนินการตรวจชำระจากคณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ในครั้งนั้นมาแล้ว แต่ก็ยังมีปาฐะที่บกพร่องผิดพลาดอยู่บ้างในบางเล่ม บางสูตร บางข้อ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดด้านเวลาและขั้นตอนการจัดพิมพ์เป็นสำคัญ แม้ในส่วนฉบับภาษาไทยก็ปรากฏว่าสูตรเดียวกันซึ่งมีบทพระบาลีเหมือนกัน หรือข้อความพระบาลีอย่างเดียวกันแต่ปรากฏต่างที่กัน กลับมีข้อความสำนวนแปลที่ไม่ลงกันสมกัน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเกิดจากคณะกรรมการแปลมีหลายชุดจึงแปลสำนวนต่างกัน แต่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนาสำหรับศึกษาค้นคว้าอ้างอิงของพุทธบริษัท หากใช้เป็นหนังสืออ่านทั่วไปไม่ แม้จะเป็นฉบับภาษาไทยก็ควรที่จะมีเอกภาพในด้านสำนวนคำแปลที่เป็นแบบอย่าง และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบัณฑิตชน ดังนั้น เพื่อให้การจัดพิมพ์พระไตรปิฎกเผยแพร่ในปัจจุบันมีข้อบกพร่องผิดพลาดน้อยที่สุด คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้มีฉันทานุมัติชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ทั้ง ๔๕ เล่ม เป็นอันดับแรก โดยกำหนดแนวทาง คือ ให้สอบทานคำแปลของพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาให้ถูกต้องสมบูรณ์ มิให้ตกหล่นคลาดเคลื่อนจากบทปาฐะในพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา หากพบว่าตกหล่น ก็แปลเพิ่มให้สมบูรณ์ หากพบว่าคลาดเคลื่อน ก็แปลให้ถูกต้องตามนัยอรรถกถา และหากพบว่าสำนวนคำแปลของสูตรใด หรือข้อใดที่ปรากฏหลายที่ทั้งในเล่มเดียวกันหรือ

ต่างเล่มไม่ตรงกัน ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับฉบับภาษาบาลีแล้วปรากฏว่ามีข้อความพระบาลีอย่างเดียวกัน ก็ปรับแก้สำนวนให้ตรงกัน เป็นต้น

คณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้เพียรพยายามดำเนินการตรวจสอบต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาสำเร็จเพียงขั้นตอนการสอบทานคำแปลมิให้ตกหล่นจากต้นฉบับภาษาบาลี โดยมีได้ปรับแก้สำนวนคำแปลที่ลึกล้ำกันในบางสูตรให้ลงกันสมกัน จึงต่อมา คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ได้มีมติให้ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙, ราชบัณฑิต) วัดราชโอรสาราม รับเป็นการธุระดำเนินการสานต่อในขั้นตอนที่เหลือให้สำเร็จเรียบร้อย ซึ่งในเบื้องต้น พระธรรมกิตติวงศ์ ได้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ที่คณะกรรมการดังกล่าวได้สอบทานคำแปลกับฉบับภาษาบาลีไว้แล้วนั้นมาให้คณะศิษย์ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปรับแก้สำนวนและการเชื่อมโยงข้อมูลแล้วได้ศึกษาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะได้ดำเนินการปรับแก้สำนวนคำแปลในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง อันเป็นการลดขั้นตอนที่ไม่ต้องพิมพ์ข้อมูลออกมาเป็นรูปเพื่อตรวจและสั่งแก้ ซึ่งช่วยประหยัดทั้งด้านเวลาและวัสดุประกอบการพิมพ์ พร้อมทั้งได้เตรียมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎกภาษาไทยจากแหล่งต่างๆ ที่พระโบราณจารย์ได้แปลไว้ เช่น พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับอื่นๆ เพื่อจัดทำมาเป็นอุปการะสอบทานเทียบเคียงประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปล และที่สำคัญ ได้นำคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่นายพร รัตนสุวรรณ ได้ประชุมศาสนบัณฑิตตรวจชำระและจัดพิมพ์อย่างครบบริบูรณ์มาเป็นอุปกรณ์ประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปลให้ถูกต้องตามพุทธานุญาต นอกจากนี้ยังได้จัดหาซีดีรอมพระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำไว้มาสืบค้นข้อความพระบาลีที่ซ้ำกันเพื่อจะได้ปรับสำนวนคำแปลให้เป็นเอกภาพกันอีกด้วย เมื่อเสร็จขั้นตอนการบันทึกข้อมูลดังกล่าวแล้ว จึงได้ดำเนินการ

ปรับแก้ข้อมูลสำนวนคำแปลพระไตรปิฎกภาษาไทยในเครื่องคอมพิวเตอร์ไปตามลำดับเล่ม จนแล้วเสร็จทั้ง ๔๕ เล่ม พร้อมทั้งจะให้พิสูจน์อักษรก่อนเสนออนุมัติจัดพิมพ์ แต่ได้พิจารณาเห็นว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับสังคายนาที่พระโบราณจารย์ได้แปลและจัดทำไว้นั้น มิได้ทำเชิงอรรถคือคำอธิบายศัพท์หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจไว้ ดังนั้น เพื่อเอื้อประโยชน์ ในการอ่านพระไตรปิฎกให้เข้าใจสำหรับประชาชนทั่วไปและสามารถเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงที่ถูกต้องอันเหมาะสมแก่ยุคสมัยปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงได้เพิ่มขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถขึ้นโดยกำหนดแนวทางในการจัดทำ คือทำคำอธิบายเฉพาะคำศัพท์วิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งแปลทับศัพท์ไว้หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจ โดยตรวจดูคำอธิบายจากคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ ที่อธิบายหรือแยกประเภทศัพท์หรือข้อความแห่งพระบาลีนั้นๆ เป็นเบื้องต้นแล้วแปลสรุปความเป็นภาษาไทยที่กะทัดรัด พร้อมทั้งอ้างอิงคัมภีร์อรรถกถาเป็นอักษรย่อและบอกเล่มหรือหน้าไว้ในวงเล็บเพื่อประโยชน์ในการสืบค้นอ้างอิงของผู้ต้องการหลักฐานอ้างอิงหรือต้องการศึกษาพระพุทธศาสนาชั้นสูง ในกรณีคำแปลภาษาไทยที่ไม่นิยมใช้ซึ่งเกรงว่าคนทั่วไปอ่านแล้วไม่เข้าใจและต้องเสียเวลาเปิดดูความหมายในพจนานุกรม โดยที่คัมภีร์อรรถกถาก็ไม่ได้ให้คำอธิบายไว้ เช่น คำว่า *ทิม* ซึ่งหมายถึงศาลาแถวหรือห้องแถวสำหรับเป็นที่พักหรือเก็บของ ก็ได้ทำเชิงอรรถไว้โดยอ้างที่มาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรืออธิบายเพิ่มเติมตามสมควร พร้อมทั้งบอกหน้ากำกับไว้เพื่อการสืบค้น เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถพร้อมทั้งจัดหน้าวรรคตอนนี้ได้อาศัยความละเอียดและใช้เวลาในการจัดทำเป็นอย่างมาก

การจัดทำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ เพื่อเสนอจัดพิมพ์ดังกล่าวนี้ ได้ใช้เวลาในการดำเนินการจัดทำเป็นเวลานาน จึงแล้วเสร็จเป็นข้อมูลต้นฉบับอยู่ในคอมพิวเตอร์ ในส่วนของการจัดทำต้นฉบับ

พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ นั้นยังมิได้มีการตรวจชำระสอบทานแต่อย่างใด จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ประมวลเหตุที่พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงดำรงอยู่ในฐานะองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์อันเกี่ยวเนื่องกับการพระพุทธรูปศาสนานอกจากจะทรงอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้สามารถบริหารงานปกครอง งานการศึกษา งานเผยแผ่ งานสาธารณูปการ งานสาธารณสงเคราะห์ และงานการศึกษาสงเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พระราชกรณียกิจอันเกี่ยวเนื่องกับการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธรูปศาสนานีกส่วนหนึ่ง ก็คือทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ซึ่งพระราชกรณียกิจส่วนนี้ได้อำนวยผลให้พระสงฆ์และประชาชนมีหลักในการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนา อันก่อให้เกิดความดำรงมั่นคงแห่งพระพุทธรูปศาสนาคู่กับชาติไทยตราบเท่าทุกวันนี้ ดังนั้น ในมหามงคลโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๙๕ นับเวลาถึงปัจจุบัน เป็นปีที่ ๖๐ สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ได้เสด็จดำรงสยามรัฐสีมาราชอาณาจักร ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์มั่นคงอยู่ในทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตร ประสิทธิ์ประสาทความไพบูรณ์รุ่งเรืองวัฒนาสถาพร ทรงพระมหากรุณาแก่พสกนิกรถ้วนหน้า คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม สำนักในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกร ประเทศชาติ และพระพุทธรูปศาสนา จึงมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อเป็นการเฉลิมพระบุญญาธิการและเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อเป็นการสืบสานพระไตรปิฎกให้เป็น

หลักสำคัญของพระพุทธศาสนาในการศึกษาสัมมาปฏิบัติของพุทธบริษัท ซึ่งกิจกรรมส่วนนี้นับเป็นหนึ่งในแปดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ มหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วยบรรพชิต ๔๑ รูป คฤหัสถ์ ๔ คน รวม ๔๕ รูป/คน โดยมี สมเด็จพระพุทธมามกาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙) วัดสระเกศ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานกรรมการ พระพรหมมุนี (จันท์ พรหมคฺคโต ป.ธ. ๙) วัดบวรนิเวศวิหาร พระพรหมเวที (สนิท ชวนปญโญ ป.ธ. ๙) วัดไตรมิตรวิทยาราม เป็นรองประธานกรรมการ และพระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙) วัดเทวราชกุญชร เป็นเลขานุการ ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ คณะกรรมการ ฯ นี้ได้ประชุมพิจารณาแนวทางในการดำเนินงานจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ และได้ข้อสรุปเป็นแนวปฏิบัติว่า ในการดำเนินงานตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาบาลีให้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา พุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับในการตรวจชำระ และให้นำพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ มาเทียบเคียงโดยให้ทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกันไว้ ส่วนการตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาไทยให้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ ที่พระธรรมกิตติวงศ์และคณะได้จัดทำไว้แล้วตามมติมหาเถรสมาคม มาตรวจสอบคำแปลและจัดทำหัวข้อให้ตรงกันกับพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ ที่คณะกรรมการตรวจชำระแล้ว ทั้งนี้ประธานคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกองงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เป็น ๓ กอง คือ

[๒๒]

๑. คณะทำงานกองงานพระวินัยปิฎก จำนวน ๒๕ รูป/คน มีพระธรรมคุณาภรณ์ (เอื้อน ทาสถมโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดสามพระยา เป็นประธาน

๒. คณะทำงานกองงานพระสุตตันตปิฎก จำนวน ๑๙ รูป มีพระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙, พธ.ด. กิตติมศักดิ์) วัดปากน้ำ เป็นประธาน

๓. คณะทำงานกองงานพระอภิธรรมปิฎก จำนวน ๒๑ รูป/คน มีพระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดพิชยญาติการาม เป็นประธาน

ในการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาบาลีนั้น ได้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเทียบเคียงตรวจสอบทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกัน จำนวน ๗ ฉบับ ประกอบด้วยพระไตรปิฎกบาลี อักษรไทย ๓ ฉบับ คือ (๑) พุทธมัญจสส สงคิตติเตปิฎก (๒๕๓๐ พุทธวสุเส) (๒) สยามมัญจสส เตปิฎก (๒๕๒๕ พุทธวสุเส) (๓) มหาจุฬาเตปิฎก (อนุสสรณีย์ ๒๕๐๐ พุทธวสุเส) และพระไตรปิฎกบาลีอักษรต่างประเทศ ๔ ฉบับ คือ (๑) ฉฏฐสงคิตติเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรพม่า ฉบับฉัฐฐสังคายนา พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๔) (๒) อังคิลสเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรโรมัน ฉบับสมาคมบาลีปกรณ์) (๓) สิทพิเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรสิงหล) (๔) นาลันทาทวนาคริปาลีเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรเทวนาครี ฉบับมหาวิทยาลัยยาลันทา)

คณะทำงานแต่ละกองงานได้เพียรพยายามพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นต้นมา จึงทำให้การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บัดนี้ การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลี และภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ได้บรรลุผลเสร็จสิ้นแล้ว นับว่าสำเร็จได้โดยอาศัยพระบารมีพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริยาธิราช กอปรด้วยความวิริยะอุตสาหะอุทิศเวลาเป็นพุทธบูชาของคณะกรรมการพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตผู้ดำเนินการพิจารณาตรวจต้นฉบับและความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และอานุภาพแห่งกุศลเจตนาในการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้ จงเป็นพลวปัจจัยดลบันดาลให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตในไอศวรรยราชสมบัติ ทั้งสุขโสมนัสสวัสดิ์จงเกิดมีในที่ทุกสถาน ขอให้รัฐบาลในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงประสบความสำเร็จในการบริหารราชการแผ่นดิน ขออณาประชาราษฎร์และสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่าจงอยู่เย็นเป็นสุข ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เจริญงอกงามในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจิรัจ्ฐิตกาล เทอญ

สทา ทิปฺปตฺถ สทุมฺโม ตถาคตฺตปเวทิต

ทสฺเสนฺโต สพฺพโลกสฺส อฺชุมฺคํ วิสฺสุทฺธิยา.

ขอพระสังฆธรรมที่พระตถาคตเจ้าทรงประกาศไว้ แสดง
ทางตรงเพื่อความบริสุทธิ์แก่โลกทั้งปวง จงรุ่งเรืองทุกเมื่อ เทอญ.

มหาเถรสมาคม

THE PALI ALPHABET IN THAI AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

๐ = a ๑ = ā ๒ = i ๓ = ī ๔ = u ๕ = ū ๖ = e ๗ = o

CONSONANTS WITH VOWEL “A”

ก = ka	ข = kha	ฅ = ga	ฆ = gha	ง = ṅa
จ = ca	ฉ = cha	ช = ja	ฌ = jha	ญ = ña
ฎ = ṭa	ฐ = ṭha	ฑ = ḍa	ฒ = ḍha	ณ = ṇa
ด = ta	ถ = tha	ท = da	ธ = dha	น = na
ป = pa	ผ = pha	พ = ba	ภ = bha	ม = ma

ย = ya ร = ra ล = la ว = va ส = sa ห = ha พ = ḷa ฦ = ṁ

VOWELS IN COMBINATION

ก = ka ก๑ = kā กิ = ki กิ̄ = kī กุ = ku กู = kū เก = ke โก = ko
 ข = kha ข๑ = khā ขิ = khi ขิ̄ = khī ขุ = khu ขู = khū เข = khe ขอ = kho

FIGURES

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

ทฤษฎารัฐส เตปิฏเก สงเกตวิญญาปน

อ.	=	อิงคสิสเตปิฏก
จ.	=	จฏสงคีติเตปิฏก
ทย.	=	ทยารัฐส สงคีติเตปิฏก (๒๕๓๐ พุทธวสเส)
เท.	=	นาลนทาเทวนาคริปาติเตปิฏก
โป.	=	โปราณเตปิฏก
มหา.	=	มหาจุพาเตปิฏก (อนุสสรณีย ๒๕๐๐ พุทธวสเส)
สี.	=	สีหพเตปิฏก
สุยา.	=	สุยารัฐส เตปิฏก (๒๕๒๕ พุทธวสเส)

วินยปิฎก
ภิกขุณีวิภงฺคปาติยา
กิตฺตฺนปตฺตํ

มาติกา

องฺเก

๑. ปาราชิกกณฺท์

๑. ปจฺมปาราชิกํ	๑
๒. ทุติยปาราชิกํ	๑๐
๓. ตติยปาราชิกํ	๑๓
๔. จตุตฺถปาราชิกํ	๑๗

๒. สงฺฆาติเสสกณฺท์

๑. ปจฺมสงฺฆาติเสสสิกฺขาปํ	๒๒
๒. ทุติยสงฺฆาติเสสสิกฺขาปํ	๒๕
๓. ตติยสงฺฆาติเสสสิกฺขาปํ	๒๙
๔. จตุตฺถสงฺฆาติเสสสิกฺขาปํ	๓๔
๕. ปณฺจมสงฺฆาติเสสสิกฺขาปํ	๓๗
๖. ฉฎฺฐสงฺฆาติเสสสิกฺขาปํ	๓๙
๗. สตฺตมสงฺฆาติเสสสิกฺขาปํ	๔๒
๘. อฏฺฐมสงฺฆาติเสสสิกฺขาปํ	๔๗
๙. นวมสงฺฆาติเสสสิกฺขาปํ	๕๑
๑๐. ทสมสงฺฆาติเสสสิกฺขาปํ	๕๕

มัตติกา

องฺกุ

๓. นิสฺสคฺคิยกณฺท์

๑. ปตฺตวคฺโค

๑. ปจฺมสิกฺขาปทํ	๖๒
๒. ทฺตยสิกฺขาปทํ	๖๕
๓. ตตฺตยสิกฺขาปทํ	๖๘
๔. จตฺตตฺตยสิกฺขาปทํ	๗๐
๕. ปณฺจจฺมสิกฺขาปทํ	๗๒
๖. ฉฏฺฐสิกฺขาปทํ	๗๕
๗. สตฺตตฺมสิกฺขาปทํ	๗๗
๘. อฏฺฐจฺมสิกฺขาปทํ	๗๙
๙. นวมสิกฺขาปทํ	๘๑
๑๐. ทสมสิกฺขาปทํ	๘๔

๒. จีวรวคฺโค

๑. ปจฺมสิกฺขาปทํ	๘๖
๒. ทฺตยสิกฺขาปทํ	๘๘

๔. ปาจิตฺตคฺคิยกณฺท์

๑. ลสฺสณวคฺโค

๑. ปจฺมสิกฺขาปทํ	๙๑
๒. ทฺตยสิกฺขาปทํ	๙๔
๓. ตตฺตยสิกฺขาปทํ	๙๕
๔. จตฺตตฺตยสิกฺขาปทํ	๙๖

มาติกา

องฺเก

๕. ปณฺจมสิกฺขาปทํ	๙๗
๖. ฉนฺนจสิกฺขาปทํ	๙๙
๗. สตฺตมสิกฺขาปทํ	๑๐๑
๘. อณฺจมสิกฺขาปทํ	๑๐๒
๙. นวมสิกฺขาปทํ	๑๐๕
๑๐. ทสมสิกฺขาปทํ	๑๐๗

๒. อนุสการวคฺโค

๑. ปจฺมสิกฺขาปทํ	๑๐๘
๒. ทฺตติยสิกฺขาปทํ	๑๑๐
๓. ตติยสิกฺขาปทํ	๑๑๒
๔. จตฺตตฺตสิกฺขาปทํ	๑๑๔
๕. ปณฺจมสิกฺขาปทํ	๑๑๖
๖. ฉนฺนจสิกฺขาปทํ	๑๑๘
๗. สตฺตมสิกฺขาปทํ	๑๒๐
๘. อณฺจมสิกฺขาปทํ	๑๒๓
๙. นวมสิกฺขาปทํ	๑๒๔
๑๐. ทสมสิกฺขาปทํ	๑๒๖

๓. นคฺควคฺโค

๑. ปจฺมสิกฺขาปทํ	๑๒๗
๒. ทฺตติยสิกฺขาปทํ	๑๒๙
๓. ตติยสิกฺขาปทํ	๑๓๐
๔. จตฺตตฺตสิกฺขาปทํ	๑๓๓

มาติกา

องฺเก

๕. ปญจมสิกขาปทํ	๑๓๔
๖. ฦจสิกขาปทํ	๑๓๖
๗. สดฺตมสิกขาปทํ	๑๓๘
๘. อญฺจมสิกขาปทํ	๑๓๙
๙. นวมสิกขาปทํ	๑๔๑
๑๐. ทสมสิกขาปทํ	๑๔๒

๔. ทฺวณฺณวคฺโค

๑. ปจฺมสิกขาปทํ	๑๔๕
๒. ทฺุติยสิกขาปทํ	๑๔๖
๓. ตติยสิกขาปทํ	๑๔๗
๔. จตุตฺถสิกขาปทํ	๑๔๙
๕. ปญจมสิกขาปทํ	๑๕๑
๖. ฦจสิกขาปทํ	๑๕๔
๗. สดฺตมสิกขาปทํ	๑๕๗
๘. อญฺจมสิกขาปทํ	๑๕๘
๙. นวมสิกขาปทํ	๑๖๐
๑๐. ทสมสิกขาปทํ	๑๖๑

๕. จิตฺตาคารวคฺโค

๑. ปจฺมสิกขาปทํ	๑๖๒
๒. ทฺุติยสิกขาปทํ	๑๖๔
๓. ตติยสิกขาปทํ	๑๖๕
๔. จตุตฺถสิกขาปทํ	๑๖๗
๕. ปญจมสิกขาปทํ	๑๖๘
๖. ฦจสิกขาปทํ	๑๗๐

มาติกา

องฺเก

๗. สุตตมสิกฺขาปทํ	๑๗๑
๘. อฏฺฐมสิกฺขาปทํ	๑๗๓
๙. นวมสิกฺขาปทํ	๑๗๕
๑๐. ทสมสิกฺขาปทํ	๑๗๖

๖. อารามวคฺโค

๑. ปจฺมสิกฺขาปทํ	๑๗๗
๒. ทุติยสิกฺขาปทํ	๑๘๐
๓. ตติยสิกฺขาปทํ	๑๘๒
๔. จตุตฺถสิกฺขาปทํ	๑๘๕
๕. ปณฺจมสิกฺขาปทํ	๑๘๗
๖. ฉฏฺฐสิกฺขาปทํ	๑๘๘
๗. สุตตมสิกฺขาปทํ	๑๘๙
๘. อฏฺฐมสิกฺขาปทํ	๑๙๐
๙. นวมสิกฺขาปทํ	๑๙๒
๑๐. ทสมสิกฺขาปทํ	๑๙๓

๗. กพฺภินีวคฺโค

๑. ปจฺมสิกฺขาปทํ	๑๙๕
๒. ทุติยสิกฺขาปทํ	๑๙๖
๓. ตติยสิกฺขาปทํ	๑๙๘
๔. จตุตฺถสิกฺขาปทํ	๒๐๑
๕. ปณฺจมสิกฺขาปทํ	๒๐๔
๖. ฉฏฺฐสิกฺขาปทํ	๒๐๖
๗. สุตตมสิกฺขาปทํ	๒๐๙
๘. อฏฺฐมสิกฺขาปทํ	๒๑๓

มาติกา

องฺเก

๙. นวมสิกขาปทํ	๒๑๔
๑๐. ทสมสิกขาปทํ	๒๑๕

๘. กุมารีฏตวคฺโค

๑. ปจฺมสิกขาปทํ	๒๑๗
๒. ทุติยสิกขาปทํ	๒๑๘
๓. ตติยสิกขาปทํ	๒๒๒
๔. จตุตฺถสิกขาปทํ	๒๒๕
๕. ปณฺจมสิกขาปทํ	๒๒๖
๖. ฉฏฺฐสิกขาปทํ	๒๒๙
๗. สตฺตมสิกขาปทํ	๒๓๐
๘. อฏฺฐมสิกขาปทํ	๒๓๒
๙. นวมสิกขาปทํ	๒๓๔
๑๐. ทสมสิกขาปทํ	๒๓๕
๑๑. เอกาทสมสิกขาปทํ	๒๓๗
๑๒. ทฺวาทสมสิกขาปทํ	๒๓๘
๑๓. เตรสมสิกขาปทํ	๒๔๐

๙. ฉตฺตฺปาหนวคฺโค

๑. ปจฺมสิกขาปทํ	๒๔๑
๒. ทุติยสิกขาปทํ	๒๔๓
๓. ตติยสิกขาปทํ	๒๔๕
๔. จตุตฺถสิกขาปทํ	๒๔๖
๕. ปณฺจมสิกขาปทํ	๒๔๗

มาติกา

องฺเก

๖. ฉฏฺฐสิกฺขาปํ	๒๔๘
๗. สตฺตมฺสิกฺขาปํ	๒๔๙
๘,๙,๑๐. อฏฺฐม นวม ทสมฺสิกฺขาปํ	๒๕๑
๑๑. เอกาทสมฺสิกฺขาปํ	๒๕๒
๑๒. ทฺวาทสมฺสิกฺขาปํ	๒๕๓
๑๓. เตรสมฺสิกฺขาปํ	๒๕๕

๕. ปาฏิเทศนียกณฺท์

๑. ปจฺมปาฏิเทศนียสิกฺขาปํ	๒๕๗
๒-๘. พุติยาธิปาฏิเทศนียสิกฺขาปํ	๒๕๙
	๒๖๒

๖. เสขียกณฺท์

๑. ปริมณฑลวคฺโค	๒๖๓
๑. ปริมณฑลสิกฺขาปํ	๒๖๓
๗. ปาทูกวคฺโค	๒๖๔

๗. อธิกรณสมถา

อธิกรณสมถา	๒๖๗
ปทานุกโม	๒๖๘
อสาธารณนามานิ	๓๑๙
ธมฺมปฺปเกโท	๓๒๒

วินยปิฎก ภิกขุณีวิภงกปาติ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. ปาราชิกกณฑ์^๑

ตตฺริเม อภฺจ ปาราชิกา ชฺมมา อุกฺกเทสํ อากฺขณฺติ.

๑. ปจฺมปาราชิก

[๖๕๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน สาพุโห มิคารณตฺตา
ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส วิหารํ กตฺตกาโม โหติ. อถ โข สาพุโห มิคารณตฺตา
ภิกฺขุณีโย อุตฺตมมิตฺวา เอตทโวจ “อิจฺฉามหํ อยุเย ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส
วิหารํ กาคฺตุํ, เทถ เม นวกมฺมิกํ ภิกฺขุณฺนิตฺติ. เตน โข ปน สมเยน
จตฺสโส ภคินีโย ภิกฺขุณีสุ ปพฺพชิตา โหนฺติ นนฺทา นนฺทวตฺติ
สฺนฺทรีนฺนทา ฤลฺลนฺนทาติ. ตาสฺ สฺนฺทรีนฺนทา^๒ ภิกฺขุณี ตฺรณ-
ปพฺพชิตา อภิรฺฐปา โหติ ทสฺสนียา ปาสาทิกา ปณฺธิตา พฺยตฺตา
เมธาวิณี ทกฺขา อนลสา ตตฺรฺปายาย วิมฺบสาย สมฺนฺนาคตา อลํ

^๑ อัย สิกฺขาปทคณฺหา ภิกฺขุณี อสํวณฺนาปตฺติวเสน เวทิตพฺพา.

^๒ จ. สพฺพตฺถ สฺนฺทรีนฺนทาติ ปาโง ทิสฺสตี.

กาตุํ อลํ สัวิชาตุํ. อถ โข ภิกขุณีสงฺฆเ ม สุนฺทรีนฺนทํ ภิกขุณี
สมฺมณฺนิตฺวา สาทฺพหฺสฺส มิคารณตฺตโน นวกมฺมิกํ อทาสิ. เตน โข
ปน สมเยน สุนฺทรีนฺนทา ภิกขุณี สาทฺพหฺสฺส มิคารณตฺตโน นิเวสนํ
อภิกฺขณํ คจฺจติ “วาสี เทถ ผรลฺลํ^๑ เทถ กุจารี^๒ เทถ กุฑทาลํ เทถ
นิชาทณํ เทถาติ. สาทฺพโหปี มิคารณตฺตา ภิกขุณฺณปฺสฺสยํ อภิกฺขณํ
คจฺจติ กตาทกํ ชานิตุํ. เต อภิกฺขณํ ทสฺสเนน^๓ ปฏฺวิพทฺชจิตฺตา อหฺลํ.

อถ โข สาทฺพโห มิคารณตฺตา สุนฺทรีนฺนทํ ภิกขุณี พุเสตุํ โโอกาสํ
อลภมาโน เอตเทว อตฺถาย^๔ ภิกขุณีสงฺฆสฺส ภาตํ อทาสิ. อถ โข
สาทฺพโห มิคารณตฺตา ภาตตคฺเค อาสนํ ปญฺญาเปนฺโต “เอตตฺตา
ภิกขุณฺิโย อยฺยาย สุนฺทรีนฺนทาย วุฑฺฒตฺราติ เอกมฺนตํ อาสนํ
ปญฺญาเปสิ, “เอตตฺตา นวตฺราติ เอกมฺนตํ อาสนํ ปญฺญาเปสิ,
ปฏฺิจจนฺเน โโอกาเส นิกฺกฏเท^๕ สุนฺทรีนฺนทาย ภิกขุณฺิยา อาสนํ
ปญฺญาเปสิ, ยถา เถรา ภิกขุณฺิโย ชาเนยฺยํ “นวกานํ ภิกขุณฺิณํ
สนฺติเก นิสินฺนาติ, นวกาปี ภิกขุณฺิโย ชาเนยฺยํ “เถรานํ ภิกขุณฺิณํ
สนฺติเก นิสินฺนาติ. อถ โข สาทฺพโห มิคารณตฺตา ภิกขุณีสงฺฆสฺส
กาลํ อาโรจาเปสิ “กาโล อยฺเย นินฺนิจิตํ ภาตฺตนฺติ. สุนฺทรีนฺนทา
ภิกขุณี สลลภฺเขตฺวา “น พหุโกโต สาทฺพโห มิคารณตฺตา ภิกขุณีสงฺฆสฺส
ภาตํ อทาสิ, มํ โส พุเสตฺกาโม, สจาหํ คมิสฺสสามิ, วิสฺสโร เม
ภวิสฺสตีติ อนฺเตवासินิ^๖ ภิกขุณฺิยา อาณานิเปสิ “คจฺจ เม ปิณฺฑปาดํ
นีหฺร, โย เจ^๗ มํ ปุจฺจติ, ‘คิลานาติ ปฏฺิเวเทหิตี. “เอวํ อยฺเยติ
โข สา ภิกขุณี สุนฺทรีนฺนทาย ภิกขุณฺิยา ปจฺจสฺสสฺสิ.

^๑ ส.,ฉ. ปรลฺลํ

^๒ อ. กุจารี

^๓ ส.,ฉ.,เท. อภิกฺขณทสฺสเนนาติ อยํ ปาโง ทิสฺสตี.

^๔ ส.,เท. เอตเทวตฺถาย

^๕ ส.,ฉ.,เท. นิกฺกฏเ

^๖ อ. อนฺเตवासินิ

^๗ สฺยา.,อ. จ

เตน โข ปน สมเยน สาพุโห มิคารนตฺตา พหิทฺวารโกฏฺฐเก
 จิตฺโต โหติ สุนฺทรีนฺนทํ ภิกฺขุณี ปริปุจฺจนโต^๑ “กํ อยฺเย อยฺยา
 สุนฺทรีนฺนทา, กํ อยฺเย อยฺยา สุนฺทรีนฺนทาติ. เอวํ วุตฺเต
 สุนฺทรีนฺนทาย ภิกฺขุณียา อนฺตฺรวาสินี ภิกฺขุณี สาพุหํ มิคารนตฺตารํ
 เอตทวโจ “คิลานาวุโส, ปิณฺฑทปาตํ นีหริสฺสามีติ. อถ โข สาพุโห
 มิคารนตฺตา “ยํปาหํ []” ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส ภตฺตํ อกาสิ, อยฺยาย
 สุนฺทรีนฺนทาย การณฺดาติ มนุสฺเส อาณเปตฺวา “ภิกฺขุณีสงฺฆํ ภตฺเตน
 ปริวิสธาทิ วตฺวา, เยน ภิกฺขุณฺณุปสฺสโย, เตนุปสงฺกมิ. เตน โข ปน
 สมเยน สุนฺทรีนฺนทา ภิกฺขุณี พหารามโกฏฺฐเก จิตฺตา โหติ สาพุหํ
 มิคารนตฺตารํ ปฏฺวิมาเนนฺตี. อทฺทสา” โข สุนฺทรีนฺนทา ภิกฺขุณี สาพุหํ
 มิคารนตฺตารํ ทูโรโต ว อาคจฺจนตํ; ทิสฺวาน อุปสฺสยํ ปริสิตฺวา สสิสํ
 ปารุปีตฺวา มณฺจเก นิปชฺชิ. อถ โข สาพุโห มิคารนตฺตา, เยน
 สุนฺทรีนฺนทา ภิกฺขุณี, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกमितฺวา สุนฺทรีนฺนทํ ภิกฺขุณี
 เอตทวโจ “กิณฺเต อยฺเย อผาสฺ, กิสฺส นิปฺนฺนาสีติ. “เอวํ เหน่
 อาวุโส โหติ, ยา อนิจฺจนตํ อิจฺจตีติ. “กฺยาหนตํ อยฺเย น
 อิจฺจิสฺสามิ, อปิจาหํ โอกาสิ น ลภามิ ตํ ทฺวเสตฺนฺติ อวสฺสุโต
 อวสฺสุตฺตาย สุนฺทรีนฺนทาย ภิกฺขุณียา กายสํสคฺคํ สฺมาปชฺชิ.

เตน โข ปน สมเยน อณฺณตฺรา ภิกฺขุณี ชราทฺพพฺลา
 จรณคิลานา สุนฺทรีนฺนทาย ภิกฺขุณียา อวิทฺฐเร นิปฺนฺนา โหติ.
 อทฺทสา โข सा ภิกฺขุณี สาพุหํ มิคารนตฺตารํ อวสฺสุตํ^๒ อวสฺสุตฺตาย
 สุนฺทรีนฺนทาย ภิกฺขุณียา กายสํสคฺคํ สฺมาปชฺชชฺนตํ; ทิสฺวาน อุชฺฌายติ

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. ปฏิปุจฺจนโต
 ทิสฺสตี. ^๓ อ. อทฺทส

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. เอตฺถนฺตเร อตฺถายาติ อยํ ปาโง
 สฺยา. อยํ ปาโง น ทิสฺสตี.

ขี้นติ วิปาเจติ “กถํ หิ นาม อยฺยา สุนทรีนฺนหา อวสฺสตา
 อวสฺสตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส กายสํสคฺคํ สาทิยิสฺสตีติ. อถ โข สา
 ภิกฺขุณี ภิกฺขุณีเน เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺจนา
 สนฺตฺตฺตฺตา ลชฺชินีโย กุกฺกัจจิกา สีกฺขาการมา, ตา อฺขฺฆายนฺติ ขี้นติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา สุนทรีนฺนหา อวสฺสตา อวสฺสตสฺส
 ปุริสปุคฺคสฺส กายสํสคฺคํ สาทิยิสฺสตีติ. อถ โข ตา ภิกฺขุณีโย ภิกฺขุ
 เอตมตฺถํ อาโรเจสฺส. เย เต ภิกฺขุ อปฺปิจฺจนา สนฺตฺตฺตฺตา ลชฺชินี
 กุกฺกัจจิกา สีกฺขาการมา, เต เต ภิกฺขุ อฺขฺฆายนฺติ ขี้นติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม สุนทรีนฺนหา ภิกฺขุณี อวสฺสตา อวสฺสตสฺส ปุริส-
 ปุคฺคสฺส กายสํสคฺคํ สาทิยิสฺสตีติ. ๑

อถ โข เต ภิกฺขุ สุนทรีนฺนหา ภิกฺขุณี อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺส. อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี
 ปกรณํ ภิกฺขุสงฺฆํ สนนฺิปาตาเปตฺวา ภิกฺขุ ปฏฺิปปุจฺฉิ “สจฺจํ กิร
 ภิกฺขเว สุนทรีนฺนหา ภิกฺขุณี อวสฺสตา อวสฺสตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส
 กายสํสคฺคํ สาทิยตีติ. “สจฺจํ ภควาติ.” วิครหิ พุทฺธ ภาควา
 “อนนฺุจฺฉวิกั” ๒ ภิกฺขเว สุนทรีนฺนหาภิกฺขุณียา อนนฺุโลมิกั อปฺปฏฺิรูป
 อสฺสามณฺกํ อกปฺปิยํ อกรณียํ. กถํ หิ นาม ภิกฺขเว สุนทรีนฺนหา
 ภิกฺขุณี อวสฺสตา อวสฺสตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส กายสํสคฺคํ สาทิยิสฺสตีติ;
 เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺานํ ๓ วา ปสฺสทาย ปสฺนฺานํ ๔ วา
 ภิกฺขโสภาวาย. อถ เขวตํ ๕ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺานนฺุจฺจว อปฺปสฺสทาย
 ปสฺนฺานนฺุจฺจว เอกจฺจานํ อณฺุณตฺตฺตฺตาติ. อถ โข ภควา สุนทรีนฺนหา
 ภิกฺขุณี อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทฺุพฺพารตฺตาย ทฺุปฺปสฺสทาย

๑ อ. ภควา.

๒ อ. อนนฺุจฺฉวีย

๓ อ. อถ โข ตํ

มหิจฺจนตํ อสนฺตญฺจตํ^๑ สงฺคณิกาย โกลสฺสชฺชสฺส อวณฺณํ ภาสิตฺวา
 อเนกปริยาเยน สุภรตํ สุปฺปตํ อปฺปิจฺจนสฺส^๒ สนฺตญฺจสฺส
 สลฺเลขสฺส ฐุตสฺส^๓ ปาสาทิกสฺส อปจยสฺส วิริยารมฺภสฺส วณฺณํ
 ภาสิตฺวา ภิกฺขุํ ตทฺทญฺจวิํ ตทฺทโลมิํ ฐมฺมี กถํ กตฺวา ภิกฺขุ
 อามนฺเตสิ “เตนฺหิ ภิกฺขเว ภิกฺขุํนี้ํ สิฏฺขาปทํ ปณฺณเปสฺสามิ
 ทส อตฺถวเส ปฏฺิจจ; สงฺฆสฺสญฺจตํ สงฺฆผาสฺตํ ทุมฺมมฺภุํ
 ภิกฺขุํนี้ํ นิคฺคหยา เปสฺลนํ ภิกฺขุํนี้ํ ผาสฺวิหาราย ทิฏฺฐธมฺมิกานํ
 อาสวานํ สํวราย สมฺปราชิกานํ อาสวานํ ปฏฺิจจตํ อปฺปสนฺหนนํ
 []^๔ ปสฺสทาย []^๔ ปสนฺหนนํ []^๔ ภิชฺชโยภาวาย สทฺธมฺมญฺจิตฺติยา
 วินยानุคฺคหยา. เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุํนีโย อิมํ สิฏฺขาปทํ
 อุกฺกทิสนฺตุ

[๖๕๗] “ยา ปน ภิกฺขุํนี้ อวสฺสตา อวสฺสตสฺส ปฺริส-
 ปุคฺคสฺส อธฺกขกํ อุกฺกขานุมณฺทลํ อามสฺนํ วา ปรามสฺนํ วา
 คหณํ วา จฺปนํ วา ปฏฺิจฺพนํ วา สาทิเยยฺย; อยมฺปิ ปาราชิกา
 โหติ อสํวสา อุกฺกขานุมณฺทลิกาติ.

[๖๕๘] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ยถายุตฺตา ยถาขจฺจา
 ยถานามา ยถาโคตฺตา ยถาสีลา ยถาวิหาริณี ยถาโคจฺรา เถรา
 วา นวา วา มชฺฌิมา วา; เอสา วุจฺจติ ยา ปนาติ.

ภิกฺขุํนี้ติ ภิกฺขุกาติ ภิกฺขุํนี้, ภิกฺขาจฺริยํ อชฺฌปคตฺตาติ ภิกฺขุํนี้,
 ภินฺนปฏฺุทธาติ ภิกฺขุํนี้, สมณฺณาย ภิกฺขุํนี้, ปฏฺุณฺณาย ภิกฺขุํนี้,

^๑ ส.,ฉ.,เท. อสนฺตญฺจตํ, อ. อสนฺตญฺจติยา
 เท. สุปฺปตํ อปฺปิจฺจนตํ

^๔ เท. เอตฺถนฺตเร วาสทฺโท ทิสฺสติ.

^๒ อ. อปฺปิจฺจนตํ สนฺตญฺจติยา,

^๓ ส.,ฉ.,เท.,มหา. ฐุตสฺส

เอहि ภิกขุณีติ ภิกขุณี, ตีहि สรณคมเนहि อุปสมปณฺหาติ ภิกขุณี,
ภทฺธาติ ภิกขุณี,^๑ สาราติ ภิกขุณี,^๒ เสกฺขาติ ภิกขุณี,^๓ อเสกฺขาติ
ภิกขุณี,^๔ สมคฺเคน อุทฺโตสงฺเขน ฌตฺติจตฺตเถน กมฺเมเน อกฺุเปเน
จानารहेเน อุปสมปณฺหาติ ภิกขุณี, ตตฺร ยายํ ภิกขุณี สมคฺเคน
อุทฺโตสงฺเขน ฌตฺติจตฺตเถน กมฺเมเน อกฺุเปเน จานารहेเน
อุปสมปณฺหา; อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

อวสฺสุตา นาม สารตฺตา อเปกฺขวตี^๕ ปฏฺวิพทฺรจิตฺตา.

อวสฺสุโต นาม สารตฺโต อเปกฺขวา ปฏฺวิพทฺรจิตฺโต.

ปฺริสฺสคฺคโล นาม มนุสฺสปฺริโส น ยกฺโข น เปโต น
ติรจฺฉานคโต วิณฺญ ปฏฺวิโล กายสํสคฺคํ สมากฺขชิตฺตุ.

อรกฺขกนฺติ เหนฺจกฺขกํ.

อุพฺพชานมฺณทลนฺติ อุปฺริชานมฺณทลํ.

อามสํ นาม อามกฺขมตฺตํ.

ปฺรามสํ นาม อิตฺ จิตฺ จ สญฺโจปนํ.

คหณํ นาม คหิตมตฺตํ.

ฉุปนํ นาม ฉุกฺขมตฺตํ.

ปฏฺธิปฺพนํ วา สาทิเยยฺยาติ องฺคํ คเหตุวา นิปฺพนํ^๖ สาทิยติ.

อยมฺปิติ ปฺริมาโย อุปาทาย วุจฺจติ.

ปาราชิกา โหตีติ เสยฺยถาปิ นาม ปฺริโส สีสจฺฉินฺโน
อภพฺโป เตเน สรีรพฺพชเนเน ชีวิตฺตุ; เอวเมว ภิกขุณี อวสฺสุตา

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. ภทฺธา ภิกขุณี

^๓ ฉ.,เท.,อ. เสขา ภิกขุณี

^๔ อ. อเปกฺขวา

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. สารา ภิกขุณี

^๔ ส.,ฉ.,เท.,อ. อเสขา ภิกขุณี

^๖ ส.,ฉ.,เท. นิปฺพนํ

อวสฺสุตฺตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อชฺชกั อุกฺกขานุมฺมทลฺลํ อามสํ วั
 ปรามสํ วั คหณํ วั จุปนํ วั ปฏฺฐิปปํ วั สาทิยนฺตํ
 อสฺสสมณํ โหติ อสฺสกุยริตา; เตน วุจฺจติ ปาราชิกา โหติติ.

อสังวสาติ สังวาโส นาม เอกกมมํ เอกุทเทโส สมสิกฺขาตา^๑
 เอโส สังวาโส นาม, โส ตาย สทฺธิ นตฺถิ; เตน วุจฺจติ
 อสังวสาติ.

[๖๕๙] อุทโต อวสฺสุตฺเต อชฺชกั อุกฺกขานุมฺมทลฺลํ กาเยน
 กายํ อามสติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. กาเยน กายปฏฺฐิพฺพทฺธํ อามสติ,
 อาปตฺติ ฤลลจฺยสฺส. กายปฏฺฐิพฺพทฺธเณ กายํ อามสติ, อาปตฺติ
 ฤลลจฺยสฺส. กายปฏฺฐิพฺพทฺธเณ กายปฏฺฐิพฺพทฺธํ อามสติ, อาปตฺติ
 ทุกกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.
 นิสฺสคฺคิเยน กายปฏฺฐิพฺพทฺธํ อามสติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน
 นิสฺสคฺคิเยน อามสติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

อุกฺกขกั อโชชานุมฺมทลฺลํ กาเยน กายํ อามสติ, อาปตฺติ
 ฤลลจฺยสฺส. กาเยน กายปฏฺฐิพฺพทฺธํ อามสติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.
 กายปฏฺฐิพฺพทฺธเณ กายํ อามสติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. กายปฏฺฐิพฺพทฺธเณ
 กายปฏฺฐิพฺพทฺธํ อามสติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายํ
 อามสติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายปฏฺฐิพฺพทฺธํ อามสติ,
 อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิเยน อามสติ, อาปตฺติ
 ทุกกฺกสฺส.

[๖๖๐] เอกโต อวสฺสุตฺเต อชฺชกั อุกฺกขานุมฺมทลฺลํ กาเยน
 กายํ อามสติ, อาปตฺติ ฤลลจฺยสฺส. กาเยน กายปฏฺฐิพฺพทฺธํ อามสติ,

^๑ ส.,ฉ.,เท. สมสิกฺขตา

อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. กายปฏฺวิพทฺเชน กายํ อามสฺติ, อาปตติ
 ทุกุกกฺขสฺส. กายปฏฺวิพทฺเชน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส.
 นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. นิสฺสคฺคิเยน
 กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยํ
 อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส.

อุพฺภกฺขกํ อโธชานมฺณทลํ กาเยน กายํ อามสฺติ, อาปตติ
 ทุกุกกฺขสฺส. กาเยน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส.
 กายปฏฺวิพทฺเชน กายํ อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. กายปฏฺวิพทฺเชน
 กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายํ
 อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ,
 อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยํ อามสฺติ, อาปตติ
 ทุกุกกฺขสฺส.

[๖๖๑] อุภโต อวสฺสฺเต ยกฺขสฺส วา เปตสฺส วา ปณฺทกสฺส
 วา ตีรจฺฉานคตมฺนุสฺสวีกฺคหสฺส วา อธฺกฺขกํ อุพฺภกฺขานมฺณทลํ
 กาเยน กายํ อามสฺติ, อาปตติ อุลลจฺจยสฺส. กาเยน กายปฏฺวิพทฺธํ
 อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. กายปฏฺวิพทฺเชน กายํ อามสฺติ,
 อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. กายปฏฺวิพทฺเชน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตติ
 ทุกุกกฺขสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส.
 นิสฺสคฺคิเยน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. นิสฺสคฺคิเยน
 นิสฺสคฺคิยํ อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส.

อุพฺภกฺขกํ อโธชานมฺณทลํ กาเยน กายํ อามสฺติ, อาปตติ
 ทุกุกกฺขสฺส. กาเยน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. กาย-
 ปฏฺวิพทฺเชน กายํ อามสฺติ, อาปตติ ทุกุกกฺขสฺส. กายปฏฺวิพทฺเชน

กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส.

[๖๖๒] เอกโต อวสฺสุเต อชฺชกํ อุพฺภชาณฺณมฺหํ กาเยน กายํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. กาเยน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. กายปฏฺวิพทฺธํ กายํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. กายปฏฺวิพทฺธํ กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส.

อุพฺภกํ อชฺชกํ อวสฺสุเต อชฺชกํ อุพฺภชาณฺณมฺหํ กาเยน กายํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. กาเยน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. กายปฏฺวิพทฺธํ กายปฏฺวิพทฺธํ กายํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. กายปฏฺวิพทฺธํ กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน กายปฏฺวิพทฺธํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยํ อามสฺติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส.

[๖๖๓] อนาปตฺติ อสณฺณิจฺจ,^๑ อสฺติยา,^๒ อชานนฺติยา, อสาทฺธิยนฺติยา, อุมมตฺติกาย, ชิตฺตจิตฺตตาย, เวทณฺณาย,^๓ อาทิกมฺมิกายาติ.

ปจฺมปาราชิกํ นิฏฺฐิตํ.^๔

^๑ เท. อสณฺณิจฺจ

^๓ ส.จ.,เท.,มหา. เวทณฺณาย

^๒ ส.ส.,เท. อสฺสตียา

^๔ ส.จ. สมตฺตํ.

๒. พุติยปาราชิก

[๖๖๔] เตน สมเยน พุทุโธ ภควา สาวตถึยัม วิหระติ เชตวันเ
 อนาคตปิณฑิกิสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน สุนฺทรีนฺนทา ภิกขุณี
 สาพฺเพน มิคารณตฺตนา คพฺภินี โหติ. ยาว คพฺภโ ภทรุโณ อโหสิ,
 ตาว จาเทสิ; ปรีปกฺเก คพฺภเ วิพฺภมิตฺวา วิชายี. ภิกขุณีโย อุลลนฺนํ
 ภิกขุณี เอตทวโจจํ “สฺนฺทรีนฺนทา โข อยฺเย อจิรวิพฺภนฺตา วิชิตา,
 กจฺจิ โน สา ภิกขุณีเยว สมานา คพฺภินีติ. “เอวํ อยฺเยติ.
 “กิสฺส ปน ตวํ อยฺเย ชานํ ปาราชิกํ ฆมมํ อชฺฌาปนํ ภิกขุณี
 เนว อตฺตนา^๑ ปฏฺิโจเทสิ น คณสฺส อารโจะสฺสีติ. โย เอติสฺสา
 อวณฺโณ, มยฺเหโส อวณฺโณ; ยา เอติสฺสา อกิตฺติ, มยฺเหสา อกิตฺติ;
 โย เอติสฺสา อยโส, มยฺเหโส อยโส, โย เอติสฺสา อลาโภ;
 มยฺเหโส อลาโภ; กฺยาหํ อยฺเย อตฺตโน อวณฺณํ อตฺตโน อกิตฺติ
 อตฺตโน อยสํ อตฺตโน อลาภํ ปเรสํ อารโจะสฺสามีติ. ยา ตา
 ภิกขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๕เป๕ ตา อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม อยฺยา อุลลนฺนทา ชานํ ปาราชิกํ ฆมมํ อชฺฌาปนํ
 ภิกขุณี เนว อตฺตนา ปฏฺิโจเทสฺสติ, น คณสฺส อารโจะสฺสตีติ.
 อถโข ตา ภิกขุณีโย ภิกขุณฺ อตมตฺถํ อารโจะสฺสุ. ภิกขุ ภควโต
 เอตมตฺถํ อารโจะสฺสุ. อถโข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี
 ปกรณเ ภิกขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ^๒ฆมมํ กถํ กตฺวา^๒ ภิกขุ
 ปฏฺิพฺจุณิ “สจฺจํ กิร ภิกขเว อุลลนฺนทา ภิกขุณี ชานํ ปาราชิกํ

^๑ ส.จ. เนวตฺตนา, เอวมฺปรีปิ.

^{๒-๒} ส.จ.,มหา. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

ปาราชิกํ ฌมมํ อชฺฌมาปณฺหนติ อฏฺฐจฺหนํ ปาราชิกานํ อณฺณตฺรํ
ปาราชิกํ อชฺฌมาปณฺหนิ.

เหว อตฺตนา ปฏฺฐิโจทยฺยาติ น สยํ โจทยฺย.

น คณสฺส आरोเจยฺยาติ น อณฺณาสํ ภิกฺขุณีํ आरोเจยฺย.

ยทา จ सा जित्ता वा असुसत्ति^๑ जित्ता नाम स्लिङ्गे जित्ता
वृज्जति.

जुता नाम गालकता^๒ वृज्जति.

नासिता नाम सยं वा विपुणता โหति अणฺเณहि वा
नासिता.

อวสฺสา นาม ติตฺถายตนํ สงฺกนฺตา วृจฺจติ.

สา ปจฺฉา เอวํ วเทยฺย “ปฺพุเพ วาหํ อยฺเย อณฺณาสี
เอตํ ภิกฺขุณี เอวรูปา จ เอวรูปา จ सा ภคินีติ; โน จ โข
อตฺตนา ปฏฺฐิโจเทสฺสนฺติ^๓ น สยํ โจเทสฺส.^๔

น คณสฺส आरोเจสฺสนฺติ^๕ น อณฺณาสํ ภิกฺขุณีํ आरोเจสฺส.^๖

อยมฺปิติ ปุริมาโย อุปาทาย วृจฺจติ.

ปาราชิกา โหตีติ สยฺยถาปิ นาม ปณฺฑุปลาโส พนฺธนา
ปมฺพุโต^๗ อภพฺโพ หริตฺตตาย^๘ เอวเมว ภิกฺขุณี ชานํ ปาราชิกํ
ฌมมํ อชฺฌมาปณฺหนิ ภิกฺขุณี เหว อตฺตนา ปฏฺฐิโจเทสฺสามิ, น คณสฺส

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. ยทา จ सा जित्ता वा असुस जุตता वाติ ^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. กาลงฺกตา

^๓ อ. ปฏฺฐิโจทยฺยนฺติ สยํ वा น โจทยฺย ^๔ เท. สยํ वा น โจเทสฺส.

^๕ อ. आरोเจยฺยนฺติ

^๖ อ. आरोเจยฺย

^๗ ฉ.,ม.มหา. ปวฺพุโต

^๘ ส.,ฉ. หริตฺตตาย

อาโรเจสสามีติ ฐุํ นิยุตฺตมตฺเต อสฺสมณี โหติ อสฺกยธิตา; เตน วุจฺจติ ปาราชิกา โหตีติ.

อสังวาสาติ สังวาสो นาม เอกกมฺมํ เอกุทฺเทโส สมสิกฺขาตา,^๑
เอโส สังวาสो นาม. โส ตาย สทุธี นตฺถิ; เตน วุจฺจติ อสังวาสาติ.

[๖๖๗] อนาปตฺติ “สงฺฆสฺส ภณฺทํ วา กลโห วา วิคฺคโห
วา วิวาโท วา ภวิสฺสตีติ นาโรเจติ, “สงฺฆเมโห วา สงฺฆราชา วา
ภวิสฺสตีติ นาโรเจติ, “อํ กกฺขลํ^๒ ฆรฺรสา ชีวิตนฺตฺรายํ วา พฺรหฺม-
จริยนฺตฺรายํ วา ภวิสฺสตีติ นาโรเจติ, อญฺญา ปฏฺฐปํ^๓ ภิกฺขุณิโย
อปสฺสนฺตีติ นาโรเจติ, น จาเหตุกามา^๔ นาโรเจติ, “ปญฺญาบิสิสฺสตี
สเกน กมฺเมนาติ นาโรเจติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทตฺติยปาราชิกํ นิฏฺฐิตํ.

๓. ตติยปาราชิก

[๖๖๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฺฑทิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺนฺหา
ภิกฺขุณี สมคฺเคน สงฺเขน อุกฺขิตํ อริฏฺฐํ ภิกฺขุ คณฺทพาธิปฺพุพฺพ^๕
อนวตฺตติ. ยา ता ภิกฺขุณิโย อปฺปิฉา ๔เปยฺ ตา อฺชฌายนฺติ
ชียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อญฺยา อุลลนฺนฺหา สมคฺเคน
สงฺเขน อุกฺขิตํ อริฏฺฐํ ภิกฺขุ คณฺทพาธิปฺพุพฺพ อนวตฺตติสฺสตีติ
๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อุลลนฺนฺหา ภิกฺขุณี สมคฺเคน สงฺเขน

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. สมสิกฺขาตา

^๒ ส.,เท. กกฺขลํ

^๓ ส.,เท. ปฏฺฐปํ

^๔ ส.,ฉ.,เท.,มหา. จาเหตุกามา

^๕ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. คทฺทพาธิปฺพุพฺพ, เอวมฺปิ.

อุกฺขิตฺตํ อริฏฺฐํ []^๑ คณฺฐพาธิปฺพุพฺพํ อนุวตฺตติตี. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม กิฏฺขเว ฤๅลลนฺนทา กิฏฺขฺนี สมคฺเคน สงฺเขน อุกฺขิตฺตํ อริฏฺฐํ คณฺฐพาธิปฺพุพฺพํ อนุวตฺตติสฺสตี; เนตํ กิฏฺขเว อปฺปสนฺนํ นํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ เหวณฺจ ปน กิฏฺขเว กิฏฺขฺนีโย อิมํ ลิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนตุ

[๖๖๙] “ยา ปน กิฏฺขฺนี สมคฺเคน สงฺเขน อุกฺขิตฺตํ กิฏฺขฺ ฌมฺเมน วินยฺเณ สตฺถุสฺสเนน อนาทรํ อปฺปปฏิการํ อกตสหายํ ตมนฺวตฺเตยฺย, สา กิฏฺขฺนี กิฏฺขฺนีหิ เหวมสฺส วณฺเีย ‘เอโส โข อยฺเย กิฏฺขฺ สมคฺเคน สงฺเขน อุกฺขิตฺโต ฌมฺเมน วินยฺเณ สตฺถุสฺสเนน อนาทรํ อปฺปปฏิการํ อกตสหาโย, มายฺเย เอตํ กิฏฺขฺ อนุวตฺตติ. เหวณฺจ^๒ สา กิฏฺขฺนี กิฏฺขฺนีหิ วุจฺจมานา ตเถว ปคฺคณฺเหยฺย, สา กิฏฺขฺนี กิฏฺขฺนีหิ ยาวตฺติยํ สมนฺุภาสิตพฺพา ตสฺส ปฏฺินิสฺสคฺคาย, ยาวตฺติยณฺเเจ สมนฺุภาสียมานา ตํ ปฏฺินิสฺสชฺเชยฺย, อิจฺเจตํ กุสฺลํ; โน เจ ปฏฺินิสฺสชฺเชยฺย; อยมฺปิ ปาราชิกา โหติ อสํวสา อุกฺขิตฺตานฺวตฺติกาติ.

[๖๗๐] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๔เปย

กิฏฺขฺนีติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา กิฏฺขฺนีติ.

สมคฺโค นาม สงฺโฆ สมานสํวาสโก สมานสีมายํ จิตฺโต.

อุกฺขิตฺโต นาม อาปตฺติยา อทฺสฺสเน^๓ วา อปฺปปฏิกมฺเม^๔ วา อปฺปฏฺินิสฺสคฺเค^๕ วา อุกฺขิตฺโต.

^๑ ส.จ. เอตฺถนฺตเร กิฏฺขฺนุติ อยํ ปาโง ทิสฺสตี.

^๓ อ. อทฺสฺสเนน ^๔ อ. อปฺปปฏิกมฺเมน

^๒ เท. เหวํ จ ปน

^๕ อ. อปฺปฏฺินิสฺสคฺเคน

ธมฺเมเน วินยเนนาติ เยน ธมฺเมเน เยน วินยเน.

สตถุสาสเนนาติ ชินสาสเนเน พุทฺธสาสเนเน.

อนาทโร นาม สงฺฆํ วา คณํ วา ปุคฺคลํ วา กมฺมํ วา
นาทียติ.

อปฺปฏิการิ นาม อุกฺขิตโต อโนสาริตो.

อกตสหาโย นาม สมานสํวาสกา ภิกฺขุ วุจฺจนฺติ สหาया.
โส เตหิ สพุทฺธี นตฺถิ; เตน วุจฺจติ อกตสหาโยติ.

ตมฺหฺวตฺเตยยาติ ยํทิกฺขจิกโก โส โหติ ยํชนฺติโก ยํรฺจุโก,
สาปิ ตํทิกฺขจิกา โหติ ตํชนฺติกา ตํรฺจุจิกา.

สา ภิกฺขุณีติ ยา सा อุกฺขิตตานวุตฺติกา ภิกฺขุณี.

ภิกฺขุณีหิติ อญฺเฆนาหิ ภิกฺขุณีหิ. ยา ปสฺสนฺติ, ยา สฺสนฺนฺติ, ตาหิ
วตฺตพฺพา “เอโส โข อยฺเย ภิกฺขุ สมคฺเคน สงฺฆเเน อุกฺขิตโต
ธมฺเมเน วินยเน สตถุสาสเนเน อนาทโร อปฺปฏิการิ อกตสหาโย,
มายฺเย เอตํ ภิกฺขุํ อนวุตฺติติ. ทุตฺติยมฺปิ วตฺตพฺพา. ตติยมฺปิ
วตฺตพฺพา. สเจ ปฏฺฐินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ กุสฺลํ; โน เจ ปฏฺฐินิสฺสชฺชติ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส. สุตฺวา น วทฺนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส. सा
ภิกฺขุณี สงฺฆมฺมชฺฌนํปิ อากทฺธมิตฺวา วตฺตพฺพา “เอโส โข อยฺเย
ภิกฺขุ สมคฺเคน สงฺฆเเน อุกฺขิตโต ธมฺเมเน วินยเน สตถุสาสเนเน
อนาทโร อปฺปฏิการิ อกตสหาโย, มายฺเย เอตํ ภิกฺขุํ อนวุตฺติติ.
ทุตฺติยมฺปิ วตฺตพฺพา. ตติยมฺปิ วตฺตพฺพา. สเจ ปฏฺฐินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ
กุสฺลํ; โน เจ ปฏฺฐินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส.

สา ภิกฺขุณี สมณฺภาสิตพฺพา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมณ-
ภาสิตพฺพา. พยตฺตาย ภิกฺขุณียา ปฏฺฐิพลาย สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๖๗๑] “สุณาคู เม อยฺเย สงฺโฆ, อํยํ อิตฺถนฺนามา ภัทฺฐนํ
สมคฺเคน สงฺเขน อุกฺขิตํ ภัทฺฐํ ฆมฺเมน วินฺเยน สตุฏฺฐาสเนน
อนาหารํ อปฺปฏิการํ อกตสหายํ ตมนฺวตฺตติ, สา ตํ วตฺถํ นปฺปฏฺวิ-
นีสฺสชฺชติ; ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภัทฺฐนํ
สมนฺภาสเยยฺย ตสฺส วตฺถสฺส ปฏฺวินีสฺสคฺคาย; เอสา ฅตฺติ.

สุณาคู เม อยฺเย สงฺโฆ, อํยํ อิตฺถนฺนามา ภัทฺฐนํ สมคฺเคน
สงฺเขน อุกฺขิตํ ภัทฺฐํ ฆมฺเมน วินฺเยน สตุฏฺฐาสเนน อนาหารํ
อปฺปฏิการํ อกตสหายํ ตมนฺวตฺตติ, สา ตํ วตฺถํ นปฺปฏฺวินีสฺสชฺชติ.
สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภัทฺฐนํ สมนฺภาสติ ตสฺส วตฺถสฺส ปฏฺวินีสฺสคฺคาย;
ยสฺสา อยฺยาย ฆมฺติ อิตฺถนฺนามาย ภัทฺฐนียา สมนฺภาสนา ตสฺส
วตฺถสฺส ปฏฺวินีสฺสคฺคาย, สา ตฺถนฺหสฺส; ยสฺสา นกฺขมฺติ, สา ภาสเยย.

ทฺติยมฺปิ เอตมฺตถํ ว ทามิ ๕เปยฺย ตติยมฺปิ เอตมฺตถํ วทามิ
๕เปยฺย

สมนฺภาจฺจา สงฺเขน อิตฺถนฺนามา ภัทฺฐนํ ตสฺส วตฺถสฺส
ปฏฺวินีสฺสคฺคาย, ฆมฺติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตฺถนฺหิ, เอวเมตํ ธารยามีติ.
ฅตฺติยา ทฺกฺกมฺ, ทฺวิหิ กมฺมวาทฺหิ อุลลจฺจา, กมฺมวาทฺปรีโยสานเ
อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

อยมฺปิติ ปุริมาโย อุปาทาย วุจฺจติ.

ปาราชิกา โหตีติ เสยฺยถาปิ นาม ปุตุลฺลา เทวธา ภินฺนา
อปฺปฏิสฺสริกา โหติ, เอวเมว ภัทฺฐนํ ยาวตฺติยํ สมนฺภาสียมานา^๑
อปฺปฏฺวินีสฺสชฺชนฺติ^๒ อสฺสมณิ โหติ อสฺกยชฺชิตา; เตน วุจฺจติ ปาราชิกา
โหตีติ.

^๑ ส.ฉ.,เท.,อ. สมนฺภาสนาย

^๒ ส.ฉ.,เท. น ปฏฺวินีสฺสชฺชนฺติ

อสังวาสาติ สัมวาโส นาม เอกกมฺมํ เอกุทฺเทโส สมสิกฺขาตา,^๑
เอโส สัมวาโส นาม, โส ตาย สทฺธี นตฺถิ; เตน วุจฺจติ อสังวาสาติ.

[๖๗๒] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา นปฺปญฺญินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ
ปาราชิกสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา นปฺปญฺญินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ
ปาราชิกสฺส. ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญา นปฺปญฺญินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ
ปาราชิกสฺส. อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
อฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺม-
สญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๖๗๓] อนาปตฺติ อสมนุสฺสาสนฺติยา ปญฺญินิสฺสชฺชนฺติยา, อุมฺมตฺติกาย,
อาทิกมฺมิกายาติ.^๒

ตติยปาราชิกํ นิฏฺฐิตํ.

๔. จตุตถปาราชิกํ

[๖๗๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุณีโย อวสฺสตา อวสฺสตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส หตฺถคหณฺปิ^๓
สาทียนฺติ, สงฺฆาฏิกณฺณคหณฺปิ สาทียนฺติ, สนฺติฎฺฐนฺติปิ, สลฺลปนฺติปิ,
สงฺเกตํปิ คจฺจนฺติ, ปุริสสฺสปิ อพฺภาคมํ สาทียนฺติ, จนนํปิ
อนุปริสนฺติ, กายํปิ ตทตฺถาย อุปสํหฺรณฺติ เอตสฺส อสทฺฐมฺมสฺส

^๑ สී.,เท. สมสิกฺขาตา

^๒ สී.,จ.,มหา. อุมฺมตฺติกาย ๔เปฯ อาทิกมฺมิกายาติ.

^๓ สී.,เท. หตฺถคคหณฺปิ, เอวมฺปิริ.

ปฏิสเวทนตุเถย. ยา ตา ภัททนิโย อปฺปิจฺจมา ฯเปฯ ตา อุชฺฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภัททนิโย อวสฺสตา
 อวสฺสตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส หตฺถคคฺคณฺปิ สาทิยิสฺสนฺติ, สงฺฆาภิกฺคณฺณ-
 คคฺคณฺปิ สาทิยิสฺสนฺติ, สนฺติภฺจิสฺสนฺติปิ, สลฺลปิสฺสนฺติปิ, สงฺเกตฺปิ
 คจฺจิสฺสนฺติ, ปุริสสฺสปิ อพฺพาคมนํ สาทิยิสฺสนฺติ, จนฺนํปิ
 อนฺุปวิสฺสนฺติ, กายํปิ ตทตฺถาย อุปสํหริสฺสนฺติ เอตสฺส อสทฺทมฺมสฺส
 ปฏิสเวทนตุเถยติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภัททเว จพฺพคฺคิยา ภัททนิโย
 อวสฺสตา อวสฺสตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส หตฺถคคฺคณฺปิ สาทิยนฺติ, สงฺฆาภิก-
 กณฺณคคฺคณฺปิ สาทิยนฺติ, สนฺติภฺจณฺติปิ, สลฺลปนฺติปิ, สงฺเกตฺปิ คจฺจณฺติ,
 ปุริสสฺสปิ อพฺพาคมนํ สาทิยนฺติ, จนฺนํปิ อนฺุปวิสฺสนฺติ, กายํปิ
 ตทตฺถาย อุปสํหณฺติ เอตสฺส อสทฺทมฺมสฺส ปฏิสเวทนตุเถยติ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา” “กถํ หิ นาม ภัททเว จพฺพคฺคิยา
 ภัททนิโย อวสฺสตา อวสฺสตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส หตฺถคคฺคณฺปิ สาทิยิสฺสนฺติ,
 สงฺฆาภิกฺคณฺณคคฺคณฺปิ สาทิยิสฺสนฺติ, สนฺติภฺจิสฺสนฺติปิ, สลฺลปิสฺสนฺติปิ,
 สงฺเกตฺปิ คจฺจณฺติ,^๒ ปุริสสฺสปิ อพฺพาคมนํ สาทิยิสฺสนฺติ, จนฺนํปิ
 อนฺุปวิสฺสนฺติ, กายํปิ ตทตฺถาย อุปสํหริสฺสนฺติ เอตสฺส อสทฺทมฺมสฺส
 ปฏิสเวทนตุเถย; เนตํ ภัททเว อปฺปสฺสนฺนํ วา ปสาทาย ฯเปฯ
 เอวญฺจ ปน ภัททเว ภัททนิโย อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺทิสฺสนฺตุ

[๖๗๕] “ยา ปน ภัททนี อวสฺสตา อวสฺสตสฺส ปุริส-
 ปุคฺคสฺส หตฺถคคฺคณฺ วา สาทิเยยฺย สงฺฆาภิกฺคณฺณคคฺคณฺ วา
 สาทิเยยฺย สนฺติภฺจเยยฺย วา สลฺลเปยฺย วา สงฺเกตํ วา คจฺเจยฺย
 ปุริสสฺส วา อพฺพาคมนํ สาทิเยยฺย จนฺนํ วา อนฺุปวิเสยฺย

^๑ ส.,มหา. ภควา ฯเปฯ กถํ หิ นาม, เอวฺมุปริปิ.

^๒ ส.,เท. คจฺจิสฺสนฺติ

กายํ วา ตทตถาย อุปสํหเรยฺย เอตสฺส อสทฺธมฺมสฺส
ปฏฺิเสวนตถาย; อยมฺปิ ปาราชิกา โหติ อสํวสา อฏฺจวตฺตกาติ.

[๒๗๖] ยา ปนาติ ยา ยาหิสสา ๕เปย

ภิกฺขุณีติ ๕เปย อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อวสฺสุตา นาม สารตฺตา อเปกฺขวตี^๑ ปฏฺิพทฺฐจิตฺตา.

อวสฺสุโต นาม สารตฺโต อเปกฺขวา ปฏฺิพทฺฐจิตฺโต.

ปฺริสฺปกฺคโล นาม มนุสฺสปฺริโส น ยกฺโข น เปโต น
ติรจฺฉานคโต วิณฺญฺ ปฏฺิพโล กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิตฺตํ.

หตฺถคณฺห์ วา สาทิเยยฺยาติ หตฺโถ นาม กปฺปรี^๒ อุปาทาย
ยาว อคฺคณฺหา. เอตสฺส อสทฺธมฺมสฺส ปฏฺิเสวนตถาย อุพฺภกฺขํ
อโรชานมฺมณฺทลํ คณฺห์ สาทิยติ, อาปตฺติ ฤลฺลจฺจยสฺส.

สงฺฆาภิกณฺณคณฺห์ วา สาทิเยยฺยาติ เอตสฺส อสทฺธมฺมสฺส
ปฏฺิเสวนตถาย นีวตฺถํ วา ปารุตฺตํ วา คณฺห์ สาทิยติ, อาปตฺติ
ฤลฺลจฺจยสฺส.

สนฺติฏฺเจยฺย วาติ เอตสฺส อสทฺธมฺมสฺส ปฏฺิเสวนตถาย
ปฺริสฺสฺส หตฺถปาเส ติฏฺฐจติ, อาปตฺติ ฤลฺลจฺจยสฺส.

สลฺลเปยฺย วาติ เอตสฺส อสทฺธมฺมสฺส ปฏฺิเสวนตถาย ปฺริสฺสฺส
หตฺถปาเส จิตฺตา สลฺลปติ, อาปตฺติ ฤลฺลจฺจยสฺส.

สงฺเกตฺตํ วา คจฺเจยฺยาติ เอตสฺส อสทฺธมฺมสฺส ปฏฺิเสวนตถาย
ปฺริเสน “อิตฺถนฺนามํ โอกาสํ อาคจฺฉาติ วุตฺตา คจฺฉติ, ปเท ปเท

^๑ อ. อเปกฺขวา

^๒ ส.,ฉ.,เท.,มหา. กปฺปรี

อาปตติ ทุกุกกุสฺส, ปุริสฺสฺส หตฺถปาสํ โอฏฺกนฺตมตฺเต อาปตฺติ
 ฤลฺลจฺจยสฺส.

ปุริสฺสฺส วา อพฺภากมฺนํ สาทิเยยฺยาติ เอตสฺส อสทฺฐมฺมสฺส
 ปฏฺวิเสวณตฺถาย ปุริสฺสฺส อพฺภากมฺนํ สาทิยติ, อาปตฺติ ทุกุกกุสฺส.
 หตฺถปาสํ โอฏฺกนฺตมตฺเต อาปตฺติ ฤลฺลจฺจยสฺส.

จหนํ วา อหฺปวิเสยฺยาติ เอตสฺส อสทฺฐมฺมสฺส ปฏฺวิเสวณตฺถาย
 เยน เกนจิ ปฏฺวิจจหนํ โอภาสํ ปวิฏฺฐมตฺเต, อาปตฺติ ฤลฺลจฺจยสฺส.

กายํ วา ตทตฺถาย อฺปสํหเรยฺยาติ เอตสฺส อสทฺฐมฺมสฺส
 ปฏฺวิเสวณตฺถาย ปุริสฺสฺส หตฺถปาเส จิตฺตา กายํ อฺปสํหริ, อาปตฺติ
 ฤลฺลจฺจยสฺส.

อยมฺปิตฺติ ปุริมาโย อฺปาทาย วุจฺจติ.

ปาราชิกา โหตีติ เสยฺยถาปิ นาม ตาโล มตฺถกจฺฉินฺโน
 อภพฺโพ ปุณฺ วิรุพฺพหิยา เอวเมว ภิกฺขุณี อฏฺฐมํ วตฺถุํ ปริปฺปเรนฺตี
 อสฺสสมณี โหติ อสภฺยธิตา; เตน วุจฺจติ ‘ปาราชิกา โหตีติ.

อสํวสาติ สํวาโส นาม เอกกมฺมํ เอกุทฺเทโส สมสิทฺธาตา,^๑
 เอโส สํวาโส นาม. โส ตาย สทฺธี นตฺถิ เตน วุจฺจติ
 ‘อสํวสาติ.

[๖๗๗] อนาปตฺติ อสณฺนิจฺจ อสติยา, อชานนฺติยา, อสาทิยนฺติยา
 อุมมตฺติกาย, ชิตฺตจิตฺตตาย, เวทณฺณาย,^๒ อาทิกมฺมิกายาติ.

จตฺตตฺถปาราชิกํ นิฏฺฐจิตํ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. สมสิทฺธาตา

^๒ ส.,ฉ.,เท.,มหา. เวทณฺณาย

อุทฺทกฺกชา โข อยฺยาโย อฏฺฐ ปาราชิกา ฆมฺมา, เยสํ ภิกฺขุนี้
 อณฺณตํ วา อณฺณตํ วา อาปชฺชิตฺวา น ลภติ ภิกฺขุนี้หิ สทฺธิ
 สํวาสํ ยถา ปุเร, ตถา ปจฺฉา, ปาราชิกา โหติ อสํวสา.
 ตตฺถายฺยาโย^๑ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ทฺติยมฺปิ ปุจฺฉามิ
 กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา.
 ปริสฺสุทฺเธตฺถายฺยาโย^๒ ตสฺมา ตฺถเห, เอวเมตํ ธารยามีติ.

[]^๓

ปาราชิกกณฺท์ นิฎฺฐิตํ.

^๑ ส.ฉ.,เท. ตตฺถายฺยาโย, เอวมฺปิ.

^๒ ส.ฉ.,เท. ปริสฺสุทฺเธตฺถายฺยาโย, เอวมฺปิ.

^๓ ทย. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขุนี้วํสฺสคฺติ อโย ปาโง ทิสฺสติ.

๒. สงฆาภิเสกณฺฑํ

อิเม ไช ปนยยาโย^๑ สตุตฺรส สงฆาภิเสสา ฐมา อุทเทสํ
อาคจฺจนฺติ.

๑. ปจฺมสงฆาภิเสกสิกฺขาปํ

[๒๗๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามเ. เตน ไช ปน สมเยน อณฺเฑโร อุปาสโก
ภิกฺขุนี้สงฆสฺส อุทฺโทสิโต^๒ ทตฺวา กาลกโต โหติ. ตสฺส เทว ปุตฺตา
โหนติ เอโก อสฺสทฺโธ อปฺปสนฺโน, เอโก สทฺโธ ปสนฺโน, เต
เปตฺติกํ สาปเตยฺยํ วิภจฺสิ. อถ ไช โส อสฺสทฺโธ อปฺปสนฺโน ตํ
สทฺธํ ปสนฺนํ เอตทวโจ “อมฺหากํ อุทฺโทสิโต, ตํ ภาเชมาติ.”^๓ เอวํ
วุตฺเต โส สทฺโธ ปสนฺโน ตํ อสฺสทฺธํ อปฺปสนฺนํ เอตทวโจ “มายโย
เอวํ อวจ, อมฺหากํ ปิตฺตนา ภิกฺขุนี้สงฆสฺส ทินฺโนติ. ทุตติยมฺปิ ไช
โส อสฺสทฺโธ อปฺปสนฺโน ตํ สทฺธํ ปสนฺนํ เอตทวโจ “อมฺหากํ
อุทฺโทสิโต, ตํ ภาเชมาติ. อถ ไช โส สทฺโธ ปสนฺโน ตํ อสฺสทฺธํ
อปฺปสนฺนํ เอตทวโจ “มายโย เอวํ อวจ, อมฺหากํ ปิตฺตนา ภิกฺขุนี้-
สงฆสฺส ทินฺโนติ. ตติยมฺปิ ไช โส อสฺสทฺโธ อปฺปสนฺโน ตํ สทฺธํ
ปสนฺนํ เอตทวโจ “อมฺหากํ อุทฺโทสิโต ตํ ภาเชมาติ. อถ ไช โส
สทฺโธ ปสนฺโน “สเจ มยฺหํ ภวิสฺสติ, อหํปิ ภิกฺขุนี้สงฆสฺส
ทสฺสามีติ ตํ อสฺสทฺธํ อปฺปสนฺนํ เอตทวโจ “ภาเชมาติ. อถ ไช โส
อุทฺโทสิโต เตหิ ภาชียมาโน ตสฺส อสฺสทฺธสฺส อปฺปสนฺนสฺส

^๑ สී.,ฉ.,เท. ปนยยาโย

^๒ สී.,ฉ.,เท. อุทฺโทสิโต, เอวมฺปฺริปิ.

^๓ อ. ภาชามาติ.

ปาปฺณิ.^๑ อถโข โส อสฺสทฺโธ อปฺปสหนฺโน ภิกฺขุณฺโณ อุปสงฺกมิตฺวา
เอตทโวจ “นิกฺขมถยฺเย”^๒ อมฺหากํ อุทฺโทสิโตติ.

เอวํ วุตฺเต, อุลลนฺนทา ภิกฺขุณี ตํ ปุริสํ เอตทโวจ “มายโย
เอวํ อวจ, ตุมฺหากํ ปิตุณา ภิกฺขุณฺสีสงฺฆสฺส ทินฺโนติ. “ทินฺโน น
ทินฺโนติ โวหาริเก มหามตฺเต ปุจฺจิสฺสุ. มหามตฺตา เอวมาหํสุ “โก
อยฺเย ชานาติ ภิกฺขุณฺสีสงฺฆสฺส ทินฺโนติ. เอวํ วุตฺเต อุลลนฺนทา
ภิกฺขุณี เต มหามตฺเต เอตทโวจ “อปีนฺนยฺยา”^๓ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา
สุตํ วา สกฺขี จปิตฺวา ทานํ ทิยมานนฺติ. อถโข เต มหามตฺตา
“สจฺจํ โข อยฺยา อาหาติ ตํ อุทฺโทสิตํ ภิกฺขุณฺสีสงฺฆสฺส อกํสุ.
อถโข โส ปุริโส ปราชิโต อชฺชฌายติ ขิยติ”^๔ วิปาเจติ “อสฺสมณฺโณ
อิมมา มุณฺธา พนฺธกีนฺโณ, กถํ หิ นาม อมฺหากํ อุทฺโทสิตํ
อจฺฉินฺทาเปสฺสนฺตํ. อุลลนฺนทา ภิกฺขุณี มหามตฺตานํ เอตมตฺถํ
อาโรเจสิ. มหามตฺตา ตํ ปุริสํ ทนฺทาเปสฺสุ. อถโข โส ปุริโส
ทนฺทํโต”^๕ ภิกฺขุณฺสสฺส อวิทฺฐเร อาชีวกเสยฺยํ การาเปตฺวา
อาชีวกเ อญฺโยเชสิ “เอตา ภิกฺขุณฺโณ อจฺจาวทถาติ.

อุลลนฺนทา ภิกฺขุณี มหามตฺตานํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. มหามตฺตา
ตํ ปุริสํ พนฺธาเปสฺสุ. มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขิยนฺติ วิปาเจนฺติ
“ปจฺม”^๖ หิ นาม ภิกฺขุณฺโณ อุทฺโทสิตํ อจฺฉินฺทาเปสฺสุ, ทุตติยมฺปิ^๗
ทนฺทาเปสฺสุ, ตุตติยมฺปิ^๗ พนฺธาเปสฺสุ, อิทานิ ฆาตาเปสฺสนฺตํ. อสฺโสสุ
โข ภิกฺขุณฺโณ เตสํ มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ ขิยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ.

^๑ ส.,ฉ.,อ. ปาปฺณติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท. นิกฺขมถายฺเย

^๓ ส.,ฉ.,เท. อปี นนฺนโย, อ. อปีนฺนโย

^๔ ส.,เท. ขิยติ

^๕ อ. ทนฺทํโก

^๖ ส.,ฉ.,เท. ปจฺม ภิกฺขุณฺโณ, อ. กถํ

^๗ ส.,เท. ปิสทโท น ทิสฺสติ.

ยา ตา ภิกขุณีโย อปปัจจันตา ฯเปฯ ตา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา อุตฺตลนฺนทา อุตฺตยฺยวาทิกา^๑
 วิหริสฺสตีติ. อถ โข ตา ภิกขุณีโย ภิกขุณี เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ
 “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อุตฺตลนฺนทา ภิกขุณี อุตฺตยฺยวาทิกา วิหริตีติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว
 อุตฺตลนฺนทา ภิกขุณี อุตฺตยฺยวาทิกา วิหริสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว
 อปฺปสณฺณานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวเมว ปน ภิกฺขเว “ภิกขุณีโย
 อิมํ สีกฺขาปทํ อทฺทิสฺสนฺตุ

[๖๗๙] “ยา ปน ภิกขุณี อุตฺตยฺยวาทิกา วิหเรยฺย คหปตินา
 วา คหปติปฺตฺเตน วา ทาเสน วา กมฺมกเรน^๒ วา อนฺตมโส
 สมณปริพฺพทาชเกนาปิ; อयํ ภิกขุณี ปจฺมาปตฺตีกํ ฐมฺมํ
 อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฆาภิเสกนฺติ.

[๖๘๐] ยา ปนาติ ยา ยาติสา ฯเปฯ

ภิกขุณีติ ฯเปฯ อयํ อิมสฺมี อตฺถเก อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

อุตฺตยฺยวาทิกา นาม อฏฺฐการิกา วุจฺจติ.

คหปติ นาม โย โกจิ อคารํ อชฺชฌาวสตี.

คหปติปฺตฺโต นาม เย เกจิ^๓ ปฺตฺตฺตภาตโร.

ทาโส นาม อนฺโตชาโต ธนุกีโต กรมฺรานีโต.

กมฺมกโร^๔ นาม ภวฺโก อาหวฺโก.^๕

^๑ ส.,ฉ.,เท. อุตฺตยวาทิกา, เอวมฺปรี. ^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. กมฺมกาเรน ^๓ อ. โย โกจิ

^๔ ส.,ฉ.,เท.,อ. กมฺมกาโร

^๕ ส.,เท. อาหตโก.

ตํ อิตถิ เอตทโวจ “สาธุ วิรมาหิ, อนตฺถํ โข เต กริสฺสามิตี.”^๑
 เอวํปิ^๒ สา วุจฺจมานา น อาทียิ. เต น โข ปน สมเยน เวสาลียิ^๓
 ลิจฺจวิคเณ สหฺนฺปิโต โหติ เกณจิเทว กรณิเยน. อถ โข โส
 ลิจฺจวี เต ลิจฺจวินิ^๔ เอตทโวจ “เอกํ เม อຍยา^๕ อิตถิ อนุชานาถาติ.
 กา นาม สาทิ. มยฺหํ ปชาปตี อติจรติ ตํ ฆาเตสฺสามิตี.
 “ชานาหิตี. อสฺโสสิ โข สา อิตถิ “สามิโก กิร มํ ฆาเตตฺตุกาโมติ
 วรภณฺทํ อาทาย สาวตฺถิ คนฺตฺวา ติตฺถิเย อุปสงฺกมิตฺวา ปพฺพชฺช
 ยาจิ. ติตฺถิยา น อิจฺฉิสฺสุ ปพฺพชาเชตฺตุ. ภิกฺขุณีโย อุปสงฺกมิตฺวา
 ปพฺพชฺช ยาจิ. ภิกฺขุณีโยปิ น อิจฺฉิสฺสุ ปพฺพชาเชตฺตุ. ฤถฺลนฺนํ
 ภิกฺขุณี อุปสงฺกมิตฺวา ภณฺทํ ทสฺเสตฺวา ปพฺพชฺช ยาจิ. ฤถฺลนฺนํ
 ภิกฺขุณี ภณฺทํ คเหตฺวา ปพฺพชาเชสิ.

อถ โข โส ลิจฺจวิ ตํ อิตถิ คเวสนฺโต สาวตฺถิ คนฺตฺวา
 ภิกฺขุณีสุ ปพฺพชิตํ ทิสฺวา,^๖ เย น ราชา ปเสนทิ โกสโล, เต น อุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ราชานํ ปเสนทิ โกสลํ เอตทโวจ “ปชาปตี เม เทว
 วรภณฺทํ อาทาย สาวตฺถิ อนุปฺปตฺตา ตํ เทโว อนุชานาตุติ.
 “เตนหิ ภณฺเ วิจินิตฺวา อาจิภาตติ. “ทิกฺกจา เทว ภิกฺขุณีสุ ปพฺพชิตาติ.
 “สเจ ภณฺเ ภิกฺขุณีสุ ปพฺพชิตา, น สา ลพฺภา กิณฺจิกํ กาคฺตุ,
 สุวากฺขาโต ภควตา^๗ ธมฺโม, จรตฺถํ พุรฺหมจฺริยํ สมฺมา ทฺวักขสฺส
 อนตฺกิริยาयाติ. อถ โข โส ลิจฺจวิ อฺพชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ
 “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย จีรํ ปพฺพชาเชสฺสนฺตีติ. อสฺโสสุ โข

^๑ อ. กริสฺสามาติ. ^๒ ฉ.,อ. เอวํปิ วุจฺจมานา นาทียิ.

^๔ ส.,ฉ.,เท. ลิจฺจวโย ^๕ ส.,ฉ.,อ. อຍยา

^๗ สุยา. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๓ อ. เวสาลียา

^๖ ส.,ฉ.,เท.,อ. ทิสฺวาน

ภิกฺขุณิโย ตสฺส ลิจฺฉวิสฺส อฺขุฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส.
 ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิเจฉา ฯเปฯ ตา อฺขุฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา ฤๅลลนฺนทา โจรี ปพฺพชาเชสฺสตีติ.
 อถโข ตา ภิกฺขุณิโย ภิกฺขุณํ เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร
 ภิกฺขเว ฤๅลลนฺนทา ภิกฺขุณี โจรี ปพฺพชาเชตีติ.” “สจฺจํ ภควาติ.
 วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ฤๅลลนฺนทา ภิกฺขุณี
 โจรี ปพฺพชาเชสฺสติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย
 ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ ลิกฺขาปทํ อุกฺกิสันตุ

[๖๘๓] “ยา ปน ภิกฺขุณี ชานํ โจรี วชฺฌวิทิตํ^๒ อนปฺโลเกตฺวา
 ราชานํ วา สงฺฆํ วา คณํ วา ปุคฺคํ วา เสณิํ วา อญฺญตร
 กปฺปา วุฏฺฐาเปยฺย; อยมฺปิ ภิกฺขุณี ปจฺมาปตฺติกํ ธมฺมํ อาปนฺหา
 นิสฺสารถิยํ สงฺฆาภิเสสนฺติ.

[๖๘๔] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ฯเปฯ

ภิกฺขุณีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเก อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ชานาติ นาม สามํ วา ชานาติ, อญฺเฆ วา ตสฺสา
 อาโรเจนฺติ, สา วา อาโรเจติ.

โจโร^๓ นาม ยา ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา
 อคฺชนํ อทินฺนํ เถยฺยสงฺฆาตํ อาทียติ, เอสา โจรี นาม.

วชฺฌา นาม ยํ []^๔ กตฺวา วชฺฌปฺปตฺตา โหติ.

วิทิตา นาม อญฺเฆหิ มนุสฺเสหิ ฌาตา โหติ “วชฺฌา
 เอสาติ.

^๑ อ. ปพฺพชาเชตีติ.

^๒ ส.,ฉ.,อ. วชฺฌ วิทิตํ

^๓ ส.,ฉ.,เท.,อ. โจรี

^๔ เท. เอตถนฺตเร กมฺมณฺติ อยํ ปาโง ทิสฺสติ.

[๖๘๖] อนาปตฺติ อชานนฺตํ วุฏฺฐาเปติ, อปฺโลเกตฺวา วุฏฺฐาเปติ, กปฺปกตํ วุฏฺฐาเปติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทฺติยสงฺฆมาทิสเสสสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๓. ตติยสงฺฆมาทิสเสสสิกขาปทํ

[๖๘๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ
 เขตฺวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน
 ภทฺทาย กาปิลาเนีย อนฺเตवासินี^๑ []^๒ ภิกฺขุณีหิ สทฺธี ภณฺทิตฺวา
 ความเก^๓ ฌาติกุลํ อคฺมาสิ. ภทฺทา กาปิลาเน ตํ ภิกฺขุณี อปฺสฺสนฺตํ
 ภิกฺขุณีโย ปุจฺฉิ “กทํ อิตฺถนฺนามา น ทิสฺสตีติ. “ภิกฺขุณีหิ สทฺธี
 อยฺเย ภณฺทิตฺวา น ทิสฺสตีติ. “อมฺมา อมฺกสฺมี ความเก เอติสฺสา
 ฌาติกุลํ, ตตฺถ คนฺตฺวา วิจฺฉินฺถาติ. ภิกฺขุณีโย ตตฺถ คนฺตฺวา ตํ
 ภิกฺขุณี ปสฺสิตฺวา เอตทฺโวจฺจุ “กิสฺส ตวํ อยฺเย เอกิกา อาคตา
 กจฺจิสฺสิ อปฺปรัตฺติตาติ. “อปฺปรัตฺติตมฺหิ^๔ อยฺเยติ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย
 อปฺปิจฺฉา ยเปยฺย ตา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 ภิกฺขุณี เอกา ความนฺตรํ คจฺจิสฺสตีติ ยเปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
 ภิกฺขุณี เอกา ความนฺตรํ คจฺจตฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา []^๕ กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณี เอกา ความนฺตรํ
 คจฺจิสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย ยเปยฺย เอวญฺจ
 ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกทิสฺนฺตุ

^๑ อ. อนฺเตवासิกา

^๒ ส.ฉ.,เท. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขุณีติ อยํ ปาโล ทิสฺสตี.

^๓ ส.ฉ.,เท.,อ. ความก

^๔ ส.ฉ.,เท. อปฺปรัตฺติตมฺหิ, เอวมฺปรีปิ.

^๕ ส.ฉ.,เท. เอตฺถนฺตเร เปยฺยาโล ทิสฺสตี, เอวมฺปรีปิ.

“ยา ปน ภิกขุณี เอกา ความนุตร์ คจฺเจยฺย, อยมฺปิ ภิกขุณี
ปจฺมาปตฺตีกั ฌมฺมํ อาปนฺหา นิสฺสารณียํ สงฆาภิเสกฺขณฺติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกขุณีนํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๖๘๘] เตน โข ปน สมเยน เทว ภิกขุณิโย สาเกตา
สาวตฺถี อทฺธานมคฺคปฺปฏิปนฺหา โหณฺติ. อนฺตรามคฺเค นที ตริตพฺพา
โหติ. อถ โข ตา ภิกขุณิโย นาวิกเก อุปสงฺกมิตฺวา เอตทวโจ
“สาธุ โน อาวุโส ตาเรธาติ. “นายฺเย สกฺกา อุโก สกึ ตาเรตฺนฺติ.
เอโก เอกํ อุตฺตาราสิ. อุตฺตติณฺโณ อุตฺตติณฺณํ ทูเสสิ. อนฺตฺตติณฺโณ
อนฺตฺตติณฺณํ ทูเสสิ. ตา ปจฺฉา สมาคณฺตฺวา ปจฺฉีสุ “กจฺจิสฺสิ อยฺเย
อปฺปรัสฺสีตาติ. ปรัสฺสีตมฺหิ อยฺเย, ตวํ ปนฺยเย อปฺปรัสฺสีตาติ. “ปรัสฺสีตมฺหิ
อยฺเยติ. อถ โข ตา ภิกขุณิโย สาวตฺถี คณฺตฺวา ภิกขุณีนํ เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ. ยา ตา ภิกขุณิโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺย ตา อฺขุฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกขุณี เอกา นทีปาริ
คจฺฉิสฺสตีติ. อถ โข ตา ภิกขุณิโย ภิกขุณีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ.
ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ ๔เปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
ภิกขุณี เอกา นทีปาริ คจฺฉตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกขุณี เอกา นทีปาริ คจฺฉิสฺสตี;
เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺย เอวณฺจ ปน
ภิกฺขเว ภิกขุณิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺทิสฺสนฺตุ

“ยา ปน ภิกขุณี เอกา วา ความนุตร์ คจฺเจยฺย, เอกา วา
นทีปาริ คจฺเจยฺย, อยมฺปิ ภิกขุณี ปจฺมาปตฺตีกั ฌมฺมํ อาปนฺหา
นิสฺสารณียํ สงฆาภิเสกฺขณฺติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกขุณีนํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๖๘๙] เตน ไช ปน สมเยน สมพหุลา ภิกขุณิโย โกสเลสุ
 ชนปเทสุ สาวตฺถี คจฺจนฺติโย^๑ สายํ อณฺณตโร คามํ อุปคจฺจิสฺสุ.
 ตตฺถ อณฺณตโร ภิกขุณี อภิรฺฐา โหติ ทสฺสนิยา ปาสาทิกา.
 อณฺณตโร ปุริโส ตสฺสา ภิกขุณิยา สห ทสฺสนนฺ ปฏฺวิพทฺชิตฺโต
 โหติ. อถ ไช โส ปุริโส ตาสํ ภิกขุณีนํ เสยฺยํ ปณฺณาเปนฺโต
 ตสฺสา ภิกขุณิยา เสยฺยํ เอกมณฺตํ ปณฺณาเปสิ. อถ ไช สา ภิกขุณี
 สลฺลภฺเตว “ปริยฺยจฺจิตฺโต อโย ปุริโส, สเจ รตฺถี อาคจฺจิสฺสติ,
 วิสฺสโร เม ภวิสฺสตีติ ภิกขุณิโย อนาปุจฺจนา อณฺณตโร กุลํ คนฺตฺวา
 เสยฺยํ กปฺเปสิ. อถ ไช โส ปุริโส รตฺถี อาคนฺตฺวา ตํ ภิกขุณี
 คเวสนฺโต ภิกขุณิโย ฆฏฺฏเฐสิ. ภิกขุณิโย ตํ ภิกขุณี อุปสฺสนนฺติโย
 เอวมาหฺสิ “นิสฺสํสยํ ไช สา ภิกขุณี ปุริเสน สทฺธิ นิกฺขนฺตฺวาติ.

อถ ไช สา ภิกขุณี ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน, เยน ตา
 ภิกขุณิโย, เตนฺปสงฺกมิ. ภิกขุณิโย ตํ ภิกขุณี เอตทโวจํ “กิสฺส ตฺวํ
 อโยเย ปุริเสน สทฺธิ นิกฺขนฺตฺวาติ. “นาหํ อโยเย ปุริเสน สทฺธิ
 นิกฺขนฺตฺวาติ ภิกขุณีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. ยา ตา ภิกขุณิโย
 อุปฺปิจฺจนา ฯเปฯ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 ภิกขุณี เอกา รตฺถี วิปฺปวสฺสตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
 ภิกขุณี เอกา รตฺถี วิปฺปวสฺสตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกขุณี เอกา รตฺถี วิปฺปวสฺสตีติ;
 เนตํ ภิกฺขเว อุปฺปสนฺนํ นว ปสาทาย ปสนฺนํ นว ภิกฺขเว ภิกขุณิโย
 อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกมฺสฺส.

^๑ ส.,สยา.,ฉ.,เท.,มหา. คจฺจนฺตา, อ. คนฺตฺวา

“ยา ปน ภัทฐนึ เอกา วา คามนุตรํ คจฺเจยฺย, เอกา วา นทีปาริ คจฺเจยฺย, เอกา วา รตฺตํ วิปฺปวเสยฺย, อยมฺปิ ภัทฐนึ ปจฺมาปตฺติกํ ฌมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารถนียํ สงฆาภิเสกฺขนฺติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภัทฐนึํ ลิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๖๙๐] เตน โข ปน สมเยน สมพฺพลา ภัทฐนฺิโย โกสเลสุ ชนฺปเทสุ สาวตฺถิ อทุธานมคฺคปฺปฏิปฺปนา โหณฺติ. ตตฺถ อณฺณตฺรา ภัทฐนึ วจฺเจน ปิฬิตา เอกิกา โอหิยิตฺวา ปจฺจา อคฺมาสิ. มนฺุสฺสา ตํ ภัทฐนึ ปสฺสิตฺวา ทฺุเสสฺสุ. ธตฺโข สา ภัทฐนึ, เยน ตา ภัทฐนฺิโย, เตนฺุปสงฺกมิ. ภัทฐนฺิโย ตํ ภัทฐนึ เอตทวโจ ุ “กิสฺส ตฺวํ อยฺเย เอกิกา โอหิณา, กจฺจิสฺสิ อปฺปรัตฺติตาติ. “ปรัตฺติตฺมฺหิ อยฺเยติ. ยา ตา ภัทฐนฺิโย อปฺปิจฺจนา ฯเปฯ ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภัทฐนึ เอกา คณฺมุหา โอหิยิสฺสตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภัทฺชเว ภัทฐนึ เอกา คณฺมุหา โอหิยตีติ.” “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภัทฺชเว ภัทฐนึ เอกา คณฺมุหา โอหิยิสฺสตี; เนตํ ภัทฺชเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวณฺจ ปน ภัทฺชเว ภัทฐนฺิโย อิมํ ลิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนตฺตุ

[๖๙๑] “ยา ปน ภัทฐนึ เอกา วา คามนุตรํ คจฺเจยฺย, เอกา วา นทีปาริ คจฺเจยฺย, เอกา วา รตฺตํ วิปฺปวเสยฺย, เอกา วา คณฺมุหา โอหิเยยฺย, อยมฺปิ ภัทฐนึ ปจฺมาปตฺติกํ ฌมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารถนียํ สงฆาภิเสกฺขนฺติ.

๑) เท. โอหิยิตฺ, อ. โอหิยิตฺ, เอวฺมฺปฺริป.

[๖๙๒] ยา ปหาติ ยา ยาทิสสา ๕เปย

ภิกฺขุณีติ ๕เปย อยํ อิมสฺมี อตุเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

เอกา วา ความนฺตรํ คจฺเจยฺยาติ ปริกฺขิตฺตสฺส ความสฺส
ปริกฺเขปํ ปจฺมํ ปาทำ อติกฺกาเมนฺติยา อาปตฺติ ฤๅลลจฺจยสฺส, ทฺติยํ
ปาทำ อติกฺกาเมนฺติยา อาปตฺติ สงฺฆาภิเสสสฺส. อปริกฺขิตฺตสฺส
ความสฺส อุปจาร์ ปจฺมํ ปาทำ อติกฺกาเมนฺติยา อาปตฺติ ฤๅลลจฺจยสฺส,
ทฺติยํ ปาทำ อติกฺกาเมนฺติยา อาปตฺติ สงฺฆาภิเสสสฺส.

เอกา วา นทฺธิปารํ คจฺเจยฺยาติ นทฺธิ นาม ติมณฺทลํ
ปฏฺิจฺฉาเทตฺวา ยตฺถ กตฺถจฺจิ อุตฺตรนฺติยา ภิกฺขุณฺเีย อนฺตรวาสโก
เตมียติ. ปจฺมํ ปาทำ อุตฺตาราเนนฺติยา^๑ อาปตฺติ ฤๅลลจฺจยสฺส, ทฺติยํ
ปาทำ อุตฺตาราเนนฺติยา อาปตฺติ สงฺฆาภิเสสสฺส.

เอกา วา รตฺตี วิปฺปวเสยฺยาติ สห อรฺุณคฺคมนา ทฺติยิกาย
ภิกฺขุณฺเีย หตฺถปาสํ วิชฺชนฺติยา อาปตฺติ ฤๅลลจฺจยสฺส, วิชฺหิตฺเต
อาปตฺติ สงฺฆาภิเสสสฺส.

เอกา วา คณฺมฺหา โอทฺธิเยยฺยาติ อคามเก อรณฺเณ ทฺติยิกาย
ภิกฺขุณฺเีย ทสฺสนฺุปจาร์^๒ วา สวณฺุปจาร์^๓ วา วิชฺชนฺติยา อาปตฺติ
ฤๅลลจฺจยสฺส, วิชฺหิตฺเต อาปตฺติ สงฺฆาภิเสสสฺส.

อยมฺปิติ ปฺริมาโย อุปาทาย วุจฺจติ.

ปจฺมาปตฺติกนฺติ สห วตฺถุชฺฌาจฺจรา อาปชฺชติ อสมนฺุภาสนาย.

นิสฺสารณฺเียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสารียติ.

สงฺฆาภิเสสนฺติ ๕เปย เตนฺปิ วุจฺจติ สงฺฆาภิเสโสติ.

^๑ ส.,จ.,เท.,อิ. อุตฺตรนฺติยา, เอวมฺปฺริ.

^๒ มหา. ทสฺสนฺุปจาร์

^๓ มหา. สวณฺุปจาร์

[๖๙๓] อนาปตติ ทุติยิกา ภิกขุณี ปกุกนตา วา โหติ วิพุกนตา วา กาลกตา วา ปกขสงกนตา วา, อาปทาสฺ, อุมมตติกาย, อาทิกมมิกายาติ.

ตติยสงฆาภิเสกสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๔. จตุตถสงฆาภิเสกสิกขาปทํ

[๖๙๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตถึยํ วิหริติ เขตฺตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จณฺทกาลี ภิกขุณี ภณฺทนการิกา โหติ กลหการิกา วิวาทการิกา ภสฺสการิกา สงฺเข อธิกรณการิกา. อุลลนฺหา ภิกขุณี ตสฺสา กมฺเม กยิรมาเน^๑ ปฏิกุโสติ. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺหา ภิกขุณี คามกํ อคมาสิ เกนจิเทว กรณิเยน. อถโข ภิกขุณีสงฺโฆ “อุลลนฺหา ภิกขุณี ปกุกนตาติ จณฺทกาลี ภิกขุณี อาปตติยา อทสฺสเน^๒ อุกฺขิปี. อุลลนฺหา ภิกขุณี คามเก ตํ กรณิเยํ ตีเรตฺวา ปุณฺเทว สวตถึ ปจฺจาคจฺฉิ. จณฺทกาลี ภิกขุณี อุลลนฺหาย ภิกขุณียา อาคจฺจนฺติยา เนว อาสนํ ปณฺณาเปสิ, น ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถลิกํ อุปนิกฺขิปี, น ปจฺจุคนฺตฺวา ปตฺตจิวรี ปฏฺิคฺคเหสิ, น ปานีเยน อาปฺจจฺฉิ. อุลลนฺหา ภิกขุณี จณฺทกาลี ภิกขุณี เอตทวโจ “กิสฺส ตวํ อยฺเย มยิ อาคจฺจนฺติยา เนว อาสนํ ปณฺณาเปสิ, น ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถลิกํ อุปนิกฺขิปี, น ปจฺจุคนฺตฺวา ปตฺตจิวรี ปฏฺิคฺคเหสิ, น

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. กรียมาเน, เอวมุปริปี.

^๒ อ. อทสฺสเนน, เอวมุปริปี.

ปานีเยน อาปฺจณฺตี. “เอวฺวเหตฺ”^๑ อยฺเย โหติ, ยถา ตํ อนาถายาติ. “กิสฺส ปน ตวํ อยฺเย อนาถาติ. “อิมํ มํ อยฺเย ภิกฺขุณฺโิ ‘อํยํ อนาถา อปฺปณฺณตา, นตฺถิ อิมิสฺสา กาจิ ปติวตฺตาติ อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺขิปีสูติ. อุลลนฺนหา ภิกฺขุณฺี “พาลา เอตา อพฺยตฺตา เอตา, เนตา”^๒ ชานนฺติ กมฺมํ วา กมฺมโทสํ วา กมฺมวิปตฺตี วา กมฺมสมฺปตฺตี วา, มยํ โข ชานาม กมฺมปิ กมฺมโทสํปิ กมฺมวิปตฺตีปิ กมฺมสมฺปตฺตีปิ, มยํ โข อกตํ วา กมฺมํ กรเญยาม,”^๓ กตํ วา กมฺมํ โกเปยฺยมาติ ลหุํ ลหุํ ภิกฺขุณฺีสงฺฆํ สนฺนิปาเตตฺวา จณฺทกาสิ ภิกฺขุณฺี โอสารेสิ. ยา ता ภิกฺขุณฺโิ อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ ता อฺขุณฺายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา อุลลนฺนหา สมคฺเคน สงฺเขน อุกฺขิตฺตํ ภิกฺขุณฺี ฃมฺเมน วินเยน สตฺถุสฺสาสเนน อนปฺโลเกตฺวา การกสงฺฆํ อนนฺถาย คณฺสฺส จณฺทํ โอสารेสฺสตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อุลลนฺนหา ภิกฺขุณฺี สมคฺเคน สงฺเขน อุกฺขิตฺตํ ภิกฺขุณฺี ฃมฺเมน วินเยน สตฺถุสฺสาสเนน อนปฺโลเกตฺวา การกสงฺฆํ อนนฺถาย คณฺสฺส จณฺทํ โอสารेตีติ.”^๔ “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว อุลลนฺนหา ภิกฺขุณฺี สมคฺเคน สงฺเขน อุกฺขิตฺตํ ภิกฺขุณฺี ฃมฺเมน วินเยน สตฺถุสฺสาสเนน อนปฺโลเกตฺวา การกสงฺฆํ อนนฺถาย คณฺสฺส จณฺทํ โอสารेสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวฺวจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโิ อิมํ สิกฺขาปทํ อฺทฺทิสฺนตฺถุ

[๖๔๕] “ยา ปน ภิกฺขุณฺี สมคฺเคน สงฺเขน อุกฺขิตฺตํ ภิกฺขุณฺี ฃมฺเมน วินเยน สตฺถุสฺสาสเนน อนปฺโลเกตฺวา การกสงฺฆํ

^๑ จ.,เท. เอวฺว เหตํ ^๒ ส.,จ.,เท. เนว ^๓ ส.,จ.,เท. การเญยาม ^๔ อ. โอสารेตีติ.

อนนถาย คณสฺส จนฺทํ โอสารายฺย, อยมฺปิ ภิกขุณี
ปจฺมาปตฺติกํ ฐมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฆาภิเสสนฺติ.

[๖๙๖] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ฯเปฯ

ภิกขุณีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเก อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

สมคฺโค นาม สงฺโฆ สฺมานสํวาสโก สฺมานสํมายํ จิตฺ.

อุกฺขิตฺตา นาม อาปตฺติยา อทสฺสเน วา อปฺปฏิกมฺเม วา
อปฺปฏินิสฺสคฺเค วา อุกฺขิตฺตา.

ฐมฺเมน วินยนาติ เยน ฐมฺเมน เยน วินยเนน.

สตฺถุสฺสเนนาติ ชินสฺสเนน พุทฺธสฺสเนน.

อนปฺโลเกตฺวา การกสงฺฆนฺติ กมฺมการกสงฺฆํ อนาปฺจุฉา.

อนนถาย คณสฺส จนฺทนฺติ คณสฺส จนฺทํ อชานิตฺวา.
“โอสารสฺสามิตี คณํ วา ปริเยสตี, สํมํ วา สมฺมณฺณตี, อาปตฺติ
ทุกฺกฏสฺส. ฌตฺติยา ทุกฺกฏํ, ทวีหิ กมฺมวาจาหิ ฤๅลฺลจฺจา,
กมฺมวาจาปริโยสฺสเน อาปตฺติ สงฆาภิเสสสฺส.

อยมฺปิติ ปฺริมาโย อุปาทาย วุจฺจติ.

ปจฺมาปตฺติกนฺติ สห วตฺถุชฺฌาจฺจรา อาปทฺชติ อสมฺนฺภาสฺนาย.

นิสฺสารณียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสารียตี.

สงฆาภิเสสนฺติ ฯเปฯ เตนฺปิ วุจฺจติ สงฆาภิเสโสติ.

[๖๙๗] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา โอสารตี, อาปตฺติ
สงฆาภิเสสสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา โอสารตี, อาปตฺติ
สงฆาภิเสสสฺส. ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญา โอสารตี, อาปตฺติ
สงฆาภิเสสสฺส. อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อธมฺมกมฺเม เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อธมฺมกมฺเม อธมฺม-
กมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๖๙๘] อนาปตฺติ กมฺมการกสงฺฆํ อปโลเกตฺวา โอสาทฺติ,
คณฺสฺส จณฺห์ ชานิตฺวา โอสาทฺติ, วตฺเต วตฺตณฺตี โอสาทฺติ,
อสนฺเต กมฺมการกสงฺเฆ โอสาทฺติ, อุมมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

จตุตฺถสงฺฆมาทิสสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. ปณฺจมสงฺฆมาทิสสสิกฺขาปทํ

[๖๙๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน สุนฺทรีนฺนทา
ภิกฺขุณี อภิรฺฐปา โหติ ทสฺสนียา ปาสาทิกา. มนุสฺสา ภตฺตคฺเค
สุนฺทรีนฺนทํ ภิกฺขุณี ปสฺสิตฺวา อวสฺสุตา อวสฺสุตาย สุนฺทรีนฺนทาย
ภิกฺขุณียา อคฺคมคฺคานิ โภชนานิ เทนฺติ. สุนฺทรีนฺนทา ภิกฺขุณี
ยาวทตฺถํ ภูณฺชติ. อญฺญา ภิกฺขุณียो น จิตฺตฺฐปํ ลภนฺติ. ยา ता
ภิกฺขุณียो อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺย ता อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม อยฺยา สุนฺทรีนฺนทา อวสฺสุตา อวสฺสุตสฺส
ปฺริสฺปฺคฺคสฺส หตฺถโต ขาทนียํ []”^๑ โภชนียํ []” สหตฺถา
ปฏฺิคฺคเหตฺวา ขาทิสฺสตี ภูณฺชิสฺสตีติ ๔เปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
สุนฺทรีนฺนทา ภิกฺขุณี อวสฺสุตา อวสฺสุตสฺส ปฺริสฺปฺคฺคสฺส หตฺถโต
ขาทนียํ โภชนียํ สหตฺถา ปฏฺิคฺคเหตฺวา ขาทิตี ภูณฺชิตีติ. “สจฺจํ
ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว สุนฺทรีนฺนทา

^๑ สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร วาสทฺโท ทิสฺสตี, เอวมฺปฺริปี.

ภัทฐนี อวสุตฺตา อวสุตฺตสฺส ปฺริสฺสํคฺคฺลสฺส หตฺถโต ขาทนียํ
โกชนียํ สหตฺถา ปฏฺิคฺคเหตฺวา ขาทิสฺสตี ภูณฺชิสฺสตี; เนตํ
ภัทฺฐเว อปฺปสฺนฺหานํ วา ปสาทาย ๕เปยฺ ๕เวมฺจ ปน ภัทฺฐเว
ภัทฺฐนียํ อิมํ ลิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺนตฺ

[๗๐๐] “ยา ปน ภัทฺฐนี อวสุตฺตา อวสุตฺตสฺส ปฺริส-
สํคฺคฺลสฺส หตฺถโต ขาทนียํ วา โกชนียํ วา สหตฺถา
ปฏฺิคฺคเหตฺวา ขาทะยฺ วา ภูณฺเชยฺ วา, อยมฺปิ ภัทฺฐนี
ปจฺมาปตฺติกํ ธมฺมํ อาปนฺหา นิสฺสารณียํ สงฆาภิเสกฺกตฺติ.

[๗๐๑] ยา ปนฺหาติ ยา ยาทิสฺสา ๕เปยฺ

ภัทฺฐนียํติ ๕เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเก อธิปฺเปตา ภัทฺฐนียํติ.

อวสุตฺตา นาม สารตฺตา อเปกฺขวตฺตี^๑ ปฏฺิพทฺฐจิตฺตา.

อวสุตฺโต นาม สารตฺโต อเปกฺขวา ปฏฺิพทฺฐจิตฺโต.

ปฺริสฺสํคฺคฺล นาม มนุสฺสปฺริโส น ยกฺโข น เปโต น
ติรจฺฉานคฺโต วิญญู ปฏฺิพโล สารชฺชิตฺตุ.

ขาทนียํ นาม ปญฺจ โกชนานิ อุกฺกทฺหนตฺโปณํ จเปตฺวา
อวเสสํ ขาทนียํ นาม.

โกชนียํ นาม ปญฺจ โกชนานิ โอทโน กุมฺมาโส สตฺตฺ มจฺโจ
มัสสํ. “ขาทิสฺสามิ ภูณฺชิสฺสามีติ ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ฤฺลลจฺจยสฺส.
อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ สงฆาภิเสกฺสส.

อยมฺปิติ ปุริมาโย อฺปาทาย วุจฺจติ.

^๑ อ. อเปกฺขวา

ปจมาปตฺติกนฺติ สห วตฺถุชฦาจารา อาปชฺชติ อสมนฺภาสนาย.

นิสฺสารณียนฺติ สงฆมฺหา นิสฺสารียติ.

สงฆาภิสสฺนฺติ ๗เปยฺ เตนปี วุจฺจติ สงฆาภิสโสติ.
อุทกทนต์โปณํ ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. เอกโต อวสฺสุเต
“ขาทิสฺสามิ ภูณฺชิสฺสามีติ ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.

[๗๐๒] อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ อุลลจฺจยสฺส. อุทก-
ทนต์โปณํ ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. อุกโต อวสฺสุเต ยกฺขสฺส
วา เปตสฺส วา ปณฺทกฺกสฺส วา ตีรจฺฉานคตมฺนุสฺสวિકฺคหสฺส วา
หตฺถโต “ขาทิสฺสามิ ภูณฺชิสฺสามีติ ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.
อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ อุลลจฺจยสฺส. อุทกทนต์โปณํ
ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. เอกโต อวสฺสุเต “ขาทิสฺสามิ
ภูณฺชิสฺสามีติ ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. อชฺโฆหาเร
อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. อุทกทนต์โปณํ ปฏฺิคฺคณฺหาติ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.

[๗๐๓] อนาปตฺติ อุกโต อนวสฺสุตา โหนฺติ, “อนวสฺสุโตติ
ชานนฺตี ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปญฺจมสงฆาภิสสสิกขาปํ นิฉฺฉิตํ.

๖. ฦจสงฆาภิสสสิกขาปํ

[๗๐๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน สุนฺทรีนฺนุทา
ภิกฺขุณี อภีรฺุปา โหติ ทสฺสนียา ปาสาทิกา. มนุสฺสา ภตฺตคฺเค

สุนทรินนุทํ ภิกขุณี ปสฺสิตฺวา อวสฺสตา สุนทรินนุทาย ภิกขุณียา
 อคฺคมคฺคานิ โภชนานิ เทนฺติ. สุนทรินนุทา ภิกขุณี กุกฺกัจจายนฺตํ
 นปฺปฏิกคณฺหาติ. อนนฺตริกา ภิกขุณี สุนทรินนุทํ ภิกขุณี เอตทวโจ
 “กิสฺส ตํ อยฺเย นปฺปฏิกคณฺหาสีติ. “อวสฺสโต^๑ อยฺเยติ. “ตํ ปน
 อยฺเย อวสฺสตาติ. “นาหํ อยฺเย^๒ อวสฺสตาติ. “กิณฺเต อยฺเย เอโส
 ปุริสฺปุคฺคโล กริสฺสติ อวสฺสโต วา อนวสฺสโต วา ยโต; ตํ
 อนวสฺสตา, อิงฺฆยฺเย ยนฺเต เอโส ปุริสฺปุคฺคโล เทติ ขาทนียํ วา
 โภชนียํ วา, ตํ ตํ สหตฺถา ปฏิกคเหตฺวา ขาท วา ภูณฺช วาติ.
 ยา ตา ภิกขุณียो อปฺปิฉา ๔เปฯ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกขุณี เอวํ วกฺขติ ‘กิณฺเต อยฺเย เอโส
 ปุริสฺปุคฺคโล กริสฺสติ อวสฺสโต วา อนวสฺสโต วา; ยโต ตํ
 อนวสฺสตา, อิงฺฆยฺเย ยนฺเต เอโส ปุริสฺปุคฺคโล เทติ ขาทนียํ วา
 โภชนียํ วา, ตํ ตํ สหตฺถา ปฏิกคเหตฺวา ขาท วา ภูณฺช วาติ
 ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกขุณี เอวํ วเทติ ‘กิณฺเต อยฺเย
 เอโส ปุริสฺปุคฺคโล กริสฺสติ อวสฺสโต วา อนวสฺสโต วา; ยโต ตํ
 อนวสฺสตา, อิงฺฆยฺเย ยนฺเต เอโส ปุริสฺปุคฺคโล เทติ ขาทนียํ วา
 โภชนียํ วา, ตํ ตํ สหตฺถา ปฏิกคเหตฺวา ขาท วา ภูณฺช วาติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว
 ภิกขุณี เอวํ วกฺขติ ‘กิณฺเต อยฺเย เอโส ปุริสฺปุคฺคโล กริสฺสติ
 อวสฺสโต วา อนวสฺสโต วา; ยโต ตํ อนวสฺสตา, อิงฺฆยฺเย
 ยนฺเต เอโส ปุริสฺปุคฺคโล เทติ ขาทนียํ วา โภชนียํ วา, ตํ ตํ
 สหตฺถา ปฏิกคเหตฺวา ขาท วา ภูณฺช วาติ; เนตํ ภิกฺขเว

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. อวสฺสตา

^๒ อ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ เหวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโง
อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺนฺตุ

[๗๐๕] “ยา ปน ภิกฺขุณี เอวํ วเทยฺย ‘กิณฺเต อยฺเย เอโส
ปฺริสฺปุคฺคโล กริสฺสติ อวสฺสุโต วา อนวสฺสุโต วา; ยโต ตวํ
อนวสฺสุตา, อิงฺขยฺเย ยนฺเต เอโส ปฺริสฺปุคฺคโล เทติ ขาทนฺนํ
วา โภชนนํ วา, ตํ ตวํ สหตฺถา ปฏฺิคฺคเหตฺวา ขาท วา ภูณฺช
วาทิ; อยมฺปิ ภิกฺขุณี ปจฺมาปตฺติกํ ฌมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณฺนํ
สงฺฆาทิสฺสณฺติ.

[๗๐๖] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๔เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเก อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

เอวํ วเทยฺยาติ “กิณฺเต อยฺเย เอโส ปฺริสฺปุคฺคโล กริสฺสติ
อวสฺสุโต วา อนวสฺสุโต วา; ยโต ตวํ อนวสฺสุตา, อิงฺขยฺเย
ยนฺเต เอโส ปฺริสฺปุคฺคโล เทติ ขาทนฺนํ วา โภชนนํ วา, ตํ ตวํ
สหตฺถา ปฏฺิคฺคเหตฺวา ขาท วา ภูณฺช วาทิ อุกฺกยฺเชติ, อาปตฺติ
ทุกฺกฏฺสส. ตสฺสา วจฺเณน “ขาทิสฺสามิ ภูณฺชิสฺสามิติ ปฏฺิคฺคณฺหาติ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ อุลฺลจฺจยฺสส,
โภชนปฺริโยสานเ อาปตฺติ สงฺฆาทิสฺสสส.

อยมฺปิติ ปฺริมาโย อุปาทาย วุจฺจติ.

ปจฺมาปตฺติกนฺติ สห วตฺถุชฺฌาจารา อาปชฺชติ อสมนฺนภาสฺนายน.

นิสฺสารณฺนนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสาริยติ.

สงฺฆาทิสฺสณฺติ ๔เปยฺ เตน วุจฺจติ สงฺฆาทิสฺสณฺติ.

“อุทกทนฺตโปณํ ปฏฺิคฺคณฺหาติ อุกฺกยฺเชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส.
ตสฺสา วจฺเณน “ขาทิสฺสามิ ภูณฺชิสฺสามิติ ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ
ทุกฺกฏฺสส.

[๗๐๗] เอกโต อวสุสฺส เต “ยถาสฺส วา เปตสฺส วา ปณฺทกสฺส วา ตีรจฺฉานคตมฺนุสฺสวักคหสฺส วา หตฺถโต ขาทนียํ วา โภชนียํ วา ขาท วา ญฺช วาติ อฺยุโยเชติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. ตสฺสา วจเนน “ขาทิสฺสามิ ญฺชิสฺสามีติ ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. โภชนปริโยसानเ อาปตฺติ ฤลลจฺจยสฺส. “อุทกทนต์โปณํ ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ อฺยุโยเชติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. ตสฺสา วจเนน “ขาทิสฺสามิ ญฺชิสฺสามีติ ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

[๗๐๘] อนาปตฺติ “อนวสุสฺสโตติ ชานนฺตํ อฺยุโยเชติ, “กุปิตา นปฏฺฐิคฺคณฺหาตีติ อฺยุโยเชติ, “กฺลานุกฺกทฺตตาย นปฏฺฐิคฺคณฺหาตีติ อฺยุโยเชติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

จณฺฐสงฆาภิเสกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๓. สตฺตมสงฆาภิเสกสิกฺขาปทํ

[๗๐๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถุณิํ วิหฺรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จณฺทกาลี ภัทฺทวินิ ภัทฺทวินิหิ สทฺธี ภณฺฑิตฺวา กุปิตา อนตฺตมฺนา เอวํ วเทติ “พุทฺธํ ปจฺจัจฺฉิกฺขามิ, ฐมฺมํ ปจฺจัจฺฉิกฺขามิ, สงฺฆํ ปจฺจัจฺฉิกฺขามิ, สิกฺขํ ปจฺจัจฺฉิกฺขามิ, กิณฺहुมา ว สมณฺโง ยา สมณฺโง สกฺยธิตโร; สนฺตณฺณปิ สมณฺโง ลชฺชินฺโง กุกฺกจฺฉิกา สิกฺขาการา, ตาสาหํ สนฺติเก พุรฺหมจฺฉริยํ จริสฺสามีติ. ยา ตา ภัทฺทวินฺโง อปฺปิจฺฉา ยเปยฺย ตา อฺชฺฉายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อฺยุยา จณฺทกาลี กุปิตา อนตฺตมฺนา เอวํ วทฺติ ‘พุทฺธํ ปจฺจัจฺฉิกฺขามิ,

ฯเปฯ สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิ, กิณฺहुมา ว สมณฺโณ ยํ สมณฺโณ
 สกฺยธิตโร; สนฺตณฺณปิ สมณฺโณ ลชฺชินีโย กุกฺกัจจิกา สิกฺขากามา,
 ตาสาหํ สนฺติเก พุรฺหมจฺริยํ จริสฺสามีติ. ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
 จณฺทกาลี ภิกฺขุณี กุปีตา อนตฺตมฺหา เอวํ วเทติ ‘พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ,
 ฯเปฯ สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิ, กิณฺहुมา ว สมณฺโณ ยํ สมณฺโณ
 สกฺยธิตโร; สนฺตณฺณปิ สมณฺโณ ลชฺชินีโย กุกฺกัจจิกา สิกฺขากามา,
 ตาสาหํ สนฺติเก พุรฺหมจฺริยํ จริสฺสามีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว จณฺทกาลี ภิกฺขุณี กุปีตา
 อนตฺตมฺหา เอวํ วทฺษติ ‘พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ, ฯเปฯ สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิ,
 กิณฺहुมา ว สมณฺโณ ยํ สมณฺโณ สกฺยธิตโร; สนฺตณฺณปิ สมณฺโณ
 ลชฺชินีโย กุกฺกัจจิกา สิกฺขากามา, ตาสาหํ สนฺติเก พุรฺหมจฺริยํ
 จริสฺสามีติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย ฯเปฯ
 เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกัสนฺตุ

[๗๑๐] “ยา ปน ภิกฺขุณี กุปีตา อนตฺตมฺหา เอวํ วเทย
 ‘พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ, ฌมฺมํ ปจฺจาจิกฺขามิ, สงฺฆํ ปจฺจาจิกฺขามิ,
 สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิ, กิณฺहुมา ว สมณฺโณ ยํ สมณฺโณ สกฺยธิตโร;
 สนฺตณฺณปิ สมณฺโณ ลชฺชินีโย กุกฺกัจจิกา สิกฺขากามา,
 ตาสาหํ สนฺติเก พุรฺหมจฺริยํ จริสฺสามีติ. สา ภิกฺขุณี ภิกฺขุณีหิ
 เอวมสฺส วณฺเีย “มายเย กุปีตา อนตฺตมฺหา เอวํ อวจ ‘พุทฺธํ
 ปจฺจาจิกฺขามิ, ฌมฺมํ ปจฺจาจิกฺขามิ, สงฺฆํ ปจฺจาจิกฺขามิ, สิกฺขํ
 ปจฺจาจิกฺขามิ, กิณฺहुมา ว สมณฺโณ ยํ สมณฺโณ สกฺยธิตโร;
 สนฺตณฺณปิ สมณฺโณ ลชฺชินีโย กุกฺกัจจิกา สิกฺขากามา, ตาสาหํ
 สนฺติเก พุรฺหมจฺริยํ จริสฺสามีติ; ‘อภิมยเย, สุวากฺขาโต ฌมฺโม,
 จร พุรฺหมจฺริยํ สมฺมา ทุกฺขสฺส อนุตฺตกิริยาयाติ. เอวญฺจ สา

ภัทฐนึ ภัทฐนึหิ วุจจมานา ตเถว ปคฺคณฺเหยฺย, ส่า ภัทฐนึ
 ภัทฐนึหิ ยาวตติยํ สมณฺภาสิตพฺพา ตสฺส ปฏฺินิสฺสคฺคาย;
 ยาวตติยญฺเจ สมณฺภาสิยมานา ตํ ปฏฺินิสฺสชฺเชยฺย, อิจฺเจตํ
 กุสลํ; โน เจ ปฏฺินิสฺสชฺเชยฺย, อยมฺปิ ภัทฐนึ ยาวตติยกํ ธมฺมํ
 อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฆาทิเสสนฺติ.

[๗๑๑] ยา ปนาติ ยา ยาติสา ฯเปฯ

ภัทฐนึติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภัทฐนึติ.

กฺปิตา อนตฺตมนาติ อนภิริทฺธา อาหตฺจิตฺตา ขิลาตา.

เอวํ วเทยฺยาติ “พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ ฯเปฯ สิग्ghํ
 ปจฺจาจิกฺขามิ, กิณฺณฺมา ว สมณฺโง ยา สมณฺโง สกฺยธิตโร;
 สนฺตญฺญาปิ สมณฺโง ลชฺชินฺโง กุกฺกจฺจิกา สิग्ghากามา, ตาสาหํ
 สนฺติเก พุรหฺมจิริยํ จิริสฺสามีติ.

ส่า ภัทฐนึติ ยา ส่า เอวํวาทีนึ ภัทฐนึ.

ภัทฐนึหึติ อญฺญาหิ ภัทฐนึหิ. ยา ปสฺสนฺติ ยา สฺสนฺติ,
 ตาหิ วตฺตพฺพา “มายฺเย กฺปิตา อนตฺตมนา เอวํ อวจ ‘พุทฺธํ
 ปจฺจาจิกฺขามิ ฯเปฯ สิग्ghํ ปจฺจาจิกฺขามิ, กิณฺณฺมา ว สมณฺโง ยา
 สมณฺโง สกฺยธิตโร; สนฺตญฺญาปิ สมณฺโง ลชฺชินฺโง กุกฺกจฺจิกา
 สิग्ghากามา, ตาสาหํ สนฺติเก พุรหฺมจิริยํ จิริสฺสามีติ; อภิริมฺเย,
 สุวากฺขาโต ธมฺโม, จร พุรหฺมจิริยํ สมฺมา กุกฺกสฺส อนฺตกิริยาयाติ.
 หุตฺติยมฺปิ วตฺตพฺพา. ตติยมฺปิ วตฺตพฺพา. สเจ ปฏฺินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ
 กุสลํ; โน เจ ปฏฺินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส. สุตฺวา น
 วทฺนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส. ส่า ภัทฐนึ สงฺฆมฺมุณฺปิ อากกฺกมิตฺวา
 วตฺตพฺพา “มายฺเย กฺปิตา อนตฺตมนา เอวํ อวจ ‘พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ
 ฯเปฯ สิग्ghํ ปจฺจาจิกฺขามิ, กิณฺณฺมา ว สมณฺโง ยา สมณฺโง

สกุยธิตโร; สนฺตณฺณปิ สมณฺโณ ลชฺชนฺโณ กุกฺกุจฺจิกา สิกฺขากามา,
 ตาสาหํ สนฺติเก พุรหฺมจริยํ จริสฺสามีติ; ‘อภิรมยฺเย, สุวากฺขาโต
 ฌมฺโม, จร พุรหฺมจริยํ สมมา ทฺวักขสฺส อนฺตกิริยาयाติ. ทฺติยมฺปิ
 วตฺตพฺพา. ตติยมฺปิ วตฺตพฺพา. สเจ ปญฺนิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ กุสฺลํ;
 โน เจ ปญฺนิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทฺวักขสฺส.

สา ภิกฺขุณี สมนุภาสิตพฺพา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมนุ-
 ภาสิตพฺพา. พฺยตฺตาย ภิกฺขุณิยา ปญฺพิลลย สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๗๑๒] “สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อयํ อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุณี
 กุปีตา อนตฺตมฺนา เอวํ วเทติ ‘พุทฺธํ ปจฺจาจิภฺขามิ, ฌมฺมํ
 ปจฺจาจิภฺขามิ, สงฺฆํ ปจฺจาจิภฺขามิ, สิกฺขํ ปจฺจาจิภฺขามิ, กิณฺहुมา ว
 สมณฺโณ ยา สมณฺโณ สกุยธิตโร; สนฺตณฺณปิ สมณฺโณ ลชฺชนฺโณ
 กุกฺกุจฺจิกา สิกฺขากามา, ตาสาหํ สนฺติเก พุรหฺมจริยํ จริสฺสามีติ.
 सा तं वदन्ति न्नपञ्चिस्सचฺชติ; ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถล्ल, สงฺโฆ
 อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุณี สมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปญฺนิสฺสคฺคาย;
 ऐसा णत्ति.

สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อयํ อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุณี กุปีตา
 อนตฺตมฺนา เอวํ วเทติ ‘พุทฺธํ ปจฺจาจิภฺขามิ, ฌมฺมํ ปจฺจาจิภฺขามิ,
 สงฺฆํ ปจฺจาจิภฺขามิ, สิกฺขํ ปจฺจาจิภฺขามิ, กิณฺहुมา ว สมณฺโณ ยา
 สมณฺโณ สกุยธิตโร; สนฺตณฺณปิ สมณฺโณ ลชฺชนฺโณ กุกฺกุจฺจิกา
 สิกฺขากามา, ตาสาหํ สนฺติเก พุรหฺมจริยํ จริสฺสามีติ, सा तं
 वदन्ति न्नपञ्चिस्सचฺชติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุณี สมนุภาสติ
 ตสฺส วตฺถุสฺส ปญฺนิสฺสคฺคาย; ยสฺสา อยฺยาย ขมฺติ อิตฺถนฺนามาย
 ภิกฺขุณิยา สมนุภาสฺนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปญฺนิสฺสคฺคาย, सा तुहฺหสฺส,
 ยสฺสา นกฺขมฺติ, सा ภาเสยฺย.

ทุติยมปี เอตมตถัม วทามิ ฯเปฯ ตติยมปี เอตมตถัม วทามิ
 ฯเปฯ []^๑

สมนุภาจฺจา สงฺฆเณ อิตถนฺนามา ภิกฺขุณี ตสฺส วตฺตสฺส
 ปฏฺิณิสฺสคฺคาย, ขมฺติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตฺถนฺทึ, เอวเมตํ ธารยามีติ.

ฅตฺติยา ทฺกฺกมฺ, ทฺวิทึ กมฺมวาทาหิ ตฺลลจฺจยา, กมฺมวาทา-
 ปรีโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาภิเสกสฺส. สงฺฆาภิเสกํ อชฺฅมาปชฺชนฺติยา
 ฅตฺติยา ทฺกฺกมฺ ทฺวิทึ กมฺมวาทาหิ ตฺลลจฺจยา ปฏฺิปปสฺสมฺภนฺติ.

อฺยมฺปติ ปฺริมาโย อฺปาทาย วฺจจติ.

ยวตตฺติยกนฺติ ยวตตฺติยํ สมนุภาสณาย อาปชฺชติ, น สห
 วตฺตชฺฅมาจฺจารา.

นิสฺสสารณียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสสารียติ.

สงฺฆาภิเสกนฺติ ฯเปฯ เตนปี วฺจจติ สงฺฆาภิเสกฺโสติ.

[๗๑๓] ฅมฺมกมฺเม ฅมฺมกมฺมสณฺญา นปฺปฏฺิณิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ
 สงฺฆาภิเสกสฺส. ฅมฺมกมฺเม เวมตฺิกา นปฺปฏฺิณิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ
 สงฺฆาภิเสกสฺส. ฅมฺมกมฺเม อฅมฺมกมฺมสณฺญา นปฺปฏฺิณิสฺสชฺชติ,
 อาปตฺติ สงฺฆาภิเสกสฺส. อฅมฺมกมฺเม ฅมฺมกมฺมสณฺญา, อาปตฺติ
 ทฺกฺกมฺสฺส. อฅมฺมกมฺเม เวมตฺิกา, อาปตฺติ ทฺกฺกมฺสฺส. อฅมฺมกมฺเม
 อฅมฺมกมฺมสณฺญา, อาปตฺติ ทฺกฺกมฺสฺส.

[๗๑๔] อนาปตฺติ อสมนุภาสณฺติยา, ปฏฺิณิสฺสชฺชนฺติยา,
 อฺมมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกาयाติ.

สตุตฺมสงฺฆาภิเสกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ เท. เอตถนฺตเร สา ภาเสยยาติ อิมะ ปาจา ทิสฺสนฺติ, เอวมฺปรีปิ.

๘. อฏฺฐมสงฺฆมาทิสสสิกฺขาปทํ

[๗๑๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน จณฺทกาสี ภัทฺฐนี
กิสฺมิมฺหิจิเหว อธิกรณํ ปจฺจจากตา^๑ กุปีตา อนตฺตมฺหา เอรํ วเทติ
“จฺนุทคามินิโย จ ภัทฺฐนิโย โทสคามินิโย จ ภัทฺฐนิโย โมหคามินิโย
จ ภัทฺฐนิโย ภยคามินิโย จ ภัทฺฐนิโยติ. ยา ตา ภัทฺฐนิโย อปฺปิจฺจ
ฯเปฯ ตา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อญฺยา
จณฺทกาสี” []^๒ กิสฺมิมฺหิจิเหว อธิกรณํ ปจฺจจากตา กุปีตา อนตฺตมฺหา
เอวรํ วทฺขติ ‘จฺนุทคามินิโย จ ภัทฺฐนิโย ฯเปฯ ภยคามินิโย จ
ภัทฺฐนิโยติ. “สจฺจํ กิร ภัทฺฐเว จณฺทกาสี ภัทฺฐนี กิสฺมิมฺหิจิเหว
อธิกรณํ ปจฺจจากตา กุปีตา อนตฺตมฺหา เอรํ วเทติ ‘จฺนุทคามินิโย
จ ภัทฺฐนิโย ฯเปฯ ภยคามินิโย จ ภัทฺฐนิโยติ. “สจฺจํ ภควาติ.
วิคฺรหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภัทฺฐเว จณฺทกาสี ภัทฺฐนี
กิสฺมิมฺหิจิเหว อธิกรณํ ปจฺจจากตา กุปีตา อนตฺตมฺหา เอรํ วทฺขติ
‘จฺนุทคามินิโย จ ภัทฺฐนิโย ฯเปฯ ภยคามินิโย จ ภัทฺฐนิโยติ;
เนตํ ภัทฺฐเว อปฺปสฺนฺหานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน
ภัทฺฐเว ภัทฺฐนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺนฺตุ

[๗๑๖] “ยา ปน ภัทฺฐนี กิสฺมิมฺหิจิเหว อธิกรณํ ปจฺจจากตา
กุปีตา อนตฺตมฺหา เอรํ วเทยฺย ‘จฺนุทคามินิโย จ ภัทฺฐนิโย
โทสคามินิโย จ ภัทฺฐนิโย โมหคามินิโย จ ภัทฺฐนิโย ภยคามินิโย
จ ภัทฺฐนิโยติ. สว ภัทฺฐนี ภัทฺฐนีหิ เอวมสฺส วจฺนียา ‘มายฺเย

^๑ สฺยา. ปจฺจกตา, เอวฺมุปริปิ.

^๒ สี.,ฉ.,เท. จณฺทกาฬี, เอวฺมุปริปิ.

^๓ สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร ภัทฺฐนีติ อํ ปาโง ทิสฺสติ.

กิสฺมิมฺหิ เทว อธิกรณํ ปจฺจากตา กุปิตา อนตฺตมฺหา เอรํ
 อวจ “ฉนฺทคามินิโย จ ภัทฺฐนิโย โทสคามินิโย จ ภัทฺฐนิโย
 โมหคามินิโย จ ภัทฺฐนิโย ภยคามินิโย จ ภัทฺฐนิโยติ, อยฺยา ไช
 ฉนฺททาปี คจฺเจยฺย, โทสาปี คจฺเจยฺย, โมหาปี คจฺเจยฺย, ภยาปี
 คจฺเจยฺยาติ. เอวฺมจ สา ภัทฺฐนี ภัทฺฐนีหิ วุจฺจมาณา ตเถว
 ปคฺคณฺเหยฺย, สา ภัทฺฐนี ภัทฺฐนีหิ ยาวตตฺติยํ สมนุภาสิตพฺพา
 ตสฺส ปฏฺินิสฺสคฺคาย, ยาวตตฺติยญฺเจ สมนุภาสียมาณา ตํ
 ปฏฺินิสฺสชฺเชยฺย, อิจฺเจตํ กุสฺลํ; โน เจ ปฏฺินิสฺสชฺเชยฺย, อยมฺปิ
 ภัทฺฐนี ยาวตตฺติยํ ฐมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฆาภิเสกฺกนฺติ.

[๗๑๗] ยา ปนาติ ยา ยาหิสสา ๔เปย

ภัทฺฐนีติ ๔เปย อยํ อิมสฺมี อตฺถเถ อธิปฺเปตา ภัทฺฐนีติ.

กิสฺมิมฺหิ เทว อธิกรณํติ อธิกรณํ นาม จตฺตาริ อธิกรณานิ
 วิวาทาธิกรณํ อนุวาทาธิกรณํ อาปตฺตาทิกรณํ กิจฺจาทิกรณํ.

ปจฺจากตา นาม ปราชิตา วุจฺจติ.

กุปิตา อนตฺตมฺหาติ อนภิรทฺธา อาหตฺตจิตฺตา ขิลฺลชาตา.

เอวํ วเทยฺยาติ “ฉนฺทคามินิโย จ ภัทฺฐนิโย ๔เปย ภยคามินิโย
 จ ภัทฺฐนิโยติ.

สา ภัทฺฐนีติ ยา สา เอวํวาทีนี ภัทฺฐนี.

ภัทฺฐนีหิติ อณฺณายิ ภัทฺฐนีหิ. ยา ปสฺสณฺติ, ยา สฺสณฺติ,
 ตาหิ วตฺตพฺพา “มายฺเย กิสฺมิมฺหิ เทว อธิกรณํ ปจฺจากตา กุปิตา
 อนตฺตมฺหา เอรํ อวจ ‘ฉนฺทคามินิโย จ ภัทฺฐนิโย ๔เปย
 ภยคามินิโย จ ภัทฺฐนิโยติ, อยฺยา ไช ฉนฺททาปี คจฺเจยฺย ๔เปย
 ภยาปี คจฺเจยฺยาติ. ทุตฺติยมฺปิ วตฺตพฺพา. ตตฺติยมฺปิ วตฺตพฺพา. สเจ

ปฏฺฐินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏฺฐินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ
 ทุกกฏฺฐสฺส. สุตฺวา น วทนฺติ, อาปตฺติ ทุกกฏฺฐสฺส. ส่า ภิกฺขุณี
 สงฺฆมชฺฌนํปิ อากทฺถิตฺวา วตฺตพฺพา “มายฺเย กิสฺมิณฺณจิเทว อธิกรณ
 ปจฺจจากตา กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ อวจ ‘ฉนฺทคามินิโย จ
 ภิกฺขุณีโย ๕เปย ภายคามินิโย จ ภิกฺขุณีโยติ, อยฺยา ไช ฉนฺทาปิ
 คจฺเจยฺย ๕เปย ภายาปิ คจฺเจยฺยาติ. ทุติยมฺปิ วตฺตพฺพา. ตติยมฺปิ
 วตฺตพฺพา. สเจ ปฏฺฐินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏฺฐินิสฺสชฺชติ,
 อาปตฺติ ทุกกฏฺฐสฺส.

ส่า ภิกฺขุณี สมณฺภาสิตพฺพา, เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว สมณฺ-
 ภาสิตพฺพา, พยตฺตาย ภิกฺขุณิยา ปฏฺฐิพฺลายนํ สงฺฆเณ ฌาเปตพฺโพ

[๗๑๘] “สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺฆเณ, อयํ อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุณี
 กิสฺมิณฺณจิเทว อธิกรณ ปจฺจจากตา กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วเทติ
 ‘ฉนฺทคามินิโย จ ภิกฺขุณีโย ไทสคามินิโย จ ภิกฺขุณีโย โมห-
 คามินิโย จ ภิกฺขุณีโย ภายคามินิโย จ ภิกฺขุณีโยติ, ส่า ตํ วตฺถุ
 นปฺปฏฺฐินิสฺสชฺชติ; ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลลํ, สงฺฆเณ อิตฺถนฺนามํ
 ภิกฺขุณี สมณฺภาสเยยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏฺฐินิสฺสคฺคายนํ; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺฆเณ, อยํ อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุณี กิสฺมิณฺณจิเทว
 อธิกรณ ปจฺจจากตา กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วเทติ ‘ฉนฺทคามินิโย
 จ ภิกฺขุณีโย ไทสคามินิโย จ ภิกฺขุณีโย โมหคามินิโย จ ภิกฺขุณีโย
 ภายคามินิโย จ ภิกฺขุณีโยติ, ส่า ตํ วตฺถุ นปฺปฏฺฐินิสฺสชฺชติ. สงฺฆเณ
 อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุณี สมณฺภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏฺฐินิสฺสคฺคายนํ;
 ยสฺสา อยฺยาย ขมติ อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุณิยา สมณฺภาสนา
 ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏฺฐินิสฺสคฺคายนํ, ส่า ตฺถนฺทสฺส; ยสฺสา นกฺขมติ, ส่า
 ภาเสยฺย.

หุติยมปิ เอตมตถํ วทามิ ฯเป ฯ ตติยมปิ เอตมตถํ วทามิ
 ฯเปฯ

สมนุญจา สงฆเณ อิตถนุณามา ภิกขุนี้ ตสฺส วตฺตสฺส
 ปฏินิสฺสคฺคาย, ขมฺติ สงฆสฺส, ตสฺมา ตฺถนฺทึ, เอวเมตํ ธารยามีติ.

ฅตฺติยา หุทฺทํ, หุวิหิ กมฺมวาทฺหิ ฤลฺลจฺจยา, กมฺมวาทฺ-
 ปริโยสานเ อาปตฺติ สงฆาภิเสกสฺส. สงฆาภิเสกํ อชฺฅาปชฺชนฺติยา
 ฅตฺติยา หุทฺทํ. หุวิหิ กมฺมวาทฺหิ ฤลฺลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมณฺติ.

อฺยมฺปฺติ ปุริมาโย อุปาทาย วุจฺจติ.

ยวตฺติยกนฺติ ยวตฺติยํ สมณฺภาสนาย อาปชฺชติ, น สห
 วตฺตชฺฅาจฺจรา.

นิสฺสารณียนฺติ สงฆมฺหา นิสฺสารียติ.

สงฆาภิเสกนฺติ ฯเปฯ เตนฺปิ วุจฺจติ สงฆาภิเสกโสติ.

[๗๑๙] ฅมฺมกมฺเม ฅมฺมกมฺมสญฺญา นปฺปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ
 สงฆาภิเสกสฺส. ฅมฺมกมฺเม เวมตฺติกา นปฺปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ
 สงฆาภิเสกสฺส. ฅมฺมกมฺเม อฅมฺมกมฺมสญฺญา นปฺปฏินิสฺสชฺชติ,
 อาปตฺติ สงฆาภิเสกสฺส. อฅมฺมกมฺเม ฅมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ
 หุทฺทสฺส. อฅมฺมกมฺเม เวมตฺติกา, อาปตฺติ หุทฺทสฺส. อฅมฺมกมฺเม
 อฅมฺมกมฺมสญฺญา อาปตฺติ, หุทฺทสฺส.

[๗๒๐] อนาปตฺติ อสมณฺภาสนฺติยา, ปฏินิสฺสชฺชนฺติยา,
 อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกาयाติ.

อภฺจมฺสงฆาภิเสกสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๘. นวมสงฺฆมาทีเสสสิกฺขาปํ

[๗๒๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ฤๅลนฺนทาย
ภิกฺขุณิยา อนฺเตवासินีโย ภิกฺขุณิโย^๑ สํสฺสฺสา วิหฺรนฺติ ปาปาจารา
ปาปสทฺทา ปापสิโลกา ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส วิหฺลิกา อญฺญมณฺณิสฺสา
วชฺชปฏฺิจฉาทิกา.^๒ ยถา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิฉา ๔เปยฺย ตา อชฺชฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย สํสฺสฺสา วิหฺริสฺสฺสนฺติ
ปาปาจารา ปापสทฺทา ปापสิโลกา ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส วิหฺลิกา อญฺญ-
มณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺิจฉาทิกาทิ ๔เปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย
สํสฺสฺสา วิหฺรนฺติ ปาปาจารา ปापสทฺทา ปापสิโลกา ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส
วิหฺลิกา อญฺญมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺิจฉาทิกาทิ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย สํสฺสฺสา วิหฺริสฺสฺสนฺติ
ปาปาจารา ปापสทฺทา ปापสิโลกา ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส วิหฺลิกา
อญฺญมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺิจฉาทิกา; เหนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา
ปสาทาย ๔เปยฺย เหวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ สิกฺขาปํ
อุทฺทิสฺสนฺตุ

[๗๒๒] “ภิกฺขุณิโย ปเนว สํสฺสฺสา วิหฺรนฺติ ปาปาจารา
ปาปสทฺทา ปापสิโลกา ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส วิหฺลิกา อญฺญมณฺณิสฺสา
วชฺชปฏฺิจฉาทิกา, ตา ภิกฺขุณิโย ภิกฺขุณีหิ เหวมสฺสํ วจฺนียา
‘ภคินีโย โข สํสฺสฺสา วิหฺรนฺติ ปาปาจารา ปापสทฺทา ปापสิโลกา
ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส วิหฺลิกา อญฺญมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺิจฉาทิกา,

^๑ สี.,ฉ.,เท. อนฺเตवासิกา ภิกฺขุณิโย, อี. อนฺเตวาสิกภิกฺขุณิโย

^๒ สี.,ฉ.,เท.,มหา. วชฺชปฏฺิจฉาทิกา, เหวมฺปริปี.

วิวิจถยเย, วิเวกญเณว ภคินี สงโฆ ฆณเณตติ. เอวญจ ตา
 กิฏฐนีโย กิฏฐนีหิ วุจจมานา ตเถว ปคคณฺเหยฺยํ, ตา กิฏฐนีโย
 กิฏฐนีหิ ยาวตติยํ สมณฺภาสิตพฺพา ตสฺส []^๑ ปฏินิสฺสคฺคาเย;
 ยาวตติยญฺเจ สมณฺภาสียมานา ตํ ปฏินิสฺสชฺเชยฺยํ, อิจฺเจตํ
 กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺเชยฺยํ; อีมาปิ กิฏฐนีโย ยาวตติยํ
 ฌมมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฆาภิเสกฺกตติ.

[๗๒๓] กิฏฐนีโย ปเนวาติ อุปสมปนฺนาโย วุจจติ.

สํสฺสฺสา วิหรนฺตติ []^๒ อนนฺุโลมิเกน กายิกวาจสิเกน
 สํสฺสฺสา วิหรนฺตติ.

ปาปาจาราติ ปาปเกน อาจาเรน สมณฺนาคตา.

ปาปสทฺทาติ ปาปเกน กิตฺติสทฺเทน อพฺภุคฺคตา.

ปาปสิโลกาติ ปาปเกน มิจฺฉาชีเวน ชีวิตํ กปฺเปนฺตติ.

กิฏฐนีสงฆสฺส วิหเสิกาติ อญฺญมณฺณิสฺสา กมฺเม กยิรมาเน
 ปฏิกโกสนฺตติ.

อญฺญมณฺณิสฺสา วชฺชปฏิจฺฉาทิกาติ อญฺญมณฺณํ วชฺชํ
 ปฏิจฺฉาเทนฺตติ.

ตา กิฏฐนีโยติ ยา ตา สํสฺสฺสา กิฏฐนีโย.

กิฏฐนีหิติ อญฺญาหิ กิฏฐนีหิ.

ยา ปสฺสนฺตติ, ยา สฺสนฺตติ, ตาหิ วตฺตพฺพา “ภคินีโย โข
 สํสฺสฺสา วิหรนฺตติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา กิฏฐนีสงฆสฺส

^๑ เท. เอตถนฺตเร วตฺตสฺสาติ อยํ ปาโง ทิสฺสติ.

^๒ ส.,จ.,เท.,อ.,มหา. เอตถนฺตเร สํสฺสฺสา นามาติ อิมะ ปาจา ทิสฺสนฺตติ.

วิหเสสิกา อณฺณมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺิจฺฉาทิกา, วิวิจฺจถฺยเย, วิเวกณฺณเมว
 ภคินีํ สงฺโฆ วณฺณเถตฺติ. ทุตฺติยมฺปิ วตฺตพฺพทา. ตตฺติยมฺปิ วตฺตพฺพทา.
 สเจ ปฏฺินิสฺสชฺชนฺติ, อิจฺเจตฺมํ กุสฺลํ; โน เจ ปฏฺินิสฺสชฺชนฺติ,
 อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. สุตฺวา น วทฺนฺติ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. ตา
 ภิกฺขุณีโย สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากทฺถมิตฺวา วตฺตพฺพทา “ภคินีโย โข
 สํสฺสจฺจา วิหรนฺติ ปาปาจารทา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส
 วิหเสสิกา อณฺณมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺิจฺฉาทิกา, วิวิจฺจถฺยเย, วิเวกณฺณเมว
 ภคินีํ สงฺโฆ วณฺณเถตฺติ. ทุตฺติยมฺปิ วตฺตพฺพทา. ตตฺติยมฺปิ วตฺตพฺพทา.
 สเจ ปฏฺินิสฺสชฺชนฺติ, อิจฺเจตฺมํ กุสฺลํ; โน เจ ปฏฺินิสฺสชฺชนฺติ,
 อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

ตา ภิกฺขุณีโย สมนุภาสิตพฺพทา, เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว
 สมนุภาสิตพฺพทา, พฺยตฺตาย ภิกฺขุณียา ปฏฺิพฺพลาเย สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๗๒๔] “สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อิตฺถนฺนามา จ อิตฺถนฺนามา
 จ ภิกฺขุณีโย สํสฺสจฺจา วิหรนฺติ ปาปาจารทา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา
 ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส วิหเสสิกา อณฺณมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺิจฺฉาทิกา, ตา ตํ
 วตฺถุํ นปฺปฏฺินิสฺสชฺชนฺติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ. สงฺโฆ
 อิตฺถนฺนามณฺจ อิตฺถนฺนามณฺจ ภิกฺขุณีโย สมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส
 ปฏฺินิสฺสคฺคทาย; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อิตฺถนฺนามา จ อิตฺถนฺนามา จ
 ภิกฺขุณีโย สํสฺสจฺจา วิหรนฺติ ปาปาจารทา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา
 ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส วิหเสสิกา อณฺณมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺิจฺฉาทิกา, ตา ตํ
 วตฺถุํ นปฺปฏฺินิสฺสชฺชนฺติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามณฺจ อิตฺถนฺนามณฺจ
 ภิกฺขุณีโย สมนุภาสตี ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏฺินิสฺสคฺคทาย; ยสฺสา
 อยฺยาย ชมตี อิตฺถนฺนามาย จ อิตฺถนฺนามาย จ ภิกฺขุณี

สมณูภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, สา ตฺถุหสฺส, ยสฺสา
นภฺขมฺติ, สา ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
ฯเปฯ

สมณูภจฺจา สงฺเขน อิตฺถนฺนามา จ อิตฺถนฺนามา จ
ภิกฺขุณิโย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย; ขมฺติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา
ตฺถุหิ, เอวเมตํ ธารยามีติ.

ฌตฺติยา ทฺถุภกฺกํ, ทฺวิหิ กมฺมวาทาหิ ถุลลจฺจยา, กมฺมวาทา-
ปริโยสํสาเน อาปตฺติ สงฺฆาภิเสกสฺส. สงฺฆาภิเสกํ อชฺชมาปชฺชนฺติ
ฌตฺติยา ทฺถุภกฺกํ. ทฺวิหิ กมฺมวาทาหิ ถุลลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมภฺนฺติ.
เทว ติสฺโส เอกโต สมณูภาสิตพฺพา, ตตฺถตฺตริ^๑ น สมณูภาสิตพฺพา.

อิมานิ ภิกฺขุณิโยติ ปริมาโย อุปาทาย วุจฺจนฺติ.

ยวตตฺติยกนฺติ ยวตตฺติยํ สมณูภาสนํ อาปชฺชนฺติ, น สห
วตฺถุชฺชมาจฺจรา.

นิสฺสสารณิยนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสสาริยฺติ.

สงฺฆาภิเสกนฺติ^๒ ฯเปฯ เตนฺปิ วุจฺจติ สงฺฆาภิเสกฺโสติ.

[๗๒๕] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา นปฺปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ
สงฺฆาภิเสกสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา นปฺปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ
สงฺฆาภิเสกสฺส. ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญา นปฺปฏินิสฺสชฺชนฺติ,
อาปตฺติ สงฺฆาภิเสกสฺส. อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ

^๑ ส.,ฉ.,อ.,มหา. ตตฺถตฺตริ, เท. ตตฺถตฺตริ, เอวมฺปริปิ.

^๒ ส.,เท. สงฺฆาภิเสกฺโสติ

ทกุกฺกุสฺส. อธมมกมฺเม เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทกุกฺกุสฺส. อธมมกมฺเม
 อธมมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทกุกฺกุสฺส.

[๗๒๖] อนาปตฺติ อสมนุภาสหนฺตํ, ปฏฺฐินิสฺสชฺชนฺตํ, อุมฺมตฺติกาณํ,
 ๑ ขิตฺตจิตฺตาทานํ, เวทณฺฏฏานํ^๑ อาทิกมฺมิกานนฺติ.

ทสมสงฺฆาทีเสสสิกขาปทํ นิฉฺฉิตํ.

๑๐. ทสมสงฺฆาทีเสสสิกขาปทํ

[๗๒๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ฤๅลนฺนทา ภิกฺขุณฺี
 สงฺเขน สมนุภฏฺฐา ภิกฺขุณฺิโย เอวํ วเทติ “สํสฺฐา ว อยฺเย ตุมฺहे
 วิหฺรต, มา ตุมฺहे นานา วิหฺริตฺถ, สนฺติ สงฺเข อญฺญาปิ
 ภิกฺขุณฺิโย เอวาจารา เอวํสทฺทา เอวํสิโลกา ภิกฺขุณฺิสงฺฆสฺส วิเหสิกา
 อญฺมมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺฐิจฺฉาทิกา, ตา สงฺโฆ น กิณฺจิ อาห,
 ตุมฺहेเยว^๒ สงฺโฆ อญฺญาเย ปรีกเวณ อกฺขนฺติยา เวภสฺสา^๓ ทุพฺพลฺยา
 เอวมาห ‘ภคินฺิโย โข สํสฺฐา วิหฺรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา
 ปาปสิโลกา ภิกฺขุณฺิสงฺฆสฺส วิเหสิกา อญฺมมณฺณิสฺสา วชฺช-
 ปฏฺฐิจฺฉาทิกา, วิวิจฺจถยฺเย, วิเวกณฺเวยว ภคินฺินํ สงฺโฆ วณฺเณตฺติ.
 ยา ตา ภิกฺขุณฺิโย อปฺปิจฺฉา ๕เป๕ ตา อฺขุณฺายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ ทิ นาม อยฺยา ฤๅลนฺนทา สงฺเขน สมนุภฏฺฐา

^{๑-๑} ส.ฉ.,เท.,อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ ส.ฉ.,เท.,อ. ตุมฺหณฺเวยว, เอวมฺปรีปิ.

^๓ ส.ฉ.,เท.,อ. เวภสฺสียา, เอวมฺปรีปิ.

ภิกขุณีโย เอวံ วทตฺติ ‘สัสมฺมจฺจา ว อยฺเย ตุมฺเห วิหฺรตฺ, มา ตุมฺเห นานา วิหฺริตฺถ, ๕เปยฺ วิวิจฺจถยฺเย, วิเวกณฺณเวย ภคินีํ สงฺโฆ วรรณตฺติตฺติ ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ฤๅลลนฺนทา ภิกฺขุณี สงฺเขน สมฺมณฺญจฺจา ภิกฺขุณีโย เอวံ วทตฺติ ‘สัสมฺมจฺจา ว อยฺเย ตุมฺเห วิหฺรตฺ, มา ตุมฺเห นานา วิหฺริตฺถ, ๕เปยฺ วิวิจฺจถยฺเย, วิเวกณฺณเวย ภคินีํ สงฺโฆ วรรณตฺติตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ฤๅลลนฺนทา ภิกฺขุณี สงฺเขน สมฺมณฺญจฺจา ภิกฺขุณีโย เอวံ วทตฺติ ‘สัสมฺมจฺจา ว อยฺเย ตุมฺเห วิหฺรตฺ, มา ตุมฺเห นานา วิหฺริตฺถ, ๕เปยฺ วิวิจฺจถยฺเย, วิเวกณฺณเวย ภคินีํ สงฺโฆ วรรณตฺติตฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นํ วา ปสาทาย ๕เปยฺ เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ ลิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺสํ”

[๗๒๘] “ยา ปน ภิกฺขุณี เอวံ วทตฺติ ‘สัสมฺมจฺจา ว อยฺเย ตุมฺเห วิหฺรตฺ, มา ตุมฺเห นานา วิหฺริตฺถ, สนฺติ สงฺเข อณฺณปิ ภิกฺขุณีโย เอวาทา เอวํสทฺทา เอวํสิโลกา ภิกฺขุณี-สงฺฆสฺส วิหเสิกา อณฺณมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺิจจาทิกา, ตา สงฺโฆ น กิณฺจิ อาห, ตุมฺเหเยว สงฺโฆ อณฺณาย ปริกเวน อุกฺขนฺติยา เวภฺสสา^๑ ทุพฺพลฺยา เอวมาห ‘ภคินีโย โข สัสมฺมจฺจา วิหฺรตฺติ ปาปาทา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส วิหเสิกา อณฺณมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺิจจาทิกา, วิวิจฺจถยฺเย, วิเวกณฺณเวย ภคินีํ สงฺโฆ วรรณตฺติตฺติ. สา ภิกฺขุณี ภิกฺขุณีหิ เอวมสฺส วณฺเีย ‘มายฺเย เอวํ อวจ สัสมฺมจฺจา ว อยฺเย ตุมฺเห วิหฺรตฺ, มา ตุมฺเห นานา วิหฺริตฺถ, สนฺติ สงฺเข อณฺณปิ ภิกฺขุณีโย เอวาทา

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. เวภฺสสียา, เอวมฺปรีปิ.

เอวํสทฺทา เอวํสิโลกา ภิกฺขุนี้สงฺฆสฺส วิहेสิกา อญฺญมณฺณิสฺสา
 วชฺชปฏฺิจฺฉาทิกา, ตา สงฺโฆ น กิณฺจิ อาห, ตุมฺเหเยว สงฺโฆ
 อญฺญาเย ปริภเวณ อกฺขนฺติยา เวกฺขสฺสา ทุพฺพลฺยา เอวมาห
 ‘ภคินีโย โข สํสฺสจฺจา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา
 ภิกฺขุนี้สงฺฆสฺส, วิहेสิกา อญฺญมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺิจฺฉาทิกา,
 วิวิจฺจถยฺเย, วิเวกณฺเวยว ภคินีํ สงฺโฆ วณฺณเถตีติ. เอวณฺจ ส
 ภิกฺขุนี้ ภิกฺขุนี้หิ รุจฺจมานา ตเถว ปคฺคณฺเวยย, ส ภิกฺขุนี้
 ภิกฺขุนี้หิ ยาวตติยํ สมนุภาสิตพฺพา ตสฺส ปฏฺินิสฺสคฺคาย;
 ยาวตติยณฺเญ สมนุภาสียมานา ตํ ปฏฺินิสฺสชฺเชยฺย, อิจฺเจตํ
 กุสลํ; โน เจ ปฏฺินิสฺสชฺเชยฺย; อยมฺปิ ภิกฺขุนี้ ยาวตติยํ ฐมฺมํ
 อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทีเสสนฺติ.

[๗๒๙] ยา ปนาติ ยา ยาทิสฺสา ๔เปฯ

ภิกฺขุนี้ติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเตตา ภิกฺขุนี้ติ.

เอวํ วเทยฺยาติ สํสฺสจฺจา ว อยฺเย ตุมฺเห วิหรณฺ, มา ตุมฺเห
 นานา วิหริตฺถ, สนฺติ สงฺฆเ อญฺญาปิ ภิกฺขุนี้โย เอวมาจารา
 เอวํสทฺทา เอวํสิโลกา ภิกฺขุนี้สงฺฆสฺส วิहेสิกา อญฺญมณฺณิสฺสา
 วชฺชปฏฺิจฺฉาทิกา, ตา สงฺโฆ น กิณฺจิ อาห.

ตุมฺเหเยว สงฺโฆ อญฺญายาติ อวญฺญาเย.

ปริภเวนาติ ปริภพฺยตา.^๑

อกฺขนฺติยาติ โกเปณ.

เวกฺขสฺสาติ วิภสฺสิกฺตา.^๒

^๑ ส., ฉ., เท., อ. ปาปริภพฺยตา.

^๒ ฉ., อ. วิภสฺสิกฺตา.

ทพฺพลยาติ อปฺกฺขตา. เอวมาห “ภคินีโย โข สัณฺฐจา
วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา ภิกฺขุณีสงฆสฺส วิหเสสิกา
อณฺณมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺิจฉาทิกา, วิวิจฺจถยฺเย, วิเวกณฺเณว ภคินีโน
สงฺโฆ วณฺเณตฺตีติ.

สา ภิกฺขุณีติ ยา सा เอวํวาทินี ภิกฺขุณี.

ภิกฺขุณีหิติ อณฺณมาหิ ภิกฺขุณีหิ.

ยา ปสฺสณฺติ, ยา สฺสณฺติ, ตาหิ วตฺตพฺพา “มายฺเย เอวํ
อวจ ‘สัณฺฐจา ว อยฺเย ตุมฺहे วิหรถ, มา ตุมฺहे นานา วิหริตฺถ,
ฯเปฯ วิวิจฺจถยฺเย, วิเวกณฺเณว ภคินีโน สงฺโฆ วณฺเณตฺตีติ. ทฺติยมฺปิ
วตฺตพฺพา. ตติยมฺปิ วตฺตพฺพา. สเจ ปฏฺินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ กุสฺสํ;
โน เจ ปฏฺินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทฺกฺกฏสฺส. สุตฺวา น วาทนฺติ,
อาปตฺติ ทฺกฺกฏสฺส. सा ภิกฺขุณี สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากทฺหมิตฺวา วตฺตพฺพา
“มายฺเย เอวํ อวจ ‘สัณฺฐจา ว อยฺเย ตุมฺहे วิहरถ, มา ตุมฺहे
นानา วิหริตฺถ, ฯเปฯ วิวิจฺจถยฺเย, วิเวกณฺเณว ภคินีโน สงฺโฆ
วณฺเณตฺตีติ. ทฺติยมฺปิ วตฺตพฺพา. ตติยมฺปิ วตฺตพฺพา. สเจ ปฏฺินิสฺสชฺชติ,
อิจฺเจตํ กุสฺสํ; โน เจ ปฏฺินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทฺกฺกฏสฺส.

สา ภิกฺขุณี สมนุภาสิตพฺพา, เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว สมนุ-
ภาสิตพฺพา, พยตฺตาย ภิกฺขุณียา ปฏฺิพลาย สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๗๓๐] “สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อयํ อิตถนฺนามา ภิกฺขุณี
สงฺเขน สมนุภาจฺจา ภิกฺขุณีโย เอวํ วเทติ ‘สัณฺฐจา ว อยฺเย ตุมฺहे
วิหรถ, มา ตุมฺहे นานา วิหริตฺถ, สนฺติ สงฺเข อณฺณมาปิ ภิกฺขุณีโย
เอวาวจารา เอวํสทฺทา เอวํสิโลกา ภิกฺขุณีสงฆสฺส วิหเสสิกา
อณฺณมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺิจฉาทิกา, ตา สงฺโฆ น กิณฺจิ อาห,
ตุมฺเหยว สงฺโฆ อณฺณมาย ปริภาเวน อกฺขนฺติยา เวกฺขสา ทพฺพลยา

เอวมาห ภคินีโย โข สํสฺสฺสา วิหรนฺติ ฯเปฯ วิวิจฺจถยฺเย,
 วิเวกญฺเอย ภคินีเน สงฺโฆ วณฺณตฺตํ. สํ ตํ วตถุํ นปฺปฏฺฐินิสฺสชฺชติ.
 ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุณี สมนุภาเสยฺย
 ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏฺฐินิสฺสคฺคาย; เอสํ ฅตฺติ.

สฺนาคฺค เม อยฺเย สงฺโฆ, อโย อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุณี สงฺเขน
 สมนุภาจฺจา ภิกฺขุณีโย เอวํ วเทติ 'สํสฺสฺสา ว อยฺเย ตุมฺहे วิหรณฺ,
 มา ตุมฺहे นานา วิหริตฺถ, สนฺติ สงฺเข อญฺญาปิ ภิกฺขุณีโย
 เอวาทาเร เอวํสทฺทา เอวํสิโลกา ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส วิหสิกา
 อญฺญมณฺณิสฺสา วชฺชปฏฺฐิจาติกา, ตา สงฺโฆ น กิณฺจิ อาห,
 ตุมฺहेยว สงฺโฆ อญฺญา ยปริภาเวน อภฺชนฺติยา เวกฺขสา ทฺพฺพลฺยา
 เอวมาห 'ภคินีโย โข สํสฺสฺสา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา
 ปาปสิโลกา ภิกฺขุณีสงฺฆสฺส วิหสิกา อญฺญมณฺณิสฺสา วชฺช-
 ปฏฺฐิจาติกา, วิวิจฺจถยฺเย, วิเวกญฺเอย ภคินีเน สงฺโฆ วณฺณตฺตํ.
 สํ ตํ วตถุํ นปฺปฏฺฐินิสฺสชฺชติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุณี
 สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏฺฐินิสฺสคฺคาย. ยสฺสา อยฺยาย ขมติ
 อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุณียา สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏฺฐินิสฺสคฺคาย,
 สํ ตฺถุสฺส, ยสฺสา นกฺขมติ, สํ ภาเสยฺย.

ทฺติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ
 ฯเปฯ

สมนุภาจฺจา สงฺเขน อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุณี ตสฺส วตฺถุสฺส
 ปฏฺฐินิสฺสคฺคาย. ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตฺถุสฺส, เอวเมตํ ฐาเรยฺย.

ฅตฺติยา ทฺถุสฺส, ทฺวิติ กมฺมวาทา อุลลจฺจา, กมฺมวาทา-
 ปริโยสานเ อาปตฺติ สงฺฆาภิเสสสฺส. สงฺฆาภิเสสํ อชฺฉาปชฺชนฺติยา
 ฅตฺติยา ทฺถุสฺส. ทฺวิติ กมฺมวาทา อุลลจฺจา ปฏฺฐิปสฺสภณฺติ.

อยมปัติ ปริมาโย อุปาทาย วุจจติ.

ยาวตติยกนฺติ ยาวตติยํ สมณฺภาสนาย อาปชฺชติ, น สห
วตฺถุชฺฌาจฺจรา.

นิสฺสาร์ณียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสาร์ยติ.

สงฺฆาภิเสกนฺติ สงฺโฆ ว ตสฺสา อาปตฺติยา มานตฺตํ เทติ,
มฺภาย ปฏิกสฺสติ, อพฺเภติ; น สมฺพหฺสา น เอกา ภัทฺทนี; เตน
วุจฺจติ สงฺฆาภิเสโสติ. ตสฺสเวา อาปตฺตินิกายสฺส นาม กมฺมํ อธิวณฺ, เตนปี
วุจฺจติ สงฺฆาภิเสโสติ.

[๗๓๑] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา นปฺปฏฺวินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ
สงฺฆาภิเสกสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา นปฺปฏฺวินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ
สงฺฆาภิเสกสฺส. ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญา นปฺปฏฺวินิสฺสชฺชติ,
อาปตฺติ สงฺฆาภิเสกสฺส. อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ
ทฺฤกฺกสฺส. อฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทฺฤกฺกสฺส. อฐมฺมกมฺเม
อฐมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทฺฤกฺกสฺส.

[๗๓๒] อนาปตฺติ อสมณฺภาสนฺติยา, ปฏฺวินิสฺสชฺชนฺติยา, อุมฺมตฺติกา,
อาทิกมฺมิกายาติ.

ทสมสงฺฆาภิเสกสิกฺขาปทํ นิฉฺฉิตํ.

อุทฺทิกฺกจา ไช อยฺยาโย สตฺตรส สงฺฆาภิเสกา ฐมฺมา นว
ปจฺมาปตฺติกา อฏฺฐ ยาวตติยกา, เยสํ ภัทฺทนี อณฺณตํ วา
อณฺณตํ วา อาปชฺชติ,^๑ ตาย ภัทฺทนียา อุกฺโกตฺสงฺเข ปกฺขมานตฺตํ

^๑ อ. อาปชฺชิตา

จริตพฺพํ, จิณฺณมานตฺตาย ภิกฺขุณียา,^๑ ยตฺถ สียา วีสติคฺโค
 ภิกฺขุณีสงฺโฆ ตตฺถ สา ภิกฺขุณี อพฺภตพฺพา. เอกายปิ เจ อุโน^๒
 วีสติคฺโค ภิกฺขุณีสงฺโฆ ตํ ภิกฺขุณี อพฺภายย, สา จ ภิกฺขุณี
 อนพฺภิตา, ตา จ ภิกฺขุณียํ คารยฺหา. อयํ ตตฺถ สามิจิ.
 ตตฺถยฺยาโย ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ทฺติยมฺปิ ปุจฺฉามิ
 กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา.
 ปริสฺสุทฺเธตฺถยฺยาโย, ตสฺมา ตฺถเห, เอวเมตํ ธารยามีติ.

สตฺตฺรสํ นิฏฺฐิตํ.

[]^๓

สงฺฆาทีเสสกณฺห์ นิฏฺฐิตํ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. จิณฺณมานตฺตา ภิกฺขุณี ^๒ อ. อุณวีสติคฺโค

^๓ ทย. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขุณีวิภงฺเกติ อยํ ปาโจ ทิสฺสติ.

๓. นิสฺสคฺคิยกณฺฑํ

อิมเ โข ปนยยาโย ตีส นิสฺสคฺคิยา ปาจิตฺติยา ฆมฺมา
อุทฺเทสํ อากฺขณฺติ.

๑. ปตฺตวคฺโค

๑. ปจฺมสฺถิกขาปํ

[๗/๓๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุณิโย พหุปรตฺเต^๑ สन्नิจยํ กโรนฺติ. มนุสฺสา วิหารจาริกํ
อาหิณฺฑนฺตา ปสฺสิตฺวา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ
นาม ภิกฺขุณิโย พหุปรตฺเต สन्नิจยํ กริสฺสนฺติ, ปตฺตวณฺชิขฺ^๒” วา
ภิกฺขุณิโย กริสฺสนฺติ อามตฺติกาปณํ วา ปสาเรสฺสนฺตีสฺส. อสฺโสสุ
โฆ ภิกฺขุณิโย เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ.
ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิฉฺฉา ๔เปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย ปตฺตสन्नิจยํ กริสฺสนฺตีสฺส
๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย ปตฺตสन्नิจยํ
กโรนฺตีสฺส. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย ปตฺตสन्नิจยํ กริสฺสนฺติ; เนตํ
ภิกฺขเว อปฺปสหนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุณิโย อิมํ สฺถิกขาปํ อุทฺทิสฺสนฺตุ

^๑ ส.,ฉ.,เท.,มหา. พหุ ปรตเต, เอวมฺปริปิ.

^๒ ส.,ฉ.,เท. ปตฺตวณฺชิขฺ

[๗๓๔] “ยา ปน ภิกฺขุณี ปตฺตสฺสนฺนิจยํ กเรยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยนฺติ.

[๗๓๕] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ฯเปฯ

ภิกฺขุณีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตุเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ปตฺโต นาม เทว ปตฺตา อโยปตฺโต มตฺติกาปตฺโต. ตโย ปตฺตสฺส วณฺณา อุกฺกฏฺโจ ปตฺโต, มชฺฉิโม ปตฺโต, โอมโก ปตฺโต. อุกฺกฏฺโจ นาม ปตฺโต อทฺตมาพฺพโกทหนฺ คณฺหาติ จตุรํคํ ขาทนียํ^๑ ตทฺฐปิยํ^๒ []^๓ พฺยณฺชนํ. มชฺฉิโม นาม ปตฺโต นาพิโกทหนฺ คณฺหาติ จตุรํคํ ขาทนียํ ตทฺฐปิย พฺยณฺชนํ. โอมโก นาม ปตฺโต ปตฺโตโกทหนฺ คณฺหาติ จตุรํคํ ขาทนียํ ตทฺฐปิย พฺยณฺชนํ. ตโต อุกฺกฏฺโจ อปตฺโต โอมโก อปตฺโต.

สฺสนฺนิจยํ กเรยฺยาติ อนธิฏฺฐิตโต อวิกปฺปิตโต.

นิสฺสคฺคิโย โหติติ สห อรฺรณฺคคฺคมนา นิสฺสคฺคิโย โหติ. นิสฺสชฺชิตพฺโพนํ สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา เอกภิกฺขุณิยา วา. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺโพนํ, ตาย ภิกฺขุณิยา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตฺราสงฺคํ กริตฺวา วุทฺธมานํ ภิกฺขุณินํ ปาเท วณฺทิตฺวา อุกฺกฏฺกํ นิสฺสีทิตฺวา อณฺชลีสํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วณฺนีโย “อยํ เม อยฺเย ปตฺโต รตฺตาติกฺกนฺโต นิสฺสคฺคิโย, อิมานํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิติ; นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพา. พฺยตฺตตาย ภิกฺขุณิยา ปฏฺวิพลาย อาปตฺติ ปฏฺวิคฺคเหตฺพพา, นิสฺสฏฺฐปตฺโต ทาทพฺโพนํ

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. ขาทน, เอวมุปริปิ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. ตทฺฐปิย, เอวมุปริปิ.

^๓ เท. เอตฺถนฺตฺเร จสทฺโท ทิสฺสติ.

“สุณนตุ เม อยฺเย สงฺฆเ, อยํ ปตฺโต อิตถนฺนามาย
 ภัทฐนียา นิสสัคคิโย สงฺฆสฺส นิสฺสญฺโจ; ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ,
 สงฺฆเ อิมํ ปตฺตํ อิตถนฺนามาย ภัทฐนียา ททฺเหยยาติ.

ตาย ภัทฐนียา สมฺพหุลา ภัทฐนียเ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ
 อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒาณํ ภัทฐนินํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ
 นิสีทิตฺวา อณฺขลီ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนียา “อยํ เม อยฺยาโย
 ปตฺโต รตฺตาติกฺกนฺโต นิสสัคคิโย, อิม่าหํ อยฺยานํ นิสฺสชฺชามิตี;
 นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพา. พฺยตฺตาย ภัทฐนียา ปฏฺวิพลาย
 อาปตฺติ ปฏฺวิคฺคเหตพฺพา. นิสฺสญฺจปตฺโต ทาทพฺโพ

“สุณนตุ เม อยฺยาโย, อยํ ปตฺโต อิตถนฺนามาย ภัทฐนียา
 นิสสัคคิโย อยฺยานํ นิสฺสญฺโจ; ยถิ อยฺยานํ ปตฺตกถลฺลํ, อยฺยาโย
 อิมํ ปตฺตํ อิตถนฺนามาย ภัทฐนียา ททฺเหยยฺหนฺติ.

ตาย ภัทฐนียา เอกํ ภัทฐนินํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ
 กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อณฺขลီ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนียา
 “อยํ เม อยฺเย ปตฺโต รตฺตาติกฺกนฺโต นิสสัคคิโย, อิม่าหํ อยฺยาโย
 นิสฺสชฺชามิตี; นิสฺสชฺชิตฺวา อาปตฺติ เทเสตพฺพา. ตาย ภัทฐนียา
 อาปตฺติ ปฏฺวิคฺคเหตพฺพา. นิสฺสญฺจปตฺโต ทาทพฺโพ “อิมํ ปตฺตํ
 อยฺยาโย ทมฺมีตี.

[๗๓๖] รตฺตาติกฺกนฺเต อติกฺกนฺตสณฺณเ, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตียํ.
 รตฺตาติกฺกนฺเต เวมตฺติกา, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตียํ, รตฺตาติกฺกนฺเต
 อนติกฺกนฺตสณฺณเ, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตียํ. อนนฺธิจฺเจเต อนนฺธิจฺตสณฺณเ,
 นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตียํ. อวิกปฺปิเต วิกปฺปิตสณฺณเ, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตียํ.
 อวิสสชฺชิตฺเต วิสสชฺชิตสณฺณเ, นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตียํ. อนนฺนฺเจ

นญฺจสณฺณมา ฯเปฯ อวินญฺเจ วินญฺจสณฺณมา ฯเปฯ อภินฺเน
ภินฺนสณฺณมา ฯเปฯ อวิลฺลตฺเต วิลฺลตฺตสณฺณมา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ.

นิสฺสคฺคิยํ ปตฺตํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
รตฺตทานตฺติกุณฺเต อตฺติกุณฺตสณฺณมา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. รตฺตา-
นตฺติกุณฺเต เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. รตฺตทานตฺติกุณฺเต
อนตฺติกุณฺตสณฺณมา อนาปตฺติ.

[๗๓๗] อนาปตฺติ อนฺโตอรุณ^๑ อธิญฺเจติ วิกปฺเปติ วิสฺสชฺเชติ,
นสฺสติ วินสฺสติ, ภิชฺชติ, อจฺฉินฺหิตฺวา คณฺหนฺติ, วิสฺสาสํ คณฺหนฺติ,
อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ .

เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโຍ นิสฺสญฺจปตฺตํ
น เทนฺติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. “น ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺยา^๒
นิสฺสญฺจปตฺโต น ทาทพฺโป, ยา น ทเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ.

ปจฺมสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ.

๒. ทุติยสิกฺขาปํ

[๗๓๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา
ภิกฺขุณฺโຍ คามกาวาเส วสฺสํ วุตฺถา^๓ สาวตฺถิ อคมฺสํ วตฺตสมฺปนฺนา
อิริยาปถสมฺปนฺนา ทฺวโจลา^๔ ลฺลวจิรรา. อุปาสกา ตา ภิกฺขุณฺโຍ

^๑ ส.,ฉ.,เท. อนฺโตอรุณ

^๓ ส.,ฉ. วสฺสํวฺจฺจา, เอวฺมปริปิ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๔ ส.,ฉ.,เท. ทฺวโจฬา, เอวฺมปริปิ.

ปสฺสิตฺวา “อิมํ ภัทฐนินฺโຍ วตฺตสมฺปนฺนา อิริยาปถสมฺปนฺนา ทฺวโจลา
 ลฺลวจฺจิวรา, อิมํ ภัทฐนินฺโຍ อจฺฉินฺนา ภวิสฺสนฺตํ ภัทฐนินฺสงฺมสฺส
 อกาลจฺจิวรํ อทฺธํ. ฤลลนฺนทา ภัทฐนินฺ “อมฺหากํ กจฺฉิน” อตฺถตํ กาล-
 จฺจิวรนฺติ อธิฏฺฐหิตฺวา ภาษาเปสฺสิ. อุปาสกา ตา ภัทฐนินฺโຍ ปสฺสิตฺวา
 เอตทวโจ “อปฺยยาหิ จฺจิวรํ ลทฺฐนฺติ. “น มยฺ อวฺโส จฺจิวรํ ลภาม,
 อยฺยา ฤลลนฺนทา ‘อมฺหากํ กจฺฉิน อตฺถตํ กาลจฺจิวรนฺติ อธิฏฺฐหิตฺวา
 ภาษาเปสฺสิ. อุปาสกา อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ
 นาม อยฺยา ฤลลนฺนทา อกาลจฺจิวรํ ‘กาลจฺจิวรนฺติ อธิฏฺฐหิตฺวา
 ภาษาเปสฺสตีติ. อสฺโสสุ โข ภัทฐนินฺโຍ เตสํ อุปาสกานํ อฺชฺฌายนฺตานํ
 ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภัทฐนินฺโຍ อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ ตา
 อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา ฤลลนฺนทา
 อกาลจฺจิวรํ ‘กาลจฺจิวรนฺติ อธิฏฺฐหิตฺวา ภาษาเปสฺสตีติ. อถ โข ตา
 ภัทฐนินฺโຍ ภัทฐนินฺ เอตมตฺถํ อวโรเจสฺสุ. ภัทฐ ภาควโต เอตมตฺถํ
 อวโรเจสฺสุ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ภัทฺธเว ฤลลนฺนทา ภัทฐนินฺ อกาลจฺจิวรํ
 ‘กาลจฺจิวรนฺติ อธิฏฺฐหิตฺวา ภาษาเปสฺตีติ,^๒ “สจฺจํ ภาควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภาควา “กถํ หิ นาม ภัทฺธเว ฤลลนฺนทา ภัทฐนินฺ อกาลจฺจิวรํ
 ‘กาลจฺจิวรนฺติ อธิฏฺฐหิตฺวา ภาษาเปสฺสตี; เนตํ ภัทฺธเว อปฺปสฺนฺนํ
 วา ปสฺสาทาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภัทฺธเว ภัทฐนินฺโຍ อิมํ
 สิกฺขาปทํ อทฺธิสฺนตฺ

[๗๓๙] “ยา ปน ภัทฐนินฺ อกาลจฺจิวรํ ‘กาลจฺจิวรนฺติ
 อธิฏฺฐหิตฺวา ภาษาเปยฺย, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๗๔๐] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๔เปฯ

^๑ ส.,ฉ.,เท. กถิน, เอวมฺปริปิ.

^๒ เท.,อิ. ภาษาเปสฺตี

ภิกฺขุณฺณํติ ฯเปฯ อํ อิมสฺมึ อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณฺณํติ.

อกาลจิวโร นาม อนตฺถเต กจิเน เอกาทสฺมาเส อุปฺปนฺนํ,
อตฺถเต กจิเน สตฺตมาเส อุปฺปนฺนํ; กาลเปี อาทิสฺส ทินฺนํ, เอตํ
อกาลจิวโร นาม.

อกาลจิวโร กาลจิวรณฺติ อธิฏฺฐหิตฺวา ภาชาเปติ, ปโยเค
ทฺกุกฺกํ. ปฏฺฐิลาภาน นิสฺสคฺคิยํ โหติ. นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา
คณฺสฺสวา เอกภิกฺขุณฺนิยา วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ฯเปฯ
“อิทํ เม อญฺเ อกาลจิวโร ‘กาลจิวรณฺติ อธิฏฺฐหิตฺวา ภาชาปีตํ
นิสฺสคฺคิยํ, อิมํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิติ ฯเปฯ ทเพยฺยาติ ฯเปฯ
ทเพยฺยณฺติ ฯเปฯ อญฺยาย ทมฺมํติ.

[๗๔๑] อกาลจิวโร อกาลจิวรสนฺนมา “กาลจิวรณฺติ อธิฏฺฐหิตฺวา
ภาชาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อกาลจิวโร เวตฺติกา, “กาลจิวรณฺติ
อธิฏฺฐหิตฺวา ภาชาเปติ,^๑ นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อกาลจิวโร กาลจิวร-
สนฺนมา “กาลจิวรณฺติ อธิฏฺฐหิตฺวา ภาชาเปติ,^๒ นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.
กาลจิวโร อกาลจิวรสนฺนมา, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. กาลจิวโร เวตฺติกา,
อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส. กาลจิวโร กาลจิวรสนฺนมา, อนาปตฺติ.

[๗๔๒] อนาปตฺติ อกาลจิวโร อกาลจิวรสนฺนมา ภาชาเปติ,
กาลจิวโร กาลจิวรสนฺนมา ภาชาเปติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทุตฺยสึทฺทปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ จ. อกาลจิวโร เวตฺติกา ... ภาชาเปติ, อาปตฺติ ทฺกุกฺกสฺส.

^๒ จ. อกาลจิวโร กาลจิวรสนฺนมา ... ภาชาเปติ, อนาปตฺติ.

๓. ตติยติฏขาปทံ

[๗๔๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตถุณฺณํ วิหริติ เขตฺตวเน
 อนาถปิณฑิกสุส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺนทา
 กิฏฺฐนํ อณฺณตฺรายนํ^๑ กิฏฺฐนียา สทฺธิ จีวรํ ปริวฏฺเฐตฺวา^๒ ปริภุญฺชติ.
 อถ โข สา กิฏฺฐนํ ตํ จีวรํ สงฺฆริตฺวา^๓ นิภฺชิปิ. อุลลนฺนทา กิฏฺฐนํ
 ตํ กิฏฺฐนํ เอตทวโจ ยนฺเต “อญฺเย มยา สทฺธิ จีวรํ ปริวฏฺฐิตํ,
 กทํ ตํ จีวรนฺติ. อถ โข สา กิฏฺฐนํ ตํ จีวรํ นีหริตฺวา
 อุลลนฺนทาย กิฏฺฐนียา ทสฺเสสิ. อุลลนฺนทา กิฏฺฐนํ ตํ กิฏฺฐนํ
 เอตทวโจ “หนฺนทญฺเย ตฺยหํ จีวรํ, อาหาร เมตํ จีวรํ, ยํ ตฺยหํ,
 ตฺยหเมวตํ; ยํ มยฺหํ มยฺหเมวต, อาหาร เมตํ, สกํ ปจฺจาหาราติ
 อจฺฉินฺทิติ. อถ โข สา กิฏฺฐนํ กิฏฺฐนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. ยา ตา
 กิฏฺฐนํ โย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ตา อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ
 หิ นาม อญฺยา อุลลนฺนทา กิฏฺฐนียา สทฺธิ จีวรํ ปริวฏฺเฐตฺวา
 อจฺฉินฺทิสฺสตีติ. อถ โข ตา กิฏฺฐนํ โย กิฏฺฐนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ.
 กิฏฺฐ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร กิฏฺขเว
 อุลลนฺนทา กิฏฺฐนํ กิฏฺฐนียา สทฺธิ จีวรํ ปริวฏฺเฐตฺวา อจฺฉินฺทิตฺติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม กิฏฺขเว
 อุลลนฺนทา กิฏฺฐนํ กิฏฺฐนียา สทฺธิ จีวรํ ปริวฏฺเฐตฺวา อจฺฉินฺทิสฺสตี;
 เนตํ กิฏฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ เหาณฺจ ปน
 กิฏฺขเว กิฏฺฐนํ โย อิมํ ลิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺสนตุ

^๑ อ. อณฺณตฺรียสสา ^๒ สพฺพตฺถ. ปริวตฺเตตฺวาติ ปาโจ ทิสฺสตี.

^๓ ฉ., อ. สหริตฺวา

[๗๔๔] “ยา ปน ภิกฺขุณี ภิกฺขุณียา สทฺธิ จีวรํ ปริวฏฺเฐตฺวา, สา ปจฺฉา เอวํ วทฺเยย ‘หนฺตฺเยยฺ เตยฺหํ จีวรํ, ออาหาร เมตํ จีวรํ, ยํ เตยฺหํ, เตยฺหเมวเต; ยํ มยฺหํ, มยฺหเมวเต, ออาหาร เมตํ, สกํ ปจฺจอาหาราติ อจฺฉินฺทเยยฺ วา อจฺฉินฺทาเปยฺย วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๗๔๕] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ฯเปยฺ

ภิกฺขุณีติ ฯเปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ภิกฺขุณียา สทฺธินฺติ อญฺเวย ภิกฺขุณียา สทฺธิ.

จีวรํ นาม จนฺนํ จีวรานํ อญฺเวยตรํ จีวรํ วิกปฺปนุคํ ปจฺฉิมํ.

ปริวฏฺเฐตฺวาติ ปรีตฺเตน วา วิปฺลํ, วิปฺเลน วา ปรีตํ ปริวฏฺเฐตฺวา.^๑

อจฺฉินฺทเยยฺยาติ สยํ อจฺฉินฺทติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติ.^๒

อจฺฉินฺทาเปยฺยาติ อญฺเณ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส, สกํ อาณตฺตา พหุํปิ อจฺฉินฺทติ, นิสฺสคฺคิยํ โหติ. นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณฺสสฺส วา เอกภิกฺขุณียา วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ฯเปยฺ “อิทํ เม อยฺเย จีวรํ ภิกฺขุณียา สทฺธิ ปริวฏฺเฐตฺวา อจฺฉินฺนํ นิสฺสคฺคิยํ, อิมาทํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามีติ ฯเปยฺ ททฺเยยฺยาติ ฯเปยฺ ททฺเยยฺยฺนฺติ ฯเปยฺ อยฺยาย ทมฺมีติ.

[๗๔๖] อุปสมฺปนฺนํยา อุปสมฺปนฺนสญฺญา จีวรํ ปริวฏฺเฐตฺวา อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียํ. อุปสมฺปนฺนํยา เวมตฺติกา จีวรํ ปริวฏฺเฐตฺวา อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา,

^๑ ส.ฉ.,อ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ. ^๒ สพฺพตฺถ. นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ ปาจา ทิสฺสนฺติ.

นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ. อุปสมฺปนฺนํ อณฺุสมฺปนฺนสญฺญา จีวรํ
 ปริวฺวญฺเฏตฺวา อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ.
 อณฺุณํ ปริกฺขารํ ปริวฺวญฺเฏตฺวา อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา,
 อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺส. อณฺุสมฺปนฺนํ สทฺฐี จีวรํ วา อณฺุณํ วา
 ปริกฺขารํ ปริวฺวญฺเฏตฺวา อจฺฉินฺทติ วา อจฺฉินฺทาเปติ วา, อาปตฺติ
 ทุกกฺกฺกฺสฺส. อณฺุสมฺปนฺนํ อุปสมฺปนฺนสญฺญา, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺส.
 อณฺุสมฺปนฺนํ เวมตฺติกา อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺส. อณฺุสมฺปนฺนํ
 อณฺุสมฺปนฺนสญฺญา อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺส.

[๗๔๗] อนาปตฺติ สา วา เทติ, ตสฺสา วา วิสฺสาเสนฺตี
 คณฺหาติ, อุมฺมตฺติกา, อาทิกมฺมิกายาติ.

ตติยสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ

๔. จตุตฺถสิกฺขาปํ

[๗๔๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺนทา
 ภัทฺฐนํ คิลานา โหติ. อถ โข อณฺุณตโร อุปาสโก, เยน อุลลนฺนทา
 ภัทฺฐนํ, เตนฺุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อุลลนฺนทํ ภัทฺฐนํ เอตทโวจ
 “กิณฺเเต อยฺเย อผาสฺ, กิ อหริยตฺถติ. “สปปิณา เม อาวุโส อตฺถโถติ.
 อถ โข โส อุปาสโก อณฺุณตฺรสฺส อาปณฺิกสฺส ฆฺรา กหาปณสฺส
 สปปิ อาหริตฺวา อุลลนฺนทาย ภัทฺฐนฺิยา อทาสิ. อุลลนฺนทา ภัทฺฐนํ
 เอวมาห^๑ “น เม อาวุโส สปปิณา อตฺถโถ, เเตเลน เม อตฺถโถติ.

^๑ อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

อถโข โส อุปาสโก, เยน โส อาปณฺโโก, เทนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 ตํ อาปณฺกํ เอตทวโจ “น กิรยฺย” อยฺยยา สปปิณา อตุโธ, เตเลน
 อตุโธ, หนฺท เต สปปิ, เตลํ เม เทหิตฺติ. “สเจ มยฺ อยฺย”^๒ วิกุกํ
 กณฺฑํ ปุณฺ อาทิสฺสาม,^๓ กทา อมฺหากํ กณฺฑํ วิกุกายิสฺสตี;
 สปปิสฺส กเยน สปปิ หนฺ, เตลสฺส กยฺ อหาร, เตลํ หริสฺสตีติ.
 อถโข โส อุปาสโก อุชฺฌายตี ขียตี วิปาเจติ “กถํ หิ นาม
 อยฺยา อุลลนฺหา อณฺณํ วิณฺญาเปตฺวา อณฺณํ วิณฺญาเปสฺสตีติ.
 อสฺโสสุ โข ภิกฺขุณฺโง ตสฺส อุปาสกสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส
 วิปาเจนฺตสฺส. ยา ตา ภิกฺขุณฺโง อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ตา อุชฺฌายนฺตี
 ขียนฺตี วิปาเจนฺตี “กถํ หิ นาม อยฺยา อุลลนฺหา อณฺณํ
 วิณฺญาเปตฺวา อณฺณํ วิณฺญาเปสฺสตีติ. อถโข ตา ภิกฺขุณฺโง ภิกฺขุณฺ
 เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ ๔เปยฺ “สจฺจํ
 กิร ภิกฺขเว อุลลนฺหา ภิกฺขุณฺ อณฺณํ วิณฺญาเปตฺวา อณฺณํ
 วิณฺญาเปตีติ.”^๔ “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
 ภิกฺขเว อุลลนฺหา ภิกฺขุณฺ อณฺณํ วิณฺญาเปตฺวา อณฺณํ
 วิณฺญาเปสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ
 เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโง อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนตฺตุ

[๗๔๙] “ยา ปน ภิกฺขุณฺ อณฺณํ วิณฺญาเปตฺวา อณฺณํ
 วิณฺญาเปยฺ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยฺนตี.

[๗๕๐] ยา ปนาตี ยา ยาทิสฺสา ๔เปยฺ

^๑ ส.,ฉ. กิรายโย, อ. กิรายโย

^๓ อ. อาทิสฺสาม

^๒ ส.,ฉ.,อ. อยฺโย

^๔ อ. วิณฺญาเปสฺตี.

ภิกขุณีติ ฯเปฯ อัย อิมสฺมี อตุเถ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

อณฺณํ วิณฺณาเปตฺวาติ ยงฺกิลฺลิจิ วิณฺณาเปตฺวา.

อณฺณํ วิณฺณาเปยฺยาติ ตํ จเปตฺวา อณฺณํ วิณฺณาเปติ, ปโยเค
 ทุกกฺกั. ปฏฺฐิลาภาน นิสฺสัคคิยํ โหติ. นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา
 คณสฺส วา เอกภิกขุณิยา วา. เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ
 ฯเปฯ “อิหํ เม อยุเย อณฺณํ วิณฺณาเปตฺวา อณฺณํ วิณฺณาปิถํ
 นิสฺสัคคิยํ, อิมํ หํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิติ ฯเปฯ ทเพยฺยาติ ฯเปฯ
 ทเพยฺยุนฺติ ฯเปฯ อยุยาย ทมฺมีติ.

[๗๕๑] อณฺเณ อณฺณสณฺณวา อณฺณํ วิณฺณาเปติ, นิสฺสัคคิยํ
 ปาจิตฺติยํ. อณฺเณ เวมตฺติกา อณฺณํ วิณฺณาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ.
 อณฺเณ อนณฺณสณฺณวา อณฺณํ วิณฺณาเปติ, นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺติยํ.
 อนณฺเณ อณฺณสณฺณวา []^๑ อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. อนณฺเณ เวมตฺติกา
 []^๑ อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. อนณฺเณ อนณฺณสณฺณวา, อนาปตฺติ.

[๗๕๒] อนาปตฺติ ตณฺเฏว^๒ วิณฺณาเปติ อณฺณณฺจ วิณฺณาเปติ,
 อานิสฺสํ ทสฺเสตฺวา วิณฺณาเปติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

จตุตฺถสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. ปณฺจมสิกฺขาปทํ

[๗๕๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺนหา

^๑ ส.,ฉ.,อ. เอตฺถนฺตเร อนณฺณํ วิณฺณาเปตีติ อิมํ ปาจา ทิสฺสนฺติ.

^๒ ส.,ฉ. ตณฺเฏว

ภิกฺขุนี้ คิลานา โหติ. อถโข อณฺณตโร อุปาสโก, เยน ถูลฺลนฺนทา
 ภิกฺขุนี้, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ถูลฺลนฺนทํ ภิกฺขุนี้ เอตทวโจ
 “กจฺจิ อยฺเย ชมนีเย, กจฺจิ ยาปนียนฺติ. “น เม อาวุโส ชมนีเย,
 น ยาปนียนฺติ. “อมฺกสฺส อยฺเย อาปณฺิกสฺส ชฺเว กหาปณํ
 นิทฺธิปิสฺสามิ, ตโต ยํ อิจฺเจยฺยาสิ, ตํ อาหาราเปยฺยาสีติ. ถูลฺลนฺนทา
 ภิกฺขุนี้ อณฺณตโร สิกฺขมานํ อาณาเปสิ “คจฺจ สิกฺขมานเ
 มฺกสฺส อาปณฺิกสฺส ชฺวา กหาปณสฺส เตลํ อาหาราติ. อถโข सा
 สิกฺขมานา ตสฺส อาปณฺิกสฺส ชฺวา กหาปณสฺส เตลํ อาหาริตฺวา
 ถูลฺลนฺนทาย ภิกฺขุनिया อทาสิ. ถูลฺลนฺนทา ภิกฺขุนี้ เอวมาหิ^๑ “น
 เม สิกฺขมานเ เตเลน อตุโถ, สปปินา เม อตุโถติ. อถโข सा
 สิกฺขมานา, เยน โส อาปณฺิกโก, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ
 อาปณฺิกํ เอตทวโจ “น กิร อาวุโส อยฺยาย เตเลน อตุโถ;
 สปปินา อตุโถ, นนฺท เต เตลํ; สปปิ เม เทหีติ. “สเจ มยํ
 อยฺเย วิกกิตํ ภาณํ ปุณฺ อาทิยิสฺสาม, กทา อมฺหากํ ภาณํ
 วิกกายิสฺสตี; เตลสฺส กเยน เตลํ หมฺ, สปปิสฺส กยํ อาหาร,
 สปปิ หริสฺสตีติ. อถโข सा สิกฺขมานา โรหนฺตี อฏฺฐาสิ.
 ภิกฺขุนิโย ตํ สิกฺขมานํ เอตทวโจ “กิสฺส ตวํ สิกฺขมานเ โรหสีติ.
 อถโข सा สิกฺขมานา ภิกฺขุนี้เน เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. ยา ता
 ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา ๔เป๔ ता อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ हि นาม อยฺยา ถูลฺลนฺนทา อณฺณํ เจตาเปตฺวา อณฺณํ
 เจตาเปสฺสตีติ ๔เป๔ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ถูลฺลนฺนทา ภิกฺขุนี้
 อณฺณํ เจตาเปตฺวา อณฺณํ เจตาเปตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ

^๑ อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

พทุโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว อุลลนฺนทา ภิกฺขุณี อญฺญํ
 เจตาเปตฺวา อญฺญํ เจตาเปสฺสติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นว
 ปสาทาย ๔เปฯ เอรุจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ ลิกฺขาปทํ
 อุกฺกิสฺนตฺตํ

[๗๕๔] “ยา ปน ภิกฺขุณี อญฺญํ เจตาเปตฺวา อญฺญํ
 เจตาเปยฺย, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยฺนติ.

[๗๕๕] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๔เปฯ

ภิกฺขุณีติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อญฺญํ เจตาเปตฺวาติ ยงฺกิญฺจิ เจตาเปตฺวา.

อญฺญํ เจตาเปยฺยยาติ ตํ จเปตฺวา อญฺญํ เจตาเปติ, ปโยเค
 ทุกกฺกั. ปฏฺฐิลาเภณ นิสฺสคฺคิยํ โหติ. นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา
 คณสฺส วา เอกภิกฺขุณียา วา. เอรุจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ
 ๔เปฯ “อิทํ เม อยฺเย อญฺญํ เจตาเปตฺวา อญฺญํ เจตาปิตํ
 นิสฺสคฺคิยํ, อิมาทํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชาสีติ ๔เปฯ ทเทยฺยาติ ๔เปฯ
 ทเทยฺยฺนติ ๔เปฯ อยฺยาย ทมฺมีติ.

[๗๕๖] อญฺเณ อนนฺนสณฺณา อญฺญํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ
 ปาจิตฺติยํ. อญฺเณ เวมตฺติกา อญฺญํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.
 อญฺเณ อนนฺนสณฺณา อญฺญํ เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.
 อนนฺนสณฺณา, []^๑ อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. อนนฺนสณฺณา เวมตฺติกา
 อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. อนนฺนสณฺณา, อนาปตฺติ.

^๑ ส.จ. เอตฺถนฺตเร อนนฺนสณฺณา เจตาเปสีติ อิมํ ปาจา ทิสฺสนฺติ.

[๗๕๗] อนาปตฺติ ตณฺเฏว เจตาเปติ อณฺณญจ เจตาเปติ,
อานิสฺสํ ทสฺเสตฺวา เจตาเปติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปณฺจมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ

๒. ฦจสิกฺขาปทํ

[๗๕๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน ไช ปน สมเยน อุปาสกา ภิกฺขุณี-
สงฺฆสฺส จีวรตฺถาย ฉนฺทกํ สงฺฆริตฺวา^๑ อณฺณตฺรสฺส ปาวาริกสฺส
ฆเร ปริกฺขารํ นิภฺชิปิตฺวา ภิกฺขุณีโย อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจํ
“อมฺกสฺส อยฺเย ปาวาริกสฺส ฆเร จีวรตฺถาย ปริกฺขาโร นิภฺชิตฺโต,
ตโต จีวรํ ออาหาราเปตฺวา ภาเชถาติ. ภิกฺขุณีโย เตน ปริกฺขาเรน
สยฺ^๒ เกสชฺชํ เจตาเปตฺวา ปริกฺกขีตฺส. อุปาสกา ชานิตฺวา อฺขุฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย อณฺณทตฺถิเกน
ปริกฺขาเรน อณฺณทฺทิสิเกน สงฺฆิเกน อณฺณํ เจตาเปตฺตฺสนฺตีติ.
อสฺสสํ ไช ภิกฺขุณีโย เตสํ อุปาสกานํ อฺขุฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ตา อฺขุฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย อณฺณทตฺถิเกน
ปริกฺขาเรน อณฺณทฺทิสิเกน สงฺฆิเกน อณฺณํ เจตาเปตฺตฺสนฺตีติ ๔เปยฺ
“สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อณฺณทตฺถิเกน ปริกฺขาเรน
อณฺณทฺทิสิเกน สงฺฆิเกน อณฺณํ เจตาเปตฺตฺสนฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ.
วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อณฺณทตฺถิเกน

^๑ อ. สหริตฺวา

^๒ ส.,ฉ.,อ. อยฺ ปาโง น ทิสฺสตี.

ปริกขารณ อณฺณทฺทิสิเกน สงฺฆิเกน อณฺณ เจตาเปสฺสนฺติ; เนตํ
 ภัททเว อปฺปสหนฺนํ วา ปสาทาย ๕เปยฺ เหวณฺจ ปน ภัททเว
 ภัททฺนิโย อิมํ ลิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺนฺตุ

[๗๕๙] “ยา ปน ภัททฺนี อณฺณทตฺติเกน ปริกขารณ
 อณฺณทฺทิสิเกน สงฺฆิเกน อณฺณ เจตาเปยฺ, นิสฺสัคคิยํ
 ปาจิตฺตียนฺติ.

[๗๖๐] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๕เปยฺ

ภัททฺนีติ ๕เปยฺ อยํ อิมสฺมึ อตฺถเ อธิปฺเปตา ภัททฺนีติ.

อณฺณทตฺติเกน ปริกขารณ อณฺณทฺทิสิเกนาติ อณฺณสฺสตุถาย
 ทินฺเนน.

สงฺฆิเกนาติ สงฺฆสฺสตุถาย,^๑ น คณสฺส, น เอกภัททฺนิยา.

อณฺณ เจตาเปยฺยาติ ยํ อตฺถาย ทินฺนํ, ตํ จเปตฺวา อณฺณ
 เจตาเปติ, ปโยเค ทุกฺกฏํ. ปฏฺฐิลาเภน นิสฺสัคคิยํ โหติ. นิสฺสชฺชิตพฺพํ
 สงฺฆสฺส วา คณสฺส วา เอกภัททฺนิยา วา. เหวณฺจ ปน ภัททเว
 นิสฺสชฺชิตพฺพํ ๕เปยฺ “อิทํ เม อยฺเย อณฺณทตฺติเกน ปริกขารณ
 อณฺณทฺทิสิเกน สงฺฆิเกน อณฺณ เจตาปิตํ นิสฺสัคคิยํ, อิมํ
 สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ๕เปยฺ ทเทยฺยาติ ๕เปยฺ ทเทยฺยฺนฺติ ๕เปยฺ
 อยฺยาย ทมฺมีติ.

[๗๖๑] อณฺณทตฺติเก อณฺณทตฺติกสณฺณมา อณฺณ เจตาเปติ,
 นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียํ. อณฺณทตฺติเก เวมตฺติกา อณฺณ เจตาเปติ,
 นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียํ. อณฺณทตฺติเก อนณฺณทตฺติกสณฺณมา อณฺณ

^๑ ส.,ฉ.,อิ. สงฺฆสฺส

เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. นิสฺสญฺจํ ปฏฺฐิภิตฺวา ยถาทาเน
 อุปเนตพฺพํ. อนณฺณทตฺติเก อนณฺณทตฺติกสณฺณา, อาปตฺติ ทุกฺกญฺส.
 อนณฺณทตฺติเก เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกญฺส. อนณฺณทตฺติเก
 อนณฺณทตฺติกสณฺณา, อนาปตฺติ.

[๗๖๒] อนาปตฺติ เสสํ อุปเนติ, สามิเก อปโลเกตฺวา อุปเนติ,
 อาปทาสฺ, อุมมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ฉนฺนสิกฺขาปํ นิฉฺจิตํ.

๗. สตุตมสิกฺขาปํ

[๗๖๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
 อนาถปิณฺฑิติกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อุปาสกา ภิกฺขุ-
 สงฺฆสฺส จีวรตฺถาย ฉนฺทกํ สงฺฆริตฺวา อณฺณตฺรสฺส ปาวาริกสฺส
 ฆเร ปริกฺขารํ นิภฺชิปิตฺวา ภิกฺขุ-
 นิโย อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจํ
 “อมฺกสฺส อญฺเญ ปาวาริกสฺส ฆเร จีวรตฺถาย ปริกฺขาโร นิภฺชิตฺโต,
 ตโต จีวรํ อหฺราเปตฺวา ภาเชถาติ. ภิกฺขุ-
 นิโย เตน จ ปริกฺขาเรน
 สยํปิ ยาจิตฺวา ภสซชฺช เจตาเปตฺวา ปริกฺกขีสุ. อุปาสกา
 ชานิตฺวา อฺขุฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ-
 นิโย อณฺณทตฺติเกน ปริกฺขาเรน อณฺณทฺทิสิเกน สงฺฆิเกน สณฺณาจิเกน
 อณฺณํ เจตาเปสฺสนฺตํ. อสฺสํ โข ภิกฺขุ-
 นิโย เตสํ อุปาสกานํ
 อฺขุฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ” ยา ตา ภิกฺขุ-
 นิโย อปฺปิ จ ฉา
 ๔เปยฺ ตา อฺขุฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุ-
 นิโย อณฺณทตฺติเกน ปริกฺขาเรน อณฺณทฺทิสิเกน สงฺฆิเกน สณฺณาจิเกน
 อณฺณํ เจตาเปสฺสนฺตํ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุ-
 นิโย

อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ อณฺณทตฺถิเกน สงฺฆิเกน สณฺณทตฺถิเกน
 อณฺณ เจตาเปเนตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิคฺคหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ
 นาม ภัทฺธเว ภัทฺธุนิโย อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ อณฺณทตฺถิเกน
 สงฺฆิเกน สณฺณทตฺถิเกน อณฺณ เจตาเปสฺสนฺติ; เนตํ ภัทฺธเว
 อปฺปสฺนฺหานํ วา ปสฺสาทาย ๕เปยฺย เหวณฺจ ปน ภัทฺธเว ภัทฺธุนิโย
 อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺนฺตุ

[๗๖๔] “ยา ปน ภัทฺธุนิ อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ
 อณฺณทตฺถิเกน สงฺฆิเกน สณฺณทตฺถิเกน อณฺณ เจตาเปยฺย,
 นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๗๖๕] ยา ปนฺหาติ ยา ยาหิสฺสา ๕เปยฺย

ภัทฺธุนิติ ๕เปยฺย อยํ อิมสฺสมี อตฺถเถ อธิปฺเปตา ภัทฺธุนิติ.

อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ อณฺณทตฺถิเกนาติ อณฺณสฺสสฺสตาถาย
 ทินฺเนน.

สงฺฆิเกนาติ สงฺฆสฺสสฺสตาถาย, น คณฺสฺส, น เอกภัทฺธุนิยา.

สณฺณทตฺถิเกนาติ สยํ ยาจิตฺวา.

อณฺณ เจตาเปยฺยยาติ ยํ อตฺถตาถ ทินฺนํ, ตํ จเปตฺวา อณฺณ
 เจตาเปติ, ปโยเค ทุกฺกณฺฑํ, ปฏฺฐิสฺสเกน นิสฺสัคคิยํ โหติ. นิสฺสขฺชิตพฺพํ
 สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา เอกภัทฺธุนิยา วา. เหวณฺจ ปน ภัทฺธเว
 นิสฺสขฺชิตพฺพํ ๕เปยฺย “อิทํ เม อยฺเย อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ
 อณฺณทตฺถิเกน สงฺฆิเกน สณฺณทตฺถิเกน อณฺณ เจตาปิตํ นิสฺสัคคิยํ,
 อิมํ สงฺฆสฺส นิสฺสขฺชามิติ ๕เปยฺย ททฺเอยฺยาติ ๕เปยฺย ททฺเอยฺยุนฺติ
 ๕เปยฺย อยฺยาย ทมฺมิติ.

[๗๖๖] อณฺณทตฺติเก อณฺณทตฺติกสณฺณมา อณฺณํ เจตาเปติ,
 นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ. อณฺณทตฺติเก เวมตฺติกา อณฺณํ เจตาเปติ,
 นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ. อณฺณทตฺติเก อนณฺณทตฺติกสณฺณมา อณฺณํ
 เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตํ. นิสฺสจฺจุํ ปฏฺฐิภิตฺวา ยถาทาเน
 อุปเนตพฺพํ. อนณฺณทตฺติเก อณฺณทตฺติกสณฺณมา, อาปตฺติ ทฺวักกสฺส.
 อนณฺณสทตฺติเก เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทฺวักกสฺส. อนณฺณทตฺติเก
 อนณฺณทตฺติกสณฺณมา, อนาปตฺติ.

[๗๖๗] อนาปตฺติ เสสํ อุปเนติ, สามิเก อปฺโลเกตฺวา
 อุปเนติ, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

สตฺตมสิกฺขาปทํ นิจฺจุตํ.

๘. อฏฺฐมสิกฺขาปทํ

[๗๖๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวาทฺธิยํ วิหริติ เชตฺวเน
 อนาถปิณฺฑทิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตรสฺส ปุคฺคสฺส
 ปริเวณฺวาสิกกา ภิกฺขุณฺโณ ยาคฺคฺยา กิลมฺนติ. อถ โข โส ปุโค
 ภิกฺขุณฺโณ ยาคฺคฺยอตุถาย จนฺทกํ สงฺฆริตฺวา อณฺณตรสฺส อาปณฺนิกสฺส
 ฆเร ปริกฺขารํ นิภฺชิปิตฺวา ภิกฺขุณฺโณ อุปสงฺกมิตฺวา เอตทวโจ
 “อมฺกสฺส อยฺเย อาปณฺนิกสฺส ฆเร ยาคฺคฺยอตุถาย ปริกฺขารโ นิกฺขิตฺโต,
 ตโต ตณฺหุเล^๑ อาหาราเปตฺวา ยาคฺคํ ปจาเปตฺวา ปริกฺกฺขณฺนํ.
 ภิกฺขุณฺโณ เตน ปริกฺขารเณ เกสชฺชํ เจตาเปตฺวา ปริกฺกฺขณฺนํ. []”^๒
 โส ปุโค ชานิตฺวา อฺชฺชฌายติ ขียติ วิปาเจติ “กถํ หิ นาม

^๑ ส.,ฉ.,อ. ตณฺหุลํ

^๒ อ. เอตฺถนฺตเร อถ โขติ อิมํ ปาจา ทิสฺสนติ.

ภัทฐนินโย อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ อณฺณทตฺถิสิเกน มหาชนิเกน
 อณฺณํ เจตาเปสฺสนนฺตํ. อสฺสอัสฺสํ โข ภัทฐนินโย ตสฺส อฺปาสกสฺส
 อฺขุณฺณายนฺตสฺส ขีปนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส. ยา ตา ภัทฐนินโย อปฺปิจฺฉา
 ๕เปยฺ ตา อฺขุณฺณายนฺติ ขีปนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภัทฐนินโย
 อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ อณฺณทตฺถิสิเกน มหาชนิเกน อณฺณํ
 เจตาเปสฺสนนฺตํ ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ภัทฺธเว ภัทฐนินโย อณฺณทตฺถิเกน
 ปรีกฺขารเณ อณฺณทตฺถิสิเกน มหาชนิเกน อณฺณํ เจตาเปนฺตํ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภัทฺธเว ภัทฐนินโย
 อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ อณฺณทตฺถิสิเกน มหาชนิเกน อณฺณํ
 เจตาเปสฺสนนฺตํ; เนตํ ภัทฺธเว อปฺปสฺสนนฺนํ วา ปสฺสาทาย ๕เปยฺ
 เอวณฺจ ปน ภัทฺธเว ภัทฐนินโย อิมํ สิกฺขาปทํ อฺทฺทิสินฺตุ

[๗๖๙] “ยา ปน ภัทฐนิน อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ
 อณฺณทตฺถิสิเกน มหาชนิเกน อณฺณํ เจตาเปยฺย, นิสฺสัคคิยํ
 ปาจิตฺตียนฺติ.

[๗๗๐] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๕เปยฺ

ภัทฐนินฺติ ๕เปยฺ อยํ อิมสฺมึ อตฺถเ อธิปฺเปตา ภัทฐนินฺติ.

อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ อณฺณทตฺถิสิเกนาติ อณฺณสฺสตุถาย
 ทินฺเนน.

มหาชนิเกนาติ คณฺสฺสตุถาย,^๑ น สงฺฆสฺส, น เอกภัทฐนินฺยา.

อณฺณํ เจตาเปยฺยาติ ยํ อตฺถาย ทินฺนํ, ตํ จเปตฺวา
 อณฺณํ เจตาเปติ, ปโยเค ทุกฺกมฺ. ปฏฺฐิลาเภณ นิสฺสัคคิยํ โหติ.

^๑ ส.,ฉ.,อ. คณฺสฺส

นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา เอกภิกฺขุณฺิยา วา.
 เอวเมจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ๔เปยฺ “อิทํ เม อยะ
 อณฺณทตฺติเกน ปริกฺขาเรน อณฺณทตฺติเกน มหาวนฺิเกน อณฺณ
 เจตาปีตํ นิสฺสคฺคิยํ, อิมาทํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ๔เปยฺ
 ทเพยฺยาติ ๔เปยฺ ทเพยฺยุนฺติ ๔เปยฺ อยะยย ทมฺมีติ.

[๗๗๑] อณฺณทตฺติเก อณฺณทตฺติกสณฺณวา อณฺณ เจตาเปติ,
 นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺณทตฺติเก เวมตฺติกา อณฺณ เจตาเปติ,
 นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺณทตฺติเก อนณฺณทตฺติกสณฺณวา อณฺณ
 เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. นิสฺสจฺจํ ปฏฺฐิภิตฺวา ยถาทาเน
 อุปเนตพฺพํ. อนณฺณทตฺติเก อณฺณทตฺติกสณฺณวา, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.
 อนณฺณทตฺติเก เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. อนณฺณทตฺติเก
 อนณฺณทตฺติกสณฺณวา, อนาปตฺติ.

[๗๗๒] อนาปตฺติ เสสํ อุปเนติ, สามิเก อปโลเกตฺวา อุปเนติ,
 อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

อจฺจมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๘. นวมสิกฺขาปทํ

[๗๗๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริตี เชตวเน
 อนาถปิณฺฑทิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตรสฺส ปุคฺสฺส
 ปรีเวณฺวาสิกา ภิกฺขุณฺิโย ยาคฺยุยา กิลมฺนฺติ. อถ โข โส ปุโค
 ภิกฺขุณฺิโน ยาคฺคูตฺถาย จนนฺทํ สงฺฆริตฺวา อณฺณตรสฺส อาปณฺิกสฺส
 ฆเร ปริกฺขารํ นิฏฺฐิปปิตฺวา ภิกฺขุณฺิโย อุปฺสงฺกมิตฺวา เอตทโวจ

“อมุกสฺส อยฺเย อาปณิกสฺส ฆเร ยาคฺคฺคตฺถาย ปริกฺขารโ นิกฺขิตฺโต,
 ตโต ตณฺฑุเล อหฺราเปตฺวา ยาคฺคฺ ปจาเปตฺวา ปริกฺกฺขธาติ.
 ภิกฺขุณิโย เตน จ ปริกฺขารเณ สยฺปิ ยาจิตฺวา เกสฺซชฺช เจตาเปตฺวา
 ปริกฺกฺขชฺชิสฺส. []^๑ โส ปุโ คฺชานิตฺวา อฺชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ “กถํ
 หิ นาม ภิกฺขุณิโย อณฺณทตฺถิเกน ปริกฺขารเณ อณฺณทฺทิสิเกน
 มหาชนิเกน สณฺณาจิเกน อณฺณํ เจตาเปสฺสนฺตํ. อสฺสอสฺสํ ไช
 ภิกฺขุณิโย ตสฺส ปุคฺคสฺส อฺชฺฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส.
 ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺจา ๔เปยฺ ตา อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย อณฺณทตฺถิเกน ปริกฺขารเณ
 อณฺณทฺทิสิเกน มหาชนิเกน สณฺณาจิเกน อณฺณํ เจตาเปสฺสนฺตํ
 ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อณฺณทตฺถิเกน ปริกฺขารเณ
 อณฺณทฺทิสิเกน มหาชนิเกน สณฺณาจิเกน อณฺณํ เจตาเปสฺสนฺตํ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว
 ภิกฺขุณิโย อณฺณทตฺถิเกน ปริกฺขารเณ อณฺณทฺทิสิเกน มหาชนิเกน
 สณฺณาจิเกน อณฺณํ เจตาเปสฺสนฺตํ; เหนฺตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺสนฺนํ วา
 ปสาทาย ๔เปยฺ เอวฺณจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ ลิกฺขาปทํ
 อฺทฺทิสฺสนฺตุ

[๗๗๔] “ยา ปน ภิกฺขุณี อณฺณทตฺถิเกน ปริกฺขารเณ
 อณฺณทฺทิสิเกน มหาชนิเกน สณฺณาจิเกน อณฺณํ เจตาเปยฺย,
 นิสสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๗๗๕] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๔เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

^๑ อ. เอตฺถนฺตเร อถ ไชติ อิม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

อณฺณทตฺติเกน ปริกฺขารเณ อณฺณทฺทิสิเกนาติ อณฺณสฺสตุถาย
ทินฺนเนน.

มหาชนิเกนาติ คณฺสฺสตุถาย,^๑ น สงฺฆสฺส, น เอกภิกฺขุณิยา.

สณฺณวาจิเกนาติ สยํ ยาจิตฺวา.

อณฺณํ เจตาเปยฺยาติ ยํ อตฺถาย ทินฺนํ, ตํ จเปตฺวา
อณฺณํ เจตาเปติ, ปโยเค ทุกฺกภู. ปฏฺฐิลาเภณ นิสฺสคฺคิยํ โหติ.
นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา เอกภิกฺขุณิยา วา. เอวเมจ
ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ ยเปยฺย “อิทํ เม อยฺเย อณฺณทตฺติเกน
ปริกฺขารเณ อณฺณทฺทิสิเกน มหาชนิเกน สณฺณวาจิเกน อณฺณํ
เจตาปีตํ นิสฺสคฺคิยํ, อิมาทํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ยเปยฺย
ทเทยฺยาติ ยเปยฺย ทเทยฺยุนฺติ ยเปยฺย อยฺยาย ทมฺมีติ.

[๗๗๖] อณฺณทตฺติเก อณฺณทตฺติกสณฺณวอ อณฺณํ เจตาเปติ,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺณทตฺติเก เวมตฺติกา อณฺณํ เจตาเปติ,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺณทตฺติเก อนณฺณทตฺติกสณฺณวอ อณฺณํ
เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. นิสฺสภูจํ ปฏฺฐิลภิตฺวา ยถาทาเน
อุปเนตพฺพํ. อนณฺณทตฺติเก อณฺณทตฺติกสณฺณวอ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.
อนณฺณทตฺติเก เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อนณฺณทตฺติเก
อนณฺณทตฺติกสณฺณวอ, อนาปตฺติ.

[๗๗๗] อนาปตฺติ เสสํ อุปเนติ, สามิเก อปฺโลเกตฺวา อุปเนติ,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

นวมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ ส.,ฉ.,อ. คณฺสฺส

๑๐. ทสมลิกขาปท^๑

[๗๗๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ฤๅลนฺนฺหา ภิกฺขุณี
พหุสฺสตา โหติ ภานิกา วิสารทา ปฏฺจา^๒ ฐมฺมี กถํ กาคุ. พหุ
มนุสฺสา ฤๅลนฺนํ ภิกฺขุณี ปยฺรฺฐาสนฺติ. เตน โข ปน สมเยน
ฤๅลนฺนฺทาย ภิกฺขุณียา ปรีเวณํ อุทฺริยติ.^๓ มนุสฺสา ฤๅลนฺนํ ภิกฺขุณี
เอตทวโจ “กิสฺสํ เท^๓ อยะ ปรีเวณํ อุทฺริยตีติ. “นตฺถาวุโส ทายกา,
นตฺถิ การกาคิ. อถ โข เต มนุสฺสา ฤๅลนฺนฺทาย ภิกฺขุณียา ปรีเวณตฺถาย
ฉนฺทกํ สงฺฆริตฺวา ฤๅลนฺนฺทาย ภิกฺขุณียา ปรีกฺขารํ อทฺส. ฤๅลนฺนฺหา
ภิกฺขุณี เตน จ ปรีกฺขารเณ สยฺปิ ยาจิตฺวา เกสชฺชํ เจตาเปตฺวา
ปรีกฺขชฺชิ. มนุสฺสา ชานิตฺวา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ
นาม อยะ ฤๅลนฺนฺหา อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ อณฺณทฺทิสฺสเกน
ปฺกฺคฺลิกเณ สณฺณาจิกเณ อณฺณํ เจตาเปสฺสตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร
ภิกฺขเว ฤๅลนฺนฺหา ภิกฺขุณี อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ อณฺณทฺทิสฺสเกน
ปฺกฺคฺลิกเณ สณฺณาจิกเณ อณฺณํ เจตาเปตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ฤๅลนฺนฺหา ภิกฺขุณี
อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ อณฺณทฺทิสฺสเกน ปฺกฺคฺลิกเณ สณฺณาจิกเณ
อณฺณํ เจตาเปสฺสตีติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ฯเปฯ
เอวเมจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ ลิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺสนฺตุ

[๗๗๙] “ยา ปน ภิกฺขุณี อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺขารเณ
อณฺณทฺทิสฺสเกน ปฺกฺคฺลิกเณ สณฺณาจิกเณ อณฺณํ เจตาเปยฺย,
นิสฺสัคคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๗๘๐] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ฯเปฯ

^๑ ส.,มหา. ปฏฺฐา, เอวมฺปรี. ^๒ จ. อุทฺริยติ. ^๓ อ. โว

ภิกฺขุณฺโณติ ฯเปฯ อํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณฺโณติ.

อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺษาเรน อณฺณทฺทิสิเกนาติ อณฺณสฺสตุถาย
ทินฺเนน.

ปฺคคฺลิกเกนาติ เอกภิกฺขุณฺเยา อตฺถาย,^๑ น สงฺฆสฺส, น คณฺสฺส.

สณฺณมาจิเกนาติ สยํ ยาจิตฺวา.

อณฺณํ เจตาเปยฺยาติ ยํ อตฺถาย ทินฺน, ตํ จเปตฺวา อณฺณํ
เจตาเปติ, ปโยเค ทุกฺกมฺ. ปฏฺฐิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติ. นิสฺสชฺชิตพฺพํ
สงฺฆสฺส วา คณฺสฺส วา เอกภิกฺขุณฺเยา วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
นิสฺสชฺชิตพฺพํ ฯเปฯ “อิทํ เม อยฺเย อณฺณทตฺถิเกน ปรีกฺษาเรน
อณฺณทฺทิสิเกน ปฺคคฺลิกเกน สณฺณมาจิเกน อณฺณํ เจตาปิตํ นิสฺสคฺคิยํ,
อิมํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชาเมตีติ ฯเปฯ ทเพยฺยาติ ฯเปฯ ทเพยฺยุนฺติ
ฯเปฯ อยฺยาย ทมฺมิตี.

[๗๘๑] อณฺณทตฺถิเก อณฺณทตฺถิกสณฺณมา อณฺณํ เจตาเปติ,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺณทตฺถิเก เวมตฺติกา อณฺณํ เจตาเปติ,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อณฺณทตฺถิเก อนณฺณทตฺถิกสณฺณมา อณฺณํ
เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. นิสฺสจฺจํ ปฏฺฐิลภิตฺวา ยถาทาเน
อุปนฺเนตพฺพํ. อนณฺณทตฺถิเก อณฺณทตฺถิกสณฺณมา, อาปตฺติ ทุกฺกมฺสฺส.
อนณฺณทตฺถิเก เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกมฺสฺส. อนณฺณทตฺถิเก
อนณฺณทตฺถิกสณฺณมา, อนาปตฺติ.

[๗๘๒] อนาปตฺติ เสสํ อุปนฺนํ, สามีเก อปฺโลเกตฺวา อุปนฺนํ,
อาปทาสุ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทสมสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ.

ปตฺตวคฺโค ปจฺโม.

^๑ ส.,ฉ.,อ. เอกาย ภิกฺขุณฺเยา น สงฺฆสฺส

๒. จีวรวกุโ

๑. ปจฺมตฺติกาปทํ

[๗๘๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺนทา
ภิกฺขุณี พหุสฺสตา โหติ ภาณิกา วิสารทา ปญฺจา ฐมมํ กถํ กาคุ.
อถ โข ราชฯ ปเสนทิ โกสลโล สิตกालเ มหคฺฆํ กมฺพลํ ปารุปีตฺวา,
เยน อุลลนฺนทา ภิกฺขุณี, เตนฺปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อุลลนฺนทํ
ภิกฺขุณี อภิวาทิตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ. เอกมฺนตํ นิสฺสินํ โข ราชานํ
ปเสนทิ โกสลํ อุลลนฺนทา ภิกฺขุณี ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสเสสิ
สมาทเปสิ สมฺมุตฺเตเชสิ สมฺปหํเสสิ. อถ โข ราชฯ ปเสนทิ โกสลโล
อุลลนฺนทาย ภิกฺขุณียา ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสโต สมาทปิโต
สมฺมุตฺเตชิตฺวา สมฺปหํสิตฺวา อุลลนฺนทํ ภิกฺขุณี เอตทวโจ “วเทฺยยาสิ
อยฺเย, เยน อตฺถโกติ. “สเจ เม ตวํ มหาราช ทาตุกาโมสิ, อิมํ
กมฺพลํ เทหิตฺติ. อถ โข ราชฯ ปเสนทิ โกสลโล อุลลนฺนทาย
ภิกฺขุณียา กมฺพลํ ทตฺวา อญฺญาสาสนา อุลลนฺนทํ ภิกฺขุณี อภิวาทิตฺวา
ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ. มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“มहिจฺฉา อีมา ภิกฺขุณิโย อสนฺตญฺจา, กถํ หิ นาม ราชานํ กมฺพลํ
วิญญาเปสฺสตีติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขุณิโย เตสํ มนุสฺसानํ
อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺฉา
ฯเปฯ ตา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา
อุลลนฺนทา ราชานํ กมฺพลํ วิญญาเปสฺสตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร
ภิกฺขเว อุลลนฺนทา ภิกฺขุณี ราชานํ กมฺพลํ วิญญาเปตีติ.”^๑ “สจฺจํ

^๑ อ. วิญญาเปตีติ.

ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว อุตฺตมมุตฺตํ
ภิกฺขุณี ราชานํ กมฺพลํ วิณฺญาเปสฺสติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ
วา ปสาทาย ๕เปยฺ เหวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อิมํ
สิกฺขาปํ อุกฺกิสฺนตฺตุ

[๗๘๔] “ครุปาปุรณํ^๑ ปน ภิกฺขุณฺเญว เจตาเปนฺติยา
จตุกกํสปรมํ เจตาเปตพฺพํ, ตโต เจ อุตฺตริ^๒ เจตาเปยฺย,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.

[๗๘๕] ครุปาปุรณํ นาม ยงฺกิญฺจิ สีสฺตกาเล ปาปุรณํ.^๓

เจตาเปนฺติยาติ วิณฺญาเปนฺติยา.

จตุกกํสปรมํ เจตาเปตพฺพนฺติ โสฬสกาปณฺณกํ
เจตาเปตพฺพํ.

ตโต เจ อุตฺตริ เจตาเปยฺยาติ ตตฺตตฺตริ วิณฺญาเปติ, ปโยเค
ทุกฺกภู. ปฏฺฐิลาเภน นิสฺสคฺคิยํ โหติ. นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา
คณฺสส วา เอกภิกฺขุณฺเญว วา. เหวณฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ
“อิทํ เม อยฺเย ครุปาปุรณํ อติเรกจตุกกํสปรมํ เจตาปิตํ นิสฺสคฺคิยํ,
อิมํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชาสีติ ๕เปยฺ ทเทยฺยาติ ๕เปยฺ ทเทยฺยนฺติ
๕เปยฺ อยฺยาย ทมฺมํ.

[๗๘๖] อติเรกจตุกกํส อติเรกสณฺณมา เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ
ปาจิตฺติยํ. อติเรกจตุกกํส เวมติกา เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.
อติเรกจตุกกํส อุนกสณฺณมา เจตาเปติ, นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ.
อุนกจตุกกํส อติเรกสณฺณมา, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อุนกจตุกกํส
เวมติกา, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อุนกจตุกกํส อุนกสณฺณมา, อนาปตฺติ.

^๑ ส.,ฉ.,อ. ครุปาปุรณํ ^๒ ส.,ฉ.,อ. อุตฺตริ, เหวมฺปริ. ^๓ ส.,ฉ.,เท.,อ. ปาปุรณํ.

[๗๘๗] อนาปตฺติ จตฺตุกัมปรมํ เจตาเปติ, อุณฺณจตฺตุกัมปรมํ เจตาเปติ, ฌาตกาณํ, ปวาริตาณํ, อณฺณสฺสตุถาย, อตฺตโน ฐเนน, มหคฺخمํ เจตาเปตฺตูกามสฺส อปฺปคฺخمํ เจตาเปติ, อุณฺณมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปจฺจมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๒. ทุตฺติยสิกฺขาปทํ

[๗๘๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน อนาถปิณฺฑทิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺนทา ภัทฺฐนํ พหุสฺสตา โหติ ภาณิกา วิสารทา ปญฺจา ฐมฺมํ กถํ กาคฺคํ. อถ โข ราชฯ ปเสนทิ โกสโล อุนฺนหกาเล มหคฺخمํ ไชมํ ปารุปีตฺวา, เยน อุลลนฺนทา ภัทฺฐนํ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อุลลนฺนทํ ภัทฺฐนํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ. เอกมฺนตํ นิสฺสินฺนํ โข ราชานํ ปเสนทํ โกสลํ อุลลนฺนทา ภัทฺฐนํ ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสเสสิ สมากเปสิ สมตฺเตเชสิ สมปทฺเสสิ. อถ โข ราชฯ ปเสนทิ โกสโล อุลลนฺนทาย ภัทฺฐนียา ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสสิโต สมากปิโต สมตฺเตชิตโต สมปทฺหสิโต อุลลนฺนทํ ภัทฺฐนํ เอตทวโจ “วเทยฺยาสิ อยฺเย, เยน อตฺถิโต. “สเจ เม ตวํ มหาราช ทาตฺตกาโมสิ, อิมํ ไชมํ เทหิตฺติ. อถ ราชฯ ปเสนทิ โกสโล อุลลนฺนทาย ภัทฺฐนียา ไชมํ ทตฺวา อญฺญาสาสนา อุลลนฺนทํ ภัทฺฐนํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ. มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขีปนฺติ วิปาเจนฺติ “มหิจฺฉา อิมฯ ภัทฺฐนฺนิโย อสนฺตฺตฺตฺวา, กถํ หิ นาม ราชานํ ไชมํ วิญฺญาเปสฺสนฺตฺติติ. อสฺสสฺสํ โข ภัทฺฐนฺนิโย เตสํ มนุสฺसानํ

อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา
 ๕เปยฺย ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา
 อุลลนฺนหา ราชานํ ไชมํ วิญญาเปสฺสตีติ ๕เปยฺย “สจฺจํ กิร
 ภิกฺขเว อุลลนฺนหา ภิกฺขุณี ราชานํ ไชมํ วิญญาเปตีติ.”
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว
 อุลลนฺนหา ภิกฺขุณี ราชานํ ไชมํ วิญญาเปสฺสติ; เนตํ ภิกฺขเว
 อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๕เปยฺย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย
 อิมํ สิกขาปทํ อุกฺกิสฺนตฺตุ

[๗๘๙] “ลหุปาปุรณํ^๒ ปน ภิกฺขุณียา เจตาเปนฺติยา อหุทฺม-
 เตยฺยกํสปรมํ เจตาเปตพฺพํ, ตโต เจ อุตฺตริ เจตาเปยฺย,
 นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺตียนฺติ.

[๗๙๐] ลหุปาปุรณํ นาม ยงฺกิณฺจิ อุนฺนหฺกาเล ปาปุรณํ.

เจตาเปนฺติยาติ วิญญาเปนฺติยา.

อหุทฺมเตยฺยกํสปรมํ เจตาเปตพฺพนฺติ ทสฺสหาปณฺณนํ
 เจตาเปตพฺพํ.

ตโต เจ อุตฺตริ เจตาเปยฺยติ ตทฺตฺตริ วิญญาเปติ, ปโยเค
 ทุกฺกมฺ. ปฏฺฐิลาเภณ นิสฺสคฺคิยํ โหติ. นิสฺสชฺชิตพฺพํ สงฺฆสฺส วา
 คณฺสส วา เอกภิกฺขุณียา วา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว นิสฺสชฺชิตพฺพํ
 “อิทํ เม อยฺเย ลหุปาปุรณํ อติเรกอหุทฺมเตยฺยกํสปรมํ เจตาปิตํ
 นิสฺสคฺคิยํ, อิมํ สงฺฆสฺส นิสฺสชฺชามิตี ๕เปยฺย ทเทยฺยาติ ๕เปยฺย
 ทเทยฺยุนฺติ ๕เปยฺย อยฺยาย ทมฺมิมิตี.

^๑ เท.,อิ. วิญญาเปสฺตี.

^๒ ฉ.,เท.,อิ. ลหุปาปุรณํ

[๗๙๑] อติเรกอหุณเตยฺยํเส อติเรกสณฺณมา เจตาเปติ,
 นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อติเรกอหุณเตยฺยํเส เวมติกา เจตาเปติ,
 นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อติเรกอหุณเตยฺยํเส อุณกสณฺณมา เจตาเปติ,
 นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ. อุณกอหุณเตยฺยํเส อติเรกสณฺณมา, อาปตฺติ
 ทุกกฺกสฺส. อุณกอหุณเตยฺยํเส เวมติกา, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.
 อุณกอหุณเตยฺยํเส อุณกสณฺณมา, อนาปตฺติ.

[๗๙๒] อนาปตฺติ อหุณเตยฺยํสปรมํ เจตาเปติ, อุณกอหุณ-
 เตยฺยํสปรมํ เจตาเปติ, ฌาตกานํ, ปวาริตานํ, ฌณฺสสฺสตุถาย.
 อตฺตโน ฐเนน, มหคฺฆํ เจตาเปตฺตกามสฺส อปฺปคฺฆํ เจตาเปติ,
 อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทฺติยสิทฺธาปทํ นิฏฺฐิตํ.

อุทฺทิกฺกจา ไช อยฺยาโย ตีส นิสฺสคฺคิยา ปาจิตฺติยา ฐมา.
 ตตฺถยฺยาโย ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ทฺติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ
 ปริสฺสุทฺธา. ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ปริสฺสุทฺธยฺยาโย,
 ตสฺมา ตฺถนฺทึ, เอวเมตํ ฐารยามีติ.

ภิกขุณีวิภังค

นิสฺสคฺคิยกณฺฑํ นิฏฺฐิตํ.

๔. ปาจิตติยกณฑ์

อิมะ โข ปณยยาโย จสฺสจฺจิสฺสา ปาจิตฺติยา ฐมา อุทเทสํ
อากจฺจนฺติ.

๑. ลสฺสณวคฺโค

๑. ปจฺมสฺถิกขาปทํ

[๗๙๓] เตเน สฺมเยเน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามะ. เตเน โข ปน สฺมเยเน อณฺเฑตเรเน อุปาสเกเน
ภิกฺขุนี้สงฺฆเ ลสฺสณเณ ปวาริตฺโต โหติ “ยาสํ อญฺยานํ ลสฺสณเณ
อตุโถ อหํ ลสฺสณนาติ. เขตฺตปาโล จ อาณตฺโต โหติ “สเจ
ภิกฺขุนี้โย อากจฺจนฺติ, เอกเมกาย ภิกฺขุนี้ยา เทว ตโย ภณฺฑิกะ
เทหิตฺติ. เตเน โข ปน สฺมเยเน สาวตฺถิยํ อุตฺสวํ โหติ. ยถาภตํ
ลสฺสณํ ปริกฺขยํ อคฺมาสิ. ภิกฺขุนี้โย ตํ อุปาสกํ อุปสงฺกมิตฺวา
เอตทวโจจํ “ลสฺสณเณ อาวุโส อตุโถติ. “นตฺถเยเย ยถาภตํ ลสฺสณํ
ปริกฺขีณํ, เขตฺตํ คจฺจนฺตาติ. อุลลนฺนทา ภิกฺขุนี้ เขตฺตํ คนฺตุวา น
มตฺตํ ขานิตฺวา พหุํ ลสฺสณํ หราเปสิ. เขตฺตปาโล อุชฺฌายติ ขียติ
วิปาเจติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุนี้โย ‘เขตฺตํ คนฺตุวา’ น มตฺตํ
ขานิตฺวา พหุํ ลสฺสณํ หราเปสฺสสนฺตีติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขุนี้โย [๒]
เขตฺตปาโลสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส. ยา ตา
ภิกฺขุนี้โย อปฺปิจฺจนา ๗เปฯ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ

^{๑-๑} ฉ.,เท.,อิ. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๒ ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร ทสฺสาติ อญํ ปาโจ ทิสฺสติ.

“กถํ หิ นาม อยฺยา ฤๅลนฺนหา น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ ลฺลฺสฺสํ
 หราเปสฺสตีติ ๕เปย “สจฺจํ กิร กิฏฺขเว ฤๅลนฺนหา กิฏฺขุ
 น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ^๑ ลฺลฺสฺสํ หราเปตีติ.”^๒ “สจฺจํ ภควาติ.
 วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม กิฏฺขเว ฤๅลนฺนหา กิฏฺขุ
 น มตฺตํ ชานิตฺวา พหุํ ลฺลฺสฺสํ หราเปสฺสตี; เนตํ กิฏฺขเว
 อปฺปสฺนฺนํ ภา ปสาทาย ปสฺนฺนํ ภา ภยฺโยภาวาย, อถเขวตํ
 กิฏฺขเว อปฺปสฺนฺนํ ญเจว อปฺปสาทาย ปสฺนฺนํ ญจ เอกจฺจํ
 อณฺณตฺตยาติ.

อถโฆ ภควา ฤๅลนฺนํ กิฏฺขุ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 กิฏฺขุ ตทฺนฺจจฺวิกํ ตทฺนฺโลมิกํ ฆมฺมี กถํ กตฺวา กิฏฺ
 อามนฺเตสิ

“ภูตฺพุพฺพํ กิฏฺขเว ฤๅลนฺนหา กิฏฺขุ อณฺณตรสฺส พุราหฺมณสฺส
 ปชาปตี”^๓ อโหสิ. ติสฺโส จ ฐิตโร นฺนหา นฺนทวตี สฺนฺทรีนฺนหา.
 อถโฆ กิฏฺขเว โส พุราหฺมโณ กาลํ กตฺวา อณฺณตรํ หัสโยนี
 อุปฺปชฺช. ตสฺส สพฺพโสวณฺณมยา ปตฺตา อหฺลฺ. โส ตาสํ
 เอเกกํ ปตฺตํ เทติ. อถโฆ กิฏฺขเว ฤๅลนฺนหา กิฏฺขุ “อํ หัส
 อมฺหากํ เอเกกํ ปตฺตํ เทตีติ ตํ หัสราชํ คเหตฺวา นิปฺปตฺตํ
 อกาสิ, ตสฺส ปุณฺ ชายมานา ปตฺตา เสตา สมฺปชฺชิสฺส. ตทาหุ^๔
 กิฏฺขเว ฤๅลนฺนหา กิฏฺขุ อติโลเกน สุวณฺณา ปริเหฺนา, อิทานิ
 ลฺลฺสฺสํ ปรีหาสิสฺสตีติ.

^๑ อ. อํ ปาโจ น ทิสฺสตี.

^๓ จ. ปชาปตี, อ. อํ ปาโจ น ทิสฺสตี.

^๒ เท.,อ. หราเปสฺตี.

^๔ จ.,เท.,อ. ตทาปี

ยํ ลทฺธํ เตนฺ ตุฏฺฐพฺพํ อติโลโก หิ ปาปโก
หํสฺราจํ คเหตฺวาน สุวณฺณา ปรีหยาถาติ.

อถปิ ภควา อลฺลนฺนํ ภิกฺขุณี อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีเย อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺสนฺตุ

[๗๙๔] “ยา ปน ภิกฺขุณี ลสฺสํ ขาทะเยย, ปาจิตฺตียนฺตุ.

[๗๙๕] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ฯเปฯ

ภิกฺขุณีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ลสฺสํ นาม มาตริกํ^๑ วุจฺจติ. “ขาทิสฺสามิติ ปฏฺิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ
ทุกฺกฏฺสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๗๙๖] ลสฺสเณ ลสฺสณสญฺญา ขาทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
ลสฺสเณ เวมตฺติกา ขาทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ลสฺสเณ อลฺลสฺสณสญฺญา
ขาทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อลฺลสฺสเณ ลสฺสณสญฺญา ขาทติ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. อลฺลสฺสเณ เวมตฺติกา ขาทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.
อลฺลสฺสเณ อลฺลสฺสณสญฺญา ขาทติ, อนาปตฺติ.

[๗๙๗] อนาปตฺติ ปลณฺฑุเก, ภณฺฑนเก, หรีตเก, จาปลสฺสเณ,
สฺสฺสํปาเก, มํสสํปาเก, เตลสํปาเก, สาทเว, อุตฺตริภงฺเก, อุมฺมตฺติกาย,
อาทิกมฺมิกายาติ.

ปจฺมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. มาตริกํ

๒. ทุตติยสิกขาปทํ

[๗๙๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุณีโย สมฺพาเช โลมํ สํหฺราเปตฺวา อจิรวติยา. นทียา เวสียาหิ
สทฺฐี นคฺคา เอกติตฺถे นฺหายนฺติ. เวสียา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย สมฺพาเช โลมํ สํหฺราเปสฺสนฺติ,
เสยฺยถาปิ คิหิณีโย กามโมคิณีโยติ. อสฺสอสฺสุ โข ภิกฺขุณีโย ตาสํ
เวสียานํ อุชฺฌายนฺตীনํ ขียนฺตীনํ วิปาเจนฺตীনํ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย
อปฺปิจฺจนา ๔เปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย สมฺพาเช โลมํ สํหฺราเปสฺสนฺตฺติ ๔เปยฺ “สจฺจํ
กิริ ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย สมฺพาเช โลมํ สํหฺราเปนฺตฺติ.
“สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว
จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย สมฺพาเช โลมํ สํหฺราเปสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว
อปฺปสฺสนฺนํ วา ปสฺสาทาย ๔เปยฺ เอวฺมจฺ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย
อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺสนฺตุ

[๗๙๙] “ยา ปน ภิกฺขุณี สมฺพาเช โลมํ สํหฺราเปยฺย,
ปาจิตฺตियนฺติ.

[๘๐๐] ยา ปนาติ ยา ยาติสา ๔เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเอ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

สมฺพาโธ นาม อุโภ อุปกจฺจนฺกา มุตฺตกรณํ.

สํหฺราเปยฺยาติ เอกมฺปิ โลมํ สํหฺราเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.
พหุเกปิ โลเม สํหฺราเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๘๐๑] อนาปตฺติ อาพาธปฺปจฺจยา, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกาयाติ.

ทฺติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๓. ตติยสิกฺขาปทํ

[๘๐๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน เทว ภิกฺขุณฺโณ อนภิริติยา ปิพิตา โอวรกํ ปวิสิตฺวา ตลฆาตกํ กโรนฺติ. ภิกฺขุณฺโณ เตน สทฺเทน อุปชาวิตฺวา ตา ภิกฺขุณฺโณ เอตทโวจฺจุ “กิสฺส ตุมฺเห อยฺเย ปฺริเสน สทฺธี ปทฺสฺสเถาติ.”^๑ “น มยฺ อยฺเย ปฺริเสน สทฺธี ปทฺสฺสามาติ.”^๒ ภิกฺขุณฺโณ เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. ยา ตา ภิกฺขุณฺโณ อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณฺโณ ตลฆาตกํ กริสฺสนฺตฺติติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ ตลฆาตกํ กโรนฺตฺติติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ ตลฆาตกํ กริสฺสนฺตฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นว ปสาทาย ๔เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อิมํ สิกฺขาปทํ อทฺทิสฺนตฺตุ

[๘๐๓] “ตลฆาตเก ปาจิตฺตียนฺติ.

[๘๐๔] ตลฆาตกํ นาม สมฺผสฺสํ สาทิยนฺตฺติ อนตฺมโส อฺปฺปปลปฺตเตนปิ มุตฺตกรเณ ปหารํ เทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. สมฺปทฺสฺสเถาติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. สมฺปทฺสฺสามาติ.

[๘๐๕] อนาปตติ อาพาธปฺปจฺจยา, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ตติยสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๔. จตุตฺถสิกขาปทํ

[๘๐๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน "อณฺณตโร ปฺราณ-ราโชโรโธ ภิกขุณีสุ ปพฺพชิตो^๑ โหติ. อณฺณตฺรา ภิกขุณี อนภฺริตฺติยา ปิฬิตา, เยเน สา ภิกขุณี, เทนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกขุณี เอตทวโจ "ราชา โข อยฺเย ตุมฺहे จิราจิริ คจฺจติ, กถํ ตุมฺเห ชาเรถาติ. "ชตฺตมฺมฺจเกเน อยฺเยติ. "กึ เอตํ อยฺเย ชตฺตมฺมฺจกนฺติ. อถ โข สา ภิกขุณี ตสฺสา ภิกขุณฺิยา ชตฺตมฺมฺจกํ อาจิกฺขิ. อถ โข สา ภิกขุณี ชตฺตมฺมฺจกํ อาทียิตฺวา โรวิทฺตํ วิสฺสริตฺวา เอกมฺนฺตํ จทฺเทสิ. ภิกขุณฺิโย มกฺขิกาหิ สมฺปริกิณฺณํ ปสฺสิตฺวา เอวมาหํสุ "กสฺสิทํ กมฺมฺนฺติ. สา เอวมาห "มยฺหิทํ กมฺมฺนฺติ. ยา ตา ภิกขุณฺิโย อปฺปิจฺจนา ยเปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถํ หิ นาม ภิกขุณี ชตฺตมฺมฺจกํ อาทียิสฺสตีติ ยเปยฺ "สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกขุณี ชตฺตมฺมฺจกํ อาทียตีติ.^๒ "สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา "กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกขุณี ชตฺตมฺมฺจกํ อาทียิสฺสติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺหานํ วา ปสาทาย ยเปยฺ เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกขุณฺิโย อิมํ สิกขาปทํ อุทฺทิสฺสนฺตุ

^{๑-๑} ส.,ฉ.,เท.,ธ. อณฺณตฺรา ปฺราณราโชโรธา ภิกขุณีสุ ปพฺพชิตา

^๒ เท.,ธ. อาทียีติ.

[๘๐๗] “ชตฺตมฏฺฐเก ปาจิตฺตียนฺตฺติ.

[๘๐๘] ชตฺตมฏฺฐกํ นาม ชตฺตมยํ กฏฺฐมยํ ปิฏฺฐมยํ มตฺตติกาเมยํ.
[]^๑ สมฺมสฺสํ สาทิยนฺตฺติ อนฺตมโส อุปฺปลปตฺตมปิ มุตฺตกรณํ
ปเวเสติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๘๐๙] อนาปตฺติ อาพาธปฺปจฺจยา, อุมฺมตฺติกาย, อาทิ-
กมฺมิกายาติ.

จตฺตตฺถสฺสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. ปญฺจมสฺสิกฺขาปทํ

[๘๑๐] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา สกฺเกสฺสุ วิหฺรติ กปิล-
วตฺตสฺสมี นิโครธารามे. อถโข มหาปชาปตี^๒ โคตมี, เยเน ภควา,
เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อวิวาทेतฺวา อโธวาทะ อฏฺฐาสิ.
“พุทฺธโคโธ ภควา มาตฺตคาโมติ. อถโข ภควา “อาทิยนฺตฺติ โข
ภิกฺขุณีโย อุกฺกสฺสทฺธิกนฺตฺติ มหาปชาปตี โคตมี ฐมฺมียา กถาย
สนฺทสฺสเสสิ สมหาเปสิ สมฺมุตฺเตเชสิ สมฺปหํเสสิ. อถโข มหาปชาปตี
โคตมี ภควตา ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสิตา สมหาปิตา สมฺมุตฺเตชิตา
สมฺปหํสิตา ภควนฺตํ อวิวาทेतฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ. อถโข
ภควา เอตสฺสมี นิทานเ เอตสฺสมี ปกรเณ ฐมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ภิกฺขุณีนํ อุกฺกสฺสทฺธิกนฺตฺติ.

^๑ ส.,ฉ.,อ. เอตฺถนฺตเร อาทิเยยยาตีติ อยํ ปาโง ทิสฺสติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. มหาปชาปตี

เตน โข ปน สมเยน อณฺณตฺรา ภิกฺขุณี “ภควตา อุทกสฺสทุทิกา
 อนฺณณฺมาตาติ อติคฺมภีรํ อุทกสฺสทุทิกํ อาทียนฺตี มุตฺตกรณฺ วณฺ
 อกาสิ. อถ โข สา ภิกฺขุณี ภิกฺขุณีเน เอตมตฺถํ อารุเจสิ.”^๑ ยา ता
 ภิกฺขุณฺนิโย อปฺปิจฺฉา ๕เปยฺ ता อุชฺฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณี อติคฺมภีรํ อุทกสฺสทุทิกํ อาทียสฺสตีติ ๕เปยฺ
 “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณี อติคฺมภีรํ อุทกสฺสทุทิกํ อาทียตีติ.”^๒
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว
 ภิกฺขุณี อติคฺมภีรํ อุทกสฺสทุทิกํ อาทียสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสหนฺนํ
 วา ปสาทาย ๕เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺนิโย อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนตฺถ

[๘๑๑] “อุทกสฺสทุทิกํ ปน ภิกฺขุณฺนียา อาทียมานาย ทฺวํคฺล-
 ปพฺพปรมํ อาทาทพฺพํ, ตํ อติฏฺกาเมนฺติยา ปาจิตฺตियนฺติ.

[๘๑๒] อุทกสฺสทุทิกา^๓ นาม มุตฺตกรณฺสฺส ไชวนา วุจฺจติ.

อาทียมานายาติ ไชวนฺติยา.

ทฺวํคฺลปพฺพปรมํ อาทาทพฺพนฺติ ทฺวิสฺส อํคฺลิสฺส^๔ เทวปพฺพ-
 ปรมา อาทาทพฺพา.

ตํ อติฏฺกาเมนฺติยาติ สมฺผลสฺสํ สาทียนฺตี อนฺตมโส เกสคฺค-
 มตฺตํปี อติฏฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๘๑๓] อติเรกทฺวํคฺลปพฺเพ อติเรกสณฺณมา อาทียติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตियสฺส. อติเรกทฺวํคฺลปพฺเพ เวมตฺติกา อาทียติ, อาปตฺติ

^๑ ส.,ฉ. อารุเจติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อิ. อุทกสฺสทุทิกํ

^๓ เท.,อิ. อาทียตีติ.

^๔ ส.,ฉ.,เท.,อิ. อํคฺลิสฺส

ปาจิตฺติยสฺส. อติเรกทวงฺคฺลปพฺเพ ฦนกสณฺณวา อาทียติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺติยสฺส. ฦนกทวงฺคฺลปพฺเพ อติเรกสณฺณวา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
 ฦนกทวงฺคฺลปพฺเพ เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฦนกทวงฺคฺลปพฺเพ
 ฦนกสณฺณวา, อนาปตฺติ.

[๘๑๔] อนาปตฺติ ทวงฺคฺลปพฺพปรมํ อาทียติ, ฦนกทวงฺคฺล-
 ปพฺพปรมํ อาทียติ, อาพาธปฺปจฺจยา, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปณฺจมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๒. ฦจสิกฺขาปทํ

[๘๑๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อาโรหนฺโต นาม
 มหามตฺโต ภิกฺขุสฺส ปพฺพชิตฺโต โหติ. ตสฺส ปุราณทฺตฺติยิกา ภิกฺขุนี้สฺส
 ปพฺพชิตา โหติ. เตน โข ปน สมเยน โส ภิกฺขุ ตสฺสา
 ภิกฺขุนี้ยา สนฺติเก ภตฺตวิสสคฺคํ กโรติ. อถ โข सा ภิกฺขุนี้ตสฺส
 ภิกฺขุโน ญฺญชฺชนฺตสฺส ปาณีเยน จ วิธูปเนน จ อฺปติญฺจิตฺวา
 เกลสิตกถํ กเถติ อจฺจาวทติ. อถ โข โส ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุนี้
 อปฺสาเทติ “มา ภคินี เอวรूपํ อกาสิ, เนตํ กปฺปตฺตีติ. “ปุพฺเพ มํ
 ตวํ เอวญจ เอวญจ กโรสิ, อิทานิ เอตฺตํ น สหสีติ ปาณียถาลกํ
 มตฺถเก อาสุมฺภิตฺวา วิธูปเนน ปหารํ อทาสิ. ยา ตา ภิกฺขุนี้โย
 อปฺปิจฺจนา ๕เปยฺ ตา อฺขุฦมายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 ภิกฺขุนี้ ภิกฺขุสฺส ปหารํ ทสฺสตีติ ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุนี้
 ภิกฺขุสฺส ปหารํ เทตีติ.” “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา

^๑ ส.,ฉ.,อิ. อทาสีติ.

“กถิ หิ นาม ภิกขเว ภิกขุณี ภิกขุสฺส ปหาริ ทสฺสติ; เนตํ
ภิกขเว อปฺปสนฺนํ นว ปสาทาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกขเว
ภิกขุณีโย อิมํ ลิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺนตฺตุ

[๘๑๖] “ยา ปน ภิกขุณี ภิกขุสฺส ญฺชนฺตสฺส ปาณีเยน
วา วิฐฺปนฺเน วา อุปฺติฏฺฐเจยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๘๑๗] ยา ปนาติ ยา ยาทิสฺสา ๔เปฯ

ภิกขุณีติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

ภิกขุสฺสาติ อุปสมฺปนฺนสฺส.

ญฺชนฺตสฺสาติ ปญฺจนํ โภชนํ อณฺณตริ โภชนํ
ญฺชนฺตสฺส.

ปาณียํ นาม ยงฺกิลฺลิจิ ปาณียํ.

วิฐฺปนํ นาม ยา กาจิ วิชนํ.

อุปฺติฏฺฐเจยฺยาติ หตฺถปาเส ติฏฺฐติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๘๑๘] อุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสฺสญฺจ ปาณีเยน วา วิฐฺปนฺเน
วา อุปฺติฏฺฐติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. อุปสมฺปนฺเน เวมตฺติกา
ปาณีเยน วา วิฐฺปนฺเน วา อุปฺติฏฺฐติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.
อุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสฺสญฺจ ปาณีเยน วา วิฐฺปนฺเน วา
อุปฺติฏฺฐติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. หตฺถปาสํ วิชฺชิตฺวา อุปฺติฏฺฐติ,
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. ขาทนียํ ขาทนฺตสฺส อุปฺติฏฺฐติ, อาปตฺติ
ทุกฺกสฺส. อนุปสมฺปนฺนสฺส อุปฺติฏฺฐติ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.
อนุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสฺสญฺจ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อนุปสมฺปนฺเน
เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อนุปสมฺปนฺเน อนุปสมฺปนฺนสฺสญฺจ,
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.

[๔๑๙] อนาปตฺติ เทติ, ทาเปติ, อนุปสมฺปนฺนํ อาณาเปติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ฉฺฉสฺสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๗. สตฺตมสฺสิกฺขาปทํ

[๔๒๐] เทน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเอนาถาปิณฑิกสฺส อารามเ. เทน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณฺโณ สสฺสกาเล อามกฺขณฺณํ วิณฺญาเปตฺวา นครํ อภิหฺรนฺติ.^๑ ทฺวารภูจฺจาเน “เทถยฺเย”^๒ ภาคนฺติ ปลิพฺพุตฺติวา^๓ มุณฺจิสฺสุ. อถ โข ตา ภิกฺขุณฺโณ อุปสฺสยํ คนฺตฺวา ภิกฺขุณฺโณ เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. ยา ตา ภิกฺขุณฺโณ อปฺปิจฺฉา ๕เปยฺ ตา อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณฺโณ อามกฺขณฺณํ วิณฺญาเปสฺสนฺตฺติติ ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อามกฺขณฺณํ วิณฺญาเปนฺตฺติติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อามกฺขณฺณํ วิณฺญาเปสฺสนฺตฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนนํ นวํ ปสาทาย ๕เปยฺ เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อิมํ สิกฺขาปทํ อฺทฺทิสฺสนฺตุ

[๔๒๑] “ยา ปน ภิกฺขุณฺโณ อามกฺขณฺณํ วิณฺญาเปตฺวา^๔ วา วิณฺญาปาเปตฺวา^๕ วา ภชฺชิตฺวา วา ภชฺชาเปตฺวา วา โภฏฺฐิตฺวา วา โภฏฺฐาเปตฺวา วา ปจฺจิตฺวา วา ปจาเปตฺวา วา ภุญฺเชยฺ, ปาจิตฺตฺติยนฺติ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. อติหฺรนฺติ.

^๒ ส.,ฉ. ทฺวารภูจฺจาเน “เทถายฺเย, เท. ทฺวารภูจฺจา “เทถายฺเย

^๓ ส.,ฉ.,เท. ปลิพฺพุตฺติวา

^๔ ส.,ฉ.,เท. วิณฺณตฺวา, อ. วิณฺณตฺวา

^๕ ส.,ฉ.,เท.,อ. วิณฺญาเปตฺวา

[๘๒๒] ยา ปหาติ ยา ยาหิสา ๔เปย
 ภัทฐนิตติ ๔เปย อย อิมสมี อตุเถ อธิปเปตา ภัทฐนิตติ.
 อามกธณฺณํ นาม สาลิ วิหิ ยโว โคฐโม กงฺค วรโก
 กุทฺฐโสโก.

วิณฺญาเปตฺวาติ สยํ วิณฺญาเปตฺวา.

วิณฺญาปาเปตฺวาติ อณฺณํ วิณฺญาปาเปตฺวา.

ภชฺชิตฺวาติ สยํ ภชฺชิตฺวา.

ภชฺชาเปตฺวาติ อณฺณํ ภชฺชาเปตฺวา.

โกฏฺฐเฏตฺวาติ สยํ โกฏฺฐเฏเตวา.

โกฏฺฐญาเปตฺวาติ อณฺณํ โกฏฺฐญาเปตฺวา.

ปจิตฺวาติ สยํ ปจิตฺวา.

ปจาเปตฺวาติ อณฺณํ ปจาเปตฺวา. “ภุจฺชิสฺสามีติ ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ,
 อาปตฺติ ทุกฺกฏฺฐสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๘๒๓] อนาปตฺติ อาพาธปฺปจฺจยา, อปรณฺณํ วิณฺญาเปติ,
 อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

สตุตฺมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๘. อฏฺฐมสิกฺขาปทํ

[๘๒๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร
 พุราหฺมเณ นิพฺพิฏฺฐราชภโฏ “ตณฺเฆว ภฏฺฐปถํ ยาจิสุสามีติ สีสํ
 นฺหายิตฺวา ภัทฺฐนฺนฺปสฺสยํ นิสฺสาय ราชกฺลํ คจฺจติ. อณฺณตฺรา

ภิกฺขุณี กุฎฺทาเห วจฺจํ กตฺวา ติโรกฺขุเท จฏฺเทสนฺตํ ตสฺส
 พฺราหฺมณสฺส มตฺถเก อาสุมฺภิ. อถ โส ปุราหฺมณฺ อชฺชฌายติ
 ขียติ วิปาเจติ “อสฺสมณฺโณ อิมํ มุณฺหา พนฺธกนิโย, กถํ หิ
 นาม คฺฤทฺถาหํ มตฺถเก อาสุมฺภิสฺสนฺติ, อิมาสํ อปฺสสยํ ฌาเปสฺสามิติ
 อุมฺมกํ คเหตฺวา อปฺสสยํ ปวิสฺติ. อณฺณตโร อฺปาสโก อปฺสสยา
 นิกฺขมนฺโต อทฺทส ตํ พฺราหฺมณํ อุมฺมกํ คเหตฺวา อปฺสสยํ
 ปวิสฺนฺตํ; ทิสฺวาน ตํ พฺราหฺมณํ เอตทฺโวจ “กิสฺส ตวํ โภ อุมฺมกํ
 คเหตฺวา อปฺสสยํ ปวิสฺสีติ. “อิมํ โภ” มุณฺหา พนฺธกนิโย
 คฺฤทฺถาหํ มตฺถเก อาสุมฺภิสฺส, อิมาสํ อปฺสสยํ ฌาเปสฺสามิติ. “คจฺจ
 โภ []” มจฺจํ เอตํ, สหสฺสํ ลจฺจสิ ตณฺจ ภฏฺฏปณฺติ. อถ โส
 พฺราหฺมณฺ สีสํ นฺหายิตฺวา ราชกฺลํ คนฺตฺวา สหสฺสํ อลตฺถ ตณฺจ
 ภฏฺฏปณฺ. อถ โส อฺปาสโก อปฺสสยํ ปวิสิตฺวา ภิกฺขุณีเน เอตมตฺถํ
 อาโรเจตฺวา ปรีภาสิ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺจนา ยเปยฺ ตา
 อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย อจฺจารํ
 ติโรกฺขุเท จฏฺเทสนฺตํติติ ยเปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย
 อจฺจารํ ติโรกฺขุเท จฏฺเทสนฺตํติติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อจฺจารํ ติโรกฺขุเท
 จฏฺเทสนฺตํติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺสนฺนํ วา ปสาทาย ยเปยฺ
 เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิสิกฺขาปทํ อฺทฺทิสฺนตฺตุ

[๘๒๔] “ยา ปน ภิกฺขุณี อจฺจารํ วา ปสฺสาวํ วา สงฺการํ
 วา วิฆาสํ วา ติโรกฺขุเท วา ติโรปกาเร วา จฏฺเทยฺ วา
 จฏฺทาเปยฺ วา, ปาจิตฺตียนฺติ.

^๑ ส.,จ.,ท.,อ. อิมํ มํ โภ ^๒ ส.,จ.,ท.,อ. เอตฺถนฺตเร พฺราหฺมณฺตํติ อยํ ปาโจ ทิสฺสติ.

[๘๒๖] ยะ ปหาติ ยะ ยาทิสะ ๔เปย

ภิกขุณีติ ๔เปย อัย อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

อุจฺจาโร นาม คฺคุโธ วุจฺจติ.

ปสฺสาโว นาม มตฺตํ วุจฺจติ.

สงฺการํ นาม กจฺวรํ วุจฺจติ.

วิฆาสํ นาม จลกานิ วา อฏฺฐิกานิ วา อุจฺฉิฏฺโฐทกํ วา
วุจฺจติ.^๑

กฺขุโธ นาม ตโย กฺขุทา อิกฺขจกากฺขุโธ สิลากฺขุโธ ทารุ-
กฺขุโธ.

ปากาโร นาม ตโย ปาการา อิกฺขจกปากาโร สิลापากาโร
ทารูปากาโร. ตโรกฺขุเทติ กฺขุทสฺส ปฺรโต.

ติโรปากาเรติ ปาการสฺส ปฺรโต.

จกฺขุเทยฺยาติ สยํ จกฺขุเทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

จกฺขุทาเปยฺยาติ อณฺณํ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. สกั
อาณตฺตา พหุํปี จกฺขุเทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๘๒๗] อนาปตฺติ โอลเเกตฺวา จกฺขุเทติ, อวลณฺเช จกฺขุเทติ,
อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

อฏฺฐมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ ส.,ฉ.,อ. อัย ปาโง น ทิสฺสติ.

๕. นวมสิกฺขาปทํ

[๘๒๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺเฏตรสฺส
พฺราหฺมณสฺส ภิกฺขุญฺโสปสฺสํ นิสฺสาย ยวกฺเขตฺตํ โหติ. ภิกฺขุณีโย
อุจฺจาร์ปิ ปสฺสวํปิ สงฺการํปิ วิฆาสํปิ เขตฺเต จทฺเทนฺติ. อถ โข
โส พฺราหฺมณो อุชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย
อมฺหากํ ยวกฺเขตฺตํ ทฺวสฺสสนฺตีติ. อสฺสํ โข ภิกฺขุณีโย ตสฺส
พฺราหฺมณสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส. ยา ตา
ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย อุจฺจาร์ปิ ปสฺสวํปิ สงฺการํปิ วิฆาสํปิ
หริเต จทฺเทสนฺตีติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อุจฺจาร์ปิ
ปสฺสวํปิ สงฺการํปิ วิฆาสํปิ หริเต จทฺเทสนฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ.
วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อุจฺจาร์ปิ
ปสฺสวํปิ สงฺการํปิ วิฆาสํปิ หริเต จทฺเทสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว
อปฺปสนฺนํ วา ปสฺสทาย ๔เปยฺ เหวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย
อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนตุ

[๘๒๙] “ยา ปน ภิกฺขุณี อุจฺจาร์ วา ปสฺสวํ วา สงฺการํ
วา วิฆาสํ วา หริเต จทฺเทยฺ วา จทฺทาเปยฺ วา,
ปาจิตฺติยนฺติ.

[๘๓๐] ยา ปนาติ ยา ยาทิสฺสา ๔เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อุจฺจาโร นาม คฺอุโธ วุจฺจติ.

ปสฺสาโว นาม มุตฺตํ วุจฺจติ.

สงฺการํ นาม กจฺจวํ วุจฺจติ.

วิฆาสํ นาม จลฺกานิ วา อฏฺฐิกานิ วา อจฺจุฉิฏฺฐโฆทกํ วา วุจฺจติ.^๑

หริตํ นาม ปุพฺพพณฺณํ อปรณฺณํ, ยํ มนุสฺสสํ อูปโกคปริโกคํ โรปิมี.

ฉนฺทเทยฺยาติ สยํ ฉนฺทเทติ. อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

ฉนฺททาเปยฺยาติ อณฺณํ อาณนาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. สกั อาณตฺตา พหุํปี ฉนฺทเทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๔๓๑] หริเต หริตสญฺญา ฉนฺทเทติ วา ฉนฺททาเปติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. หริเต เวมตฺติกา ฉนฺทเทติ วา ฉนฺททาเปติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. หริเต อหริตสญฺญา ฉนฺทเทติ วา ฉนฺททาเปติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. อหริเต หริตสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อหริเต เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อหริเต อหริตสญฺญา, อนาปตฺติ.

[๔๓๒] อนาปตฺติ โอลเกตุวา ฉนฺทเทติ, เขตฺตมริยาเท ฉนฺทเทติ, สามิเก อาปุจฺฉา^๒ োলকেตุวา ฉนฺทเทติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

นวมสิทฺธาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ ส.,ฉ.,อ. ยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๒ ส.,ฉ.,ท.,อ. อาปุจฺฉิตฺวา

๑๐. ทสมสิกฺขาปทํ

[๘๓๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหริติ เวพฺพเว
 กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน ราชคเห คิรคฺคสมชฺชโ
 โหติ. ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโณ คิรคฺคสมชฺชํ ทสฺสนาย อคมฺส.
 มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณฺโณ
 นจฺจปี คีตํปี วาทิตํปี ทสฺสนาย คจฺจิสฺสนฺติ,^๑ เสยฺยถาปี คิหิณฺโณ
 กามโมคฺคิณฺโณติ. อสฺสสํ โข ภิกฺขุณฺโณ เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ
 ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณฺโณ อปฺปิจฺฉา ยเปยฺย ตา
 อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโณ
 นจฺจปี คีตํปี วาทิตํปี ทสฺสนาย คจฺจิสฺสนฺตํปี ยเปยฺย “สจฺจํ กิร
 ภิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโณ นจฺจปี คีตํปี วาทิตํปี ทสฺสนาย
 คจฺจณฺตํปี. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
 ภิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโณ นจฺจปี คีตํปี วาทิตํปี ทสฺสนาย
 คจฺจิสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสหนฺนํ วา ปสาทาย ยเปยฺย
 เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺสนฺตุ

[๘๓๔] “ยา ปน ภิกฺขุณี นจฺจํ วา คีตํ วา วาทิตํ วา
 ทสฺสนาย คจฺเจยฺย, ปาจิตฺตยนฺติ.

[๘๓๕] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ยเปยฺย

ภิกฺขุณีติ ยเปยฺย อยํ อิมสฺมี อตฺถเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

นจฺจํ นาม ยงฺกิญฺจิ นจฺจํ.

^๑ เท.,อิ. อาคจฺจิสฺสนฺติ

คีตัม นาม ยงฺกิญฺจิ คีตัม.

วาทิตัม นาม ยงฺกิญฺจิ วาทิตัม.

[๘๓๖] ทสฺสนาย คจฺจนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ยตฺถ จิตา
ปสฺสตี วา สฺสณฺาติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ทสฺสนุปจาร์^๑
วิชฺหิตฺวา ปุณฺณปุณฺํ ปสฺสตี วา สฺสณฺาติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.
เอกเมกํ ทสฺสนาย คจฺจนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ยตฺถ จิตา ปสฺสตี
วา สฺสณฺาติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ทสฺสนุปจาร์ วิชฺหิตฺวา
ปุณฺณปุณฺํ ปสฺสตี วา สฺสณฺาติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๘๓๗] อนาปตฺติ อารามे จิตา ปสฺสตี วา สฺสณฺาติ วา,
ภิกฺขุณฺิยา จิตฺกาสํ วา นิสินฺโนกาสํ วา นิปนฺโนกาสํ วา
อาคณฺฏวา นจฺจนฺติ วา คายนฺติ วา วาเทนฺติ วา, ปฏฺิปปํ คจฺจนฺตี
ปสฺสตี วา สฺสณฺาติ วา, สติ กรณฺิเย, คณฺฏวา ปสฺสตี วา สฺสณฺาติ
วา, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทสมสฺสิทฺธาปทํ นิฏฺฐจิตัม.

๒. อนุธการวคฺโค

๑. ปธมสฺสิทฺธาปทํ

[๘๓๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริตี เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภทฺทาย
กาปิลาณฺิยา อนฺเฑวาสินฺิยา ภิกฺขุณฺิยา^๒ ฉาตโก ปุริโส คามกา

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. ทสฺสนุปจาร์, เอวมฺปริปิ.

^๒ อ. อนฺเฑวาสิภิกฺขุณฺิยา, เอวมฺปริปิ.

สาวตฺถี อคฺมาสิ เกณจิเทว กรณียေန. อถโฆ สา ภิกฺขุณี เตน
 ปุริเสน สทฺธี รตฺตนฺธการเ อปฺปทีเป เอเกเนกา สนฺติฏฺฐจติปิ
 สลฺลปติปิ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ ตา อุชฺฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณี รตฺตนฺธการเ อปฺปทีเป
 ปุริเสน สทฺธี เอเกเนกา สนฺติฏฺฐจิสฺสติปิ สลฺลปิสฺสติปิติ ฯเปฯ
 “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณี รตฺตนฺธการเ อปฺปทีเป ปุริเสน สทฺธี
 เอเกเนกา สนฺติฏฺฐจติปิ สลฺลปติปิติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณี รตฺตนฺธการเ อปฺปทีเป
 ปุริเสน สทฺธี เอเกเนกา สนฺติฏฺฐจิสฺสติปิ สลฺลปิสฺสติปิ; เนตํ ภิกฺขเว
 อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย
 อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนตฺตุ

[๔๓๙] “ยา ปน ภิกฺขุณี รตฺตนฺธการเ อปฺปทีเป ปุริเสน
 สทฺธี เอเกเนกา สนฺติฏฺฐเจยฺย วา สลฺลเปยฺย วา, ปาจิตฺติยนฺติ.

[๔๔๐] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ฯเปฯ

ภิกฺขุณีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมึ อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

รตฺตนฺธการเติ โอคฺคเต สฺริเย.^๑

อปฺปทีเปติ อนาโลเก.

ปุริโส นาม มนุสฺสปุริโส, น ยกุโข น เปโต น
 ติรจฺฉานคโต, วิญญู ปฏฺวิโล สนฺติฏฺฐจิตฺถํ สลฺลปิตฺถํ.

สทฺธินฺติ เอกโต.

เอเกเนกาติ ปุริโส เจว โหติ ภิกฺขุณี จ.

^๑ ส.,ฉ. สฺริเย.

สนฺติฏฺเฐย วาติ ปุริสสฺส หตฺถปาเส ติฏฺฐจติ, อาปตฺติ
ปาจิตตียสฺส.

สฺลลเปยฺย วาติ ปุริสสฺส หตฺถปาเส จิตฺตา สฺลลปติ, อาปตฺติ
ปาจิตตียสฺส. หตฺถปาสํ วิชฺชิตฺวา สนฺติฏฺฐจติ วา สฺลลปติ วา,
อาปตฺติ ทุกฺกณฺณสฺส. ยกฺขเนน วา เปตฺเตน วา ปณฺทเกน วา
ติรจฺจนาคตฺตมนุสฺสวึคฺคเหน วา สทฺธิ์ สนฺติฏฺฐจติ วา สฺลลปติ วา,
อาปตฺติ ทุกฺกณฺณสฺส.

[๘๔๑] อนาปตฺติ ยา กาจิ^๑ วิญญู ทุติยา^๒ โหติ, อรโหเปกฺขา,
อณฺณาวีหิตา สนฺติฏฺฐจติ วา สฺลลปติ วา, อุมฺมตฺติกาย, อาทิ-
กมฺมิกายาติ.

ปจฺมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐจิตํ.

๒. ทุติยสิกฺขาปทํ

[๘๔๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตฺวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภทฺททาย
กาปิลานิยา อนฺเตวาสินิยา ภิกฺขุณิยา ฌาตโก ปุริโส คามกา
สวตฺถิ อคฺมาสิ เกณจิเทว กรณิเยน. อถ โข สา ภิกฺขุณี “ภควตา
ปฏิกฺขิตฺตํ รตฺตนฺธกาเร อปฺปทีเป ปุริเสน สทฺธิ์ เอเกเนกา
สนฺติฏฺฐจิตํ สฺลลปิตฺตุนฺติ เตเนว ปุริเสน สทฺธิ์ ปฏิจฺจนฺเน โอภาเส
เอเกเนกา สนฺติฏฺฐจติปิ สฺลลปติปิ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺฉา
ฯเปฯ ตา อฺขุณฺณายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณี

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. โย โกจิ, เอวฺมปฺริปิ.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. ทุติโย, เอวฺมปฺริปิ.

ปฏิจฺจนฺเน โອกาเส ปุริเสน สทฺธิ์ เอเกเนกา สนฺติฏฺฐิสฺสตีปิ
 สลฺลปิสฺสตีปิติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณี ปฏิจฺจนฺเน
 โອกาเส ปุริเสน สทฺธิ์ เอเกเนกา สนฺติฏฺฐิตฺปิ สลฺลปิตฺปิติ. “สจฺจํ
 ภคฺวาติ. วิคฺรหิ พุทฺโธ ภคฺวา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณี
 ปฏิจฺจนฺเน โອกาเส ปุริเสน สทฺธิ์ เอเกเนกา สนฺติฏฺฐิสฺสตีปิ
 สลฺลปิสฺสตีปิ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นํ วา ปสาทาย ฯเปฯ
 เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณียํ อิมํ สิกฺขาปทํ อทฺทิสฺนตฺถ

[๔๔๓] “ยา ปน ภิกฺขุณี ปฏิจฺจนฺเน โອกาเส ปุริเสน สทฺธิ์
 เอเกเนกา สนฺติฏฺฐเยยฺย วา สลฺลเปยฺย วา, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๔๔] ยา ปนฺนาติ ยา ยาหิสสา ฯเปฯ

ภิกฺขุณีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเก อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ปฏิจฺจนฺโน นาม โອกาโส กุทฺเทเน วา กวาณฺเณ วา
 กิลฺยฺเชเน วา สาณฺปิการเณ วา รุกฺเขเน วา ฌมฺเภเน วา
 โกฏฺฐพิกาย^๑ วา เยน เกณจิ ปฏิจฺจนฺโน โหติ.

ปุริโส นาม มนุสฺสปุริโส, น ยกุโข น เปโต น
 ติรจฺฉานคโต, วิญญู ปฏฺวิโล สนฺติฏฺฐิจิตฺถํ สลฺลปิตฺถํ.

สทฺธิ์นฺติ เอกโต.

เอเกเนกาติ ปุริโส เจว โหติ ภิกฺขุณี จ.

สนฺติฏฺฐเยยฺย วาติ ปุริสสฺส หตฺถปาเส ติฏฺฐติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส.

^๑ ส.,ฉ.,อ. โกตฺถพิยา, เอวมฺปริปี.

สลดเปยย วาติ ปุริสสฺส หตฺถปาเส จิตฺตา สลดปฺติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. หตฺถปาสํ วิชฺชิตฺวา สนฺติภูจฺติ วา สลดปฺติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. ยถฺเชน วา เปเตน วา ปณฺทเกน วา ตีรจฺฉานคตฺตมนุสฺสวિકฺคเหน วา สทฺธี สนฺติภูจฺติ วา สลดปฺติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.

[๘๔๕] อนาปตฺติ ยา กาจิ วิมฺญฺหฺนํ ทฺติยา โหติ, อรโหเปกฺขา, อญฺญาวิหิตา สนฺติภูจฺติ วา สลดปฺติ วา, อุมฺมตฺติกาเย. อาทิกมฺมิกายาติ.

ทฺติยสิกฺขาปทํ นิภฺจิตํ.

๓. ตติยสิกฺขาปทํ

[๘๔๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ภทฺททาย กापิลานิยา อนฺเตวาสินิยา ภัทฺทขุณิยา ฌาตโก ปุริโส คามกา สาวตฺถิ อคฺมาสิ เกณจิเทว กรณิเยน. อถ โข สา ภัทฺทขุณิ “ภควตา ปฏิกฺขิตํ ปฏิจฺฉนฺเน โอภาเส ปุริเสน สทฺธี เอเกเนกา สนฺติภูจฺติํ สลดปิตฺตุนฺติ เตเนว ปุริเสน สทฺธี อชฺโฆกาเส เอเกเนกา สนฺติภูจฺติปี สลดปติปี. ยา ตา ภัทฺทขุณิโย อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ ตา อชฺฉายนฺติ ขิยนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภัทฺทขุณิ อชฺโฆกาเส ปุริเสน สทฺธี เอเกเนกา สนฺติภูจฺติสฺสตีปี สลดปิสฺสตีปีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภัทฺทเว ภัทฺทขุณิ อชฺโฆกาเส ปุริเสน สทฺธี เอเกเนกา สนฺติภูจฺติปี สลดปติปีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภัทฺทเว ภัทฺทขุณิ อชฺโฆกาเส ปุริเสน สทฺธี เอเกเนกา สนฺติภูจฺติสฺสตีปี

สลดปิสฺสตีปิ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๕เปย
เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโิย อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺนตุ

[๘๔๗] “ยา ปน ภิกฺขุณี อชฺโฌกาเส ปฺริเสน สทฺธิ
เอเกเนกา สนฺติฏฺเฐยฺย วา สลดเปยฺย วา, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๘๔๘] ยา ปนฺหาติ ยา ยาทิสฺสา ๕เปย

ภิกฺขุณีติ ๕เปย อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อชฺโฌกาโส นาม อปฺปฏฺิจฺฉนฺโน โหติ กุฑฺเดว วา กวาณฺณ
วา กิลฺยเชน วา สาณฺปิการเณ วา รุกฺเขน วา ธมฺเภณ วา
โกฏฺฐพิกาย วา, เยน เกณจิ อปฺปฏฺิจฺฉนฺโน โหติ.

ปฺริโส นาม มนุสฺสปฺริโส, น ยกฺโข น เปโต น
ตฺริจฺฉานคโต, วิณฺญ ปฏฺิพโล สนฺติฏฺฐิจฺตุํ สลดปิตฺตุํ.

สทฺธินฺติ เอกโต.

เอเกเนกาติ ปฺริโส เจว โหติ ภิกฺขุณี จ.

สนฺติฏฺเฐยฺย วาติ ปฺริสสฺส หตฺถปาเส ติฏฺฐติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส.

สลดเปยฺย วาติ ปฺริสสฺส หตฺถปาเส จิตฺตา สลดปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. หตฺถปาสํ วิชิตฺวา สนฺติฏฺฐติ วา สลดปติ วา,
อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. ยกฺเขน วา เปเตน วา ปณฺทเกน วา
ตฺริจฺฉานคตมฺนุสฺสวิคฺคเณ วา สทฺธิ สนฺติฏฺฐติ วาสลดปติ วา,
อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

[๘๔๙] อนาปตติ ยา กาจิ วิณญฺญ ทุตฺติยา โหติ, อรโหเปกฺขา, อณฺณาวิหิตา สนฺติฏฺฐจติ วา สลฺลปติ วา, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ตติยสิกขาปทํ นิฏฺฐจิตํ.

๔. จตุตฺถสิกขาปทํ

[๘๕๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อุลฺลนฺนทา ภิกฺขุณี รติยายปิ^๑ พฺยุเหปิ สิงฺฆาฏเกปิ ปุริเสน สทฺธิ เอเกเนกา สนฺติฏฺฐจติปิ สลฺลปติปิ นิกณฺณิกํปิ ชปฺเปติ ทุตฺติยกํปิ ภิกฺขุณี อุกฺกมฺมชยติ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺจนา ๕เปยฺ ตา อุกฺกมฺมานนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อุกฺกมฺมา อุลฺลนฺนทา รติยายปิ พฺยุเหปิ สิงฺฆาฏเกปิ ปุริเสน สทฺธิ เอเกเนกา สนฺติฏฺฐจิสฺสจติปิ สลฺลปิสฺสจติปิ นิกณฺณิกํปิ ชปฺปิสฺสจติ ทุตฺติยกํปิ ภิกฺขุณี อุกฺกมฺมชยสฺสจติ ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อุลฺลนฺนทา ภิกฺขุณี รติยายปิ พฺยุเหปิ สิงฺฆาฏเกปิ ปุริเสน สทฺธิ เอเกเนกา สนฺติฏฺฐจติปิ สลฺลปติปิ นิกณฺณิกํปิ ชปฺเปติ ทุตฺติยกํปิ ภิกฺขุณี อุกฺกมฺมชยติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว อุลฺลนฺนทา ภิกฺขุณี รติยายปิ พฺยุเหปิ สิงฺฆาฏเกปิ ปุริเสน สทฺธิ เอเกเนกา สนฺติฏฺฐจิสฺสจติปิ สลฺลปิสฺสจติปิ นิกณฺณิกํปิ ชปฺปิสฺสจติ ทุตฺติยกํปิ ภิกฺขุณี อุกฺกมฺมชยสฺสจติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย ๕เปยฺ เวนฺนจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกขาปทํ อุกฺกมฺมชย

^๑ ส.,ฉ.,เท. รติยายปิ, เวนฺนชยปิ.

[๔๕๑] “ยา ปน ภิกขุณี รติยาย วา พยุเห วา สิงฆาฏเก
วา ปุริเสน สทฺธิ เอเกเนกา สนฺติฏฺเฐยฺย วา สลฺลเปยฺย วา
นิกกณฺณิกํ วา ชปะเปยฺย ทฺตียิกํ วา ภิกขุณี อญฺโฆเชยฺย,
ปาจิตฺตียนฺตติ.

[๔๕๒] ยา ปนาติ ยา ยาหิสา ๗เปย

ภิกขุณีติ ๗เปย อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปะเตตา ภิกขุณีติ.

รติยา นาม รจนา วุจฺจติ.

พยุหํ นาม เยเนว ปวิสฺนฺติ, เตเนว นิกฺขมฺนฺติ.

สิงฆาฏโก นาม จจฺจํ วุจฺจติ.

ปุริโส นาม มนุสฺสปุริโส, น ยกฺโข น เปโต น
ติรจฺฉานคโต, วิณฺญ ปฏฺวิพลฺโล สนฺติฏฺฐิจิตุํ สลฺลปิตุํ.

สทฺธินฺตติ เอกโต.

เอเกเนกาติ ปุริโส เจว โหติ ภิกขุณี จ.

สนฺติฏฺเฐยฺย วาติ ปุริสสฺส หตฺถปาเส ติฏฺฐติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส.

สลฺลเปยฺย วาติ ปุริสสฺส หตฺถปาเส จิตา สลฺลปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส.

นิกกณฺณิกํ วา ชปะเปยฺยาติ ปุริสสฺส อุปกณฺณเก อาโรเจติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

ทฺตียิกํ วา ภิกขุณี อญฺโฆเชยฺยาติ อนาจารํ อาจริตฺตูกามา
ทฺตียิกํ^๑ ภิกขุณี อญฺโฆเชติ, อาปตฺติ ทฺตฺตฺกฏสฺส. ทสฺสนฺนุปจาร วา

^๑ ส.,ฉ. ทฺตฺตฺกมฺปิ, เท.,อิ. ทฺตฺตฺกมฺปิ

สวณุปจารี วา วิชหนุตติยา, อาปตติ ทุกุกกสฺส. วิชหิตเต อาปตติ ปาจิตติยสฺส. หตฺถปาสํ วิชหิตฺวา สนฺติภฺจติ วา สลฺลปติ วา, อาปตติ ทุกุกกสฺส. ยกฺเขน วา เปเตน วา ปณฺทเกน วา ตีรจฺฉานคตมฺหุสฺสวึคฺคเหน วา สหุวี สนฺติภฺจติ วา สลฺลปติ วา, อาปตติ ทุกุกกสฺส.

[๘๕๓] อนาปตติ ยา กาจิ วิณฺญ พุติยา โหติ, อรโหเปกฺขา, อญฺญาวีหิตา สนฺติภฺจติ วา สลฺลปติ วา, น อนาจารี อาจริตฺถกามา, สติ กรณียะ พุติยิกํ ภิกฺขุณี อุกฺกโยเชติ, อุมมตฺติกาย. อาทิกมฺมิกายาติ.

จตุตฺถสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. ปญจมสิกฺขาปทํ

[๘๕๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามะ. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตฺรา ภิกฺขุณี อญฺญตฺรสฺส กุลสฺส กุลุปิกา โหติ นิจฺจภตฺติกา. อถ โข สา ภิกฺขุณี ปุพฺพพณฺหสมยํ นีวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย,^๑ เยน ตํ กุลํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อาสเน นิสิตฺติวาทา สามีเก อนาปุจฺฉา ปกฺกามิ. ตสฺส กุลสฺส ทาสี ชรํ สมฺมชฺชนฺตี ตํ อาสนํ ภาชนนฺตฺริกาย ปกฺกขิปี. มนุสฺสา ตํ อาสนํ อปสฺสนฺตา ตํ ภิกฺขุณี เอตทโวจฺจุ “กหนฺตํ อุกฺกโย อาสนนฺติ. “นาหนฺตํ อาวุโส อาสนํ ปสฺสามิตี. “เทหฺยเย”^๒ ตํ อาสนนฺติ ปรีภาสิตฺวา นิจฺจภตฺตํ ปจฺฉินฺทิสฺส. อถ โข เต มนุสฺสา ชรํ โสเชนฺตา ตํ อาสนํ ภาชนนฺตฺริกาย

^๑ เท.,อิ. ปตฺตจีวรํ อาทาย

^๒ ส.,ฉ.,เท. เทหฺยเย, อิ. เทหฺยเย

ปสฺสิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ ขมาเปตฺวา นิจฺจมาตฺตํ ปณฺจเปสฺสุ. อถ โข
 สาท ภิกฺขุํ ภิกฺขุํเนํ เอตมตฺตํ อาโรเจสิ. ยา ตา ภิกฺขุํนิโย
 อปฺปิจฺฉา ๕เปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 ภิกฺขุํ ปุเรภตฺตํ กุลานิ อุปสงฺกमितฺวา อาสเน นิสีทิตฺวา สามิเก
 อนาปฺจฺฉา ปกฺกมิสฺสตีติ ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุํ
 ปุเรภตฺตํ กุลานิ อุปสงฺกमितฺวา อาสเน นิสีทิตฺวา สามิเก อนาปฺจฺฉา
 ปกฺกมตีติ.” “สจฺจํ ภควาติ.” ๒ วิจารณ์ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
 ภิกฺขเว ภิกฺขุํ ปุเรภตฺตํ กุลานิ อุปสงฺกमितฺวา อาสเน นิสีทิตฺวา
 สามิเก อนาปฺจฺฉา ปกฺกมิสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา
 ปสาทาย ๕เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุํนิโย อิมํ สิทฺธาปํ
 อุทฺทิสฺนตุ

[๔๕๕] “ยา ปน ภิกฺขุํ ปุเรภตฺตํ กุลานิ อุปสงฺกमितฺวา
 อาสเน นิสีทิตฺวา สามิเก อนาปฺจฺฉา ปกฺกเมยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๕๖] ยา ปนาตี ยา ยาทิสสา ๕เปยฺ

ภิกฺขุํนีติ ๕เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุํนีติ.

ปุเรภตฺตํ นาม อรุณฺณคฺคณํ^๓ อุปาทาย ยาว มชฺฌนฺติกา.^๔

กุลํ นาม จตฺตาริ กุลานิ ขตฺตียกุลํ พุราหฺมณกุลํ เวสฺสกุลํ
 สทฺทกุลํ. อุปสงฺกमितฺวาติ ตตฺถ คนฺตฺวา.

อาสนํ นาม ปลฺลงฺกสฺส โอภาโส วุจฺจติ.

นิสีทิตฺวาติ ตสฺมี นิสีทิตฺวา.

^๑ ฉ., วิ. ปกฺกามตี.

^๓ อ. อรุณฺณคฺค

^๒ อ. อิตฺสทฺโท น ทิสฺสตี.

^๔ ส., ฉ., เท., มหา. มชฺฌนฺติกา.

สามิเก อนาปุจจา ปกุกเมยยาติ โย ตสฺมี กุเล มนุสฺโส
สามิโก ทาตุ^๑ ตํ อนาปุจจา. อโนวสฺสํ^๒ อติกกมนฺติยา^๓ อาปตฺติ
ปาจิตติยสฺส. อชฺโหมกาเส อุปจาร์ อติกกมนฺติยา อาปตฺติ
ปาจิตติยสฺส.

[๘๕๗] อนาปุจฺจิตเต อนาปุจฺจิตตสญฺญา ปกุกมฺติ, อาปตฺติ
ปาจิตติยสฺส. อนาปุจฺจิตเต เวมตฺติกา ปกุกมฺติ, อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส.
อนาปุจฺจิตเต อาปุจฺจิตตสญฺญา ปกุกมฺติ, อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส. ปลลฺงกสฺส
อโนกาเส อาปตฺติ ทุกกสฺส. อาปุจฺจิตเต อนาปุจฺจิตตสญฺญา, อาปตฺติ
ทุกกสฺส. อาปุจฺจิตเต เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกกสฺส. อาปุจฺจิตเต
อาปุจฺจิตตสญฺญา, อนาปตฺติ.

[๘๕๘] อนาปตฺติ อาปุจจา คจฺจติ, อสฺหาริเม, คิลานาย,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปณฺจมสฺสิกาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๖. ฉฏฺฐสฺสิกาปทํ

[๘๕๙] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตเน โข ปน สมเยเน ถุลลนฺนทา
ภิกขุณี ปจฺจามตฺตํ กุลานิ อุปสงฺกमितฺวา สามิเก อนาปุจจา
อาสเน อภินิสฺสิทปิ อภินิพฺพชฺชติปิ. มนุสฺสา ถุลลนฺนทํ ภิกขุณี
หิริยมานา อาสเน เนว อภินิสฺสิทนฺติ น อภินิพฺพชฺชนฺติ. มนุสฺสา

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. วิญญู

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. อโนวสฺสํ

^๓ ส.,ฉ.,เท.,อ. อติกกามาเนติยา, เอวมฺปรีติ.

อุทฦายนุติ ขียนุติ วิปาเจนุติ “กถํ หิ นาม อยฺยา ถุลลนุทา
 ปจฦาภตฺตํ กุลาณิ อุปสงกมิตฺวา สามิเก อนาปฺจุฉา อาสเน
 อภินิสฺสิทิสฺสติปิ อภินิปรุชฺชิสฺสติปิติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขุณิโย เตสํ
 มนุสฺसानํ อุทฦายนุตานํ ขียนุตานํ วิปาเจนุตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย
 อปฺปิจุฉา ๕เปยฺตา อุทฦายนุติ ขียนุติ วิปาเจนุติ “กถํ หิ นาม
 อยฺยา ถุลลนุทา ปจฦาภตฺตํ กุลาณิ อุปสงกมิตฺวา สามิเก
 อนาปฺจุฉา อาสเน อภินิสฺสิทิสฺสติปิ อภินิปรุชฺชิสฺสติปิติ ๕เปยฺ “สจฺจํ
 กิร ภิกฺขเว ถุลลนุทา ภิกฺขุณี ปจฦาภตฺตํ กุลาณิ อุปสงกมิตฺวา
 สามิเก อนาปฺจุฉา อาสเน อภินิสฺสิทิตปิ อภินิปรุชฺชิตปิติ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ถุลลนุทา
 ภิกฺขุณี ปจฦาภตฺตํ กุลาณิ อุปสงกมิตฺวา สามิเก อนาปฺจุฉา
 อาสเน อภินิสฺสิทิสฺสติปิ อภินิปรุชฺชิสฺสติปิ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ
 วา ปสาทาย ๕เปยฺ เหวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ
 สิททาปทํ อุทฺทิสฺนตฺตุ

[๘๖๐] “ยา ปน ภิกฺขุณี ปจฦาภตฺตํ กุลาณิ อุปสงกมิตฺวา
 สามิเก อนาปฺจุฉา อาสเน อภินิสฺสิเทยฺย วา อภินิปรุชฺเชยฺย วา,
 ปาจิตฺตียนุติ.

[๘๖๑] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๕เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๕เปยฺ อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ปจฦาภตฺตํ นาม มชฺฦนุติเก วีติวตฺเต ยาว อตฺถงฺคเต
 สุริเย.

กุลํ นาม จตฺตาริ กุลาณิ ขตฺติยกุลํ พุราหุมนกุลํ เวสฺสกุลํ
 สุทฺทกุลํ.

อุปสงฺกมิตฺวาติ ตตฺถ คนฺตฺวา.

สามิเก อนาปฺจุจฺจาติ โย ตสฺมี กุเล มนุสฺโส สามิโก ทาทฺ, ตํ อนาปฺจุจฺจา.

อาสหนํ นาม ปฺลลงฺกสฺส โอกาโส วุจฺจติ.

อภินิสฺสึทฺทยาติ ตสฺมี อภินิสฺสึทฺติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

อภินิพฺชเชยฺยาติ ตสฺมี อภินิพฺชชฺติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

[๘๖๒] อนาปฺจุจฺจิตฺเต อนาปฺจุจฺจิตฺตญฺญา อาสเน อภินิสฺสึทฺติ วา อภินิพฺชชฺติ วา, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. อนาปฺจุจฺจิตฺเต เวมตฺติกา อาสเน อภินิสฺสึทฺติ วา อภินิพฺชชฺติ วา, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. อนาปฺจุจฺจิตฺเต อาปฺจุจฺจิตฺตญฺญา อาสเน อภินิสฺสึทฺติ วา อภินิพฺชชฺติ วา, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. ปฺลลงฺกสฺส อโนกาเส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อาปฺจุจฺจิตฺเต อนาปฺจุจฺจิตฺตญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อาปฺจุจฺจิตฺเต เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อาปฺจุจฺจิตฺเต อาปฺจุจฺจิตฺตญฺญา, อนาปตฺติ.

[๘๖๓] อนาปตฺติ อาปฺจุจฺจา อาสเน อภินิสฺสึทฺติ วา อภินิพฺชชฺติ วา, ฐวณฺณตฺเต, คิลานาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ฉฺฉุจฺสิทฺทฺชาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๓. สตฺตมตฺติกฺขาปทํ

[๘๖๔] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภคฺวา สวาทฺถึยํ วิหฺรติ เชตฺวเน อนาถปิณฺฑทิกสฺส อาราเม. เตเน โข ปน สมเยเน สมฺพหฺลฺลา กิณฑุณีโย โกสเลสุ ชนปทฺเธสุ^๑ สวาทฺถึ คจฺจนฺติโย สಾಯํ อณฺณตฺร

^๑ ส., ทย., มหา. ชนปท

คามํ อุปฺปนฺตฺวา อณฺณตรํ พฺรหฺมณฺณํ อุปฺสงฺกมิตฺวา โอกาสํ
 ยาจฺีสํ. อถ โข []^๑ พฺรหฺมณฺี ตา ภิกฺขุณฺีโย เอตทโวจ “อาคเมถ
 อยฺเย, ยาว พฺรหฺมณฺี อาคจฺจตีติ. ภิกฺขุณฺีโย “ยาว พฺรหฺมณฺี
 อาคจฺจตีติ เสยฺยํ สนฺถริตฺวา เอกจฺจา นิสฺสีทิสฺส เอกจฺจา นิปฺชฺชิสฺส.
 อถ โข โส พฺรหฺมณฺี รตฺตี อาคณฺตฺวา ตํ พฺรหฺมณฺี เอตทโวจ
 “กา อิมาทิ. “ภิกฺขุณฺีโย อยฺยาติ. “นิกฺกทฺทณฺณ อิมา มฺนุฑฺทา
 พนฺธกนิโยติ พฺรโต นิกฺกทฺทณฺาเปสิ. อถ โข ตา ภิกฺขุณฺีโย สวตฺถิ
 คณฺตฺวา ภิกฺขุณฺีเน เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสํ. ยา ตา ภิกฺขุณฺีโย อปฺปิจฺฉา
 ๔เปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ ขีปนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณฺีโย
 วิกาเล กุลานิ อุปฺสงฺกมิตฺวา สามิเก อนาปฺจุฉา เสยฺยํ สนฺถริตฺวา
 วา สนฺถราเปตฺวา วา^๒ อภินิสฺสีทิสฺสนฺติปิ อภินิปฺชฺชิสฺสนฺติปิติ ๔เปยฺ
 “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺีโย วิกาเล กุลานิ อุปฺสงฺกมิตฺวา สามิเก
 อนาปฺจุฉา เสยฺยํ สนฺถริตฺวา วา สนฺถราเปตฺวา วา อภินิสฺสีทิสฺสนฺติปิ
 อภินิปฺชฺชนฺติปิติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ
 นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺีโย วิกาเล กุลานิ อุปฺสงฺกมิตฺวา สามิเก
 อนาปฺจุฉา เสยฺยํ สนฺถริตฺวา วา สนฺถราเปตฺวา วา อภินิสฺสีทิสฺสนฺติปิ
 อภินิปฺชฺชิสฺสนฺติปิ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ
 เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺีโย อิมํ สสิฺกขาปทํ อุทฺทิสฺสนฺตุ

[๗๖๔] “ยา ปน ภิกฺขุณฺี วิกาเล กุลานิ อุปฺสงฺกมิตฺวา
 สามิเก อนาปฺจุฉา เสยฺยํ สนฺถริตฺวา วา สนฺถราเปตฺวา วา
 อภินิสฺสีเทยฺย วา อภินิปฺชฺเชยฺย วา, ปาจิตฺตียนฺติ.

^๑ ส.ฉ.,ท.,อ. เอตฺถนฺตเร สาทิ อยํ ปาโธ ทิสฺสติ.

^๒ ส.ฉ.,ท.,อ. วา สนฺถราเปตฺวา วาติ อิมํ ปาจา น ทิสฺสนฺติ, เอวมฺปรีปิ.

[๘๖๖] ยา ปหาติ ยา ยาทิสสา ๔เปย

ภิกขุณีติ ๔เปย อัย อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

วิกาโล นาม อตฺถงฺคเต สุริเย ยาว อรุณคฺคมนา.

กฺลํ นาม จตฺตาริ กฺลานิ ขตฺตียกฺลํ พุราหฺมณกฺลํ เวสฺสกฺลํ
สุทฺทกฺลํ.

อุปสงฺกมิตฺวาติ ตตฺถ คนฺตฺวา.

สามิเก อนาปฺจุฉาติ โย ตสฺมี กุเล มนุสฺโส สามิโก ทาตุ,
ตํ อนาปฺจุฉา.

เสยฺยํ นาม อนฺตมโส ปณฺณสนฺหาโรปิ.

สนฺถริตฺวาติ สยํ สนฺถริตฺวา.

สนฺถราเปตฺวาติ อญฺญํ สนฺถราเปตฺวา.

อภินิสฺสึเทยฺยาติ ตสฺมี อภินิสฺสึทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

อภินิพฺชฺเชยฺยาติ ตสฺมี อภินิพฺชฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๘๖๗] อนาปฺจุฉิตฺเต อนาปฺจุฉิตฺตสญฺญา เสยฺยํ สนฺถริตฺวา วา
สนฺถราเปตฺวา วา อภินิสฺสึทติ วา อภินิพฺชฺชติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
อนาปฺจุฉิตฺเต เวมตฺติกา เสยฺยํ สนฺถริตฺวา วา สนฺถราเปตฺวา วา
อภินิสฺสึทติ วา อภินิพฺชฺชติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อนาปฺจุฉิตฺเต
อาปฺจุฉิตฺตสญฺญา เสยฺยํ สนฺถริตฺวา วา สนฺถราเปตฺวา วา อภินิสฺสึทติ
วา อภินิพฺชฺชติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อาปฺจุฉิตฺเต อนาปฺจุฉิต-
ตสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อาปฺจุฉิตฺเต เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.
อาปฺจุฉิตฺเต อาปฺจุฉิตฺตสญฺญา, อนาปตฺติ.

[๘๖๘] อนาปตฺติ อาปฺจุฉา เสยฺยํ สนฺถริตฺวา วา สนฺถราเปตฺวา
วา อภินิสฺสิตฺติ วา อภินิปฺชชฺติ วา, คิลานาย, อาปทาสุ,
อุมฺมตฺติกาย. อาทิกมฺมิกายาติ.

สตฺตมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๘. อฏฺฐมสิกฺขาปทํ

[๘๖๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภทฺททาย
กาปิลานิยา อนฺเตवासินี^๑ ภิกฺขุณี ภทฺทํ กาปิลานี สกฺกจฺจํ อุปฏฺฐเจติ.
ภทฺททา กาปิลานี ภิกฺขุณีโย เอตทโวจ “อัย มํ อยฺเย ภิกฺขุณี
สกฺกจฺจํ อุปฏฺฐเจติ, อิมิสฺสาหํ จีวรํ ทสฺสสามิตฺติ. อถโข สา ภิกฺขุณี
ทุคฺคหิตฺเตน ทูปฐาริตฺเตน ปรี อฺชฺชมาเปติ^๒” “อหํ กิริยฺเย อยฺยํ
น สกฺกจฺจํ อุปฏฺฐเจมิ, น กิริ เม อยฺยา จีวรํ ทสฺสตีติ. ยา ตา
ภิกฺขุณีโย อปฺปิฉา ๔เปยฺ ตา อฺชฺชมานนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม ภิกฺขุณี ทุคฺคหิตฺเตน ทูปฐาริตฺเตน ปรี อฺชฺชมาเปสฺสตีติ
๔เปยฺ “สจฺจํ กิริ ภิกฺขเว ภิกฺขุณี ทุคฺคหิตฺเตน ทูปฐาริตฺเตน ปรี
อฺชฺชมาเปตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
ภิกฺขเว ภิกฺขุณี ทุคฺคหิตฺเตน ทูปฐาริตฺเตน ปรี อฺชฺชมาเปสฺสตี; เนตํ
ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อฺทฺทิสฺนตฺตุ

^๑ อ. อนฺเตवासินี

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. อฺชฺชมาเปสิ

[๘๗๐] “ยา ปน ภัททวินย ปุคคหิตน พุทธาริตน ปรั
อุชฌาเปยย, ปาจิตตियนติ.

[๘๗๑] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๕เปย

ภัททวินยติ ๕เปย อัย อิมสมี อตเถ อธิปปเตตา ภัททวินยติ.

พุคคหิตนาติ อณณถา คหิตน.^๑

พุทธาริตนาติ อณณถา อุปฐาริตน.

ปรนติ อุปสมปนฺนํ อุชฌาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

[๘๗๒] อุปสมปนฺนํ อุปสมปนฺนสญฺญา อุชฌาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตตियสฺส. อุปสมปนฺนํ เวมตฺติกา อุชฌาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตตियสฺส. อุปสมปนฺนํ อนุปสมปนฺนสญฺญา อุชฌาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตตियสฺส. อนุปสมปนฺนํ อุชฌาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อนุป-
สมปนฺนํ อุปสมปนฺนสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อนุปสมปนฺนํ
เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อนุปสมปนฺนํ อนุปสมปนฺนสญฺญา,
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.

[๘๗๓] อนาปตฺติ อุมมตฺติกา, อาทิกมฺมิกายาติ.

อุมมตฺติกาปํ นิฏฺฐิตํ.

๕. นวมตฺติกาปํ

[๘๗๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภัททวินย

^๑ อ. อุคคหิตน

อตฺตโน ภณฺฑกํ อปสฺสนนฺติโย จณฺฑกาลี^๑ ภิกฺขุณี เอตทวโจ
 “อปยเย อมฺหากํ ภณฺฑกํ ปสฺเสยยาสีติ. จณฺฑกาลี ภิกฺขุณี
 อฺขุณฺณายติ ขียติ วิปาเจติ “อหเมว นฺน จีรํ, อหเมว นฺนาลชฺชินี,
 ยา อยฺยา^๒ อตฺตโน ภณฺฑกํ อปสฺสนนฺติโย, ตา มํ เอวมาหํสุ
 ‘อปยเย อมฺหากํ ภณฺฑกํ ปสฺเสยยาสีติ, สจฺจายเย ตมฺหากํ
 ภณฺฑกํ คณฺหามิ, อสฺสมณํ โหมิ, พุรฺหมจริยา จวามิ, นิริยํ
 อฺปฺปชฺชามิ, ยา ปน มํ อญฺเฏน เอวมาห, สปิ อสฺสมณํ โหตุ
 พุรฺหมจริยา จวตุ, นิริยํ อฺปฺปชฺชตฺตติ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺจ
 ๔เปยฺ ตา อฺขุณฺณายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา
 จณฺฑกาลี อตฺตทานํปิ ปรีปิ นิริเยนํปิ พุรฺหมจริเยนํปิ อภิสปฺปสฺสตีติ
 ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว จณฺฑกาลี ภิกฺขุณี อตฺตทานํปิ ปรีปิ
 นิริเยนํปิ พุรฺหมจริเยนํปิ อภิสปฺปตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว จณฺฑกาลี ภิกฺขุณี อตฺตทานํปิ ปรีปิ
 นิริเยนํปิ พุรฺหมจริเยนํปิ อภิสปฺปสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ
 วา ปสาทาย ๔เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ
 สิกขาปทํ อทฺทิสนฺตุ

[๘๗๕] “ยา ปน ภิกฺขุณี อตฺตทานํ วา ปรี วา นิริเยน วา
 พุรฺหมจริเยน วา อภิสเปยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๘๗๖] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๔เปย

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อตฺตทานนฺติ ปจฺจตฺตํ.

^๑ ส.,ฉ.,เท. จณฺฑกาลี

^๒ ส.,ฉ.,เท. อยฺยาโย

ปรนุติ อุปสมปนฺนํ นีรเยน วา พุรหฺมจรีเยน วา อภิสปติ,
อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

[๘๗๗] อุปสมปนฺนํ อุปสมปนฺนสญฺญา นีรเยน วา พุรหฺม-
จรีเยน วา อภิสปติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. อุปสมปนฺนํ
เวมตฺติกา นีรเยน วา พุรหฺมจรีเยน วา อภิสปติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.
อุปสมปนฺนํ อนุปสมปนฺนสญฺญา นีรเยน วา พุรหฺมจรีเยน วา
อภิสปติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. ตีรจฺฉานโยนียา วา ปิตฺติวิสเยน
วา มนุสฺสโทภคฺเคน วา อภิสปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมปนฺนํ
อภิสปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมปนฺนํ อุปสมปนฺนสญฺญา,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมปนฺนํ เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
อนุปสมปนฺนํ อนุปสมปนฺนสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๘๗๘] อนาปตฺติ อตฺถปุเรกฺขาราย, ฐมฺมปุเรกฺขาราย, อนุสาสนี-
ปุเรกฺขาราย, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

นวมลิกฺขาปํ นินฺนิจิตํ.

๑๐. ทสมลิกฺขาปํ

[๘๗๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิโย วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จณฺทกาลี
ภิกฺขุณี ภิกฺขุณีหิ สทฺธี ภณฺทิตฺวา อตฺตํ วรฺตฺวา วรฺตฺวา โรหิตี.
ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ ตา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา จณฺทกาลี อตฺตํ วรฺตฺวา
วรฺตฺวา โรหิตฺสตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว จณฺทกาลี ภิกฺขุณี

อตฺตํ วรฺตฺวา วรฺตฺวา โรหิตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว จณฺทกาลี ภิกฺขุโน อตฺตํ วรฺตฺวา
วรฺตฺวา โรหิตฺสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปย
เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺนฺตุ

[๘๘๐] “ยา ปน ภิกฺขุโน อตฺตํ วรฺตฺวา วรฺตฺวา โรหเตย,
ปจฺจิตฺติยนฺติ.

[๘๘๑] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๔เปย

ภิกฺขุโนติ ๔เปย อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุโนติ.

อตฺตํ นฺติ ปจฺจตฺตํ. วรฺตฺวา วรฺตฺวา โรหติ, อาปตฺติ
ปจฺจิตฺติยสฺส. วรฺติ น โรหติ, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. โรหติ น วรฺติ,
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.

[๘๘๒] อนาปตฺติ ฌาติพฺยสเนน วา โภคพฺยสเนน วา โรค-
พฺยสเนน วา ฌุจฺจา โรหติ น วรฺติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทสมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๓. นคฺควคฺโค

๑. ปจฺมสิกฺขาปทํ

[๘๘๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิโย วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหฺลลา
ภิกฺขุณิโย อจิรวติยา นทียา เวสียาหิ สทฺธี นคฺคา เอกตฺติเต

นุหายนติ. เวลียา ตา กิฏฐนโย อุปลณฺเฑสฺส^๑ กิณฺณุ โข นาม
 อยุเย ตุมหากํ ทหรานํ^๒ พุรหมจิริยํ จิณฺเณน, นนฺท นาม กามา
 ปรีฏญฺชิตพฺพา; ยทา ชินฺณา ภวิสฺสถ, ตทา พุรหมจิริยํ จริสฺสถ,
 เอวํ ตุมหากํ อุโภ อตฺถา^๓ ปรีคฺคหิตา ภวิสฺสนฺตํ. กิฏฐนโย
 เวลียาหิ อุปลณฺเฑยมานา มงฺกุ อหฺสฺ. อถโข ตา กิฏฐนโย อุปลสฺสยํ
 คนฺตฺวา กิฏฐนินํ เอตมตฺถํ อารโจะสฺ. กิฏฐนโย กิฏฐนํ เอตมตฺถํ
 อารโจะสฺ. กิฏฐ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺ. อถโข ภควา
 เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรณเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา กิฏฐ
 อามนฺเตสิ “เตนหิ กิฏฺขเว กิฏฺฐนินํ สีกฺขาปทํ ปณฺณาเปสฺสามิ
 ทส อตฺถวเส ปฏิจฺจ สงฺขสฺสุจฺจตฺยา ยเปยฺ วินยานุคฺคหาย เอวณฺจ
 ปน กิฏฺขเว กิฏฺฐนโย อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนตฺ

[๔๔๔] “ยา ปน กิฏฺฐนํ หคฺคา นุหายเยย, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๔๔๕] ยา ปนาติ ยา ยาติสา ยเปย

กิฏฺฐนํติ ยเปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา กิฏฺฐนํติ.

หคฺคา นุหายเยยยาติ อนิวตฺถา วา อปารุตา วา นุหายติ,
 ปโยเค ทุกฺกณฺ. นุหานปรีโยसानเ อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๔๔๖] อนาปตฺติ อจฺฉินฺนจີวริกาย วา นนฺนจจฺวริกาย วา,
 อาปทาสฺ, อุมมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปจฺมสีกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. อุปลณฺเฑสฺส

^๒ ส.,เท. ตุมหากํ อยุเย ทหรานํ

^๓ อ. อนฺตา

๒. ทุติยสิกฺขาปทํ

[๘๘๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ภควตา ภิกฺขุณฺโณ
อุทกสาฎฺฐิกา อนฺณมฺมาตา โหติ. จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโณ “ภควตา
อุทกสาฎฺฐิกา อนฺณมฺมาตาติ อปฺปมาณิกาโย อุทกสาฎฺฐิกาโย ธาเรสฺสุ,
ปฺรโตปิ ปจฺจโตปิ อากทฺถมฺนฺตา อาหิณฺนฺตา.”^๑ ยา ตา ภิกฺขุณฺโณ
อปฺปิจฺจนา อเปยฺย ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโณ อปฺปมาณิกาโย อุทกสาฎฺฐิกาโย ธาเรสฺสสนฺตีติ
อเปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโณ อปฺปมาณิกาโย
อุทกสาฎฺฐิกาโย ธาเรสนฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
“กถํ หิ นาม ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโณ อปฺปมาณิกาโย
อุทกสาฎฺฐิกาโย ธาเรสฺสสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นวํ
ปสาทาย อเปยฺย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อิมํ สิกฺขาปทํ
อุทฺทิสฺนตฺตุ

[๘๘๘] “อุทกสาฎฺฐิกํ ปน ภิกฺขุณฺเญ การยมานาย ปมาณิกา
การตพฺพา, ตตฺริทํ ปมาณํ ทิมฺโส จตฺสฺโส วิทตฺถิโย สฺสุด-
วิทตฺถิยา, ติริยํ เทว วิทตฺถิโย; ตํ อตฺติกาเมนฺติยา เจทนํ
ปาจิตฺตยิณฺติ.

[๘๘๙] อุทกสาฎฺฐิกา นาม ยาย นีวตฺถาย^๒ นฺหายติ.

การยมานายาติ กโรนฺติยา วา การาเปนฺติยา วา ปมาณิกา
การตพฺพา.

^๑ ส.,เท.,มหา. อาหิณฺนฺตา

^๒ ส.,จ.,เท.,อ. นีวตฺถา

ตตริทำ ปมาณ ทิมโส จตฺสโส วิทตฺถิโย สุตตวิทตฺถิยา, ติริยํ เทว วิทตฺถิโย; ตํ อติฏฺกามาตฺวา กโรติ วา การาเปติ วา, ปโยเค ทุกฺกมฺ. ปฏฺฐิลานน จินฺหิตฺวา ปาจิตฺติยํ เทเสตพฺพํ.

[๘๙๐] อตฺตนา วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อตฺตนา วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ปเรหิ วิปฺปกตํ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อณฺณสฺสตุถาย กโรติ วา การาเปติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกมฺสฺส. อณฺเณน กตํ ปฏฺฐิลมิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกมฺสฺส.

[๘๙๑] อนาปตฺติ ปมาณิกํ กโรติ, อุณฺณํ กโรติ, อณฺเณน กตํ ปมาณาทิกฺกนฺตํ ปฏฺฐิลมิตฺวา จินฺหิตฺวา ปริภุญฺชติ, วิตานํ วา ภุมฺมตฺถรณฺ^๑ วา สาณฺธิปาการํ วา ภิสํ วา พิมฺโพพนํ วา กโรติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

หุตฺติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐจิตํ.

๓. ตติยสิกฺขาปทํ

[๘๙๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตริสฺสา ภิกฺขุณิยา มหคฺเช จีวรทฺสฺเส จีวรํ ทุกฺกตํ โหติ ทฺสฺสิพฺพิตํ. ถุลลนนฺทา ภิกฺขุณี ตํ ภิกฺขุณี เอตทโวจ “สุนฺทรี โข อิทนฺเต^๒

^๑ ส.จ. ภุมมตฺถรณ

^๒ ส.จ.เท. อิทํ เท

อยฺเย จีวรทฺสฺสํ, จีวรณฺจ โข ทุกฺกตํ ทฺสฺสสิพฺพิตฺตํ. “วิสิพฺเพมิ
 อยฺเย, สิพฺเพสฺสตีติ.”^๑ “อามฺยฺเย สิพฺเพสฺสามีติ.”^๒ อถ โข สํ ภิกฺขุ
 ตํ จีวรํ วิสิพฺเพตฺวา ฤๅลนฺนทํ ภิกฺขุณิยา อทาสิ. ฤๅลนฺนทํ
 ภิกฺขุณี “สิพฺเพสฺสํ สิพฺเพสฺสามีติ เหนว สิพฺเพติ, น สิพฺพาปนํ
 อสฺสํ กโรติ. อถ โข สํ ภิกฺขุณี ภิกฺขุณีเน อตฺตมตฺถํ อโรเจสิ.
 ยํ ตํ ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺจํ ๕เป ๕ ตํ อชฺฌายนฺติ ขีปนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม อยฺยา ฤๅลนฺนทํ ภิกฺขุณิยา จีวรํ วิสิพฺพาเปตฺวา
 เหนว สิพฺเพสฺสตี, น สิพฺพาปนํ อสฺสํ กโรตฺตีติ ๕เป ๕ “สจฺจํ
 กิร ภิกฺขเว ฤๅลนฺนทํ ภิกฺขุณี ภิกฺขุณิยา จีวรํ วิสิพฺพาเปตฺวา
 เหนว สิพฺเพติ, น สิพฺพาปนํ อสฺสํ กโรตฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ.
 วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ฤๅลนฺนทํ ภิกฺขุณี
 ภิกฺขุณิยา จีวรํ วิสิพฺพาเปตฺวา เหนว สิพฺเพสฺสตี, น สิพฺพาปนํ
 อสฺสํ กโรตฺตีติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสํทํ ๕เป ๕
 เวนฺนํ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อทฺทิสฺสํ

[๘๙๓] “ยา ปน ภิกฺขุณี ภิกฺขุณิยา จีวรํ วิสิพฺเพตฺวา วา
 วิสิพฺพาเปตฺวา วา สํ ปจฺจํ อนนฺตรายิกิณี เหนว สิพฺเพย
 น สิพฺพาปนํ อสฺสํ กโรยฺย อณฺณตฺร จตฺตพฺปจฺจาหา,
 ปาจิตฺตียนฺติ.

[๘๙๔] ยา ปนาติ ยา ยาทิสํ ๕เป ๕

ภิกฺขุณีติ ๕เป ๕ อยํ อิมสฺมี อตฺถํ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ภิกฺขุณิยาติ อชฺฌาย ภิกฺขุณิยา.

^๑ ส.,ฉ.,เท. สิพฺพิสฺสตีติ, เวนฺนํปรี.

^๒ ส.,ฉ. สิพฺพิสฺสามีติ, เวนฺนํปรี.

จีวรํ นาม ฉนฺนํ จีวรํ อณฺณตํ จีวรํ.

วิสิขฺเพตฺวาติ สยํ วิสิขฺเพตฺวา.

วิสิขฺพาเปตฺวาติ อณฺณํ วิสิขฺพาเปตฺวา.

สา ปจฺจํ อนนฺตรายิกิณฺตี อสฺติ อนฺตรายเ.

เนว สิขฺเพยยาติ น สยํ สิขฺเพยย.

น สิขฺพาปนาย อุสฺสุกํ กรียยาติ น อณฺณํ อาณาเปยย.

อณฺณตฺร จตฺตฺหปณฺจาทิ จเปตฺวา จตฺตฺหปณฺจาทิ “เนว
สิขฺพิสฺสามิ น สิขฺพาปนาย อุสฺสุกํ กริสฺสามิติ ฐุํ นิภฺขิตฺตมตฺเต
อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๘๙๕] อุปสมฺปนฺนาย อุปสมฺปนฺนสฺสณฺมา จีวรํ วิสิขฺเพตฺวา
วา วิสิขฺพาเปตฺวา วา สา ปจฺจํ อนนฺตรายิกิณฺตี เนว สิขฺเพติ,
น สิขฺพาปนาย อุสฺสุกํ กโรติ อณฺณตฺร จตฺตฺหปณฺจาทิ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส. อุปสมฺปนฺนาย เวมตฺิกา จีวรํ วิสิขฺเพตฺวา วา
วิสิขฺพาเปตฺวา วา สา ปจฺจํ อนนฺตรายิกิณฺตี เนว สิขฺเพติ, น
สิขฺพาปนาย อุสฺสุกํ กโรติ อณฺณตฺร จตฺตฺหปณฺจาทิ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส. อุปสมฺปนฺนาย อนุปสมฺปนฺนสฺสณฺมา จีวรํ วิสิขฺเพตฺวา
วา วิสิขฺพาเปตฺวา วา สา ปจฺจํ อนนฺตรายิกิณฺตี เนว สิขฺเพติ,
น สิขฺพาปนาย อุสฺสุกํ กโรติ อณฺณตฺร จตฺตฺหปณฺจาทิ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส. อณฺณํ ปริกฺขารํ วิสิขฺเพตฺวา วา วิสิขฺพาเปตฺวา วา
สา ปจฺจํ อนนฺตรายิกิณฺตี เนว สิขฺเพติ, น สิขฺพาปนาย อุสฺสุกํ
กโรติ อณฺณตฺร จตฺตฺหปณฺจาทิ, อาปตฺติ ทุกฺกณฺนสฺส. อนุปสมฺปนฺนาย
จีวรํ วา อณฺณํ วา ปริกฺขารํ วิสิขฺเพตฺวา วา วิสิขฺพาเปตฺวา วา
สา ปจฺจํ อนนฺตรายิกิณฺตี เนว สิขฺเพติ, น สิขฺพาปนาย อุสฺสุกํ
กโรติ อณฺณตฺร จตฺตฺหปณฺจาทิ, อาปตฺติ ทุกฺกณฺนสฺส. อนุปสมฺปนฺนาย

อุปสมฺปนฺนสญฺญา, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. อุปสมฺปนฺนาย เวมตฺติกา,
 อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. อุปสมฺปนฺนาย อุปสมฺปนฺนสญฺญา, อาปตฺติ
 ทุกกฺกสฺส.

[๘๙๖] อนาปตฺติ สติ อนฺตราย, ปริเยสิตฺวา น ลภติ,
 กโรนฺตี จตฺตฺทปญฺจาหํ อติกกฺกเมตฺติ, คิลานาย, อาปทาสฺ. อุมฺมตฺติกาย,
 อาทิกมฺมิกายาติ.

ตติยสิทฺทชาปทํ นิฏฺฐจิตฺ.

๔. จตฺตถสิทฺทชาปทํ

[๘๙๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณิโย
 ภิกฺขุณีนํ หตฺถे จีวรํ นิทฺธิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนฺปทจาริกํ
 ปกฺกมฺนฺติ. ตานิ จีวรานิ จิรํ นิทฺธิตฺตานิ กณฺณกิตฺตานิ โหนฺติ.
 ตานิ ภิกฺขุณิโย โอตาเปนฺติ. ภิกฺขุณิโย ตา ภิกฺขุณิโย เอตทโวจํ
 “กสฺสึมานิ อยฺเย จีวรานิ กณฺณกิตฺตานีติ. ธนฺโต ตา ภิกฺขุณิโย
 ภิกฺขุณีนํ เอตมตฺถํ อารโหสฺสํ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺจหา ฯเปฯ
 ตา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย
 ภิกฺขุณีนํ หตฺถे จีวรํ นิทฺธิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนฺปทจาริกํ
 ปกฺกมฺมิตฺตํ ๒เปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย ภิกฺขุณีนํ หตฺถे
 จีวรํ นิทฺธิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนฺปทจาริกํ ปกฺกมฺมิตฺติ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย
 ภิกฺขุณีนํ หตฺถे จีวรํ นิทฺธิปิตฺวา สนฺตรุตฺตเรน ชนฺปทจาริกํ
 ปกฺกมฺมิตฺตํ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย ๒เปฯ
 เอวเมว ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ สิทฺทชาปทํ อุกฺกทิสนฺตุ

[๘๙๘] “ยา ปน ภิกขุณี ปญจาหิ กัง สงฆาภิวาริ^๑
อติฏกาเมยฺย, ปาจิตติยนฺติ.

[๘๙๙] ยา ปนาติ ยา ยาหิสสา ๔เปย

ภิกขุณีติ ๔เปย อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

ปญจาหิ กัง สงฆาภิวาริ อติฏกาเมยฺยยาติ ปญจมนํ ทิวสํ
ปญจ จีวรานิ เนว นีวาเสติ น ปารุปติ น โอตาเปติ ปญจมนํ
ทิวสํ อติฏกาเมติ, อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส.

[๙๐๐] ปญจาหาติฏกนฺเต อติฏกนฺตสญฺญา, อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส.
ปญจาหาติฏกนฺเต เวมตฺติกา, อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส. ปญจาหาติฏกนฺเต
อนติฏกนฺตสญฺญา, อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส. ปญจาหานติฏกนฺเต
อติฏกนฺตสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. ปญจาหานติฏกนฺเต เวมตฺติกา,
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. ปญจาหานติฏกนฺเต อนติฏกนฺตสญฺญา, อนาปตฺติ.

[๙๐๑] อนาปตฺติ ปญจมนํ ทิวสํ ปญจ จีวรานิ นีวาเสติ วา
ปารุปติ วา โอตาเปติ วา, คิลานาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย,
อาทิกมฺมิกาयाติ.

จตุตฺถสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. ปญจมสิกฺขาปทํ

[๙๐๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวน
อนาถปิณฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตฺรา

^๑ จ.,เท.,อิ. สงฆาภิวาริ, เอวมปริปิ.

ภิกฺขุณี ปิณฺฑทาย จริตฺวา อลฺลจิวํ ปตฺถริตฺวา วิหารํ ปาวิสิ.
 อณฺณตฺรา ภิกฺขุณี ตํ จิวํ ปารุปีตฺวา คามํ ปิณฺฑทาย ปาวิสิ. สา
 นิกฺขมิตฺวา ภิกฺขุณีโย ปุจฺฉิ “อปฺยเย มยฺหํ จิวํ ปสฺสเสยฺยาถาติ.
 ภิกฺขุณีโย ตสฺสา ภิกฺขุณียา เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสุ. อถ โข สา ภิกฺขุณี
 อุชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณี มยฺหํ จิวํ
 อนาปุจฺฉา ปารุปีสฺสตีติ. อถ โข สา ภิกฺขุณี ภิกฺขุณีนํ เอตมตฺถํ
 อาโรเจสิ. ยถา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺย ตา อุชฺฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณี ภิกฺขุณียา จิวํ อนาปุจฺฉา
 ปารุปีสฺสตีติ ๔เปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณี ภิกฺขุณียา จิวํ
 อนาปุจฺฉา ปารุปีตีติ.” “สจฺจํ ภคฺวาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภคฺวา “กถํ
 หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณี ภิกฺขุณียา จิวํ อนาปุจฺฉา ปารุปีสฺสตี;
 เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺหานํ วา ปสฺสทาย ๔เปยฺย เอวณฺจ ปน
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ

[๙๐๓] “**ยา ปน ภิกฺขุณี จีวรสงฺกมณียํ ฐาเรยฺย,
 ปาจิตฺตียนฺติ.**

[๙๐๔] **ยา ปนาติ** ยา ยาทิสสา ๔เปยฺย

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺย อยํ อิมสฺมี อตุเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

จีวรสงฺกมณียํ นาม อุปสมฺปนฺนํ ปณฺจนฺนํ จีวรํ
 อณฺณตฺรํ จิวํ. ตสฺสา วา อทินฺนํ ตํ วา อนาปุจฺฉา นิวาเสติ วา
 ปารุปีติ วา, อาปตฺติติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๙๐๕] อุปสมฺปนฺนํ อุปสมฺปนฺนสญฺญา จีวรสงฺกมณียํ ฐาเรติ,
 อาปตฺติติ ปาจิตฺตียสฺส. อุปสมฺปนฺนํ เวมตฺติกา จีวรสงฺกมณียํ

^๑ เท.,อ. ปารุปีติ.

ธาวเรติ, อาปตติ ปาจิตติยสฺส. อุปสมฺปนฺนายนฺ อณุปสมฺปนฺนสฺสณฺณวา
 จีวรสงฺกมณีนํ ธาวเรติ, อาปตติ ปาจิตติยสฺส. อณุปสมฺปนฺนายนฺ
 จีวรสงฺกมณีนํ ธาวเรติ, อาปตติ ทุกฺกฏสฺส. อณุปสมฺปนฺนายนฺ
 อุปสมฺปนฺนสฺสณฺณวา, อาปตติ ทุกฺกฏสฺส. อณุปสมฺปนฺนายนฺ เวมตฺติกา,
 อาปตติ ทุกฺกฏสฺส. อณุปสมฺปนฺนายนฺ อณุปสมฺปนฺนสฺสณฺณวา, อาปตติ
 ทุกฺกฏสฺส.

[๔๐๖] อนาปตติ สว วา เทติ, ตํ วา อาปจฺจนํ นีวาเสติ วา
 ปารุปติ วา, อจฺฉินฺนจีวริกาย, นฏฺฐจีวริกาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย,
 อาทิกมฺมิกายาติ.

ปณฺณมสฺสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๖. ฉฏฺฐติกขาปทํ

[๔๐๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภคฺวา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
 อนาคตฺตปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺนทนาย
 ภิกขุณียา อุปฺภจฺจกุกฺลํ อุลลนฺนทํ ภิกขุณี เอตทโวจ “ภิกขุณีสงฺฆสฺส
 อยฺเย จีวรํ ทสฺสามาติ. อุลลนฺนทา ภิกขุณี “ตมฺเห พหุจฺจา
 พหุกรณียาติ อนุตฺตรายํ อกาสิ. เตน โข ปน สมเยน ตสฺส
 กุลสฺส ฆรํ ทยฺหติ. เต อชฺชฌายนฺติ ขีปนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ
 นาม อยฺยา อุลลนฺนทา อมฺหากํ เทยฺยธมฺมํ อนุตฺตรายํ กริสฺสตี,
 อุกาเยนฺมฺห^๑ ปรีพาหิรา โภเคหิ จ ปุณฺณเณน จาติ. อสฺสอสฺสํ โข
 ภิกขุณิโย เตสํ มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ ขีปนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ.

^๑ ส.,ฉ.,เท. อุกาเยนฺมฺหา, อ. อุกาเยนฺมฺหา

ยา ตา ภิกฺขุณฺโณ อปฺปิ จาฯ ยเปฯ ตา อุทฺธมฺยานฺติ ขีณฺติ
 วิปาเจณฺติ “กถํ หิ นาม อญฺยา ถุลลนฺนทา คณฺสฺส จีวรลาภํ
 อนฺตรายํ กริสฺสตีติฯ ยเปฯ “สจฺจํ ภิกฺขเว ถุลลนฺนทา ภิกฺขุณฺ
 คณฺสฺส จีวรลาภํ อนฺตรายํ กโรตีติ.” “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ถุลลนฺนทา ภิกฺขุณฺ คณฺสฺส จีวรลาภํ
 อนฺตรายํ กริสฺสตีติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสํนฺนํ วา ปสาทาย
 ยเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อิมํ สิสิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺสนฺตุ

[๙๐๘] “ยา ปน ภิกฺขุณฺ คณฺสฺส จีวรลาภํ อนฺตรายํ
 กเรยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๙๐๙] ยา ปนาติ ยา ยาหิสสา ยเปฯ

ภิกฺขุณฺตีติ ยเปฯ อญํ อิมสฺมี อตุเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณฺตีติ.

คโณ นาม ภิกฺขุณฺสีสงฺโฆ วุจฺจติ.

จีวรํ นาม จณฺห์ จีวรํ อญฺยตฺรํ จีวรํ วิกปฺปนุปคํ ปจฺจิมํ.

อนฺตรายํ กเรยฺยาติ กถํ อิมํ^๒ จีวรํ []^๓ ทเพยฺยณฺติ
 อนฺตรายํ กโรตี, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อญฺณํ ปริกฺขารํ อนฺตรายํ
 กโรตี, อาปตฺติ ทุกกฏฺสฺส. สมฺพหุลาณํ ภิกฺขุณฺนํ วา เอกภิกฺขุณฺนิยา
 วา อนฺุสสมฺปนฺนํ วา จีวรํ วา อญฺณํ วา ปริกฺขารํ อนฺตรายํ
 กโรตี, อาปตฺติ ทุกกฏฺสฺส.

[๙๑๐] อนาปตฺติ อาณิสฺสํ ทสฺเสตฺวา นิวาเรตี, อุมฺมตฺติกาฯ,
 อาทิกมฺมิกาฯ.

ฉฏฺฐสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. อากาสีติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท. อิม

^๓ ส.,ฉ.,เท. เอตฺถนฺตเร นสฺสทโท ทิสฺสตี.

๗. สุตตมสิกขาปทံ

[๔๑๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺวเน
อนาถปิณฺฑทิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภัทฺฐนีสงฺฆสฺส
อกาลจิวฺรํ อุปฺปนฺนํ โหติ. อถ โข ภัทฺฐนีสงฺโฆ ตํ จิวฺรํ ภาเชตฺตุ-
กาโม สหฺนฺปิติ. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺนทาย ภัทฺฐนียา
อนฺเตवासินีโย ภัทฺฐนียो^๑ ปกฺกนฺตา โหณฺติ. อุลลนฺนทา ภัทฺฐนึ ตา
ภัทฺฐนียอ เอตทวโจ “อญฺเย ภัทฺฐนียอ ปกฺกนฺตา, น ตาว จิวฺรํ
ภาชียิสฺสตีติ จิวฺรวิภงฺคํ ปฏฺวิพาหิ.”^๒ ภัทฺฐนียอ “น ตาว จิวฺรํ
ภาชียิสฺสตีติ วิปฺปกมฺมีสุ.”^๓ อุลลนฺนทา ภัทฺฐนึ อนฺเตवासินีสุ ภัทฺฐนีสฺสุ^๔
อาคตาสฺสุ ตํ จิวฺรํ ภาชาเปสิ. ยา ตา ภัทฺฐนียอ อปฺปิจฺฉา
ฯเปฯ ตา อฺชฺฉายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อญฺยา
อุลลนฺนทา ฐมฺมิกํ จิวฺรวิภงฺคํ ปฏฺวิพาหิสฺสตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร
ภัทฺฐเว อุลลนฺนทา ภัทฺฐนึ ฐมฺมิกํ จิวฺรวิภงฺคํ ปฏฺวิพาหิตีติ.”^๕ “สจฺจํ
ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภัทฺฐเว อุลลนฺนทา
ภัทฺฐนึ ฐมฺมิกํ จิวฺรวิภงฺคํ ปฏฺวิพาหิสฺสตีติ; เนตํ ภัทฺฐเว อปฺปสหนฺนํ
วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภัทฺฐเว ภัทฺฐนียอ อิมํ
สิกขาปทํ อุกฺกิสฺสํ

[๔๑๒] “ยา ปน ภัทฺฐนึ ฐมฺมิกํ จิวฺรวิภงฺคํ ปฏฺวิพาหเยย,
ปาจิตฺติยนฺติ.

[๔๑๓] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ฯเปฯ

ภัทฺฐนึติ ฯเปฯ อญํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภัทฺฐนึติ.

^๑ อ. อนฺเตवासิกฺกนียอ

^๔ อ. อนฺเตवासิกฺกนีสฺสุ

^๒ อ. ปฏฺวิพาหิ.

^๕ เท.,อ. ปฏฺวิพาหิตี.

^๓ ฉ.,เท. ปกฺกมฺมีสุ.

ธมฺมิโก นาม จีวรวิภงฺโก สมคฺโค ภิกฺขุนี้สงฺฆเ สหฺนปิตติววา
ภาเชติ.

ปฏฺิพาเหยฺยาติ “กถํ อิมํ จีวรํ []” ภาเชยฺยาติ ปฏฺิพาหติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๙๑๔] ธมฺมิเก ธมฺมิกสญฺญา ปฏฺิพาหติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.
ธมฺมิเก เวมตฺติกา ปฏฺิพาหติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส. ธมฺมิเก อธมฺมิก-
สญฺญา ปฏฺิพาหติ, อนาปตฺติ. อธมฺมิเก ธมฺมิกสญฺญา, อาปตฺติ
ทุกฺกฏฺสส. อธมฺมิเก เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสส. อธมฺมิเก
อธมฺมิกสญฺญา, อนาปตฺติ.

[๙๑๕] อนาปตฺติ อานิสฺสํ ทสฺเสตฺวา ปฏฺิพาหติ, อุมฺมตฺติกาย,
อาทิกมฺมิกายาติ.

สตฺตมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๘. อฏฺฐมสิกฺขาปทํ

[๙๑๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปณฺฑิตกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺนทา
ภิกฺขุนี้ นฏฺฏานํปิ นฏฺฏกานํปิ ลงฺฆิกานํปิ^๒ โสภชฺฌายิกานํปิ
กุมฺภฏฺฐนิกานํปิ สมณจีวรํ เทติ “มยฺหํ ปริสฺติ วณฺณํ ภาสธฺาติ.
นฏฺฏาปิ นฏฺฏกาปิ ลงฺฆิกาปิ โสภชฺฌายิกาปิ กุมฺภฏฺฐนิกาปิ อุลลนฺนทาย
ภิกฺขุณิยา ปริสฺติ วณฺณํ ภาสหนฺติ “อยุยา อุลลนฺนทา พหุสฺสุตา

^๑ ส.,ฉ.,เท. เอตฺถนฺตเร นสฺสทฺโ ทิสฺสติ.

^๒ ส., ฉ.,เท. ลงฺฆิกานํ, ทย. สงฺฆิกานํ, เอวฺมปฺริปิ.

ภาณิกา วิสัรทา ปฏจา ฐมมึ กถํ กาทุํ, เทถ อຍယာ, กโรถ
 อຍယာยาติ. ยာ ตา ภิกขุณีโย อปฺปิจฺจํ ๕เปยฺ ตา อฺชฺชဿာနတိ
 ဘိယနတိ ဝိပာဇနတိ “ကဏ် ဟိ နာမ ဝယာ ဂုလ္လနနာ အာနာရိကဗ္ဗ
 ဗ္ဗဏ္ဍိဝံ တဗ္ဗဗ္ဗိတိ ၁ပေ ၁ “ဆုဉ် ဂိရ ဂိရဗေ ဂုလ္လနနာ ဂိရဗ္ဗိ
 အာနာရိကဗ္ဗ ဗ္ဗဏ္ဍိဝံ တေတိ. “ဆုဉ် ဂာနာတိ. ဝိကရိ ဖုဖုဗ္ဗ
 ဂာနာ “ကဏ် ဟိ နာမ ဂိရဗေ ဂုလ္လနနာ ဂိရဗ္ဗိ အာနာရိကဗ္ဗ
 ဗ္ဗဏ္ဍိဝံ တဗ္ဗဗ္ဗိ; နေတံ ဂိရဗေ အပ္ပဗ္ဗာနာံ ဘာ ပဗ္ဗာတယ ၁ပေ ၁
 ဧဝဏ္ဍ ပန ဂိရဗေ ဂိရဗ္ဗိ ၁ပေ ၁ ဗ္ဗိလ္လာပာံ ဝုတုဗ္ဗိနန္တု

[๔๑๗] “**ยา ปน ภิกขุณี အာနာရိကဗ္ဗ ဘာ ပရိပုပ္ဖာနဗ္ဗ
 ဘာ ပရိပုပ္ဖာနိယ ဘာ ဗ္ဗဏ္ဍိဝံ တဗ္ဗဗ္ဗိ, ပာຈိတုတိယနတိ.**

[๔๑๘] **ယာ ပနာတိ** ယာ ယာနိဗ္ဗာ ၁ပေ ၁

ဂိရဗ္ဗိ ၁ပေ ၁ ဝိဗ္ဗိ ဝိဗ္ဗိ ဝိဗ္ဗိ ဝိဗ္ဗိ ပာညိယ ဂိရဗ္ဗိ.

အာနာရိဂ^၁ နာမ ဝိ ဂိရ ဝိဗ္ဗိ ဝိဗ္ဗိ ဝိဗ္ဗိ.

ပရိပုပ္ဖာနိ နာမ ဂိရဗ္ဗိ နာမဏ္ဍိ နာမဏ္ဍိ နာမဏ္ဍိ ဝိ ဂိရ
 ပရိပုပ္ဖာနိဗ္ဗာနာ.

ပရိပုပ္ဖာနိ နာမ ဂိရဗ္ဗိ နာမဏ္ဍိ နာမဏ္ဍိ နာမဏ္ဍိ
 နာမဏ္ဍိ ယာ ဂာနိ ပရိပုပ္ဖာနိဗ္ဗာနာ.

ဗ္ဗဏ္ဍိဝံ နာမ ဂပပကတံ ဝုဗ္ဗိ. တေတိ, အာပတုတိ ပာຈိတုတိဗ္ဗ.

[๔๑๙] **အာပတုတိ** မာတာပိတုနံ တေတိ, တာဝဂါလိကံ တေတိ,
 ဝုဗ္ဗိတုတိဗ္ဗ, အာနိကဗ္ဗိယာတိ.

ဝုဗ္ဗိလ္လာပာံ ဝိဗ္ဗိ.

^၁ ဂ.,တေ.,ဝိ. အာနာရိကဗ္ဗ, ဧဝဏ္ဍ.

๕. นวมสิกขาปํ

[๙๒๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ถุลลนฺนทาย
ภิกฺขุณิยา อุปฏฺฐากุกุลํ ถุลลนฺนทํ ภิกฺขุณี เอตทโวจ “สเจ มยฺ
อยเย สกโกม, ภิกฺขุณีสงฺขมสฺส จีวรํ ทสฺสามาติ. เตน โข ปน
สมเยน วสฺสํ วุตฺถา ภิกฺขุณิโย จีวรํ ภาเชตูกามา สนนฺปิตฺติสฺ.
ถุลลนฺนทา ภิกฺขุณี ตา ภิกฺขุณิโย เอตทโวจ “อาคเมถ, อยเย
อตฺถิ ภิกฺขุณีสงฺขมสฺส จีวรปจฺจาสาติ. ภิกฺขุณิโย ถุลลนฺนทํ ภิกฺขุณี
เอตทโวจํ “คจฺฉนฺเย,^๑ ตํ จีวรํ ชานาหิตี. ถุลลนฺนทา ภิกฺขุณี, เยน
ตํ กุลํ, เตนฺปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต มนฺุสฺเส เอตทโวจ
“เทถาวุโส ภิกฺขุณีสงฺขมสฺส จีวรนฺติ. “น มยฺ อยเย สกโกม ภิกฺขุณิ-
สงฺขมสฺส จีวรํ ทาตฺถนฺติ. ถุลลนฺนทา ภิกฺขุณี ภิกฺขุณินํ เอตมตฺถํ
อาโรเจสิ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺฉา ยเปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา ถุลลนฺนทา ทฺพพฺลจีวร-
ปจฺจาสาย จีวรกาลสมยํ อติฏฺกาเมสฺสตีติ ยเปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
ถุลลนฺนทา ภิกฺขุณี ทฺพพฺลจีวรปจฺจาสาย จีวรกาลสมยํ อติฏฺกาเมตีติ.^๒
“สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว
ถุลลนฺนทา ภิกฺขุณี ทฺพพฺลจีวรปจฺจาสาย จีวรกาลสมยํ อติฏฺกาเมสฺสติ;
เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย ยเปยฺ เอวญฺจ ปน
ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ สิกฺขาปํ อุกฺกทิสฺนตฺตุ

[๙๒๑] “ยา ปน ภิกฺขุณี ทฺพพฺลจีวรปจฺจาสาย จีวรกาล-
สมยํ อติฏฺกาเมยฺย, ปาจิตฺติยนฺติ.

^๑ ส.,ฉ.,เท. คจฺฉนฺเย

^๒ ฉ.,เท.,อิ. อติฏฺกาเมสฺตีติ.

[๙๒๒] ยา ปนาติ ยา ยาหิสา ๔เปย

ภิกขุณีติ ๔เปย อัย อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

พลจิวรปจจาสา นาม “สเจ มยฺ สกโกม, ทสฺสาม กริสฺสามาติ
วจา ภินฺนา โหติ.

จิวรกาลสมโย นาม อนตฺถเต กจิเน วสฺสานสฺส ปจฺจิม
มาโส, อตฺถเต กจิเน ปณฺจ มาสา.

จิวรกาลสมยํ อติฏฺกาเมยฺยาติ อนตฺถเต กจิเน วสฺสานสฺส
ปจฺจิมํ ทิวสํ อติฏฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. อตฺถเต กจิเน
กจิณฺุชารทิวสํ อติฏฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๙๒๓] ทุพฺพลจิวเร ทุพฺพลจิวรสญฺญา จิวรกาลสมยํ อติ
ฏฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. ทุพฺพลจิวเร เวมตฺิกา จิวรกาลสมยํ
อติฏฺกาเมติ, อาปตฺติ ทุฏฺกฏสฺส. ทุพฺพลจิวเร อทุพฺพลจิวรสญฺญา
จิวรกาลสมยํ อติฏฺกาเมติ, อนาปตฺติ.

อทุพฺพลจิวเร ทุพฺพลจิวรสญฺญา, อาปตฺติ ทุฏฺกฏสฺส. อทุพฺพล
จิวเร เวมตฺิกา, อาปตฺติ ทุฏฺกฏสฺส. อทุพฺพลจิวเร อทุพฺพลจิวรสญฺญา,
อนาปตฺติ.

[๙๒๔] อนาปตฺติ อานิสฺสํ ทสฺเสตฺวา นิวาเรติ, อุมฺมตฺติกาย,
อาทิกมฺมิกายาติ.

นวมลิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๑๐. ทสมลิกฺขาปทํ

[๙๒๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวน
อนาถปิณฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน อณฺฺตเรน

อุปาสเกน สงฺฆํ อุทฺทิสฺส วิหาโร การาวปีโต โหติ. โส ตสฺส
 วิหารสฺส มเห อุภโตสงฺฆสฺส อกาลจิวโร ทาทูกาโม โหติ. เตน
 โข ปน สมเยน อุภโตสงฺฆสฺส กจัน อตฺถตํ โหติ. อถโข โส
 อุปาสโก สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา กจันนุทฺธารํ ยาจิ. ภควโต เอตมตฺถํ
 อาโรเจสฺสํ. อถโข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรเณ ฐมฺมี
 กถํ กถฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อนุชานามิ ภิกฺขเว กจัน อุทฺธริตุํ
 เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว กจัน อุทฺธริตพฺพํ. พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา
 ปฏฺวิเพลน สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๙๒๖] “สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลํ,
 สงฺโฆ กจัน อุทฺธเรยฺย, เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, สงฺโฆ กจัน อุทฺธริตฺติ; ยสฺสา ยสฺมโต
 ฐมฺติ กจันสฺส อุทฺธารो, โส ตฺถนฺทสฺส; ยสฺส นกฺขมฺติ, โส
 ภาเสยฺย. อุทฺธตฺ^๑ สงฺเขน กจัน, ฐมฺติ สงฺฆสฺส ตสฺมา ตฺถนฺทํ,
 เอวเมตํ ฐารยามีติ.

[๙๒๗] อถโข โส อุปาสโก ภิกฺขุนี้สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา กจันนุทฺธารํ
 ยาจิ. อถลนฺนทา ภิกฺขุนี้ “จิวโร อมฺหากํ ภวิสฺสตีติ กจันนุทฺธารํ
 ปฏฺวิพาหิ. อถโข โส อุปาสโก อุชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ “กถํ หิ
 นาม ภิกฺขุนี้โย อมฺหากํ กจันนุทฺธารํ น ทสฺสนฺตีติ. อสฺโสสุ โข
 ภิกฺขุนี้โย ตสฺส อุปาสกสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส.
 ยา ตา ภิกฺขุนี้โย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา อถลนฺนทา ฐมฺมิกํ กจันนุทฺธารํ
 ปฏฺวิพาหิสฺสตีติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อถลนฺนทา ภิกฺขุนี้ ฐมฺมิกํ

^๑ ส.,ฉ.,เท.,ธ. อุพฺภตํ

กัจฉุทธารี ปฏีพาหตีติ.^๑ “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ
 หิ นาม ภิกฺขเว ถุลลนฺนทา ภิกฺขุณี ฐมฺมิกํ กัจฉุทธารี ปฏีพาหิสฺสติ;
 เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺสนฺนํ วา ปสาทาย ๕เปยฺ เหวณฺจ ปน
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สีกฺขาปทํ อุกฺกิสฺสนตุ

[๙๒๘] “ยา ปน ภิกฺขุณี ฐมฺมิกํ กัจฉุทธารี ปฏีพาเหยฺย,
 ปาจิตฺตियนฺติ.

[๙๒๙] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๕เปย

ภิกฺขุณีติ ๕เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ฐมฺมิโก นาม กัจฉุทธารี สมคฺโค ภิกฺขุณีสงฺโฆ สนนฺปิตฺตฺวา
 อุกฺกธฺรติ.

ปฏีพาเหยฺยาติ “กถํ อิทํ กจฺฉิ []”^๒ อุกฺกธฺเรยฺยาติ ปฏีพาหติ,
 อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๙๓๐] ฐมฺมิเก ฐมฺมิกสญฺญา ปฏีพาหติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.
 ฐมฺมิเก เวมตฺติกา ปฏีพาหติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฐมฺมิเก อฐมฺมิ-
 กสญฺญา ปฏีพาหติ, อนาปตฺติ. อฐมฺมิเก ฐมฺมิกสญฺญา, อาปตฺติ
 ทุกฺกฏสฺส. อฐมฺมิเก เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อฐมฺมิเก อฐมฺมิ-
 กสญฺญา, อนาปตฺติ.

[๙๓๑] อนาปตฺติ อาณิสฺสํ ทสฺเสตฺวา ปฏีพาหติ, อุมฺมตฺติกาย,
 อาทิกมฺมิกาयाติ.

ทสมฺมสีกฺขาปทํ นิฏฺฐจิตํ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ปฏีพาหตีติ.

^๒ ส.,ฉ.,เท. เอตฺถนฺตเร นสฺสทฺโท ทิสฺสติ.

๔. ตวณฺณวคฺโค

๑. ปจฺมสํกฺขาปทํ

[๙๓๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณิโย เทว
เอกมณฺเजे ตวณฺณเณตฺติ. มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺฑนฺตา ปสฺสิตฺวา
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย เทว
เอกมณฺเजे ตวณฺณเณตฺตฺนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหิณิโย กามโมคฺคิณิโยติ.”^๑
อสุสฺสํ โข ภิกฺขุณิโย เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺจมา ยเปยฺย ตา อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย เทว เอกมณฺเजे
ตวณฺณเณตฺตฺนฺติ ยเปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย เทว
เอกมณฺเजे ตวณฺณเณตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
“กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย เทว เอกมณฺเजे ตวณฺณเณตฺตฺนฺติ;
เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสหนฺนํ วา ปสทาทย ยเปยฺย เอวณฺจ ปน
ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนฺตุ

[๙๓๓] “ยา ปน ภิกฺขุณิโย เทว เอกมณฺเजे ตวณฺณเณตฺตฺนฺติ,
ปจฺจิตฺติยนฺติ.

[๙๓๔] ยา ปนฺนาติ ยา ยาหิสสา ยเปยฺย

ภิกฺขุณิโยติ อุปสมฺปนฺนาโย วุจฺจนฺติ.

เทว เอกมณฺเजे ตวณฺณเณตฺตฺนฺติ เอกาย นิปนฺนํ อปฺรา
นิปฺพชฺชติ, อาปตฺติ ปจฺจิตฺติยสฺส. อุโภา วา นิปฺพชฺชนฺติ, อาปตฺติ
ปจฺจิตฺติยสฺส. อุจฺจฺหิตฺวา ปุณฺนปฺปณํ นิปฺพชฺชนฺติ, อาปตฺติ ปจฺจิตฺติยสฺส.

^๑ อ. คิหิกามโมคฺคิณิโยติ.

[๙๓๕] อนาปตฺติ เอกาย นิปนฺนาย อปรา นิสิตฺติ, อุโก
วา นิสิตฺตฺติ, อุมมตฺติกานํ, อาทิกมฺมิกานนฺตฺติ.

ปจฺมสิกฺขาปทํ นิฉฺจิตฺตํ.

๒. ทุตติยสิกฺขาปทํ

[๙๓๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณีโย เทว
เอกตฺตรณปาปฺรณ^๑า ตฺวณฺเณตฺติ. มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺทนต์ตา
ปสฺสิตฺวา อชฺชฌายนฺตฺติ ขียนฺตฺติ วิปาเจนฺตฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย
เทว เอกตฺตรณปาปฺรณา ตฺวณฺเณสฺสนฺตฺติ, เสยฺยถาปิ คิหิณีโย กาม-
โกคิณีโยติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขุณีโย เตสํ มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ
ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ยเปยฺย ตา
อชฺชฌายนฺตฺติ ขียนฺตฺติ วิปาเจนฺตฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย เทว
เอกตฺตรณปาปฺรณา ตฺวณฺเณสฺสนฺตฺติติ ยเปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
ภิกฺขุณีโย เทว เอกตฺตรณปาปฺรณา ตฺวณฺเณตฺติติ. “สจฺจํ ภควาติ.
วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย เทว
เอกตฺตรณปาปฺรณา ตฺวณฺเณสฺสนฺตฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา
ปสาทาย ยเปยฺย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ
อุทฺทิสฺสนฺตุ.

[๙๓๗] “ยา ปน ภิกฺขุณีโย เทว เอกตฺตรณปาปฺรณ
ตฺวณฺเณยฺยํ, ปาจิตฺติยนฺตฺติ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,ธ. เอกตฺตรณปาปฺรณ, เอวมฺปริปิ.

[๙๓๘] ยา ปหาติ ยา ยาทิสสา ๕เปย

ภิกขุญฺโติ อุปสมปนาโย วุจฺจนฺติ.

เทว เอกตฺตรณปาปุรณํ ตวณฺณวคฺโค ตณฺณเมว อตฺถริตฺวา
ตณฺณเมว ปารุปนฺติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๙๓๙] เอกตฺตรณปาปุรณํ เอกตฺตรณปาปุรณสญฺญา ตวณฺณวคฺโค,
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. เอกตฺตรณปาปุรณํ เวมตฺติกา ตวณฺณวคฺโค,
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. เอกตฺตรณปาปุรณํ นานตฺตรณปาปุรณสญฺญา
ตวณฺณวคฺโค, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. เอกตฺตรณ นานาปาปุรณ,^๑
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. นานตฺตรณ เอกปาปุรณ,^๒ อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.
นानตฺตรณปาปุรณํ เอกตฺตรณปาปุรณสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.
นานตฺตรณปาปุรณํ เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. นานตฺตรณ-
ปาปุรณํ นานตฺตรณปาปุรณสญฺญา, อนาปตฺติ.

[๙๔๐] อนาปตฺติ วตฺถานํ ทสฺเสตฺวา นิปชฺชนฺติ, อุมฺมตฺติกาณํ,
อาทิกมฺมิกานนฺติ.

ทตฺติยสิกขาปทํ นิฉฺฉิตํ.

๓. ตติยสิกขาปทํ

[๙๔๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺนหา
ภิกขุณี พหุสฺสตา โหติ ภาณิกา วิสารทา ปญฺจา^๓ ฌมฺมี กถํ^๔

^๑ ฉ.,เท.,อ. นานาปาปุรณสญฺญา

^๓ ส.,ฉ.,เท. ปญฺญา, เอวมฺปริปี.

^๒ ฉ.,เท.,อ. เอกปาปุรณสญฺญา

^๔ อ. ฌมฺมกถํ

กาตุ. ภทฺทาปิ กาปิลานี พหุสฺสตา โหติ ภาณิกา วิสารทา
 ปฏฺจา ฆมฺมี กถํ กาตุํ อุพารสมฺภาวิตา. มนุสฺสา “อยฺยา ภทฺทา
 กาปิลานี พหุสฺสตา ภาณิกา วิสารทา ปฏฺจา ฆมฺมี กถํ กาตุํ
 อุพารสมฺภาวิตาติ, ภทฺทํ กาปิลานี ปจฺมํ ปยิริปาสิตฺวา ปจฺฉา
 อุลลนฺนํ ภัทฺทํ ปยิริปาสนฺติ. อุลลนฺนํ ภัทฺทํ อิสฺสาปกตา
 “อิมํ กิร อปฺปิฉา สนฺตฺตฺวา ปวิวิตฺตา อสฺสํสฺสา, ยา อิมํ
 สณฺณตฺติพฺพลา วิณฺณตฺติพฺพลา วิหรนฺตีติ ภทฺทาย กาปิลานียา
 ปุรโต จงฺกมตฺติปิ ติฏฺฐตฺติปิ นิสิตฺติปิ เสยฺยํปิ กปฺเปติ อุทฺทิสฺติปิ
 อุทฺทิสฺสาเปตฺติปิ สขฺขมฺยาณํปิ กโรติ. ยา ตา ภัทฺทนิโย อปฺปิฉา
 ๕เปยฺ ตา อฺขฺมฺยาณํ ขีณํ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา
 อุลลนฺนํ อยฺยาย ภทฺทาย กาปิลานียา สณฺจิจฺจ อผาสฺมํ
 กริสฺสตีติ ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ภัทฺทเว อุลลนฺนํ ภัทฺทํ ภทฺทาย
 กาปิลานียา สณฺจิจฺจ อผาสฺมํ กโรตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภัทฺทเว อุลลนฺนํ ภัทฺทํ ภทฺทาย
 กาปิลานียา สณฺจิจฺจ อผาสฺมํ กริสฺสตีติ; เหนฺตํ ภัทฺทเว อปฺปสฺนฺนํ
 วา ปสาทาย ๕เปยฺ เหวณฺจ ปน ภัทฺทเว ภัทฺทนิโย อิมํ
 สิทฺทาปํ อุทฺทิสฺนฺตฺ

[๙๔๒] “ยา ปน ภัทฺทํ ภัทฺทนิยา สณฺจิจฺจ อผาสฺมํ กรเษย, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๙๔๓] ยา ปนาติ ยา ยาทิสฺสา ๕เปย

ภัทฺทนีติ ๕เปย อยํ อิมสฺมํ อตฺถเ อธิปฺเปตา ภัทฺทนีติ.

ภัทฺทนิยาติ อณฺฎาย ภัทฺทนิยา.

สณฺจิจฺจาติ ชานนฺตี สณฺชานนฺตี เจจฺจ อภิวิตฺติตฺวา วีตฺกโม.

อผาสฺ กเรยฺยาติ “อิมินา อิมิสฺสา อผาสฺ”^๑ ภวิสฺสตีติ
 อนาปุจฺฉา ปุโรโต จงฺกมฺติ วา ติฏฺฐติ วา นิสฺสีทติ วา เสยฺยํ วา
 กปฺเปติ อุทฺทิสฺติ วา อุทฺทิสฺสาเปติ วา สขฺฌายํ วา กโรติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส.

[๙๔๔] อุปสมฺปนฺนํ หาย อุปสมฺปนฺนํ สญฺญา สญฺจิจฺจ อผาสฺ
 กโรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อุปสมฺปนฺนํ หาย เวมตฺติกา สญฺจิจฺจ อผาสฺ
 กโรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อุปสมฺปนฺนํ หาย อนุปสมฺปนฺนํ สญฺญา
 สญฺจิจฺจ อผาสฺ กโรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ หาย
 สญฺจิจฺจ อผาสฺ กโรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ หาย
 อุปสมฺปนฺนํ สญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ หาย เวมตฺติกา,
 อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ หาย อนุปสมฺปนฺนํ สญฺญา, อาปตฺติ
 ทุกฺกฏสฺส.

[๙๔๕] อนาปตฺติ น อผาสฺ กตฺตูกามา อนาปุจฺฉา ปุโรโต
 จงฺกมฺติ วา ติฏฺฐติ วา นิสฺสีทติ วา เสยฺยํ วา กปฺเปติ อุทฺทิสฺติ
 วา อุทฺทิสฺสาเปติ วา สขฺฌายํ วา กโรติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิ-
 กมฺมิกายาติ.

ตติยสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๔. จตุตถสิกขาปทํ

[๙๔๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข สมเยน ฤๅลลนฺนฺหา ภิกฺขุณี
 ทุกฺขิณํ สหชีวินํ เนว อุปฺปจฺเจติ, น อุปฺปจฺจาปนํ หาย อุตฺตฺตํ

^๑ ส.ม.ห.,ท.ย. อผาสฺ

กโรติ. ยา ตา กิษุณิโย อปฺปิฉาฯ เปฯ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา ถุลลนฺนทา ทุกฺขิตํ สหชีวินี เหว
 อุปฺภุเจสฺสติ น อุปฺภุจาปนาย อุสฺสูกํ กริสฺสตีติฯ เปฯ “สจฺจํ กิร
 กิษเว ถุลลนฺนทา กิษุณี ทุกฺขิตํ สหชีวินี เหว อุปฺภุเจติ, น
 อุปฺภุจาปนาย อุสฺสูกํ กโรตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา “กถํ หิ นาม กิษเว ถุลลนฺนทา กิษุณี ทุกฺขิตํ สหชีวินี
 เหว อุปฺภุเจสฺสติ, น อุปฺภุจาปนาย อุสฺสูกํ กริสฺสติ; เนตํ
 กิษเว อปฺปสหนฺนํ วา ปสาทายฯ เปฯ เอวฺจ ปน กิษเว
 กิษุณิโย อิมํ ลิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนตุ

[๙๔๗] “ยา ปน กิษุณี ทุกฺขิตํ สหชีวินี เหว อุปฺภุเจยฺย
 น อุปฺภุจาปนาย อุสฺสูกํ กเรยฺย, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๙๔๘] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสาฯ เปฯ

กิษุณีติฯ เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปตา กิษุณีติ.

ทุกฺขิตา นาม คิลานา วุจฺจติ.

สหชีวินี นาม สหชีวิทารินี วุจฺจติ.

เหว อุปฺภุเจยฺยาติ น สยํ อุปฺภุเจยฺย.

น อุปฺภุจาปนาย อุสฺสูกํ กเรยฺยาติ น อณฺณํ อาณาเปยฺย.
 “เหว อุปฺภุเจสฺสามิ, น อุปฺภุจาปนาย อุสฺสูกํ กริสฺสามีติ ฐุํ
 นิภฺขิตตมตฺเต, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. อนฺเตवासินี^๑ วา อนุปสมฺปนฺนํ
 วา เหว อุปฺภุเจติ, น อุปฺภุจาปนาย อุสฺสูกํ กโรติ, อาปตฺติ
 ทุกฺกฏสฺส.

^๑ อ. อนฺเตवासี

[๙๔๙] อนาปตฺติ สติ อนฺตรายะ, ปริเยสฺสิตฺวา น ลภติ,
คิลานาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

จตุตฺถสฺสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. ปณฺจมสฺสิกขาปทํ

[๙๕๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามะ. เตน โข ปน สมเยน ภทฺททา กาปิลาณี
สาเกเต วสฺสํ อุปคตา โหติ. सा เกณจิเทว กรรมเยน อพฺพาพฺพา
ถุลลนฺนทาย ภิกฺขุณฺเีย สนฺติเก ทฺธํ ปาहेสิ “สเจ मे อयฺยา
ถุลลนฺนทา อุปสฺสยํ ทथेยฺย, อาคจฺเจยฺยามหํ, คจฺเจยฺยามหํ,^๑
สวตฺถินฺติ. ถุลลนฺนทา ภิกฺขุณี เอวมาห “อาคจฺจตุ, ทสฺสามิตี.
อถโฆ ภทฺททา กาปิลาณี สาเกตตา สวตฺถิ อคมาสิ. ถุลลนฺนทา
ภิกฺขุณี ภทฺททาย กาปิลาณฺเีย อุปสฺสยํ อทาสิ. เตน โข ปน
สมเยน ถุลลนฺนทา ภิกฺขุณี พหุสฺสฺสา^๒ โหติ ภาณิกา วิสารทา
ปฏฺฐา^๓ ฐมฺมี กถํ กาทํ. ภทฺททาปิ กาปิลาณี พหุสฺสฺสา โหติ
ภาณิกา วิสารทา ปฏฺฐา ฐมฺมี กถํ กาทํ อพฺพารสมฺภาวิตา.
มนุสฺสา “ออยฺยา ภทฺททา กาปิลาณี พหุสฺสฺสา ภาณิกา วิสารทา
ปฏฺฐา ฐมฺมี กถํ กาทํ อพฺพารสมฺภาวิตาติ ภทฺทํ กาปิลาณี ปจฺม
ปิยฺรฺปาสิตฺวา ปจฺฉา ถุลลนฺนทํ ภิกฺขุณี ปิยฺรฺปาสนฺติ. ถุลลนฺนทา
ภิกฺขุณี อิสฺสาปคตา “อิมา กิร อปฺปิจฺฉา สนฺตฺตฺตฺวา ปวิวิตฺตา

^๑ ส.,ฉ.,เท. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ, อ. อาคจฺเจยฺยามหํ

^๒ เท.,มหา. พหุสฺสฺสาเยว, เอวมฺปรี. ^๓ ส.,เท. ปฏฺฐา

อัสสฏฐา, ยา อิมมา สณฺณตฺติพฺพลา วิณฺณตฺติพฺพลา วิหรนฺตฺติ
 กุปีตา อนตฺตมฺนา ภทฺทํ กาปีลานี อุปฺสฺสยา นิกฺกทฺตฺติ. ยา ตา
 ภัทฺฐนฺนิโย อปฺปิฉฺฉา อเปฯ ตา อฺชฺฉายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม อยฺยา อฺลฺลนฺนฺหา อยฺยาย ภทฺทาย กาปีลานียา
 อุปฺสฺสยํ ทตฺวา กุปีตา อนตฺตมฺนา นิกฺกทฺตฺตฺติ อเปฯ “สจฺจํ
 กิร ภัทฺฐเว อฺลฺลนฺนฺหา ภัทฺฐนี ภทฺทาย กาปีลานียา อุปฺสฺสยํ
 ทตฺวา กุปีตา อนตฺตมฺนา นิกฺกทฺตฺตฺติ.” “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
 พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภัทฺฐเว อฺลฺลนฺนฺหา ภัทฺฐนี ภทฺทาย
 กาปีลานียา อุปฺสฺสยํ ทตฺวา กุปีตา อนตฺตมฺนา นิกฺกทฺตฺตฺติ;
 เนตํ ภัทฺฐเว อปฺปสฺสนฺนํ วา ปสาทาย อเปฯ เอวญฺจ ปน
 ภัทฺฐเว ภัทฺฐนฺนิโย อิมํ ลิกฺขาปทํ อฺทฺทิสฺสนฺตุ

[๔๕๑] “ยา ปน ภัทฺฐนี ภัทฺฐนียา อุปฺสฺสยํ ทตฺวา
 กุปีตา อนตฺตมฺนา นิกฺกทฺตฺตฺติ วา นิกฺกทฺตฺตฺติ วา,
 ปาจิตตฺตฺติ.

[๔๕๒] ยา ปนาติ ยา ยาหิสสา อเปฯ

ภัทฺฐนฺนิติ อเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปตา ภัทฺฐนฺนิติ.

ภัทฺฐนฺนิยาติ อญฺฉาย ภัทฺฐนฺนิยา.

อุปฺสฺสโย นาม กวญฺจพฺพโธ วุจฺจติ.

ทตฺวาติ สยํ ทตฺวา.

กุปีตา อนตฺตมฺนาติ อนนฺทริทฺธา อาหตฺตจิตฺตา ขีลชาตา.

^๑ เท. นิกฺกทฺตฺตฺติ, อ. นิกฺกทฺตฺติ.

นิกฺกขุญฺเฆยยาติ คพฺเภ คเหตุวา ปมฺขํ นิกฺกขุญฺจติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. ปมฺขํ^๑ คเหตุวา พหิ นิกฺกขุญฺจติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
เอเกน ปโยเคน พหุเกปิ ทฺวาเร อติฏฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

นิกฺกขุญฺจนาเปยฺยาติ อณฺณํ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทฺกฺกณฺณสฺส.^๒
สกี อาณตฺตา พหุเกปิ ทฺวาเร อติฏฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๔๕๓] อุปสมฺปนฺนํ อนุปสมฺปนฺนํ สณฺณํ อุปสฺสยํ ทตฺวา
กุปิตา อนตฺตมฺนา นิกฺกขุญฺจติ วา นิกฺกขุญฺจนาเปติ วา, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อุปสมฺปนฺนํ เวมตฺติกา อุปสฺสยํ ทตฺวา กุปิตา
อนตฺตมฺนา นิกฺกขุญฺจติ วา นิกฺกขุญฺจนาเปติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
อนุปสมฺปนฺนํ อนุปสมฺปนฺนํ สณฺณํ อุปสฺสยํ ทตฺวา กุปิตา อนตฺตมฺนา
นิกฺกขุญฺจติ วา นิกฺกขุญฺจนาเปติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ตสฺสา
ปริกฺขารํ นิกฺกขุญฺจติ วา นิกฺกขุญฺจนาเปติ วา, อาปตฺติ ทฺกฺกณฺณสฺส.
อกฺวาณฺณพฺพทฺธา นิกฺกขุญฺจติ วา นิกฺกขุญฺจนาเปติ วา, อาปตฺติ ทฺกฺกณฺณสฺส.
ตสฺสา ปริกฺขารํ นิกฺกขุญฺจติ วา นิกฺกขุญฺจนาเปติ วา, อาปตฺติ
ทฺกฺกณฺณสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ กฺวาณฺณพฺพทฺธา วา, อกฺวาณฺณพฺพทฺธา วา
นิกฺกขุญฺจติ วา นิกฺกขุญฺจนาเปติ วา, อาปตฺติ ทฺกฺกณฺณสฺส. ตสฺสา
ปริกฺขารํ นิกฺกขุญฺจติ วา นิกฺกขุญฺจนาเปติ วา, อาปตฺติ ทฺกฺกณฺณสฺส.
อนุปสมฺปนฺนํ อุปสมฺปนฺนํ สณฺณํ, อาปตฺติ ทฺกฺกณฺณสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ
เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทฺกฺกณฺณสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ อนุปสมฺปนฺนํ สณฺณํ,
อาปตฺติ ทฺกฺกณฺณสฺส.

[๔๕๔] อนาปตฺติ อลฺลชฺชํ นิกฺกขุญฺจติ วา นิกฺกขุญฺจนาเปติ
วา, ตสฺสา ปริกฺขารํ นิกฺกขุญฺจติ วา นิกฺกขุญฺจนาเปติ วา, อุมมตฺตํ

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. ปมฺขเว

^๒ ส.,ฉ.,เท.,มหา. ปาจิตฺตียสฺส.

นิกุกกุณตติ วา นิกุกกุณตติเปติ วา, ตสสา ปริกขาริ นิกุกกุณตติ วา
 นิกุกกุณตติเปติ วา, ภณฺทนการิกิ ะเปย กลหการิกิ ะเปย วิวาทการิกิ
 ะเปย ภสฺสการิกิ ะเปย สงฺฆเ อธิกรณการิกิ นิกุกกุณตติ วา
 นิกุกกุณตติเปติ วา, ตสสา ปริกขาริ นิกุกกุณตติ วา นิกุกกุณตติเปติ
 วา, อนฺเตवासินี วา สทฺธิวิหารินี วา นสมฺมาวตฺตณฺตี นิกุกกุณตติ
 วา นิกุกกุณตติเปติ วา, ตสสา ปริกขาริ นิกุกกุณตติ วา
 นิกุกกุณตติเปติ วา, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปณจมสิทฺทขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๖. จญฺฐติทฺทขาปทํ

[๙๕๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถึยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จณฺทกาลี^๑
 ภิกฺขุณี สํสญฺจา วิหริติ คหปตินาปิ คหปติปฺตฺเตนปิ. ยา ता
 ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺจา ะเปย ता อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม อญฺยา จณฺทกาลี สํสญฺจา วิหริสฺสติ คหปตินาปิ
 คหปติปฺตฺเตนปิติ ะเปย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว จณฺทกาลี ภิกฺขุณี
 สํสญฺจา วิหริติ คหปตินาปิ คหปติปฺตฺเตนปิติ. “สจฺจํ ภควาติ.
 วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว จณฺทกาลี ภิกฺขุณี
 สํสญฺจา วิหริสฺสติ คหปตินาปิ คหปติปฺตฺเตนปิ; เนตํ ภิกฺขเว
 อปฺปสหนฺนํ วา ปสาทาย ะเปย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย
 อิมํ สิทฺทขาปทํ อุทฺทิสฺนตฺตุ.

^๑ เท. จณฺทกาลี

[๙๕๖] “ยา ปน ภิกฺขุณี สํสฺมาจฺจา วิหเรยฺย คหปตินา วา คหปติปฺตฺเตน วา, สา ภิกฺขุณี ภิกฺขุณีหิ เอวํสฺส วณฺเณยา “มายฺเย สํสฺมาจฺจา วิหริ คหปตินาปิ คหปติปฺตฺเตนปิ, วิวิจฺจาหฺมเย;^๑ วิเวกญฺเวยว ภคินียา สงฺโฆ วณฺเณตฺติติ. เอวญจ ปน สา ภิกฺขุณี ภิกฺขุณีหิ วุจฺจมานา ตเถว ปคฺคณฺเหยฺย, สา ภิกฺขุณี ภิกฺขุณีหิ ยาวตติยํ สมณฺณภาสิตพฺพา ตสฺส ปฏฺินิสฺสคฺคาย; ยาวตติยญฺเจ สมณฺณภาสียมานา ตํ ปฏฺินิสฺสชฺเชยฺย, อิจฺเจตํ กุสฺลํ; โน เจ ปฏฺินิสฺสชฺเชยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๙๕๗] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๔เปย

ภิกฺขุณีหิ ๔เปย อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีหิ.

สํสฺมาจฺจา นาม อนนฺโถมิเกน กายิกวาชสิเกน สํสฺมาจฺจา.

คหปติ นาม โย โกจิ อคารํ อชฺฌาวสตี.

คหปติปฺตฺโต นาม โย โกจิ^๒ ปฺตฺตฺมาตโร.

สา ภิกฺขุณีหิ ยา สา สํสฺมาจฺจา ภิกฺขุณี.

ภิกฺขุณีหิหิ อญฺญาหิ ภิกฺขุณีหิ. ยา ปสฺสนฺติ, ยา สฺกฺขนฺติ, ตาหิ วตฺตพฺพา “มายฺเย สํสฺมาจฺจา วิหริ คหปตินาปิ คหปติปฺตฺเตนปิ, วิวิจฺจาหฺมเย; วิเวกญฺเวยว ภคินียา สงฺโฆ วณฺเณตฺติติ. ทฺติยมฺปิ วตฺตพฺพา. []^๓ ตติยมฺปิ วตฺตพฺพา. สเจ ปฏฺินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ กุสฺลํ; โน เจ ปฏฺินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทฺกฺกฏฺสฺส. สุตฺวา น วทฺนฺติ, อาปตฺติ ทฺกฺกฏฺสฺส. สา ภิกฺขุณี สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากกฺขมิตฺวา วตฺตพฺพา “มายฺเย สํสฺมาจฺจา วิหริ คหปตินาปิ คหปติปฺตฺเตนปิ,

^๑ ส.,ฉ.,เท. วิวิจฺจาหฺมเย, อ. วิวิจฺเย, เอวํปริปิ.

^๒ ฉ.,มหา. เย เกจิ

^๓ มหา. เอตฺถนฺตเร เปยฺยาโล ทิสฺสตี.

วิวิจจาหยาเย; วิเวกญเณว ภคินิยา สงฺໄໝ វណ្ណេតីតិ. ភុតិយម្យិ
វត្តតុប្បា. តតិយម្យិ វត្តតុប្បា. សឿ ប្បវិនិស្តធម្មតិ, ឱច្ចុច្ចំ កុស្តំ;
ໄໝ ឡេ ប្បវិនិស្តធម្មតិ, អាបត្តិ ពុក្ខវស្ស.

ສາ ກິກຸຊຸນີ ສມນຸກາສິຕພຸພາ. ເວຣຸຈ ປນ ກິກຸຊວ
ສມນຸກາສິຕພຸພາ, ພຸຍຕຸຕາຍ ກິກຸຊຸນີຍາ ປຸຸພລາຍ ສງໄໝ ດາເປຕພຸໂພ

[๔๕๘] “สุณาทู เม อยุเย สงฺໄໝ, อยံ อิตถนุณามา ภิกฺขຸນີ
ສັສຸຈາ ວິຫຣຕິ ຄຸໜປຕິນາປິ ຄຸໜປຕິປຸຕເຕນປິ, ສາ ຕໍ່ ວຕຸຖຸ
ໜປປຸໄໝນິສຸສຸໜຕິ; ຍທິ ສງໝສຸສ ປຕຕກລຸລຸ, ສງໄໝ ອິຕຸຖນຸນາມໍ
ກິກຸຊຸນີ ສມນຸກາສະຍຸ ຕສຸສ ວຕຸຖສຸສ ປຸໄໝນິສຸສຄຸຍາຍ, ເອສາ ດຕຕິ.

ສຸນາຕຸ ເມ ອຍຸຍ ສງໄໝ, ອຍໍ ອິຕຸຖນຸນາມາ ກິກຸຊຸນີ ສັສຸຈາ
ວິຫຣຕິ ຄຸໜປຕິນາປິ ຄຸໜປຕິປຸຕເຕນປິ, ສາ ຕໍ່ ວຕຸຖຸ ໜປປຸໄໝນິສຸສຸໜຕິ;
ສງໄໝ ອິຕຸຖນຸນາມໍ ກິກຸຊຸນີ ສມນຸກາສຕິ ຕສຸສ ວຕຸຖສຸສ ປຸໄໝນິສຸສຄຸຍາຍ;
ຍສຸສາ ອຍຸຍາຍ ໝຕິ ອິຕຸຖນຸນາມາຍ ກິກຸຊຸນີຍາ ສມນຸກາສນາ
ຕສຸສ ວຕຸຖສຸສ ປຸໄໝນິສຸສຄຸຍາຍ, ສາ ຕຸຖໜສຸສ; ຍສຸສາ ໜກຸໝຕິ,
ສາ ກາສະຍຸ.

ភុតិយម្យិ ឲេតមតុតំ វហាមិ ម្យេ្យ តតិយម្យិ ឲេតមតុតំ វហាមិ
ម្យេ្យ

ສມນຸກຸຸຈາ ສງໝ ອິຕຸຖນຸນາມາ ກິກຸຊຸນີ ຕສຸສ ວຕຸຖສຸສ
ປຸໄໝນິສຸສຄຸຍາຍ, ໝຕິ ສງໝສຸສ, ຕສຸມາ ຕຸຖໜີ, ເວເມຕໍ ຫາຣຍາມີຕິ.

ດຕຕິຍາ ທຸກກຸ໋. ທຸ໋ວິທິ ກມມວາຈາທິ ທຸກກຸ໋. ກມມວາຈາ-
ປຣິໂຍສາເ ອາປຕຕິ ປາຈິຕຕິຍສຸ.

[๔๕๙] ฐมมกมเม ฐมมกมมสญฺญา ໜປປຸໄໝນິສຸສຸໜຕິ, ອາປຕຕິ
ປາຈິຕຕິຍສຸ. ຫມມກມເ ເວຕິກາ ໜປປຸໄໝນິສຸສຸໜຕິ, ອາປຕຕິ

ปาจิตฺตียสฺส. ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญา นปฺปญฺญินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส. อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทฺถกฺกสฺส.
 อฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทฺถกฺกสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺม-
 กมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทฺถกฺกสฺส.

[๙๖๐] อนาปตฺติ อสมนฺนภาสนฺติยา, ปญฺญินิสฺสชฺชนฺติยา, อุมฺมตฺติกา,
 อาทิกมฺมิกายาติ.

จญฺจสฺสึทฺทปาปํ นิญฺจติ.

๗. สตฺตมสฺสึทฺทปาปํ

[๙๖๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน []^๑ อนฺตรโฆเจ
 สาสงฺกสมฺมเต สปฺปญฺญิกายเ อสตฺติกา จาริกํ จรฺนฺติ, ฐตฺตา ทฺฐสฺส.
 ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺย ตา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย อนฺตรโฆเจ สาสงฺกสมฺมเต
 สปฺปญฺญิกายเ อสตฺติกา จาริกํ จริสฺสณฺตฺติติ ๔เปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
 ภิกฺขุณีโย อนฺตรโฆเจ สาสงฺกสมฺมเต สปฺปญฺญิกายเ อสตฺติกา จาริกํ
 จรฺนฺตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อนฺตรโฆเจ สาสงฺกสมฺมเต สปฺปญฺญิกายเ อสตฺติกา
 จาริกํ จริสฺสณฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสณฺนํ วา ปสฺสาทาย ๔เปยฺย
 เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สึทฺทปาปํ อุกฺกทิสฺส.

^๑ ส.,จ.,อ.,มหา. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขุณีโยติ อปฺป ปาโง ทิสฺสติ.

[๙๖๒] “**ยา ปน กิฏขุณี อนุโตรฏฺเจ** **สาสงฺกสมฺมเต**
สปปฏฺฐิกาย **อสตฺถิกา จาริกํ จเรยฺย, ปาจิตฺตियนฺติ.**

[๙๖๓] **ยา ปนาติ** **ยา** **ยาทิสสา** **ฯเปย**

กิฏขุณีติ **ฯเปย** **อัย** **อิมสฺมี** **อตฺเถ** **อธิปฺเปตา** **กิฏขุณีติ.**

อนุโตรฏฺเจติ **ยสฺส** **วิชิตฺเต** **วิหฺรติ,** **ตสฺส** **รฏฺเเจ.**

สาสงฺกํ **นาม** **ตสฺมี** **มคฺเค** **โจรानํ** **นิวิฏฺโงกาโส** **ทิสฺสติ,**
ภตฺโตกาโส **ทิสฺสติ,** **จิโตกาโส** **ทิสฺสติ,** **นิสินฺโนกาโส** **ทิสฺสติ,**
นิปนฺโนกาโส **ทิสฺสติ.**

สปปฏฺฐิกํ **นาม** **ตสฺมี** **มคฺเค** **โจเรหิ** **มนุสฺสา** **หตา**
ทิสฺสนฺติ, **วิลฺลตฺตา** **ทิสฺสนฺติ,** **อาโกฏฺฐิตา** **ทิสฺสนฺติ.**

อสตฺถิกา **นาม** **วินา** **สตุเถน.**

จาริกํ จเรยฺยาติ **กุกฺกุฏสํปาเต** **คามे** **คามนฺตเร** **คามนฺตเร**
อาปตฺติ **ปาจิตฺตियสฺส.** **อคามเก** **อธฺมเย** **อชฺฌมโยชเน** **อชฺฌม-**
โยชเน **อาปตฺติ** **ปาจิตฺตियสฺส.**

[๙๖๔] **อนาปตฺติ** **สตุเถน** **สห** **คจฺจติ,** **เขเม** **อปปฏฺฐิกาย**
คจฺจติ, **อาปทาสฺ,** **อุมฺมตฺติกาย,** **อาทิกมฺมิกายาติ.**

สตุตฺมสิกฺขาปทํ **นิฏฺฐิตํ.**

๘. อฏฺฐมสิกฺขาปทํ

[๙๖๕] **เตน** **สมเยน** **พฺพุโ** **ภควา** **สาวตฺถิยํ** **วิหฺรติ** **เชตวน**
อนาถปิณฺฑิกสฺส **อาราเม.** **เตน** **โข** **ปน** **สมเยน** **กิฏขุณิโย** **ติโรรฏฺเเจ**
สาสงฺกสมฺมเต **สปปฏฺฐิกาย** **อสตฺถิกา** **จาริกํ** **จรณฺติ,** **ฐตฺตา** **ทฺเสนฺติ.**

ยา ตา ภิกฺขุณฺโณ อปฺปิฉา ๕เปยฺ ตา อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณฺโณ ติโรธฺวเจ สาสงฺกสมฺมเต
 สปปฏฺฐิกายเ อสตุตฺติกา จาริกํ จริสฺสนฺตํ ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
 ภิกฺขุณฺโณ ติโรธฺวเจ สาสงฺกสมฺมเต สปปฏฺฐิกายเ อสตุตฺติกา จาริกํ
 จรณฺตํ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ ติโรธฺวเจ สาสงฺกสมฺมเต สปปฏฺฐิกายเ อสตุตฺติกา
 จาริกํ จริสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นว ปสาทาย ๕เปยฺ
 เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อิมํ สิทฺธาปทํ อทฺทิสฺนตุ.

[๙๖๖] “ยา ปน ภิกฺขุณี ติโรธฺวเจ สาสงฺกสมฺมเต
 สปปฏฺฐิกายเ อสตุตฺติกา จาริกํ จเรยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๙๖๗] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๕เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๕เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตุเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ติโรธฺวเจติ ยสฺส วิชิตฺเต วิหริติ, ตํ จเปตฺวา อญฺญสฺส ธฺมฺเจ.

สาสงฺกํ นาม ตสฺมี มคฺเค โจรานิ นินฺนฺโจกาโส ทิสฺสติ,
 ฏฺฐโตกาโส ทิสฺสติ, จิตฺโตกาโส ทิสฺสติ, นินฺนฺโนกาโส ทิสฺสติ,
 นิปนฺโนกาโส ทิสฺสติ.

สปปฏฺฐิกายํ นาม ตสฺมี มคฺเค โจเรหิ มนุสฺสา หตา
 ทิสฺสนฺติ, วิลฺลตฺตา ทิสฺสนฺติ, อาโกฏิตา ทิสฺสนฺติ.

อสตุตฺติกา นาม วินา สตุเถน.

จาริกํ จเรยฺยาติ กุกฺกุฏสฺปาทะ คามะ คามนฺตเร คามนฺตเร
 อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อคามเก อรณฺเณ อทฺธมฺโยชเน อทฺธมฺโยชเน
 อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๙๖๘] อนาปตติ สตุเถน สห คจจติ, เขเม อปปฏิภาย
คจจติ, อาปทาสุ, อุมมตติกาย, อาทิกมมิกายาติ.

อฏฺฐมสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. นวมสิกขาปทํ

[๙๖๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหริติ เวพฺพเน
กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย อนฺโตวสฺสํ จาริกํ
จรฺนติ. มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
ภิกขุณีโย อนฺโตวสฺสํ จาริกํ จริสฺสนนฺติ หริตานิ ติณฺณานิ^๑ สมฺมทฺทนฺตา
เอกีนฺทริยํ ชีวํ วิเหเจนฺตา พหุ ชฺชทฺทเก ปาณํ สงฺฆาภูํ อาปาเทนฺตาติ.
อสฺโสสุ โข ภิกขุณีโย เตสํ มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกขุณีโย อปฺปิจฺจมา ยเปยฺ ตา อชฺชฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกขุณีโย อนฺโตวสฺสํ จาริกํ
จริสฺสนนฺตํ ยเปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกขเว ภิกขุณีโย อนฺโตวสฺสํ จาริกํ
จรฺนตํ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
ภิกขเว ภิกขุณีโย อนฺโตวสฺสํ จาริกํ จริสฺสนนฺติ; เนตํ ภิกขเว
อปฺปสนฺนํ วา ปสทา ยเปยฺ เอวเมว ปน ภิกขเว ภิกขุณีโย
อิมํ สิกขาปทํ อุตฺทิสฺสนฺตุ

[๙๗๐] “ยา ปน ภิกขุณี อนฺโตวสฺสํ จาริกํ จเรยฺ, **ปาจิตฺติยนฺติ.**

[๙๗๑] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ยเปยฺ

^๑ ส.,เท. ติณฺณานิ จ

ภิกฺขุณีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อนฺโตวสฺสหนฺติ ปฺริมํ วา เตมาสํ ปจฺฉิมํ วา เตมาสํ อวสิตฺวา.

จาริกํ จเรยฺยาติ กุกฺกุฏสํปาเต คาเม คามนฺตเร คามนฺตเร
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อคามเก อรณฺเณ อหฺมโยชเน อหฺมโยชเน
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๙๗๒] อนาปตฺติ สตฺตาหกรณฺเณน คจฺฉติ, เกณจิ อุพฺพาพฺพา
คจฺฉติ, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

นวมสิกฺขาปํ นิฉฺฉิตํ.

๑๐. ทสมสิกฺขาปํ

[๙๗๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหริติ เวพฺพเน
กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณฺโง ตตฺถเว ราชคเห
วสฺสํ วสหนฺติ ตตฺถ เหมนฺตํ ตตฺถ คิมฺหํ. มนฺุสฺสา อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “อาหฺนฺทริกา ภิกฺขุณฺโง ทิสา อนุทการา, น
อิมาสํ ทิสา ปกฺขายนฺตีติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขุณฺโง เตสํ มนฺุสฺसानํ
อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. อถ โข ตา ภิกฺขุณฺโง
ภิกฺขุณฺโง เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํอาโรเจสุ.
อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรณเ ฐมฺมี กถํ กตฺวา
ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “เตนहि ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโง สิกฺขาปํ ปณฺณเปสฺสามิ
ทส อตฺถวเส ปฏฺิจจ สงฺฆสฺสุจฺจตฺยา ฯเปฯ สทฺธมฺมฏฺิจฺจิตฺยา
วินยานุคฺคทาย. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโง อิมํ สิกฺขาปํ
อุทฺทิสนฺตุ

[๙๗๔] “ยา ปน ภิกขุณี วสฺสํ วุตถา จาริกํ น ปกุกเมยฺย
อนุตมโส จปฺปญฺจโยชนานิปี, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๙๗๕] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ฯเปฯ

ภิกขุณีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

วสฺสํ วุตถา นาม ปุริมํ วา เตมาสํ ปจฺฉิมํ วา เตมาสํ
วุตถา. “จาริกํ น ปกุกมิสฺสามิ อนุตมโส จปฺปญฺจโยชนานิปี”^๑
ฐุรํ นิภฺขิตฺตมตฺเต อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๙๗๖] อนาปตฺติ สติ อนุตฺราเย, ปริเยสิตฺวา พุติยิกํ ภิกขุณี
น ลภติ, คีลานาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทสมลิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. จิตฺตาคารวคฺโค

๑. ปจฺมลิกฺขาปทํ

[๙๗๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน รณฺโณ ปเสนทิสฺส
โกสฺลสฺส^๒ อุตฺตยานเ จิตฺตาคารเ ปฏฺวิภานจิตฺตํ กตํ โหติ. พหุ
มนุสฺสา จิตฺตาคารํ ทสฺสนาย คจฺฉนฺติ. จพฺพคฺคิยาปี ภิกขุณีโย
จิตฺตาคารํ ทสฺสนาย อคมฺสฺ. มนุสฺสา อุตฺตมายนฺติ ขีปนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม ภิกขุณีโย จิตฺตาคารํ ทสฺสนาย คจฺฉนฺติ,

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. จปฺปญฺจโยชนานิปีติ

^๒ อ. ปเสนทโกสฺลสฺส

เสยฺยถาปิ คิหิณิโย กามโมคฺคิณิโยติ.^๑ อสฺสโสสุ โข ภิกฺขุณิโย เตสํ
 มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย
 อปฺปิจฺจนา ยเปยฺย ตา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย จิตฺตาคารํ ทสฺสนาย คจฺฉิสฺสนฺตํติติ ยเปยฺย
 “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย จิตฺตาคารํ ทสฺสนาย
 คจฺฉนฺตํติติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
 ภิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย จิตฺตาคารํ ทสฺสนาย คจฺฉิสฺสนฺติ;
 เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺสนฺนํ วา ปสาทาย ยเปยฺย เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อทฺทิสฺสนฺตุ

[๔๗๘] “ยา ปน ภิกฺขุณี ราชาคาร์ วา จิตฺตาคารํ วา
 อารามํ วา อุตฺตยานํ วา ปโกฺขรณํ วา ทสฺสนาย คจฺฉเยย,
 ปาจิตฺตียนฺติ.

[๔๗๙] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ยเปยฺย

ภิกฺขุณีติ ยเปยฺย อยํ อิมสฺมี อตฺถเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ราชาคาร์ นาม ยตฺถ กตฺถจฺจิ รณฺโณ กิพฺพิตุํ รมิตุํ กตํ โหติ.

จิตฺตาคารํ นาม ยตฺถ กตฺถจฺจิ มนุสฺसानํ กิพฺพิตุํ รมิตุํ กตํ
 โหติ.

อาราโม นาม ยตฺถ กตฺถจฺจิ มนุสฺसानํ กิพฺพิตุํ รมิตุํ กโต
 โหติ.

อุตฺตยานํ นาม ยตฺถ กตฺถจฺจิ มนุสฺसानํ กิพฺพิตุํ รมิตุํ กตํ
 โหติ.

^๑ อ. คิหิกามโมคฺคิณิโยติ, เอมฺพปริปี.

โปกขรณิ นาม ยตถ กตถจิ มนุสฺसानํ กิฬิตุํ รमितุํ กตา
โหติ.

[๔๘๐] ทสฺสนาย คจฺจติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ยตถ จิตา
ปสฺสติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. ทสฺสนุปจาร์^๑ วิชิตฺวา ปุณฺนปุณฺ
ปสฺสติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. เอกเมกํ ทสฺสนาย คจฺจติ, อาปตฺติ
ทุกฺกฏสฺส. ยตถ จิตา ปสฺสติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. ทสฺสนุปจาร์
วิชิตฺวา ปุณฺนปุณฺ ปสฺสติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๔๘๑] อนาปตฺติ อารามे จิตา ปสฺสติ, คจฺจนฺตึ วา
อาคจฺจนฺตึ วา ปสฺสติ, สติ กรณียे कनुवा पसस्ति, आपासु,
उममत्तिकाय, आत्ममिकायाति.

ปจฺมสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๒. ทุตฺติยสิกขาปทํ

[๔๘๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณีโย อาสนทึปิ
ปลลฺงกํปิ ปริภุญฺชนฺติ. มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺหนฺตา ปสฺสิตฺวา
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย อาสนทึปิ
ปลลฺงกํปิ ปริภุญฺชิสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิฬินฺโน กามโภคินฺโนติ.
อสุสฺสํ โข ภิกฺขุณีโย เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺจมา ๔เปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย อาสนทึปิ ปลลฺงกํปิ

^๑ ส.ท. ทสฺสนุปจาร์, เอมฺปริปิ.

ปริภุณฺชิสฺสฺสนฺติ, ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อาสนฺทีปํ
 ปลฺลงฺกํปิ ปริภุณฺชณฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
 “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อาสนฺทีปํ ปลฺลงฺกํปิ ปริภุณฺชิสฺสฺสนฺติ;
 เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย ๔เปฯ เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อิมํ สิกขาปทํ อุกฺกิสฺสตุ

[๙๘๓] “ยา ปน ภิกฺขุณี อาสนฺที วา ปลฺลงฺกํ วา
 ปริภุณฺชเยย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๙๘๔] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๔เปฯ

ภิกฺขุณีติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตุเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อาสนฺที^๑ นาม อติกฺกนฺตปฺปมาณา วุจฺจติ.

ปลฺลงฺโก นาม อาหริเมหิ วาเลหิ^๒ กโต โหติ.

ปริภุณฺชเยยฺยาติ ตสฺมี อภินิสฺสํติ วา อภินิพฺพชฺติ วา,
 อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๙๘๕] อนาปตฺติ อาสนฺทียา ปาเท ฉินฺทิตฺวา ปริภุณฺชติ,
 ปลฺลงฺกสฺส วาเล^๓ ภิณฺทิตฺวา ปริภุณฺชติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทตฺติยสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๓. ตติยสิกขาปทํ

[๙๘๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา

^๑ สี.,ฉ.,เท. อาสนฺที

^๒ สี.,เท. วาเพหิ

^๓ สี.,เท. วาเพ

ภิกขุณีโย สุตตัม กนฺตนฺติ. มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺทนฺตา
 ปสฺสิตฺวา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกขุณีโย
 สุตตัม กนฺติสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหิณีโย กามโมคิณีโยติ. อสฺสสฺสํ ไช
 ภิกขุณีโย เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ.
 ยา ตา ภิกขุณีโย อปฺปิจฺจนา ยเปยฺย ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกขุณีโย สุตตัม กนฺติสฺสนฺตฺติ.
 ยเปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกขุณีโย สุตตัม กนฺตนฺตฺติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว
 จพฺพคฺคิยา ภิกขุณีโย สุตตัม กนฺติสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ
 วา ปสาทาย ยเปยฺย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกขุณีโย อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนตุ

[๔๘๗] “ยา ปน ภิกขุณี สุตตัม กนฺเตยฺย, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๔๘๘] ยา ปนาติ ยา ยาหิสสา ยเปยฺย

ภิกขุณีติ ยเปยฺย อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

สุตตัม นาม จ สุตฺตานิ ไชมํ กปฺปาสิกํ โกเสยฺยํ กมฺพลํ
 สากฺกํ ภงฺกํ.

กนฺเตยฺยาติ สยํ กนฺตติ. ปโยเค ทุกฺกฏํ. อุชฺชวฺชเว
 อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๔๘๙] อนาปตฺติ กนฺติตฺตสุตตัม กนฺตติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิ-
 กมฺมิกาयाติ.

ตตฺติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๔. จตุตถสิกขาปทํ

[๙๙๐] เตน สมเยน พุทุโร ภควา สาวตถิยํ วิหริติ เขตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณิโย
คิหิเวยฺยาวจฺจํ กโรนฺติ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺย ตา
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย คิหิเวยฺยาวจฺจํ
กริสฺสนนฺตํ ๔เปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย คิหิเวยฺยาวจฺจํ
กโรนฺตํ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทุโร ภควา “กถํ หิ นาม
ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย คิหิเวยฺยาวจฺจํ กริสฺสนนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว
อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย
อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺสนฺตุ.

[๙๙๑] “ยา ปน ภิกฺขุณี คิหิเวยฺยาวจฺจํ กเรยฺย,
ปาจิตฺติยนฺติ.

[๙๙๒] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๔เปยฺย

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺย อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

คิหิเวยฺยาวจฺจํ นาม อาคาริกสฺส ยาคุํ วา ภตฺตํ วา
ชาทนียํ วา ปจฺติ, สากฺกํ วา เวจฺนํ วา โทวติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส.

[๙๙๓] อนาปตฺติ ยาคุปาเน, สงฺฆภตฺเต, เจติยปฺุชาย,
อตฺตโน เวยฺยาวจฺจกรสฺส, ยาคุํ วา ภตฺตํ วา ชาทนียํ วา ปจฺติ,
สากฺกํ วา เวจฺนํ วา โทวติ, อุมมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกาयाติ.

จตุตถสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. ปญจมสิกขาปทံ

[๙๙๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตร
ภิกฺขุณี ฤๅลนฺนทํ ภิกฺขุณี อุตฺตมํ ติวหา เอตทวโจ “เอหฺมฺเย,^๑ อิมํ
อติกรณํ วุปฺสเมหิตี. ฤๅลนฺนทา ภิกฺขุณี สาธฺวตี ปฏฺฐิสฺสณฺนิตฺวา
เนว วุปฺสเมตฺติ, น วุปฺสมาเย อุตฺตมํ กโรตฺติ. อถ โข สา ภิกฺขุณี
ภิกฺขุณีเน อุตฺตมํ อโรเจสิ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺจนา ๔เปย
ตา อุตฺตมํ นฺติ ขิยนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อญฺยา ฤๅลนฺนทา
ภิกฺขุณิยา ‘เอหฺมฺเย, อิมํ อติกรณํ วุปฺสเมหิตี วุจฺจมานา สาธฺวตี
ปฏฺฐิสฺสณฺนิตฺวา เนว วุปฺสเมสฺสตี, น วุปฺสมาเย อุตฺตมํ กริสฺสตีติ ๔เปย
“สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ฤๅลนฺนทา ภิกฺขุณี ภิกฺขุณิยา ‘เอหฺมฺเย, อิมํ
อติกรณํ วุปฺสเมหิตี วุจฺจมานา สาธฺวตี ปฏฺฐิสฺสณฺนิตฺวา เนว วุปฺสเมตฺติ,
น วุปฺสมาเย อุตฺตมํ กโรตฺติ. “สจฺจํ ภควาตี. วิครหิ พุทฺโธ
ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ฤๅลนฺนทา ภิกฺขุณี ภิกฺขุณิยา
‘เอหฺมฺเย, อิมํ อติกรณํ วุปฺสเมหิตี วุจฺจมานา สาธฺวตี ปฏฺฐิสฺสณฺนิตฺวา
เนว วุปฺสเมสฺสตี, น วุปฺสมาเย อุตฺตมํ กริสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว
อปฺปสฺสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย
อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺตมํ

[๙๙๕] “ยา ปน ภิกฺขุณี ภิกฺขุณิยา “เอหฺมฺเย, อิมํ อติกรณํ
วุปฺสเมหิตี วุจฺจมานา สาธฺวตี ปฏฺฐิสฺสณฺนิตฺวา สา ปจฺจ
อนนฺตรายิกิณี เนว วุปฺสเมยฺย, น วุปฺสมาเย อุตฺตมํ กรเยย,
ปาจิตติยนฺติ.

^๑ ส.,เท. เอหฺมฺเย, เอวฺมฺปริ.

[๙๙๖] ยา ปหาติ ยา ยาทิสสา ๔เปย

ภิกฺขุณีติ ๔เปย อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ภิกฺขุณียาติ อญฺฉาย ภิกฺขุณียา.

อธิกรณํ นาม จตฺตาริ อธิกรณานิ วิวาทาธิกรณํ
อนฺวาทาธิกรณํ อาปตฺตาทิกรณํ กิจฺจาธิกรณํ.

เอหฺยเย อิมํ อธิกรณํ วุปฺสเมหีติ เอหฺยเย, อิมํ อธิกรณํ
วินิจฺเจहि.

สา ปจฺฉา อนนฺตรายิกิณีติ อสฺติ อนฺตรายเ.

เนว วุปฺสเมยฺยาติ น สยํ วุปฺสเมยฺย.

น วุปฺสมา ย อุตฺตํ กโรติ น อญฺฉํ อาณาเปยฺย.

“เนว วุปฺสเมสฺสามิ, น วุปฺสมา ย อุตฺตํ กโรติ น อญฺฉํ อาณาเปยฺย.
นิฏฺฐิตํ ตตฺถ อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๙๙๗] อุปสมฺปนฺนํ อุปสมฺปนฺนสฺสญฺหา อธิกรณํ เนว วุปฺสเมติ,
น วุปฺสมา ย อุตฺตํ กโรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุปสมฺปนฺนํ
เวมตฺติกา อธิกรณํ เนว วุปฺสเมติ, น วุปฺสมา ย อุตฺตํ กโรติ,
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุปสมฺปนฺนํ อนุปสมฺปนฺนสฺสญฺหา อธิกรณํ
เนว วุปฺสเมติ, น วุปฺสมา ย อุตฺตํ กโรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.
อนุปสมฺปนฺนํ อธิกรณํ เนว วุปฺสเมติ, น วุปฺสมา ย อุตฺตํ กโรติ,
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ อุปสมฺปนฺนสฺสญฺหา,
อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.
อนุปสมฺปนฺนํ อนุปสมฺปนฺนสฺสญฺหา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.

[๙๙๘] อนาปตฺติ สติ อนฺตรายเ, ปริเยสิตฺวา น ลภฺติ,
คิลาณาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกา, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปณฺจมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๖. ฌฏฐติกขาปทံ

[๙๙๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ฤๅลลนฺหา
ภิกฺขุณี นฏฺฏานํปิ นฏฺฏกานํปิ ลงฺฆิกานํปิ^๑ โสภชฺฌายิกานํปิ กุมฺภ-
ณฺณิกานํปิ สหตฺถา ขาทนํยํ โภชนํยํ เทติ “มยฺหํ ปริสฺติ วณฺณํ
ภาสธตฺติ. นฏฺฏาปิ นฏฺฏกาปิ ลงฺฆิกาปิ โสภชฺฌายิกาปิ กุมฺภณฺณิกาปิ
ฤๅลลนฺหาเย ภิกฺขุณียา ปริสฺติ วณฺณํ ภาสนฺติ “อยฺยา ฤๅลลนฺหา
พหุสฺสฺสฺสา ภาณิกา วิสารทา ปฏฺฐา^๒ ฐมฺมี กถํ กาทํ, เทถ อยฺยาเย,
กโรถ อยฺยาธตฺติ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ตา
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา ฤๅลลนฺหา
อาคาริกสฺส สหตฺถา ขาทนํยํ โภชนํยํ ทสฺสตีติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร
ภิกฺขเว ฤๅลลนฺหา ภิกฺขุณี อาคาริกสฺส สหตฺถา ขาทนํยํ โภชนํยํ
เทตีติ. “สจฺจํ ภควตฺติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
ภิกฺขเว ฤๅลลนฺหา ภิกฺขุณี อาคาริกสฺส สหตฺถา ขาทนํยํ โภชนํยํ
ทสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺหานํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ เอวญฺจ
ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สีกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนฺตุ

[๑๐๐๐] “ยา ปน ภิกฺขุณี อาคาริกสฺส วา ปริพฺพาชกสฺส
วา ปริพฺพาชิกาย วา สหตฺถา ขาทนํยํ วา โภชนํยํ วา
ทเทยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๐๐๑] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๔เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

^๑ ส. ลงฺฆิกานมฺปิ, เท. ลงฺฆิกานํ

^๒ ส., เท. ปฏฺฐา

อาคารโก นาม โย โกจิ อคารํ อชฺฌมาวสตี.

ปริพฺพาชโก นาม ภิกฺขุณฺจ สามเณรณฺจ จเปตฺวา โย โกจิ
ปริพฺพาชกสฺมาปนฺโน.

ปริพฺพาชิกา นาม ภิกฺขุณฺจ สิกฺขมานณฺจ สามเณริณฺจ
จเปตฺวา ยา กาจิ ปริพฺพาชิกสฺมาปนา.

ขาทนียํ นาม ปณฺจ โภชนานิ อุทกทนต์โปณํ จเปตฺวา
อวเสสํ ขาทนียํ นาม.

โภชนียํ นาม ปณฺจ โภชนานิ โอทโน กุมฺมาโส สุตฺตํ
มจฺझे มํสํ.

ทเทยฺยาติ กาเยน วา กายปฏฺวิพฺพทฺเรน วา นิสฺสคฺคิเยน วา
เทติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุทกทนต์โปณํ เทติ, อาปตฺติ ทฺวักกสฺส.

[๑๐๐๒] อนาปตฺติ ทาเปติ, น เทติ, อุปนิกฺขิปีตฺวา เทติ,
พาหิรเลป^๑ เทติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ฉนฺนจสิกขาปทํ นิฉฺจิจฺฉํ.

๗. สุตตมสิกขาปทํ

[๑๐๐๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริตี เชตฺวเน
อนาถปิณฺฑทิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน ฤคฺชนนฺหา
ภิกฺขุณี อวสธจิวรี อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุชฺชตี. อณฺเฎา อุตฺตนิโย

^๑ ส.,ฉ.,เท. พาหิรเลป

ภิกขุณิโย น ลภนติ. ยา ตา ภิกขุณิโย อปฺปิจฺจฯ ๕เปฯ ตา อฺชฺฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา อฺลลนฺนหา อวสธจีวรํ
 อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชิสฺสตีติ ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อฺลลนฺนหา
 ภิกฺขุณี อวสธจีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชิตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ.
 วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว อฺลลนฺนหา ภิกฺขุณี
 อวสธจีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชิสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสหนฺนา
 วา ปสาทาย ๕เปฯ เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ
 ลิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺนตุ

[๑๐๐๔] “ยา ปน ภิกฺขุณี อวสธจีวรํ อนิสฺสชฺชิตฺวา
 ปริภุญฺเชยฺย, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๑๐๐๕] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๕เปฯ

ภิกฺขุณีติ ๕เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อวสธจีวรํ นาม “อฺตฺตนิโย ภิกฺขุณิโย ปริภุญฺชนฺตฺตติ ทินฺนํ
 โหติ.

อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺเชยฺยาติ เทว ติสฺโส รตฺติโย
 ปริภุญฺชิตฺวา จตฺตตฺถทิวเส โหติวฺวา ภิกฺขุณิยา วา ลิกฺขมานาย วา
 สามเณรียา วา อนิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๑๐๐๖] อนิสฺสชฺชิตฺเต อนิสฺสชฺชิตฺตสฺสณฺมา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตियสฺส. อนิสฺสชฺชิตฺเต เวเมตฺติกา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.
 อนิสฺสชฺชิตฺเต นิสฺสชฺชิตฺตสฺสณฺมา ปริภุญฺชติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.
 นิสฺสชฺชิตฺเต อนิสฺสชฺชิตฺตสฺสณฺมา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. นิสฺสชฺชิตฺเต
 เวเมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. นิสฺสชฺชิตฺเต นิสฺสชฺชิตฺตสฺสณฺมา, อนาปตฺติ.

[๑๐๐๗] อนาปตฺติ นิสฺสชฺชิตฺวา ปริภุชฺติ, ปฺน ปรียาเยน
 ปริภุชฺติ, อญฺญา อุตฺตนิโย ภิกฺขุณิโย น โหนฺติ, อจฺฉินฺนจീวริกาย,
 นญฺจจீวริกาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

สตฺตมสัฏฺฐาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๘. อฏฺฐมสัฏฺฐาปทํ

[๑๐๐๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิโย วิหฺรติ เชตวนเ
 อนาถปิณฺฑทิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺนทา ภิกฺขุนี้
 อวสถํ อนิสฺสชฺชิตฺวา จาริกํ ปกฺกามิ. เตน โข ปน สมเยน
 อุลลนฺนทาย ภิกฺขุณิยา อวสเถ ทยฺหติ. ภิกฺขุณิโย เอวมาหํสุ
 “หนฺนทฺยเย”^๑ ภณฺฑกํ นีหฺรามาติ. เอกจฺจา เอวมาหํสุ “น มยํ
 อยฺเย นีหฺริสฺสาม, ยงฺกิณฺจ นญฺจํ, สพุพํ อมฺเห อภฺยญฺชิสฺสตีติ.
 อุลลนฺนทา ภิกฺขุนี้ ปฺนทเว ตํ อวสถํ ปจฺจาคนฺตฺวา ภิกฺขุณิโย
 ปจฺจฉิ “อปฺยเย”^๒ ภณฺฑกํ นีหฺริตฺถาติ. “น มยํ อยฺเย นีหฺริมาติ.
 อุลลนฺนทา ภิกฺขุนี้ อฺชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ “กถํ หิ นาม
 ภิกฺขุณิโย อวสเถ ทยฺหมาเน ภณฺฑกํ น นีหฺริสฺสนฺตีติ. ยา ता
 ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ता อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม อยฺยา อุลลนฺนทา อวสถํ อนิสฺสชฺชิตฺวา จาริกํ
 ปกฺกมิสฺสตีติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อุลลนฺนทา ภิกฺขุนี้ อวสถํ
 อนิสฺสชฺชิตฺวา จาริกํ ปกฺกมตีติ.”^๓ “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว อุลลนฺนทา ภิกฺขุนี้ อวสถํ

^๑ ส.,เท. หนฺนทฺยเย

^๒ ส.,เท. อปฺยเย

^๓ เท.,อ. ปกฺกามตีติ.

อนิสสชชิตวา จาริกัม ปกุกมิสฺสติ; เนตัม ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา
ปสาทาย ๔เปยฺย เอวํจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ สีกฺขาปทํ
อุทฺทิสฺนตุ

[๑๐๐๙] “**ยา ปน ภิกฺขุณี อวสถํ อนิสสชชิตวา จาริกัม
ปกุกเมยฺย, ปาจิตตियนฺติ.**

[๑๐๑๐] **ยา ปนาติ** ยา ยาทิสสา ๔เปยฺย

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺย อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อวสโถ นาม กวากฺกพฺพุโร วุจฺจติ.

อนิสสชชิตวา จาริกัม ปกุกเมยฺยาติ ภิกฺขุณิยา วา สีกฺขมานาย
วา สามเณริยา วา อนิสสชชิตวา ปริกฺขิตฺตสฺส อวสถสฺส ปริกฺเขปํ
อติกกมฺมฺนฺติยา^๑ อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. อปริกฺขิตฺตสฺส อวสถสฺส
อุปจารํ อติกกมฺมฺนฺติยา อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

[๑๐๑๑] อนิสสชชิตเ อนิสสชชิตสญฺญา ปกุกมฺติ, อาปตฺติ
ปาจิตตियสฺส. อนิสสชชิตเ เวมตฺติกา ปกุกมฺติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.
อนิสสชชิตเ นิสฺสชชิตสญฺญา ปกุกมฺติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.
อกวากฺกพฺพุ อนิสสชชิตวา ปกุกมฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. นิสฺสชชิตเ
อนิสสชชิตสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. นิสฺสชชิตเ เวมตฺติกา, อาปตฺติ
ทุกฺกฏสฺส. นิสฺสชชิตเ นิสฺสชชิตสญฺญา, อนาปตฺติ.

[๑๐๑๒] **อนาปตฺติ** นิสฺสชชิตวา ปกุกมฺติ, สติ อนฺตรายเ,
ปรีเยสิตฺวา น ลภติ, คิลานาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิก-
กมฺมิกาयाติ.

อญฺจมสีกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ ส.,เท. อติกกเมนนฺติยา

๘. นวมสิกขาปทํ

[๑๐๑๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิโย วิหระติ เขตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย
ติรจฺจานวิหฺขํ ปริยาปฺพนฺติ. มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย ติรจฺจานวิหฺขํ ปริยาปฺปณิสฺสนฺติ, เสยฺยถาปี
คิหิณิโย กามโมคิณิโยติ. อสฺสสํ โข ภิกฺขุณิโย เตสํ มนุสฺसानํ
อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺจา
ฯเปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุณิโย ติรจฺจานวิหฺขํ ปริยาปฺปณิสฺสนฺตํติ ฯเปยฺ “สจฺจํ กิร
ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย ติรจฺจานวิหฺขํ ปริยาปฺพนฺตํติ. “สจฺจํ
ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุณิโย ติรจฺจานวิหฺขํ ปริยาปฺปณิสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสํนฺนา
วา ปสาทาย ฯเปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ
สิกขาปทํ อุทฺทิสฺนตุ.

[๑๐๑๔] “ยา ปน ภิกฺขุณี ติรจฺจานวิหฺขํ ปริยาปฺเพยฺย,
ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๐๑๕] ยา ปนาติ ยา ยาทิสฺสา ฯเปยฺ

ภิกฺขุณีติ ฯเปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเอ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ติรจฺจานวิหฺขฺชา นาม ยงฺกิญฺจิ พาหิรํ อนตฺถสฺสวหิตํ.

ปริยาปฺเพยฺยาติ ปเทน ปริยาปฺพนาติ, ปเท ปเท อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อกฺขราย ปริยาปฺพนาติ, อกฺขรอกฺขราย อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๐๑๖] อนาปตติ เลขํ ปริยาปฺณาติ, ธารณํ ปริยาปฺณาติ,
 กุตุตตถาย ปริตฺตํ ปริยาปฺณาติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

นวมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๑๐. ทสมสิกฺขาปทํ

[๑๐๑๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย
 ตีรจฺฉานวิหฺรํ วาเจนฺติ. มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย ตีรจฺฉานวิหฺรํ วาเจสฺสนฺติ, เสยฺยถาปี
 คิหิณีโย กามโมคฺคินีโยติ. อสฺสสํ โข ภิกฺขุณีโย เตสํ มนุสฺसानํ
 อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา
 ๔เปยฺ ตา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
 ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย ตีรจฺฉานวิหฺรํ วาเจสฺสนฺตฺติ ๔เปยฺ “สจฺจํ
 กิร ภิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย ตีรจฺฉานวิหฺรํ วาเจนฺตฺติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว
 ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย ตีรจฺฉานวิหฺรํ วาเจสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว
 อปฺปสฺสนฺหานํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ เอวเมว ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย
 อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺสนฺตุ

[๑๐๑๘] “ยา ปน ภิกฺขุณี ตีรจฺฉานวิหฺรํ วาเจยฺ,
 ปาจิตฺติยนฺติ.

[๑๐๑๙] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๔เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ตีรจฺฉานวิหฺรสา นาม ยงฺกิณฺณิ พาทิรํ อนตฺถสณฺหิตํ.

วาเจยฺยาติ ปเทเน วาเจติ, ปเท ปเท อาปตฺติ, ปาจิตฺตียสฺส.
 อกฺขราย วาเจติ, อกฺขรอกฺขราย อาปตฺติ, ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๐๒๐] อนาปตฺติ เลหํ วาเจติ, ธารณํ วาเจติ, คฺคตฺตถาย
 ปริตฺตํ วาเจติ, อุมมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทสมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๖. อารามวคฺโค

๑. ปจฺมสิกฺขาปทํ

[๑๐๒๑] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา สวาทฺธิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตเน โข ปน สมเยเน สมพฺพลา ภิกฺขุ
 คามกาวาเส เอกจีวรํ จีวรกมฺมํ กโรนฺติ. ภิกฺขุณีโย อนาปุจฺฉา
 อารามํ ปวิสิตฺวา, เยเน เต ภิกฺขุ, เตเนปสงฺกมီสุ. ภิกฺขุ อชฺชฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย อนาปุจฺฉา อารามํ
 ปวิสฺสสนฺตีติ” ยเปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อนาปุจฺฉา
 อารามํ ปวิสฺสสนฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ
 นาม []”^๑ ภิกฺขุณีโย อนาปุจฺฉา อารามํ ปวิสฺสสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว
 อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย ยเปยฺ เหวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย
 อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกทิสฺสตุ

“ยา ปน ภิกฺขุณี อนาปุจฺฉา อารามํ ปวิเสยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณีนํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

^๑ สี่., เท., อ. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขเวติ อยํ ปาโจ ทิสฺสติ.

[๑๐๒๒] เตน โข ปน สมเยน เต ภิกฺขุ ตมฺหา อาวาสา ปกฺกมึสฺส. ภิกฺขุณีโย “อยฺยา ปกฺกนฺตาติ อารามํ นาคมฺสฺส. อถ โข เต ภิกฺขุ ปฺนทฺเว ตํ อวาสํ ปจฺจาจฺจึสฺส. ภิกฺขุณีโย “อยฺยา อากฺตาติ อาปฺจุฉา อารามํ ปวิสิตฺวา, เยน เต ภิกฺขุ, เตนฺอุปสงฺกมึสฺส; อุปสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขุ อภิฺวาเทตฺวา เอกมฺนตํ อฏฺฐจฺส. เอกมฺนตํ จิตฺตา โข ตา ภิกฺขุณีโย เต ภิกฺขุ เอตทวโจ “กิสฺส ตมฺเห ภคินีโย อารามํ เนว สมฺมชฺชิตฺถ, น ปาณียํ ปริโฆณียํ อุปฺภจฺปิฏฺถาติ.”^๑ ภควตา อยฺยา สิฏฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ^๒ ‘น อนาปฺจุฉา อาราโม ปวิสิตฺพุทฺติ เตน มยํ นาคมิมฺหาคิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสฺส. อนฺุชานามิ ภิกฺขเว สนฺตํ ภิกฺขุํ อาปฺจุฉา อารามํ ปวิสิตฺตํ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิฏฺขาปทํ อฺุทฺทิสฺนตฺตุ

“ยา ปน ภิกฺขุณี สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปฺจุฉา อารามํ ปวิสฺเสยฺย, ปาจิตฺติยฺนฺติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณีนํ สิฏฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๑๐๒๓] เตน โข ปน สมเยน เต ภิกฺขุ ตมฺหา อาวาสา ปกฺกมิตฺวา ปฺนทฺเว ตํ อวาสํ ปจฺจาจฺจึสฺส. ภิกฺขุณีโย “อยฺยา ปกฺกนฺตาติ อนาปฺจุฉา อารามํ ปวิสึสฺส. ตาสํ กุกฺกจฺจํ อโหสิ “ภควตา”^๓ สิฏฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ ‘น สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปฺจุฉา อาราโม ปวิสิตฺพุทฺติ มยํ จ^๔ สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปฺจุฉา อารามํ ปวิสิมฺหา, กจฺจิ ญฺ โข มยํ ปาจิตฺติยํ อาปตฺตี อาปนฺนาติ.

^๑ สී., เท. อุปฺภจฺปิฏฺถาติ.

^๓ เท. ภควตา ภิกฺขุณีนํ

^๒ สී., เท. ปณฺณตฺตํ โหติ

^๔ สී., ฉ., เท. มยญฺจมา

ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสุ. []^๑ เอวญจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย
อิมํ สิกฺขาปํ อุกฺกิสฺสนฺตุ

[๑๐๒๔] “ยา ปน ภิกฺขุณี ชาหํ สภิกฺขุกํ อารามํ อนาปุจฺฉา
ปวิเสยฺย, ปาจิตฺติยฺนฺติ.

[๑๐๒๕] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ฯเปฯ

ภิกฺขุณีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ชาหํ^๒ นาม สามํ วา ชานาติ, อญฺเญ วา ตสฺสา
อารโจะนฺติ, เต วา อารโจะนฺติ.

สภิกฺขุโก นาม อาราโม, ยตฺถ ภิกฺขุ รุกฺขมฺมูลํปิ วสนฺติ.

อนาปุจฺฉา อารามํ ปวิเสยฺยาติ ภิกฺขุํ วา สามเณรํ วา
อารามิกํ วา อนาปุจฺฉา ปริกฺขิตฺตสฺส อารามสฺส ปริกฺเขป
อติกฺกมฺนฺติยา อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อปริกฺขิตฺตสฺส อารามสฺส
อุปจาร์ โอกฺกมฺนฺติยา อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๐๒๖] สภิกฺขุเก สภิกฺขุกสณฺณา สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปุจฺฉา
อารามํ ปวิสฺติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. สภิกฺขุเก เวมตฺติกา สนฺตํ
ภิกฺขุํ อนาปุจฺฉา อารามํ ปวิสฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. สภิกฺขุเก
อภิกฺขุกสณฺณา สนฺตํ ภิกฺขุํ อนาปุจฺฉา อารามํ ปวิสฺติ, อนาปตฺติ.
อภิกฺขุเก สภิกฺขุกสณฺณา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อภิกฺขุเก เวมตฺติกา,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อภิกฺขุเก อภิกฺขุกสณฺณา, อนาปตฺติ.

^๑ สී.,จ.,เท. เอตฺถนฺตเร อถ โข ภควา เอตสฺมี นิทานเ เอตสฺมี ปกรเณ ฆมฺมี กถํ กถวา
ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสีติ อิมเ ปาจา ทิสฺสนฺติ. ^๒ สී.,จ.,เท.,อ. ชานาติ

[๑๐๒๗] อนาปตติ สนฺตํ ภิกขุํ อาปฺจุณา ปวิสติ, อสนฺตํ ภิกขุํ อนาปฺจุณา ปวิสติ, สีสานุโลกิกา คจฺจติ, ยตฺถ ภิกขุณีโย สนฺนิปติตา โหนฺติ, ตตฺถ คจฺจติ, อาราเมน มคฺโค โหติ, คิลานาย, อาปทาสุ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปจฺมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๒. พุติยสิกฺขาปทํ

[๑๐๒๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวสาลิยํ วิหริติ มหาวเน ภูฏาการสาลาयํ. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อุปาลิสฺส อุพฺพชฺฌาโย อายสฺมา กปฺปิตโก สฺสาเน วิหริติ. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยานํ ภิกขุณีํ มหตฺตรา^๑ ภิกขุณี กาลกตา^๒ โหติ. จพฺพคฺคิยา ภิกขุณีโย ตํ ภิกขุณี นีหริตฺวา อายสฺมโต กปฺปิตกสฺส วิหารสฺส อวิหฺวเร ตํ^๓ ฌาเปตฺวา ญฺเป กตฺวา คนฺตฺวา ตสฺมี ญฺเป โรหนฺติ. อถ โข อายสฺมา กปฺปิตโก เตน สทฺเทน อุพฺพาพุโห ตํ ญฺเป ภินฺทิตฺวา วิปฺปกิเรสิ.^๔ จพฺพคฺคิยา ภิกขุณีโย “อิมินา กปฺปิตเกน อมฺหากํ อยฺยาย ญฺโป ภินฺโน, หนฺท นํ ฌาเตมาติ มนฺเตสฺสุ. อณฺณตฺรา ภิกขุณี อายสฺมโต อุปาลิสฺส เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. อายสฺมา อุปาลิ อายสฺมโต กปฺปิตกสฺส เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. อถ โข อายสฺมา กปฺปิตโก วิหารา นิภฺขมิตฺวา นิลิโน อจฺจติ. อถ โข จพฺพคฺคิยา ภิกขุณีโย, เยนายสฺมโต กปฺปิตกสฺส

^๑ อี. มหตฺรา

^๓ สี., ฉ., เท., อี. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๒ สี., ฉ., เท., อี. กาลงฺกตา, เอมฺมปริปี.

^๔ สี., ฉ., อี. ปกิเรสิ.

ภัทฐนินิธิ ฯเปฯ อัย อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภัทฐนินิธิ.

ภัทฐนินิธิ อุปสมฺปนฺน.

อภฺโกเสยฺย วาติ ทสฺหิ วา อภฺโกสวตฺตฺตฺติ อภฺโกสฺติ เอเตสํ
วา อณฺณตเรน, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

ปริภาเสยฺย วาติ ภยํ อุปทํเสติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๑๐๓๑] อุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสฺสณฺณา อภฺโกสฺติ วา
ปริภาสฺติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. อุปสมฺปนฺเน เวมตฺติกา
อภฺโกสฺติ วา ปริภาสฺติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. อุปสมฺปนฺเน
อนุปสมฺปนฺนสฺสณฺณา อภฺโกสฺติ วา ปริภาสฺติ วา, อาปตฺติ
ปาจิตฺตियสฺส. อนุปสมฺปนฺนํ อภฺโกสฺติ วา ปริภาสฺติ วา, อาปตฺติ
ทฺฤกฺกสฺส. อนุปสมฺปนฺเน อุปสมฺปนฺนสฺสณฺณา, อาปตฺติ ทฺฤกฺกสฺส.
อนุปสมฺปนฺเน เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทฺฤกฺกสฺส. อนุปสมฺปนฺเน
อนุปสมฺปนฺนสฺสณฺณา, อาปตฺติ ทฺฤกฺกสฺส.

[๑๐๓๒] อนาปตฺติ อตฺถปฺุเรกฺขาราย, ฐมฺมปฺุเรกฺขาราย,
อนุสาสนํปฺุเรกฺขาราย,^๑ อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทฺฤตฺยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๓. ตติยสิกฺขาปทํ

[๑๐๓๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺตฺติยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน จณฺทกาลี^๒

^๑ ส.,เท. อนุสาสนํปฺุเรกฺขาราย, เอวมฺปริปิ.

^๒ ส.,เท. จณฺทกาลี

ภิกฺขุณี ภณฺทนการิกา โหติ กลหการิกา วิวาทการิกา ภสฺสการิกา
สงฺฆे อธิกรณการิกา. ถุลลนฺนหา ภิกฺขุณี ตสฺสา กมฺเม กยิรมาเน^๑
ปฏิกโกสติ.

เตน โข ปน สมเยน ถุลลนฺนหา ภิกฺขุณี คามกํ อคมาสิ
เกนจิเทว กรณฺเยน. อถ โข ภิกฺขุณีสงฺโฆ “ถุลลนฺนหา ภิกฺขุณี
ปุกฺกนฺตาคี จณฺทกาลี ภิกฺขุณี อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺขิปี.
ถุลลนฺนหา ภิกฺขุณี คามเก ตํ กรณฺเยํ ตีเรตฺวา ปฺนเทว สาวตฺถี
ปจฺจาคจฺฉิ. จณฺทกาลี ภิกฺขุณี ถุลลนฺนหาเย ภิกฺขุณียา อาคจฺฉนฺติยา
เนว อาสนํ ปญฺญาเปสิ, น ปาโททกํ ปาทปีจํ ปาทกถลิกํ อุปนิกฺขิปี,
น ปจฺจุคฺคนฺตฺวา ปตฺตจีวรํ ปฏิกุคฺเคสิ, น ปานีเยน อาปฺจฺฉิ.
ถุลลนฺนหา ภิกฺขุณี จณฺทกาลี ภิกฺขุณี เอตทโวจ “กิสฺส ตฺวํ อยฺเย
มยิ อาคจฺฉนฺติยา เนว อาสนํ ปญฺญาเปสิ, น ปาโททกํ ปาทปีจํ
ปาทกถลิกํ อุปนิกฺขิปี, น ปจฺจุคฺคนฺตฺวา ปตฺตจีวรํ ปฏิกุคฺเคสิ, น
ปานีเยน อาปฺจฺฉิตฺติ. “เอวํ เหตุํ อยฺเย โหติ, ยถา ตํ อนาถายาติ.
“กิสฺส ปน ตฺวํ อยฺเย อนาถาติ. “อิมา มํ อยฺเย ภิกฺขุณียो ‘อัย
อนาถา อปฺปญฺญาตา, นตฺถิ อิมิสฺสา โกจิ^๒ ปติวตฺตาคี อาปตฺติยา
อทสฺสเน อุกฺขิปีสูติ. ถุลลนฺนหา ภิกฺขุณี “พาลา เอตา, อพฺยตฺตา
เอตา, เนตา^๓ ชานนฺติ กมฺมํ วา กมฺมโทสํ วา กมฺมวิปตฺตี วา
กมฺมสมฺปตฺตี วาติ จณฺทีกตา คณฺโณ ปริภาสติ.^๔ ยา ता ภิกฺขุณียो
อปฺปิจฺฉา ๕เป๕ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม

^๑ ส.,เท. กยิรมาเน

^๓ อ. เนว, เอวมุปริปี.

^๒ ส.,ฉ.,เท.,มหา. กาคี

^๔ ส.,ฉ.,เท.,อ. ปริภาสิ, เอวมุปริปี.

อຍຍາ ຄຸລະນະນຸທາ ຈະຕຸທິກຕາ ຄຣ໌ ປຣິກາສິສຸສຕິຕິ ຍເປຍ “ສຈຸຈັ ກິຣ
 ກິກຸຂເວ ຄຸລະນະນຸທາ ກິກຸຂນີ ຈະຕຸທິກຕາ ຄຣ໌ ປຣິກາສຕິຕິ. “ສຈຸຈັ
 ກວາຕິ. ວິຄຣຫິ ພຸທຸໂຮ ກວາ “ກຣ໌ ຫິ ນາມ ກິກຸຂເວ ຄຸລະນະນຸທາ
 ກິກຸຂນີ ຈະຕຸທິກຕາ ຄຣ໌ ປຣິກາສິສຸສຕິ; ເນຕ໌ ກິກຸຂເວ ອປປສະນະນຸ
 ວາ ປສາທາຍ ຍເປຍ ເວຍຸຈ ປນ ກິກຸຂເວ ກິກຸຂນີໂຍ ອິມ໌
 ສິກຸຂາປຫ໌ ອຸທຸທິສະນຕຸ

[๑๐๓๔] “**ยา ปน ภิกขุณี จະຕຸທິກຕາ ຄຣ໌ ປຣິກາເສຍຍ,**
ປາຈິຕຕິຍະນຕິ.

[๑๐๓๕] **ยา ปหาติ ยา ยาหิสา** ຍເປຍ

ກິກຸຂນີຕິ ຍເປຍ ອຍ໌ ອິມສຸມີ ອຕຸເຄ ອຫິປເປຕາ ກິກຸຂນີຕິ.

ຈະຕຸທິກຕາ ນາມ ໂກຣນາ ວຸຈຈຕິ.

ຄ໌ໄ ນາມ ກິກຸຂນີສະໄໄ ວຸຈຈຕິ.

ປຣິກາເສຍຍາຕິ “ພາລາ ເອຕາ, ອພຸຍຕຸຕາ ເອຕາ, ເນຕາ
 ຂານະນຕິ ກມມ໌ ວາ ກມມ໌ໂທສ໌ ວາ ກມມ໌ວິປຕຕິ ວາ ກມມ໌ສມປຕຕິ
 ວາຕິ ປຣິກາສຕິ, ອາປຕຕິ ປາຈິຕຕິຍສສ. ສມພຸລາ ກິກຸຂນີໂຍ ວາ
 ເອກກິກຸຂນີ^๑ ວາ ອນຸປສມປນ໌ ວາ ປຣິກາສຕິ, ອາປຕຕິ ທຸກຸກຸສສ.

[๑๐๓๖] **ອນາປຕຕິ ອຕຸຄປຸຣະກຸຂາຣາຍ, ຮມມປຸຣະກຸຂາຣາຍ,**
ອນຸສາສນີປຸຣະກຸຂາຣາຍ, ອຸມມຕຕິກາຍ, ອາທິກມມິກາຍາຕິ.

ຕຕິຍສິກຸຂາປຫ໌ ນິຣຸຈິຕ໌.

^๑ ສີ., ຈ., ເທ. ເອກ໌ ກິກຸຂນີ

๔. จตุตฺถสิกฺขาปทํ

[๑๐๓๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตโร พฺราหฺมโณ
ภิกฺขุณิโย นิมฺมุตเตตฺวา โภเชสิ. ภิกฺขุณิโย ภุตฺตาวิ ปวารีตา
ฉาตฺตีกุลาณิ คณฺฐวา เอกจฺจา ภฺยชีสฺสุ, เอกจฺจา ปิณฑปาตํ อาทาย
อคมํสุ. อถ โข โส พฺราหฺมโณ ปฏฺวิสฺสเก เอตทวโจ “ภิกฺขุณิโย
มยา อยฺยา สนฺตปฺปิตา, เอถ, ตุมฺहेปิ สนฺตปฺเปสฺสามิตี. เต
เอวมาหํสุ “กั ถวํ อยฺย” อมฺเห สนฺตปฺเปสฺสสิ, ยापิ ตยา
นิมฺมุตติตา, ตापิ อมฺหากํ พฺรานิ อาคณฺฐวา เอกจฺจา ภฺยชีสฺสุ, เอกจฺจา
ปิณฑปาตํ อาทาย อคมํสฺสูติ. อถ โข โส พฺราหฺมโณ อุชฺฌายติ
ชียติ วิปาเจติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย อมฺหากํ พฺเร ภฺยชิตฺวา
อณฺณตฺร ภฺยชีสฺสนฺติ, น จาหํ ปฏฺวิพลฺโล ยาวทตฺถํ ทาตฺถนฺติ.
อสฺสํสํ โข ภิกฺขุณิโย ตสฺส พฺราหฺมณสฺส อุชฺฌายนตฺสส ชียนตฺสส
วิปาเจนตฺสส. ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺย ตา อุชฺฌายนฺติ
ชียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย ภุตฺตาวิ ปวารีตา
อณฺณตฺร ภฺยชีสฺสนฺตํ ๔เปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย ภุตฺตาวิ
ปวารีตา อณฺณตฺร ภฺยชนฺตํ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
“กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย ภุตฺตาวิ ปวารีตา อณฺณตฺร
ภฺยชีสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย ๔เปยฺย
เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺสนฺตุ

[๑๐๓๘] “ยา ปน ภิกฺขุณี นิมฺมุตติตา วา ปวารีตา วา
ชาทนียํ วา โภชนียํ วา ชาเทยฺย วา ภฺยเชยฺย วา,
ปาจิตฺติยนฺติ.

๑ ส.,ฉ.,ธ. อยโย

[๑๐๓๙] ยา ปหาติ ยา ยาทิสสา ๔เปย

ภิกขุณีติ ๔เปย อย อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

นิมนฺติตา นาม ปณฺจหนฺ โภชนานํ อณฺฏตเรน โภชนน
นิมนฺติตา.

ปวาริตา นาม อาสน^๑ ปณฺฌายติ, โภชนํ ปณฺฌายติ,
หตฺถปาเส จิตา อภิหริติ, ปฏฺิกฺเขโป ปณฺฌายติ.

ขาทนียํ นาม ปณฺจ โภชนานิ ยาคํ ยามกालิกํ สตฺတာหกาลิกํ
ยาวชฺชิวํ จเปตฺวา อวเสสํ ขาทนียํ นาม.

โภชนียํ นาม ปณฺจ โภชนานิ โอทโน กุมฺมาโส สตฺตุม
มจฺเณ มํสํ. “ขาทิสฺสามิ ภุญฺชิสฺสามิติ ปฏฺิกคณฺหาติ, อาปตฺติ
ทุกกฺกฺกุสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ, ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๐๔๐] ^๒นิมนฺติตเต นิมนฺติตสญฺฌา ขาทนียํ วา โภชนียํ วา
ขาทติ วา ภุญฺชติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ^๒นิมนฺติตเต เวมตฺติกา
ขาทนียํ วา โภชนียํ วา ขาทติ วา ภุญฺชติ วา, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. นิมนฺติตเต อนิมนฺติตสญฺฌา ขาทนียํ วา โภชนียํ วา
ขาทติ วา ภุญฺชติ วา, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. ยามกาลิกํ สตฺတာห-
กาลิกํ ยาวชฺชิวํ อาหารตฺถาย ปฏฺิกคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกุสฺส.
อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ทุกกฺกฺกุสฺส.

[๑๐๔๑] อนาปตฺติ อนิมนฺติตา,^๓ อปฺปวาริตา, ยาคํ ปิวติ,
สามิเก อปฺโลเกตฺวา ภุญฺชติ, ยามกาลิกํ สตฺတာหกาลิกํ ยาวชฺชิวํ
สตี ปจฺจเย ปริภุญฺชติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

จตฺตฺถลสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ ส.,ฉ.,เท. อสน

^{๒-๒} อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๓ ส.,ฉ.,อ. นิมนฺติตา

๕. ปญฺจมสิกฺขาปทํ

[๑๐๔๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตฺรา ภิกฺขุณฺี
สาวตฺถิยํ อณฺณตฺริสฺสา วิสิขาย ปิณฑาย จรมานา, เยน อณฺณตฺรํ
กฺลํ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสฺสิ. อถ โข
เต มนุสฺสา ตํ ภิกฺขุณฺี โภเชตฺวา เอตทวโจจํ “อณฺณปิ อยฺเย
ภิกฺขุณฺีโย อาคจฺจนฺตฺติ. อถ โข สา ภิกฺขุณฺี “กถํ” อณฺณา ภิกฺขุณฺีโย
นาคจฺเจยฺยฺนฺติ ภิกฺขุณฺีโย อุปสงฺกมิตฺวา เอตทวโจ “อมฺกสฺมี อยฺเย
โอกาเส วลา”^๒ สฺนฺชา จณฺโฑ พลฺพิทฺโท จิกฺขลฺโล โอกาโส,
มา โข ตตฺถ อคฺมิตฺถาติ. อณฺณตฺราปิ ภิกฺขุณฺี ตสฺสา วิสิขาย
ปิณฑาย จรมานา, เยน ตํ กฺลํ, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
ปณฺณตฺเต อาสเน นิสฺสิ. อถ โข เต มนุสฺสา ตํ ภิกฺขุณฺี โภเชตฺวา
เอตทวโจจํ “กิสฺส อยฺเย ภิกฺขุณฺีโย น อาคจฺจนฺตฺติ. อถ โข สา
ภิกฺขุณฺี เตสํ มนุสฺसानํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. มนุสฺสา อฺขณฺณายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณฺี กฺลํ มจฺจนฺรายิสฺสตีติ
ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺี กฺลํ มจฺจนฺรายตีติ. “สจฺจํ ภควาติ.
วิครหิ พุทฺโธ ภควา []”^๓ “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺี กฺลํ
มจฺจนฺรายิสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺหานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ
เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อฺกฺกฺกิสฺนฺตฺ

[๑๐๔๓] “ยา ปน ภิกฺขุณฺี กฺลมจฺจริณฺี อสฺส, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๐๔๔] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ฯเปฯ

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. กถํ หิ นาม ^๒ ส.,เท. วาพา ^๓ ส.,เท. เอตฺถนฺตฺเร เปยฺยาโล ทิสฺสตี.

ภิกขุณีติ ๕เปฯ อัย อิมสมิ อตุเถ อธิปเปตา ภิกขุณีติ.

กุล นาม จตุตตาริ กุลานิ ขตติยกุลं พุราหุมนกุลं เวสสุกุลं
สุททกุลं.

มจฺจรี **อสุสาติ** “กถํ ภิกขุณีโย นาคจฺเจยฺยุนฺติ ภิกขุณีโน
สนฺติเก กุลสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. กุลสฺส วา
สนฺติเก ภิกขุณีโน อวณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๐๔๕] อนาปตฺติ []^๑ น มจฺจรายนฺตี สนฺตํเยว อาทีนํ
อาจิขฺติ, อุมมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปณฺจมสฺสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๖. ฉนฺนสฺสิกฺขาปทํ

[๑๐๔๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกขุณีโย
คามกาวาเส วสฺสํ วุตฺถา สาวตฺถิ อคมฺส. ภิกขุณีโย ตา
ภิกขุณีโย เอตทโวจํ “กตฺถยฺยาโย วสฺสํ วุตฺถา, กจฺจิ โอวาโท
อิทฺโธ อโหสีติ. “นตฺถยฺเย ตตฺถ ภิกฺขุ, กุโต โอวาโท อิทฺโธ
ภวิสฺสตีติ. ยา ตา ภิกขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๕เปฯ ตา อฺขุณฺณายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกขุณีโย อภิกฺขุเก อาวาเส
วสฺสํ วสฺสสนฺตีติ ๕เปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกขุณีโย อภิกฺขุเกอวาเส
วสฺสํ วสนฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ
นาม ภิกฺขเว ภิกขุณีโย อภิกฺขุเก อาวาเส วสฺสํ วสฺสสนฺติ; เนตํ

^๑ ส.,ฉ.,อิ.,มหา. เอตฺถนฺตเร กุลนฺติ อัย ปาโง ทิสฺสตี.

ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺหํ วา ปสาทาย ๕เปยฺ เอะวญฺจ ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺตฺตฺสนฺตุ

[๑๐๔๗] “ยา ปน ภิกฺขุณี อภิกฺขุเก อาวาเส วสฺสํ วเสยฺย,
ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๐๔๘] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๕เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๕เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อภิกฺขุโก นาม อาวาโส น สกฺกา โหติ โอะวาทาย วา
สํวสา ย วา คนฺตุํ. “วสฺสํ วสฺสสํมีติ เสนาสนํ ปญฺญาเปติ,
ปานีโย ปริโภชนีโย อูปฏฺฐาเปติ,^๑ ปริเวณํ สมฺมชฺชติ, อาปตฺติ
ทุกฺกฏฺฐสฺ. สห อรฺหฺณคฺคมนา อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๐๔๙] อนาปตฺติ วสฺสฺสฺปคฺตา ภิกฺขุ ปกฺกนฺตา วา โหณฺติ,
วิพฺภนฺตา วา, กาลกฺตา วา, ปกฺขสงฺกนฺตา วา, อาปทาสฺ,
อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ฉนฺนฺจสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๗. สตุตมสิกฺขาปทํ

[๑๐๕๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิโย วิหฺรติ เชตวน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหฺลลา ภิกฺขุณีโย
คามกาวาเส วสฺสํ วุตฺถา สาวตฺถี อคมฺสฺ. ภิกฺขุณีโย ตา
ภิกฺขุณีโย เอตทวโจจฺ “กตฺถยฺยาโย วสฺสํ วุตฺถา, กจฺจิ^๒ ภิกฺขุสงฺโฆ
ปวาริโตติ. น มยฺ อยฺเย ภิกฺขุสงฺฆํ ปวาเรมาติ. ยา ตา

^๑ เท. อูปฏฺฐาเปติ

^๒ สี.,ฉ.,เท. กตฺถ

ภิกขุณีโย อปปัจจันตา ฯเปฯ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ
 หิ นาม ภิกขุณีโย วสฺสํ วุตฺตา ภิกขุสงฺฆํ นปฺปวาระสฺสนฺตํ
 ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกขุณีโย วสฺสํ วุตฺตา ภิกขุสงฺฆํ
 นปฺปวาระนฺตํ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ
 นาม ภิกฺขเว ภิกขุณีโย วสฺสํ วุตฺตา ภิกขุสงฺฆํ นปฺปวาระสฺสนฺติ;
 เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว ภิกขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺสตุ

[๑๐๕๑] “ยา ปน ภิกฺขุณี วสฺสํ วุตฺตา อุภโตสฺสเม ตีหิ
 จาเนหิ นปฺปวาระยฺย ทิฏฺฐเณ วา สุตฺเตน วา ปริสฺสกาย วา,
 ปาจิตตियนฺติ.

[๑๐๕๒] ยา ปนาติ ยา ยาทิสฺสา ฯเปฯ

ภิกฺขุณีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

วสฺสํ วุตฺตา นาม ปุริมํ วา เตมาสํ ปจฺฉิมํ วา เตมาสํ
 วุตฺตา. “อุภโตสฺสเม ตีหิ จาเนหิ นปฺปวาระสฺสามิ ทิฏฺฐเณ วา
 สุตฺเตน วา ปริสฺสกาย วาติ ชฺฐํ นิภฺขิตฺตมตฺเต อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

[๑๐๕๓] อนาปตฺติ สติ อนุตฺราเย, ปริเยสิตฺวา น ลภติ,
 คิลานาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

สตฺตมสิกฺขาปทํ นิฉฺฐิตํ.

๘. อฏฺฐมสิกฺขาปทํ

[๑๐๕๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สกฺเกสฺส วิหริติ กปิล-
 วตฺถสฺมี นิโครธาราเม. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ

ภิกฺขุณฺโสปสฺสํ อุปสงฺกมิตฺวา จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโง โอวทหนฺติ.
 ภิกฺขุณฺโง จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโง เอตทโวจํ “เอถยฺเย,^๑ โอวาทํ
 คมฺมสฺสามาติ. “ยํปี^๒ มยํ อยฺเย จจฺเจยฺยาม โอวาทสฺส การณา,
 อยฺยา จพฺพคฺคิยา อีธฺว อาคนฺตฺวา อมฺเห โอวทหนฺตฺติ. ยํ ตา
 ภิกฺขุณฺโง อปฺปิจฺจา ๔เปยฺ ตา อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโง โอวาทํ น จจฺจิสฺสนฺตฺติ
 ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโง โอวาทํ น
 จจฺจนฺตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
 ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโง โอวาทํ น จจฺจิสฺสนฺติ; เนตํ
 ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย ๔เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 ภิกฺขุณฺโง อิมํ สิกฺขาปทํ อฺทฺทิสฺนฺตุ

[๑๐๕๕] “ยา ปน ภิกฺขุณี โอวาทาย วา สํวสา ย วา
 น จจฺเจยฺเย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๐๕๖] ยา ปนาติ ยา ยาทิสฺสา ๔เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

โอวาทो นาม อฏฺฐ ครุฑมมา.

สํวาโส นาม เอกกมฺมํ เอกุทฺเทโส สมสิกฺขาตา. “โอวาทาย
 วา สํวสา ย วา น จจฺจิสฺสามิติ ฐํ นิกฺขิตฺตมตฺเต อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๐๕๗] อนาปตฺติ สติ อนฺตราย, ปริเยสิตฺวา ทุติยํ ภิกฺขุณี
 น ลภติ, คิลานาย, อาปทาสุ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

อฏฺฐมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ ส., เท. เอถายเย

^๒ อ. ยํ หิ

๕. นวมสิกขาปทံ

[๑๐๕๘] เตน สมเยน พุทุโช ภควา สาวตถิยั วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย อุโปสถัปี
น ปุจฺจนฺติ, โอวาทปิ น ยาจนฺติ. ภิกขุ อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกขุณีโย อุโปสถัปี น ปุจฺจิสฺสนฺติ,
โอวาทปิ น ยาจิสฺสนฺตึติ ฯ” เปย “สจฺจํ กิร ภิกขเว ภิกขุณีโย
อุโปสถัปี น ปุจฺจนฺติ, โอวาทปิ น ยาจนฺตึติ. “สจฺจํ ภควาติ.
วิครหิ พุทุโช ภควา “กถํ หิ นาม ภิกขเว ภิกขุณีโย อุโปสถัปี
น ปุจฺจิสฺสนฺติ, โอวาทปิ น ยาจิสฺสนฺติ; เนตํ ภิกขเว อปฺปสนฺนํ
วา ปสาทาย ฯ” เปย เอวญจ ปน ภิกขเว ภิกขุณีโย อิมํ
สิกขาปทํ อุทฺทิสฺสนฺตุ

[๑๐๕๙] “อนฺวทฺตมมัสส^๑ ปน^๒ ภิกขุณิยา ภิกขุสงฺฆโม เทว
ธมฺมา ปจฺจาสิสฺสิตพฺพา อุโปสถปฺปจฺจนกญฺจ โอวาทฺปสงฺกมณญฺจ,
ตํ อติกฺกามาเนนฺติยา ปาจิตฺตियนฺติ.

[๑๐๖๐] อนฺวทฺตมมัสสนฺติ อนฺนโปสถิกํ.

อุโปสโถ นาม เทว อุโปสธา จาตุทฺทสิโก จ ปณฺณรสิโก จ.

โอวาทो นาม อญฺจ ครุฑมฺมา. “อุโปสถัปี น ปุจฺจิสฺสามิ,
โอวาทปิ น ยาจิสฺสามิ”ติ ชฺฐํ นิกฺขิตฺตมตฺเต อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๑๐๖๑] อนาปตฺติ สติ อนุตฺตราเย, ปริเยสิตฺวา ทฺตฺติยิกํ ภิกขุณี
น ลภติ, ทิสฺซานาย, อาปทาสุ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

นวมสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ ส.เท. อนฺวทฺตมมัส

^๒ ส.,ฉ.,อ. ปนสทฺโท น ทิสฺสติ.

๑๐. ทสมสิกฺขาปํ

[๑๐๖๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตฺรา ภิกฺขุณฺี
ปสาเข ชาตํ คณฺห์ ปุริเสน สทฺธิ เอเกเนกา เกทาเปสฺสิ. อถ โข
โส ปุริโส ตํ ภิกฺขุณฺี ทูเสตฺถํ อุปกมฺมิ. สว ภิกฺขุณฺี^๑ วิสุสฺสมกาสิ.
ภิกฺขุณฺีโย อุปชาวิทฺวา ตํ ภิกฺขุณฺี เอตทโวจฺจุ “กิสฺส ตฺวํ อยฺเย
วิสุสฺสมกาสิตฺติ. อถ โข สว ภิกฺขุณฺี ภิกฺขุณฺีเน เอตมตฺถํ อาโรเจสฺสิ.
ยา ตา ภิกฺขุณฺีโย อปฺปิจฺฉา ยเปยฺย ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม ภิกฺขุณฺี ปสาเข ชาตํ คณฺห์ ปุริเสน สทฺธิ
เอเกเนกา เกทาเปสฺสตีติ ยเปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺี^๒
ปสาเข ชาตํ คณฺห์ ปุริเสน สทฺธิ เอเกเนกา เกทาเปสฺตีติ.” “สจฺจํ
ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺี
ปสาเข ชาตํ คณฺห์ ปุริเสน สทฺธิ เอเกเนกา เกทาเปสฺสตีติ; เนตํ
ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นว ปสาทาย ยเปยฺย เอวเมว ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุณฺีโย อิมํ สิกฺขาปํ อุทฺทิสฺสนตฺถ

[๑๐๖๓] “ยา ปน ภิกฺขุณฺี ปสาเข ชาตํ คณฺห์ วา รุหิตํ^๓
วา อนปฺปโลเกตฺวา สงฺฆํ วา คณฺห์ วา ปุริเสน สทฺธิ เอเกเนกา
เกทาเปยฺย วา ฆาลาเปยฺย วา โธวาเปยฺย วา อาลิมุปาเปยฺย
วา พนฺธราเปยฺย วา โมจาเปยฺย วา, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๐๖๔] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ยเปยฺย

^๑ สී.,ฉ.,เท.,อ. อยฺ ปาโง น ทิสฺสตี.

^๓ เท.,อ. เกทาเปสฺตี.

^๒ สฺยา. ภิกฺขุณฺีโย

^๔ สී.,ฉ. รุหิตํ

[๑๐๖๖] อนาปตฺติ อปฺโลเกตฺวา เกทาเปติ วา ผาสาเปติ วา
โธวาเปติ วา อาลิมฺปาเปติ วา พนฺธาเปติ วา โมจาเปติ วา,
ยา กาจิ วิญญฺ ทฺติยา^๑ โหติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทสมสํกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๗. คพฺภินีวคฺโค

๑. ปจฺมสํกฺขาปทํ

[๑๐๖๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณีโย คพฺภินี
วฏฺฐจาเปนฺติ. सा पिณฑाय जरति. मनुस्सा ऐवमाहसु “तेถययय”^๒
ภิกฺขุ, क्रुक्कप्पा^๓ อयฺยาติ. मनुस्सा उच्चयानन्ति चियन्ति विपाजेन्ति
“กถํ हि นาม ภิกฺขุณีโย คพฺภินี วฏฺฐจาเปสฺสนฺตํ. อสฺโสสุ โข
ภิกฺขุณีโย เตสํ มनुสฺसानํ उच्चयानन्तानं चियन्तानं विपाजेन्तानं.
या ता ภิกฺขุณีโย अपिज्झा अपेฯ ता उच्चयानन्ति चियन्ति
विपाजेन्ति “กถํ हि นาม ภิกฺขุณีโย คพฺภินี วฏฺฐจาเปสฺสนฺตํ. अपेฯ
“สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย คพฺภินี วฏฺฐจาเปนฺตํ. “สจฺจํ
ภควาติ. विव्रति पुट्टो ภควा “กถํ हि นาม ภิกฺขवे ภิกฺขุณีโย
คพฺภินี วฏฺฐจาเปสฺสนฺติ; नेतं भिक्षवे अप्पसन्नानं वा पสาहाय
अपेฯ ऐवञ्च पन भिक्षवे भिक्षुनीये इमं सिक्खापत्तं उทฺทิสन्तु

^๑ ส.,ฉ.,เท. ทฺติยิกา, อ. โย โกจิ วิญญฺ ทฺติโย, ทย. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๒ ส.,เท. เทถายยย

^๓ ส.,ฉ.,อ. ครุภาร

[๑๐๖๘] “ยา ปน ภิกขุณี คพภิกินี วุฏฐาเปยฺย, ปาจิตฺตียนหฺติ.

[๑๐๖๙] ยา ปณาติ ยา ยาหิสา ฯเปฯ

ภิกขุณีติ ฯเปฯ อยံ อิมສຸມີ ອຕຸເຄ ອຣິປຸເປຕາ ກິກຸຊຸນີຕິ.

คพฺภินี นาม อापन्नสตฺตา วุจฺจติ.

รฐจาเปยยาติ อุปสมปาเทยฺย. “**รฐจาเปสสามีติ** คณ วา
 อัจฉริโน วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา ปริเยสตี, สีมํ วา สมมฺนุนตี,
 อาปตฺตีํ ทุกฺกฏสฺส. ฌตฺติยา ทุกฺกฏํ. ทวีหิ กมฺมวาจาหิ ทุกฺกฏา.
 กมฺมวาจาปริโยสาเน อุปชฺฌายาย อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. คณสฺส
 จ อัจฉรินียา จ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๑๐๗๐] คพฺภินิยา คพฺภินีสณฺณา^๑ ฐฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส. คพฺภินิยา เวมตฺติกา ฐฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกุสฺส.
 คพฺภินิยา อคพฺภินีสณฺณา^๒ ฐฏฺฐาเปติ, อนาปตฺติ. อคพฺภินิยา
 คพฺภินีสณฺณา, อาปตฺติ ทุกฺกุสฺส. อคพฺภินิยา เวมตฺติกา, อาปตฺติ
 ทุกฺกุสฺส. อคพฺภินิยา อคพฺภินีสณฺณา, อนาปตฺติ.

[๑๐๗๑] อนาปตติ คพฺภินี อคพฺภินีสญฺญา วุฏฺฐาเปติ, อคพฺภินี
 อคพฺภินีสญฺญา วุฏฺฐาเปติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ປຈມສິກຸໜາປທໍ ນິຣູຈິຕໍ.

๒. ทุติยสิกขาปทํ

[๑๐๗๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตถุญฺญิ วุหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุญฺโิ ปายนฺตี

^๑ สี่,เท. คพุภินิสถมณณา, เอวมุปริปิ.

๒ สส.,ทท. อคพุภินิสถนุณา, เอามุปรป.

วฺภูจฺจาเปนฺตฺติ. สฺวา ปิณฺฑทฺยา ยจฺรตฺติ. มนุสฺสสฺวา เอวมาหํสฺสุ “เทถยฺยา ย
 ภิกฺขุ สทฺตฺติยา^๑ อยฺยาตฺติ. มนุสฺสสฺวา อฺขฺขมฺยาณตฺติ ขีณตฺติ วิปาเจณตฺติ
 “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณฺนิโย ปายนตฺติ วฺภูจฺจาเปสฺสนตฺติตฺติ. อสฺสสฺสํ โข
 ภิกฺขุณฺนิโย เตสํ มนุสฺสสฺวานํ อฺขฺขมฺยาณตฺตานํ ขีณตฺตานํ วิปาเจณตฺตานํ.
 ยถา ตถา ภิกฺขุณฺนิโย อปฺปิจฺจนา อฺเปยฺย ตถา อฺขฺขมฺยาณตฺติ ขีณตฺติ
 วิปาเจณตฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณฺนิโย ปายนตฺติ วฺภูจฺจาเปสฺสนตฺติตฺติ
 อฺเปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺนิโย ปายนตฺติ วฺภูจฺจาเปนตฺติตฺติ. “สจฺจํ
 ภคฺวาตฺติ. วิครหิ พุทฺโธ ภคฺวา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺนิโย
 ปายนตฺติ วฺภูจฺจาเปสฺสนตฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนหนานํ วา ปสฺสาทฺยา
 อฺเปยฺย เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อฺทฺทฺทิสฺนตฺตุ

[๑๐๗๓] “**ยถา ปน ภิกฺขุณฺนิ ปายนตฺติ วฺภูจฺจาเปยฺย,
 ปาจิตฺตฺติยนตฺติ.**

[๑๐๗๔] **ยถา ปนทฺติ** ยถา ยถาสฺวา อฺเปยฺย

ภิกฺขุณฺนิตฺติ อฺเปยฺย อยํ อิมสฺสมิ อตฺถเถ อธิปฺเปตฺตา ภิกฺขุณฺนิตฺติ.

ปายนตฺติ นาม มาตฺตา วา โหติ ธาตฺติ วา.

วฺภูจฺจาเปยฺยาตฺติ อฺปสฺมปาทฺเตยฺย. “วฺภูจฺจาเปสฺสํมิตฺติ คณํ วา
 อาจฺรณิ วา ปตฺตํ วา จีวรํ ปรีเยสฺสตฺติ, สีมํ วา สมฺมณฺณตฺติ, อาปตฺตฺติ
 ทฺกฺกฏสฺส. ฌตฺตฺติยา ทฺกฺกฏํ. ทฺวีหิ กมฺมวาทฺตาหิ ทฺกฺกฏา. กมฺมวาทฺตา-
 ปรีโยสฺสานเ อฺปฺขมฺยา ยถา อาปตฺตฺติ ปาจิตฺตฺติยสฺส. คณสฺส จ
 อาจฺรณิยา จ อาปตฺตฺติ ทฺกฺกฏสฺส.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. สทฺตฺติยิกา

[๑๐๗๕] ปายนุตติยา ปายนุตติสญญา^๑ ฐฏจาเปติ, อาปตติ ปาจิตตियสฺส. ปายนุตติยา เวมตिका ฐฏจาเปติ, อาปตติ ทุกฺกฏสฺส. ปายนุตติยา อปายนุตติสญญา^๒ ฐฏจาเปติ, อนาปตติ. อปายนุตติยา ปายนุตติสญญา, อาปตติ ทุกฺกฏสฺส. อปายนุตติยา เวมตिका, อาปตติ ทุกฺกฏสฺส. อปายนุตติยา อปายนุตติสญญา, อนาปตติ.

[๑๐๗๖] อนาปตติ ปายนุตติ อปายนุตติสญญา ฐฏจาเปติ, อปายนุตติ อปายนุตติสญญา ฐฏจาเปติ, อุมมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทุตติยสิกขาปทํ นิฏฺฐจิตํ.

๓. ตติยสิกขาปทํ

[๑๐๗๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส อสิทฺธิตสิทฺธิํ สิกฺขมานํ ฐฏจาเปนฺติ. ตา พาลา โหณฺติ อพฺยตฺตา, น ชานนฺติ กปฺปิยํ วา อกปฺปิยํ วา. ยา ตา ภิกขุณีโย อปฺปิจฺจฯ อปฺเปฯ ตา อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกขุณีโย เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส อสิทฺธิตสิทฺธิํ สิกฺขมานํ ฐฏจาเปสฺสนฺตํ อปฺเปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกขุณีโย เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส อสิทฺธิตสิทฺธิํ สิกฺขมานํ ฐฏจาเปนฺตํ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกขุณีโย เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส อสิทฺธิตสิทฺธิํ สิกฺขมานํ ฐฏจาเปสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺสนฺนํ วา ปสาทาย อปฺเปฯ วิครหิตฺวา ฐมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อนุชานามิ

^๑ ส.,เท. ปายนุตติสญญา, เอมฺปริปิ.

^๒ ส.,เท. อปายนุตติสญญา, เอมฺปริปิ.

ภิกฺขเว สิกฺขมานาย เทว วสฺसानิ จฺสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขาสมฺมตฺตี^๑
 ทาตุํ. เอวฺมจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺพา, ตาย สิกฺขมานาย สงฺฆํ
 อฺปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา ภิกฺขุนี้นํ ปาเท วนฺหิตฺวา
 อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺวา อณฺชลီ ปคฺคเหตฺวา เอวฺมสฺส วจฺนีโย “อหํ
 อยฺเย อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย สิกฺขมานา สงฺฆํ เทว
 วสฺसानิ จฺสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขาสมฺมตฺตี ยาจามิ. พุติยมฺปิ ยาจิตพฺพา.
 ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. พยตฺตาย ภิกฺขุนี้ยา ปฏฺวิฬาย สงฺโฆ
 ณาเปตพฺโพ

[๑๐๗๘] “สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนามา
 อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย สิกฺขมานา สงฺฆํ เทว วสฺसानิ จฺสุ
 ฐมฺเมสุ สิกฺขาสมฺมตฺตี ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ
 อิตฺถนฺนามาย สิกฺขมานาย เทว วสฺसानิ จฺสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขาสมฺมตฺตี
 ทเทยฺย, เอสา ฅตฺติ.

สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย
 อยฺยาย สิกฺขมานา สงฺฆํ เทว วสฺसानิ จฺสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขาสมฺมตฺตี
 ยาจติ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามาย สิกฺขมานาย เทว วสฺसानิ จฺสุ ฐมฺเมสุ
 สิกฺขาสมฺมตฺตี เทติ, ยสฺสา อยฺยาย ฆมฺติ อิตฺถนฺนามาย สิกฺขมานาย
 เทว วสฺसानิ จฺสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขาสมฺมตฺติยา ทานํ, สา ตฺถนฺหสฺส;
 ยสฺสา นกฺขมฺติ, สา ภาเสยฺย.

ทินฺนา สงฺเขน อิตฺถนฺนามาย สิกฺขมานาย เทว วสฺसानิ
 จฺสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขาสมฺมตฺติ. ฆมฺติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตฺถนฺหิ, เอวเมตํ
 ฐารยามีติ.

^๑ สี่,จ.,อ. สิกฺขาสมฺมตฺตี, เอวฺมฺปริปิ.

[๑๐๗๙] สาส์ สิกขมานา เอวံ วเทหิตี วตตพพา “ปาณาติปาตา เวรมณี เทว วสฺसानิ อวีตีกุมสมาทาน^๑” สมาทิยามิ. อทินฺนาทานา เวรมณี เทว วสฺसानิ อวีตีกุมสมาทาน สมาทิยามิ. อพฺรหฺมจริยา เวรมณี เทว วสฺसानิ อวีตีกุมสมาทาน สมาทิยามิ. มุสาวาทา เวรมณี เทว วสฺसानิ อวีตีกุมสมาทาน สมาทิยามิ. สุราเมรย-
มชฺชปมาทฏฺฐานา^๒ เวรมณี เทว วสฺसानิ อวีตีกุมสมาทาน สมาทิยามิ. วิกาลโภชนา เวรมณี เทว วสฺसानิ อวีตีกุมสมาทาน สมาทิยามิติ. ธอโฆ ภคฺวา ตา ภิกฺขุณิโย อนเณกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทพฺภรตาย ๔เปยฺย เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกัสนฺตุ

[๑๐๘๐] “ยา ปน ภิกฺขุณี เทว วสฺसानิ จสุ ธมฺเมสุ อสฺสิกฺขิตสฺสิกฺขํ สิกฺขมานํ วุฏฺฐาเปยฺย, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๑๐๘๑] ยา ปนาติ ยา ยาหิสสา ๔เปยฺย

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺย อยํ อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

เทว วสฺसानีติ เทว สํวจฺจรานิ.

อสฺสิกฺขิตสฺสิกฺขา นาม สิกฺขา วา น ทินฺนา โหติ ทินฺนา วา สิกฺขา กุปิตา.

วุฏฺฐาเปยฺยาติ อุปสมฺปาเทยฺย. “วุฏฺฐาเปสฺสามิติ คณํ วา อาจรีนํ วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา ปรีเยสฺสตี, สีมํ วา สมฺมณฺหนฺติ, อาปตฺตติ ทุกฺกฏฺสฺส. ฆตฺตติยา ทุกฺกฏฺ. ทวิหิ กมฺมวาจาหิ ทุกฺกฏฺ. กมฺมวาจาปริโยสาเน อุปชฺฌายาย อาปตฺตติ ปาจิตฺตियสฺส. คณฺสฺส จ อาจรีนียา จ อาปตฺตติ ทุกฺกฏฺสฺส.

^๑ สี.,ฉ.,เท. อวีตีกุมม สมาทาน, เอวมฺปรี. ^๒ สี.,เท. สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา

[๑๐๘๒] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา วุฏฺฐจาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา วุฏฺฐจาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญา วุฏฺฐจาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. อฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกกุสฺส.

[๑๐๘๓] อนาปตฺติ เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส สิกฺขิตฺตสิกฺขํ สิกฺขมานํ วุฏฺฐจาเปติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ตฺตียสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๔. จตุตฺถสิกฺขาปทํ

[๑๐๘๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เขตฺตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณีโย เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส สิกฺขิตฺตสิกฺขํ สิกฺขมานํ สงฺฆेเน อสฺมมตํ วุฏฺฐจาเปนฺติ. ภิกฺขุณีโย เอวมาหํสฺส “เอถ สิกฺขมานา, อิมํ ชานาถ, อิมํ เทถ, อิมํ อารถ, อิมินา อตุโถ, อิมํ กปฺปิยํ กโรธาติ. ตา เอวมาหํสฺส “น มยํ อยฺเย สิกฺขมานา, ภิกฺขุณีโย มยฺนฺติ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ตา อชฺฌายนฺติ ขีปนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส สิกฺขิตฺตสิกฺขํ สิกฺขมานํ สงฺฆेเน อสฺมมตํ วุฏฺฐจาเปสฺสนฺตฺติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส สิกฺขิตฺตสิกฺขํ สิกฺขมานํ สงฺฆेเน อสฺมมตํ วุฏฺฐจาเปนฺตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ

พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย เทว วสฺसानิ จสฺส
 ฌมฺเมสฺส ลิกฺขิตลิกฺขํ ลิกฺขมานํ สงฺเขน อสมฺมตํ วุฏฺฐาเปสฺสนฺติ;
 เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสหนฺนํ วา ปสาทาย ะเปยฺ วิครหิตฺวา ฌมฺมี
 กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อนฺชานามิ ภิกฺขเว เทว วสฺसानิ
 จสฺส ฌมฺเมสฺส ลิกฺขิตลิกฺขาย ลิกฺขมานาย วุฏฺฐานสมฺมตํ ทาทํ.
 เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ทาทพุพา, ตาย เทว วสฺसानิ จสฺส ฌมฺเมสฺส
 ลิกฺขิตลิกฺขาย ลิกฺขมานาย สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตฺราสงฺกํ
 กริตฺวา ภิกฺขุณีเน ปาเท วนฺทิตฺวา อุกุกฺกุกํ นิสิตฺวา อณฺชลํ
 ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจฺนีโย “อหํ อยฺเย อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย
 อยฺยาย เทว วสฺसानิ จสฺส ฌมฺเมสฺส ลิกฺขิตลิกฺขา ลิกฺขมานา สงฺฆํ
 วุฏฺฐานสมฺมตํ ยาจามิติ. ทฺติยมฺปิ ยาจิตพุพา. ตฺติยมฺปิ ยาจิตพุพา.
 พยตฺตาย ภิกฺขุณียา ปฏฺวิฬาย สงฺโฆ ฌาเปตพุโพ

[๑๐๘๕] “สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนามา
 อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย เทว วสฺसानิ จสฺส ฌมฺเมสฺส ลิกฺขิตลิกฺขา
 ลิกฺขมานา สงฺฆํ วุฏฺฐานสมฺมตํ ยาจติ. ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกลํ,
 สงฺโฆ อิตฺถนฺนามาย เทว วสฺसानิ จสฺส ฌมฺเมสฺส ลิกฺขิตลิกฺขา
 ลิกฺขมานาย วุฏฺฐานสมฺมตํ ทเทยฺย, เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย
 อยฺยาย เทว วสฺसानิ จสฺส ฌมฺเมสฺส ลิกฺขิตลิกฺขา ลิกฺขมานา สงฺฆํ
 วุฏฺฐานสมฺมตํ ยาจติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามาย เทว วสฺसानิ จสฺส
 ฌมฺเมสฺส ลิกฺขิตลิกฺขาย ลิกฺขมานาย วุฏฺฐานสมฺมตํ เทติ. ยสฺสา
 อยฺยาย ฌมฺติ อิตฺถนฺนามาย เทว วสฺसानิ จสฺส ฌมฺเมสฺส ลิกฺขิต-
 ลิกฺขาย ลิกฺขมานาย วุฏฺฐานสมฺมตฺติยา ทานํ, สา ตฺถนฺหสฺส; ยสฺสา
 นกฺขมฺติ, สา ภาเสยฺย.

ทินฺนา สงฺเขน อิตฺถนฺนามาย เทว วสฺसानิ จสุ ฐมฺเมสุ
สิทฺทิตฺตสิทฺทาย สิทฺทขมานาย วุฏฺฐจฺจนสมฺมตฺติ. ขมฺติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา
ตฺถนฺหิ, เอวเมตํ ฐารยามีติ.

อถ โข ภควา ตา ภิกฺขุณีโย อนนฺกปริยาเยน วิครหิตฺวา
ทฺพฺพรตํ ๕เปยฺย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิทฺทขาปํ
อุทฺทิสฺนตฺตุ

[๑๐๘๖] “ยา ปน ภิกฺขุณี เทว วสฺसानิ จสุ ฐมฺเมสุ สิทฺทิต-
สิทฺทํ สิทฺทขมานํ สงฺเขน อสมฺมตํ วุฏฺฐจาเปยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๐๘๗] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๕เปยฺย

ภิกฺขุณีติ ๕เปยฺย อยํ อิมสฺมี อตฺถเอ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

เทว วสฺसानิติ เทว สํวจฺจรานิ.

สิทฺทิตฺตสิทฺทา นาม จสุ ฐมฺเมสุ สิทฺทิตฺตสิทฺทา.

อสมฺมตํ นาม ฅตฺตติทฺตฺติเยน กมฺเมเน วุฏฺฐจฺจนสมฺมตฺติ น
ทินฺนา โหติ.

วุฏฺฐจาเปยฺยติ อุปสมฺปาเทยฺย.

“วุฏฺฐจาเปสฺสามิติ ฅณฺ ๖ อาจริณี ๖ ปตฺตํ ๖ จีวรํ ๖
ปริเยสฺติ, สีมํ ๖ สมฺมณฺณติ, อาปตฺติ ทฺกฺกฏฺสส. ฅตฺตฺติยา
ทฺกฺกฏฺ. ทฺวีหิ กมฺมวาทฺหิ ทฺกฺกฏฺ. กมฺมวาทฺปรีโยสานเ
อุปชฺฌายาย อาปตฺติ ปาจิตฺตฺติยสฺส. ฅณฺสส จ อาจรินฺยา จ
อาปตฺติ ทฺกฺกฏฺสส.

[๑๐๘๘] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสณฺณวา วุฏฺฐจาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตฺติยสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา วุฏฺฐจาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตฺติยสฺส.

ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญา วุฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.
 อธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อธมฺมกมฺเม
 เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญา,
 อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.

[๑๐๘๙] อนาปตฺติ เทว วสฺसानิ จสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขิตฺตสิกฺขํ
 สิกฺขมานํ สงฺเขน สมฺมตํ วุฏฺฐาเปติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

จตุตฺถสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. ปญจมสิกฺขาปทํ

[๑๐๙๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณีโย อุณ-
 ทฺวาทสวสฺสํ คิหิคตํ วุฏฺฐาเปนฺติ. ตา อกฺขมา โหนฺติ สิตฺตสฺส
 อุนฺหสฺส ชิมฺมจฺฉาย ปิปาสา ยํ สมกสฺวาตาตปสฺสึสฺส สมนฺตฺสฺสํ
 ทฺรุตฺตานํ ทฺราคฺตานํ วจนฺปถานํ, อุปฺปนฺนํ สารีริกานํ เวทนานํ
 ทฺกฺขานํ ติพฺพานํ ขรานํ กฏฺฏกานํ อสาทานํ อมฺหาปานํ ปาณฺหฺรณํ
 อนธฺวาสกชาติกา โหนฺติ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ยเปยฺย ตา
 อฺชฺฉายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย อุณฺทฺวาทสวสฺสํ
 คิหิคตํ วุฏฺฐาเปสฺสนฺตฺติติ ยเปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย
 อุณฺทฺวาทสวสฺสํ คิหิคตํ วุฏฺฐาเปนฺตฺติติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อุณฺทฺวาทสวสฺสํ คิหิคตํ
 วุฏฺฐาเปสฺสนฺติ, อุณฺทฺวาทสวสฺสา หิ^๑ ภิกฺขเว คิหิคตา อกฺขมา

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ. หิสทโท น ทิสฺสติ.

โหติ สีสฺส อุนฺหสฺส ชิมฺจุฉาย ปิปาสา ย ทํสมกสฺวาตาทปสีรสป-
สมฺพสฺसानํ, ทฺรุตฺตานํ ทฺราคตานํ วจนฺปถานํ, อุปฺปนฺนํ สารีริกานํ
เวทนํ ทุกฺขานํ ติพฺพานํ ขรานํ กฏฺฏานํ อสาดานํ อมฺนาปานํ
ปาณฺหรานํ อนฺริวสกชาติกา โหติ, ทฺวาทสวสฺสา จ โข ภิกฺขเว
คิหิคฺคา ขมา โหติ สีสฺส อุนฺหสฺส ชิมฺจุฉาย ปิปาสา
ทํสมกสฺวาตาทปสีรสปสมฺพสฺसानํ, ทฺรุตฺตานํ ทฺราคตานํ วจนฺปถานํ,
อุปฺปนฺนํ สารีริกานํ เวทนํ ทุกฺขานํ ติพฺพานํ ขรานํ กฏฺฏานํ
อสาดานํ อมฺนาปานํ ปาณฺหรานํ อฺริวสกชาติกา โหติ; เนตํ
ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสฺสทาย ๔เปยฺย เหวณฺจ ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกมฺมํ

[๑๐๙๑] “ยา ปน ภิกฺขุณี อุนฺทฺวาทสวสฺสํ คิหิคํ
วฏฺฐาเปยฺย, ปาจิตฺติยนฺติ.

[๑๐๙๒] ยา ปนาติ ยา ยาทีสา ๔เปยฺย

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺย อยํ อิมสฺมี อตุเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อุนฺทฺวาทสวสฺสา นาม อปฺปตฺตทฺวาทสวสฺสา.

คิหิคฺคา นาม ปุริสนฺตรคฺคา วุจฺจติ.

วฏฺฐาเปยฺยยาติ อุปฺสมปาเทยฺย.

“วฏฺฐาเปสฺสามีติ คณฺห์ วา อจฺจริณี วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา
ปริเยสฺติ, สิมํ วา สมฺมณฺณติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺฐสฺส. ฌตฺติยา
ทุกฺกฏฺ. ทวีหิ กมฺมวาจาหิ ทุกฺกฏฺ. กมฺมวาจาปริโยสาเน
อุปฺชฌายาย อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. คณฺห์ จ อจฺจริณียา จ
อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.

[๑๐๙๓] อุณหวาทสวสฺสาย อุณหวาทสวสฺสสญฺญา วุฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. อุณหวาทสวสฺสาย เวมติกา วุฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อุณหวาทสวสฺสาย ปริปฺปณฺณสญฺญา วุฏฺฐาเปติ, อนาปตฺติ. ปริปฺปณฺณวาทสวสฺสาย อุณหวาทสวสฺสสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. ปริปฺปณฺณวาทสวสฺสาย เวมติกา, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. ปริปฺปณฺณวาทสวสฺสาย ปริปฺปณฺณสญฺญา, อนาปตฺติ.

[๑๐๙๔] อนาปตฺติ อุณหวาทสวสฺสํ ปริปฺปณฺณสญฺญา วุฏฺฐาเปติ, ปริปฺปณฺณวาทสวสฺสํ ปริปฺปณฺณสญฺญา วุฏฺฐาเปติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปณฺจมสฺสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๖. ฉฏฺฐสฺสิกฺขาปทํ

[๑๐๙๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณีโย ปริปฺปณฺณวาทสวสฺสํ คิหิคตํ เทว วสฺसानิ ฉสุ ฆมฺเมสุ อสฺสิกฺขิตสฺสิกฺขํ วุฏฺฐาเปนฺติ. ตา พาลา โหณฺติ อพฺยตฺตา, น ชานนฺติ กปฺปิยํ วา อกปฺปิยํ วา. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ตา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย ปริปฺปณฺณวาทสวสฺสํ คิหิคตํ เทว วสฺसानิ ฉสุ ฆมฺเมสุ อสฺสิกฺขิตสฺสิกฺขํ วุฏฺฐาเปสฺสนฺตีติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย ปริปฺปณฺณวาทสวสฺสํ คิหิคตํ เทว วสฺसानิ ฉสุ ฆมฺเมสุ อสฺสิกฺขิตสฺสิกฺขํ วุฏฺฐาเปนฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว

ภิกฺขุณฺโณ ปริปฺปณฺณทวาทสวสฺสํ คิหิคตํ เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส
 อสิทฺธิตสิทฺธิํ วุฏฺฐาเปนฺติ;^๑ เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสณฺณานํ วา ปสาทาย
 ๕เปยฺย วิครหิตฺวา ฐมฺมํ กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อนฺุชานามิ
 ภิกฺขเว ปริปฺปณฺณทวาทสวสฺสํ คิหิคตํ เทว วสฺसानิ จสฺส
 ฐมฺเมสฺส สิทฺธาสมฺมตฺตี ทาตุํ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ทาตพฺพา,
 ตาย ปริปฺปณฺณทวาทสวสฺสํ คิหิคตํ สงฺฆํ อฺปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ
 อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา ภิกฺขุณฺโณ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺวา
 อณฺุชลี ปคฺคเหตฺวา เอวเมสฺส วจฺนีโย “อหํ อยฺเย อิตฺถนฺนามา
 อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย ปริปฺปณฺณทวาทสวสฺสา คิหิคตา สงฺฆํ เทว
 วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส สิทฺธาสมฺมตฺตี^๒ ยาจามิติ. ทฺวติยมฺปิ ยาจิตพฺพา.
 ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. พฺยตฺตาย ภิกฺขุณฺเีย ปฏฺวิพลาย สงฺโฆ
 ณาเปตพฺโพ

[๑๐๙๖] “สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนามา
 อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย ปริปฺปณฺณทวาทสวสฺสา คิหิคตา สงฺฆํ เทว
 วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส สิทฺธาสมฺมตฺตี ยาจติ, ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ,
 สงฺโฆ อิตฺถนฺนามาย ปริปฺปณฺณทวาทสวสฺสํ คิหิคตํ เทว
 วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส สิทฺธาสมฺมตฺตี ทเทยฺย, เอสา ฅตฺติ.

สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย
 อยฺยาย ปริปฺปณฺณทวาทสวสฺสา คิหิคตา สงฺฆํ เทว วสฺसानิ จสฺส
 ฐมฺเมสฺส สิทฺธาสมฺมตฺตี ยาจติ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามาย ปริปฺปณฺณ-
 ทวาทสวสฺสํ คิหิคตํ เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส สิทฺธาสมฺมตฺตี
 เทติ; ยสฺสา อยฺยาย ฅมฺติ อิตฺถนฺนามาย ปริปฺปณฺณทวาทสวสฺสํ

^๑ จ.,เท.,อิ.,มหา. วุฏฺฐาเปสฺสนฺติ

^๒ เท. สิทฺธาสมฺมตฺตี

คิหิคตาย เทว วสุธานี จสุ ฐมเมสุ สิกฺขาสมฺมตียา^๑ ทานํ, สา
ตฺถุหฺสฺส; ยสุสา นกฺขมฺติ, สา ภาเสยฺย.

ทินฺนา สงฺเขน อิตฺถนฺนามาย ปริปฺปณฺทวาทสวสุสาย คิหิคตาย
เทว วสุธานี จสุ ฐมเมสุ สิกฺขาสมฺมตฺติ, ขมฺติ สงฺขมฺสฺส, ตสฺมา
ตฺถุหฺ, เอวเมตํ ธารยามีติ.

สา ปริปฺปณฺทวาทสวสุสา คิหิคตา “เอวํ วเทหีติ วตฺตพฺพา
“ปาณตฺติปาตา เวรมณี เทว วสุธานี อวฺติกฺกมฺสมาทานํ^๒” สมาทิยามิ
ฯเปฯ วิกาลโกชนา เวรมณี เทว วสุธานี อวฺติกฺกมฺสมาทานํ
สมาทิยามีติ.

อถโข ภควา ता กิฏฺฐนฺโง อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
ทฺพฺภรตาย ฯเปฯ เอวญจ ปน กิฏฺขเว กิฏฺฐนฺโง อิมํ สิกฺขาปทํ
อุทฺทิสฺนตฺตุ

[๑๐๙๗] “ยา ปน กิฏฺฐนฺ ปริปฺปณฺทวาทสวสุสํ คิหิคตํ
เทว วสุธานี จสุ ฐมเมสุ อสิกฺขิตฺติกฺขํ วุฏฺฐาเปยฺย,
ปาจิตฺติยนฺติ.

[๑๐๙๘] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ฯเปฯ

กิฏฺฐนฺตีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา กิฏฺฐนฺตีติ.

ปริปฺปณฺทวาทสวสุสา นาม ปตฺตทวาทสวสุสา.

คิหิคตา นาม ปุริสนฺตรคตา วุจฺจติ.

เทว วสุธานีติ เทว สํวจฺจนฺรานิ.

^๑ สී., เท. สิกฺขาสมฺมตฺติยา

^๒ สී., จ., เท. อวฺติกฺกมฺม สมาทานํ

อสิกฺขิตสิกฺขา นาม สิกฺขา วา น ทินฺนา โหติ, ทินฺนา วา สิกฺขา กุปิตา.

วุฏฺฐาเปยฺยาติ อุปสมฺปาเทยฺย.

“วุฏฺฐาเปสฺสามีติ คณฺห์ วา อาจริณี วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา ปริเยสฺติ, สีมํ วา สมฺมณฺหนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. ฌตฺติยา ทุกฺกฏฺ. ทวีหิ กมฺมวาจาหิ ทุกฺกฏฺ. กมฺมวาจาปริโยสฺสเน อุปชฺฌายาย อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. คณฺห์ จ อาจรินฺยา จ อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.

[๑๐๙๙] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา วุฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา วุฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญา วุฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา วุฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. อฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา วุฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญา วุฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏฺสฺส.

[๑๑๐๐] อนาปตฺติ ปริปฺปณฺทวาทสวสฺสํ คิหิคตํ เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส สิกฺขิตสิกฺขํ วุฏฺฐาเปติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ฉนฺนุสิกฺขาปทํ นิฉฺฉิตํ.

๗. สตุตฺตมสิกฺขาปทํ

[๑๑๐๑] เตน สมฺเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน อนาถปริณฺฑทิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมฺเยน ภิกฺขุณฺโง ปริปฺปณฺทวาทสวสฺสํ คิหิคตํ เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส สิกฺขิตสิกฺขํ สจฺเจน อสฺมมตํ วุฏฺฐาเปนฺติ. ภิกฺขุณฺโง เอวมาหํสฺส “เอถ สิกฺขมานา,

อิมํ ชานาถ, อิมํ เทถ, อิมํ ออาหารถ, อิมินา อตุโถ, อิมํ กปเปยํ
 กโรธาทิ. ता ऐवमाहसु “न मयं ओये सिग्गमाना, भिक्षुनीये
 मयन्ति. या ता भिक्षुनीये ओपिच्चा ५ पेय ता ओधम्मयन्ति चियन्ति
 विपाजेन्ति “गं हि नाम भिक्षुनीये परिपुण्णत्वात्तस्सत्ति हिहितं
 เทว वस्सानि ञ्सु चम्मเมसु सिग्गित्तसिग्गं संग्गेन ओम्ममतं वุज्झापेस्सन्ति
 ५ पेय “सज्जं गिर भिक्षवे भिक्षुनीये परिपुण्णत्वात्तस्सत्ति हिहितं
 เทว वस्सानि ञ्सु चम्मเมसु सिग्गित्तसिग्गं संग्गेन ओम्ममतं वุज्झापेत्ति.
 “सज्जं गक्कात्ति. विक्कहि पุกुत्तो गक्का “गं हि नाम भिक्षवे
 भिक्षुनीये परिपुण्णत्वात्तस्सत्ति हिहितं เทव वस्सानि ञ्सु चम्मเมसु
 सिग्गित्तसिग्गं संग्गेन ओम्ममतं वุज्झापेस्सन्ति; नेत्तं भिक्षवे
 ओपपन्नानं वा पसाहाय ५ पेय विक्कहिच्चा चम्मं गं गक्का
 भिक्षु ओम्मन्तेस्सि ओन्नानामि भिक्षवे परिपुण्णत्वात्तस्सत्त
 हिहितत्ताय เทव वस्सानि ञ्सु चम्मเมसु सिग्गित्तसिग्गाय वุज्झानम्मत्ति
 तात्तु. ऐवञ्च पन भिक्षवे तात्तप्फा. ताय परिपुण्णत्वात्तस्सत्त
 हिहितत्ताय เทव वस्सानि ञ्सु चम्मเมसु सिग्गित्तसिग्गाय संग्गं
 ओपसङ्गमित्ता ओगंसि ओत्तरासङ्गं गित्ता भिक्षुनीये पाเท वन्हित्ता
 ओग्गुग्गिं निसिहित्ता ओच्चल्ली पक्कहेत्ता ऐवम्मस्स वज्झिणे “ओ
 ओये ओत्तन्नानामा ओत्तन्नानामाय ओयेयाय परिपुण्णत्वात्तस्सत्ता
 हिहितत्ता เทव वस्सानि ञ्सु चम्मเมसु सिग्गित्तसिग्गा संग्गं वุज्झानम्मत्ति
 याजामत्ति. त्तिम्मपि याजितप्फा. त्तिम्मपि याजितप्फा. पयत्ताय
 भिक्षुनीया पप्पिफलय संग्गे णापेत्तप्फ

[๑๑๐๒] “สุณตฺถ เม โอเย संगฺगे, โอยํ โอत्ตन्नนามา
 โอत्ตन्नนามาย โอयेयाย परिปुณฺณทฺวาทสฺสสฺสา คิหิตฺตา เทว วสฺसानิ
 ๑ สฺส ชมฺเมสฺส สิกฺกิตฺตสิกฺกา สงฺฆํ วุจฺฉานสมฺมตฺติ ยาจติ, ยทิ

สงฺฆสฺส ปตฺตกถลฺลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามาย ปริปฺปณฺณทฺวาทสวสฺสาย
คิหิคตฺตาย เทว วสฺसानิ จสฺส ฆมฺเมสฺส สิกฺขิตฺตสิกาขย วุฏฺฐจฺานสมฺมตฺตี
ทเพยฺย, เอสา ฅตฺติ.

สฺนฺนาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อยฺย อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย
อຍຍាយ ပြိပ္ပဏ္ဏတူဝာတေဝေသ္မာ ကိဟိကတော တေဝ ဝေသ္မာနိ ဇန္တု ဝ္ဓမ္မေသ္မ
စိကုခိတစိကုခာ နွေခုံ ဝုဒ္ဓဇာနဓမ္မတီ ပာဇတိ, နွေခုံ အိတ္ထဏ္ဏာမာယ
ပြိပ္ပဏ္ဏတူဝာတေဝေသ္မာ ကိဟိကတေဝ တေဝ ဝေသ္မာနိ ဇန္တု ဝ္ဓမ္မေသ္မ
စိကုခိတစိကုခာ ဝုဒ္ဓဇာနဓမ္မတီ တေဝိ; ယေသ္မာ အຍ္ယာယ ဝ္ဓမ္မတိ
အိတ္ထဏ္ဏာမာယ ပြိပ္ပဏ္ဏတူဝာတေဝေသ္မာ ကိဟိကတေဝ တေဝ ဝေသ္မာနိ ဇန္တု
ဝ္ဓမ္မေသ္မ စိကုခိတစိကုခာ ဝုဒ္ဓဇာနဓမ္မတိယာ တာနံ, ဓာ တုဏ္ဏဟေသ္မ;
ယေသ္မာ နကုဝ္ဓမ္မတိ, ဓာ ဂာဓေယျ.

ทินฺนา สงฺฆေန อิตฺถนฺนามาย ปริปฺปณฺณทฺวาทสวสฺส
คิหิคตฺตาย เทว วสฺसानิ จสฺส ฆมฺเมสฺส สิกฺขิตฺตสิกาขย วุฏฺฐจฺานสมฺมตฺติ;
ဝ္ဓမ္မတိ နွေခုံ, တေသ္မာ တုဏ္ဏိ, အေဝေတံ ဇာယာမီတိ.

อถ โข ภควา ตา ภิกฺขุณีโย อนေနปริยาเยน วิครหิตฺวา
ทုပ္ပภาเรตฺตาย ๔เปยฺย อေวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมံ สิกฺขาปทํ
อุทฺทิสฺนตุ

[๑๑๐๓] “ยา ปน ภิกฺขุณี ปริปฺปณฺณทฺวาทสวสฺสํ คิหิคตํ
เทว วสฺसानิ จสฺส ฆมฺเมสฺส สิกฺขิตฺตสิกาขํ สงฺฆေန อสมฺมตํ
วุฏฺฐาเปยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๑๐๔] ยา ปนาติ ยา ยาหิสสา ๔เปยฺย

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺย อยฺย อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ปริปฺพณทฺวาทสวสุสา นาม ปตฺตทฺวาทสวสุสา.

คิหิคตา นาม ปฺริสนฺตรคตา วุจฺจติ.

เทว วสุสानीติ เทว สํวจฺจนฺราณี.

สิกฺขิตสิกฺขา นาม จสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขิตสิกฺขา.

อสมฺมตา นาม ฅตฺติทุติเยน กมฺเมเน วุฏฺฐาณสมฺมตี น
ทินฺนา โหติ.

วุฏฺฐาเปยฺยาติ อุปสมฺปาเทยฺย.

“วุฏฺฐาเปสฺสามีติ คณํ วา อัจจรีนํ วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา
ปฺริเยสฺตี, สีมํ วา สมฺมณฺณตี, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. ฅตฺติยา ทุกฺกภู.
ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ทุกฺกภู. กมฺมวาจาปฺริโยสาเน อุปชฺฌายาย
อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. คณสฺส จ อัจจรีนียา จ อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.

[๑๑๐๔] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสณฺญา วุฏฺฐาเปตี, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา วุฏฺฐาเปตี, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.
ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสณฺญา วุฏฺฐาเปตี, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.
อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสณฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อฐมฺมกมฺเม
เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสณฺญา,
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.

[๑๑๐๖] อนาปตฺติ ปริปฺพณทฺวาทสวสุสํ คิหิคตํ เทว วสุสानी
จสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขิตสิกฺขํ สงฺเขน สมฺมตํ วุฏฺฐาเปตี, อุมฺมตฺติกาเย,
อาทิกมฺมิกาเยติ.

สตุตฺตมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๘. อฏฺฐมสํกฺขาปทํ

[๑๑๐๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเอนาถปิตฺตํกิสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ญฺลลนฺนทา ภิกฺขุณี สหชรีวีนี ฐฏฺฐาเปตฺวา เทว วสฺसानิ เหว อนุคฺคณฺหาตินอนุคฺคณฺหาเปติ. ตา พาลา โหนฺติ อพฺยตฺตา, น ชานนฺติ กปฺปิยํ วา อกปฺปิยํ วา. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ยเปยฺ ตา อชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา ญฺลลนฺนทา สหชรีวีนี ฐฏฺฐาเปตฺวา เทว วสฺसानิ เหว อนุคฺคณฺหิสฺสตินอนุคฺคณฺหาเปสฺสตีติ ยเปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ญฺลลนฺนทา ภิกฺขุณี สหชรีวีนี ฐฏฺฐาเปตฺวา เทว วสฺसानิ เหว อนุคฺคณฺหาตินอนุคฺคณฺหาเปตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ญฺลลนฺนทา ภิกฺขุณี สหชรีวีนี ฐฏฺฐาเปตฺวา เทว วสฺसानิ เหว อนุคฺคณฺหิสฺสติ น อนุคฺคณฺหาเปสฺสติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ยเปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อทฺทิสฺนตฺตุ

[๑๑๐๘] “ยา ปน ภิกฺขุณี สหชรีวีนี ฐฏฺฐาเปตฺวา เทว วสฺसानิ เหว อนุคฺคณฺหาเยยฺ น อนุคฺคณฺหาเปยฺ, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๑๐๙] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ยเปยฺ

ภิกฺขุณีติ ยเปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

สหชรีวีนี นาม สทฺธิวหารินี ฐจฺจติ.

ฐฏฺฐาเปตฺวาติ อฺปสมฺปาเทตฺวา.

เทว วสฺसानีติ เทว สํวจฺจรานิ.

แนว อนุคฺคณฺเหยยาติ น สยํ อนุคฺคณฺเหยย อุทฺเทสเน
ปรีปฺจญา โอวาเทน อนุสาสนิยา.

น อนุคฺคณฺหาเปยฺยาติ น อณฺเณ อาณาเปยฺย. “เทว
วสุสานิ แนว อนุคฺคณฺหิสฺสามิ น อนุคฺคณฺหาเปสฺสามิตี ฐุํ
นิกฺขิตฺตมตฺเต อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๑๑๐] อนาปตฺติ สติ อนุตฺราเย, ปรีเยสฺติวา น ลภติ,
คิลานาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

อฏฺฐมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. นวมสิกฺขาปทํ

[๑๑๑๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริตี เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภัทฺทวินฺโย
วฺภูจาปีตํ ปวตฺตินี เทว วสุสานิ นานฺพนฺธนฺติ. ตา พาลา โหนฺติ
อพยตฺตา, น ชานนฺติ กปฺปิยํ วา อกปฺปิยํ วา. ยา ตา
ภัทฺทวินฺโย อปฺปิจฺจา ยเปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม ภัทฺทวินฺโย วฺภูจาปีตํ ปวตฺตินี เทว วสุสานิ
นานฺพนฺธิสฺสนฺตีติ ยเปยฺ “สจฺจํ กิร ภัทฺทเว ภัทฺทวินฺโย วฺภูจาปีตํ
ปวตฺตินี เทว วสุสานิ นานฺพนฺธิสฺสนฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ
พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภัทฺทเว ภัทฺทวินฺโย วฺภูจาปีตํ
ปวตฺตินี เทว วสุสานิ นานฺพนฺธิสฺสนฺติ; เนตํ ภัทฺทเว อปฺปสฺสนฺนํ
วา ปสทาทย ยเปยฺ เหวณฺจ ปน ภัทฺทเว ภัทฺทวินฺโย อิมํ
สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนตฺตุ

[๑๑๑๒] “ยา ปน ภิกฺขุณี วุฏฺฐาปีตํ ปวตฺตินี เทว
วสุสํนิ นานุพฺพนุชฺเชยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๑๑๓] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ฯเปฯ

ภิกฺขุณีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

วุฏฺฐาปีตฺนฺติ อุปสมฺปาทิตฺ.?

ปวตฺตินี นาม อุปชฺฌายา วุจฺจติ.

เทว วสุสํนิติ เทว สํวจฺจรานิ.

นानุพฺพนุชฺเชยฺยาติ น สยํ อุปฺภุจฺเจยฺย. “เทว วสุสํนิ
นानุพฺพนุชฺเชยฺยาติ ฐํ นิภฺขิตฺตมตฺเต อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๑๑๔] อนาปตฺติ อุปชฺฌายา พาลา วา โหติ อลฺลขฺชินี วา,
คิลานาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

นวมสิกฺขาปทํ นิภฺจิตํ.

๑๐. ทสมสิกฺขาปทํ

[๑๑๑๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ถุลลนฺนทา
ภิกฺขุณี สหชีวินี วุฏฺฐาเปตฺวา เนว วูปกาเสติ^๑ น วูปกาสาเปติ.^๒
สํมิโก อคฺคเหสิ. ยา ตา ภิกฺขุณียํ อปฺปิจฺจํ ฯเปฯ ตา
อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา ถุลลนฺนทา
สหชีวินี วุฏฺฐาเปตฺวา เนว วูปกาเสสฺสติ น วูปกาสาเปสฺสติ,
สํมิโก อคฺคเหสิ. สจายํ ภิกฺขุณี ปกฺกนฺตา อสฺส, น จ สํมิโก

^๑ อ. วูปกาเสสิ, เอมฺบุรฺปิ.

^๒ อ. วูปกาสาเปสิ, เอมฺบุรฺปิ.

คณฺเหยฺยาติ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ฤๅลฺลนฺนหา ภิกฺขุณี
 สหชีวิณี ฐฺฏจาเปตฺวา เหว ฐฺฏกาเสติ น ฐฺฏกาสาเปติ สามิโก
 อคฺคเหสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
 ภิกฺขเว ฤๅลฺลนฺนหา ภิกฺขุณี สหชีวิณี ฐฺฏจาเปตฺวา เหว ฐฺฏกาเสสฺสติ
 น ฐฺฏกาสาเปสฺสติ, สามิโก อคฺคเหสี; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺหานํ
 วา ปสาทาย ๔เปฯ เหวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนฺตุ

[๑๑๑๖] “ยา ปน ภิกฺขุณี สหชีวิณี ฐฺฏจาเปตฺวา เหว
 ฐฺฏกาเสยฺย น ฐฺฏกาสาเปยฺย อนฺตมโส จปฺปญฺจโยชนานิปี,
 ปาจิตฺติยนฺติ.

[๑๑๑๗] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๔เปฯ

ภิกฺขุณีติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

สหชีวิณี นาม สหชีวิหารินี ฐฺฏจติ.

ฐฺฏจาเปตฺวาติ อุปสมฺปาเทตฺวา.

เหว ฐฺฏกาเสยฺยาติ น สยํ ฐฺฏกาเสยฺย.

น ฐฺฏกาสาเปยฺยาติ น อญฺญํ อาณาเปยฺย. “เหว ฐฺฏกาเสสฺสามิ
 น ฐฺฏกาสาเปสฺสามิ อนฺตมโส จปฺปญฺจโยชนานิปีติ ฐฺฏํ นิภฺขิตฺตมตฺเต
 อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๑๑๘] อนาปตฺติ สติ อนฺตราเย, ปริเยสิตฺวา ทุติยํ ภิกฺขุณี
 น ลภติ, []^๑ อาปทาสุ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทสมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐจิตํ.

^๑ ส.จ.ท.อ.ิ. เอตฺถนฺตเร คิลานายาติ อยํ ปาโจ ทิสฺสติ.

๘. กุมาริฏฺฏทวคฺโค

๑. ปจฺมสิกฺขาปทํ

[๑๑๑๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิโย วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณิโย
อุณฺวิสทิวสฺสํ กุมาริฏฺฏ^๑ ฐฏฺฐจาเปนฺติ. ตา อกฺขมา โหนฺติ สีตสฺส
อุณฺหสฺส ชิมฺจุฉาย ปิปาสา ย ทํสมกสฺวาตาทปสิริสฺสปสมฺผลฺสํ
ทฺรุตฺตานํ, ทฺราคตานํ วจนฺปถานํ, อุปฺปนฺนํ สารีริกานํ เวทนํ
ทฺฤกฺขานํ ติพฺพานํ ขรานํ กฺกฺกานํ อสาดานํ อมฺนาปํ ปาณฺหรานํ
อนธฺวาสกฺชาติกา โหนฺติ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิฉฺชา ยเปยฺ ตา
อุชฺฌายนฺติ ขีปนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย อุณฺวิสทิวสฺสํ
กุมาริฏฺฏํ ฐฏฺฐจาเปสฺสนฺตีติ ยเปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย
อุณฺวิสทิวสฺสํ กุมาริฏฺฏํ ฐฏฺฐจาเปนฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อุณฺวิสทิวสฺสํ กุมาริฏฺฏํ
ฐฏฺฐจาเปสฺสนฺติ อุณฺวิสทิวสฺสา หิ^๒ ภิกฺขเว กุมาริฏฺฏตา อกฺขมา โหติ
สีตสฺส อุณฺหสฺส ยเปยฺ ปาณฺหรานํ อนธฺวาสกฺชาติกา โหติ;
วิสทิวสฺสา จ โข ภิกฺขเว กุมาริฏฺฏตา ขมา โหติ สีตสฺส อุณฺหสฺส
ยเปยฺ ปาณฺหรานํ ธฺวาสกฺชาติกา โหติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนํ
วา ปสาทาย ยเปยฺ เอวฺเมจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ สิกฺขาปทํ
อุทฺทิสฺสนฺตุ.

[๑๑๒๐] “ยา ปน ภิกฺขุณี อุณฺวิสทิวสฺสํ กุมาริฏฺฏํ
ฐฏฺฐจาเปยฺ, ปาจิตฺติยนฺติ.

^๑ สී.,เท. กุมาริฏฺฏํ, เอวฺมฺปริปิ.

^๒ สී.,ฉ.,อ. หิสฺสทอ น ทิสฺสติ.

[๑๑๒๑] ยา ปหาติ ยา ยาทิสา ๔เปย

กิภขุณีติ ๔เปย อยั อิมสุมิ อตเถ อธิปเปตา กิภขุณีติ.

อุณวิสทิวสสา นาม อปตตวิสทิวสสา.

กุมาริภูตา นาม สามเณรี วุจจติ.

วุจจาเปยยาติ อุปสมปาเทย. “วุจจาเปสสามีติ คณ วา
อาจริณี วา ปตตัม วา จีวร วา ปริเยสติ, สีม วา สมมุนนติ,
อาปตติ ทุกุกกุสส. ฌตติยา ทุกุกกุ. ทวีหิ กมมวาจาหิ ทุกุกกุ.
กมมวาจาปริโยसानะ อุปชฌายาย อาปตติ ปาจิตติยสส. คณสส
จ อาจริณียา จ อาปตติ ทุกุกกุสส.

[๑๑๒๒] อุณวิสทิวสสาย อุณวิสทิวสสสญญา วุจจาเปติ, อาปตติ
ปาจิตติยสส. อุณวิสทิวสสาย เวมตีกา วุจจาเปติ, อาปตติ
ทุกุกกุสส. อุณวิสทิวสสาย ปริปัญณสญญา วุจจาเปติ, อนาปตติ.
ปริปัญณวิสทิวสสาย อุณวิสทิวสสสญญา, อาปตติ ทุกุกกุสส.
ปริปัญณวิสทิวสสาย เวมตีกา, อาปตติ ทุกุกกุสส. ปริปัญณ-
วิสทิวสสาย ปริปัญณสญญา, อนาปตติ.

[๑๑๒๓] อนาปตติ อุณวิสทิวสสํ ปริปัญณสญญา วุจจาเปติ,
ปริปัญณวิสทิวสสํ ปริปัญณสญญา วุจจาเปติ, อุมมตติกาย, อาทิก-
กมมิกายาติ.

ปจมสิกขาปทํ นิฆจितํ.

๒. ทุตติยสิกขาปทํ

[๑๑๒๔] เทน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิโย วิหริติ เขตวเน
อนาถปิณฑิกสส อารามะ. เทน โข ปน สมเยน กิภขุณิโย

ปรีปนฺณวีสติวสฺสํ กุมาริฏฺฐํ เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส อสิกฺขิตสิกฺขํ
 วุฏฺฐจาเปนฺติ. ตา พาลา โหณฺติ อพฺยตฺตา, น ชานฺนฺติ กปฺปิยํ วา
 อกปฺปิยํ วา. ยถา ภาวํ ภาวํ นิโย อปฺปิจฺจา ๕เปยฺ ตา อชฺฌายนฺติ
 ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภาวํ นิโย ปรีปนฺณวีสติวสฺสํ
 กุมาริฏฺฐํ เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส อสิกฺขิตสิกฺขํ วุฏฺฐจาเปสฺสนฺติ
 ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ภาวํ นิโย ภาวํ นิโย กุมาริฏฺฐํ เทว วสฺसानิ จสฺส
 ฐมฺเมสฺส อสิกฺขิตสิกฺขํ” วุฏฺฐจาเปนฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา “กถํ หิ นาม ภาวํ นิโย ปรีปนฺณวีสติวสฺสํ
 กุมาริฏฺฐํ เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส อสิกฺขิตสิกฺขํ วุฏฺฐจาเปสฺสนฺติ;
 เนตํ ภาวํ นิโย อปฺปสํนฺนา น วา ปสาทาย ๕เปยฺ วิครหิตฺวา ฐมฺมํ
 กถํ กถฺวา ภาวํ นิโย อามนฺเตสิ อชฺฌานามิ ภาวํ นิโย อชฺฌารสวสฺสาย
 กุมาริฏฺฐาย เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส อสิกฺขาสมฺมตํ ทาทํ, เอวเมว
 ปน ภาวํ นิโย ทาทพฺพา, ตาย อชฺฌารสวสฺสาย กุมาริฏฺฐาย สงฺฆํ
 อปฺสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา ภาวํ นิโย ปาเท วนฺทิตฺวา
 อุกุกฺกํ นิสิตฺวา อณฺชลิ ปคฺคเหตฺวา เอวเมว วจฺนีโย ‘อหํ
 อยฺเย อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อชฺฌารสวสฺสา กุมาริฏฺฐา
 สงฺฆํ เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส อสิกฺขาสมฺมตํ ยาจามิ. ทุตติยํ
 ยาจิตพฺพา. ตุตติยํ ยาจิตพฺพา. พฺยตฺตาย ภาวํ นิโย ปฏฺวิพลาย
 สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๑๑๒๕] “สฺวณฺตฺวา เม อยฺเย สงฺโฆ, อหํ อิตฺถนฺนามา
 อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย อชฺฌารสวสฺสา กุมาริฏฺฐา สงฺฆํ เทว
 วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส อสิกฺขาสมฺมตํ ยาจามิ, ยถา สงฺฆสฺส ปตฺตกถํ,

๑ ส.,มหา. อสิกฺขิตสิกฺขํ

สงฺโฆ อิตฺถนฺนามาย อญฺจารสวสฺสาย กุมาริฏฺฏาย เทว วสฺसानิ
 จสฺส ฐมฺเมสฺส สิกฺขาสมฺมตฺติ ทเพยฺย, เอสา ฌตฺติ.

สฺนนาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อยฺย อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย
 อยฺยาย อญฺจารสวสฺสา กุมาริฏฺฏา สงฺฆํ เทว วสฺसानิ จสฺส
 ฐมฺเมสฺส สิกฺขาสมฺมตฺติ ยาจติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามาย อญฺจารสวสฺสาย
 กุมาริฏฺฏาย เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส สิกฺขาสมฺมตฺติ เทติ.
 ยสฺสา อยฺยาย ฆมฺติ อิตฺถนฺนามาย อญฺจารสวสฺสาย กุมาริฏฺฏาย
 เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส สิกฺขาสมฺมตฺติยา ทานํ, सा तुณฺหสฺส;
 ยสฺสา นกฺขมฺติ, सा ภาเสยฺย.

ทินฺนา สงฺเขน อิตฺถนฺนามาย อญฺจารสวสฺสาย กุมาริฏฺฏาย
 เทว วสฺसानิ จสฺส ฐมฺเมสฺส สิกฺขาสมฺมตฺติ, ฆมฺติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา
 ตฺถนฺนํ, เอวเมตํ ธารยามีติ.

สา อญฺจารสวสฺสา กุมาริฏฺฏา “เอวํ วเทหิติ วตฺตพฺพา
 “ปาณาติปาตา เวรมณิ เทว วสฺसानิ อวิติกฺกมสมาทานํ^๑ สมาทियามิ.
 อทินฺนาทานา เวรมณิ เทว วสฺसानิ อวิติกฺกมสมาทานํ สมาทियามิ.
 อพฺรหฺมจริยา เวรมณิ เทว วสฺसानิ อวิติกฺกมสมาทานํ สมาทियามิ.
 มุสฺสาวาหา เวรมณิ เทว วสฺसानิ อวิติกฺกมสมาทานํ สมาทियามิ.
 สฺราเมรยฺมชฺชปฺมาทญฺจानา เวรมณิ เทว วสฺसानิ อวิติกฺกมสมาทานํ
 สมาทियามิ. วิกาลโกชนา เวรมณิ เทว วสฺसानิ อวิติกฺกมสมาทานํ
 สมาทियามีติ. อถปิ ภควา ตา ภิกฺขุณีโย อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ทฺพฺภรตฺตาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ
 อุกฺกทิสฺนตุ

^๑ ส.เท. อวิติกฺกมม สมาทานํ, เอวมุปริปี.

[๑๑๒๖] “ยา ปน ภิกฺขุเห ปริปฺพณฺณวีสตฺวสฺสํ กุมาริฏฺฐํ
เทว วสฺसानิ จสฺ ฐมฺเมสฺ อสิกฺขิตสิกฺขํ วุฏฺฐาเปยฺย, ปาจิตฺตฺยนฺตฺติ.

[๑๑๒๗] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๒เปย

ภิกฺขุเหติ ๒เปย อยํ อิมสฺมึ อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุเหติ.

ปริปฺพณฺณวีสตฺวสฺสา นาม ปตฺตวีสตฺวสฺสา.

กุมาริฏฺฐา นาม สามเณริ วุจฺจติ.

เทว วสฺसानิเท เทว สํวจฺจนา.

อสิกฺขิตสิกฺขา นาม สิกฺขา วา น ทินฺหา โหติ, ทินฺหา วา
สิกฺขา กุปฺปิตา.

วุฏฺฐาเปยฺยาติ อุปสมฺปาเทยฺย. “วุฏฺฐาเปสฺสามิตี คณํ วา
อาจริเห วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา ปริเยสฺติ, สีมํ วา สมฺมณฺณตฺติ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฌตฺติยา ทุกฺกฏํ. ทวีหิ กมฺมวาจาหิ ทุกฺกฏา.
กมฺมวาจาปริโยสาเน อุปชฺฌายาย อาปตฺติ ปาจิตฺตฺยสฺส. คณสฺส
จ อาจรินฺยา จ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๑๑๒๘] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสฺสณฺณา วุฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตฺยสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา วุฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตฺยสฺส.
ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสฺสณฺณา วุฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตฺยสฺส.
อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสฺสณฺณา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อฐมฺมกมฺเม
เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสฺสณฺณา,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๑๑๒๙] อนาปตฺติ ปริปฺพณฺณวีสตฺวสฺสํ กุมาริฏฺฐํ เทว วสฺसानิ
จสฺ ฐมฺเมสฺ สิกฺขิตสิกฺขํ วุฏฺฐาเปติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทุติยสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ.

๓. ตติยสิกขาปทํ

[๑๑๓๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิย์ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย
 ปริปฺพณฺณวิสตีวสฺสํ กุมาริภูตํ เทว วสฺसानิ จสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขิต-
 สิกฺขํ สงฺเขน อสมฺมตํ วุฏฺฐาเปนฺติ. ภิกขุณีโย เอวมาหํสุ “เอถ
 สิกฺขมานา, อิมํ ชานาถ, อิมํ เทถ, อิมํ อารถ, อิมินา อตุโถ,
 อิมํ กปฺปิยํ กโรถาติ. ตา เอวมาหํสุ “น มยํ อยฺเย สิกฺขมานา;
 ภิกขุณีโย มยฺนฺติ. ยา ตา ภิกขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ตา อฺชฺฌายนฺติ
 ชียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกขุณีโย ปริปฺพณฺณวิสตีวสฺสํ
 กุมาริภูตํ เทว วสฺसानิ จสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขิตสิกฺขํ สงฺเขน อสมฺมตํ
 วุฏฺฐาเปสฺสนฺตีติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกขุณีโย ปริปฺพณฺณวิสตี-
 วสฺสํ กุมาริภูตํ เทว วสฺसानิ จสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขิตสิกฺขํ สงฺเขน
 อสมฺมตํ วุฏฺฐาเปนฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
 “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกขุณีโย ปริปฺพณฺณวิสตีวสฺสํ กุมาริภูตํ
 เทว วสฺसानิ จสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขิตสิกฺขํ สงฺเขน อสมฺมตํ
 วุฏฺฐาเปสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย ๔เปยฺ
 วิครหิตฺวา ฐมฺมี กถํ กถฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว
 ปริปฺพณฺณวิสตีวสฺสํ กุมาริภูตํ เทว วสฺसानิ จสุ ฐมฺเมสุ
 สิกฺขิตสิกฺขาย วุฏฺฐานสมฺมตี ทาตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ทาทพฺพา,
 ตาย ปริปฺพณฺณวิสตีวสฺสํ กุมาริภูตํ เทว วสฺसानิ จสุ ฐมฺเมสุ
 สิกฺขิตสิกฺขาย สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา
 ภิกขุณีเน ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺวา อญฺชลี ปคฺคเหตฺวา
 เอวมสฺส วจฺนีโย ‘อหํ อยฺเย อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย
 ปริปฺพณฺณวิสตีวสฺสา กุมาริภูตา เทว วสฺसानิ จสุ ฐมฺเมสุ

สิกฺขิตตสิกฺขา สงฺฆํ วุฏฺฐจฺฉนสมฺมตฺติ ยาจามิตี. ทฺตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา.
ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. พฺยตฺตตาย ภิกฺขุณฺเีย ปฏฺวิพลาย สงฺโฆ
ณฺาเปตพฺโพ

[๑๑๓๑] “สุณฺาตฺถ เม อยฺเย สงฺโฆ, อโย อิตฺถนฺนามา
อิตฺถนฺนามาย อยฺยาย ปริปฺปณฺณวีสตฺวสฺสา กุมาริฏฺฐตา เทว วสฺसानิ
จฺสุ ฐมฺเมสฺสุ สิกฺขิตตสิกฺขา สงฺฆํ วุฏฺฐจฺฉนสมฺมตฺติ ยาจติ, ยทิ
สงฺฆสฺส ปตฺตตกลลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามาย ปริปฺปณฺณวีสตฺวสฺสาย
กุมาริฏฺฐตาย เทว วสฺसानิ จฺสุ ฐมฺเมสฺสุ สิกฺขิตตสิกฺขาย วุฏฺฐจฺฉนสมฺมตฺติ
ทเพยฺย, เอสา ฅตฺติ.

สุณฺาตฺถ เม อยฺเย สงฺโฆ อโย อิตฺถนฺนามา อิตฺถนฺนามาย
อยฺยาย ปริปฺปณฺณวีสตฺวสฺสา กุมาริฏฺฐตา เทว วสฺसानิ จฺสุ ฐมฺเมสฺสุ
สิกฺขิตตสิกฺขา สงฺฆํ วุฏฺฐจฺฉนสมฺมตฺติ ยาจติ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามาย
ปริปฺปณฺณวีสตฺวสฺสาย กุมาริฏฺฐตาย เทว วสฺसानิ จฺสุ ฐมฺเมสฺสุ
สิกฺขิตตสิกฺขาย วุฏฺฐจฺฉนสมฺมตฺติ เทติ. ยสฺสา อยฺยาย ฅมตฺติ
อิตฺถนฺนามาย ปริปฺปณฺณวีสตฺวสฺสาย กุมาริฏฺฐตาย เทว วสฺसानิ
จฺสุ ฐมฺเมสฺสุ สิกฺขิตตสิกฺขาย วุฏฺฐจฺฉนสมฺมตฺติยา ทานํ, สา ตฺถนฺนสฺส;
ยสฺสา นกฺขมตฺติ, สา ภาเสยฺย.

ทินฺหา สงฺเขน อิตฺถนฺนามาย ปริปฺปณฺณวีสตฺวสฺสาย กุมาริฏฺฐตาย
เทว วสฺसानิ จฺสุ ฐมฺเมสฺสุ สิกฺขิตตสิกฺขาย วุฏฺฐจฺฉนสมฺมตฺติ. ฅมตฺติ
สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตฺถนฺนํ, เอวเมตํ ฐารยามิตี.

อถปิ ภควา ตา ภิกฺขุณฺเีย อนนฺกปริยาเยน วิครหิตฺวา
ทฺพฺพรตฺตาย ๕เป๕ เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺเีย อิมํ สิกฺขาปทํ
อฺภทฺทิสฺนตฺถ

[๑๑๓๒] “ยา ปน กิษุณี ปริပ္พณวิสติวสฺสํ กุมาริภูตํ
เทว วสฺसानิ จสฺ ฐมฺเมสฺ สิกฺขิตสิกฺขํ สงฺเขน อสมฺมตํ
วฺฏฺฐาเปยฺย, ปาจิตฺติยนฺติ.

[๑๑๓๓] ยา ปนาติ ยา ยาหิสา ๔เปย

กิษุณีติ ๔เปย อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา กิษุณีติ.

ปริပ္พณวิสติวสฺสา นาม ปตฺตวิสติวสฺสา.

กุมาริภูตา นาม สามเณรี วุจฺจติ.

เทว วสฺसानิติ เทว สํวจฺจราณี.

สิกฺขิตสิกฺขา นาม จสฺ ฐมฺเมสฺ สิกฺขิตสิกฺขา.

อสมฺมตา นาม ฌตฺติทุติเยน กมฺเมน วฺฏฺฐานสมฺมตํ น
ทึนฺนา โหติ.

วฺฏฺฐาเปยฺยาติ อุปสมฺปาเทยฺย. “วฺฏฺฐาเปสฺสามิติ คณํ วา
อาจริณี วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา ปริเยสฺติ, สีมํ วา สมฺมณฺหติ,
อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺส. ฌตฺติยา ทุกกฺกฺ. ทวีหิ กมฺมวาจาหิ ทุกกฺกฺ.
กมฺมวาจาปริโยสฺสานे อุปชฺฌายาย อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. คณสฺส
จ อาจริณิยา จ อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺส.

[๑๑๓๔] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา วฺฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา วฺฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.
ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญา วฺฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.
อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺส. อฐมฺมกมฺเม
เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญา,
อาปตฺติ ทุกกฺกฺกฺสฺส.

[๑๑๓๕] อนาปตฺติ ปริปฺภนฺตวิสตีวสฺสํ กุมาริฏฺฏํ เทว วสฺसानิ
 ฉสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขิตฺตสิกฺขํ สงฺฆเณ สมมตํ วุฏฺฐจาเปตี, อุมฺมตฺติกาย,
 อาทิกมฺมิกายาติ.

ตติยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๔. จตุตฺถสิกฺขาปทํ

[๑๑๓๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณีโย
 อุทฺทวาทสวสฺสา วุฏฺฐจาเปนฺตี. ตา พาลา โหนฺติ อพฺยตฺตา, น
 ชานนฺติ กปฺปิยํ วา อกปฺปิยํ วา. สทฺธิวิหฺรณิโยปิ พาลา
 โหนฺติ อพฺยตฺตา, น ชานนฺติ กปฺปิยํ วา อกปฺปิยํ วา. ยา ตา
 ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺจนา ฯเปฯ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
 “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย อุทฺทวาทสวสฺสา วุฏฺฐจาเปสฺสนฺตํ ติ ฯเปฯ
 “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อุทฺทวาทสวสฺสา วุฏฺฐจาเปนฺตํ ติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว
 ภิกฺขุณีโย อุทฺทวาทสวสฺสา วุฏฺฐจาเปสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสหนฺนํ
 วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวเมว ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ
 สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนตุ

[๑๑๓๗] “ยา ปน ภิกฺขุณี อุทฺทวาทสวสฺสา วุฏฺฐจาเปยฺย,
 ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๑๓๘] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ฯเปฯ

ภิกฺขุณีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อุณหทวาทสวสุสา นาม อปฺปตฺตทวาทสวสุสา.

วุฏฺฐาเปยุยาติ อุปสมฺปาเทยฺย. “วุฏฺฐาเปสุสามีติ คณํ วา
อาจริณี วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา ปริเยสฺสติ, สีมํ วา สมฺมณฺณติ,
อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฌตฺติยา ทุกฺกฏํ. ทวีทิ กมฺมวาจาหิ ทุกฺกฏา.
กมฺมวาจาปริโยสาเน อุปฺชฌายาย อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส. คณสฺส
จ อาจริณียา จ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๑๑๓๙] อนาปตฺติ ปริปฺปณฺณทวาทสวสุสา วุฏฺฐาเปติ,
อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

จตฺตถสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. ปณฺจมสิกฺขาปทํ

[๑๑๔๐] เตน สมฺเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมฺเยน ภิกฺขุณีโย
ปริปฺปณฺณทวาทสวสุสา สงฺเขน อสมฺมตา วุฏฺฐาเปนฺติ. ตา พาลา
โหนติ อพฺยตฺตา, น ชานนฺติ กปฺปิยํ วา อกปฺปิยํ วา.
สทฺธิวิหริณีโยปิ พาลา โหนติ อพฺยตฺตา, น ชานนฺติ กปฺปิยํ วา
อกปฺปิยํ วา. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย ปริปฺปณฺณทวาทสวสุสา
สงฺเขน อสมฺมตา วุฏฺฐาเปสฺสนฺตีติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
ภิกฺขุณีโย ปริปฺปณฺณทวาทสวสุสา สงฺเขน อสมฺมตา วุฏฺฐาเปนฺตีติ.
“สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว
ภิกฺขุณีโย ปริปฺปณฺณทวาทสวสุสา สงฺเขน อสมฺมตา วุฏฺฐาเปสฺสนฺติ;
เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ วิครหิตฺวา ฐมฺมํ

กถํ กตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว ปริปฺปณฺณทฺวาทส-
 วสฺสาย ภิกฺขุณิยา วุฏฺฐาปนสมฺมตฺตี^๑ ทาตุํ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 ทาทพฺพา, ตาย ปริปฺปณฺณทฺวาทสวสฺสาย ภิกฺขุณิยา สงฺฆํ อฺุปสงฺกมิตฺวา
 เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขุณีนํ ปาเท วนฺทิตฺวา
 อุกฺกุฏิกํ นิสิตฺติว อณฺชลีสํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วณฺโณ “อหํ อยฺเย
 อิตฺถนฺนามา ปริปฺปณฺณทฺวาทสวสฺสา ภิกฺขุณี สงฺฆํ วุฏฺฐาปนสมฺมตฺตี
 ยาจามิตฺติ. ทุตฺติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. ตตฺติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. สา ภิกฺขุณี
 สงฺฆเณ ปริจฺฉินฺทิตพฺพา “พฺยตฺตายํ ภิกฺขุณี ลชฺชินีติ. สเจ พาลา
 จ โหติ อลชฺชินี จ, น ทาทพฺพา. สเจ พาลา โหติ ลชฺชินี, น
 ทาทพฺพา. สเจ พฺยตฺตา โหติ อลชฺชินี, น ทาทพฺพา. สเจ
 พฺยตฺตา จ โหติ ลชฺชินี จ, ทาทพฺพา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 ทาทพฺพา. พฺยตฺตาย ภิกฺขุณิยา ปฏฺวิพลาย สงฺโฆ ฌาเปตพฺโพ

[๑๑๔๑] “สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนามา ปริปฺปณฺณ-
 ทฺวาทสวสฺสา ภิกฺขุณี สงฺฆํ วุฏฺฐาปนสมฺมตฺตี ยาจติ; ยถิ สงฺฆสฺส
 ปตฺตกฺกลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามาย ปริปฺปณฺณทฺวาทสวสฺสาย ภิกฺขุณิยา
 วุฏฺฐาปนสมฺมตฺตี ทเทยย; เอสา ฌตฺติ.

สุณฺหาตุ เม อยฺเย สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนามา ปริปฺปณฺณทฺวาทส-
 วสฺสา ภิกฺขุณี สงฺฆํ วุฏฺฐาปนสมฺมตฺตี ยาจติ; สงฺโฆ อิตฺถนฺนามาย
 ปริปฺปณฺณทฺวาทสวสฺสาย ภิกฺขุณิยา วุฏฺฐาปนสมฺมตฺตี เทติ. ยสฺสา
 อยฺยาย ขมติ อิตฺถนฺนามาย ปริปฺปณฺณทฺวาทสวสฺสาย ภิกฺขุณิยา
 วุฏฺฐาปนสมฺมตฺติยา ทานํ, สา ตฺถนฺหสฺส; ยสฺสา นกขมติ, สา
 ภาเสยฺย.

^๑ ส.,เท. วุฏฺฐาปนสมฺมตฺตี

ทินฺหา สงฺเขน อิตถนฺนามาย ปริปฺภนฺทวาทสวสฺสา ภิกฺขุณฺเีย
 ฐฏฺฐาปนสมฺมตฺติ, ขมตฺติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตฺถนฺหิ, เอวเมตํ ฐาธามิตี.

อถโข ภควา ตา ภิกฺขุณฺเีย อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา
 ทฺพฺพรตาย ๔เปยฺย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺเีย อิมํ สีกฺขาปทํ
 อุกฺกทิสนฺตุ

[๑๑๔๒] “ยา ปน ภิกฺขุณี ปริปฺภนฺทวาทสวสฺสา สงฺเขน
 อสมฺมตา ฐฏฺฐาเปยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๑๔๓] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๔เปยฺย

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺย อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ปริปฺภนฺทวาทสวสฺสา นาม ปตฺตทวาทสวสฺสา.

อสมฺมตา นาม ฌตฺติทฺติเยน กมฺเมเน ฐฏฺฐาปนสมฺมตฺติ น
 ทินฺหา โหติ.

ฐฏฺฐาเปยฺยยาติ อุปสมฺปาเทยฺย. “ฐฏฺฐาเปสฺสามิตี คณํ วา
 อาจริณี วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา ปริเยสฺติ, สีมํ วา สมฺมณฺเณติ,
 อาปตฺติ ทฺกกฺกสฺส. ฌตฺติยา ทฺกกฺกํ. ทวีหิ กมฺมวาจาหิ ทฺกกฺกฺวา.
 กมฺมวาจาปริโยสาเน อุปชฺฌายาย อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. คณสฺส
 จ อาจริณฺยา จ อาปตฺติ ทฺกกฺกสฺส.

[๑๑๔๔] ฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา ฐฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตียสฺส. ฐมฺมกมฺเม เวมตฺติกา ฐฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
 ฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญา ฐฏฺฐาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
 อฐมฺมกมฺเม ฐมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทฺกกฺกสฺส. อฐมฺมกมฺเม
 เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทฺกกฺกสฺส. อฐมฺมกมฺเม อฐมฺมกมฺมสญฺญา,
 อาปตฺติ ทฺกกฺกสฺส.

๓ จ.,อ. ขี้ยงมั่ง, เหวมบุรี, เท. ขี้ยงมั่ง

จณฺหกาถี ภิกขุณี ‘อลนฺตาว เต อยฺเย วุฏฺฐาปิเตนาติ วุจฺจมานา
‘สาธฺวติ ปฏฺฐิสฺสณฺนิตฺวา ปจฺฉา ขียนธมฺมํ อาปชฺชิสฺสติ; เนตํ ภิกฺขเว
อปฺปสฺนุหํ นวํ ปสาทาย ๕เปยฺ เหวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโิโย
อิมํ สิกฺขาปทํ อทฺทิสฺนตฺถ.

[๑๑๔๗] “ยา ปน ภิกขุณี ‘อลนฺตาว เต อยฺเย วุฏฺฐาปิเตนาติ
วุจฺจมานา ‘สาธฺวติ ปฏฺฐิสฺสณฺนิตฺวา ปจฺฉา ขียนธมฺมํ อาปชฺเชยฺย,
ปาจิตฺติยนฺติ.

[๑๑๔๘] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๕เปย

ภิกขุณีติ ๕เปย อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

อลนฺตาว เต อยฺเย วุฏฺฐาปิเตนาติ อลนฺตาว เต อยฺเย
อฺปสมฺปาติเตน.

สาธฺวติ ปฏฺฐิสฺสณฺนิตฺวา ปจฺฉา ขียนธมฺมํ อาปชฺชติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๑๔๙] อนาปตฺติ ปกฺติยา จนฺหา โทสา โมหา ภยา
กโรนฺตํ ขียติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกาयाติ.

จณฺหสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๗. สตฺตมสิกฺขาปทํ

[๑๑๕๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺวตฺรา
สิกฺขมานา อุลลนฺนทํ ภิกขุณี อฺปสงฺกมิตฺวา อฺปสมฺปทํ ยาจิ.
อูลลนฺนทา ภิกขุณี ตํ สิกฺขมานํ “สเจ เม ตวํ อยฺเย จีวรํ

ทสฺสสฺส, เหวาหนฺตํ^๑ วุฏฺฐาเปสฺสามีติ วตฺวา เหว วุฏฺฐาเปติ, น
 วุฏฺฐาปนาย อุตฺตํ กโรติ. อถปิ สา สิกฺขมานา ภิกฺขุณี
 เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๔เปฯ ตา
 อุตฺตมายนฺติ ขีณนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา ฤๅลนฺนทา
 สิกฺขมานํ ‘สเจ เม ตวํ อยฺเย จีวรํ ทสฺสสฺส, เหวาหนฺตํ
 วุฏฺฐาเปสฺสามีติ วตฺวา เหว วุฏฺฐาเปสฺสติ, น วุฏฺฐาปนาย อุตฺตํ
 กริสฺสตีติ ๔เปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ฤๅลนฺนทา ภิกฺขุณี สิกฺขมานํ
 ‘สเจ เม ตวํ อยฺเย จีวรํ ทสฺสสฺส, เหวาหนฺตํ วุฏฺฐาเปสฺสามีติ วตฺวา
 เหว วุฏฺฐาเปติ, น วุฏฺฐาปนาย อุตฺตํ กโรตีติ. “สจฺจํ ภควาติ.
 วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ฤๅลนฺนทา ภิกฺขุณี
 สิกฺขมานํ ‘สเจ เม ตวํ อยฺเย จีวรํ ทสฺสสฺส, เหวาหนฺตํ
 วุฏฺฐาเปสฺสามีติ วตฺวา เหว วุฏฺฐาเปสฺสติ, น วุฏฺฐาปนาย
 อุตฺตํ กริสฺสตี; เหนํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปฯ
 เหวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺสตุ

[๑๑๕๑] “ยา ปน ภิกฺขุณี สิกฺขมานํ ‘สเจ เม ตวํ อยฺเย
 จีวรํ ทสฺสสฺส, เหวาหนฺตํ วุฏฺฐาเปสฺสามีติ วตฺวา สา ปจฺฉา
 อนนฺตรายิกิณี เหว วุฏฺฐาเปยฺย น วุฏฺฐาปนาย อุตฺตํ
 กรียะ, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๑๕๒] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๔เปฯ

ภิกฺขุณีติ ๔เปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

สิกฺขมานา นาม เทว วสฺसानิ จสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขิตฺตสิกฺขา.

^๑ ส.ฉ.,เท. เหวาหํ ตํ, เหวมฺปิริ.

สเจ เม ตวํ อยเย จีวรํ ทสฺสสิ, เอวาหนตํ
วฏฺฐาเปสฺสามีติ เอวาหนตํ อุปสมปาเทสฺสามิ.

สา ปจฺจา อนนฺตรายิกินีติ อสฺติ อนฺตรายเ.

เนว วฏฺฐาเปยฺยาติ น สยํ วฏฺฐาเปยฺย.

น วฏฺฐาปนาย อุตฺตํ กเรยฺยาติ น อญฺญํ อาณาเปยฺย.
“เนว วฏฺฐาเปสฺสามิ น วฏฺฐาปนาย อุตฺตํ กริสฺสามีติ ฐุํ
นิกฺขิตฺตมตฺเต อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๑๕๓] อนาปตฺติ สติ อนฺตรายเ, ปริเยสิตฺวา น ลภติ,
คิลานาย, อาปทาสฺ, อุมมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

สตฺตมสฺสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๘. อฏฺฐมสฺสิกฺขาปทํ

[๑๑๕๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตฺรา
สิกฺขมานา อุลลนฺนํ ภัทฺทํ อุปสงฺกมิตฺวา อุปสมปทํ ยาจิ.
อูลลนฺนํ ภัทฺทํ ตํ สิสิกฺขมานํ []^๑ “สเจ มํ ตวํ อยเย เทว
วสฺसानิ อนฺนพฺนฺธิสฺสสิ, เอวาหนตํ วฏฺฐาเปสฺสามีติ วตฺวา เนว
วฏฺฐาเปติ, น วฏฺฐาปนาย อุตฺตํ กโรติ. อถ โข สา สิสิกฺขมานา
ภัทฺทํ นํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. ยา ตา ภัทฺทํ โย อปฺปิจฺจ ๕ เปฯ
ตา อชฺฌายนฺติ ขีณนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ ทิ นาม อยฺยา

^๑ อ.มหา. เอตฺถนฺตเร เอตฺทโวจาทิ อิมเ ปจฺจา ทิสฺสนฺติ.

ถุลลนฺนทา สิग्ghมานํ ‘สเจ มํ ตวํ อยฺเย เทว วสฺसानิ
 อนฺุพนฺธิสฺสสิ, เอวาทนฺตํ วุฏฺฐาเปสฺสามิตี วตฺวา เนว วุฏฺฐาเปสฺสติ,
 น วุฏฺฐาปนาย อุตฺตํ กิริสฺสตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
 ถุลลนฺนทา ภิกฺขุณี สิग्ghมานํ ‘สเจ มํ ตวํ อยฺเย เทว วสฺसानิ
 อนฺุพนฺธิสฺสสิ, เอวาทนฺตํ วุฏฺฐาเปสฺสามิตี วตฺวา เนว วุฏฺฐาเปตี,
 น วุฏฺฐาปนาย อุตฺตํ กโรตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ถุลลนฺนทา ภิกฺขุณี สิग्ghมานํ ‘สเจ
 มํ ตวํ อยฺเย เทว วสฺसानิ อนฺุพนฺธิสฺสสิ, เอวาทนฺตํ วุฏฺฐาเปสฺสามิตี
 วตฺวา เนว วุฏฺฐาเปสฺสติ, น วุฏฺฐาปนาย อุตฺตํ กิริสฺสตี;
 เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิग्ghาปทํ อุตฺทิสฺนตุ.

[๑๑๕๕] “ยา ปน ภิกฺขุณี สิग्ghมานํ ‘สเจ มํ ตวํ อยฺเย
 เทว วสฺसानิ อนฺุพนฺธิสฺสสิ, เอวาทนฺตํ วุฏฺฐาเปสฺสามิตี วตฺวา
 สา ปจฺฉา อนนฺตรายิกิณี เนว วุฏฺฐาเปยฺย, น วุฏฺฐาปนาย
 อุตฺตํ กเรยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๑๕๖] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ฯเปฯ

ภิกฺขุณีติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

สิग्ghมานา นาม เทว วสฺसानิ จสุ ฆมฺเมสุ สิग्ghิตสิग्ghา.

สเจ มํ ตวํ อยฺเย เทว วสฺसानิ อนฺุพนฺธิสฺสสิตี เทว
 สํวจฺฉรานิ อุปฏฺฐหิสฺสสิ.

เอวาทนฺตํ วุฏฺฐาเปสฺสามิตี เอวาทนฺตํ อุปสมฺปาเทสฺสามิ.

สา ปจฺฉา อนนฺตรายิกิณีติ อสตี อนนฺตราเย.

เนว วุฏฺฐาเปยฺยาติ น สยํ วุฏฺฐาเปยฺย.

น วุฏฐาปนาย อุตฺตํ กเรยฺยาติ น อณฺเฏ อาณาเปยฺย.
 “เนว วุฏฐาเปสฺสามิ น วุฏฐาปนาย อุตฺตํ กริสฺสามิตี ฐุํ
 นิรุชิตฺตมตฺเต อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๑๕๗] อนาปตฺติ สติ อนฺตราเย, ปริเยสิตฺวา น ลภติ,
 คิลานาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

อญฺจมสิทฺธาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. นวมสิทฺธาปทํ

[๑๑๕๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริตี เชตฺวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อุลลนฺนทา
 ภิกฺขุณี ปริสฺสํสฺสจํ กุมารกสฺสจํ จณฺห์ โสกาวัสสํ^๑ จณฺห์ทกาลี
 สิทฺขมานํ วุฏฐาเปตี. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ตา
 อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา อุลลนฺนทา
 ปริสฺสํสฺสจํ กุมารกสฺสจํ จณฺห์ โสกาวัสสํ จณฺห์ทกาลี สิทฺขมานํ
 วุฏฐาเปสฺสตีติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อุลลนฺนทา ภิกฺขุณี
 ปริสฺสํสฺสจํ กุมารกสฺสจํ จณฺห์ โสกาวัสสํ จณฺห์ทกาลี สิทฺขมานํ
 วุฏฐาเปตีติ.”^๒ “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
 ภิกฺขเว อุลลนฺนทา ภิกฺขุณี ปริสฺสํสฺสจํ กุมารกสฺสจํ จณฺห์
 โสกาวัสสํ จณฺห์ทกาลี สิทฺขมานํ วุฏฐาเปสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว
 อปฺปสฺสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย
 อิมํ สิทฺธาปทํ อฺทฺทิสินฺตุ.

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อ.,มหา. โสกาวัสสํ, เอวฺมฺปริปิ.

^๒ เท.,อ. วุฏฐาเปสฺตี, เอวฺมฺปริปิ.

[๑๑๕๙] “ยา ปน ภิกขุณี ปุริสสัณฺฑจํ กุมารกัสมฺมจํ
จณฺทํ โสการุสสํ สิกขมานํ วุฏฺฐาเปยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๑๖๐] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๔เปย

ภิกขุณีติ ๔เปย อยํ อิมสฺมี อตุเถ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

ปุริโส นาม ปตฺตวิสฺติวสฺโส.

กุมารโก นาม อปฺปตฺตวิสฺติวสฺโส.

สัสมฺมจา นาม อนนฺโละมิเกน กายิกวาจสิเกน สัสมฺมจา.

จณฺทํ นาม โกธนา วุจฺจติ.

โสการุสสํ นาม ปเรสํ ทุกฺขํ อุปฺปาเทติ, โสกํ อาวิสฺติ.

สิกขมานา นาม เทว วสุธานี จสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขิตสิกฺขา.

วุฏฺฐาเปยฺยาติ อุปสมฺปาเทยฺย. “วุฏฺฐาเปสฺสามิตี คณํ วา
อาจริณี วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา ปริเยสฺติ, สีมํ วา สมฺมณฺหติ,
อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. ฌตฺติยา ทุกฺกภู. ทวีหิ กมฺมวาจาหิ ทุกฺกภู.
กมฺมวาจาปริโยสาเน อุปชฺฌายาย อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. คณฺสฺส
จ อาจรินิยา จ อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.

[๑๑๖๑] อนาปตฺติ อชานนฺตี วุฏฺฐาเปติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิ-
กมฺมิกายาติ.

ทสมสิกขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๑๐. ทสมสิกขาปท

[๑๑๖๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ถุลลนฺนทา

ภัทฐนึ มาตาศิทธิปิ สามิเกนปิ อนนุญญาตัม สิกขมานัน วุฏฐาเปตติ.
 มาตาศิทธิโรปิ สามิโกปิ อุชฌายนุติ ขี้นุติ วิปาเจนุติ “กถํ
 หิ นาม อยยา ฤลลนันทา อมเหหิ อนนุญญาตัม สิกขมานัน
 วุฏฐาเปสสตีติ. อสฺสสุ โข ภัทฐนึโย มาตาศิทธิปิ สามิเกสสปิ
 อุชฌายนุตานัน ขี้นุตานัน วิปาเจนุตานัน. ยา ตา ภัทฐนึโย อปฺปิจฺจา
 ๔เปยฺ ตา อุชฌายนุติ ขี้นุติ วิปาเจนุติ “กถํ หิ นาม อยยา
 ฤลลนันทา มาตาศิทธิปิ สามิเกนปิ อนนุญญาตัม สิกขมานัน
 วุฏฐาเปสสตีติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภัทฺธเว ฤลลนันทา ภัทฺธนึ
 มาตาศิทธิปิ สามิเกนปิ อนนุญญาตัม สิกขมานัน วุฏฐาเปตติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภัทฺธเว
 ฤลลนันทา ภัทฺธนึ มาตาศิทธิปิ สามิเกนปิ อนนุญญาตัม สิกขมานัน
 วุฏฐาเปสสตีติ;^๑ เนตํ ภัทฺธเว อปฺปสนฺหนานํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ
 เอวญฺจ ปน ภัทฺธเว ภัทฺธนึโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนตุ

[๑๑๖๓] “ยา ปน ภัทฺธนึ มาตาศิทธิ วา สามิเกน วา
 อนนุญญาตัม สิกขมานัน วุฏฐาเปยฺ, ปาจิตติยนฺติ.

[๑๑๖๔] ยา ปนาคิ ยา ยาทิสสา ๔เปยฺ

ภัทฺธนึติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปตา ภัทฺธนึติ.

มาตาศิทธิโร นาม ชนกา วุจฺจนฺติ.

สามิโก นาม เยน ปรีคฺคหิตา โหติ.

อนนุญญาตาติ อนาปฺจุจฺจา.

สิกขมานา นาม เทว วสฺसानิ จสฺสุ ฐมฺเมสฺสุ สิกฺขิตฺตสิกฺขา.

^๑ เท.,อิ.,มหา. วุฏฐาเปสสตี

วฏฺฐาเปยฺยาติ อุปสมฺปาเทยฺย. “วฏฺฐาเปสฺสามีติ คณฺ ฺวา
 อัจฉริณํ ฺวา ปตฺตํ ฺวา จีวรํ ฺวา ปริเยสฺติ, สีมํ ฺวา สมฺมณฺณติ,
 อาปตฺติ ฺทุกกฺกฺสฺส. ฌตฺติยา ฺทุกกฺกฺ. ทวีหิ กมฺมวาทาหิ ฺทุกกฺกฺ.
 กมฺมวาทาปริโยสานเ อุปชฺฌายาย อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. คณฺสฺส
 จ อัจฉรินฺยา จ อาปตฺติ ฺทุกกฺกฺสฺส.

[๑๑๖๕] อนาปตฺติ อชานนฺตี วฏฺฐาเปติ, อปโลเกตฺวา วฏฺฐาเปติ,
 อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทสสลิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๑๑. เอกาทสสลิกฺขาปทํ

[๑๑๖๖] เตน สมฺเยน พุทฺโธ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ เวพฺพเว
 กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมฺเยน ฤลฺลนฺนฺหา ภิกฺขุณํ “สิกฺขมานํ
 วฏฺฐาเปสฺสามีติ เถเร ภิกฺขุ สนฺนิปาเตตฺวา ปหฺตํ ขาทนํ
 โภชนํ ปสฺสิตฺวา “น ตาวาหํ อยฺยา สิกฺขมานํ วฏฺฐาเปสฺสามีติ
 เถเร ภิกฺขุ อโยเชตฺวา เทวทตฺตํ โกกาลิกํ กฏฺโหมรทิสฺสํ”^๑
 ขณฺฑเทวีย ปตฺตํ สมฺพุทฺทตฺตํ สนฺนิปาเตตฺวา สิกฺขมานํ วฏฺฐาเปติ.^๒
 ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ ตา อฺพชฺฌายนฺติ ขีณนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อยฺยา ฤลฺลนฺนฺหา ปาริวาสิกจฺจนฺททาเนน
 สิกฺขมานํ วฏฺฐาเปสฺสตีติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ฤลฺลนฺนฺหา
 ภิกฺขุณํ ปาริวาสิกจฺจนฺททาเนน สิกฺขมานํ วฏฺฐาเปตีติ. “สจฺจํ
 ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ฤลฺลนฺนฺหา

^๑ ส.,ฉ.,เท. กฏฺโหมรทิสฺสํ

^๒ ส.,ฉ.,เท.,อ. วฏฺฐาเปติ, เอมฺมปริปิ.

ภิกขุณี ปาริวาสิกจจนุททาเนน^๑ สิกขมานัน วุฏฐาเปสฺสติ; เนตํ
ภิกขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ๕เปยฺ เอาณฺจ ปน ภิกขเว
ภิกขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺนตุ

[๑๑๖๗] “ยา ปน ภิกขุณี ปาริวาสิกจจนุททาเนน สิกขมานัน
วุฏฐาเปยฺย, ปาจิตตियนฺติ.

[๑๑๖๘] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๕เปยฺ

ภิกขุณีติ เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

ปาริวาสิกจจนุททาเนนาติ วุฏฺฐิตาย ปริสาย.

สิกขมานา นาม เทว วสฺसानิ จสุ ฐมฺเมสุ สิกฺขิตสิกฺขา.

วุฏฐาเปยฺยาติ อุปสมฺปาเทยฺย. “วุฏฐาเปสฺสามีติ คณํ วา
อาจรินี วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา ปริเยสฺติ, สีมํ วา สมฺมณฺหติ,
อาปตฺติ ทุกกฺกฺกสฺส. ฌตฺติยา ทุกกฺกฺกํ. ทวีหิ กมฺมวาจาหิ ทุกกฺกฺกา.
กมฺมวาจาปริโยสํเน อุปชฺฌายาย อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส. คณฺสฺส
จ อาจรินียา จ อาปตฺติ ทุกกฺกฺกสฺส.

[๑๑๖๙] อนาปตฺติ อวุฏฺฐิตาย ปริสาย วุฏฐาเปติ, อุมฺมตฺติกาย,
อาทิกมฺมิกายาติ.

เอกาทสมฺสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๑๒. ทวาทสมสิกฺขาปทํ

[๑๑๗๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ภิกขุณีโย อนฺวสฺสํ

^๑ สี่.เท. ปาริวาสิกจจนุททาเนน

วฺภูจําเปณฺติ, อุปสฺสโย น สมฺมตฺติ. มนุสฺสา []^๑ อฺขุฉายนฺติ ขีปนฺติ
 วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณฺโณ อหฺวสฺสํ วฺภูจําเปสฺสนฺติ,
 อุปสฺสโย น สมฺมตฺติ. อสฺโสสุํ โข ภิกฺขุณฺโณ เตสํ มนุสฺसानํ
 อฺขุฉายนฺตานํ ขีปนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณฺโณ อปฺปิฉา
 ยเปยฺ ตา อฺขุฉายนฺติ ขีปนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณฺโณ
 อหฺวสฺสํ วฺภูจําเปสฺสนฺตฺติ ยเปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ
 อหฺวสฺสํ วฺภูจําเปณฺตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
 “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อหฺวสฺสํ วฺภูจําเปสฺสนฺติ; เนตํ
 ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย ยเปยฺ เหวมฺจ ปน ภิกฺขเว
 ภิกฺขุณฺโณ อิมํ สิกฺขาปทํ อฺกฺกทิสนฺตุ.

[๑๑๗๑] “ยา ปน ภิกฺขุณี อหฺวสฺสํ วฺภูจําเปยฺ, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๑๗๒] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ยเปยฺ

ภิกฺขุณีติ ยเปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อหฺวสฺสนฺติ อหฺวสฺสจฺจริ.

วฺภูจําเปยฺยาติ อุปสมฺปาเทยฺ. “วฺภูจําเปสฺสามิติ คณํ วา
 อาจริณํ วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา ปริเยสฺติ, สิมํ วา สมฺมนฺนํ,
 อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. ฌตฺติยา ทุกกฺกํ. ทวีหิ กมฺมวาจาหิ ทุกกฺกฺวา.
 กมฺมวาจาปริโยสาเน อุปชฺฌายาย อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. คณสฺส
 จ อาจริณฺยา จ อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส.

[๑๑๗๓] อนาปตฺติ เอกนฺตริกํ วฺภูจําเปติ, อุมฺมตฺติกาย,
 อาทิกมฺมิกาयाติ.

ทวาทสมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ อ. เอตฺถนฺตเร วิหารจาริกํ อาทิกมฺมฺนตา ปสฺสิตฺวาติ อิมํ ปาจา ทิสฺสนฺติ, เหวมฺปริปี.

๑๓. เतरสมสิกขาปทံ

[๑๑๗๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณีโย เอกํ
วสฺสํ^๑ เทว วุฏฺฐาเปนฺติ, อุปสฺสโย ตเถว น สมฺมตฺติ. มนุสฺสา
ตเถว อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย
เอกํ วสฺสํ เทว วุฏฺฐาเปสฺสนฺติ, อุปสฺสโย ตเถว น สมฺมตฺติ.
อสฺโสสุ โข ภิกฺขุณีโย เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย เอกํ วสฺสํ เทว
วุฏฺฐาเปสฺสนฺตฺติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย เอกํ วสฺสํ
เทว วุฏฺฐาเปนฺตฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ
นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย เอกํ วสฺสํ เทว วุฏฺฐาเปสฺสนฺติ; เนตํ
ภิกฺขเว อปฺปสฺสนฺนํ วา ปสฺสาทาย ๔เปยฺ เหวณฺจ ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺสนฺตุ

[๑๑๗๕] “ยา ปน ภิกฺขุณี เอกํ วสฺสํ เทว วุฏฺฐาเปยฺ,
ปาจิตฺติยนฺติ.

[๑๑๗๖] ยา ปนาติ ยา ยาทิสฺสา ๔เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

เอกํ วสฺสนฺติ เอกํ สํวจฺจรํ.^๒

เทว วุฏฺฐาเปยฺยาติ เทว อุปสฺมปาเทยฺ. “เทว วุฏฺฐาเปสฺสามิติ
คณํ วา อาจริเน วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา ปรีเยสฺติ, สิมํ วา

^๑ อ. เอกวสฺสํ, เหวมฺปริปิ.

^๒ อ. เอกสํวจฺจรํ, เหวมฺปริปิ.

สมฺมณฺหติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฌตฺติยา ทุกฺกฏํ. ทุวฺหิ กมฺมวาจาหิ
 ทุกฺกฏา. กมฺมวาจาปรีโยसानเ อฺปชฺฌายาย อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.
 คณฺสส จ อาจรีนียา จ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๑๑๗๗] อนาปตฺติ เอกนฺตริกํ เอกํ^๑ วุฏฺฐาเปติ, อุมฺมตฺติกาย,
 อาทิกมฺมิกายาติ.

เตรสมสํกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๕. ฉตฺตฺปาหนนฺคโค

๑. ปจฺมสํกฺขาปทํ

[๑๑๗๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
 อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโง
 ฉตฺตฺปาหนํ ฐาเรณฺติ. มนุสฺสา อฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ
 หิ นาม ภิกฺขุณฺโง ฉตฺตฺปาหนํ ฐาเรสฺสณฺติ, เสยฺยถาปิ คิหิณฺโง
 กามโภคินฺโงติ. อสฺสสํ โข ภิกฺขุณฺโง เตสํ มนุสฺसानํ อฺชฌายนฺตานํ
 ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณฺโง อปฺปิจฺฉา ๗เปฯ ตา
 อฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโง
 ฉตฺตฺปาหนํ ฐาเรสฺสณฺตีติ. เปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา
 ภิกฺขุณฺโง ฉตฺตฺปาหนํ ฐาเรณฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
 ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโง ฉตฺตฺปาหนํ

^๑ อ. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ.

ธารสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสฺสทาย ๕เปย
เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สีกฺขาปทํ อุกฺกิสฺนฺตุ.

“ยา ปน ภิกฺขุณี จตฺตฺปาหฺนํ ธาเรยฺย, ปาจิตฺติยฺหฺติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณีเน สีกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๑๑๗๙] เตน โข ปน สมเยน อณฺณตฺรา ภิกฺขุณี คิลานา
โหติ, ตสฺสา วินา จตฺตฺปาหฺนํ น ผาสฺสุ โหติ. ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ ๕เปย “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คิลานาย ภิกฺขุณียา จตฺตฺปาหฺนํ.
เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สีกฺขาปทํ อุกฺกิสฺนฺตุ.

[๑๑๘๐] **“ยา ปน ภิกฺขุณี อคิลานา จตฺตฺปาหฺนํ ธาเรยฺย,
ปาจิตฺติยฺหฺติ.**

[๑๑๘๑] ยา ปนาติ ยา ยาหิสสา ๕เปย

ภิกฺขุณีติ ๕เปย อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อคิลานา นาม ยสฺสา วินา จตฺตฺปาหฺนํ ผาสฺสุ โหติ.

คิลานา นาม ยสฺสา วินา จตฺตฺปาหฺนํ น ผาสฺสุ โหติ.

จตฺตํ นาม ตีณิ จตฺตานิ เสตจฺจตฺตํ กิลนฺจจตฺตํ ปณฺณจจตฺตํ
มณฺทลพฺพชฺ. ^๑ [] ^๒

ธारेยฺยาติ สกัปปิ ธาเรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๑๘๒] อคิลานา อคิลานสญฺญา จตฺตฺปาหฺนํ ธาเรติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. อคิลานา เวมตฺติกา จตฺตฺปาหฺนํ ธาเรติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺติยสฺส. อคิลานา คิลานสญฺญา จตฺตฺปาหฺนํ ธาเรติ, อาปตฺติ

^๑ ส.ท. มณฺทลพฺพชฺ ^๒ ส.ท. เอตฺถนฺตเร สลากพฺพชฺนฺติ อยํ ปาโง ทิสฺสติ, อ. สลากพฺพชฺ

ปาจิตฺตฺติยสฺส. จตฺตํ ฐาเรติ น อุปาหนํ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. อุปาหนํ ฐาเรติ น จตฺตํ, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. คิลานา อคิลานสญฺญา, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. คิลานา เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกกฺกสฺส. คิลานา คิลานสญฺญา, อนาปตฺติ.

[๑๑๘๓] อนาปตฺติ คิลานาย, อารามे อารามฺปจาเร^๑ ฐาเรติ, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปจฺมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๒. ทุตฺติยสิกฺขาปทํ

[๑๑๘๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑทิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย ยานเนน ยายนฺติ. มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย ยานเนน ยายิสฺสนฺติ, เสยฺยถาปี คิหิณีโย กามโภคิณีโยติ. อสฺสิสฺสํ โข ภิกฺขุณีโย เตสํ มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ता ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺจนา ยเปยฺย ता อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย ยานเนน ยายิสฺสนฺตํ ยเปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย ยานเนน ยายนฺตํ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย ยานเนน ยายิสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺสนฺนํ วา ปสาทาย ยเปยฺย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺสนฺตุ

^๑ ส.จ. อารามฺปจาเร

“ยา ปน ภิกขุณี ยานเนน ยาเยยฺย, ปาจิตติยนฺติ.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภิกขุณีนํ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๑๑๘๕] เตน โข ปน สมเยน อณฺณตฺตรา ภิกขุณี คิลานา โหติ, น สกฺโกติ ปทสา คนฺตุํ. ภควโต เอตมตฺถํ อารุโหสฺสํ ๔เปยฺ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คิลานาย ภิกฺขุณียา ยานํ. เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณียเ อิมํ สิกฺขาปทํ อุตฺทิสฺนฺตุ

[๑๑๘๖] **“ยา ปน ภิกขุณี อคิลานา ยานเนน ยาเยยฺย, ปาจิตติยนฺติ.**

[๑๑๘๗] ยา ปนาติ ยา ยาติสา ๔เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อคิลานา นาม สกฺโกติ ปทสา คนฺตุํ.

คิลานา นาม น สกฺโกติ ปทสา คนฺตุํ.

ยานํ นาม วยฺหํ รโถ สกฺกํ สนฺทมานิกา สิวิกา ปาฏฺงกี.

ยาเยยฺยาติ สกัปปิ []^๑ ยายติ, อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส.

[๑๑๘๘] อคิลานา อคิลานสญฺญา ยานเนน ยายติ, อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส. อคิลานา เวมตฺติกา ยานเนน ยายติ, อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส. อคิลานา คิลานสญฺญา ยานเนน ยายติ, อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส. คิลานา อคิลานสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. คิลานา เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. คิลานา คิลานสญฺญา, อนาปตฺติ.

[๑๑๘๙] อนาปตฺติ คิลานาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ทุตฺยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ สี่, เท. เอตถนฺตเร ยานนาติ อยํ ปาโห ทิสฺสตี.

๓. ตติยสิกขาปทํ

[๑๑๙๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเอนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตฺรา ภิกฺขุณี อณฺณตริสฺสา อิตฺถิยา กุฏฺปิกา โหติ. อถ โข सा อิตฺถิํ ตํ ภิกฺขุณี เอตทวโจ “หนฺทยุเย”^๑ อิมํ สงฺฆาณิํ อมฺกาย นาม อิตฺถิยา เทหิติ. อถ โข सा ภิกฺขุณี “สจฺจํ ปตฺเตน อาทาย คจฺฉามิ, วิสฺสโร เม ภวิสฺสตีติ ปฏฺมิญฺจติวอ อคฺมาสิ. ตสฺสา รติยา”^๒ สุตฺตเก จินฺเน วิปฺปกิริยีสฺ. มนุสฺสา อฺขุฉายนฺติ ขิยนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ हि นาม ภิกฺขุณีโย สงฺฆาณิํ ชาเรสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหิณีโย กามโกคิณีโยติ. อสฺสสํ โข ภิกฺขุณีโย เตสํ มนุสฺसानํ อฺขุฉายนฺตานํ ขิยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ता ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ยเปยฺย ता อฺขุฉายนฺติ ขิยนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ हि นาม ภิกฺขุณี สงฺฆาณิํ ชาเรสฺสตีติ ยเปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณี สงฺฆาณิํ ชาเรตีติ.” “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ हि นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณี สงฺฆาณิํ ชาเรสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย ยเปยฺย เอวณฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกฺขาปทํ อฺทฺทิสฺนตฺ

[๑๑๙๑] “ยา ปน ภิกฺขุณี สงฺฆาณิํ ชาเรยฺย, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๑๙๒] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ยเปยฺย

ภิกฺขุณีติ ยเปยฺย อยํ อิมสฺมี อตฺเต อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

สงฺฆาณิ นาม ยา กาจิ กฏฺปคา.

^๑ สี., เท. หนฺทยุเย, เอวฺมฺปริปิ.

^๒ สี., เท. รติกาย

^๓ เท., อ. ชาเรสตี.

ธาเรยยาติ สกัปปิ ธาเรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๑๑๙๓] อนาปตฺติ อาพาธปฺปจฺจยา,^๑ กฺกิสฺสุตฺตํ ธาเรติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ตฺติยสิกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ.

๔. จตุตฺถสิกฺขาปํ

[๑๑๙๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย
อิตฺถาลงฺการํ ธาเรนฺติ. มนุสฺสา อุกฺกมฺมานฺติ ขียนฺติวิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย อิตฺถาลงฺการํ ธาเรสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ
คิหิณีโย กามโมคิณีโยติ. อสฺสอสฺสุ โข ภิกฺขุณีโย เตสํ มนุสฺसानํ
อุกฺกมฺมานฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺจ
ฯเปฯ ตา อุกฺกมฺมานฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย อิตฺถาลงฺการํ ธาเรสฺสนฺตိติ ฯเปฯ “สจฺจํ กิร
ภิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย อิตฺถาลงฺการํ ธาเรนฺตိติ. “สจฺจํ
ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุณีโย อิตฺถาลงฺการํ ธาเรสฺสนฺติ;^๒ เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺหานํ
วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวเมว ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ
สิกฺขาปํ อุทฺทิสฺสนฺตุ

[๑๑๙๕] “ยา ปน ภิกฺขุณี อิตฺถาลงฺการํ ธาเรยฺย,
ปาจิตฺตियนฺติ.

^๑ เท. อาพาธปจฺจยา

^๒ อ. ธาเรสฺสนฺตติ

[๑๑๙๖] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๕เปย

ภิกฺขุณีติ ๕เปย อยํ อิมสฺมี อตุเถ อธิปเปตา ภิกฺขุณีติ.

อิตฺถาลงฺกาโร นาม สีสฺสปโค คีวฺสปโค หตฺถสปโค ปาทฺสปโค
กณฺฐปโค.

ธารเญยฺยาติ สกัปปิ ธาเรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๑๙๗] อนาปตฺติ อาพาธปฺปจฺจยา, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกาयाติ.

จตุตฺตสัทฺธิขาปทํ นิฉฺฐิจฺฉํ.

๕. ปณฺจมสัทฺธิขาปทํ

[๑๑๙๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฺฑทิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย
คณฺธวณฺณเกน นฺหายนฺติ. มนุสฺสา อฺชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ
“กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย คณฺธวณฺณเกน นฺหายิสฺสนฺติ, เสยฺยถาปี
ติหิณีโย กามโกคิณีโยติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขุณีโย เตสํ มนุสฺसानํ
อฺชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณีโย อปฺปิจฺจา
๕เปย ตา อฺชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา
ภิกฺขุณีโย คณฺธวณฺณเกน นฺหายิสฺสนฺตฺติติ ๕เปย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย คณฺธวณฺณเกน นฺหายนฺตฺติติ. “สจฺจํ ภควาติ.
วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย
คณฺธวณฺณเกน นฺหายิสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ วา
ปสาทาย ๕เปย เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สัทฺธิขาปทํ
อฺพุทฺธิสฺนฺตุ

[๑๑๙๙] “ยา ปน ภิกขุณี คนฺธวณฺณเกน นฺหาเยยฺย,
ปาจิตติยนฺติ.

[๑๒๐๐] ยา ปนาติ ยา ยาทิสา ๔เปย

ภิกขุณีติ ๔เปย อยํ อิมสฺมี อตุเถ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

คนฺโธ นาม โย โกจิ คนฺโธ.

วณฺณกํ นาม ยงฺกิญฺจิ วณฺณกํ.

นฺหาเยยฺยาติ นฺहाยติ, ปโยเค ทุกฺกम्ภ. นฺหานปฺริโยसानเ
อาปตฺติ ปาจิตติยสฺส.

[๑๒๐๑] อนาปตฺติ อาพาธปฺปจฺยา, อุมฺมตฺติกาย, อาทิ-
กมฺมิกาयाติ.

ปณฺจมสฺสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๖. ฉฏฺฐสฺสิกฺขาปทํ

[๑๒๐๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกขุณีโย
วาสิตเกน ปิณฺดาเกน นฺहाยนฺติ. มนุสฺสา อฺชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกขุณีโย วาสิตเกน ปิณฺดาเกน นฺहाยิสฺสนฺติ,
เสยฺยถาปิ คิหิณีโย กามโกคิณีโยติ. อสฺสอสฺสุ โข ภิกขุณีโย เตสํ
มนุสฺसानํ อฺชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกขุณีโย
อปฺปิจฺจา ๔เปย ตา อฺชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม
ฉพฺพคฺคิยา ภิกขุณีโย วาสิตเกน ปิณฺดาเกน นฺहाยิสฺสนฺตีติ.
“สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา ภิกขุณีโย วาสิตเกน ปิณฺดาเกน

นุหายนฺตฺติ. “สจฺจํ ภคฺวาติ. วิคฺรหิ พุทฺโธ ภคฺวา “กถํ หิ นาม
ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณฺโณ วาสิตเกน ปิณฺณาเกน นุหายิสฺสฺสฺส;
เนตฺติ ภิกฺขเว อปฺปสฺสนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ เวยฺยจ ปน
ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโณ อิมํ สฺสึกฺขาปํ อุตฺทิสฺสฺส

[๑๒๐๓] “ยา ปน ภิกฺขุณี วาสิตเกน ปิณฺณาเกน
นุหายเยยฺย, ปาจิตฺตียนฺตฺติ.

[๑๒๐๔] ยา ปนาติ ยา ยาหิสฺสา ๔เปยฺ

ภิกฺขุณฺตี ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณฺตี.

वासิตกํ นาม ยงฺกิณฺจि คณฺฐวาสิตกํ.”

ปิณฺณกํ นาม ติลปิณฺจํ วุจฺจติ.

นุหายเยยฺยาติ นุหายติ, ปโยเค ทุกฺกมฺ. นุหานปฺริโยสฺสเน
อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๒๐๕] อนาปตฺติ อาพารปฺปจฺจยา, ปกฺติปิณฺณาเกน นุหายติ,
อุมฺมตฺติกาเย, อาทิกมฺมิกายาติ.

จณฺจสฺสึกฺขาปํ นิณฺจติ.

๗. สตฺตมสฺสึกฺขาปํ

[๑๒๐๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภคฺวา สวตฺถึยํ วิหฺรติ เชตฺวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณฺโณ ภิกฺขุณฺยา

^๑ อ. วาสิตกํ.

อุมฺมทฺทาเปณฺติปิ ปริมทฺทาเปณฺติปิ. มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺทนฺตา
 ปสฺสิตฺวา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณฺโง
 ภิกฺขุณฺยา อุมฺมทฺทาเปสฺสนฺติปิ ปริมทฺทาเปสฺสนฺติปิ, เสยฺยถาปิ
 คิหิณฺโง กามโกคิณฺโงติ. อสฺสสฺสํ โข ภิกฺขุณฺโง เตสํ มนุสฺसानํ
 อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณฺโง อปฺปิจฺฉา
 ๕เปยฺ ตา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณฺโง
 ภิกฺขุณฺยา อุมฺมทฺทาเปสฺสนฺติปิ ปริมทฺทาเปสฺสนฺติปิติ ๕เปยฺ “สจฺจํ
 กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโง ภิกฺขุณฺยา อุมฺมทฺทาเปณฺติปิ ปริมทฺทาเปณฺติปิติ.
 “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว
 ภิกฺขุณฺโง ภิกฺขุณฺยา อุมฺมทฺทาเปสฺสนฺติปิ ปริมทฺทาเปสฺสนฺติปิ; เนตํ
 ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ ภา ปสฺสาทาย ๕เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว
 ภิกฺขุณฺโง อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺสนฺตุ.

[๑๒๐๗] “ยา ปน ภิกฺขุณี ภิกฺขุณฺยา อุมฺมทฺทาเปยฺย วา
 ปริมทฺทาเปยฺย วา, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๑๒๐๘] ยา ปนาติ ยา ยาหิสสา ๕เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๕เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเอ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ภิกฺขุณฺยาติ อญฺฌาย ภิกฺขุณฺยา.

อุมฺมทฺทาเปยฺย วาติ อุมฺมทฺทาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

ปริมทฺทาเปยฺย วาติ สมฺพาหาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๑๒๐๙] อนาปตฺติ คิลานาย, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิ-
 กมฺมิกายาติ.

สตุตฺตมสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๘,๙,๑๐. อฏฺฐมนวม ทสมสิฏฺขาปํ

[๑๒๑๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิโย วิหฺรติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณิโย
สิฏฺขมานาย อุมฺมทฺทาเปณฺติปิ ปริมฺมทฺทาเปณฺติปิ ๕เปยฺ สามเณรียา
อุมฺมทฺทาเปณฺติปิ ปริมฺมทฺทาเปณฺติปิ ๕เปยฺ คิหิณียา อุมฺมทฺทาเปณฺติปิ,
ปริมฺมทฺทาเปณฺติปิ. มนุสฺสา วิหารจาริกํ อาหิณฺฑนฺตา ปสฺสิตฺวา
อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย คิหิณียา
อุมฺมทฺทาเปสฺสนฺติปิ ปริมฺมทฺทาเปสฺสนฺติปิ, เสยฺยถาปิ คิหิณิโย
กามโมคฺคิณิโยติ. อสฺสโสสุ โข ภิกฺขุณิโย เตสํ มนุสฺसानํ อฺชฺฌายนฺตานํ
ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺฉา ๕เปยฺ ตา
อฺชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย คิหิณียา
อุมฺมทฺทาเปสฺสนฺติปิ ปริมฺมทฺทาเปสฺสนฺติปิติ ๕เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
ภิกฺขุณิโย คิหิณียา อุมฺมทฺทาเปณฺติปิ ปริมฺมทฺทาเปณฺติปิติ. “สจฺจํ
ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย
คิหิณียา อุมฺมทฺทาเปสฺสนฺติปิ ปริมฺมทฺทาเปสฺสนฺติปิ; เนตํ ภิกฺขเว
อปฺปสฺนฺหานํ วา ปสาทาย ๕เปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย
อิมํ สิฏฺขาปํ อุตฺทิสฺนฺตุ

[๑๒๑๑] “ยา ปน ภิกฺขุณี []^๑ คิหิณียา อุมฺมทฺทาเปยฺ
วา ปริมฺมทฺทาเปยฺ วา, ปาจิตฺตียนฺติ.

[๑๒๑๒] ยา ปนาติ ยา ยาทีสา ๕เปยฺ

ภิกฺขุณีติ ๕เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

^๑ ส.,ฉ.,เท. เอตฺถนฺตเร สิฏฺขมานาย ๕เปยฺ สามเณรียา ๕เปยฺ อิติ อิมเ ปาจา ทิสฺสนฺติ.

สิกขมานา นาม เทว วสุธานี จสุ ฐมเมสุ สิกขิตสิกขา.

สามเณรี นาม ทสสิกขาปทิกา.

คิหิณี นาม อคาริณี^๑ วุจจติ.

อุมมททาเปยฺย วาติ อุมมททาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

ปริมททาเปยฺย วาติ สมฺพาหาเปติ, อาปตฺติ ปาจิตตियสฺส.

[๑๒๑๓] อนาปตฺติ อาพาธปฺปจฺจยา,^๒ อาปทาสฺ, อุมมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

อฏฺฐม นวม ทสมสิกขาปทานิ นิฏฺฐิตานิ.

๑๑. เอกาทสมสิกขาปทํ

[๑๒๑๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณีโย ภิกฺขุสฺส
ปฺรโต อนาปฺจุฉา อาสเน นิสฺสันทิ. ภิกฺขุ อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณีโย ภิกฺขุสฺส ปฺรโต อนาปฺจุฉา
อาสเน นิสฺสิตฺสสนฺตฺติติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย ภิกฺขุสฺส
ปฺรโต อนาปฺจุฉา อาสเน นิสฺสันทฺติติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ
ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย ภิกฺขุสฺส ปฺรโต อนาปฺจุฉา
อาสเน นิสฺสันทิ;^๓ เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นวํ ปสาทาย ๔เปยฺ
เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ สิกขาปทํ อทฺทิสฺสนฺตุ.

[๑๒๑๕] “ยา ปน ภิกฺขุณี ภิกฺขุสฺส ปฺรโต อนาปฺจุฉา อาสเน
นิสฺสเทยฺ, ปาจิตตियนฺติ.

^๑ สี.,ฉ.,เท.,อ.,ทย. อคาริณี

^๒ สี.,ฉ.,เท. คิลานาย

^๓ สี.,ฉ.,เท. นิสฺสิตฺสสนฺติ

[๑๒๑๖] ยา ปนาติ ยา ยาหิสสา ๗เปย

ภิกฺขุณีติ ๗เปย อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

ภิกฺขุสฺส ปฺรโตติ อุปสมฺปนฺนสฺส ปฺรโต.

อนาปฺจุฉาติ อนปฺโลเกตฺวา.

อาสเน นิสฺสึเทยฺยาติ อนฺตมฺโส จมายมฺปิ^๑ นิสฺสึทติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๒๑๗] อนาปฺจุฉิตฺเต อนาปฺจุฉิตฺตสฺสญฺญา อาสเน นิสฺสึทติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อนาปฺจุฉิตฺเต เวมตฺติกา อาสเน นิสฺสึทติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อนาปฺจุฉิตฺเต อาปฺจุฉิตฺตสฺสญฺญา อาสเน นิสฺสึทติ, อาปตฺติ
ปาจิตฺตียสฺส. อาปฺจุฉิตฺเต อนาปฺจุฉิตฺตสฺสญฺญา, อาปตฺติ ทฺวักกฺสฺส.
อาปฺจุฉิตฺเต เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทฺวักกฺสฺส. อาปฺจุฉิตฺเต อาปฺจุฉิตฺตสฺสญฺญา,
อนาปตฺติ.

[๑๒๑๘] อนาปตฺติ อาปฺจุฉา อาสเน นิสฺสึทติ, คิลานาย,
อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

เอกาทสฺมสฺสึกฺขาปํ นิฏฺฐิตํ.

๑๒. ทฺวาทสฺมสฺสึกฺขาปํ

[๑๒๑๙] เตเน สมเยเน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे. เตเน โข ปน สมเยเน ภิกฺขุณฺโณ อโนกาส-
กตํ ภิกฺขุํ ปณฺหํ ปฺจุฉนฺติ. ภิกฺขุ อฺชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ. จมายปิ

“กถํ หิ นาม กิฏฐุณิโย อโนกาสกตํ กิฏฐุํ ปณฺหํ ปุจฺฉิสฺสนฺตํ
 ๕.เปยฺ “สจฺจํ กิร กิฏฺษเว กิฏฐุณิโย อโนกาสกตํ กิฏฐุํ ปณฺหํ
 ปุจฺฉนฺตํ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
 กิฏฺษเว กิฏฐุณิโย อโนกาสกตํ กิฏฐุํ ปณฺหํ ปุจฺฉิสฺสนฺตํ; เนตํ
 กิฏฺษเว อปฺปสฺสนฺนํ วา ปสาทาย ๕.เปยฺ เอวญฺจ ปน กิฏฺษเว
 กิฏฐุณิโย อิมํ สีกฺขาปทํ อุกฺกิสฺสนฺตุ.

[๑๒๒๐] “ยา ปน กิฏฐุณิ อโนกาสกตํ กิฏฐุํ ปณฺหํ
 ปุจฺเจยฺย, ปาจิตฺตियนฺติ.

[๑๒๒๑] ยา ปนาติ ยา ยาทีสา ๕.เปยฺ

กิฏฐุณิติ ๕.เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา กิฏฐุณิติ.

อโนกาสกตฺติ อนาปุจฺฉา.

กิฏฐนฺติ อุปสมฺปนฺนํ.

ปณฺหํ ปุจฺเจยฺยาติ สุตฺตนฺเต โอกาสํ การาเปตฺวา วินยํ วา
 อภิธมฺมํ วา ปุจฺฉติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส. วินยเ โอกาสํ
 การาเปตฺวา สุตฺตนฺตํ วา อภิธมฺมํ วา ปุจฺฉติ, อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.
 อภิธมฺเม โอกาสํ การาเปตฺวา สุตฺตนฺตํ วา วินยํ วา ปุจฺฉติ,
 อาปตฺติ ปาจิตฺตियสฺส.

[๑๒๒๒] อนาปุจฺฉิตฺเต อนาปุจฺฉิตฺตสญฺญา ปณฺหํ ปุจฺฉติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตियสฺส. อนาปุจฺฉิตฺเต เวมตฺติกา ปณฺหํ ปุจฺฉติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตियสฺส. อนาปุจฺฉิตฺเต อาปุจฺฉิตฺตสญฺญา ปณฺหํ ปุจฺฉติ, อาปตฺติ
 ปาจิตฺตियสฺส. อาปุจฺฉิตฺเต อนาปุจฺฉิตฺตสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส.
 อาปุจฺฉิตฺเต เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกสฺส. อาปุจฺฉิตฺเต อาปุจฺฉิตฺตสญฺญา,
 อนาปตฺติ.

[๑๒๒๓] อนาปตฺติ โโอกาสํ การาเปตฺวา ปุจฺจติ, อนนฺทิสฺส
โโอกาสํ การาเปตฺวา ยตฺถ กตฺถจิ ปุจฺจติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิ-
กมฺมิกายาติ.

ทฺวาทสมสิฏฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.

๑๓. เตรสมสิฏฺขาปทํ

[๑๒๒๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตฺวเน
อนาถปิณฺฑิกิสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน อณฺณตฺรา ภิกฺขุณี
อสงฺกจฺจิกา^๑ คามํ ปิณฺฑาทาย ปาวิสิ. ตสฺสา รติยา^๒ วาตมณฺฑลิกา
สงฺฆาภฺปิโย อุกฺขิปีสุ. มนุสฺสา อุกฺกฏฺฐี อํกุสฺ “สฺนฺทโร อยฺยาย
ถนฺทโรติ.”^๓ สา ภิกฺขุณี []^๔ มนุสฺเสหิ อุปฺปณฺฑิยมานา^๕ มงฺกุ
อโหสิ. อถ โข สา ภิกฺขุณี อุปฺสฺสยํ คนฺตฺวา ภิกฺขุณีนํ เอตมตฺถํ
อาโรเจสิ. ยา ตา ภิกฺขุณฺปิโย อปฺปิจฺจนา ยเปยฺ ตา อุกฺกฏฺฆายนฺติ
ชียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณี อสงฺกจฺจิกา คามํ
ปวิสิสฺสตีติ ยเปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขุณี อสงฺกจฺจิกา คามํ
ปวิสตีติ.”^๖ “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม
ภิกฺขเว ภิกฺขุณี อสงฺกจฺจิกา คามํ ปวิสิสฺสตี; เนตํ ภิกฺขเว
อปฺปสฺนฺนํ วา ปสาทาย ยเปยฺ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺปิโย
อิมํ สิฏฺขาปทํ อุกฺกทิสฺนฺตฺ.

^๑ สี่.จ. อสงฺกจฺจิกา, อ. อสงฺกจฺจิกา

^๒ สี่.เท. รติกาย

^๓ สี่.จ.,เท.,มหา. สฺนฺทรา อยฺยาย ถนฺทราติ, อ. สฺนฺทรา อยฺยาย ถนฺตโรติ

^๔ สี่.เท. เอตฺถนฺตเร เตหิติ อยํ ปาโง ทิสฺสตี.

^๕ สี่.เท. อุปฺปณฺฑิยมานา

^๖ สี่.จ.,เท.,อ. ปาวิสตี.

[๑๒๒๕] “ยา ปน ภิกขุณี อสงฺกจฺจิกา คามํ ปวิเสยฺย, ปาจิตฺตียนนฺติ.

[๑๒๒๖] ยา ปนาติ ยา ยาทิสสา ๔เปยฺ

ภิกขุณีติ ๔เปยฺ อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกขุณีติ.

อสงฺกจฺจิกาติ วินา สงฺกจฺจิกํ.

สงฺกจฺจิกํ นาม อธกฺขกํ อุพฺภนาภิ, ตสฺส ปฏฺิจฺฉาทนตฺถาย.

คามํ ปวิเสยฺยาติ ปริกฺขิตฺตสฺส คามสฺส ปริกฺเขปํ อติกฺกมนฺติยา^๑ อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส. อปริกฺขิตฺตสฺส คามสฺส อุปจาร์โอกฺกมนฺติยา อาปตฺติ ปาจิตฺตียสฺส.

[๑๒๒๗] อนาปตฺติ อจฺฉินฺนจิวรีกาย, นฏฺจจิวรีกาย, คิลานาย, อสฺติยา,^๒ อชานนฺติยา, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

เตรสฺมสฺสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ

อุทฺทิกฺกจา โข อยฺยาโย ฉสฺสจฺจิสฺสา ปาจิตฺตียา ฆมฺมา. ตตฺถยฺยาโย^๓ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปรีสุทฺธา. ทฺติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปรีสุทฺธา. ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปรีสุทฺธา. ปรีสุทฺเธตฺถยฺยาโย, ตสฺมา ตฺวณฺหิ, เอวเมตํ ฆารยามีติ.

ภิกขุณีวิภังค
ปาจิตฺตียกณฺฑํ นิฏฺฐิตํ.

^๑ สී.,ฉ.,เท.,อ. อติกฺกเมนฺติยา

^๒ สී.,ฉ.,เท. อสฺสติยา

^๓ สී.,เท. ตตฺถายฺยาโย

๕. ปาฏิเทสนียกณฑ์

อิเม โข ปนยยาโย^๑ อฏฺฐ ปาฏิเทสนียา ฌมฺมา อุกฺกเทสํ
อากคฺคณฺติ.

๑. ปจฺมปาฏิเทสนียลิกฺขาปทํ

[๑๒๒๘] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตถิโย วิหฺรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย
สปรปปี วิญญาเปตฺวา ภูณฺชนฺติ. มนุสฺสา อุกฺกมายนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย สปรปปี วิญญาเปตฺวา ภูณฺชิสฺสนฺติ,
กสฺส สมฺปนฺนํ น มนาปํ, กสฺส สาทุํ น รุจฺจตีติ. อสุสฺสํ โข
ภิกฺขุณิโย เตสํ มนุสฺसानํ อุกฺกมายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ.
ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปรปฺปิจฺจา ๔เปยฺ ตา อุกฺกมายนฺติ ขียนฺติ
วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย สปรปปี วิญญาเปตฺวา
ภูณฺชิสฺสนฺตีติ ๔เปยฺ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว []”^๒ ภิกฺขุณิโย สปรปปี
วิญญาเปตฺวา ภูณฺชนฺตีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา
“กถํ หิ นาม ภิกฺขเว จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย สปรปปี วิญญาเปตฺวา
ภูณฺชิสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปรปฺปนฺนํ วา ปสาทาย ๔เปยฺ
เอวเมว ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ ลิกฺขาปทํ อุกฺกทิสฺนฺตุ

“ยา ปน ภิกฺขุณี สปรปปี วิญญาเปตฺวา ภูณฺเชยฺย,
ปฏฺติเทเสตพฺพํ ตาย ภิกฺขุณิยา ‘การยฺหํ อยฺเย ฌมฺมํ อาปชฺซี
อสปรปายํ ปาฏิเทสนียํ, ตํ ปฏฺติเทเสมิตี.

^๑ ส.เท. ปนยยาโย, เอวฺมฺปรปฺปิ.

^๒ ส.เท. เอตฺถนฺตเร จพฺพคฺคิยาติ อยํ ปาโธ ทิสฺสตี.

เอวณฺจิทํ ภควตา ภัทฺฐนินฺ สิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๑๒๒๙] เตน โข ปน สมเยน ภัทฺฐนินฺ คิลานา โหนฺติ. คิลานปฺจุฉิกา ภัทฺฐนินฺ คิลานา ภัทฺฐนินฺ เอตทโวจํ “กจฺจิ อยฺเย ขมนียํ, กจฺจิ ยาปนียนฺติ. “ปฺพุเพ มยฺ อยฺเย สบฺปี วิณฺญาเปตฺวา ภูณฺชาม, เตน โน ผาสฺสุ โหตุ, อิทานิ ปน “ภควตา ปฏิกฺขิตฺตนฺติ กุกฺกัจจายนฺตาน น วิณฺญาเปม, เตน โน น ผาสฺสุ โหตีติ. ภควโต เอตมตฺถํ อารโหสฺสุ ฯเปฯ “อนฺุชานามิ ภัทฺฐเว คิลานาย ภัทฺฐนินฺยา สบฺปี วิณฺญาเปตฺวา ภูณฺชิตฺุ. เอวณฺจ ปน ภัทฺฐเว ภัทฺฐนินฺ อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสฺนฺตุ.

[๑๒๓๐] “ยา ปน ภัทฺฐนินฺ อคิลานา สบฺปี วิณฺญาเปตฺวา ภูณฺชเยย, ปฏฺเทเสตพฺพํ ตาย ภัทฺฐนินฺยา ‘คารยฺหํ อยฺเย ธมฺมํ อาปชฺซี อสฺปายํ ปาฏิเทสนียํ, ตํ ปฏฺเทเสมีติ.

[๑๒๓๑] ยา ปนาติ ยา ยาทิสฺสา ฯเปฯ

ภัทฺฐนินฺติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมี อตฺถเ อธิปฺเปตา ภัทฺฐนินฺติ.

อคิลานา นาม ยสฺสา วินา สบฺปีนา ผาสฺสุ โหติ.

คิลานา นาม ยสฺสา วินา สบฺปีนา น ผาสฺสุ โหติ.

สบฺปี นาม โคสบฺปี วา อชฺกาสบฺปี วา มหิสฺสบฺปี^๑ วา, เยสํ มํสํ กปฺปติ, เตสํ สบฺปี. อคิลานา อตฺตโน อตฺถาย วิณฺญาเปติ, ปโยเค ทุกฺกภู. ปฏฺฐาเกณ “ภูณฺชิสฺสามีติ ปฏฺคคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ปาฏิเทสนียสฺส.

^๑ ส.,ฉ.,เท. มหิสฺสบฺปี วา, อ. มาหิสํ วา สบฺปี

[๑๒๓๒] อคิลานา อคิลานสญฺญา สปปิ วิญญาเปตฺวา ภูณฺชติ, อาปตฺติ ปาฏิเทสนียสฺส. อคิลานา เวมตฺติกา สปปิ วิญญาเปตฺวา ภูณฺชติ, อาปตฺติ ปาฏิเทสนียสฺส. อคิลานา คิลานสญฺญา สปปิ วิญญาเปตฺวา ภูณฺชติ, อาปตฺติ ปาฏิเทสนียสฺส. คิลานา อคิลาน-สญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกณฺณสฺส. คิลานา เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกณฺณสฺส. คิลานา คิลานสญฺญา, อนาปตฺติ.

[๑๒๓๓] อนาปตฺติ คิลานาย, คิลานา หุตฺวา วิญญาเปตฺวา อคิลานา ภูณฺชติ, คิลานาย เสสํ ภูณฺชติ, ฌาตฺกานํ, ปวาริตานํ, อณฺณสฺสตุถาย, อตฺตโน ฐเนน, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปจฺมปาฏิเทสนียสํกขาปทํ นิฉฺจติ.

๒-๘. ทุตฺติยาธิปาฏิเทสนียสํกขาปทํ

[๑๒๓๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย เตลํ วิญญาเปตฺวา ภูณฺชนฺติ. สงฺเขโป. มจฺจุ วิญญาเปตฺวา ภูณฺชนฺติ. ผาณฺตี วิญญาเปตฺวา ภูณฺชนฺติ. มจฺจํ วิญญาเปตฺวา ภูณฺชนฺติ. มํสํ วิญญาเปตฺวา ภูณฺชนฺติ. ขีรํ วิญญาเปตฺวา ภูณฺชนฺติ. ทรี วิญญาเปตฺวา ภูณฺชนฺติ. มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย ทรี วิญญาเปตฺวา ภูณฺชิสฺสณฺติ, กสฺส สมฺปนฺนํ น มนาปํ, กสฺส สาหํ น รุจฺจตีติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขุณิโย เตลํ มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺจนา ๕เป๕ ตา อชฺชฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย ทรี วิญญาเปตฺวา

ภุณฺชิสฺสนฺตํ ติติ ฯ เปฯ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย ทธี วิญญาเปตฺวา ภุณฺชนฺตํ ติติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิคฺคหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณีโย ทธี วิญญาเปตฺวา ภุณฺชิสฺสนฺตํ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ นํ วา ปสาทาย ฯ เปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ ลิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺสนฺตุ

“ยา ปน ภิกฺขุณี ทธี วิญญาเปตฺวา ภุณฺเชยฺย, ปฏฺเทเสตพฺพํ ตาย ภิกฺขุณิยา ‘คารยฺหํ อยฺเย ธมฺมํ อาปชฺชํ อสฺสํ ปายํ ปาฏิเทสนีเย, ตํ ปฏฺเทเสมํ ติติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุณีนํ ลิกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

[๑๒๓๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขุณีโย คิลานา โหณฺติ. คิลานปฺจจิกฺกา ภิกฺขุณีโย คิลานา ภิกฺขุณีโย เอตทวโจ “กจฺจ อยฺเย ขมนีเย, กจฺจ ยาปนีเยนฺติ. “ปฺพุเพ มยํ อยฺเย ทธี วิญญาเปตฺวา ภุณฺชาม,^๑ เตน โน ผาสฺส โหติ, อิทานิ ปน “ภควตา ปฏฺทิชิตฺตํ นฺติ กุกฺกจฺจายนฺตา น วิญญาเปม, เตน โน น ผาสฺส โหติ ติติ. ภควโต เอตมตฺถํ อารุเจสฺสุ ฯ เปฯ อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คิลานาย ภิกฺขุณิยา ทธี วิญญาเปตฺวา ภุณฺชิตฺตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุณีโย อิมํ ลิกฺขาปทํ อุกฺกิสฺสนฺตุ

[๑๒๓๖] “ยา ปน ภิกฺขุณี อคิลานา []^๒ ทธี วิญญาเปตฺวา ภุณฺเชยฺย, ปฏฺเทเสตพฺพํ ตาย ภิกฺขุณิยา ‘คารยฺหํ อยฺเย ธมฺมํ อาปชฺชํ อสฺสํ ปายํ ปาฏิเทสนีเย, ตํ ปฏฺเทเสมํ ติติ.

^๑ ส.ฉ.,เท.,มหา. ภุณฺชิสฺสนฺตํ

^๒ ส.ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร (เตลํ ฯ เปฯ มํ ๒ ฯ เปฯ ผาณิตํ ฯ เปฯ มจฺจํ ฯ เปฯ มํสํ ฯ เปฯ ขีรํ ฯ เปฯ) อิติ อิม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

[๑๒๓๗] ยา ปหาติ ยา ยาทิสา ยเปย

ภิกฺขุณีติ ยเปย อยํ อิมสฺมี อตฺเถ อธิปฺเปตา ภิกฺขุณีติ.

อคิลานา นาม ยสฺสา วินา ทธินา ผาสฺส โหติ.

คิลานา นาม ยสฺสา วินา ทธินา น ผาสฺส โหติ.

เตลํ นาม ติลเตลํ สาสปเตลํ มธุกเตลํ เอรณฺฑกเตลํ^๑
วสาเตลํ.

มธุ นาม มกฺขิกามธุ.

ผาณิตํ นาม อุจฺจุมหา นิพฺพตฺตํ.

มจฺโจนํ นาม โอทโก วุจฺจติ.

มंसํ นาม เยสํ มंसํ กปฺปติ, เตสํ มंसํ.

ชีรํ นาม โคชีรํ วา อชฺชิกาชีรํ วา มหิสชีรํ วา^๒ เยสํ มंसํ
กปฺปติ, เตสํ ชีรํ.

ทธี นาม เตสญฺเฌว ทธี. อคิลานา อตฺตโน อตฺถาย วิญฺญาเปติ,
ปโยเค ทุกฺกภูมํ. ปฏฺฐิลาเภณ “ภุญฺชิสฺสามิติ ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ
ทุกฺกภูสฺส. อชฺโฆหาเร อชฺโฆหาเร อาปตฺติ ปาฐิตสเนยฺสส.

[๑๒๓๘] อคิลานา อคิลานสญฺญา ทธี วิญฺญาเปตฺวา ภุญฺชติ,
อาปตฺติ ปาฐิตสเนยฺสส. อคิลานา เวมตฺติกา ทธี วิญฺญาเปตฺวา
ภุญฺชติ, อาปตฺติ ปาฐิตสเนยฺสส. อคิลานา คิลานสญฺญา ทธี
วิญฺญาเปตฺวา ภุญฺชติ, อาปตฺติ ปาฐิตสเนยฺสส. คิลานา อคิลาน-
สญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส. คิลานา เวมตฺติกา, อาปตฺติ ทุกฺกภูสฺส.
คิลานา คิลานสญฺญา, อนาปตฺติ.

^๑ เท.,อิ. เอรณฺฑกเตลํ

^๒ ส.,ฉ.,เท. มหิสชีรํ วา, อิ. มาหิสํ วา ชีรํ

[๑๒๓๙] อนาปตติ คิลานาย, คิลานา หุตฺวา วิณฺณาเปตฺวา
 อคิลานา ภูชฺชติ, คิลานาย เสสํ ภูชฺชติ, ฌาตกานํ, ปวริตฺตานํ,
 อณฺณสฺสตฺถาย, อตฺตโน ชเนน, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

หุติยาทิปาฏิเทสนียสิกฺขาปํ นินฺนิจิตํ.

อุทฺทิสฺสา โข อยฺยาโย อญฺจ ปาฏิเทสนียา ฆมฺมา. ตตฺถยฺยาโย
 ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. หุติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา.
 ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ปริสฺสุทฺเธตฺถยฺยาโย, ตสฺมา
 ตฺวํหิ, เอวเมตํ ธารยามีติ.

ภิกขุณีวิภังเก

ปาฏิเทสนียกณฺฑํ นินฺนิจิตํ.

๖. เสขียกณฑ์

อิเม โข ปนยยาโย เสขียา ธมฺมา อุกฺกเทสํ อากฺขณฺติ.

๑. ปริมณฑลวคฺโค

๑. ปริมณฑลสิกขาปทํ

[๑๒๔๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย
ปฺรโตปิ ปจฺจโตปิ โอลมฺพนฺตา^๑ นีวาเสนฺติ. มนุสฺสา อชฺชฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ภิกฺขุณิโย ปฺรโตปิ ปจฺจโตปิ
โอลมฺพนฺตา นีวาเสสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหิณิโย กามโมคิณิโยติ.
อสุสฺสํ โข ภิกฺขุณิโย เตสํ มนุสฺसानํ อชฺชฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. ยา ตา ภิกฺขุณิโย อปฺปิจฺจมา ยเปยฺย ตา อชฺชฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย ปฺรโตปิ
ปจฺจโตปิ โอลมฺพนฺตา นีวาเสสฺสนฺตฺติติ ยเปยฺย “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว
จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย ปฺรโตปิ ปจฺจโตปิ โอลมฺพนฺตา นีวาเสนฺตฺติติ.
“สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม ภิกฺขเว
จพฺพคฺคิยา ภิกฺขุณิโย ปฺรโตปิ ปจฺจโตปิ โอลมฺพนฺตา นีวาเสสฺสนฺติ;
เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนํ วา ปสาทาย ยเปยฺย เอวญฺจ ปน
ภิกฺขเว ภิกฺขุณิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุกฺกทิสฺสนฺตุ

“ปริมณฑลํ นีวาเสสฺสามิติ สิกฺขา กรณียาติ.

^๑ ส.จ.,เท. โอลมฺพนฺตฺติ, อ. โอลมฺพนฺตา, เอมุปริปี.

ปริมนฺทลํ นีวาเสตพฺพํ นาภิมนฺทลํ ชานุมณฺทลํ ปฏฺิจ-
ฉาเทนฺติยา. ยา อนาทรียํ ปฏฺิจจ ปุโรโต วา ปจฺจโต วา
โอลมพฺพตา นีวาเสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสฺติยา, อชานนฺติยา, คิลานาย, อาปทาสฺ,
อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ. (๒-๖ สงฺเขโป)

๗. ปาทูกวคฺโค

[๑๒๔๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา กิกฺขุณีโย
อุทเก อุจฺจารมฺปิ ปสฺสวามฺปิ เขพมฺปิ กโรนฺติ. มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม กิกฺขุณีโย อุทเก อุจฺจารมฺปิ
ปสฺสวามฺปิ เขพมฺปิ กริสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ คิหิณีโย กามโกคิณีโยติ.
อสฺสสํ โข กิกฺขุณีโย เตสํ มนุสฺसानํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ
วิปาเจนฺตานํ. ยา ता กิกฺขุณีโย อปฺปิจฺฉา ๔เปยฺย ता อุชฺฌายนฺติ
ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม ฉพฺพคฺคิยา กิกฺขุณีโย อุทเก
อุจฺจารมฺปิ ปสฺสวามฺปิ เขพมฺปิ กริสฺสนฺตฺติ. ธถโฆ ता กิกฺขุณีโย
กิกฺขุณฺ เอตมตฺถํ อารโจะสฺ. กิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อารโจะสฺ.
ธถโฆ ภควา ๔เปยฺย กิกฺขุ ปฏฺิจฺจ “สจฺจํ กิร กิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา
กิกฺขุณีโย อุทเก อุจฺจารมฺปิ ปสฺสวามฺปิ เขพมฺปิ กโรนฺตฺติ. “สจฺจํ
ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “กถํ หิ นาม กิกฺขเว ฉพฺพคฺคิยา

ภิกฺขุณีโย อุทเก อัจฺจารมฺปิ ปสฺสวามฺปิ เขมฺมปิ กริสฺสนฺติ; เนตํ
ภิกฺขเว อปฺปสฺนฺนํ ภา ปสฺสทาย ะเปฯ เอมฺมจ ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุณีโย อิมํ สีกฺขาปทํ อุททิสฺสนฺตุ

“น อุทเก อัจฺจารํ ภา ปสฺสวํ ภา เขมฺมํ ภา กริสฺสํมิตฺติ
สีกฺขา กรณียาติ.

เอวมฺมจิทํ ภควตา ภิกฺขุณีเน สีกฺขาปทํ ปณฺณตฺตํ โหติ.

เตน โข ปน สมเยเน คิลานา ภิกฺขุณีโย อุทเก อัจฺจารมฺปิ
ปสฺสวามฺปิ เขมฺมปิ กาทํ กุกฺกัจฺจายนฺติ. ภควโต เอตมตฺถํ
อาโรเจสฺสุ “อนฺุชานามิ ภิกฺขเว คิลานาย ภิกฺขุณียา อุทเก
อัจฺจารมฺปิ ปสฺสวามฺปิ เขมฺมปิ กาทํ. เอมฺมจ ปน ภิกฺขเว
ภิกฺขุณีโย อิมํ สีกฺขาปทํ อุททิสฺสนฺตุ

“น อุทเก อคิลานา อัจฺจารํ ภา ปสฺสวํ ภา เขมฺมํ ภา
กริสฺสํมิตฺติ สีกฺขา กรณียาติ.

น อุทเก อคิลานาย อัจฺจโร ภา ปสฺสวโ ภา เขโ ภา
กาทพฺโพ. ยา อนาทริยํ ปฏิจฺจ อุทเก อคิลานา อัจฺจารํ ภา
ปสฺสวํ ภา เขมฺมํ ภา กโรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อนาปตฺติ อสณฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺติยา, คิลานาย, ธเล
กโต อุทกํ โอตุถฺรติ, อาปทาสฺ, อุมฺมตฺติกาย, ขิตฺตจิตฺตตาย,
เวทณฺฏฏาย, อาทิกมฺมิกายาติ.

ปณฺณรสมสีกฺขาปทํ นิฏฺฐจิตํ.

ปาทูกวคฺโค สตฺตโม

อุทฺทิฏฐา โข อญฺญาโย เสขียา ธมฺมา. ตตฺถยฺยาโย,
ปຸຈຸຣາມີ ກຈຈິຕູດ ປຣິສຸທຸຣາ. ທຸຕິຍມປີ ປຸຈຸຣາມີ ກຈຈິຕູດປຣິສຸທຸຣາ.
ຕຕິຍມປີ ປຸຈຸຣາມີ ກຈຈິຕູດ ປຣິສຸທຸຣາ. ປຣິສຸທຸເຫຕູດຍຍາໂຍ,^໑ ຕສຸມາ
ຕູຄະນີ້, ເວເມຕໍ່ ຫາຍາມີຕິ.

តេឋិកកម្ពុកាំ និព្វតិកាំ.

^๑ ส.ท. ประสพเหตุตายโดย, เอมูปริปี.

๗. อธิกรณสมถา

อิเม โข ปนยยาโย สตุต อธิกรณสมถา ฐมา อุทเทส
อาคจฺจนฺติ.

[๑๒๔๒] อุปฺปนฺนุปฺปนฺนํ อธิกรณํ สมถาย วุสฺมา
สมฺมุขาวินโย ทาทพฺโพ, สติวินโย ทาทพฺโพ, อมฺพฺพหวินโย ทาทพฺโพ,
ปฏินฺณวาทกรณ^๑, เยภฺยฺยสิกา, ตสฺสปาปิยสิกา,^๒ ตินฺนวตฺถารโกติ.

อุทฺทิกฺกา โข อยฺยาโย สตุต อธิกรณสมถา ฐมา. ตตฺถยฺยาโย
ปฺจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ทฺติยมฺปิ ปฺจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา.
ตฺติยมฺปิ ปฺจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสฺสุทฺธา. ปริสฺสุทฺเธตฺถยฺยาโย, ตสฺมา
ตฺถนฺหิ, เอวเมตํ ธารยามีติ.

อธิกรณสมถา นิฏฺฐิตา.

อุทฺทิกฺกํ โข อยฺยาโย นิทานํ, อุทฺทิกฺกา อฏฺฐ ปาราชิกา ฐมา,
อุทฺทิกฺกา สตุตฺตรส สงฺฆาติเสสา ฐมา, อุทฺทิกฺกา तीस निस्सकฺติยา
ปาจิตฺติยา ฐมา, อุทฺทิกฺกา ฉสฺสจฺจิสฺสา ปาจิตฺติยา ฐมา, อุทฺทิกฺกา
อฏฺฐ ปาฏิเทสนียา ฐมา, อุทฺทิกฺกา เสขียา ฐมา, อุทฺทิกฺกา
สตุต อธิกรณสมถา ฐมา. เอตฺตกนฺตสฺส ภควโต สตุตฺตาคตํ
สตุตฺตปริยาปนฺนํ อนฺวทฺธมฺมาสี^๓ อุทฺเทส อาคจฺจนฺติ. ตตฺถ สพฺพาหเว
สมคฺคาหิ สมโมทमानาหิ อวิทमानาหิ ลิกฺขิตพฺพนฺติ.

ภิกฺขุณีวิภงฺโก นิฏฺฐิตो.^๔

^๑ ส.,ฉ.,เท.,อิ. ปฏินฺณวาท การเทพพ

^๓ ส.,เท. อนฺวทฺธมฺมา

^๒ อิ. ตสฺสปาปิยสิกา

^๔ อิ. ภิกฺขุณีวิภงฺกํ นิฏฺฐิตํ.

วินยปิฎก

ภิกขุณีวิภงฺกปาติยา

ปทานุกฺกโม

ปทานุกฺกโม	ปทุเพ/องฺเก	ปทานุกฺกโม	ปทุเพ/องฺเก
[อ]		อคพฺภินิสฺสณฺญา	๑๐๗๐/๑๙๖
อกตสหายํ	๖๖๙/๑๔	อคมาสี	๖๙๔/๓๔,๘๓๘/๑๐๙
อกปฺปิยํ	๖๕๖/๔,๑๐๗๗/๑๙๘, ๑๐๙๕/ ๒๐๖,๑๑๑๑/๒๑๔, ๑๑๒๔/๒๑๙,	อคามเก	๙๖๓/๑๕๘
อกรณียํ	๖๕๖/๔	อการํ	๖๘๐/๒๔,๙๑๘/๑๔๐, ๑๐๐๑/๑๗๑
อภวณฺณพทุธิ	๙๕๓/๑๕๓,๑๐๑๑/๑๗๔	อภิลานสณฺญา	๑๑๘๒/๒๔๒, ๑๒๓๒/๒๕๙,๑๒๓๘/๒๖๑
อภํสุ	๑๒๒๔/๒๕๕	อภิลานา	๑๑๗๙/๒๔๒, ๑๑๘๒/๒๔๒,๑๒๓๐/๒๕๘,
อภาลจิวร	๗๓๘/๖๖,๗๔๐/๖๗,๙๑๑/		๑๒๓๗/๒๖๑
อภาลจิวรสณฺญา	๗๔๑/๖๗,๗๔๐/	อภฺคณฺชา	๖๗๖/๑๙
อภาสี	๘๑๕/๙๙	อภฺคฺมกฺคานิ	๖๙๙/๓๗,๗๐๔/๔๐
อภิตฺติ	๖๖๔/๑๐	อภฺคฺเทสี	๑๑๑๕/๒๑๕
อภฺปนฺเปน	๖๕๘/๖	อภฺชนกํ	๖๘๔/๒๗
อภฺโกสวตฺถุหิ	๑๐๓๐/๑๘๒	อภฺคฺลิสฺสุ	๘๑๒/๙๘
อภฺโกสิสฺสนฺติ	๑๐๒๘/๑๘๑	อภฺริวิพฺภนฺตา	๖๖๔/๑๐
อภฺโกสิสฺสุ	๑๐๒๘/๑๘๑	อโจริสณฺญา	๖๘๕/๒๘
อภฺชนฺติยา	๗๒๗/๕๕,๗๓๐/๕๘	อจฺจาวทฺติ	๘๑๕/๙๙
อภฺชนา	๑๐๙๐/๒๐๔,๑๑๑๙/๒๑๗	อจฺจาวทถ	๖๗๘/๒๓
อภฺชรภฺชราย	๑๐๑๕/๑๗๕	อจฺฉินฺทาเปยฺย	๗๔๔/๖๙
อภฺชราย	๑๐๑๕/๑๗๕		

ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องเก
อจฺฉินฺทิตฺวา	๗๓๗/๖๕	อณฺณถา	๘๗๑/๑๒๕
อจฺฉินฺทิสฺสตี	๗๔๓/๖๘	อณฺณทตฺติก	๗๕๘/๗๕, ๗๖๑/๗๖,
อจฺฉินฺทเยย	๗๔๔/๖๙		๗๖๓/๗๗-๗๘
อจฺฉินฺทจิวริกาย	๘๘๖/๑๒๘,	อณฺณทตฺติกสณฺณวา	๗๖๑/๗๖,
	๑๐๐๗/๑๗๓, ๑๒๒๗/๒๕๖		๗๖๖/๗๙
อจฺฉเยน	๑๐๒๘/๑๘๑	อณฺณมณฺณิสฺสา	๗๓๐/๕๘-๕๙
อชานนฺตสฺส	๖๖๓/๙	อณฺณวิหิตา	๘๔๑/๑๑๑
อชานนฺตี	๖๗๗/๒๐, ๖๘๕/๒๙,	อณฺณสณฺณวา	๗๕๑/๗๒
	๑๑๖๑/๒๓๕, ๑๒๔๐/๒๖๔	อณฺณาสี	๖๖๕/๑๑
อชิกากีรี	๑๒๓๗/๒๖๑	อณฺณททิสฺสเกน	๗๕๘/๗๕-๗๖,
อชิกาสปฺปิ	๑๒๓๑/๒๕๘		๗๖๓/๗๗-๗๘
อชฺฐมาปชฺชนฺตียา	๗๑๒/๔๖, ๗๓๐/๕๙	อณฺณ	๖๘๐/๒๕
อชฺฐมาปนฺนา	๖๖๔/๑๐	อณฺณการิกา	๖๘๐/๒๔
อชฺฐมาวสฺตี	๖๘๐/๒๔,	อณฺณจาสฺสสา	๑๑๒๔/๒๑๙
	๙๑๘/๑๔๐, ๑๐๐๑/๑๗๑	อณฺณจาสฺส	๗๕๓/๗๓, ๘๑๐/๙๗
อชฺฐมฺปกตฺตา	๖๕๘/๕	อณฺณจิกาย	๘๒๖/๑๐๔
อชฺฐมฺกาสเ	๘๔๖/๑๑๒, ๘๕๖/๑๑๘	อชฺฐมฺเตยฺยกํสปรมํ	๗๙๐/๘๙
อชฺฐมฺหาเร	๗๐๖/๔๑, ๗๙๔/๙๓,	อชฺฐมฺโยชนเ	๙๖๗/๑๕๙
	๘๒๒/๑๐๒, ๑๒๓๑/๒๕๘,	อชฺฐมาพฺพโกทหนํ	๗๓๕/๖๓
	๑๒๓๗/๒๖๑, ๑๐๔๐/๑๘๖	อติกกนฺตปฺปมาณา	๙๘๔/๑๖๕
อณฺชลี	๗๓๕/๖๔, ๑๐๗๗/๑๙๙,	อติกกนฺตสณฺณวา	๗๓๖/๖๔, ๙๐๐/๑๓๔
	๑๐๙๕/๒๐๗, ๑๑๒๔/๒๑๙	อติกกมณฺตียา	๘๕๖/๑๑๘,
อณฺณตร	๖๘๓/๒๗, ๘๙๓/๑๓๑		๑๐๑๐/๑๗๔, ๑๐๒๕/๑๗๙,
อณฺณถตฺตยา	๖๕๖/๔, ๖๖๔/๑๑		๑๒๒๖/๒๕๖

ปทานุกุโธ	ปทุเพ/อุงเก	ปทานุกุโธ	ปทุเพ/อุงเก
อติฏกาเมติ	๘๙๖/๑๓๓, ๙๒๒/๑๔๒	อตุถวเส	๘๘๓/๑๒๘, ๙๗๓/๑๖๑
อติฏกาเมตฺวา	๘๘๙/๑๓๐	อทิสฺสเน	๖๗๐/๑๔, ๖๙๖/๓๖,
อติฏกาเมนฺตฺติยา	๖๙๒/๓๓,		๑๐๓๓/๑๘๓
	๘๑๑-๘๑๒/๙๘, ๘๘๘/๑๒๙	อทาสี	๘๙๒/๑๓๑
อติฏกาเมยฺย	๘๙๘/๑๓๔	อทินฺนํ	๖๘๔/๒๗, ๙๐๔/๑๓๕
อติฏกาเมสฺสฺติ	๙๒๐/๑๔๑	อทินฺนาทานา	๑๐๗๙/๒๐๐,
อติคฺมฺภีรํ	๘๑๐/๙๘		๑๑๒๕/๒๒๐
อติจรฺติ	๖๘๒/๒๖	อทฺทสฺสํ	๑๐๒๘/๑๘๑
อติจฺริเน	๖๘๒/๒๕	อทฺธานมคฺคปฺปฏิปฺนฺนา	๖๘๘/๓๐
อติเรกอทฺธมฺเตยฺยํเก	๗๙๑/๙๐	อทฺทขํ	๖๕๗/๕, ๖๕๘/๗,
อติเรกจตุกํสปรมํ	๗๘๕/๘๗		๑๒๒๖/๒๕๖
อติเรกจตุกํเส	๗๘๖/๘๗	อทฺมมกมฺมสญฺญา	๖๗๒/๑๗,
อติเรกทวฺงคฺคฺลปฺพุเพ	๘๑๓/๙๘		๖๙๗/๓๖, ๗๑๓/๔๖, ๗๓๑/๖๐,
อติเรกสญฺญา	๗๘๖/๘๗, ๘๑๓/๙๘		๙๕๙/๑๕๗, ๑๐๘๒/๒๐๑,
อติเรกมาสกํ	๖๘๔/๒๗		๑๑๒๘/๒๒๑
อติโลภาน	๗๙๓/๙๒	อทฺมมกมฺเม	๖๙๗/๓๖,
อติโลภ	๗๙๓/๙๓		๙๕๙/๑๕๗, ๑๐๘๒/๒๐๑,
อตุถ	๗๔๘/๗๑, ๗๖๕/๗๘,		๑๑๒๘/๒๒๑
	๗๙๓/๙๑, ๘๘๓/๑๒๘, ๑๑๐๑/๒๑๐,	อทฺมมิกสญฺญา	๙๑๔/๑๓๙
	๑๑๓๐/๒๒๒, ๑๒๓๗/๒๖๑	อทฺทกรณการิกา	๖๙๔/๓๔,
อตุถงฺคเต	๘๖๑/๑๑๙		๙๕๔/๑๕๔, ๑๐๓๓/๑๘๓
อตุถิต	๗๓๘/๖๖, ๙๒๒/๑๔๒	อวิกรเณ	๗๑๕/๔๗, ๗๑๗/๔๙,
อตุถปฺเรกฺขาราย	๘๗๘/๑๒๖,		๙๙๕/๑๖๘, ๙๙๖/๑๖๙,
	๑๐๓๒/๑๘๒		๑๒๔๒/๒๖๗

ปทานุกรกโม

ปพเพ/อุงเก

อริฏฐหิตวา	๗๓๘/๖๖
อริฏฐเจติ	๗๓๗/๖๕
อริฏฐจิตตสญญา	๗๓๖/๖๔
อริวจุณ	๖๘๐/๒๕, ๗๓๐/๖๐
อริวาสกชาติกา	๑๐๙๐/๒๐๕
อริปุเปตทา	๖๕๘/๖, ๗๐๖/๓๔, ๑๑๑๓/๒๑๕, ๑๑๖๐/๒๓๕, ๑๒๒๖/๒๕๖, ๑๒๓๗/๒๖๑
อโรชาณุมณพล	๖๕๙/๗, ๖๗๖/๑๙
อโรนาภิ	๑๐๖๔/๑๙๔
อโรวาเต	๘๑๐/๙๗
อนณณพตติกสญญา	๗๖๑/๗๖, ๗๖๖/๗๙
อนณณพตติเก	๗๖๑/๗๖
อนณณสญญา	๗๕๑/๗๒
อนณณาย	๖๙๕/๓๖
อนณณเว	๗๕๑/๗๒
อนณเจ	๗๓๖/๖๔
อนตีกุกนุตสญญา	๗๓๖/๖๔, ๙๐๐/๑๓๔
อนตุดมณา	๗๐๙/๔๒, ๙๕/๑๕๒
อนตุดเต	๙๒๒/๑๔๒
อนตุดสญหิต	๑๐๑๕/๑๗๕
อนตุดิ	๖๘๒/๒๖

ปทานุกรกโม

ปพเพ/อุงเก

อนริฏฐจิต	๗๓๕/๖๓, ๗๓๖/๖๔
อนริวาสกชาติกา	๑๐๙๐/๒๐๔-๒๐๕, ๑๑๑๙/๒๑๗
อนนุจณวิก	๖๕๖/๔
อนนุณญาติ	๑๑๖๓/๒๓๖
อนนุโลมิก	๖๕๖/๔, ๗๒๓/๕๒, ๑๑๖๐/๒๓๕
อนนุตรายิกินี	๙๙๕/๑๖๘, ๑๑๕๑/๒๓๑
อนนุตริกา	๗๐๔/๔๐
อนปโลเกตวา	๖๘๓/๒๗, ๖๙๕/๓๕, ๑๐๖๓/๑๙๓
อนพุกิตา	๗๓๒/๖๑
อนภริติยา	๘๐๒/๙๕, ๘๐๖/๙๖
อนภริทฐา	๗๑๑/๔๔, ๗๑๗/๔๘, ๙๕๒/๑๕๒
อนลสา	๖๕๖/๑
อนวสุสโต	๗๐๓/๓๙
อนาจารย์	๘๕๒/๑๑๕
อนาถา	๖๙๔/๓๕, ๑๐๓๓/๑๘๓
อนาทร	๖๖๙/๑๔
อนาทรีย	๑๒๔๐/๒๖๔
อนาปตติ	๖๗๗/๒๐, ๗๑๔/๔๖, ๙๔๙/๑๕๑, ๑๑๑๔/๒๑๕, ๑๑๖๑/๒๓๕, ๑๒๔๐/๒๖๔

ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องเก
อนาปุจจา	๖๘๔/๒๘, ๘๕๕/๑๑๖, ๘๕๕/๑๔๗, ๘๕๕/๑๑๘, ๙๐๒/๑๓๕, ๙๐๔/๑๓๕, ๙๔๓/๑๔๙, ๑๐๒๑/๑๗๗, ๑๐๒๓/๑๗๘, ๑๐๖๔/๑๙๔, ๑๑๖๓/๒๓๖, ๑๒๑๕/๒๕๒	อนุปสมปนฺนสญญา	๗๔๖/๗๐, ๘๑๘/๑๐๐, ๘๗๒/๑๒๔, ๙๙๗/๑๖๙, ๑๐๓๑/๑๘๒
อนุปจฺจิตสญญา	๘๕๗/๑๑๘, ๑๒๑๗/๒๕๓, ๑๒๒๒/๒๕๔	อนุปสธิกั	๑๐๖๐/๑๙๒
อนาปุจฺจิตเต	๘๕๗/๑๑๘, ๑๒๑๗/๒๕๓	อนุปฺปตฺตา	๖๘๒/๒๖
อนาโลเก	๘๕๐/๑๐๙	อนุปฺนุสฺสึ	๑๑๕๔/๒๓๒
อนิจฺจนฺตํ	๖๕๖/๓	อนฺวตฺตติ	๖๖๘/๑๔
อนิวตฺตา	๘๘๕/๑๒๘	อนฺวสฺสํ	๑๑๗๐/๒๓๘
อนิสฺสขฺชิตสญญา	๑๐๐๖/๑๗๒	อนฺวาทาธิกรณํ	๗๑๗/๔๘, ๙๙๖/๑๖๙
อนิสฺสขฺชิตเต	๑๐๐๖/๑๗๒	อนฺสํวจฺฉริ	๑๑๗๒/๒๓๙
อนิสฺสขฺชิตฺวา	๗๓๖/๖๕, ๑๐๐๓/๑๗๑	อนฺสาสตี	๖๘๔/๒๘
อนุกฺคณฺหาตี	๑๑๐๗/๒๑๓	อนฺสาสนิยา	๑๑๐๙/๒๑๔
อนฺชานาตุ	๖๘๒/๒๖	อนฺสาสนิปุเรขาราย	๘๗๘/๑๒๖, ๑๐๓๒/๑๘๒
อนฺชานามิ	๙๒๕/๑๔๓	อนเณกปริยาเยน	๖๕๖/๔, ๑๐๙๖/๒๐๘, ๑๑๐๒/๒๑๑, ๑๑๒๕/๒๒๐
อนฺญณฺตา	๘๑๐/๙๘, ๘๘๗/๑๒๙	อนฺทิสฺส	๖๘๑/๒๕, ๑๒๒๓/๒๕๕
อนฺตฺตติณฺโณ	๖๘๘/๓๐	อนฺทกาสกํ	๑๒๑๙/๒๕๓
อนฺปวิสฺนฺติ	๖๗๔/๑๗	อนฺทสาร์โิต	๖๗๐/๑๕
อนฺปสมฺปนฺน	๗๔๖/๗๐, ๘๑๘/๑๐๐, ๘๗๒/๑๒๔, ๑๐๓๑/๑๘๒	อนฺตกิริยาย	๗๑๐/๔๓
		อนฺตมโส	๘๐๔/๙๕, ๘๐๘/๙๗, ๘๑๒/๙๘, ๘๖๖/๑๒๒, ๑๑๑๖/๒๑๖, ๑๒๑๖/๒๕๓

ปทานุกรกโม	ปพฺพเหตุ/อณฺเฏ	ปทานุกรกโม	ปพฺพเหตุ/อณฺเฏ
อนฺตราวาสโก	๖๙๒/๓๓	อปฺสาเทติ	๘๑๕/๙๙
อนฺตรามกุเ	๖๘๘/๓๐	อปฺสฺสนฺตา	๘๕๔/๑๑๖
อนฺตราย	๘๙๓/๑๓๑, ๙๐๗/๑๓๖-๑๓๗, ๙๔๙/๑๕๑, ๙๗๖/๑๖๒, ๙๙๖/๑๖๙, ๑๑๑๐/๒๑๔, ๑๑๕๒/๒๓๒, ๑๑๕๖/๒๓๓	อปฺสฺสนฺตี	๖๖๗/๑๓, ๖๘๙/๓๑, ๖๘๗/๒๙
อนฺตรายกีนี	๘๙๓/๑๓๑, ๑๑๕๖/๒๓๓	อปฺรุตฺตา	๘๘๕/๑๒๘
อนฺเตवासินี	๖๕๖/๓, ๖๘๗/๒๙, ๗๒๑/๕๑, ๘๓๘/๑๐๘, ๘๖๙/๑๒๓, ๙๑๑/๑๓๘, ๙๔๘/๑๕๐	อปฺเรกฺขวตี	๖๕๘/๖, ๖๗๖/๑๙, ๗๐๑/๓๘
อนฺโตอรุณ	๗๓๗/๖๕	อปฺเรกฺขวา	๗๐๑/๓๘
อนฺโตชาโต	๖๘๐/๒๔	อปฺปคฺขม	๗๘๗/๘๘
อนฺโตรฏฺเฐ	๙๖๑/๑๕๗	อปฺปณฺณตา	๑๐๓๓/๑๘๓
อนฺโตวสุล	๙๖๙/๑๖๐	อปฺปปฏิภมฺเม	๖๗๐/๑๔, ๖๙๖/๓๖
อนฺวพฺพมฺมาส	๑๐๕๙-๑๐๖๐/๑๙๒	อปฺปปฏิการ	๖๖๙/๑๔
อปฺกฺขตา	๗๔๙/๕๘	อปฺปปฏินิสฺสคฺเค	๖๗๐/๑๔, ๖๙๖/๓๖
อปฺจยสฺส	๖๕๖/๕	อปฺปปฏินิสฺสขฺขฺนฺตี	๖๗๑/๑๖
อปฺตฺโต	๗๓๕/๖๓	อปฺปปฏิภาย	๙๖๔/๑๕๘
อปฺรณฺเณ	๘๒๓/๑๐๒	อปฺปปฏิรูป	๖๕๖/๔
อปฺริกฺขิตฺตสฺส	๖๙๒/๓๓, ๑๐๑๐/๑๗๔	อปฺปปฏิสฺนฺธิกา	๖๗๑/๑๖
อปฺโลเกตพฺโพ	๖๘๔/๒๘	อปฺปตฺตทวาทสวสฺสา	๑๑๓๘/๒๒๖
อปฺโลเกตฺวา	๗๖๒/๗๗, ๗๖๗/๗๙, ๑๐๔๑/๑๘๖, ๑๑๖๕/๒๓๗	อปฺปตฺตวีสฺตีวสฺส	๑๑๒๑/๒๑๘, ๑๑๖๐/๒๓๕
		อปฺปทีเป	๘๓๘/๑๐๙
		อปฺปรัสิตา	๖๘๗/๒๙
		อปฺปสฺนฺน	๖๕๖/๔, ๖๖๔/๑๑, ๖๗๘/๒๒, ๗๐๙/๔๓, ๙๐๒/๑๓๕

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

อลลจิวรี	๙๐๒/๑๓๕
อวณณาย	๗๒๙/๕๗
อวณณ	๖๕๖/๕, ๑๐๔๔/๑๘๘
อวณณเช	๘๒๗/๑๐๔
อวสิตวา	๙๗๑/๑๖๑
อวสสุฏา	๖๖๕/๑๑
อวสสุต	๖๕๖/๔, ๖๕๗/๕, ๖๖๙/๗๐๑/๓๙
อวิกปิปิต	๗๓๕/๖๓, ๗๓๖/๖๔
อวิทุเร	๖๗๘/๒๓, ๑๐๒๘/๑๘๐
อวสฏฐ	๗๓๖/๖๕
อวิลุตเต	๗๓๖/๖๕
อวิลุตตขุติเต	๗๓๖/๖๔
อวิทีกุกมสมาทาน	๑๐๗๙/๒๐๐, ๑๐๙๖/๒๐๘, ๑๑๒๕/๒๒๐
อวฏฐิตาย	๑๑๖๙/๒๓๘
อโวจ	๗๐๔/๔๐
อสกุยฐิตา	๖๕๘/๗, ๖๖๖/๑๓, ๖๗๑/๑๖, ๖๗๖/๒๐
อสงกุณิกาน	๑๒๒๔/๒๕๕, ๑๒๒๕/๒๕๖
อสนจิจจุจ	๖๖๓/๙, ๖๖๗/๑, ๑๒๔๐/๒๖๔
อสติ	๘๙๔/๑๓๒, ๙๙๖/๑๖๙, ๑๑๕๒/๒๓๒, ๑๑๕๖/๒๓๓

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

อสติยา	๖๖๓/๙, ๖๗๗/๒๐, ๑๒๒๗/๒๕๖, ๑๒๔๐/๒๖๔, ๑๒๔๑/๒๖๕
อสตติกา	๙๖๑/๑๕๗, ๙๖๖/๑๕๙
อสนทุมมสุต	๖๗๔/๑๗
อสนทุฏฐิตาย	๖๕๖/๕
อสนทุฏฐิตา	๗๘๓/๙๖, ๗๘๘/๘๘
อสนทุเท	๖๙๗/๓๗
อสนปาย	๑๒๒๘/๒๕๗, ๑๒๓๔/๒๖๐
อสนมุนาสุนาย	๖๘๔/๒๘, ๖๙๒/๓๓, ๗๐๖/๔๑
อสนมุนาสุนติยา	๗๑๔/๔๖, ๗๓๒/๖๐, ๙๖๐/๑๕๗
อสนมมต	๑๐๘๔/๒๐๑, ๑๐๘๗/๒๐๓, ๑๑๐๑/๒๐๙, ๑๑๐๓/๒๑๑, ๑๑๓๐/๒๒๒
อสนิสา	๖๕๗/๕, ๖๕๘/๗, ๖๖๕/๑๑
อสนิฏฐิตา	๙๔๑/๑๔๘, ๙๕๐/๑๕๒
อสนิหาริเม	๘๕๕/๑๑๘
อสนิตาน	๑๐๙๐/๒๐๔, ๑๑๑๙/๒๑๗
อสนิทยนติยา	๖๖๓/๙, ๖๗๗/๒๐
อสนิขิตสิขุขา	๑๐๗๗/๑๙๘, ๑๐๘๑/๒๐๐, ๑๐๙๕/๒๐๖, ๑๐๙๗/๒๐๘, ๑๑๒๔/๒๑๙

ปทานุญโกโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานุญโกโม	ปทุเพ/องุเก
อเสกขา	๖๕๘/๖	อาคาริกัสส	๙๑๖/๑๔๐,
อสุสทุโร	๖๗๘/๒๒		๙๙๒/๑๖๗, ๙๙๙/๑๗๐
อสุสมณี	๖๕๘/๗, ๖๖๖/๑๓, ๖๗๑/๑๖,	อาคารินี	๑๒๑๒/๒๕๒
	๖๗๖/๒๐, ๖๗๘/๒๓,	อาจริตุกามา	๘๕๒/๑๑๕
	๘๒๔/๑๐๓, ๘๗๔/๑๒๕	อาจริณี	๖๘๔/๒๘, ๑๐๖๙/๑๙๖,
อสุสามณกัม	๖๕๖/๔		๑๐๗๔/๑๙๗, ๑๐๙๘/๒๐๙,
อสุโสสิ	๖๘๒/๒๖		๑๑๖๐/๒๓๕
อสุโสสิ	๗๘๓/๘๖, ๙๓๖/๑๔๖,	อาจาเรน	๗๒๓/๕๒
	๑๐๓๗/๑๘๕, ๑๑๗๐/๒๓๙,	อาจิขุขติ	๑๐๔๕/๑๘๘
	๑๑๘๔/๒๔๓	อาจิขุขิ	๘๐๖/๙๖
อหริตสณฺญา	๘๓๑/๑๐๖	อาชีวกเสยฺย	๖๗๘/๒๓
		อาณตุโต	๗๔๕/๖๙, ๗๙๓/๙๑,
			๘๒๖/๑๐๔
[อา]		อาณาเปติ	๗๔๕/๖๙, ๘๒๖/๑๐๔
อาทญฺณนฺตา	๘๘๗/๑๒๙	อาณาเปยฺย	๘๙๔/๑๓๒, ๙๔๘/๑๕๐,
อาทญฺณิตฺวา	๗๑๑/๔๔,		๙๙๖/๑๖๙, ๑๑๑๗/๒๑๖,
	๗๑๗/๔๙, ๗๒๙/๕๘		๑๑๕๒/๒๓๒, ๑๑๕๖/๒๓๔
อาทญฺณียมาณา	๖๘๑/๒๕	อาณาเปสิ	๖๕๖/๒
อาโกฏิตา	๙๖๓/๑๕๘	อาทาย	๑๐๓๗/๑๘๕
อาคจฺจนฺตฺติ	๗๙๓/๖๒	อาทิกมฺมิกาย	๖๖๗/๑๓, ๗๐๓/๓๙,
อาคจฺจนฺตฺติยา	๖๙๔/๓๔, ๑๐๓๓/๑๘๓		๙๐๑/๑๓๔, ๑๐๙๔/๒๐๖, ๑๑๕๗/๒๓๔
อาคจฺจนฺตฺตี	๙๘๑/๑๖๔	อาทียติ	๖๘๔/๒๗
อาคตา	๖๘๗/๒๙	อาทียิ	๖๘๒/๒๖
อาคเมถ	๘๖๔/๑๒๑, ๙๒๐/๑๔๑	อาทียิตฺวา	๘๐๖/๙๖

ปทานุกรโกโม

ปพเพ/องเก

อาทียิสฺสาม

๗๔๘/๗๑

อาทิสฺส

๗๔๐/๖๗

อาทินว

๑๐๔๕/๑๘๘

อาทิสฺส

๗๕๒/๗๒, ๙๑๐/๑๓๗,

๙๒๔/๑๔๒

อาปทฺฐติ

๖๘๐/๒๕๕, ๖๘๔/๒๘,

๖๙๒/๓๓๓, ๖๙๖/๓๖,

๗๐๑/๓๙๙, ๗๐๖/๔๑,

๗๑๒/๔๖, ๗๑๘/๕๐,

๗๓๐/๖๐, ๗๓๒/๖๐, ๑๑๔๘/๒๓๐

อปปทฺฐิสฺส

๑๑๔๖/๒๒๙

อาปทฺฐี

๑๒๒๘/๒๕๗, ๑๒๓๔/๒๖๐

อาปณิกสฺส

๗๔๘/๗๐, ๗๖๘/๗๙

อาปตฺตทริกรณ

๗๑๗/๔๘, ๙๙๖/๑๖๙

อาปตฺตติ

๗๐๖/๔๑, ๗๑๒/๔๖,

๑๐๗๔/๑๙๗, ๑๑๑๓/๒๑๕,

๑๑๖๐/๒๓๕

อาปตฺตติณิกายสฺส

๖๘๐/๒๕๕, ๗๓๐/๖๐

อาปทาสฺ

๗๖๒/๗๗, ๗๐๑/

๙๔๙/๑๕๑, ๑๑๑๐/๒๑๔,

๑๑๕๗/๒๓๔, ๑๒๔๐/๒๖๔

อาปนุสฺส

๑๐๖๙/๑๙๖

อาปนุนา

๖๗๙/๒๔, ๗๐๕/๔๑,

๗๑๐/๔๔

ปทานุกรโกโม

ปพเพ/องเก

อาปาเทนฺตา

๙๖๙/๑๖๐

อาปฺจุณา

๘๓๒/๑๐๖, ๙๔๕/๑๔๙,

๑๒๑๘/๒๕๓

อาปฺจุณิ

๑๐๓๓/๑๘๓

อาปฺจุณิตสณฺญา

๘๕๗/๑๑๘,

๑๒๑๗/๒๕๓, ๑๒๒๒/๒๕๔

อาปฺจุณิต

๑๒๑๗/๒๕๓

อาพาธปฺจุจยา

๘๐๑/๙๕, ๘๐๕/๙๖,

๑๑๙๓/๒๔๖, ๑๒๑๓/๒๕๒

อามกณฺณ

๘๒๐/๑๐๑

อามกฺกมฺม

๖๕๘/๖

อามตฺตติกาปณ

๗๓๓/๖๒

อามนฺเตสิ

๖๕๖/๕, ๙๒๕/๑๔๓,

๙๗๓/๑๖๑

อามสฺติ

๖๕๙/๗

อามสน

๖๕๗/๕

อามกฺก

๖๘๑/๒๕๕

อามม

๗๐๔/๓๙, ๘๓๗/๑๐๘,

๑๐๒๑/๑๗๗, ๑๐๙๕/๒๐๖,

๑๑๘๔/๒๔๓

อามมฺปจาเร

๑๑๘๓/๒๔๓

อาโรจาเปสิ

๖๕๖/๒

อาโรเจสฺ

๘๙๗/๑๓๓, ๙๒๕/๑๔๓

อาโรเจสฺส

๖๖๔/๑๐

ปทานุกรกโม	ปพเพ/อุงเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/อุงเก
อุทฺธมาเปยฺย	๘๗๐/๑๒๔	อุทฺทวิภูฏา	๖๗๗/๒๑, ๗๓๒/๖๐,
อุทฺธมายติ	๖๕๖/๓, ๖๗๘/๒๓	๗๙๒/๙๐, ๑๒๒๗/๒๕๖, ๑๒๓๙/๒๖๒	
อุทฺธมายนฺติ	๖๗๔/๑๘, ๗๐๔/๔๐,	อุทฺทวิสฺสติ	๙๔๑/๑๔๘
	๗๐๙/๔๒, ๘๙๗/๑๑๓,	อุทฺทวิสฺสนฺติ	๑๑๐๒/๒๑๑
	๑๐๗๒/๑๙๗, ๑๑๗๐/๒๓๙,	อุทฺทวิสฺสนฺตฺ	๖๕๖/๕, ๖๗๘/๒๔,
	๑๒๐๖/๒๕๐		๗๐๙/๔๓, ๙๐๒/๑๓๕,
อุฏฺเฏาย	๗๒๘/๖๕, ๗๓๐/๕๘		๑๐๙๖/๒๐๘, ๑๒๓๔/๒๖๐
อุฏฺฐหิตฺวา	๙๓๔/๑๔๕	อุทฺทวิสฺสาเปติ	๙๔๑/๑๔๘
อุฏฺฐกาเล	๗๘๘/๘๘	อุทฺทวิสฺส	๙๒๕/๑๔๓
อุฏฺฐหสฺส	๑๐๙๐/๒๐๕, ๑๑๑๙/๒๑๗	อุทฺทเวส	๑๑๐๙/๒๑๔, ๑๒๒๘/
อุตุณฺโຍ	๑๐๐๓/๑๗๑	อุทฺทโหสิโต	๖๗๘/๒๒
อุตุตฺตรณฺติยา	๖๙๒/๓๓	อุทฺทฐํ	๙๒๖/๑๔๓
อุตุตฺตราสจฺจํ	๗๓๕/๖๓, ๑๐๗๗/๑๙๙,	อุทฺทฐริตฺถํ	๙๒๕/๑๔๓
	๑๐๙๕/๒๐๗, ๑๑๒๔/๒๑๙	อุทฺทฐาโร	๙๒๖/๑๔๓
อุตุตฺตริภงฺगे	๗๙๗/๙๓	อุทฺทฐียติ	๗๗๘/๘๔
อุตุตฺตริ	๗๘๔/๘๗	อุปกจฺจนฺกา	๘๐๐/๙๔
อุตุตฺตาเรณฺติยา	๖๙๒/๓๓	อุปกณฺณเก	๘๕๒/๑๑๕
อุตุตฺตาเรสิ	๖๘๘/๓๐	อุปกกฺกมิ	๑๐๖๒/๑๙๓
อุตุตฺติณฺโณ	๖๘๘/๓๐	อุปกจฺฉิสฺสุ	๖๘๙/๓๑
อุทก	๑๒๔๑/๒๖๔	อุปกตฺตา	๙๕๐/๑๕๑
อุทกทนต์โปณฺ	๗๐๑/๓๘,	อุปกนฺตฺวา	๘๖๔/๑๒๑
	๗๐๖/๔๑, ๑๐๐๑/๑๗๑	อุปจาร์	๖๙๒/๓๓, ๘๕๖/๑๑๘,
อุทกสากฺกิกา	๘๘๗-๘/๑๒๙		๑๐๑๐/๑๗๔, ๑๐๒๕/๑๗๙,
อุทกสฺสทฺธิกํ	๘๑๐/๙๗		๑๒๒๖/๒๕๖

ปทานกถโม	ปพเพ/อุงเก	ปทานกถโม	ปพเพ/อุงเก
อุปัชฌายา	๖๘๔/๒๘, ๑๐๖๙/๑๙๖, ๑๐๙๘/๒๐๙, ๑๑๑๓-๑๑๑๔/๒๑๕, ๑๑๖๐/๒๓๕	อุปัสมปนฺนสญญา	๗๔๖/๖๙, ๘๑๘/๑๐๐, ๑๓๒/๕๒, ๙๔๕/๙๔๔/๑๔๙, ๙๙๗/๑๖๙, ๑๐๓๑/๑๘๒
อุปัชฌปิตุถ	๑๐๒๒/๑๗๘	อุปัสมปาทิต	๑๑๑๓/๒๑๕, ๑๑๔๘/๒๓๐
อุปัชฌทิสฺสสิ	๑๑๕๖/๒๓๓	อุปัสมปาเทตฺวา	๑๑๑๗/๒๑๖
อุปัชฌเหยฺย	๑๑๑๓/๒๑๕	อุปัสมปาเทยฺย	๑๐๖๙/๑๙๖, ๑๐๙๖/๒๐๙
อุปัชฌจากกฺล	๙๐๗/๑๓๖	อุปัสมปาเทสฺสามิ	๑๑๕๖/๒๓๓
อุปัชฌาปนาย	๙๔๖/๑๔๙	อุปัสฺสฺหรนฺติ	๖๗๔/๑๘
อุปัชฌเจติ	๘๖๙/๑๒๓, ๙๔๑/	อุปัสฺสย	๘๒๐/๑๐๑, ๘๒๔/๑๐๓, ๙๕๑/๑๕๒, ๙๕๒/๑๕๒, ๑๑๗๐/๒๓๙, ๑๒๒๔/๒๕๕
อุปัชฌเจยฺย	๘๑๖/๑๐๐	อุปาทาย	๖๘๔/๒๘, ๗๐๖/๔๑
อุปัชฌเสติ	๑๐๓๐/๑๘๒	อุปาสก	๖๗๘/๒๒, ๗๓๘/๖๖, ๗๖๓/๗๗, ๙๒๕/๑๔๓
อุปัชฌาวิตฺวา	๑๐๖๒/๑๙๓	อุโปสฺถปฺจฺจนํ	๑๐๕๙/๑๙๒
อุปัชฌาวิปิ	๖๙๔/๓๔, ๑๐๓๓/๑๘๓	อุโปสฺถ	๑๐๕๘/๑๙๒
อุปัชฌาวิปิตฺวา	๑๐๐๒/๑๗๑	อุปัปฺนฺนํ	๑๑๑๙/๒๑๗
อุปัเนตพฺพ	๗๖๑/๗๗, ๗๖๖/๗๙	อุปัปาเทติ	๑๑๖๐/๒๓๕
อุปัเนติ	๗๖๗/๗๙	อุปัพณฺฑิยมาณา	๘๘๓/๑๒๘, ๑๒๒๔/๒๕๕
อุปัปฺชฺชามิ	๘๗๔/๑๒๕	อุปัพณฺฑเฏสฺสุ	๘๘๓/๑๒๘
อุปัปฺกคปริโกค	๘๓๐/๑๐๖		
อุปัปฺริชาณฺณมณฺฑล	๖๕๘/๖		
อุปัสงฺกมิตฺวา	๙๒๐/๑๔๑, ๑๑๒๔/๒๑๙		
อุปัสมปนฺน	๖๕๘/๖, ๗๒๓/๕๒, ๗๔๖/๖๙, ๘๑๘/๑๐๐, ๘๗๑/๑๒๔, ๘๗๒/๑๒๔, ๙๐๔/๑๓๕, ๙๓๔/๑๔๕, ๙๙๗/๑๖๙		

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

อุปปลปตต	๘๐๔/๙๕, ๘๐๘/๙๗
อุพุพาพุห	๙๕๐/๑๕๑, ๙๗๒/๑๖๑, ๑๐๒๘/๑๘๐
อุพุภกขกั	๖๕๙/๗, ๖๗๖/๑๙
อุพุภชาณมณฬลั	๖๕๗/๕, ๖๕๘/๖, ๑๐๖๔/๑๙๔
อุพุภนาภิ	๑๒๒๖/๒๕๖
อุภโตอนวสุตตะ	๗๐๓/๓๙
อุภโตอวสุตตะ	๖๕๙/๗
อุภโตสจฺจ	๖๕๙/๖, ๗๓๒/๖๐, ๙๒๕/๑๔๓, ๑๐๕๑/๑๙๐
อุภโ	๘๘๓/๑๒๘
อุภมตฺติกาย	๖๖๓/๙, ๗๐๓/๓๙, ๙๐๑/๑๓๔, ๙๒๔/๑๔๒, ๑๐๒๗/๑๘๐, ๑๐๙๔/๒๐๖, ๑๑๕๗/๒๓๔
อุภมททาเปติ	๑๒๐๘/๒๕๐
อุภมททาเปเนติ	๑๒๑๐/๒๕๑
อุภมททาเปยฺย	๑๒๐๗/๒๕๐, ๑๒๑๐/๒๕๑
อุภมฏกั	๘๒๔/๑๐๓
อุยฺยยาน	๙๗๗-๙๗๘/๑๖๒-๑๖๓
อุยฺโยเชติ	๗๐๖/๔๑, ๘๕๐/๑๑๔
อุยฺโยเชยฺย	๘๕๑/๑๑๕
อุสุสโว	๗๙๓/๙๑

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

อุสุสุกั	๘๙๒/๑๓๑, ๙๔๖/๑๔๙, ๙๙๔/๑๖๘, ๙๙๖/๑๖๙, ๑๑๕๐/๒๓๑, ๑๑๕๔/๒๓๒, ๑๑๕๖/๒๓๔
อุสุสุยฺยวาทิกกา	๖๗๘/๒๔
อุพารสมภาวิตา	๙๔๑/๑๔๘, ๙๕๐/๑๕๑
[อุ]	
อุณกอุทฺตมเตยฺยกัสปรมั	๗๙๒/๙๐
อุณกอุทฺตมเตยฺยกัเส	๗๙๑/๙๐
อุณกจตุกัสปรมั	๗๙๗/๘๘
อุณกจตุกัเส	๗๙๖/๘๗
อุณกทวฺงคฺลปพฺพปรมั	๘๑๔/๙๙
อุณกทวฺงคฺลปพฺเพ	๘๑๓/๙๙
อุณกสณฺณ	๗๙๖/๘๗, ๘๑๓/๙๙
อุณกั	๘๙๑/๑๓๐
อุณทวาทสวสุสั	๑๐๙๐/๒๐๔, ๑๐๙๒/๒๐๕, ๑๑๓๖/๒๒๕
อุณวีสิติวสุส	๑๑๑๙/๒๑๗, ๑๑๒๒/๒๑๘
[เอ]	
เอกกมมั	๖๕๘/๗, ๖๖๖/๑๓, ๖๗๖/๒๐, ๑๐๕๖/๑๙๑

ปทานุยกโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุยกโม	ปทุเพ/องเก
เอกจีวรา	๑๐๒๑/๑๗๗	[โอ]	
เอกติตฺเถ	๗๙๘/๙๔, ๘๘๓/๑๒๗	โอกาส	๖๕๖/๒, ๘๔๔/๑๑๑,
เอกโตวสฺสฺเต	๖๖๐/๗, ๗๐๑/๓๙		๘๕๖/๑๑๗, ๘๖๑/๑๒๐
เอกตุฏฺรณปาปฺรณสญฺญา	๙๓๙/๑๔๗	โอฏฺกนฺตมตฺเต	๖๗๖/๒๐
เอกตุฏฺรณปาปฺรณา	๙๓๖/๑๔๖	โอฏฺกมฺนฺติยา	๑๒๒๖/๒๕๖
เอกนฺตริกํ	๑๑๗๓/๒๓๙	โอคฺคเต	๘๔๐/๑๐๙
เอกปาปฺรณ	๙๓๙/๑๔๗	โอตาเปนฺติ	๘๙๗/๑๓๓
เอภิกฺขุณฺเีย	๗๓๕/๖๔, ๗๖๕/๗๘,	โอตุฏฺรติ	๑๒๔๑/๒๖๕
	๑๐๓๕/๑๘๔	โอตุฏฺรปาเตวฺวา	๑๐๒๘/๑๘๑
เอภมฺนฺตํ	๖๘๙/๓๑, ๘๐๖/๙๖,	โอทโก	๑๒๓๗/๒๖๑
	๑๐๒๒/๑๗๘	โอทโน	๗๐๑/๓๘, ๑๐๐๑/๑๗๑
เอภํสํ	๗๓๕/๖๓, ๑๐๗๗/๑๙๙,	โอมนโก	๗๓๕/๖๓
	๑๐๘๔/๒๐๒, ๑๐๙๕/๒๐๗,	โอลมพฺนฺตา	๑๒๔๐/๒๖๔
	๑๑๒๔/๒๑๙	โอโลเกตฺวา	๘๒๗/๑๐๔
เอกาทสฺมาเส	๗๔๐/๖๗	โอวทนฺติ	๑๐๕๔/๑๙๑
เอภิกกา	๖๘๗/๒๙, ๖๙๐/๓๒	โอวรกํ	๘๐๒/๙๕
เอภนฺทริยํ	๙๖๙/๑๖๐	โอวาท	๑๐๔๖/๑๘๘, ๑๐๔๘/๑๘๙,
เอภฺทฺเทโส	๖๕๘/๗, ๖๖๖/๑๓,		๑๐๕๔/๑๙๑, ๑๑๐๙/๒๑๔
	๖๗๖/๒๐, ๑๐๕๖/๑๙๑	โอวาทฺปฺสจฺกมฺนํ	๑๐๕๙/๑๙๒
เอภเนกา	๘๓๘/๑๐๙, ๘๕๑/๑๑๕	โอสาเรยฺย	๖๙๕/๓๖
เอภนฺทฺเตลํ	๑๒๓๗/๒๖๑	โอสาเรสฺสฺติ	๖๙๔/๓๕
เอวํสทฺทา	๗๓๐/๕๘	โอทียิสฺสฺติ	๖๙๐/๓๒
เอวํสิโลกา	๗๓๐/๕๘	โอทินา	๖๙๐/๓๒
เอวาทฺจารา	๗๓๐/๕๘	โอทียะยฺย	๖๙๑/๓๒

ปทานุกรกโม

ปพเพ/อรุเก

[ก]

กขขลา	๖๖๗/๑๓
กงฺคุ	๘๒๒/๑๐๒
กจวรี	๘๒๖/๑๐๔
กจฺจิ	๖๗๗/๒๑, ๖๘๗/๒๙, ๗๙๒/๙๐, ๑๒๒๙/๒๕๘
กฏาเห	๘๒๔/๑๐๓
กฏิสฺสฺสฺสฺสฺส	๑๑๙๓/๒๔๖
กฏฺกาน	๑๐๙๐/๒๐๕, ๑๑๑๙/๒๑๗
กฏฺปค	๑๑๙๒/๒๔๕, ๑๑๙๖/๒๔๗
กฏฺจฺมย	๘๐๘/๙๗
กจิณ	๗๓๘/๖๖, ๙๒๒/๑๔๒
กจิณฺทฺทฺทฺทฺท	๙๒๒/๑๔๒
กณฺณกิตานิ	๘๙๗/๑๓๓
กต	๘๙๐/๑๓๐, ๙๗๗/๑๖๒
กตฺตฺกาม	๖๕๖/๑, ๙๔๕/๑๔๙
กถา	๘๑๐/๙๗, ๑๐๗๗/๑๙๘
กเถติ	๘๑๕/๙๙
กนฺตติ	๙๘๘/๑๖๖
กนฺตฺนฺตติ	๙๘๖/๑๖๖
กนฺตฺตฺสฺสฺส	๙๘๙/๑๖๖
กนฺตฺสฺสฺส	๙๘๖/๑๖๖
กนฺเตยฺย	๙๘๗-๙๘๘/๑๖๖
กปฺป	๖๘๓/๒๗, ๖๘๔/๒๘

ปทานุกรกโม

ปพเพ/อรุเก

กปฺปกต	๖๘๖/๒๙
กปฺปติ	๘๑๕/๙๙, ๑๒๓๑/๒๕๓, ๑๒๓๗/๒๖๑
กปฺปาสิก	๙๘๘/๑๖๖
กปฺปิย	๑๐๗๗/๑๙๘, ๑๐๙๕/๒๐๖, ๑๑๐๑/๒๑๐, ๑๑๑๑/๒๑๔, ๑๑๒๔/๒๑๙
กปฺปรี	๖๗๖/๑๙
กปฺเปติ	๙๔๑/๑๔๘
กปฺเปนฺติ	๗๒๓/๕๒
กมฺพล	๗๘๓/๘๖, ๙๘๘/๑๖๖
กมฺม	๖๕๘/๖, ๖๙๔/๓๔, ๑๐๓๓/๑๘๓
กมฺมโกโร	๖๘๐/๒๔
กมฺมการกสงฺฆ	๖๙๖/๓๖
กมฺมโทส	๖๙๔/๓๙, ๑๐๓๓/๑๘๓
กมฺมวาทาปริโยสาน	๖๗๑/๑๖, ๖๘๔/๒๘, ๖๙๖/๓๖, ๗๑๒/๔๖, ๗๑๘/๕๐ -อาทิ
กมฺมวาทา	๖๗๑/๑๖, ๖๘๔/๒๘, ๖๙๖/๓๖, ๗๑๒/๔๖, ๗๑๘/๕๐ -อาทิ
กมฺมวิปฺตฺติ	๑๐๓๓/๑๘๓
กมฺมสมฺปฺตฺติ	๖๙๔/๓๕, ๑๐๓๓/๑๘๓
กยิรฺมาเน	๗๒๓/๕๒

ปทานุกรโม	ปทุพ/องเก	ปทานุกรโม	ปทุพ/องเก
กเยน	๗๔๘/๗๑	กายสัสสุคัม	๖๕๖/๓, ๖๗๖/๑๙
กรณีย	๖๘๒/๒๖, ๖๙๔/๓๔, ๘๓๗/๑๐๘, ๑๐๓๓/๑๘๓	กายิกววจสิเกน	๗๒๓/๕๒, ๙๕๗/๑๕๕, ๑๑๖๐/๒๓๕
กรรมราณีโต	๖๘๐/๒๔	กาเยน	๑๐๐๑/๑๗๑
กิริสสาม	๙๒๒/๑๔๒	การกสงฆ์	๖๙๕/๓๕
กิริสสามิ	๑๒๔๑/๒๖๕	การยมานาย	๘๘๘/๑๒๙
กเรยฺย	๙๙๕/๑๖๘	การาปิโต	๙๒๕/๑๔๓
กโรธ	๑๑๐๑/๒๑๐, ๑๑๓๐/๒๒๒	การาเปติ	๘๘๙/๑๓๐
กโรนฺตัม	๑๑๔๙/๒๓๐	การตพพัม	๘๘๘/๑๒๙
กโรนฺติ	๗๓๓/๖๒, ๑๐๒๑/๑๗๗	กาลกต	๖๖๖/๑๒, ๖๗๘/๒๒, ๖๙๓/๓๔, ๑๐๔๙/๑๘๙
กลนฺทกนิวาเป	๘๓๓/๑๐๗, ๙๖๙/๑๖๐, ๑๑๖๖/๒๓๗	กาลกตา	๑๐๒๘/๑๘๐
กลหการิกา	๖๙๔/๓๔, ๙๕๕/๑๕๕, ๑๐๓๓/๑๘๓	กาลจีวร	๗๓๘/๖๖, ๗๔๐/๖๗
กลโห	๖๖๗/๑๓	กาลจีวรสมฺญา	๗๔๑/๖๗
กวางฺกพฺพุโร	๙๕๒/๑๕๒, ๑๐๑๐/๑๗๔	กาเล	๗๔๐/๖๗
กวางฺเณ	๘๔๔/๑๑๑	กิจฺจาธิกรณํ	๗๑๗/๔๘
กหาปณสฺส	๗๔๘/๗๐	กิตฺติสฺสพฺเพน	๗๒๓/๕๒
กสาวโณ	๑๐๒๘/๑๘๑	กิลฺยฺชฺฉนฺตํ	๑๑๘๑/๒๔๒
กามโมคฺคินิโย	๗๙๘/๙๔, ๙๓๖/๑๔๖, ๙๘๒/๑๖๔, ๑๑๗๘/๒๔๑, ๑๑๘๔/๒๔๓, ๑๒๔๐/๒๖๓	กิลฺยฺเชน	๘๔๘/๑๑๓
กามา	๘๘๓/๑๒๘	กิลฺมฺนฺติ	๗๖๘/๗๙
กายปฏฺิพฺพเรณ	๑๐๐๑/๑๗๑	กัปปิตุํ	๙๗๙/๑๖๓
		กุกฺกุกฺจายนฺตา	๑๒๒๙/๒๕๘, ๑๒๓๕/๒๖๐
		กุกฺกุกฺจายนฺติ	๑๒๔๑/๒๖๕

ปทานุกรกโม	ปพฺพเพอฺจฺเฏ	ปทานุกรกโม	ปพฺพเพอฺจฺเฏ
กุกฺกจฺจายนฺตํ	๗๐๔/๔๐	โกเปน	๗๒๙/๕๗
กุกฺกจฺจิกา	๖๕๖/๔, ๗๐๙/๔๓	โกเปยฺย	๖๙๔/๓๕
กุกฺกจฺจสมฺปาเต	๙๖๓/๑๕๘	โกสขฺขสฺส	๖๕๖/๕
กุกฺกจฺจํ	๑๐๒๓/๑๗๘	โกสโล	๗๘๓/๘๖
กุกฺกจฺจํ	๖๕๖/๒	โกเสยฺยํ	๙๘๘/๑๖๖
กุกฺกจฺจํ	๘๔๔/๑๑๑		
กุกฺกจฺจํ	๖๕๖/๒		
กุกฺกจฺจํ	๗๐๘/๔๒, ๑๐๘๑/๒๐๐, ๑๐๘๘/๒๐๙, ๑๑๒๗/๒๒๑		
กุกฺกจฺจํ	๑๑๕๘/๒๓๔		
กุกฺกจฺจํ	๑๑๖๐/๒๓๕		
กุกฺกจฺจํ	๑๑๑๙/๒๑๗		
กุกฺกจฺจํ	๙๑๖/๑๓๙, ๙๙๙/๑๗๐		
กุกฺกจฺจํ	๗๐๑/๓๘, ๑๐๐๑/๑๗๑		
กุกฺกจฺจํ	๘๕๔/๑๑๖, ๘๕๕/๑๑๗, ๙๒๐/๑๔๑, ๑๐๔๔/๑๘๘		
กุกฺกจฺจํ	๑๐๔๓/๑๘๗		
กุกฺกจฺจํ	๗๐๘/๔๒		
กุกฺกจฺจํ	๘๕๔/๑๑๖, ๑๑๙๐/๒๔๕		
กุกฺกจฺจํ	๗๑๗/๔๙, ๗๒๙/๕๘, ๙๕๖/๑๕๕		
กุกฺกจฺจํ	๘๑๒/๙๘		
กุกฺกจฺจํ	๘๒๑-๒/๑๐๑-๑๐๒		
กุกฺกจฺจํ	๘๔๔/๑๑๑		
กุกฺกจฺจํ	๑๑๖๐/๒๓๕, ๑๐๓๕/๑๘๔		

ปทานกถโม	ปพเพ/อชฺเฏ	ปทานกถโม	ปพเพ/อชฺเฏ
ขียติ	๖๕๖/๔, ๖๗๘/๒๓, ๑๑๔๙/๒๓๐	คณฺหฺนุติ	๗๓๗/๖๕
ขียนธมฺมํ	๑๑๔๖/๒๓๐	คณฺหาติ	๗๓๕/๖๓
ขียนุติ	๖๗๔/๑๘, ๗๐๔/๔๐, ๗๐๙/๔๒, ๑๐๒๘/๑๘๑, ๑๐๓๒/๑๙๗, ๑๑๗๐/๒๓๓, ๑๑๙๐/๒๔๕	คณฺฐพาริปปุพฺพํ	๖๖๘/๑๓
ขีริ	๑๒๓๔/๒๕๙	คณฺตุํ	๑๑๙๕/๒๔๔
ขุทฺทเก	๙๖๙/๑๖๐	คณฺฐวณฺณเกณ	๑๑๙๘/๒๔๗
เขตฺตปาโล	๗๙๓/๙๑	คณฺฐวาลิตกํ	๑๒๐๔/๒๔๙
เขตฺตมริยาเท	๘๓๒/๑๐๖	คณฺโธ	๑๒๐๐/๒๔๘
เขตฺตํ	๗๙๓/๙๑	คพฺภินิ	๖๖๔/๑๐, ๑๐๖๗/๑๙๕
เขเม	๙๖๔/๑๕๘	คพฺภินิสฺสญฺญา	๑๐๗๐/๑๙๖
เขฬํ	๑๒๔๑/๒๖๕	คมิสฺสสาม	๑๐๕๔/๑๙๑
โฆมํ	๗๘๘/๘๘, ๙๘๘/๑๖๖	คมิสฺสสามิ	๖๕๖/๒
[ค]		ครุคพฺภา	๑๐๖๗/๑๙๕
คจฺฉ	๖๕๖/๒	ครุฑมฺมา	๑๐๕๖/๑๙๑
คจฺฉติ	๘๐๖/๙๖	ครุปาปฺรณํ	๗๘๔/๘๗
คจฺฉนุติ	๖๗๔/๑๘	คเวสฺสนุโต	๖๘๒/๒๖, ๖๘๙/๓๑
คจฺฉนุตฺติ	๙๘๑/๑๖๔	คหณํ	๖๕๗/๕
คจฺฉเนยฺย	๗๑๗/๔๘	คหปฺติ	๖๘๐/๒๔, ๙๕๗/๑๕๕
คณ	๖๖๔/๑๑, ๖๙๑/๓๒, ๗๓๕/๖๓ - อภิ	คหปฺติปฺตฺโต	๖๘๐/๒๔, ๙๕๗/๑๕๕
คณฺหา	๑๐๖๒/๑๙๓	คหิตมตฺตํ	๖๕๘/๖
		คาม	๙๐๒/๑๓๕, ๙๖๓/๑๕๘
		คามก	๖๘๗/๒๙, ๘๓๘/๑๐๘, ๑๐๓๓/๑๘๓
		คามกาวาเส	๗๓๘/๖๕, ๑๐๒๑/๑๗๗, ๑๐๔๖/๑๘๘

ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/อํงเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/อํงเก
คามนุตร	๖๘๗/๒๙,๙๖๓/๑๕๘	คฤตตตฤาย	๑๐๑๖/๑๗๖
คายนุติ	๘๓๗/๑๐๘	คฤถกฏาหิ	๘๒๔/๑๐๓
การยฺห	๗๓๒/๖๑,๑๒๒๘/๒๕๗, ๑๒๓๔/๒๖๐	คฺฤโถ	๘๒๖/๑๐๔
คิรคฺคสมทฺชโร	๘๓๓/๑๐๗	เคหสิตกถิ	๘๑๕/๙๙
คิลานปฺจจฺจิกา	๑๒๒๘/๒๕๘, ๑๒๓๕/๒๖๐	โคขีริ	๑๒๓๗/๒๖๑
คิลานสญฺญา	๑๑๘๒/๒๔๓, ๑๒๓๒/๒๕๙	โคฐโม	๘๒๒/๑๐๒
คิลานา	๗๔๘/๗๐,๘๕๘/๑๑๘, ๙๐๑/๑๓๔,๙๔๙/๑๕๑, ๑๐๒๗/๑๘๐,๑๑๑๐/๒๑๔, ๑๑๑๔/๒๑๕,๑๑๗๙/๒๔๒, ๑๑๘๑/๒๔๒,๑๒๒๗/๒๕๖, ๑๒๓๓/๒๕๙,๑๒๔๐/๒๖๔	โคสปิ	๑๒๓๑/๒๕๘
คิหิคต	๑๐๙๐/๒๐๔,๑๐๙๒/๒๐๕, ๑๐๙๕/๒๐๖,๑๐๙๕/๒๐๖	[ฆ]	
คิหิณี	๗๙๘/๙๔,๙๓๖/๑๔๖, ๙๘๒/๑๖๔,๑๑๗๙/๒๔๑, ๑๑๘๔/๒๔๓,๑๒๑๐/๒๕๑, ๑๒๑๒/๒๕๒,๑๒๔๐/๒๖๓	ฆมฺภูมฺภิสฺสิ	๖๘๙/๓๑
คิหิเวยฺยาวจฺจํ	๙๙๐/๑๖๗	ฆร	๗๔๘/๗๐,๘๕๔/๑๑๖, ๘๖๔/๑๒๑,๙๐๗/๑๓๖
คิํ	๘๓๓/๑๐๗	ฆาตาเปสฺสนฺติ	๖๗๘/๒๓
คิํปโค	๑๑๙๖/๒๔๗	ฆาเตตฺถกโม	๖๘๒/๒๖
		ฆาเตม	๑๐๒๘/๑๘๐
		ฆาเตสฺสํ	๖๘๒/๒๖
		[จ]	
		จํกมฺติ	๙๔๑/๑๔๘
		จจจจํ	๘๕๒/๑๑๕
		จจฺจํ	๑๑๕๘/๒๓๔,๑๑๖๐/๒๓๕
		จจฺจํ	๑๐๓๓/๑๘๓
		จจฺจํ	๑๐๔๒/๑๘๗
		จจฺจํ	๗๘๔/๘๗

ปทานุกรกโม

ปพเพ/อุงเก

จตุเทยยุ	๙๒๕-๙๒๖/๑๐๓-๑๐๔
จตุเทสิ	๙๐๖/๙๖
จตุต	๑๑๘๑/๒๔๒
จตุตฺปาหนั	๑๑๘๑/๒๔๒, ๑๑๘๗/๒๔๑
จตุทกั	๗๕๙/๗๕, ๗๖๓/๗๗
จตุทคามินิโย	๗๑๕/๔๗
จตุททา	๗๑๗/๔๘, ๑๑๔๙/๒๓๐
จพฺพฤคิยา	๖๗๔/๑๙, ๗๙๙/๙๔, ๙๓๓/๑๐๗, ๙๙๗/๑๒๙, ๑๑๗๙/๒๔๑, ๑๑๘๔/๒๔๓, ๑๑๙๙/๒๔๗, ๑๒๒๙/๒๕๗, ๑๒๓๔/๒๕๙
จพฺพฤคิยานั	๑๐๒๙/๑๙๐
จมายั	๑๒๑๖/๒๕๓
จสฏฺฐิธิตา	๑๒๒๗/๒๕๖
จาทะติ	๖๖๔/๑๐
จินฺนเ	๑๑๙๐/๒๔๕
จุปัน	๖๕๗/๕
เจทนกั	๙๙๙/๑๒๙

[ข]

ชตุมฏฺฐเกน	๙๐๖/๙๖
ชตุมยั	๙๐๙/๙๗

ปทานุกรกโม

ปพเพ/อุงเก

ชนกา	๑๑๖๔/๒๓๖
ชนปทจาริกั	๙๙๗/๑๓๓
ชนปเทสุ	๖๙๙/๓๑, ๖๙๐/๓๒, ๙๖๔/๑๒๐
ชปฺปิสฺสติ	๙๕๐/๑๑๔
ชปฺเปติ	๙๕๐/๑๑๔
ชปฺเปยุย	๙๕๑/๑๑๕
ชาตัม	๑๐๖๒/๑๙๓
ชานนฺติ	๖๙๔/๑๐๓๓/๑๙๓, ๑๐๗๗/๑๙๙, ๑๐๙๕/๒๐๖
ชานนฺตึ	๗๐๓/๓๙, ๗๐๙/๔๒, ๙๔๓/๑๔๙
ชานัน	๖๖๔-๖๖๖/๑๑-๑๒, ๖๙๓/๒๗
ชานาติ	๖๖๖/๑๑, ๖๗๙/๒๓, ๖๙๔/๒๗
ชานาถ	๑๑๐๑/๒๑๐, ๑๑๓๐/๒๒๒
ชานาม	๖๙๔/๓๕
ชานาหิ	๖๙๒/๒๖, ๙๒๐/๑๔๑
ชานิตฺวา	๖๙๙/๓๗, ๗๕๙/๗๕
ชานิตุํ	๖๕๖/๒
ชานุมณฺทลั	๑๒๔๐/๒๖๔
ชานะยุยั	๖๕๖/๒
ชายมานา	๗๙๓/๙๒

ปทานุยกโม	ปพเพ/อุงเก	ปทานุยกโม	ปพเพ/อุงเก
ชัมมจุนาย	๑๐๙๐/๒๐๕, ๑๑๑๙/๒๑๗	[จ]	
ชัมมจุนา	๘๘๓/๑๒๘	จเปตฺวา	๗๖๕/๗๘, ๑๐๐๑/๑๗๑
ชัมมจุนาเนน	๖๗๐/๑๕, ๖๙๖/๓๖	จันนารเหณ	๖๕๘/๖
ชัมมจุนา	๑๐๒๘/๑๘๑	จันเนหิ	๑๐๕๑-๑๐๕๒/๑๙๐
ชัมม	๙๖๙/๑๖๐	จิตา	๘๓๖/๑๐๘
ชัมมจุนา	๖๖๗/๑๓	จิตฺตกาส	๘๓๗/๑๐๘, ๙๖๓/๑๕๘
ชัมมจุนา	๗๒๓/๕๒		
[ณ]		[ท]	
ฉาเปตฺวา	๑๐๒๘/๑๘๐	ทสมกสฺวาตาทปสฺสโรสสมพฺพสุทฺธานํ	
ฉาเปสฺสุทฺธานิ	๘๒๔/๑๐๓		๑๐๙๐/๒๐๕, ๑๑๑๙/๒๑๗
[ณ]		[ต]	
ณตฺตติ	๖๗๑/๑๖, ๖๘๔/๒๘, ๖๙๖/๓๖, ๗๑๒/๔๕, ๗๑๘/๔๙ - อาทิ	ตตฺตฺตฺตฺตฺต	๖๕๖/๑
ณตฺตติจตฺตฺตฺต	๖๕๘/๖	ตตฺตฺตฺตฺตฺต	๗๙๓/๙๒
ณตฺตติทตฺตฺต	๑๐๘๗/๒๐๓, ๑๑๐๔/๒๑๒, ๑๑๔๓/๒๒๘	ตตฺตฺตฺตฺต	๗๙๓/๙๒
ณตฺต	๗๙๒/๙๐, ๘๓๘/๑๐๘, ๑๒๓๓/๒๕๙	ตตฺตฺต	๗๓๕/๖๓
ณต	๖๘๔/๒๗	ตตฺตฺต	๖๘๘/๓๐
ณตฺต	๖๘๗/๒๙, ๑๐๓๗/๑๘๕	ตตฺตฺต	๖๕๖/๑
ณตฺต	๖๗๐/๑๕, ๗๑๑/๔๕, ๙๒๕/๑๔๓, ๑๐๙๕/๒๐๗	ตตฺต	๖๖๔/๑๐
		ตตฺต	๘๐๒/๙๕
		ตต	๖๗๐/๑๕
		ตต	๖๗๐/๑๕
		ตต	๖๗๐/๑๕
		ตต	๖๘๘/๓๐

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องเก

ตาเรถ	๖๘๘/๓๐
ตาโล	๖๗๖/๒๐
ตาวกาลิก	๙๑๙/๑๔๐
ติฏฐติ	๖๗๖/๑๙, ๙๔๑/๑๔๘
ติณานิ	๙๖๙/๑๖๐
ติตถายตน	๖๖๖/๑๒
ติตถิยา	๖๘๒/๒๖
ติตถิเยสุ	๖๘๔/๒๘
ติพพาน	๑๐๙๐/๒๐๔, ๑๑๑๙/๒๑๗
ติรจฺจนาคต	๖๕๘/๖, ๖๗๖/๑๙, ๗๐๑/๓๘, ๘๔๐/๑๐๙
ติรจฺจนาคตมนุสฺสวีกุคห	๖๖๑/๘, ๗๐๒/๓๙, ๗๐๗/๔๒, ๘๔๐/๑๑๐
ติรจฺจนานิโยนียา	๘๗๗/๑๒๖
ติรจฺจนาวิชฺฐ	๑๐๑๓/๑๗๕, ๑๐๑๗/๑๗๖
ติโรกฺขุเท	๘๒๔/๑๐๓
ติโรปการ	๘๒๕-๘๒๖/๑๐๓/๑๐๔
ติโรรฺฐเจ	๙๖๖/๑๕๙
ติลเตล	๑๒๓๗/๒๖๑
ติลปิฏจ	๑๒๐๔/๒๔๙
ตีเรตฺวา	๖๙๔/๓๔, ๑๐๓๓/๑๘๓
ตุฏฺฐพฺพ	๗๙๓/๙๓

ปทานุกรกโม

ปพเพ/องเก

ตุณฺหิ	๖๗๑/๑๖, ๖๗๗/๒๑, ๗๑๒/๔๖, ๗๑๘/๕๐, ๗๒๔/๕๔, ๗๓๐/๕๙, ๙๕๘/๑๕๖, ๑๒๒๗/๒๕๖, ๑๒๓๙/๒๖๒
ตุวฺวณฺเณติ	๙๓๒/๑๔๕
เตมาส	๙๗๑/๑๖๑, ๑๐๕๒/๑๙๐
เตมิยติ	๖๙๒/๓๓
เตถ	๗๔๘/๗๑, ๗๕๓/๗๓, ๑๒๓๔/๒๕๙
เตถลสิปาเก	๗๙๗/๙๓

[ก]

กนฺทรา	๑๒๒๔/๒๕๕
กมฺภาน	๘๔๔/๑๑๑
กเล	๑๒๔๑/๒๖๕
กฺฤณฺณจฺยสฺส	๖๕๙-๖๖๑/๗-๘, ๖๗๖/๑๙, ๖๘๐/๒๕, ๖๙๒/๓๓, ๗๐๑/๓๘, ๗๐๒/๓๙, ๗๐๖/๔๑, ๗๐๗/๔๒
กฺฤณฺณจฺยยา	๖๗๑/๑๖, ๖๘๔/๒๘, ๖๙๖/๓๖, ๗๑๒/๔๖, ๗๑๘/๕๐, ๗๒๔/๕๔, ๗๓๐/๕๙
เกยฺยสฺสวาทิ	๖๘๔/๒๗

ปทานุฏโกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุฏโกโม	ปพเพ/องฺเก
	[ท]		
ทกฺขา	๖๕๖/๑	ทาคฺคกโม	๙๒๕/๑๔๓
ทณฺฑทาเปสฺสุ	๖๗๘/๒๓	ทาคฺคํ	๙๒๐/๑๔๑
ทณฺฑทิตฺ	๖๗๘/๒๓	ทานํ	๖๗๙/, ๑๑๒๕/๒๒๐
ทเพยฺย	๗๔๕/๖๙, ๑๐๙๖/๒๐๗	ทายกา	๗๗๗/๘๔
ทเพยฺยํ	๗๓๕/๖๔, ๗๔๕/๖๙	ทารุกฺกุโ	๘๒๖/๑๐๔
ทริ	๑๒๓๔/๒๕๙, ๑๒๓๗/๒๖๑	ทารุปากาโร	๘๒๖/๑๐๔
ทยฺยหิ	๙๐๗/๑๓๖, ๑๐๐๘/๑๗๓	ทาสี	๘๕๕/๑๑๖
ทสฺสหาปณฺณกํ	๗๙๐/๘๙	ทาสฺ	๖๘๐/๒๔
ทสฺสิทฺฐาปทิกา	๑๒๑๒/๒๕๒	ทิกฺกุจ	๖๗๘/๒๓๓, ๖๘๒/๒๖, ๑๐๕๑/๑๙๐
ทสฺสนาย	๘๓๓/๑๐๗, ๙๗๗/๑๖๒	ทิกฺกุจรมฺมิกานํ	๖๕๖/๕
ทสฺสนียา	๖๕๖/๑, ๖๘๙/๓๑, ๖๙๙/๓๗, ๗๐๔/๓๙	ทินฺน	๖๗๘/๒๓๓, ๗๖๕/๓๘, ๑๐๘๑/๒๐๐, ๑๐๙๖/๒๐๘, ๑๑๒๗/๒๒๑
ทสฺสญฺจารี	๖๙๒/๓๓, ๘๓๖/๑๐๘, ๘๕๒/๑๑๕, ๙๘๐/๑๖๔	ทิสฺสติ	๙๖๓/๑๕๘
ทสฺสเนน	๖๘๙/๓๑	ทิมฺโส	๘๘๘/๑๒๙
ทสฺสาม	๙๒๒/๑๔๒	ทุกฺกุฏ	๖๕๙-๖๖๒/๗-๙, ๖๗๐-๖๗๑/๑๕-๑๖, ๖๗๒/๑๗, ๖๗๖/๒๐ - ภาทิ
ทสฺเสสิ	๗๔๓/๖๘, ๑๑๕๐/๒๓๑	ทุกฺกํ	๘๙๒/๑๓๐-๑๓๑
ทหรานํ	๘๘๓/๑๒๘	ทุกฺข	๗๑๐/๔๓, ๑๐๙๐/๒๐๔-๒๐๕, ๑๑๑๙/๒๑๗, ๑๑๖๐/๒๓๕
ทาทพฺพา	๑๑๒๔/๒๑๙	ทุกฺขิตี	๙๔๖/๑๕๐
		ทุกฺคณฺโ	๘๑๐/๙๗

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

ทุคคหิเตน	๘๖๙/๑๒๓
ทุจโจฬา	๗๓๘/๖๖
ทุติยา	๘๕๓/๑๑๖
ทุติยิกา	๖๙๒/๓๓, ๖๙๓/๓๔, ๘๕๑/๑๑๕, ๙๗๖/๑๖๒, ๑๐๕๗/๑๙๑, ๑๑๑๘/๒๒๖
ทุทฐโก	๘๒๒/๑๐๒
ทุโปสตาย	๖๕๖/๔
ทุพพลจิวรปจจาสา	๙๒๐/๑๔๑
ทุพพลจิวรสนญา	๙๒๓/๑๔๒
ทุพพลจิวเร	๙๒๓/๑๔๒
ทุพพลยา	๒๒๗/
ทุพภรตา	๖๕๖/๔, ๑๐๙๖/๒๐๘, ๑๑๐๒/๒๑๑, ๑๑๒๕/๒๒๐
ทุมมฏฺเฐ	๖๕๖/๕
ทุราคทานิ	๑๑๑๙/๒๑๗
ทุรุตทานิ	๑๐๓๐/, ๑๑๑๙/๒๑๗
ทุสสิพพิติ	๘๙๒/๑๓๐
ทุติ	๙๕๐/๑๕๑
ทุปฐาริเตน	๘๖๙/๑๒๓
ทุเสตุ	๑๐๖๒/๑๙๓
ทุเสนฺติ	๙๖๑/๑๕๗
ทุเสสิ	๖๘๘/๓๐
เทติ	๙๑๖/๑๓๙, ๑๑๒๕/๒๒๐

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

เทถ	๑๑๓๐/๒๒๒
เทนฺติ	๖๙๙/๓๗, ๗๐๔/๔๐
เทยฺยธมฺมิ	๙๐๗/๑๓๖
เทโว	๖๙๒/๒๖
เทเสตพฺพิ	๘๘๙/๑๓๐
ทวฺงกุลปพฺพปรมิ	๘๑๑-๘๑๒/๙๘
ทวาทสวสฺสา	๑๐๙๐/๒๐๕
ทวาวฏฺฐาเน	๘๒๐/๑๐๑
ทวธา	๖๗๑/๑๖
โทสคามินิโย	๗๑๕/๔๗
โทสา	๑๑๔๙/๑๓๐

[๕]

ธนุกิโต	๖๘๐/๒๔
ธเนน	๑๒๓๓/๒๕๙
ธมฺเม	๖๙๔/๓๕, ๗๑๐/๔๔, ๗๙๒/๑๐๗๗/๑๙๘-๑๙๙, ๑๑๖๐/๒๓๕, ๑๒๒๗/๒๕๖
ธมฺมกมฺม	๖๙๗/๓๖
ธมฺมกมฺมสนญา	๖๗๒/๑๗, ๖๙๗/๓๖, ๗๑๓/๔๖, ๗๒๕/๕๔, ๗๓๑/๖๐, ๑๐๙๙/๒๐๙, ๙๕๙/๑๕๖, ๑๐๘๑/๑๑๒๘/๒๒๑

ปทานุคฺกโม	ปทุเพ/อุงเก	ปทานุคฺกโม	ปทุเพ/อุงเก
ทรมปุเรกขาราย	๘๗๘/๑๒๖, ๑๐๓๒/๑๘๒	ทฺฐปณฺณตฺเต	๘๖๓/๑๒๐
ทรมมิกสญฺญา	๙๑๔/๑๓๙, ๙๓๐/๑๔๔	ทฺฐตฺตฺส	๖๕๖/๕
ทรมมิกิ	๙๑๑/๑๓๘	ทฺฐวติ	๙๙๒/๑๖๗
ทรมมียา	๘๑๐/๙๗	ทฺฐวณ	๘๑๒/๙๘
ทรมมึ	๗๗๘/๘๔, ๘๘๓/๑๒๘, ๙๒๕/๑๔๓, ๑๐๗๗/๑๙๘	ทฺฐวณฺติยา	๘๑๒/๙๘
ทราตี	๑๐๗๔/๑๙๗	ทฺฐวเปยฺย	๑๐๖๓/๑๙๓
ทราธม	๑๐๑๖/๑๗๖	ทฺฐววิตุ	๘๐๖/๙๖
ทราธามิ	๖๗๑/๑๖, ๗๑๒/๔๖, ๙๒๖/๑๔๓, ๑๐๙๖/๒๐๘, ๑๑๐๒/๒๑๑, ๑๑๒๕/๒๒๐, ๑๒๓๙/๒๖๒	[น]	นทฺฐมฺติ ๖๗๑/๑๖, ๗๑๒/๔๕, ๙๕๘/๑๕๖, ๑๐๙๖/๒๐๘, ๑๑๒๕/๒๒๐
ทราธติ	๑๑๘๒/๒๔๒		
ทราธณ	๘๐๖/๙๖	นทฺฐมฺ	๘๒๐/๑๐๑
ทราธยฺย	๙๐๓/๑๓๕, ๑๑๗๘/๒๔๒, ๑๑๙๑/๒๔๕	นทฺฐมฺรา	๗๙๘/๙๔, ๘๘๓/๑๒๗
ทราธสุ	๘๘๗/๑๒๙	นทฺฐมฺนฺติ	๘๓๗/๑๐๘
ทราธสฺสทฺฐนฺติ	๑๑๙๐/๒๕๔	นทฺฐมฺ	๘๓๓/๑๐๗
ทฺฐิตโร	๗๙๓/๙๒	นทฺฐมฺทฺฐกามา	๖๖๗/๑๓
ทฺฐิตฺตา	๙๖๑/๑๕๗	นทฺฐกานํ	๙๑๖/๑๓๙, ๙๙๙/๑๗๐
ทฺฐิ	๙๔๘/๑๕๐, ๙๗๕/๑๖๒, ๙๙๖/๑๖๙, ๑๐๕๒/๑๙๐, ๑๑๑๓/๒๑๕, ๑๑๑๗/๒๑๖, ๑๑๕๖/๑๒๔	นทฺฐกานํ	๙๑๖/๑๓๙, ๙๙๙/๑๗๐
		นทฺฐจิจฺฉิวิกราย	๘๘๖/๑๒๘, ๑๐๐๗/๑๗๓, ๑๒๒๗/๒๕๖
		นทฺฐจิสญฺญา	๗๓๖/๖๕
		นทฺฐจิ	๑๐๐๘/๑๗๓
		นทฺฐิ	๖๘๘/๓๐

ปทานุกรกโม	ปทุเพอุงเก	ปทานุกรกโม	ปทุเพอุงเก
นทีปาร์	๖๘๘/๓๐	นิกุกทุเพอุงเก	๙๕๑/๑๕๒
นวกตวรา	๖๕๖/๒	นิกุกนตวรา	๖๘๙/๓๑
นวกมมิก	๖๕๖/๒	นิกุกมมิก	๖๗๙/๒๓
นสฺสติ	๗๓๗/๖๕	นิกุกิตฺตมตฺเต	๖๖๖/๑๓,
นุหฺนปรีโยสาเน	๘๘๕/๑๒๘,	๙๔๘/๑๕๐,๙๗๕/๑๖๒,	
	๑๒๐๐/๒๔๘	๑๐๕๒/๑๙๐,๑๑๐๙/๒๑๔,	
นุหฺนยนฺติ	๗๙๘/๙๔,	๑๑๑๗/๒๑๖	
	๘๘๓/๑๒๘,๑๑๙๘/๒๔๗	นิกุกิตฺตทานิ	๘๙๗/๑๓๓
นุหฺนยิตฺวา	๘๒๔/๑๐๓	นิกุกิปปิ	๗๔๓/๖๘
นุหฺนยเยย	๘๘๔/๑๒๘,๑๑๙๘/๒๔๘	นิกุกิปปิตฺวา	๘๙๗/๑๓๓
นหานา	๗๒๙/๕๗	นิกุกิปปิสฺสามิ	๗๕๓/๘๓
นหานาปาปุรเณ	๙๓๙/๑๔๗	นิกุกาทน	๖๕๖/๒
นหานุพนฺนฺนฺติ	๑๑๑๑/๒๑๔	นิกุกคหา	๖๕๖/๕
นหานุพนฺนฺนฺสฺสนฺติ	๑๑๑๑/๒๑๔	นิกุกจกตฺ	๘๕๕/๑๑๖
นหานุพนฺนฺเรย	๑๑๑๒/๒๑๕	นิกุกจกตฺติกา	๘๕๕/๑๑๖
นากิมณฺทล	๑๒๔๐/๒๖๔	นิกุกาเน	๘๘๓/๑๒๘
นามกมฺม	๖๘๐/๒๕,๗๓๐/๖๐	นิกุกพฺพติ	๙๓๔/๑๔๕
นาวิก	๖๘๘/๓๐	นิกุกนโนกาส	๘๓๗/๑๐๘,
นาสิตา	๖๖๖/๑๒	๙๖๓/๑๕๘	
นิกุกณฺณิก	๘๕๐/๑๑๔,๘๕๑/๑๑๕	นิกุกปตฺ	๗๙๓/๙๒
นิกุกทุเพ	๖๕๖/๒	นิกุกิปปน	๖๕๘/๖
นิกุกทุพฺม	๙๖๔/๑๒๑	นิกุกพตฺ	๑๒๓๗/๒๖๑
นิกุกทุพฺมาเปย	๙๕๑/๑๕๒	นิกุกพิฏฺจราชภโฏ	๘๒๔/๑๐๒
นิกุกทุพฺมาเปสิ	๘๖๔/๑๒๑	นิกุกนฺตฺตสฺสนฺนา	๑๐๔๐/๑๘๖

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
ปฏฺชิตฺตํ	๑๒๒๙/๒๕๘	ปฏฺจาทิกํ	๘๙๘/๑๓๔
ปฏฺชิปปิ	๘๕๔/๑๑๖	ปฏฺณตฺตํ	๖๘๗/๓๐, ๑๐๒๓/๑๗๘, ๑๑๗๘/๒๔๒, ๑๑๘๔/๒๔๔, ๑๒๓๔/๒๖๐
ปฏฺคณฺเฑยฺย	๖๖๙/๑๔, ๙๕๖/๑๕๕	ปฏฺณเปสฺสํ	๘๘๓/๑๒๘, ๙๗๓/๑๖๑
ปฏฺคเหตฺวา	๗๓๕/๖๓, ๑๐๙๕/๒๐๗, ๑๑๒๔/๒๑๙	ปฏฺณปาเปติ	๑๐๔๘/๑๘๙
ปจฺาเปตฺวา	๘๒๑-๘๒๒/๑๐๑-๑๐๒	ปฏฺณปาเนนฺโต	๖๕๖/๒, ๖๘๙/๓๑
ปจฺิตฺวา	๘๒๑-๘๒๒/๑๐๑-๑๐๒	ปฏฺณปาเปสิ	๖๕๖/๒, ๖๘๙/๓๑, ๑๐๓๓/๑๘๓
ปจฺจกฺขามิ	๗๐๙/๔๓	ปฏฺณปายิสฺสติ	๖๖๗/๑๓
ปจฺจตฺตํ	๘๗๖/๑๒๕	ปฏฺหํ	๑๒๑๙/๒๕๓
ปจฺจสฺสฺสฺส	๖๕๖/๒	ปฏฺทิสฺสติ	๖๘๐/๒๕
ปจฺจากตฺา	๖๑๕/๔๗	ปฏฺทิกอสฺติ	๖๙๔/๓๔, ๑๐๓๓/๑๘๓
ปจฺจากจฺฉิ	๖๙๔/๓๔, ๑๐๓๓/๑๘๓	ปฏฺทิกอสฺนฺติ	๗๒๓/๕๒
ปจฺจากจฺฉิณฺ	๑๐๒๓/๑๗๘	ปฏฺทิกฺขิตฺตํ	๘๔๒/๑๑๐, ๑๒๓๕/๒๖๐
ปจฺจากนฺตฺวา	๑๐๐๘/๑๗๓, ๑๐๓๓/๑๘๓	ปฏฺทิกฺเขป	๑๐๓๙/๑๘๖
ปจฺจาสิสฺสิตพฺพา	๑๐๕๙/๑๙๒	ปฏฺทิกฺคณฺหาติ	๗๐๓/๓๙, ๘๒๒/๑๐๒, ๑๒๓๑/๒๕๘
ปจฺจาหฺร	๗๔๓/๖๘	ปฏฺทิกฺคเหตฺพพา	๗๓๕/๖๓
ปจฺฉนฺโต	๑๒๔๐/๒๖๔	ปฏฺทิกฺคเหสิ	๑๐๓๓/๑๘๓
ปจฺฉนาภตฺตํ	๘๕๙/๑๑๘	ปฏฺทิมาย	๖๕๖/๕
ปจฺฉินฺทิสฺ	๘๕๔/๑๑๖	ปฏฺทิจฺเจสิ	๖๖๔/๑๑
ปจฺฉินฺ	๙๗๑/๑๖๑, ๑๐๕๒/๑๙๐	ปฏฺทิจฺเจสฺสติ	๖๖๔/๑๐
ปจฺาปตี	๖๘๒/๒๕-๒๖, ๗๙๓/๙๒	ปฏฺจ	๘๘๓/๑๒๘
ปณฺจมาสํ	๖๘๔/๒๗		
ปณฺจาทิกฺกนฺเต	๙๐๐/๑๓๔		

ปทานุกรโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุกรโม	ปทุเพ/องเก
ปฏิจจนุ	๖๕๖/๒, ๘๔๔/๑๑๑	ปฏิปถิ	๘๓๗/๑๐๘
ปฏิจจาทนตถาย	๑๒๒๖/๒๕๖	ปฏิปิพน	๖๕๗/๕
ปฏิจจาทนตติ	๗๒๓/๕๒	ปฏิจจนุโตะ	๖๕๖/๓
ปฏิจจาทนตติยา	๑๒๔๐/๒๖๔	ปฏิจจนิ	๖๖๔/๑๐
ปฏิจจณาย	๖๕๘/๕	ปฏิจจปสสมภนติ	๗๑๒/๔๖,
ปฏิจเจตพพ	๑๒๒๘/๒๕๗,		๗๑๘/๕๐, ๗๓๐/๕๙
	๑๒๓๔/๒๖๐	ปฏิจจทจิจต	๖๕๖/๒, ๖๕๘/๖,
ปฏิจเจสมิ	๑๒๓๔/๒๖๐		๖๗๖/๑๙, ๖๘๙/๓๑, ๗๐๑/๓๘
ปฏินิสสัคคาย	๖๖๙/๑๔, ๖๗๑/๑๖,	ปฏิจพล	๖๕๘/๖, ๗๐๑/๓๘,
	๗๑๐/๔๔, ๗๑๒/๔๕, ๗๑๖/๔,		๗๑๑/๔๕, ๘๔๐/๑๐๙, ๘๕๒/๑๑๕,
	๗๑๘/๔๙-๕๐, ๗๒๒/๕๒,		๘๒๕/๑๔๓, ๑๐๓๗/๑๘๕,
	๗๒๔/๕๓-๕๔, ๗๒๘/๕๗,		๑๐๗๗/๑๙๙, ๑๐๙๕/๒๐๗,
	๗๓๐/๕๙, ๘๕๖/๑๕๕, ๘๕๘/๑๕๖		๑๑๒๔/๒๑๙
ปฏินิสสทตติ	๖๗๐/๑๕, ๗๑๑/๔๔,	ปฏิจพาหิ	๙๑๑/๑๓๘, ๙๒๗/๑๔๔
	๗๑๗/๔๘, ๗๒๙/๕๘,	ปฏิจภาณจิจต	๙๗๗/๑๖๒
	๙๕๗-๙๕๘/๑๕๕-๑๕๖	ปฏิจมานนุติ	๖๕๖/๓
ปฏินิสสทตติ	๗๒๓/๕๓	ปฏิจญจิจตวา	๑๑๙๐/๒๔๕
ปฏินิสสทตติยา	๖๗๓/๑๗,	ปฏิจฐปา	๖๖๗/๑๓
	๗๑๔/๔๖, ๗๓๒/๖๐,	ปฏิจลาภน	๗๔๐/๖๗, ๗๕๐/๗๒,
	๙๖๐/๑๕๗		๑๒๓๗/๒๖๑
ปฏินิสสทตติ	๗๒๖/๕๕	ปฏิจวิสสเก	๑๐๓๗/๑๘๕
ปฏินิสสทชย	๖๖๙/๑๔, ๗๑๐/๔๔,	ปฏิจเวเทหิ	๖๕๖/๒
	๙๕๖/๑๕๕	ปฏิจสสุณิตวา	๙๙๔/๑๖๘, ๑๑๔๖/๒๓๐
ปฏินิสสทชย	๗๒๒/๕๒	ปฏิจเสวนตถาย	๖๗๔/๑๘

ปทานุกรกโม	ปพฺพេ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพេ/องฺเก
ปฏฺฐเปสฺสุ	๘๕๔/๑๑๗	ปทกฺขิณฺ	๘๑๐/๙๗
ปฏฺฐา	๗๗๘/๘๔, ๙๔๑/๑๔๘, ๙๕๐/๑๕๑, ๙๙๙/๑๗๐	ปทสา	๑๑๘๕/๒๔๔
ปจฺมาปตฺติก	๖๗๙/๒๔, ๗๐๕/๔๑, ๗๓๒/๖๐	ปพฺพชิต	๖๕๖/๑, ๘๐๖/๙๖
ปณฺทก	๖๖๑/๘, ๗๐๒/๓๙, ๗๐๗/๔๒, ๘๔๐/๑๑๐, ๘๕๒/๑๑๖	ปพฺพชฺช	๖๘๒/๒๖
ปณฺทิตา	๖๕๖/๑	ปพฺพปรมา	๘๑๒/๙๘
ปณฺทฺอุปฺปลาโส	๖๖๖/๑๒	ปพฺพพาเชตฺถิ	๖๘๒/๒๖
ปณฺทฺจจฺจตฺตํ	๑๑๘๑/๒๔๒	ปพฺพพาเชสิ	๖๘๒/๒๖
ปณฺทฺธรสิโก	๑๐๖๐/๑๙๒	ปมาณาติฏฺกนฺตํ	๘๙๑/๑๓๐
ปณฺทฺธสฺสกาโร	๘๖๖/๑๒๒	ปมาณิกา	๘๘๘/๑๒๙
ปตฺวตฺตตา	๖๙๔/๓๕, ๑๐๓๓/๑๘๓	ปมฺขิ	๙๕๒/๑๕๓
ปตฺต	๗๓๓/๖๒, ๗๙๓/๙๒, ๑๐๖๙/๑๙๖, ๑๐๗๔/๑๙๗, ๑๐๙๘/๒๐๐, ๑๑๒๑/๒๑๘	ปยฺยฺรฺปาสนฺตฺติ	๗๗๘/๘๔, ๙๔๑/๑๔๘
ปตฺตกถฺลลํ	๖๗๑/๑๖, ๗๑๘/๔๙, ๙๒๖/๒๔๓, ๙๕๕/๑๕๖, ๑๑๐๒/๒๑๑, ๑๑๓๑/๒๒๓	ปยฺยฺรฺปาสิทฺวา	๙๔๑/๑๔๘
ปตฺตวณฺชฺช	๗๓๓/๖๒	ปโยเก	๗๔๐/๖๗, ๗๕๐/๗๒, ๗๘๐/๘๕
ปตฺตวิสฺสทฺวสฺส	๑๑๒๗/๒๒๑, ๑๑๖๐/๒๓๕	ปรโต	๘๒๖/๑๐๔
ปตฺตริทฺวา	๙๐๒/๑๓๕	ปรํ	๘๗๐/๑๒๔, ๘๗๑/๑๒๔
ปตฺโตทฺท	๗๓๕/๖๓	ปราชฺชิต	๖๗๘/๓๒, ๗๑๗/๔๘
		ปราชฺสนํ	๖๕๗/๕
		ปรีกฺขยํ	๗๙๓/๙๑
		ปรีกฺขิณฺ	๗๙๓/๙๑
		ปรีกฺขาร	๗๔๖/๗๐, ๗๕๘-๗๘๐/๗๕๗๖, ๗๖๓-๗๖๕/๗๗-๗๘, ๗๖๘-๗๘๐/๗๙-๘๑ -อาทิ

ปทานุกุโธม	ปทุพเพ/องฺเก	ปทานุกุโธม	ปทุพเพ/องฺเก
ปริกขิตต	๖๙๒/๓๓,๑๐๑๐/๑๗๔, ๑๐๒๕/๑๗๙,๑๒๒๖/๒๕๖	ปริภาสิ	๙๒๔/๑๐๓
ปริกฺเขป	๖๙๒/๓๓,๑๐๑๐/๑๗๔, ๑๐๒๕/๑๗๙,๑๒๒๖/๒๕๖	ปริภาเสยฺย	๑๐๓๐/๑๙๒
ปริกุกฺกิตา	๙๙๓/๑๒๘,๑๑๖๔/๒๓๖	ปริภุชฺชติ	๗๓๖/๖๕,๑๐๐๓/๑๗๒
ปริจฺจุณฺทิตพฺพา	๑๑๔๐/๒๒๗	ปริภุชฺชิตพฺพา	๙๙๓/๑๒๘
ปริตฺต	๗๔๕/๖๙,๑๐๑๖/๑๗๖	ปริภุชฺชิสฺสุ	๗๕๘/๗๕,๗๖๓/๗๗
ปริปฺกฺเก	๖๖๔/๑๐	ปริโภชนีย	๑๐๒๒/๑๗๙
ปริปฺจฺจนาย	๑๑๐๙/๒๑๔	ปริมณฺฑล	๑๒๔๐/๒๖๓
ปริปฺภุณฺทวาทสวสฺส	๑๐๙๕/๒๐๖, ๑๑๓๙/๒๒๖	ปริมทฺทาเปยฺย	๑๒๐๗/๒๕๐, ๑๒๑๐/๒๕๑
ปริปฺภุณฺทวิสฺทิวสฺสาย	๑๑๒๒/๒๑๘	ปริมทฺทาเปสฺสณฺติ	๑๒๐๖/๒๕๐
ปริปฺภุณฺทสณฺณ	๑๐๙๓/๒๐๖, ๑๑๒๒/๒๑๘	ปริยาปฺณนฺติ	๑๐๑๓/๑๗๕
ปริปฺปฺเรนฺตี	๖๗๖/๒๐	ปริยาเยน	๑๐๐๗/๑๗๓
ปริพาหิรา	๙๐๗/๑๓๖	ปริยฺยฺญฺจฺจิโต	๖๙๙/๓๑
ปริพฺพาชกสฺมาปฺนฺน	๖๙๐/๒๕, ๙๑๘/๑๔๐,๑๐๐๑/๑๗๑	ปริเยสฺติ	๖๙๐/๒๕,๖๙๔/๒๙, ๖๙๖/๓๖,๑๐๖๙/๑๙๖, ๑๐๗๔/๑๙๗,๑๐๙๘/๒๐๙, ๑๑๒๑/๒๑๘,๑๑๖๐/๒๓๕
ปริพฺพาชกสฺส	๙๑๗/๑๔๐, ๑๐๐๐/๑๗๐	ปริเยสฺสิทฺวา	๙๔๙/๑๕๑,๑๐๑๖/๑๗๔, ๑๑๑๘/๒๑๖
ปริพฺพาชกกาย	๙๑๗/๑๔๐,๑๐๐๐/๑๗๐	ปริยฺยฺญฺจฺจฺจฺวา	๗๔๓-๗๔๖/๖๙-๗๐
ปริภพฺยตา	๗๒๙/๕๗	ปริวิสฺถ	๖๕๖/๓
ปริภเวณ	๗๒๗/๕๕,๗๓๐/๕๗	ปริเวณวาสิกา	๖๗๙/
ปริภาสฺติ	๑๐๓๓/๑๙๓	ปริเวณ	๑๐๔๘/๑๙๙
		ปริสฺงฺกาย	๑๐๕๑/๑๙๐

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/อญฺเ	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/อญฺเ
ปริสฺติ	๙๑๖/๑๓๙, ๙๙๙/๑๗๐	ปริสฺสิสฺสนฺติ	๑๐๒๑/๑๗๗
ปริสฺสุทฺธา	๖๗๗/๒๑๑, ๗๙๒/๙๐, ๑๒๒๗/๒๕๖, ๑๒๓๙/๒๖๒	ปริสฺสิสฺ	๑๐๒๓/๑๗๘
ปริสฺสีนา	๗๙๓/๙๒	ปริสฺเสยฺย	๑๐๒๑/๑๗๗, ๑๐๒๒/๑๗๘, ๑๐๒๔-๕/๑๗๙, ๑๒๒๕/๒๕๖
ปฺลณฺฑุเก	๗๙๗/๙๓	ปฺวตฺโต	๖๖๖/๑๒
ปฺลิตฺตฺพุทฺติวา	๘๒๐/๑๐๑	ปเวเสติ	๘๐๘/๙๗
ปฺลุลฺลฺก	๘๕๖/๑๑๗, ๙๘๒/๑๖๕, ๙๘๔/๑๖๕	ปฺสนฺนํ	๖๕๖/๔
ปวตฺติเน	๑๑๑๑-๑๑๑๓/๒๑๔-๑๒๕	ปสาเป	๑๐๖๒/๑๙๓
ปวารีต	๗๙๗/๙๘, ๗๙๓/๙๑, ๑๐๓๗/๑๘๕, ๑๐๕๐/๑๘๙, ๑๒๓๓/๒๕๙	ปสาทาย	๙๐๒/๑๓๕, ๙๔๑/๑๔๘, ๑๒๓๔/๒๖๐
ปวิญฺจมตฺเต	๖๗๖/๒๐	ปสาเรสฺสนฺติ	๗๓๓/๖๒
ปวิวิตฺตา	๙๔๑/๑๔๘, ๙๕๐/๑๕๑	ปสฺสฺติ	๘๓๖/๑๐๘, ๙๘๐/๑๖๔
ปวิสฺติ	๘๒๔/๑๐๓, ๑๐๒๖/๑๗๙, ๑๐๒๗/๑๘๐, ๑๒๒๔/๒๕๕	ปสฺสนฺติ	๗๑๑/๔๔, ๗๑๗/๔๘, ๙๕๗/๑๕๕
ปวิสฺนํ	๘๒๔/๑๐๓	ปสฺสวา	๘๒๕/๑๐๓, ๘๒๖/๑๐๔, ๑๒๔๑/๒๖๔
ปวิสฺนฺติ	๘๕๒/๑๑๕	ปสฺสิตฺวา	๗๐๔/๔๐, ๗๓๓/๖๒
ปวิสฺตพฺโพ	๑๐๒๒-๑๐๒๓/๑๗๘	ปสฺสฺเสยฺยาถ	๙๐๒/๑๓๕
ปวิสฺติวา	๖๕๖/๓, ๘๐๒/๙๕, ๑๐๒๑/๑๗๗, ๑๐๒๒/๑๗๘	ปหาริ	๘๑๕/๙๙
ปวิสฺติ	๑๐๒๒/๑๗๘	ปหฺมุ	๑๑๖๖/๒๓๗
ปวิสฺมิหา	๑๐๒๓/๑๗๘	ปาฏฺงฺกี	๑๑๘๗/๒๔๔
ปวิสฺสฺสฺติ	๑๒๒๔/๒๕๕	ปาฏฺเฏสฺนีย	๑๒๒๘/๒๕๗, ๑๒๓๔/๒๖๐, ๑๒๓๗/๒๖๑
		ปาณฺหรานํ	๑๐๙๐/๒๐๔, ๑๑๑๙/๒๑๗

ปทานุฏโกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุฏโกโม	ปพเพ/องเก
ปาณาติปาตา	๑๐๗/๒๐๐, ๑๐๗๖/๒๐๘,๑๑๒๕/๒๒๐	ปารุปนติ	๙๓๘/๑๔๗
ปาณเ	๙๖๙/๑๖๐	ปาวาริกัสส	๗๕๘/๗๕,๗๖๓/๗๗
ปาทกถลิกั	๖๙๔/๓๔,๑๐๓๓/๑๘๓	ปาวิสสิ	๙๐๒/๑๓๕,๑๐๒๘/๑๘๑, ๑๒๒๔/๒๕๕
ปาทปิจั	๖๙๔/๓๔,๑๐๓๓/๑๘๓	ปาสาณหิ	๑๐๒๘/๑๘๑
ปาทำ	๖๙๒/๓๓	ปาสาทิก	๖๕๖/๑,๖๘๙/๓๑, ๖๙๙/๓๗,๗๐๔/๓๙
ปาทูปโค	๑๑๙๖/๒๔๗	ปิณฺณาก	๑๒๐๓-๑๒๐๔/๒๔๙
ปาเท	๗๓๕/๖๓,๑๐๙๕/๒๐๗, ๑๑๒๔/๒๑๙	ปิฏจมยั	๘๐๘/๙๗
ปาโททกั	๖๙๔/๓๔,๑๐๓๓/๑๘๓	ปิณฺฑาย	๙๐๒/๑๓๕,๑๐๗๒/๑๙๗
ปานีย	๘๑๕/๙๙,๑๐๒๒/๑๗๘, ๑๐๓๓/๑๘๓	ปิตุติวิสเยน	๘๗๗/๑๒๖
ปานียถาลกั	๘๑๕/๙๙	ปิปาสาย	๑๐๙๐/๒๐๔,๑๑๑๙/๒๑๗
ปาปก	๗๒๓/๕๒,๗๙๓/๙๓	ปิวัตติ	๑๐๔๑/๑๘๖
ปาปสททา	๗๒๑/๕๑	ปิพิตา	๖๙๐/๓๒,๘๐๒/๙๕,๘๐๖/๙๖
ปาปสิโลกา	๗๒๑/๕๑,๗๒๓/๕๒	ปุกฺคฺคฺลิเกน	๗๗๙/๘๔
ปาปาจารา	๗๒๑/๕๑,๗๒๒/๕๑	ปุกฺคฺคฺนฺติ	๑๒๑๙/๒๕๓
ปาปุรณั	๗๘๕/๘๗	ปุกฺคฺคามิ	๑๒๒๗/๒๕๖
ปายนฺติสญฺญา	๑๐๗๕/๑๙๘	ปุกฺคฺฉิ	๙๐๒/๑๓๕
ปายนฺตี	๑๐๗๒/๑๙๖,๑๐๗๔/๑๙๗	ปุกฺคฺเมว	๙๐๗/๑๓๖
ปาราชิกา	๖๕๗/๖	ปุกฺคฺตภาตโร	๖๘๐/๒๔,๙๕๗/๑๕๕
ปาริวาสิกจฺจนฺททาเนน	๑๑๖๗/๒๓๘	ปุกฺคฺตา	๖๗๘/๒๒
ปารุตฺติ	๖๗๖/๑๙	ปุกฺคฺสิลา	๖๗๑/๑๖
ปารุปติ	๘๙๙/๑๓๔,๙๐๔/๑๓๕	ปุนฺนวิฐฺพฺพิยา	๖๗๖/๒๐
		ปุกฺคฺพณฺทสมยั	๑๐๒๘/๑๘๑

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
ปุพฺพพณฺโณ	๘๓๐/๑๐๖
ปุรโตะ	๑๒๑๕/๒๕๒, ๙๔๑/๑๔๘, ๑๒๔๐/๒๖๓
ปุราณหุติยิกา	๘๑๕/๙๙
ปุราณราโชโรธ	๘๐๖/๙๖
ปุริม	๖๙๒/๓๓, ๖๙๖/๓๖, ๗๐๖/๔๑, ๙๗๑/๑๖๑, ๑๐๕๒/๑๙๐
ปุริสปุคฺคฺลิสฺส	๖๕๖/๔, ๖๕๗/๕, ๖๕๘/๗, ๖๗๔-๖๗๕/๑๘, ๖๙๙-๗๐๐/๓๘
ปุริสปุคฺคฺโล	๖๕๘/๖, ๖๗๖/๑๙, ๗๐๑/๓๘, ๗๐๔-๗๐๖/๔๐-๔๑
ปุริสนุตรคตา	๑๐๙๒/๒๐๕, ๑๐๙๘/๒๐๘, ๑๑๐๔/๒๑๒
ปุริสสัสมุจฺจํ	๑๑๕๘/๒๓๔
ปุริโส	๖๕๘/๖, ๖๗๘/๒๓, ๖๘๙/๓๑, ๘๓๘/๑๐๘, ๘๔๐/๑๐๙, ๘๔๒/๑๑๐, ๘๔๔/๑๑๑, ๘๔๖/๑๑๒, ๘๔๘/๑๑๓, ๘๕๒/๑๑๕, ๑๐๖๒/๑๙๓, ๑๐๖๔/๑๙๔
ปุค	๖๘๓/๒๗, ๖๘๔/๒๘, ๗๖๘/๗๙, ๗๗๓/๘๑-๘๒
เปต	๖๕๘/๖, ๗๐๑/๓๘, ๗๐๗/๔๒, ๘๔๐/๑๐๙

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
เปตติกั	๖๗๘/๒๒
เปสณานิ	๖๕๖/๕
โปกฺขรณิ	๙๗๘/๑๖๓

[ผ]

ผรสุ	๖๕๖/๒, ๖๖๗/๑๓
ผาณิตํ	๑๒๓๔/๒๙๕
ผาลาเปยฺย	๑๐๖๓/๑๙๓
ผาเลหิ	๑๐๖๕/๑๙๔
ผาสฺ	๑๑๘๑/๒๔๒, ๑๒๒๙/๒๕๘, ๑๒๓๕/๒๖๐
ผาสฺวิหาราย	๖๕๖/๕
ผุจฺจมตฺตํ	๖๕๘/๖
ผุจฺจา	๘๘๒/๑๒๗

[พ]

พนฺธิกีนฺโ	๖๗๘/๒๓, ๘๒๔/๑๐๓, ๘๖๔/๑๒๑
พนฺธนา	๖๖๖/๑๒
พนฺธาเปยฺย	๑๐๖๓/๑๙๓
พนฺธาเปสฺ	๖๗๘/๒๓
พลิตฺทโท	๑๐๔๒/๑๘๗
พหารามโกฏฺจเก	๖๕๖/๓
พหิตฺวารโกฏฺจเก	๖๕๖/๓

ปทานุกถโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกถโม	ปพเพ/องเก
พหุกโต	๖๕๖/๒	พราหมจิริยบุตราย	๖๖๗/๑๓
พหุกรณียา	๙๐๗/๑๓๖	พราหมณกุล	๙๕๖/๑๑๗, ๑๐๔๔/๑๙๘
พหุภัง	๗๔๕/๖๙, ๙๒๖/๑๐๔	พราหมณี	๙๖๔/๑๒๑
พหุภังจา	๙๐๗/๑๓๖	พราหมโณ	๙๒๔/๑๐๒
พหุสสุต	๗๗๘/๙๔, ๙๔๑/๑๔๗, ๙๕๐/๑๕๑, ๙๙๙/๑๗๐	[ก]	
พหุ	๗๓๓/๖๒		
พาลา	๖๙๔/๓๕, ๑๐๗๗/๑๙๘, ๑๐๙๕/๒๐๖, ๑๑๑๑/๒๑๔, ๑๑๔๐/๒๒๖	ภควา	๖๕๖/๑, ๔, ๖๖๔/๘, ๖๖๘/๑๓, ๖๗๔/๑๗, ๖๗๘/๒๒, ๖๘๒/๒๕, ๒๗, ๖๘๗/๒๙ - อากิ
พาหิรภัง	๑๐๑๕/๑๗๕	ภคินี	๗๒๓/๕๓, ๗๒๙/๕๘
พาหิรเลป	๑๐๐๒/๑๗๑	ภัง	๙๙๘/๑๖๖
พิมโปพน	๙๙๑/๑๓๐	ภชชปาเตวา	๙๒๑-๙๒๒/๑๐๑-๑๐๒
พุกุสสาสนเนน	๖๗๐/๑๕, ๖๙๖/๓๖	ภชชชิตวา	๙๒๑-๙๒๒/๑๐๑-๑๐๒
พุกุโร	๖๕๖/๑, ๔, ๖๖๔/๘, ๖๖๘/๑๓, ๖๗๔/๑๗, ๖๗๘/๒๒, ๖๘๒/๒๕, ๒๗, ๖๘๗/๒๙ - อากิ	ภณชนเก	๗๙๗/๙๓
พยุณชน	๗๓๕/๖๓	ภณโก	๖๘๐/๒๔
พยุตต	๖๕๖/๑, ๖๑๑/๙๒๕/๑๔๓, ๑๐๙๕/๒๐๗, ๑๑๒๔/๒๑๙	ภณปถ	๙๒๔/๑๐๒
พยุท	๙๕๐/๑๑๔, ๙๕๑/๑๑๕, ๙๕๒/๑๑๕	ภณพภัง	๖๘๒/๒๖, ๙๗๔/๑๒๕, ๑๐๐๘/๑๗๓
พราหมจิริย	๖๘๒/๒๖, ๗๐๙/๔๓, ๙๗๔/๑๒๕, ๙๗๕/๑๒๕, ๙๘๓/๑๒๘	ภณพนการิกา	๖๙๔/๓๔, ๙๕๕/๑๕๔, ๑๐๓๓/๑๙๓
		ภณพน	๖๖๗/๑๓
		ภณพ	๗๔๘/๗๑
		ภณพิก	๗๙๓/๙๑
		ภณพิตวา	๗๐๙/๔๒, ๙๗๙/๑๒๖

ปทานุกรกโม

ปพฺพเหตุ/องฺก

ภคฺตคฺเค	๖๕๖/๒, ๖๕๗/๓๗, ๗๐๔/๓๗
ภคฺตวิสฺสคฺคํ	๘๑๕/๙๙
ภคฺตํ	๙๙๒/๑๖๗
ภทฺรา	๖๕๘/๖
ภยคามินิโย	๗๑๕/๔๗
ภยา	๗๑๗/๔๙, ๑๑๔๙/๒๓๐
ภสฺสการกา	๖๙๔/๓๔, ๙๕๕/๑๕๔, ๑๐๓๓/๑๘๓
ภาคํ	๘๒๐/๑๐๑
ภาชนนฺตริกาย	๘๕๔/๑๑๖
ภาชาเปสิ	๗๓๘/๖๖
ภาชิยิสฺสติ	๙๑๑/๑๓๘
ภาเชติ	๙๑๓/๑๓๙
ภาเชตฺกโม	๙๑๑/๑๓๘
ภาเชถ	๗๕๘/๗๕
ภานิภา	๗๗๘/๘๔, ๙๔๑/๑๔๗, ๙๕๐/๑๕๑, ๙๙๙/๑๗๐
ภาสติ	๑๐๔๔/๑๘๘
ภาสถ	๙๑๖/๑๓๙, ๙๙๙/๑๗๐
ภาสฺย	๗๑๒/๔๕, ๗๒๔/๕๔, ๙๒๖/๑๔๓, ๙๕๘/๑๕๖, ๑๐๙๖/๒๐๘, ๑๑๒๕/๒๒๐
ภิกฺขุ	๑๐๗๒/๑๙๗

ปทานุกรกโม

ปพฺพเหตุ/องฺก

ภิกฺขาจริยํ	๖๕๘/๕
ภิกฺขิกา	๖๕๘/๕
ภิกฺขุณี	๖๕๖/๑, ๖๕๗-๖๕๘/๕-๖, ๖๖๔/๑๐, ๖๖๕/๑๑ - ยาทิ
ภิกฺขุณีสงฺฆ	๖๕๖/๑, ๖๗๘/๒๒, ๖๘๔/๒๘, ๗๒๑/๕๑, ๗๙๓/๙๑, ๙๐๙/๑๓๗, ๑๐๓๓/๑๘๓
ภิกฺขุณฺณปฺปสฺสย	๖๕๖/๒, ๖๗๘/๒๓, ๘๒๔/๑๐๒, ๑๐๕๔/๑๙๑
ภิกฺขุสงฺฆ	๑๐๕๐/๑๘๙-๑๙๐, ๑๐๕๙/๑๙๒
ภิกฺขุชฺติ	๗๓๗/๖๕
ภินฺนปฏฺฐรา	๖๕๘/๕
ภินฺนสญฺญา	๗๓๖/๖๕
ภินฺนา	๖๗๑/๑๖, ๙๒๒/๑๔๒
ภิกฺขุโยภาว	๖๕๖/๕
ภิกฺษิ	๘๙๑/๑๓๐
ภิกฺขุ	๗๐๔/๔๐
ภิกฺขุชฺตสฺส	๘๑๕/๙๙
ภิกฺขุชฺติ	๑๒๓๕/๒๖๐
ภิกฺขุชฺตสฺส	๑๒๒๘/๒๕๗
ภิกฺขุชฺต	๑๒๒๘/๒๕๗
ภิกฺขุชฺต	๑๐๓๗/๑๘๕
ภิกฺขุชฺต	๙๖๓/๑๕๘

ปทานกถโม	ปพเพ/อชก	ปทานกถโม	ปพเพ/อชก
ภุมมตถรรณ	๘๙๑/๑๓๐	มธุมิโม	๗๓๕/๖๓
ภุตปุพพิ	๗๙๓/๙๒	มณฑลพณัฏ	๑๑๘๑/๒๔๒
ภททาเปสิ	๑๐๖๒/๑๙๓	มตฺติกาปตุโต	๗๓๕/๖๓,
ภสทฐ	๗๕๘/๗๕	มตฺติกามย	๘๐๘/๙๗
ภคพยสเนน	๘๘๒/๑๒๗	มตฺตกจฺจินฺโน	๖๗๖/๒๐
ภคเหิ	๙๐๗/๑๓๖	มตฺตเก	๘๑๕/๙๙, ๘๒๔/๑๐๓
ภทฺท ๖๙๙/๓๗, ๗๐๔/๔๐, ๘๑๗/๑๐๐		มตฺตเก	๑๒๓๗/๒๖๑
ภทฺทปริโยสาน	๗๐๖/๔๑	มตฺต	๑๒๓๔/๒๕๙
ภทฺทนีย	๖๙๙/๓๗, ๗๐๔/๔๐, ๘๙๙/๑๗๐, ๑๐๓๘/๑๘๕, ๑๑๖๖/๒๓๗	มนาปี	๑๒๒๘/๒๕๗, ๑๒๓๔/๒๕๙
ภทฺท	๑๐๓๗/๑๘๕	มนุสฺส	๘๖๑/๑๒๐
		มนุสฺสโทภคเคน	๘๗๗/๑๒๖
		มนุสฺสปริโส	๖๕๘/๖, ๖๗๖/๑๙, ๗๐๑/๓๘, ๘๔๐/๑๐๙
		มนุสฺส	๖๗๘/๒๓, ๖๙๐/๓๒, ๖๙๙/๓๗, ๗๐๔/๓๙, ๗๓๓/๖๒, ๗๗๘/๘๔ - อากิ
[ม]		มนุสฺส	๑๐๒๘/๑๘๐
มกฺขิกาหิ	๘๐๖/๙๖	มณฺฑลพณัฏ	๑๐๒๘/๑๘๑
มกฺขิกามตฺ	๑๒๒๗/๒๖๑	มหคฺข	๗๙๓/๙๖
มคฺโค	๑๐๒๗/๑๘๐	มหตฺตฺรา	๑๐๒๘/๑๘๐
มจฺก	๘๘๓/๑๐๘, ๑๒๒๔/๒๕๕	มหทฺทนิเกน	๗๖๙/๘๐
มจฺก	๘๒๔/๑๐๓	มหามตฺตา	๖๗๘/๒๓, ๘๑๕/๙๙
มจฺจ	๗๐๑/๓๘, ๑๐๐๑/๑๗๑, ๑๒๓๔/๒๕๙	มหากิตานิ	๒๖๗/๒๔๓
มจฺจรายนุติ	๑๐๔๕/๑๘๘	มหิจฺจตาย	๖๕๖/๕
มจฺจรายิสฺสติ	๑๐๔๒/๑๘๗		
มทฺทนิเกน	๘๕๖/๑๑๗		

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

มहिจนา	๗๘๓/๘๖
มहिสิขีรี	๑๒๓๗/๒๖๑
มहिสสปิ	๑๒๓๑/๒๕๘
มเห	๕๒๕/๑๔๓
มัส	๗๐๑/๓๘, ๗๙๗/๙๓, ๑๐๐๑/๑๗๑, ๑๒๓๑/๒๕๘, ๑๒๓๔/๒๕๙
มานตุต	๖๘๐/๒๕
มาตา	๑๐๗๔/๑๙๗
มาตาปิตุ	๙๑๙/๑๔๐, ๑๑๖๓-๑๑๖๔/๒๓๖
มาตุคาโม	๘๑๐/๙๗
มาโส	๕๒๒/๑๔๒
มิจุฉาชีเวน	๗๒๓/๕๒
มฤจีสุ	๘๒๐/๑๐๑
มฤททา	๖๗๘/๒๓๓, ๘๒๔/๑๐๓, ๘๖๔/๑๒๑
มุตตกรณ	๘๐๐/๙๔, ๘๐๔/๙๕, ๘๐๘/๙๗
มุตต	๘๒๖/๑๐๔
มุสวาทา	๑๐๗๙/๒๐๐, ๑๑๒๕/๒๒๐
มูลาย	๖๘๐/๒๕
เมธาวิณี	๖๕๖/๑
โมจาเปยย	๑๐๖๓/๑๙๓

ปทานุกรกโม

ปทุเพ/องเก

โมหคามินิโย	๗๑๕/๔๗
โมหา	๑๑๔๙/๒๓๐
[ย]	
ยกุข	๖๕๘/๖, ๗๐๑/๓๘, ๗๐๗/๔๒, ๘๔๐/๑๐๙
ยถาโคจรา	๖๕๘/๕
ยถาโคตตุตา	๖๕๘/๕
ยถาขจุจา	๖๕๘/๕
ยถาทาเน	๗๖๑/๗๗, ๗๖๖/๗๙
ยถานามา	๖๕๘/๕
ยถายุตตุตา	๖๕๘/๕
ยถาวิหารินี	๖๕๘/๕
ยถาสีลา	๖๕๘/๕
ยวกเขตตุ	๘๒๘/๑๐๕
ยโว	๘๒๒/๑๐๒
ยัมมุตติโก	๖๗๐/๑๕
ยัมมิฏฐิโก	๖๗๐/๑๕
ยัมมิจิโก	๖๗๐/๑๕
ยาคู	๗๖๘/๗๙, ๙๙๒/๑๖๗
ยาคูปาเน	๙๙๓/๑๖๗
ยาจนุติ	๑๐๕๘/๑๙๒
ยาจามิ	๑๐๙๕/๒๐๗
ยาจิ	๕๒๕/๑๔๓

ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุยกโม	ปพเพ/องฺก
ยาจิตพุพา	๑๑๒๔/๒๑๙	รมิตุํ	๙๗๙/๑๖๓
ยาจิตสูสามิ	๙๒๔/๑๐๒	ราชกุลิ	๙๒๔/๑๐๓
ยาน	๑๑๙๔/๒๔๓, ๑๑๙๕/๒๔๔	ราชาคาริ	๙๗๙/๑๖๓
ยาปนีย	๗๕๓/๗๓, ๑๒๒๙/๒๕๙, ๑๒๓๕/๒๖๐	รูกุเขน	๙๔๔/๑๑๑
ยามกาลิกิ	๑๐๓๙/๑๙๖	รูกุจติ	๑๒๒๙/๒๕๗
ยายติ	๑๑๙๙/๒๔๔	รุหิติ	๑๐๖๓/๑๙๓
ยายนุติ	๑๑๙๔/๒๔๓	โรคพยุสเนน	๙๙๒-๓/๑๒๗
ยายิสุสนุติ	๑๑๙๔/๒๔๓	โรคติ	๙๗๙/๑๒๖-๑๒๗, ๙๙๑-๙๙๒/๑๒๗
ยาวตติยก	๗๑๙/๕๐, ๗๓๒/๖๐	โรคนุติ	๑๐๒๙/๑๙๐
ยาวตติยิ	๖๖๙/๑๔, ๗๑๐/๔๔, ๙๕๖/๑๕๕	โรคนุติ	๗๕๓/๗๓
ยาวทตถิ	๑๐๓๗/๑๙๕	โรคเขย	๙๙๐/๑๒๗
ยาวชีวิกิ	๑๐๓๙/๑๙๖	โรปิมี	๙๓๐/๑๐๖
โยชนานิ	๙๗๔/๙๗๔, ๑๑๑๖/๔๒๑๖		
	[จ]		[ล]
รจนา	๙๕๒/๑๑๕	ลงฺฆิกานิ	๙๑๖/๑๓๙, ๙๙๙/๑๗๐
รฏฺเฏ	๙๖๓/๑๕๙	ลงฺฆิณี	๖๕๖/๔, ๗๐๙/๓๕, ๑๑๔๐/๒๒๗
รตุตฺตานุทกาเร	๙๓๙/๑๐๙	ลงฺฆิ	๗๓๙/๖๖
รตุตฺตาทิกุกนฺต	๗๓๕/๖๓, ๗๓๖/๖๔	ลงฺฆิติ	๙๔๙/๑๕๑, ๑๑๑๐/๒๑๔, ๑๑๑๙/๒๑๖
รตุตฺตี	๖๙๙/๓๑	ลงฺฆภา	๖๙๒/๒๖
รติยาย	๙๕๐/๑๑๔, ๙๕๑/๑๑๕, ๑๑๙๗/๒๔๔, ๑๑๙๘/๒๔๕	ลงฺฆาม	๗๓๙/๖๖
		ลงฺฆิน	๗๙/๗๗-๗๙
		ลงฺฆินสนฺนิยา	๗๙๖/๙๓

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺก
ลหุปาปุรณ	๗๘๙/๘๙	วณฺเณติ	๗๒๓/๕๓, ๗๒๙/๕๘,
ลิจฺฉวิ	๖๘๒/๒๖		๙๕๖/๑๕๕
ลิจฺฉวิคโณ	๖๘๒/๒๖	วตฺตพฺพา	๗๑๑/๔๔, ๗๑๗/๔๘,
ลฺลฺลฺลจิวรา	๗๓๘/๖๕		๗๒๙/๕๘, ๑๑๒๕/๒๒๐
เลข	๑๐๑๖/๑๗๖	วตฺตสมฺปนฺนา	๗๓๘/๖๕
เลขฯฯฯฯ	๑๐๒๘/๑๘๑	วตฺเต	๖๙๗/๓๓๗
โลม	๗๙๘/๙๔	วตฺตตฺนุตี	๖๙๗/๓๓๗
		วตฺตฤทฺฐมาจฺจรา	๖๘๐/๒๕, ๖๘๔/๒๘,
			๖๙๒/๓๓๓, ๖๙๖/๓๖๖, ๗๐๖/๔๑,
			๗๑๒/๔๖, ๗๓๐/๖๐, ๗๑๘/๔๒
		วตฺตฤทฺฐ	๗๑๗/๔๑
		วทฺนฺติ	๗๑๗/๔๙
		วเทติ	๗๐๔/๔๐, ๗๒๗/๕๕
		วเทยฺย	๗๑๐/๔๓
		วเทหิ	๑๑๒๕/๒๒๐
		วทฺทิตฺวา	๑๑๙๕/๒๐๗, ๑๑๒๔/๒๑๙
		วยฺหิ	๑๑๘๗/๒๔๔
		วโร	๘๒๒/๑๐๒
		วราภฺนุ	๖๘๒/๒๖
		วตฺถาน	๙๔๐/๑๔๗
		วสฺนฺติ	๑๐๔๖/๑๘๘
		วสาเตถ	๑๒๓๒/๒๒๖
		วสฺส	๙๒๐/๑๔๑, ๙๕๐/๑๕๑,
			๙๗๔/๑๖๒, ๑๐๔๖/๑๘๘

[ว]

วกฺขติ	๗๐๔/๔๐, ๗๐๙/๔๒, ๗๑๕/๔๗
วจนปณฺณ	๑๐๙๐/๒๐๕, ๑๑๑๙/๒๑๗
วจนีย	๖๖๙/๑๔, ๗๑๐/๔๓,
	๗๓๕/๖๓, ๑๐๗๗/๑๙๙,
	๑๐๙๕/๒๐๗, ๑๑๒๔/๒๑๙
วจนเน	๗๐๖/๔๑
วจุ	๘๒๔/๑๐๓
วชฺชปฺปจฺฉินาทิกกา	๖๖๕/๑๑,
	๗๒๓/๕๑, ๗๒๘/๕๖, ๗๓๐/๕๘
วชฺช	๗๒๓/๕๒
วชฺชปฺปตฺตา	๖๙๔/๒๗
วชฺชวิทฺติ	๖๘๓/๒๗
วชฺฉา	๖๘๔/๒๗
วณ	๘๑๐/๙๘, ๑๐๖๔/๑๙๔
วณฺณ	๖๕๖/๕, ๙๑๖/๑๓๙, ๙๙๙/๑๗๐

ปทานุญกโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุญกโม	ปทุเพ/องเก
วสุส้านส	๙๒๒/๑๔๒	วิครหิตวา	๑๐๙๖/๒๐๘,
วสุส้านิ	๑๐๗๗/๑๙๗, ๑๐๙๕/๒๐๖, ๑๐๙๖/๒๐๗, ๑๑๑๑/๒๑๔, ๑๑๕/๒๐๑	๑๑๒๔-๑๑๒๕/๒๑๙	
วสุสุปคตา	๑๐๔๙/๑๘๙	วิคฺคโ	๖๖๗/๑๓
วาจา	๙๒๒/๑๔๒	วิฆาสิ	๙๒๕-๙๒๖/๑๐๓-๑๐๔
วาเจนฺติ	๑๐๑๗/๑๗๖	วิจิณฺตวา	๖๘๒/๒๖
วาทมนญฺชลิกา	๑๒๒๔/๒๕๕	วิชฺชิตฺวา	๘๓๖/๑๐๘
วาทิ	๘๓๓/๑๐๗	วิชฺชนฺติยา	๖๙๒/๓๓
วาเพนฺติ	๘๓๗/๑๐๘	วิชฺชิตฺเต	๖๙๒/๓๓
วาลา	๑๐๔๒/๑๘๗	วิชาตา	๖๖๔/๑๐
วาลेहि	๙๔๔/๑๖๕	วิชายิ	๖๖๔/๑๐
วาลิตก	๑๒๐๓-๑๒๐๔/๒๔๙	วิชฺชิตฺเต	๑๖๒/๓๓๔
วาลี	๖๕๖/๒	วิญญตฺติพฺพุลา	๙๔๑/๑๔๘, ๙๕๐/๑๕๒
วิกปฺปนุปคํ	๗๔๕/๖๙, ๙๐๙/๑๓๗	วิญญาปิ	๗๕๐/๗๒
วิกปฺเปติ	๗๓๗/๖๕	วิญญาเปตฺวา	๙๒๐/๑๐๑, ๙๒๑/๑๐๑, ๑๒๒๘/๒๕๗, ๑๒๓๔/๒๖๐
วิกาลโฆชนา	๑๐๗๙/๒๐๐, ๑๐๙๖/๒๐๘, ๑๑๒๕/๒๒๐	วิญญาเปนฺติยา	๗๘๕/๘๗
วิกาเล	๘๖๕/๑๒๑	วิญญาเปม	๑๒๒๙/๒๕๘, ๑๒๓๕/๒๖๐
วิกฺกายิสฺสติ	๗๔๘/๗๑	วิญญาเปสฺสติ	๗๔๘/๗๑, ๗๘๓/๘๖
วิกฺกิตํ	๗๔๘/๗๑	วิญญ	๖๕๗/๖, ๗๐๒/๓๒, ๘๔๐/๑๐๙, ๘๕๓/๑๑๖
วิครหิ	๖๖๔/๑๑, ๗๐๔/๔๐, ๑๐๗๒/๑๙๗, ๑๑๑๑/๒๑๔, ๑๑๕๗/๒๓๔, ๑๒๒๔/๒๕๕	วิตานํ	๘๙๑/๑๓๐
		วิทตฺติโย	๘๘๘/๑๒๙

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก
วิทิตา	๖๘๔/๒๗	วิวาทการิกา	๖๘๓/๒๘,
วิฐุปนเน	๘๑๕/๙๙		๙๕๕/๑๕๕, ๑๐๓๓/๑๘๓
วินญจสนญา	๗๓๖/๖๕	วิวาทาธิกรณ	๗๑๗/๔๘, ๙๙๖/๑๖๙
วินย	๖๙๔/๓๕, ๑๒๒๑/๒๕๔	วิวาท	๖๖๗/๑๓
วินยานุกุคทาย	๖๕๖/๔	วิวิจุจณ	๗๒๓/๕๓, ๗๒๙/๕๘
วินสุสติ	๗๓๗/๖๕	วิวิจุจาหิ	๙๕๖/๑๕๕
วินา	๙๖๓/๑๕๘, ๑๑๘๑/๒๔๒,	วิเวก	๗๒๓/๕๓, ๗๒๙/๕๘
	๑๒๒๖/๒๕๖	วิสารทา	๙๙๙/๑๗๐, ๗๗๘/๘๔,
วินิจูเนหิ	๙๙๖/๑๖๙		๙๔๑/๑๔๘, ๙๕๐/๑๕๑
วิปาเจติ	๖๕๖/๔, ๖๘๒/๒๖,	วิสิขาย	๑๐๔๒/๑๘๗
	๗๔๘/๗๑, ๗๖๘/๗๙ - ปาทิ	วิสสุชชิตสนญา	๗๓๖/๖๔
วิปาเจนุติ	๖๕๖/๔, ๖๖๔/๑๐,	วิสสุชเชติ	๗๓๗/๖๕
	๖๖๘/๑๓, ๖๗๔/๑๘ - ปาทิ	วิสสุสร	๖๕๖/๒, ๖๘๙/๓๑,
วิปล	๗๔๕/๖๙		๑๐๖๒/๑๙๓, ๑๑๙๐/๒๔๕
วิปลกต	๘๙๐/๑๓๐	วิสสุตริตวา	๘๐๖/๙๖
วิปลกิริยิส	๑๑๙๐/๒๔๕	วิสสุสาส	๗๓๗/๖๕
วิปลกมิมิส	๙๑๑/๑๓๘	วิสสุสาเสนุติ	๗๔๗/๗๐
วิพฆนตา	๖๖๖/๑๒, ๖๙๓/๓๔,	วิหริติ	๗๑๕/๔๗, ๑๐๒๘/๑๘๐
	๑๐๔๙/๑๘๙	วิหริณ	๗๒๙/๕๗
วิพภมิตวา	๖๖๔/๑๐	วิหริ	๙๕๖/๑๕๕
วิภสสิกตา	๗๒๙/๕๗	วิหาร	๙๐๒/๑๓๕, ๙๒๕/๑๔๓
วิรมาหิ	๖๘๒/๒๖	วิหารจาริก	๗๓๓/๖๒, ๙๙๒/๑๖๔,
วิลุตตสนญา	๗๓๖/๖๕		๑๒๐๖/๒๕๐, ๙๓๒/๑๔๕,
วิลุตตา	๙๖๓/๑๕๘	วิเหเจนตา	๙๖๙/๑๖๐

ปทานุยกโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุยกโม	ปทุเพ/องเก
วิหเสิกา	๗๒๑/๕๑, ๗๒๓/๕๒, ๗๓๐/๕๘, ๗๒๘/๕๖-๕๗		๑๐๗๒/๑๙๗, ๑๑๗๐/๒๓๙
วีชนี	๘๑๗/๑๐๐	วฏฺฐาเปยฺย	๖๘๓/๒๗, ๑๐๗๓-๑๐๗๔/๑๙๗,
วิตฺติกโม	๙๔๓/๑๔๘		๑๐๙๗/๒๐๘, ๑๑๖๕/๒๓๓
วิตฺติวตฺเต	๘๖๑/๑๑๙	วฏฺฐาเปสฺสตี	๑๑๕๘/๒๓๔
วีรมสาย	๖๕๖/๑	วฏฺฐาเปสฺสามิ	๑๐๖๙/๑๙๖, ๑๐๗๔/๑๙๗, ๑๑๕๖/๒๓๓
วิริยารมฺภาสฺส	๖๕๖/๕	วฏฺฐจิตฺตาย	๑๑๖๘/๒๓๘
วีสตฺติโคณ	๗๓๒/๖๑	วฏฺฐุณฺตฺราร	๖๕๖/๒
วึหิ	๘๒๒/๑๐๒	วฏฺฐุณฺมานิ	๗๓๕/๖๓
วุจฺจติ	๗๐๖/๔๑, ๑๒๐๔/๒๔๙, ๑๐๖๙/๑๙๖, ๑๐๙๘/๒๐๘, ๑๑๑๓/๒๑๕	วฏฺฐุณ	๗๓๘/๖๕, ๙๗๕/๑๖๒
วุจฺจมานา	๖๘๒/๒๖, ๗๑๐/๔๔, ๙๕๖/๑๕๕, ๑๑๔๖/๒๓๐	วฏฺฐกาสาเปตี	๑๑๑๕/๒๑๕
วุจฺจานสมฺมตฺติ	๑๑๐๒/๒๑๑, ๑๑๔๐-๑๑๔๑/๒๒๗, ๑๑๓๑/๒๒๓, ๑๐๘๔-๑๐๘๕/๒๐๒	วฏฺฐกาเสตี	๑๑๑๕/๒๑๕
วุจฺจาปนาย	๑๑๕๐/๒๓๑, ๑๑๕๖/๒๓๓	วฏฺฐสฺมาย	๙๙๔/๑๖๘, ๑๒๔๒/๒๖๗
วุจฺจาปิต	๑๑๑๑/๒๑๔, ๑๑๔๖/๒๒๙	วฏฺฐสฺเมตี	๙๙๔/๑๖๘
วุจฺจาเปตี	๖๘๖/๒๙, ๑๐๙๔/๒๐๖, ๑๐๙๙/๒๐๙, ๑๑๕๘/๒๓๔, ๑๑๖๑/๒๓๕	วฏฺฐสฺเมยฺย	๙๙๕/๑๖๘
วุจฺจาเปตฺวา	๑๑๑๕/๒๑๖	วฏฺฐสฺเมหิ	๙๙๕/๑๖๘
วุจฺจาเปนฺติ	๑๐๖๗/๑๙๕,	เวจฺจํ	๙๙๒/๑๖๗
		เวทนาฏฺฎาย	๖๗๗/๒๐, ๑๒๔๑/๒๖๕
		เวทนาณิ	๑๐๙๐/๒๐๕, ๑๑๑๙/๒๑๗
		เวทสฺสา	๗๒๗/๕๕, ๗๒๘/๕๖, ๗๓๐/๕๘
		เวมตฺติกา	๖๗๒/๑๗, ๖๘๕/๒๘, ๖๙๗/๓๖, ๗๑๓/๔๖ - อากิ

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
เวยฺยยาวจฺจกรสฺส	๙๙๓/๑๖๗	สงฺฆมฺมชฺฌิ	๗๑๗/๔๙, ๗๒๙/๕๘
เวรมณີ	๑๐๙๖/๒๐๘, ๑๑๒๕/๒๒๐	สงฺฆมฺราฐิ	๖๖๗/๑๓
เวสียา	๗๙๘/๙๔, ๘๘๓/๑๒๘	สงฺฆมฺริตฺวา	๗๔๓/๖๘, ๗๔๘/,
เวสฺสสุกฺกั	๘๕๖/๑๑๗, ๑๐๔๔/๑๑๘		๗๖๓/๗๗
โวหาริเก	๖๗๘/๒๓	สงฺฆมฺสฺสจฺจุตฺตาย	๖๕๖/๕
[ส]		สงฺฆมาทิสฺสั	๗๐๕/๔๑
สกฺกั	๑๑๘๗/๒๔๔	สงฺฆมาภู	๙๖๙/๑๖๐
สกั	๗๔๓/๘๖	สงฺฆมาภูทิกณฺณกฺคหณิ	๖๗๔/๑๗
สกี	๗๔๕/๖๙, ๘๓๖/	สงฺฆมาภูโย	๑๒๒๔/๒๕๕
สกกฺจจํ	๘๖๙/๑๒๓	สงฺฆมาภูวารี	๘๙๘/๑๓๔
สกกฺกา	๖๘๘/๓๐	สงฺฆมาณิ	๑๑๙๐/๒๔๕, ๑๑๙๒/๒๔๕
สกกฺโกม	๙๒๐/๑๔๑	สงฺฆมิเกน	๗๔๘/๗๕, ๗๖๓/๗๗
สกกฺขี	๖๗๘/๒๓	สจฺจํ	๖๗๘/๑๘, ๗๐๔/๔๐,
สงฺกจฺจณิกิ	๑๒๒๖/๒๕๖		๑๐๗๗/๑๙๘
สงฺกนฺตา	๖๖๖/๑๒	สชฺฌายํ	๙๔๑/๑๔๘
สงฺการิ	๘๒๕-๘๒๖/๑๐๓-๑๐๔	สณฺจิจฺจ	๙๔๑-๙๔๔/๑๔๘-๑๔๙
สงฺเกตํ	๖๗๔/๑๗	สณฺจโปกฺก	๖๕๘/๖
สงฺคณฺณิกาย	๖๕๖/๕	สณฺจขานนฺตึ	๙๔๓/๑๔๘
สงฺฆ	๖๘๐/๒๕, ๗๐๖/๔๑, ๗๓๕/๖๓,	สณฺจตฺตฺติพฺพุตฺต	๙๔๑/๑๔๘, ๙๕๐/๑๕๒
	๑๐๙๖/๒๐๗, ๑๑๒๕/๒๑๙	สณฺจญา	๑๒๑๗/๒๕๓
สงฺฆมฺผาสฺสฺตาย	๖๕๖/๕	สณฺจญาจิเกน	๗๖๓/๗๗
สงฺฆมฺภตฺเต	๙๙๓/๑๖๗	สติ	๘๕๓/๑๑๖, ๙๗๖/๑๖๒
สงฺฆมฺเภโท	๖๖๗/๑๓	สตุตฺตมาเส	๗๔๐/๖๗
		สตุตฺตาทกรณิเยน	๙๗๒/๑๖๑

ปทานุกรม	ปพุทธ/อง	ปทานุกรม	ปพุทธ/อง
สตฺตาทกาลิกัม	๑๐๓๙-๑๐๔๑/๑๘๖	สนฺนิปติ	๙๑๑/๑๓๘
สตฺต	๗๐๑/๓๘, ๑๐๐๑/๑๗๑	สนฺนิปตีสฺ	๙๒๐/๑๔๑
สตฺตฺตฺส	๖๖๙/๑๔, ๖๙๔/๓๕, ๖๙๕/๓๕	สนฺนิปติโต	๖๘๒/๒๖
สตฺติยา	๑๐๗๒/๑๙๗	สนฺนิปาตาเปตฺวา	๖๕๖/๔
สตฺตมฺมฏฺฐิตฺยา	๖๕๖/๕	สปปิฏฺฐิเย	๙๖๑/๑๕๗
สตฺตวิหริณิ	๙๔๘/๑๕๐, ๑๑๐๙/๒๑๓, ๑๑๑๗/๒๑๖, ๑๑๓๖/๒๒๕	สปปิ	๗๔๘/๗๑, ๑๒๒๘/๒๕๗, ๑๒๓๑/๒๕๘
สตฺโร	๖๗๘/๒๒	สพฺพโสวณฺณมยา	๗๙๓/๙๒
สนฺตปฺปิตา	๑๐๒๗/๑๘๐	สภิกฺขุสณฺญา	๑๐๒๖/๑๗๙
สนฺตปฺเปสฺสามิ	๑๐๓๗/๑๘๕	สภิกฺขุก	๑๐๒๕/๑๙๗
สนฺตฺตฺตฺเรน	๘๙๗/๑๓๓	สมคฺค	๖๕๘/๖, ๖๖๘/๑๓, ๖๙๕/๓๕-๓๖, ๙๑๓/๑๓๙, ๙๒๙/๑๔๔
สนฺตํ	๑๐๒๒/๑๗๘	สมณฺญา	๖๕๘/๕
สนฺตฺติเก	๑๐๔๔/๑๘๘	สมณฺจิวรี	๙๑๖/๑๓๙
สนฺตฺติฏฺฐิติ	๖๗๔/๑๘, ๘๓๘/๑๐๙	สมณฺปริพฺพาชโก	๖๗๙/๒๔, ๖๘๐/๓๕
สนฺตฺติฏฺฐเยย	๘๕๑/๑๑๕	สมณิโย	๗๐๙/๔๓
สนฺตฺตฺฏ	๖๕๖/๔, ๙๔๑/๑๔๘, ๙๕๐/๑๕๑	สมณาย	๑๒๔๒/๒๖๗
สนฺตฺราเปตฺวา	๘๖๕/๑๒๑	สมณฺภฏฺฐา	๖๗๑/๑๖, ๗๒๗/๕๖, ๗๓๐/๕๙
สนฺตฺริตฺวา	๘๖๕/๑๒๑	สมณฺภาสนายน	๖๘๐/๒๕, ๗๓๐/๖๐
สนฺตฺมานิกา	๑๑๘๗/๒๒๔	สมณฺภาสติ	๗๑๗/๔๙
สนฺตฺสฺสโต	๗๘๘/๘๘	สมณฺภาสิตพฺพา	๖๖๙/๑๔, ๗๑๐/๔๔, ๗๒๓/๕๓, ๗๒๙/๕๘, ๙๕๖/๑๕๕
สนฺตฺสฺเสสิ	๗๘๓/๘๖, ๘๑๐/๙๗		
สนฺนิจยํ	๗๓๓/๖๒		

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
สมนุภาสียมานา	๗๑๐/๔๔, ๕๕๖/๑๕๕	สมุผสฺสั	๘๐๔/๕๕, ๘๐๘/๕๗
สมนุภาเสยฺย	๖๗๑/๑๖, ๗๒๔/๕๓	สมุพฺพหุ	๖๘๐/๒๕, ๙๐๙/๑๓๗, ๑๐๓๕/๑๘๔, ๑๐๔๖/๑๘๘
สมนุภาคตา	๖๕๖/๑๓๓, ๗๒๓/๕๒	สมุพาริ	๗๙๘/๙๔, ๘๐๐/๙๔
สมเยน	๖๕๖/๑, ๓, ๖๖๔/๑๐, ๖๖๘/๑๓, ๖๗๔/๑๗-ปาทิ	สมุพาทาเปติ	๑๒๐๘/๒๕๐, ๑๒๑๒/๒๕๒
สมสิฏฺฐาตา	๖๕๘/๗, ๖๖๖/๑๓, ๖๗๖/๒๐, ๑๐๕๖/๑๙๑	สมมุชฺชุนฺตี	๘๕๔/๑๑๖
สมาทเปสิ	๗๘๓/๘๖, ๘๑๐/๙๗	สมมุชฺชิตฺถ	๑๐๒๒/๑๗๘
สมาทียามิ	๑๐๙๖/๒๐๘, ๑๑๒๕/๒๒๐	สมมุติ	๑๑๗๐/๒๓๙
สมานสํวาสโก	๖๗๐/๑๔, ๖๙๖/๓๖	สมมุทฺทหนฺตา	๙๖๙/๑๖๐
สมานสีมายํ	๖๗๐/๑๔, ๖๙๖/๓๖	สมมุหนฺนติ	๖๘๔/๒๘, ๖๙๖/๓๖, ๑๐๖๙/๑๙๖, ๑๐๗๔/๑๙๗-ปาทิ
สมานา	๖๖๔/๑๐	สยํ	๑๑๑๓/๒๑๕
สมาปชฺชนฺตํ	๖๕๖/๓	สรวณกมเนหิ	๖๕๘/๖
สมาปชฺชิตุํ	๖๕๘/๖	สิริรพฺพฐเนน	๖๕๘/๖
สมตฺเตชฺชิตโต	๗๘๘/๘๘	สลาภพฺนุํ	๑๑๘๑/
สมตฺเตเชสิ	๗๘๓/๘๖, ๘๑๐/๙๗	สลิงฺเก	๖๖๖/๑๒
สมปชฺชิสฺสุ	๗๙๓/๙๒	สฤฏฺเฏเขตฺวา	๖๕๖/๒
สมปทฺตสฺส	๘๐๒/๙๕	สฤฏปติ	๘๓๘/๑๐๙
สมปฺพนํ	๑๒๒๘/๒๕๗	สฤฏปฺนติ	๖๗๔/๑๗
สมปรายิกานํ	๖๕๖/๕	สฤฏเปยฺย	๘๕๑/๑๑๕
สมปฺริกฺกณฺณ	๘๐๖/๙๖	สฤเลชฺชสฺส	๖๕๖/๕
สมปหํสีโต	๗๘๘/๘๘	สวณฺุปจาร์	๘๕๒/๑๑๖, ๖๙๒/๓๓
สมปหํเสสิ	๗๘๓/๘๖, ๘๑๐/๙๗	สสฺสกาเล	๘๒๐/๑๐๑

ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺก
สหชีวิน	๙๔๖/๑๔๙, ๑๑๐๗/๒๑๓, ๑๑๑๕/๒๑๕		๘๐๘/๙๗
สหตุฎา	๖๙๙/๓๗, ๗๐๔/๔๐, ๙๙๙/๑๗๐	สาทิยิสฺสติ	๖๕๖/๔
สหสิ	๘๑๕/๙๙	สาทิเยยฺย	๖๕๗/๕
สังฺจนฺวานิ	๑๐๘๑/๒๐๐, ๑๐๘๗/๒๐๓, ๑๐๙๘/๒๐๘ - ภาทิ	สาทุ	๑๒๒๘/๒๕๗, ๑๒๓๔/๒๕๙
สังฺวราย	๖๕๖/๕	สาปเตยฺย	๖๗๘/๒๒๒
สังฺวาส	๖๕๘/๗, ๖๗๖/๒๐, ๑๐๔๘/๑๘๙, ๑๐๕๕/๑๙๑	สามเณร	๙๑๘/๑๔๐, ๑๐๐๑/๑๗๑
สังฺวิธาตุ	๖๕๖/๒	สามเณรี	๙๑๘/๑๔๐, ๑๐๐๑/๑๗๑, ๑๑๒๑/๒๑๘, ๑๒๓๐/๒๕๑
สังฺฆุจจา	๗๒๑/๕๑, ๗๒๓/๕๒, ๗๒๙/๕๖, ๙๕๖/๑๕๕, ๑๑๖๐/๒๓๕	สามิก	๖๘๒/๒๖, ๗๖๒/๗๗, ๘๓๒/๑๖๖, ๘๕๙/๑๑๘ - ภาทิ
สังฺโห	๑๐๒๘/๑๘๑	สามิจิ	๗๓๒/๖๑
สังฺหริ	๑๐๒๘/๑๘๑	สารทฺธิตุ	๗๐๑/๓๘
สังฺหราเปติ	๘๐๐/๙๔	สารตฺตทา	๖๕๘/๖, ๖๗๖/๑๙, ๗๐๑/๓๘
สังฺหราเปยฺย	๗๙๙/๙๔	สารา	๖๕๗/๖
สังฺหราเปสฺสนฺติ	๗๙๘/๙๔	สารีริกาน	๑๐๙๐/๒๐๕, ๑๑๑๙/๒๑๗
สาฏก	๙๙๒/๑๖๗	สาลิ	๘๒๒/๑๐๒
สาเกตา	๖๘๘/๓๐	สาลิโกทน	๗๓๕/๖๓
สาณ	๙๘๘/๑๖๖	สาสฺงกสมฺมเต	๙๖๑/๑๕๗
สาณิปาการ	๘๔๔/๑๑๑, ๘๙๑/๑๓๐	สาสฺงก	๙๖๓/๑๕๘
สาทิยนฺติ	๖๗๔/๑๘	สาสฺปเตล	๑๒๓๗/๒๖๑
สาทิยนฺตี	๖๕๘/๗, ๘๐๔/๙๕,	สาพเว	๗๙๗/๙๓
		สิกฺขมานา	๗๕๓/๗๓, ๙๑๘/๑๔๐, ๑๐๐๕/๑๗๒, ๑๐๑๐/๑๗๔, ๑๐๗๗-๑๐๗๙/๑๙๘-๒๐๐ - ภาทิ

ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/อฺงฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/อฺงฺเก
สิกฺขิ	๗๐๙-๗๑๒/๔๒-๔๕	สีสํานุโลกิกา	๑๐๒๗/๑๙๐
สิกฺขา	๑๐๘๑/๒๐๐, ๑๐๙๘/๒๐๙, ๑๑๒๗/๒๒๑, ๑๒๔๐/๒๖๓, ๑๒๔๑/๒๖๕	สีสฺสปโค	๑๑๙๖/๒๔๗
สิกฺขากามา	๖๕๖/๔,	สุกตวิทตฺติยา	๘๘๘/๑๒๙
	๗๐๙-๗๑๒/๔๒-๔๕	สุกฺกนฺตฺติ	๗๑๑/๔๔, ๗๑๗/๔๘, ๙๕๗/๑๕๕
สิกฺขาสุมตฺติ	๑๐๗๗-๑๐๗๘/๑๙๙, ๑๐๙๕-๑๐๙๖/๒๐๗, ๑๑๒๔-๑๑๒๕/๒๑๙-๒๒๐	สุกฺกนฺตฺติ	๘๓๖/๑๐๘
สิกฺขิตฺตสิกฺขา	๑๐๘๓-๑๐๘๗/๒๐๑- ๒๐๓, ๑๐๘๙/๒๐๔, ๑๑๐๐-๑๑๑๔/๒๐๙-๒๑๒-ปาทิ	สุกฺกนฺตฺตํ	๗๑๗/๔๘, ๙๒๖/๑๔๓-ปาทิ
สิกฺขมาฏก	๘๕๐/๑๑๔, ๘๕๑/๑๑๕	สุกฺก	๖๗๘/๒๓, ๑๐๕๑/๑๙๐
สิกฺขปาปนาย	๘๙๒/๑๓๑	สุกฺกตฺ	๙๘๖/๑๖๖, ๙๘๘/๑๖๖
สิกฺขเพตฺติ	๘๙๒/๑๓๑	สุกฺกตฺตเก	๑๑๙๐/๒๔๕
สิกฺขเพสฺสสามิ	๘๙๒/๑๓๑	สุกฺกตฺตํ	๑๒๒๑/๒๕๔
สิลาภุทฺท	๘๒๖/๑๐๔	สุกฺกน	๑๐๔๒/๑๘๗
สิลาปาการโ	๘๒๖/๑๐๔	สุกฺกทกฺกํ	๘๕๒/๑๑๕, ๑๐๔๔/๑๘๘
สิวิกา	๑๑๙๗/๒๔๔	สุกฺกนฺท	๘๙๒/๑๓๐, ๑๑๒๔/๒๕๕
สีตฺตสฺส	๑๐๙๐/๒๐๔, ๑๑๑๙/๒๑๗	สุกฺกสฺสตาย	๖๕๖/๔
สีมํ	๖๘๔/๒๘, ๖๙๖/๓๖, ๑๐๖๙/๑๙๖, ๑๐๗๔/๑๙๗ -ปาทิ	สุกฺกนฺตตาย	๖๕๖/๕
สีสจฺฉินฺโน	๖๕๘/๖	สุราเมรยมชฺชปฺปมาทญฺจํ	
สีสํ	๘๒๔/๑๐๓		๑๐๗๙/๒๐๐, ๑๑๒๕/๒๒๐
		สุริเย	๘๔๐/๑๐๙, ๘๖๑/๑๑๙
		สุรณฺดา	๗๙๓/๙๓
		สุปฺปสํปาเก	๗๙๗/๙๓
		เสกฺขา	๖๕๘/๖
		เสนี	๖๘๓/๒๗, ๖๘๔/๒๘
		เสตจฺฉนฺตํ	๑๑๘๑/๒๔๒

ปทานุญกโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุญกโม	ปทุเพ/องเก
เสตา	๗๙๓/๙๒	หตุถคคหณ	๖๗๔/๑๗
เสนาสัน	๑๐๔๘/๑๘๙	หตุถโต	๖๙๙/๓๗
เสยฺย	๖๘๘/๓๑, ๘๖๕/๑๒๑, ๙๔๑/๑๔๘, ๙๔๓-๔๕/๑๔๙	หตุถปาส	๖๗๖/๑๙, ๖๙๒/๓๓, ๘๑๗/๑๐๐-อาทิ
เสสกี	๗๖๒/๗๗, ๗๖๗/๗๙, ๑๒๓๓/๒๕๙, ๑๒๓๓/๒๖๒	หตุถูปโต	๑๑๙๖/๒๔๗
โสภขณายิกาน	๙๑๖/๑๓๙, ๙๙๙/๑๗๐	หราเปสิ	๗๙๓/๙๑
โสภัก	๑๑๖๐/๒๓๕	หริตตตาย	๖๖๖/๑๒
โสภากาสุส	๑๑๕๘/๒๓๔, ๑๑๖๐/๒๓๕	หริตสณฺญา	๘๓๑/๑๐๖
โสเรนฺดา	๘๕๔/๑๑๖	หริตเก	๗๙๗/๙๓
โสฬสกาปณฺณนํ	๗๘๕/๘๗	หริต	๘๒๘/๑๐๕, ๘๖๙/๑๖๐
สุวากฺขาโต	๖๘๒/๒๖, ๗๑๐/๔๓	หิริยมนา	๘๕๙/๑๑๘
[ห]		เหฏฐกฺขก	๖๕๘/๖
		เหมนนํ	๙๗๓/๑๖๑
หฺม	๗๔๘/๗๑	โหม	๘๗๔/๑๒๕
หตา	๙๖๓/๑๕๘	หฺสโยนี	๗๙๓/๙๒
		หฺสราข	๗๙๓/๙๒
		หฺสโร	๗๙๓/๙๒

วินยปิฎก

ภิกขุณีวิภงกปาติยา

อสาธารณนามานิ

นามานุกโม	ปพฺพ/องฺเก	นามานุกโม	ปพฺพ/องฺเก
อจิรวดี (นที)	๘๘๓/๑๒๗	๘๗๔/๑๒๕, ๑๐๓๓/๑๘๒,	
อริกรณสมถา (ธมฺมา)	๑๒๔๒/๒๖๗	๑๑๔๖/๒๒๙, ๑๑๕๘/๒๓๔	
อนาถปิณฑโก (เสฏฺฐิ)	๖๕๖/๑,	เชตวนิ (สวาทุณิยํ มหาวิหาโร)	
๔เปฯ ๑๒๔๑/๒๖๔		๖๕๖/๑, ๖๖๔/๑๐, ๖๖๘/๑๓,	
(เชตวนนฺติ ปาโง ปสฺสิตพฺโพ)		๖๗๔/๑๗, ๖๗๘/๒๒, ๖๘๒/๒๕,	
อริฏฺโฐ (ภิกฺขุ)	๖๖๘/๑๓	๖๘๗/๒๙, ๖๙๔/๓๔, ๖๙๙/๓๗,	
อาโรหนฺโต (มหามตฺโต)	๘๑๕/๙๙	๗๐๔/๓๙, ๗๐๙/๔๒, ๗๑๕/๔๗,	
อุปาลี (เถโร)	๑๐๒๘/๑๘๐	๗๒๑/๕๑, ๗๒๗/๕๕, ๗๓๓/๖๒,	
กฏฺโหมรกติสฺสโก (ภิกฺขุ)	๑๑๖๖/๒๓๗	๗๓๘/๖๕, ๗๔๓/๖๘, ๗๔๘/๗๐,	
กปิลวตฺถุ (สกุณชนปเท มหานคริ)		๗๕๓/๗๒, ๗๕๘/๗๕, ๗๖๓/๗๗,	
๘๑๐/๙๗, ๑๐๕๔/๑๙๐		๗๖๘/๗๙, ๗๗๓/๘๑, ๗๗๘/๘๔,	
กปิตโก (เถโร)	๑๐๒๘/๑๘๐	๗๘๓/๘๖, ๗๘๘/๘๘, ๗๙๓/๙๑,	
กุฎฺฐาคารสาธา	๑๐๒๘/๑๘๐	๗๙๘/๙๔, ๘๐๒/๙๕, ๘๐๖/๙๖,	
โกกาลีโก (ภิกฺขุ)	๑๑๖๖/๒๓๗	๘๑๕/๙๙, ๘๒๐/๑๐๑, ๘๒๔/๑๐๒,	
โกสโล (ชนปโท, รฏฺฐิ)	๖๘๙/๓๑,	๘๒๘/๑๐๕, ๘๓๘/๑๐๘, ๘๔๒/๑๑๐,	
๘๖๔/๑๒๐		๘๔๖/๑๑๒, ๘๕๐/๑๑๔, ๘๕๔/๑๑๖,	
ขณฺฑเทวียา ปฺตฺโต (ภิกฺขุ)	๑๑๖๖/๒๓๗	๘๕๙/๑๑๘, ๘๖๔/๑๒๐, ๘๖๙/๑๒๓,	
จณฺฑกาลี (ภิกฺขุณี)	๖๙๔/๓๔,	๘๗๔/๑๒๔, ๘๗๙/๑๒๖, ๘๘๓/๑๒๗,	
๗๐๙/๔๒, ๗๑๕/๔๗,		๘๘๗/๑๒๙, ๘๙๒/๑๓๐, ๘๙๗/๑๓๓,	

นามานุกกโม

ปทุเพ/องเก

๙๐๒/๑๓๔, ๙๐๗/๑๓๖, ๙๑๑/๑๓๘,
 ๙๑๖/๑๓๙, ๙๒๐/๑๔๑, ๙๒๕/๑๔๒,
 ๙๓๒/๑๔๕, ๙๓๖/๑๔๖, ๙๔๑/๑๔๗,
 ๙๔๖/๑๔๙, ๙๕๐/๑๕๑, ๙๕๕/๑๕๔,
 ๙๖๑/๑๕๗, ๙๖๕/๑๕๘, ๙๗๗/๑๖๒,
 ๙๘๒/๑๖๔, ๙๘๖/๑๖๕, ๙๙๐/๑๖๗,
 ๙๙๔/๑๖๘, ๙๙๙/๑๗๐,
 ๑๐๐๓/๑๗๑, ๑๐๐๘/๑๗๓,
 ๑๐๑๓/๑๗๕, ๑๐๑๗/๑๗๖,
 ๑๐๒๑/๑๗๗, ๑๐๓๓/๑๘๒,
 ๑๐๓๗/๑๘๕, ๑๐๔๒/๑๘๗,
 ๑๐๔๖/๑๘๘, ๑๐๕๐/๑๘๙,
 ๑๐๕๕/๑๙๒, ๑๐๖๒/๑๙๓,
 ๑๐๖๗/๑๙๕, ๑๐๗๒/๑๙๖,
 ๑๐๗๗/๑๙๘, ๑๐๘๔/๒๐๑,
 ๑๐๙๐/๒๐๔, ๑๐๙๕/๒๐๖,
 ๑๑๐๑/๒๐๙, ๑๑๐๗/๒๑๓,
 ๑๑๑๑/๒๑๔, ๑๑๑๕/๒๑๕,
 ๑๑๑๙/๒๑๗, ๑๑๒๔/๒๑๘,
 ๑๑๓๐/๒๒๒, ๑๑๓๖/๒๒๕,
 ๑๑๔๐/๒๒๖, ๑๑๔๖/๒๒๙,
 ๑๑๕๐/๒๓๐, ๑๑๕๕/๒๓๒,
 ๑๑๕๘/๒๓๔, ๑๑๖๒/๒๓๕,
 ๑๑๗๐/๒๓๘, ๑๑๗๔/๒๔๐,

นามานุกกโม

ปทุเพ/องเก

๑๑๗๘/๒๔๑, ๑๑๘๔/๒๔๓,
 ๑๑๙๐/๒๔๕, ๑๑๙๔/๒๔๖,
 ๑๑๙๘/๒๔๗, ๑๒๐๒/๒๔๘,
 ๑๒๐๖/๒๔๙, ๑๒๑๐/๒๕๑,
 ๑๒๑๔/๒๕๒, ๑๒๑๙/๒๕๓,
 ๑๒๒๔/๒๕๕, ๑๒๒๘/๒๕๗,
 ๑๒๓๔/๒๕๙, ๑๒๔๐/๒๖๓,
 ๑๒๔๑/๒๖๔

ถุณฺณจฺจุยํ (อาปตฺติ)

๖๗๑/๑๖,

๖๘๔/๒๘, ๖๙๖/๓๖,

๗๐๖/๔๑, ๗๑๒/๔๖

ถุณฺณนฺนฺทา (กิฏฐนํ)

๖๕๖/๑,

๖๗๗/๒๓, ๗๒๑/๕๑, ๗๒๗/๕๕,

๗๓๘/๖๖, ๘๕๐/๑๑๔, ๙๒๗/๑๔๓,

๙๑๑/๑๓๘, ๙๒๗/๑๔๓,

๙๔๑/๑๔๗, ๙๙๔/๑๖๘,

๑๑๐๗/๒๑๓, ๑๑๑๕/๒๑๖,

๑๑๕๐/๒๓๐, ๑๑๕๘/๒๓๔,

๑๑๖๖/๒๓๗

ทุฏฐนํ (อาปตฺติ)

๖๗๑/๑๖,

๗๐๖/๔๑, ๗๕๐/๗๒,

๑๑๖๐/๒๓๕, ๑๒๓๗/๒๖๑

นฺนฺทวตฺติ (กิฏฐนํ)

๖๕๖/๑,

๗๙๓/๑๒๒

นามานุกุโหม	ปทุเพ/องเก	นามานุกุโหม	ปทุเพ/องเก
นันทา (ภิกขุณี)	๖๕๖/๑,๗๙๓๑/๙๒	เวสาลี (วชฺฐีรฎฺเฐ มหานครี)	๖๘๒/๒๕-๒๖,๑๐๒๘/๑๘๐
นิโครธราโม	๘๑๐/๙๗,๑๐๕๔/๖๓	เวฬุวนี (ราชคเห มหาวีหาโร)	๘๓๓/๑๐๗,๙๖๙/๑๖๐,
นิสฺสคฺคิยํ ปาจิตุตฺติยํ (อาปตฺติ)	๗๓๔/๖๓		๙๗๓/๑๖๑,๑๑๖๖/๒๓๗
นิสฺสคฺคิยา ปาจิตุตฺติยา (ธมฺมา)	๗๓๔/๖๓	สกุโก (ชนปโท, ฐฏฺจํ)	๘๑๐/๙๗,
ปเสนทิ โกสโล (โกสลราชา)	๖๘๒/๒๖,๗๘๓/๘๖		๑๐๕๔/๑๙๐
ปาจิตุตฺติยํ (อาปตฺติ)	๗๓๔/๖๓,	สมุทฺททตฺโต (ภิกขุ)	๑๑๖๖/๒๓๗
	๘๐๗/๙๗,๑๐๗๓/๑๙๗	สาเกตํ (นครี)	๖๘๘/๓๐
ปาจิตุตฺติยา (ธมฺมา)	๗๙๓/๙๑,	สาวตฺถิ (โกสลรฎฺเฐ มหานครี) ๖๕๖/๑,	
	๑๒๒๗/๒๕๖	... ๖๘๒/๒๖,๖๘๘/๓๐, ๙เปย	
ปาราศิกํ (อาปตฺติ)	๖๕๙/๖-๗	(เชตวนนฺติ ปาโล ปสฺสิตพฺโพ)	
ปาราศิกา (ธมฺมา)	๖๗๗/๒๑	สาพฺโท (มิการนตฺตา)	๖๕๖/๑
ภทฺทา กาบิลาณี (เถรี)	๖๘๗/๒๙,	สุนฺทรินฺนทา (ภิกขุณี)	๖๕๖/๑,
	๘๓๘/๑๐๘,๙๔๑/๑๔๘,		๖๙๙/๓๗,๗๐๔/๓๙,
	๙๕๐/๑๕๑	เสขิยา (ธมฺมา)	๑๒๔๐/๒๖๓,
มหาปชาปตี โคตมี (เถรี)	๘๑๐/๙๗		๑๒๔๑/๒๖๖
มหาวนํ (เวสาลิยํ วนํ)	๑๐๒๘/๑๘๐	สํฆาติเสสํ (อาปตฺติ)	๖๗๙/๒๔
ราชคหํ (มคฺชรฎฺเฐ มหานครี)	๘๓๓/๑๐๗	สํฆาติเสสา (ธมฺมา)	๖๗๙/๒๒,
			๗๓๒/๖๐

วินยปิฎก
ภิกขุณีวิภงคปาติยา
ธมมปปเภท

มาติกา	ปพเพ/องฺก	มาติกา	ปพเพ/องฺก
[ทุก]		[อฏฺฐก]	
อุโปสธา	๑๐๖๐/๑๙๒	ครุฑมมา	๑๐๖๐/๑๙๒
กปฺปานิ	๖๘๔/๒๘	ปาฏีเทสนียา ฐมมา	๑๒๒๘/๒๕๗,
ปตฺตดา	๗๓๕/๖๓		๑๒๓๙/๒๖๒
[ติก]		ปาราชิกา ฐมมา	๖๕๖/๑,๖๗๗/๒๑
กุกฺกหา	๘๒๖/๑๐๔	[ทสก]	
ปตฺตสฺส วณฺณ	๗๓๕/๖๓	อตุถวสา	๖๕๖/๕
ปาการา	๘๒๖/๑๐๔	[สตฺตฺรสก]	
[จตุก]		[ตีสก]	
อริกรณานิ	๗๑๗/๔๘	สํมาทิเสสา ฐมมา	๖๗๘/๗,๗๓๒/๖๐
กุลานิ	๑๐๔๔/๑๘๘	[ตีสก]	
ภคินีโย	๖๕๖/๑	นิสฺสคฺคิยา ปาจิตฺติยา ฐมมา	๗๓๔/๖๓,๗๙๒/๙๐
[ปญจก]		[ฉสฺสจิสฺสก]	
โกชณานิ	๑๐๐๑/๑๗๑,๑๐๓๙/๑๘๖	ปาจิตฺติยา ฐมมา	๗๙๓/๑๓๑,
[ฉก]			๑๒๒๗/๒๕๖
ฐมมา (สิกฺขาสมฺมตฺติ)	๑๐๗๙/๑๙๗	[ฉสฺสจิสฺสก]	
[สตฺต]		ปาจิตฺติยา ฐมมา	๗๙๓/๑๓๑,
อริกรณสมฺมตา ฐมมา	๑๒๔๒/๒๖๗		๑๒๒๗/๒๕๖

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎก*

๑. สมเด็จพระพุฒาจารย์	วัดสระเกศ	ประธานกรรมการ
๒. พระพรหมมุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร	รองประธานกรรมการ
๓. พระพรหมเวที	วัดไตรมิตรวิทยาราม	รองประธานกรรมการ
๔. พระพรหมเมธาจารย์	วัดบูรณศิริมัตยาราม	กรรมการ
๕. พระพรหมโมลี	วัดพิชัยญาติการาม	กรรมการ
๖. พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๗. พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๘. พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๙. พระธรรมปัญญารักษ์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๑๐. พระธรรมคุณากรณ์	วัดสามพระยา	กรรมการ
๑๑. พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	กรรมการ
๑๒. พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๑๓. พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	กรรมการ
๑๔. พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	กรรมการ
๑๕. พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	กรรมการ
๑๖. พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	กรรมการ
๑๗. พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการ
๑๘. พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๙. พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๒๐. พระเทพโสภณ	วัดราชบูรณะ	กรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๒/๒๕๔๘ มติที่ ๕๐๙/๒๕๔๘ เรื่อง ขอความเห็นชอบรายนาม คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และ มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๘ มติที่ ๓๕๗/๒๕๔๙ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ แทน กรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

๒๑. พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	กรรมการ
๒๒. พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	กรรมการ
๒๓. พระราชปริยัติดิลก	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๒๔. พระราชเมธี	วัดราชนัดดาราม	กรรมการ
๒๕. พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	กรรมการ
๒๖. พระราชวรมนี	วัดดุสิตาราม	กรรมการ
๒๗. พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	กรรมการ
๒๘. พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	กรรมการ
๒๙. พระราชสุธี	วัดเทวราชกุญชร	กรรมการและเลขานุการ
๓๐. พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	กรรมการ
๓๑. พระราชปฎิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๓๒. พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๓๓. พระศรีรัชมงคลเมธี	วัดอาวุธวิกสิตาราม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๔. พระปริยัติกวี	วัดปากน้ำ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕. พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	กรรมการ
๓๖. พระศรีวิสุทธิภรณ์	วัดบรมนิวาส	กรรมการ
๓๗. พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๓๘. พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	กรรมการ
๓๙. พระมหาไฉน จิตตสุโท	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๔๐. พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	กรรมการ
๔๑. พระมหาวินัย ถิรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	กรรมการ
๔๒. นายวิชัย ธรรมเจริญ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๓. นายบุญสืบ อินสาร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๔. นายบุญเชิด กิตติธรางกูร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๕. นายแก้ว ชิตตะชบ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง พิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎก*

๑. พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	ประธานอนุกรรมการ
๒. พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	อนุกรรมการ
๓. พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	อนุกรรมการ
๔. พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	อนุกรรมการ
๕. พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	อนุกรรมการ
๖. พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	อนุกรรมการ
๗. พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	อนุกรรมการ
๘. พระศรีวิสุทธิภรณ์	วัดบรมนิวาส	อนุกรรมการ
๙. พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ
๑๐. พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	อนุกรรมการ
๑๑. พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	อนุกรรมการ
๑๒. พระมหาวินัย ธีรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	อนุกรรมการ
๑๓. พระมหาไฉน จิตตสุโข	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธจาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะกรรมการตรวจค้นฉบับพระวินัยปิฎก*

๑. พระพรหมเมธาจารย์	วัดบุรณศิริมาตยาราม	ที่ปรึกษา
๒. พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	ประธานคณะกรรมการ
๓. พระธรรมปริยัติเวที	วัดพระปฐมเจดีย์	รองประธานคณะกรรมการ
๔. พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	รองประธานคณะกรรมการ
๕. พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	รองประธานคณะกรรมการ
๖. พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	รองประธานคณะกรรมการ
๗. พระเทพปริยัตินิ	วัดทองนพคุณ	คณะกรรมการ
๘. พระราชเมธี	วัดราชนัสดาราม	คณะกรรมการ
๙. พระราชวรมนี	วัดดุสิตาราม	คณะกรรมการ
๑๐. พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	คณะกรรมการ
๑๑. พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	คณะกรรมการ
๑๒. พระราชวิสุทธิดิลก	วัดสามพระยา	คณะกรรมการ
๑๓. พระเมธีธรรมานันท์	วัดไร่ขิง	คณะกรรมการ
๑๔. พระเมธีปริยัติวิบูล	วัดสามพระยา	คณะกรรมการ
๑๕. พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	คณะกรรมการ
๑๖. พระสุธีรัตนภรณ์	วัดสุทัศนเทพวราราม	คณะกรรมการ
๑๗. พระศรีปริยัติโมลี	วัดราชนัสดาราม	คณะกรรมการ
๑๘. พระกิตติสารเมธี	วัดดาวดึงษาราม	คณะกรรมการและเลขานุการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจค้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

๑๙. พระมหาอิทธิยาภุช ธีรวัโร ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. พระมหาวัชรระ จิตวณฺโณ ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. พระมหาชลอ ปิยาจาโร ป.ธ. ๙ วัดชนะสงคราม คณะทำงาน
๒๒. พระมหาปราโมทย์ วิริยธมฺโม ป.ธ. ๙ วัดดุสิตาราม คณะทำงาน
๒๓. พระมหาอุดม สารเมธี ป.ธ. ๙ วัดทองนพคุณ คณะทำงาน
๒๔. นายประสิทธิ์ แสงทับ นักวิชาการภาษาโบราณ ๔ คณะทำงาน
๒๕. นายสำรวย นักการเรือน นักวรรณศิลป์ ๗ คณะทำงาน

คณะกรรมการตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก*

๑.	พระวิสุทฐิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	ประธานคณะกรรมการ	
๒.	พระธรรมปัญญารักษ์	วัดปากน้ำ	รองประธานคณะกรรมการ	
๓.	พระราชวิริยาลังการ	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๔.	พระราชสุตธารักษ์	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๕.	พระปริยัติกิจ	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๖.	พระปิฎกโกศล	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการและเลขานุการ	
๗.	พระวิเชียรกรวิ	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๘.	พระมหามนตรี	ชนติสาโร ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๙.	พระมหาประนอม	กิตติปัญโญ ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๐.	พระมหาสมจินต์	สมมุตาปัญโญ ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๑.	พระมหาบุญชู	กิตติโชติโก ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๒.	พระมหาจรัญ	วิจารณ์เมธี ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๓.	พระมหาทองดี	ปญฺญาวชิโร ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๔.	พระมหาเสนาะ	กิตติเสโน ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๕.	พระมหาครรชิต	สุจิตคนฺโธ ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๖.	พระมหาวัฒน์พร	อภิวุฒโน ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๗.	พระมหาชำนาญ	มหาชาโน ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๘.	พระมหาหวน	ยสาโส ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๙.	พระมหาสมาน	มโนพนฺโธ ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะกรรมการตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก*

๑. พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	ประธานคณะกรรมการ
๒. พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	รองประธานคณะกรรมการ
๓. พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	รองประธานคณะกรรมการ
๔. พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	คณะกรรมการ
๕. พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	คณะกรรมการ
๖. พระเทพโสภณ	วัดราชบูรณะ	คณะกรรมการ
๗. พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	คณะกรรมการ
๘. พระราชปริยัติดิลก	วัดประยุรวงศาวาส	คณะกรรมการ
๙. พระราชเวที	วัดพระเชตุพนฯ	คณะกรรมการ
๑๐. พระราชปฏิภาณโสมภณ	วัดราชโอรสาราม	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑๑. พระราชสิทธิมุนี	วัดมหาธาตุฯ	คณะกรรมการ
๑๒. พระสุธีธรรมนุวัตร	วัดพระเชตุพนฯ	คณะกรรมการ
๑๓. พระศรีวิสุทธิโกศล	วัดเพชรสมุทร	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. พระวิสุทธิธีรพงศ์	วัดพิชยญาติการาม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. พระศรีศาสนวงศ์	วัดอรุณราชวราราม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. พระมหาบุญเทียม	ภาวนินโท ป.ธ. ๘ วัดพิชยญาติการาม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. พระมหาสมลักษณ์	คณธสาโร ป.ธ. ๘ วัดท่ามะโอ	คณะกรรมการ
๑๘. พระมหาประนอม	ธมมาลงกาโร ป.ธ. ๖ วัดจากแดง	คณะกรรมการ
๑๙. พระครูธรรมธรรสุมณฑ์	นนทิกโก วัดจากแดง	คณะกรรมการ
๒๐. นายนิมิตร	โพธิพัฒน์	คณะกรรมการ
๒๑. ผศ. เวทย์	บรรณกรกุล	คณะกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๘ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

พระไตรปิฎกฉบับเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
พุทธศักราช ๒๕๔๕

เจ้าของ	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	
ผู้จัดทำ	คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์	
	คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก	
	คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก	
	คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก	
	คณะกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง	
ที่ปรึกษา	พระพรหมสุธี	วัดสระเกศ
	พระธรรมกิตติเมธี	วัดสัมพันธวงศาราม
	พระธรรมวรเมธี	วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

บรรณาธิการ พระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตโต ป.ธ. ๙)

คณะบรรณาธิการ/ประสานงาน

พระศรีรัชมงคลเมธี (ประนต กิตติวิฑฒโน ป.ธ. ๙)

พระปริยัติกวี (สุบิน ธีรวโร ป.ธ. ๙)

นายวิชัย ธรรมเจริญ ป.ธ. ๙

นายบุญสืบ อินสาร ป.ธ. ๙

นายบุญเชิด กิตติธรางกูร ป.ธ. ๙

นายแก้ว ชิตตะขบ ป.ธ. ๙

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐
โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๔๕